Ayn Rand

Revolta lui Atlas

VOLUMUL I

Noncontradicția

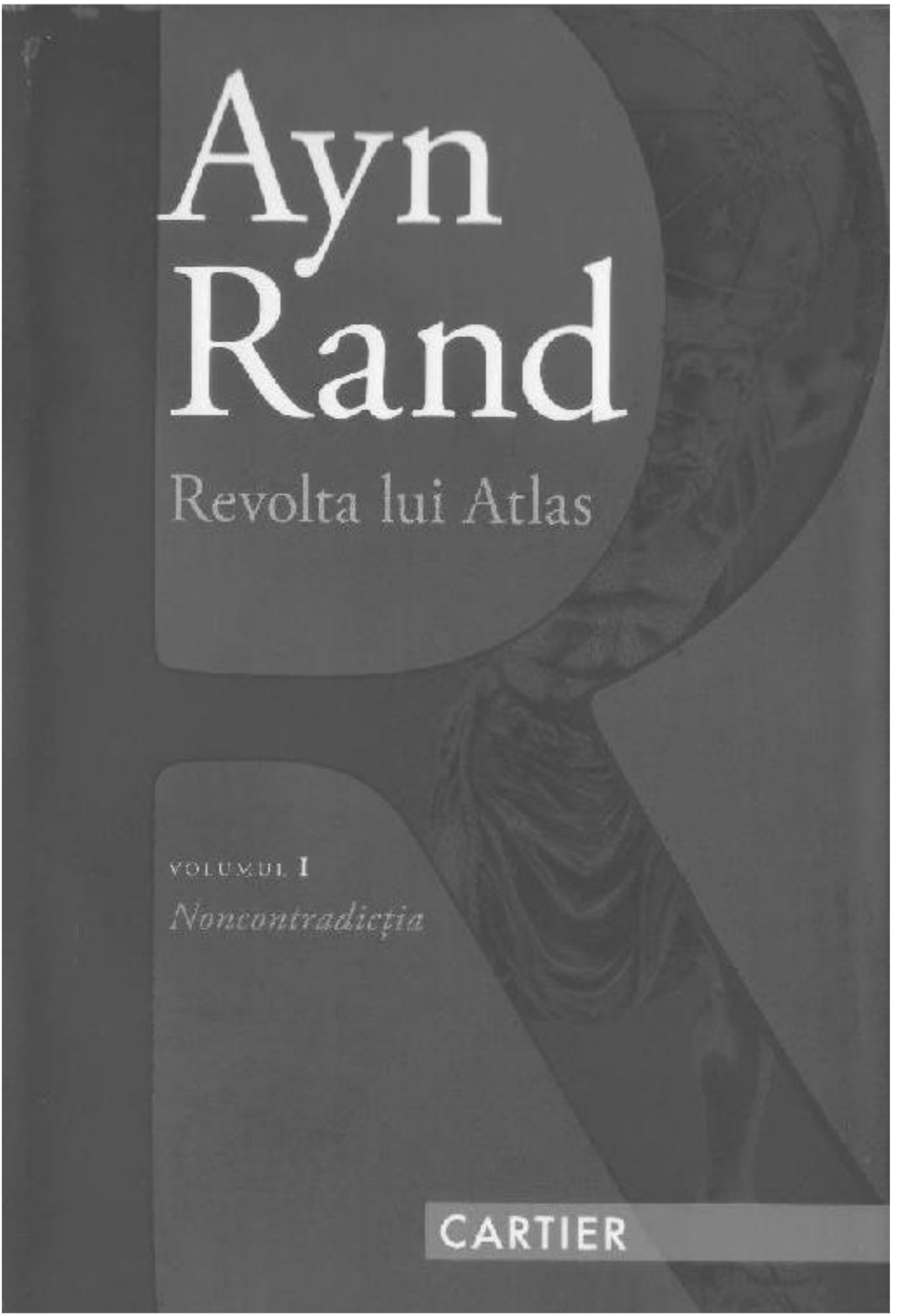

CARTIER

AYN RAND

REVOLTA LUI ATLAS

Roman

Volumul I

Noncontradicţia

Traducere din engleză de VLAD POJOGA

CARTIER CLASIC

Colecţia Clasic Cartier

Editura CARTIER, 2014

———————————————————

Ayn Rand

ATLAS SHRUGGED
Penguin Books 2007

———————————————————

———————————————————

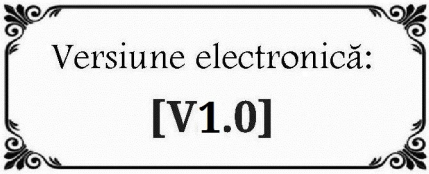

———————————————————
Corectură [V1.0]: august 2016
———————————————————

lui Frank O'Connor

Capitolul I
Melodia

— Cine e John Galt?

Lumina era slabă, iar Eddie Willers nu putea să distingă trăsăturile de pe faţa vagabondului. Îi pusese întrebarea direct, fără să schiţeze niciun gest. Dar câteva raze galbene din soarele care răsărea la capătul îndepărtat al străzii i-au luminat ochii, iar ochii aceia se uitau fix la Eddie Willers, sfidători şi împietriţi – ca şi când întrebarea ar fi fost adresată chiar neliniştii fără cauză dinăuntrul lui.

— De ce-ai zice aşa ceva? a întrebat Eddie Willers cu o voce încordată.

Vagabondul s-a sprijinit de tocul uşii; o prismă de sticlă, spartă, din spatele său a reflectat galbenul metalic al cerului.

— Ce te interesează pe tine? l-a întrebat.

— Nu mă interesează, a răspuns Eddie Willers foarte repede.

A băgat grăbit mâna în buzunar. Vagabondul i-a tăiat calea şi i-a cerut un ban, iar după aceea şi-a continuat tirada, ca şi când ar fi vrut să termine episodul, să-l omoare şi să amâne problemele pentru secvenţa următoare. Erau atâţia oameni care cerşeau pe străzi mai nou, că nici nu mai era necesar să le asculţi poveştile, iar el chiar n-avea nicio intenţie să asculte amănuntele care alcătuiau disperarea acestui vagabond.

— Du-te şi ia-ţi o cafea, a zis el, întinzându-i o monedă umbrei fără faţă.

— Mulţumesc, domnule, a zis vocea, dezinteresată, iar capul s-a înclinat pentru un moment. Faţa era înnegrită de vânt, brăzdată de liniile sfârşelii şi ale resemnării clinice; ochii erau inteligenţi.

Eddie Willers şi-a continuat drumul, întrebându-se de ce avea senzaţia aceasta ciudată de teamă în fiecare zi, la aceeaşi oră. Nu, s-a gândit, nu teamă, n-are de ce să-mi fie frică, ci mai degrabă o imensă, difuză anxietate, fără vreun motiv sau obiect. Se obişnuise cu senzaţia, dar nu reuşea să găsească nicio explicaţie pentru ea; cu toate acestea, vagabondul se comportase ca şi când ar fi ştiut ce simţea Eddie, ca şi când ar fi ştiut că el era cel care trebuia să simtă asta, ba mai mult: ca şi când ar fi ştiut motivul.

Eddie Willers şi-a îndreptat umerii încercând să-şi impună o disciplină. Trebuia să pună punct, s-a gândit; începea să-şi imagineze tot felul de lucruri. A fost aşa dintotdeauna? Avea treizeci şi doi de ani. A încercat să-şi aducă aminte. Nu, nu fusese aşa dintotdeauna;

dar nu putea să-şi aducă aminte când începuse. Senzaţia apărea din senin, la intervale arbitrare de timp, iar acum apărea mai des ca niciodată. E amurgul, s-a gândit; urăsc amurgul.

Norii şi reflexiile lor în zgârie-nori aveau nuanţe de maro, precum o pictură veche în ulei, precum culoarea unei capodopere care începea să se scorojească. Dâre lungi de mizerie se prelingeau de pe turnuri de-a lungul pereţilor abrupţi, în putrefacţie. Sus, pe latura unui turn, era o gaură de forma unui fulger împietrit, lung cât zece etaje. Un obiect ascuţit tăia cerul deasupra acoperişurilor; era o jumătate de spirală, încă ţinând înăuntrul ei strălucirea apusului; frunza aurie desprinsese deja coaja celeilalte jumătăţi. Strălucirea era roşie şi nemişcată, precum reflexia unui foc: nu un foc aprins, ci unul care se stingea şi pe care nu-l mai puteai aprinde niciodată.

Nu, s-a gândit Eddie Willers, nu era nimic neobişnuit în felul în care arăta oraşul. Totul era la fel ca întotdeauna.

A mers mai departe, aducându-şi aminte că se grăbea să ajungă la birou. Nu-i plăcea sarcina pe care trebuia s-o îndeplinească la întoarcere, dar cineva trebuia s-o facă. Aşa că n-a mai încercat să tragă de timp şi a iuţit pasul.

A cotit pe o stradă lăturalnică. În spaţiul îngust dintre siluetele întunecate ale unor clădiri, ca printr-o uşă întredeschisă, a văzut pagina unui calendar gigantic suspendat în aer.

Era calendarul pe care primarul New Yorkului îl înălţase anul trecut deasupra unei clădiri, ca cetăţenii să ştie ce zi a lunii era şi cât era ceasul doar ridicând privirea către calendarul public. Un dreptunghi alb atârna deasupra oraşului, împărţindu-le oamenilor de pe străzile de dedesubt o dată oarecare, ca şi cum ar fi împărţit nişte pliante. În lumina ruginie a apusului din seara asta, dreptunghiul spunea: 2 septembrie.

Eddie Willers s-a uitat în altă parte. Niciodată nu-i plăcuse calendarul acela. Îl răvăşea într-un anume fel pe care nu-l putea explica sau defini. Sentimentul părea să se îmbine perfect cu starea lui de disconfort; avea aceleaşi caracteristici.

Dintr-odată s-a gândit că era o frază, un fel de citat care exprima exact ce îi inspira acum calendarul. Dar nu putea să-şi aducă aminte ce era. A mers mai departe, încercând să prindă o propoziţie care atârna în mintea lui ca o formă goală pe dinăuntru. Nu putea nici s-o umple, nici să şi-o alunge din gânduri. S-a uitat iarăşi la calendar. Dreptunghiul alb trona deasupra acoperişurilor, decretând cu fermitate: 2 septembrie.

Eddie Willers şi-a întors privirea către stradă, înspre o tarabă cu legume de pe veranda unei case de cărămidă. A văzut o grămadă de morcovi portocalii şi verdele proaspăt al cepelor. A văzut o perdea curată şi albă în bătaia vântului, în spatele unui geam deschis. A văzut

un autobuz, bine strunit, luând colţul. S-a întrebat de ce e din nou sigur pe el, iar după aceea, de ce a simţit nevoia bruscă şi inexplicabilă ca toate astea să nu fie lăsate la vedere, neprotejate în faţa spaţiului gol de deasupra.

Când a venit pe Fifth Avenue, se uita mereu în vitrinele magazinelor pe lângă care trecea. Nu era acolo nimic din ce şi-ar fi dorit sau ar fi avut nevoie să cumpere, dar îi plăcea să privească toată parada aceea de bunuri, orice bunuri, obiecte produse de oameni pentru a fi folosite de oameni. Îi plăcea imaginea unei străzi prospere, chiar dacă unul din patru magazine dăduse faliment, iar vitrinele lui erau întunecate şi goale.

Nu ştia de ce s-a gândit, dintr-odată, la stejarul ăla. Nu era nimic care să-i fi adus aminte de el. Dar s-a gândit la el şi la verile din copilărie, de la conacul Taggart. Mare parte din copilărie şi-o petrecuse alături de copiii familiei Taggart şi acum lucra pentru ei, aşa cum şi tatăl şi bunicul lui lucraseră pentru tatăl şi bunicul lor.

Marele stejar era pe un deal de lângă Hudson, izolat într-o parte a curţii conacului Taggart. Când avea şapte ani, lui Eddie Willers îi plăcea să meargă acolo şi să privească stejarul. Fusese acolo vreme de secole şi el credea că va fi acolo mereu. Rădăcinile lui se strângeau înăuntrul dealului ca un pumn cu degetele îngropate în pământ şi Eddie se gândea că, dacă un gigant ar fi vrut să-l smulgă din rădăcini, n-ar fi putut şi ar fi smuls tot dealul şi tot pământul odată cu el şi-ar fi fost ca o minge la capătul unei sfori. Se simţea în siguranţă în prezenţa stejarului; era ceva ce nu putea fi clintit sau ameninţat de nimic; era un simbol al forţei, era cel mai puternic lucru pe care-l întâlnise vreodată.

Într-o noapte, stejarul a fost lovit de un fulger. Eddie l-a văzut în dimineaţa următoare. Era rupt în două, iar el s-a uitat în trunchiul lui ca în gura de evacuare a unui tunel întunecat. Trunchiul fusese o carcasă goală; inima lui putrezise cu mult timp în urmă; nu mai era nimic înăuntru, doar un strat subţire de praf care se împrăştia la cea mai mică adiere a vântului. Forţa vie fusese pierdută, iar forma pe care o lăsase în urmă nu putuse să supravieţuiască fără ea.

Mulţi ani după aceea, auzise undeva că ar fi bine pentru copii să fie protejaţi de şoc, de prima lor întâlnire cu moartea, durerea sau frica. Dar lucrurile astea nu-i lăsaseră niciodată cicatrice; pentru el, şocul fusese mai degrabă momentul în care a privit în gaura neagră a trunchiului. Fusese o trădare imensă, cu atât mai teribilă cu cât nu putea să-şi dea seama care anume era obiectul acestei trădări. Nu era el, ştia, nici încrederea lui; era altceva. A stat acolo o vreme, fără să scoată un sunet, iar apoi a mers înapoi în casă. N-a vorbit cu nimeni despre asta niciodată.

Eddie Willers a dat din cap când cârâitul unui mecanism ruginit

care schimba culoarea semaforului l-a oprit la marginea unei borduri. Era furios pe el însuşi. Nu exista niciun motiv pentru care ar fi trebuit să-şi aducă aminte de stejarul acela tocmai acum. Nu mai însemna nimic pentru el, doar o uşoară tristeţe – şi, undeva înăuntrul lui, o picătură de durere mişcându-se puţin şi dispărând, precum un strop de ploaie pe suprafaţa unui geam, prelingându-se sub forma unui semn de întrebare.

Nu voia să lege clipele de tristeţe de copilăria lui; îşi iubea amintirile: fiecare zi pe care şi-o amintea părea inundată într-o lumină blândă şi miraculoasă. Era ca şi când – aşa i se părea – câteva raze din lumina aceea treceau în prezentul lui: nu raze, mai mult nişte puncte luminoase care dădeau o strălucire de moment slujbei sale, apartamentului său gol, cursului tăcut şi meticulos al existenţei lui.

S-a gândit la o zi de vară când avea zece ani. În ziua aceea, într-un luminiş, fiinţa cea mai dragă din întreaga lui copilărie îi spusese ce se vor face ei când vor fi mari. Cuvintele erau dure şi scânteietoare, precum razele soarelui. A ascultat cu admiraţie şi uimire. Când fusese întrebat ce vrea să se facă, a răspuns într-o clipă:

— Orice e bine, şi a adăugat repede: tu trebuie să faci ceva grozav… Vreau să zic noi doi împreună.

— Ce? a întrebat ea.

El a zis:

— Habar n-am. De asta trebuie să ne dăm seama. Nu doar despre ce-ai zis tu. Nu doar despre afaceri şi despre cum să-ţi câştigi existenţa. Despre cum se câştigă bătăliile, despre cum se salvează oamenii din incendii, despre cum se escaladează munţii.

— De ce? a întrebat ea.

El a zis:

— Preotul a zis duminica trecută că trebuie să descoperim tot ce-i mai bun înăuntrul nostru. Care crezi că-i lucrul cel mai bun dinăuntrul nostru?

— Nu ştiu.

— O să trebuiască să ne dăm seama.

Ea n-a răspuns; se uita în altă parte, de-a lungul căii ferate.

Eddie Willers a zâmbit. Acum douăzeci şi doi de ani zisese că orice e bine. Deviza asta rămăsese neschimbată de atunci; celelalte întrebări se pierduseră în mintea lui; fusese prea ocupat să şi le pună din nou. Dar încă i se părea firesc ca cineva să facă ce era bine; niciodată nu înţelesese cum oamenii ar putea să vrea să facă altceva; dar înţelesese că făceau altceva. Încă părea extrem de simplu şi de neînţeles pentru el: simplu pentru că lucrurile ar trebui să fie bune şi de neînţeles pentru că nu erau. Ştia că nu erau. S-a gândit la asta când a luat colţul şi a ajuns în faţa clădirii imense a Taggart Transcontinental.

Clădirea era cea mai înaltă şi mai impunătoare construcţie de pe stradă. Eddie Willers zâmbea de fiecare dată când o vedea. Geamurile ei nu erau sparte, spre deosebire de cele ale vecinilor. Contururile ei brăzdau cerul, fără vreun colţ care să stea să cadă sau vreo streaşină spartă. Părea să fie undeva sus, deasupra timpului, neatinsă. O să fie pentru totdeauna aici, s-a gândit Eddie Willers.

De fiecare dată când intra în clădirea companiei Taggart, se simţea uşurat şi în siguranţă. Acesta era un loc al competenţei şi al puterii.

Podelele holurilor erau oglinzi din marmură. Dreptunghiurile îngheţate ale instalaţiilor electrice erau corpuri de lumină solidă. În spatele pereţilor de sticlă, coloane întregi de fete stăteau în faţa unor maşini de scris, bătaia degetelor pe clape era precum sunetul roţilor trenului. Şi, ca un ecou, o uşoară cutremurare cuprindea pereţii din când în când, venind de undeva de sub clădire, din tunelurile marelui terminal, de unde trenurile porneau să străbată continentul şi unde se opreau după ce îl străbăteau din nou, aşa cum au pornit şi s-au oprit generaţie după generaţie. Taggart Transcontinental, s-a gândit Eddie Willers, „De la un ocean la altul” – sloganul semeţ al copilăriei sale, strălucind mult mai tare şi fiind mai sfânt decât orice poruncă a Bibliei. „De la un ocean la altul, pentru totdeauna” – s-a gândit Eddie Willers, ca şi cum ar fi reinaugurat-o, în timp ce mergea prin holurile curate lună către inima clădirii, spre biroul lui James Taggart, preşedinte al Taggart Transcontinental.

James Taggart stătea la birou. Arăta ca un bărbat de vârsta a doua, aproape de cincizeci de ani, care a intrat în viaţă direct din adolescenţă, fără a trece prin stadiul intermediar al tinereţii. Avea o gură îngustă, încordată, şi câteva fire de păr se ţineau cu dinţii de fruntea lui pleşuvă. Avea o oarecare dezordine în mişcări, poziţia lui era lipsită de centru de greutate, ca şi când i-ar fi sfidat corpul înalt, zvelt, un corp de o eleganţă firească pentru o poză aristocratică, dar, în acelaşi timp, transformată în stângăcia unui grobian. Pielea feţei îi era palidă şi fină. Ochii îi erau palizi şi împăienjeniţi, cu o privire care se deplasa încet, fără să se oprească vreodată cu adevărat, pendulând prin lucruri cu o ranchiună eternă îndreptată împotriva existenţei lor. Părea bătrân şi sleit. Avea treizeci şi nouă de ani.

Şi-a ridicat iritat capul când s-a deschis uşa.

— Nu mă deranja, nu mă deranja, nu mă deranja, a zis James Taggart.

Eddie Willers s-a îndreptat către birou.

— E important, Jim, a zis, fără să ridice vocea.

— Bine, bine, ce s-a-ntâmplat?

Eddie Willers s-a uitat la harta de pe peretele biroului. Culorile ei păliseră sub sticlă şi se întreba câţi preşedinţi de la Taggart au stat în faţa ei şi pentru cât timp. Căile Ferate Taggart Transcontinental,

reţeaua de linii roşii care brăzda corpul decolorat al ţării, de la New York până la San Francisco, arăta precum un sistem de vase de sânge.

Arăta ca şi când, cu mult timp în urmă, sângele îşi oprise singur cursul prin artera principală şi, sub presiunea propriei abundenţe, se dispersase în direcţii arbitrare prin toată ţara. O linie roşie îşi făcea loc din Cheyenne, Wyoming, până în El Paso, Texas, Linia Ferată Rio Norte a Taggart Transcontinental. Noi linii fuseseră adăugate recent, iar reţeaua roşie fusese extinsă la sud de El Paso, dar Eddie Willers s-a întors cu repeziciune când privirea i s-a oprit în acel loc.

S-a uitat la James Taggart şi a zis:

— E vorba despre Linia Rio Norte. A observat expresia lui Taggart când se îndrepta înspre un colţ al biroului. A mai fost un accident.

— Accidente feroviare se întâmplă în fiecare zi. Trebuia să mă deranjezi pentru atâta lucru?

— Ştii ce vreau să zic, Jim. Linia Rio Norte e o ruină. Şinele sunt terminate. De la un capăt la celălalt.

— Facem şine noi.

Eddie Willers a continuat ca şi când n-ar fi primit niciun răspuns:

— Şinele sunt terminate. N-are niciun sens să punem trenurile să meargă pe-acolo. Oamenii nu mai vor să urce în ele.

— Nu există nicio companie de transport feroviar în ţara asta care să nu aibă câteva linii care să funcţioneze cu probleme. Nu suntem singurii. E o problemă naţională – o problemă naţională temporară.

Eddie s-a uitat la el în tăcere. Ceea ce nu-i plăcea lui Taggart la Eddie Willers era obiceiul lui de a se uita fix în ochii oamenilor. Ochii lui Eddie erau albaştri, mari şi întrebători; avea părul blond şi o faţă pătrăţoasă, complet lipsită de orice alte trăsături care să atragă atenţia, în afară de fixitatea şi de uimirea făţişe.

— Ce vrei? a izbucnit Taggart.

— Am venit să-ţi spun ceva ce trebuia să ştii, pentru că cineva trebuia să ţi-o spună.

— Că nu ne permitem încă un accident?

— Că nu ne permitem să abandonăm linia Rio Norte.

James Taggart îşi îndrepta capul foarte rar; când se uita la oameni, o făcea ridicându-şi sprâncenele şi fixându-şi privirea înainte chiar de sub fruntea lui pleşuvă.

— Cine a zis că o să abandonăm linia Rio Norte? a întrebat el. Nu s-a pus niciodată problema să abandonăm linia Rio Norte. Mă irită numai ideea că te-ai gândit la aşa ceva. Mă irită foarte tare.

— Dar n-am ajuns la timp niciodată în ultimele şase luni. N-am făcut niciun drum fără vreo defecţiune, majoră sau minoră. Ne pierdem toţi călătorii, unul după altul. Cât crezi c-o să mai rezistăm?

— Eşti pesimist, Eddie. N-ai încredere. Oamenii ca tine fac să se

prăbuşească moralul unei organizaţii.

— Vrei să spui că n-o să facem nimic cu Rio Norte?

— N-am zis asta. De îndată ce primim şinele alea noi…

— Jim, n-o să fie nicio şină nouă. A văzut genele lui Taggart ridicându-se. Vin direct de la Associated Steel. Am vorbit cu Orren Boyle.

— Şi ce-a zis?

— A vorbit o oră jumătate încontinuu şi nu mi-a dat niciun răspuns concret.

— De ce l-ai deranjat? Mi se pare că prima comandă de şine trebuia să fie gata abia într-o lună.

— Şi înainte de asta trebuia să fie gata acum trei luni.

— Circumstanţe neprevăzute. Peste puterile lui Orren.

— Şi înainte de asta trebuia să fie gata acum şase luni. Jim, am aşteptat ca Associated Steel să ne livreze şinele alea vreme de treisprezece luni.

— Şi ce vrei să fac eu? Nu pot să-i conduc eu afacerea lui Orren Boyle.

— Vreau să înţelegi că nu mai putem aştepta.

Taggart a întrebat încet, cu vocea pe jumătate zeflemitoare, pe jumătate prudentă:

— Ce-a zis soră-mea?

— Nu se întoarce decât mâine.

— Şi ce vrei să fac eu?

— Asta rămâne să hotărăşti tu.

— Ei bine, orice urmează să zici, sunt sigur că o să-mi vorbeşti despre ceva – iar acel ceva e Rearden Steel.

Eddie n-a răspuns din prima, iar după aceea a zis încet:

— Bine, Jim, n-o să vorbesc despre Rearden Steel.

— Orren e prietenul meu.

N-a venit niciun răspuns.

— Mă irită atitudinea ta. Orren Boyle o să livreze şinele alea în cel mai scurt timp posibil. Şi atâta timp cât el nu le livrează, nimeni nu poate să dea vina pe noi.

— Jim! Despre ce vorbeşti? Nu înţelegi că linia Rio Norte e făcută bucăţi? – şi dacă dă cineva vina pe noi, şi dacă nu.

— Oamenii ar fi înghiţit în sec – trebuia să înghită în sec – dacă nu erau ăştia de la Phoenix-Durango. A văzut cum faţa lui Eddie se întunecă. Nimeni nu s-a plâns de Rio Norte până n-au apărut ăştia de la Phoenix-Durango.

— Phoenix-Durango face o treabă excelentă.

— Imaginează-ţi o jucărie care se numeşte Phoenix-Durango concurând cu Taggart Transcontinental! Nu era decât o rută locală de lapte acum zece ani.

— Au preluat cea mai mare parte a transportului de marfă în Arizona, New Mexico şi acum au intrat în Colorado. Taggart n-a răspuns. Jim, nu putem pierde Colorado. E ultima noastră speranţă. E ultima speranţă a tuturor. Dacă nu ne adunăm, o să pierdem toate companiile mari în favoarea celor de la Phoenix-Durango. Am pierdut sondele de petrol Wyatt.

— Nu înţeleg de ce vorbeşte toată lumea despre sondele de petrol Wyatt.

— Pentru că Ellis Wyatt e un copil-minune care…

— Să-l ia naiba pe Ellis Wyatt!

Oare puţurile alea de petrol, s-a gândit Eddie dintr-odată, nu aveau ceva în comun cu vasele de sânge de pe hartă? Nu era aceea direcţia în care Taggart Transcontinental a curs de-a lungul ţării, acum mulţi ani, o soartă ce acum pare incredibilă? S-a gândit la puţurile de petrol scuipând un lichid negru care se scurgea de-a lungul continentului mai repede decât puteau trenurile de la Phoenix-Durango să-l transporte. Sonda aia de petrol fusese doar un petec stâncos în munţii Colorado, despre care se spunea că secase cu mult timp în urmă. Tatăl lui Ellis Wyatt reuşise să-şi stoarcă un câştig modest din puţurile secate de petrol. Acum părea că cineva a făcut o injecţie cu adrenalină în inima muntelui, iar inima începuse din nou să bată şi sângele negru ţâşnise printre stânci – bineînţeles că e sânge, s-a gândit Eddie Willers, pentru că sângele trebuie să hrănească, să dea viaţă, iar asta era ceea ce făcuse Wyatt Oil. Făcuse ca puţurile goale să fie iarăşi gâlgâitoare, pusese temeliile unor oraşe noi, centrale noi, fabrici noi într-o regiune pe care nici n-o văzuse cineva pe vreo hartă. Fabrici noi, s-a gândit Eddie Willers, într-un moment în care profiturile din livrare ale marilor companii petroliere scădeau văzând cu ochii, în fiecare an; o nouă sondă de petrol într-un moment în care pompele erau oprite în fiecare dintre marile sonde; o nouă regiune industrială unde nimeni nu se aştepta la altceva decât la vaci şi la sfeclă. Unui om îi reuşise, şi-i reuşise în opt ani; asta, s-a gândit Eddie Willers, era ca în poveştile pe care le citise în cărţile de şcoală şi în care nu crezuse cu adevărat niciodată, poveştile bărbaţilor care trăiau în zilele de început ale ţării. Îşi dorea să-l întâlnească pe Ellis Wyatt. Se vorbea foarte mult despre el, dar puţini îl întâlniseră faţă-n faţă; venea foarte rar la New York. Se spunea că avea treizeci şi trei de ani şi că era iute la mânie. Descoperise o cale să reînvie puţurile de petrol secate şi a început să le resusciteze.

— Ellis Wyatt e un ticălos nesătul, care nu umblă decât după bani, a zis James Taggart. Din punctul meu de vedere, sunt lucruri mai importante în viaţă decât să faci bani.

— Despre ce vorbeşti, Jim? Ce legătură are asta cu…

— Pe lângă asta, ne-a tras-o pe la spate. Am avut o colaborare

excelentă cu sondele de petrol Wyatt ani buni. Pe vremea bătrânului Wyatt, rulam un tren de cisterne feroviare pe săptămână.

— Vremea bătrânului Wyatt a trecut, Jim. Phoenix-Durango rulează două trenuri de cisterne feroviare pe zi pe aceeaşi rută – şi ajung la timp.

— Dacă ne-ar fi oferit timpul necesar să creştem odată cu el…

— N-are timp de pierdut.

— La ce se aşteaptă? Să renunţăm la toţi clienţii noştri, să sacrificăm interesele întregii ţări şi să-i punem la dispoziţie toate trenurile noastre?

— Nu. Nu se aşteaptă la nimic. Tot ce face e să lucreze cu Phoenix-Durango.

— Eu cred că e doar un ticălos distructiv şi lipsit de scrupule. Un neobrăzat iresponsabil care e supraestimat de toată lumea. Era surprinzător să auzi o asemenea patimă în vocea calmă a lui James Taggart. Nu sunt atât de sigur că sondele astea de petrol sunt o realizare chiar atât de benefică. Mi se pare că a dat peste cap toată economia ţării. Nimeni nu se aştepta de la Colorado să devină un stat industrial. Cum putem să avem vreo siguranţă şi să planificăm ceva dacă mereu se schimbă totul?

— Doamne, Dumnezeule, Jim! El…

— Da, ştiu, ştiu, face bani. Dar, din punctul meu de vedere, nu ăsta e criteriul care dă valoarea unui om în societate. Şi, în ceea ce priveşte petrolul, s-ar târî şi el până la noi şi şi-ar aştepta rândul lângă toţi ceilalţi şi n-ar cere mai multe trenuri decât i se cuvin, dacă n-ar exista Phoenix-Durango. Nu-i nimic de făcut dacă avem în faţă o competiţie atât de distrugătoare. Nimeni nu poate să dea vina pe noi.

Presiunea din pieptul şi din tâmplele lui, s-a gândit Eddie Willers, era dovada efortului pe care-l făcea; se decisese să lămurească problema asta o dată pentru totdeauna, iar totul era atât de limpede, s-a gândit, că nimic n-ar fi putut să-i împiedice judecata lui Taggart, în afară de eşecul propriei sale prezentări. Chiar dacă încercase din răsputeri, demersul lui era sortit eşecului, aşa cum fusese sortit eşecului în toate întrevederile lor; nu contează ce ar fi zis, niciodată nu păruseră să vorbească despre acelaşi lucru.

— Jim, despre ce vorbeşti? Ce contează dacă dă cineva vina pe noi când şinele se dezmembrează?

James Taggart a zâmbit; era un zâmbet scurt, amuzat şi rece.

— E înduioşător, Eddie, a zis el. Devotamentul tău faţă de Taggart Transcontinental e înduioşător. Dacă n-ai grijă, o să te transformi într-unul din şerbii ăia din vremea feudalismului.

— Exact asta sunt, Jim.

— Dar pot să te întreb dacă e treaba ta să discuţi lucrurile astea cu mine?

— Nu, nu e.

— Şi atunci de ce nu pricepi odată că avem departamente care se ocupă de fiecare lucru în parte? De ce nu raportezi asta celor pe care-i interesează? De ce nu te duci să plângi pe umărul dragii mele surori?

— Uite care-i treaba, Jim, ştiu că nu eu trebuie să vorbesc cu tine. Dar îmi dau seama ce se întâmplă. Nu ştiu ce-ţi zic ţie consilierii tăi sau ce nu reuşesc ei să te facă să înţelegi. Aşa că m-am gândit că ar trebui să-ţi spun eu.

— Ţin la prietenia noastră din copilărie, Eddie, dar chiar crezi că asta ar trebui să-ţi dea dreptul de a intra aici când vrei? Gândindu-ne la poziţia pe care o ocupi, nu ar trebui oare să-ţi aduci aminte că eu sunt preşedintele Taggart Transcontinental?

Era o cauză pierdută. Eddie Willers s-a uitat la el ca de obicei, fără să fie rănit, puţin şocat, şi a întrebat:

— Deci n-ai de gând să faci nimic în legătură cu linia Rio Norte?

— N-am zis asta. Nici vorbă să fi zis asta. Taggart se uita la hartă, la linia roşie de la sud de El Paso. De îndată ce minele San Sebastián se pun în mişcare şi filiala noastră mexicană începe să scoată profit…

— Hai să nu vorbim despre asta, Jim.

Taggart s-a întors, uimit de furia aceasta pe care nu o mai simţise vreodată în vocea lui Eddie.

— Ce s-a întâmplat?

— Ştii ce s-a întâmplat. Sora ta a zis…

— S-o ia naiba şi pe soră-mea! a zis James Taggart.

Eddie Willers nu s-a mişcat. N-a răspuns. A stat acolo, uitându-se drept înainte. Dar nu-l vedea nici pe James Taggart şi nici vreun alt obiect din jurul său.

După un moment, s-a înclinat scurt şi a ieşit din birou.

În anticameră, secretarii personali ai lui James Taggart stingeau luminile, pregătindu-se de plecare. Pop Harper, secretarul-şef, încă mai stătea la biroul lui, răsucind rotiţele unei maşini de scris pe jumătate dezmembrată. Toată lumea din companie avea impresia că Pop Harper se născuse în colţul ăla, la masa aia şi că n-avea niciodată de gând să se ridice de la ea. Fusese secretar-şef pentru tatăl lui James Taggart.

Pop Harper i-a aruncat o privire lui Eddie Willers când acesta a ieşit din biroul preşedintelui. Era o privire înţeleaptă, calmă; părea să spună că ştia că vizita lui Eddie în partea asta a clădirii înseamnă probleme pe rută, că ştia că nu ieşise nimic bun din vizita asta şi că faptul că ştia îi era complet indiferent. Era indiferenţa cinică pe care Eddie Willers o văzuse în ochii vagabondului de la colţul străzii.

— Spune-mi, Eddie, ştii de unde pot să-mi cumpăr nişte flanele de lână? a întrebat el. Am căutat în tot oraşul, dar nu am găsit nicăieri.

— Nu ştiu, a zis Eddie, oprindu-se. De ce mă întrebi pe mine?

— Întreb pe toată lumea. Poate cineva o să-mi spună.

Eddie s-a uitat stânjenit la faţa goală, slăbită şi la părul alb.

— E frig în colţul ăsta, a zis Pop Harper. O să fie frig la iarnă.

— Ce meştereşti acolo? a întrebat Eddie, arătând spre fragmentele din maşina de scris.

— Hârbul ăsta s-a stricat din nou. N-are rost s-o trimit la reparat, data trecută a durat trei luni. Mă gândeam s-o repar eu. Nu pentru mult timp, bănuiesc. Şi-a lăsat pumnul pe clape. Eşti pregătită pentru lada de gunoi, bătrâno. Zilele tale sunt numărate.

Eddie s-a cutremurat. Ăsta era dictonul pe care încerca să şi-l reamintească: „Zilele tale sunt numărate”. Dar uitase în ce împrejurări încerca să şi-l reamintească.

— N-are sens, Eddie, a zis Pop Harper.

— Ce n-are sens?

— Totul. Nimic.

— Ce s-a întâmplat, Pop?

— N-o să-mi cumpăr o altă maşină de scris. Cele noi sunt făcute din cositor. Când cele vechi se vor strica, acela o să fie sfârşitul scrisului la maşină. A fost un accident la metrou în dimineaţa asta, n-au prins frânele trenului. Du-te acasă, Eddie, dă drumul la radio şi ascultă o formaţie bună de dans. Uită de toate astea, băiete. Problema ta e că n-ai avut niciodată un hobby. Cineva a furat din nou neoanele de pe casa scării unde locuiesc. Mă doare pieptul. N-am putut să cumpăr nicio pastilă de supt în dimineaţa asta, farmacia de la colţul străzii a dat faliment săptămâna trecută. Texas-Western Railroad a dat faliment luna trecută. Ieri au închis podul Queensborough pentru reparaţii. Ei bine, ce sens are? Cine-i John Galt?

* * *

Stătea la geam, cu capul lăsat pe spate, cu un picior întins pe scaunul gol din faţa ei. Cadrul geamului tremura din cauza vitezei cu care se deplasau, partea extensibilă a geamului atârna într-un întuneric gol şi puncte de lumină brăzdau sticla din când în când, ca nişte raze.

Piciorul ei, modelat de sclipirea dresului, linia lui lungă şi dreaptă care ajungea, trecând peste arcul gleznei, până în vârful unui pantof de lac cu toc, era de o eleganţă feminină care nu se potrivea deloc cu vagonul murdar şi complet inadecvat. Purta o haină din piele de cămilă, o haină strânsă pe corp – subţire şi încordat –, o haină care fusese scumpă. Gulerul hainei era ridicat până la borul oblic al pălăriei. O şuviţă de păr castaniu îi atârna în spate, aproape atingând linia umerilor. Faţa ei era o alcătuire de planuri ascuţite, buzele proeminente, două buze senzuale lipite cu exactitate una de cealaltă. Îşi ţinea mâinile în buzunarele hainei, nemişcate, ca şi când ar fi fost

iritată de imobilitate, şi aproape masculin, ca şi când nu ar fi fost conştientă că are un trup şi că acel trup era unul de femeie.

Asculta muzica. Era o simfonie a triumfului. Notele se succedau, vorbeau despre victorie şi erau însăşi victoria, erau esenţa şi forma mişcării ascendente, păreau să întrupeze fiecare acţiune umană şi fiecare gând al cărui motiv era ascensiunea. Era o explozie solară de sunete, ieşind din ascunzătoare şi deschizându-şi aripile. Avea aerul eliberării şi tensiunea motivului. Curăţa spaţiul şi nu lăsa în urmă nimic altceva decât bucuria unui efort fără obstacole. Doar un ecou slab dinăuntrul sunetelor vorbea despre locul din care muzica a evadat, dar vorbea cu uimirea descoperirii că acolo nu era nici urât, nici durere şi că nici nu fusese vreodată. Era cântecul salvării.

S-a gândit: pentru câteva clipe – atât cât durează simfonia – e în regulă să te laşi complet dusă de val – să uiţi de tot şi să-ţi laşi corpul să simtă. S-a gândit: Lasă-te, renunţă la control – acum e momentul.

Undeva, la periferia raţiunii, într-un strat de dedesubt, auzea sunetul roţilor trenului. Loveau într-un ritm constant, cu fiecare a patra lovitură accentuată, ca şi când ar fi accentuat ceva conştient. Putea să se relaxeze pentru că auzea roţile. Asculta simfonia, gândindu-se: de asta trebuie ca roţile să continue să se rostogolească şi ăsta e motivul pentru care continuă să se rostogolească.

Nu auzise simfonia niciodată până atunci, dar ştia că fusese scrisă de Richard Halley. Recunoştea violenţa şi intensitatea magnifică. Recunoştea stilul compoziţiei; era o melodie curată, complexă – într-o vreme când nimeni nu mai compunea melodii… Stătea acolo şi se uita la tavanul vagonului, dar nu-l vedea şi uitase unde era. Nu ştia dacă auzea o întreagă orchestră simfonică sau doar melodia; poate orchestrarea era doar în mintea ei.

S-a gândit vag că existaseră ecouri premonitorii ale melodiei în toată opera lui Richard Halley, de-a lungul anilor în care el a dus bătălia aceea lungă, până în ziua aceea de la jumătatea vieţii în care fusese lovit dintr-odată de faimă şi pus la podea. Lucrul acesta – s-a gândit ea, ascultând simfonia – fusese scopul bătăliei. Îşi amintea încercările palide ale lui Halley, segmente de melodie care promiteau, părţi rupte de melodie care începeau, dar nu ajunseseră niciodată în punctul acela; când Richard Halley compusese, el… S-a ridicat în picioare. Când a compus Richard Halley bucata asta?

În aceeaşi clipă, a realizat unde era şi, pentru prima oară, s-a întrebat de unde venea muzica.

La câţiva paşi distanţă, în capătul vagonului, un frânar ajusta setările aerului condiţionat. Era blond şi tânăr. Fredona melodia unei simfonii. A realizat că o fluiera de ceva timp şi că asta era tot ceea ce auzise.

L-a privit o vreme, sceptică, înainte să-şi dreagă vocea ca să i se

adreseze:

— Spune-mi, te rog, ce fredonezi?

Băiatul şi-a întors capul către ea. A văzut un zâmbet larg, înflăcărat, ca şi când tânărul ar fi schimbat câteva vorbe cu un prieten. I-a plăcut faţa lui – avea trăsături subţiri şi aspre, fără privirea aceea când muşchii feţei se feresc de responsabilitatea unei forme concrete, aşa cum se obişnuise să vadă pe feţele oamenilor.

— E Concertul lui Halley, a răspuns el, zâmbind.

— Care dintre ele?

— Al cincilea.

Ea s-a oprit pentru un moment, înainte de a spune, încet şi cu foarte mare atenţie:

— Richard Halley a compus doar patru concerte.

Zâmbetul a pierit de pe faţa băiatului. Era ca şi când ar fi fost readus cu picioarele pe pământ, exact aşa cum fusese şi ea cu câteva clipe în urmă. Era ca şi când fusese apăsat un întrerupător şi tot ceea ce rămăsese era o faţă fără nicio expresie, impersonală, indiferentă şi goală.

— Da, bineînţeles, a zis el. Îmi pare rău, greşeala mea.

— Atunci ce era?

— Ceva ce am auzit undeva.

— Ce?

— Nu ştiu.

— Unde ai auzit-o?

— Nu-mi aduc aminte.

S-a oprit, deznădăjduită; băiatul s-a întors în cealaltă parte, fără să mai arate nici cel mai mic interes.

— Suna ca o melodie de Halley, a zis ea. Dar cunosc fiecare notă pe care-a scris-o şi n-a scris aşa ceva niciodată.

Nu era nicio expresie pe faţa băiatului, doar o privire care sugera o atenţie oarecare, nici când s-a întors către ea şi a întrebat-o:

— Vă place muzica lui Richard Halley?

— Da, a răspuns ea. Îmi place foarte mult.

A măsurat-o cu privirea pentru un moment, ca şi când ar fi ezitat, şi apoi s-a întors cu spatele. Ea urmărea mişcările eficiente ale mâinilor lui experte, în timp ce se apucase din nou de lucru. Meşterea în tăcere.

Nu dormise de două nopţi, dar nu-şi putea permite să doarmă; avea prea multe probleme de analizat într-un timp prea scurt: trenul trebuia să ajungă la New York a doua zi dimineaţa. Avea nevoie de timp şi, totodată, voia ca trenul să meargă mai repede; dar era Cometa Taggart, cel mai rapid tren din ţară.

A încercat să se gândească, dar muzica îi rămăsese acolo, la periferia conştiinţei, şi o auzea încontinuu, la intensitate maximă, ca

pe nişte paşi implacabili, ceva care nu poate fi oprit... A dat din cap, nervoasă, şi-a dat jos pălăria şi şi-a aprins o ţigară.

N-o să dorm, s-a gândit, pot să mai rezist până mâine-noapte... Roţile trenului loveau într-un ritm accentuat. Era atât de obişnuită cu ele, încât nu le auzea conştient, iar sunetul se transformase, înăuntrul ei, într-un fel de pace... Când şi-a stins ţigara, a ştiut că avea nevoie de încă una, dar s-a gândit c-o să mai aştepte un minut, câteva minute până s-o aprindă...

A adormit şi s-a trezit brusc, ştiind că ceva nu era în regulă, înainte să înţeleagă ce se petrecea cu adevărat: roţile se opriseră. Vagonul staţiona mut şi întunecat în lumina estompată a becurilor. S-a uitat la ceas: nu exista niciun motiv să se oprească acolo. S-a uitat pe geam: trenul era în mijlocul unor lanuri de grâu.

A auzit pe cineva mutând un scaun pe culoar şi a întrebat:

— De cât timp ne-am oprit?

O voce de bărbat a răspuns indiferentă:

— De vreo oră.

Bărbatul s-a uitat după ea, uimit şi somnoros, pentru că ea a sărit în picioare şi a ieşit în trombă pe uşă.

Afară bătea un vânt rece, care străbătea o parcelă goală de pământ sub un cer gol. A auzit grâul foşnind în întuneric. Mult mai în faţă, a văzut siluetele câtorva bărbaţi care stăteau în jurul locomotivei – şi, deasupra lor, spânzurată în aer, lumina roşie a unui semnal.

A mers cu paşi mari înspre ei, pe lângă coloana nemişcată de roţi. Nimeni nu a băgat-o în seamă când s-a apropiat. Echipajul şi câţiva pasageri stăteau înghesuiţi sub lumina roşie. Se opriseră din vorbit şi păreau să aştepte cu o indiferenţă calmă.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat ea.

Maşinistul s-a întors uimit. Întrebarea ei sunase ca un ordin, nu ca diletanta curiozitate a unui pasager. Stătea acolo cu mâinile în buzunare, cu gulerul hainei ridicat, cu vântul care-i arunca şuviţele de păr pe chip.

— E roşu, doamnă, a zis el, arătând în direcţia becului cu degetul.

— De cât timp e aprinsă?

— De o oră.

— Nu suntem pe linia principală, nu?

— Nu, nu suntem.

— De ce?

— Nu ştiu.

Conductorul a intervenit şi el în discuţie.

— Nu cred că aveam ce să căutăm pe o rută ocolitoare, semnalul ăla nu funcţiona cum trebuie, iar ăsta nu funcţionează deloc. A arătat către lumina roşie. Nu cred că semnalul o să se schimbe. Cred că-i stricat.

— Şi atunci ce faceţi aici?

— Aşteptăm să se schimbe.

Fochistul a chicotit când ea a tresărit de enervare:

— Săptămâna trecută, spuma spumelor de la Atlantic Southern a rămas blocată pe o rută ocolitoare două ore – greşeala unui neica nimeni.

— Asta e Cometa Taggart, a zis ea. Cometa n-a întârziat niciodată.

— E singurul tren din ţară care n-a făcut-o, a zis maşinistul.

— Există un început pentru toate, a zis fochistul.

— Nu ştiţi nimic despre căi ferate, doamnă, a zis un pasager. Nu există niciun semnal luminos sau un dispecerat în ţara asta care să merite două parale.

Ea nici măcar nu s-a întors către el şi nici nu l-a băgat în seamă, ci a vorbit cu maşinistul:

— Dacă ştii că semnalul e stricat, ce ai de gând să faci?

Nu-i plăcea tonul ei autoritar şi nici nu putea să înţeleagă de ce şi-l asuma atât de uşor. Arăta ca o tânără domnişoară, doar gura şi ochii ei trădau faptul că era o femeie în toate firea, pe la vreo treizeci şi ceva de ani. Ochii ei negru-închis erau pătrunzători şi primejdioşi, ca şi când ar fi tăiat prin lucruri, dând tot ce era lipsit de importanţă la o parte din calea ei. Femeia îi părea vag familiară, dar nu putea să-şi aducă aminte unde o mai văzuse.

— Doamnă, n-am de gând să-mi pun gâtul la bătaie.

— Vrea să spună că treaba noastră e să aşteptăm ordine de undeva, a zis fochistul.

— Treaba voastră e să conduceţi trenul ăsta.

— Nu şi dacă vedem o lumină roşie. Dacă lumina zice să ne oprim, ne oprim.

— O lumină roşie înseamnă pericol, doamnă, a zis pasagerul.

— Nu ne asumăm niciun risc, a zis maşinistul. Oricine-i responsabil pentru asta o să dea vina pe noi dacă ne punem în mişcare. Aşa că nu ne punem în mişcare până nu ne spune cineva s-o facem.

— Şi dacă nu vă spune nimeni s-o faceţi?

— Cineva o să apară mai devreme sau mai târziu.

— Cât de mult aveţi de gând să aşteptaţi?

Maşinistul a dat din umeri:

— Cine-i John Galt?

— Vrea să spună, a zis pompierul, să nu puneţi întrebări la care nu poate răspunde nimeni.

Ea s-a uitat la lumina roşie şi la şinele care se pierdeau în zarea întunecată şi neatinsă. A zis:

— Înaintaţi cu grijă până la următorul semnal. Dacă totul e în ordine, intraţi pe ruta principală. După aceea, opriţi-vă la primul birou feroviar care e deschis.

— Da? Cine zice să facem aşa?

— Eu.

— Şi cine eşti dumneata?

A urmat cea mai scurtă pauză posibilă, un moment de uluire în faţa unei întrebări la care nu se aştepta, dar maşinistul s-a uitat atent la ea şi, în acelaşi timp cu răspunsul ei, a icnit:

— Doamne Dumnezeule!

Ea a răspuns, fără să se simtă cumva lezată, mai mult ca o persoană care nu aude întrebarea des:

— Dagny Taggart.

— Ei bine, eu o să-mi văd de… a zis fochistul, şi toată lumea a amuţit.

Ea a continuat, pe acelaşi ton autoritar, de neclintit:

— Înaintaţi pe ruta principală şi opriţi trenul pentru mine la primul birou feroviar deschis.

— Da, domnişoară Taggart.

— O să trebuiască să recuperaţi timpul pierdut. Aveţi toată noaptea la dispoziţie. Duceţi Cometa la timp la destinaţie.

— Da, domnişoară Taggart.

Se întorcea să plece, când maşinistul a întrebat:

— Dacă întâmpinăm vreo problemă, o să vă asumaţi dumneavoastră responsabilitatea asupra deciziei, domnişoară Taggart?

— Da.

Conductorul a urmat-o înapoi în vagonul ei. Spunea, ca trăsnit:

— Dar… doar un loc într-un vagon de zi, domnişoară Taggart? Dar de ce? De ce nu ne-aţi dat de ştire?

Ea a zâmbit uşor:

— N-am avut timp de formalităţi. Mi-au legat propriul vagon de Numărul 22 în Chicago, dar m-am dat jos în Cleveland, iar Numărul 22 era în întârziere, aşa că n-am mai avut timp să iau şi vagonul. Cometa a fost următorul tren şi l-am luat. Nu mai era niciun loc la vagonul de dormit.

Conductorul a dat din cap.

— Fratele dumneavoastră… el n-ar fi mers niciodată la clasa a doua.

Ea a râs:

— Nu, el n-ar fi mers.

Bărbaţii din jurul locomotivei au urmărit-o cum se îndepărta. Tânărul frânar era printre ei. El a întrebat, arătând cu degetul către ea:

— Cine e?

— Ea e cea care conduce Taggart Transcontinental, a zis maşinistul; respectul din vocea lui era autentic. Ea e vicepreşedintele

care administrează Operaţiile. Când trenul s-a pus în mişcare, iar fluieratul lui se pierdea în lanurile de grâu, ea stătea la geam, aprinzându-şi încă o ţigară. S-a gândit: totul o ia razna, ca acum, în toată ţara, poţi să te aştepţi la asta oricând, oriunde. Dar nu era nervoasă sau îngrijorată; n-avea timp să simtă nimic.

Asta era doar o altă problemă care să fie pusă în maldărul de probleme. Ştia că superintendentul Diviziei Ohio nu era bun de nimic şi că era prieten cu James Taggart. Nu insistase să-l dea afară până acum, pentru că nu avusese pe cine să pună în locul lui. Oamenii de calitate erau foarte greu de găsit. Dar va trebui să se descotorosească de el, s-a gândit, şi o să-i dea postul lui Owen Kellogg, tânărul inginer care făcea o treabă foarte bună ca asistent al managerului terminalului Taggart din New York; Owen Kellogg era cel care conducea terminalul. Îi urmărea munca de ceva timp; tot timpul căutase sclipiri de competenţă, ca un căutător de diamante pe un tărâm pustiit. Kellogg era prea tânăr ca să poată fi făcut superintendent de divizie; vruse să-i mai dea încă un an, dar nu mai era timp de pierdut. Va trebui să vorbească cu el imediat ce se întoarce.

Fâşia de pământ, de-abia vizibilă dincolo de geam, se deplasa acum mai repede, amestecându-se cu un abur cenuşiu. Şi-a dat seama că avea timp să simtă ceva printre planurile sterpe din mintea ei: era plăcerea dură, palpitantă a acţiunii.

* * *

La primul curent de aer care a şuierat când Cometa a pătruns în tunelurile terminalului Taggart de sub New York, Dagny Taggart s-a ridicat în picioare. De fiecare dată când trenul se afla în subteran, avea un sentiment de nerăbdare, speranţă şi exaltare secretă. Era ca şi când existenţa obişnuită ar fi fost numai o fotografie a unor obiecte fără contur, în culori şterse şi tot restul, o schiţă realizată în câteva tuşe groase, care făceau lucrurile să pară clare, cu greutate şi care să le dea un sens.

Privea cum tunelele se succedă pe lângă ea: pereţi goi de beton, o plasă de conducte şi fire, o pânză de şine care intrau în găuri negre, unde lumini verzi şi roşii stăteau suspendate în depărtare ca nişte puncte de culoare. Nu mai exista nimic altceva, nimic care să dilueze totul, aşa că putea să admire acest singur rost al lor – şi ingenuitatea care stătea în spatele acestui labirint. S-a gândit la clădirea companiei Taggart, care acum se afla exact deasupra capului ei, înaltă până la cer, şi s-a gândit: astea sunt rădăcinile clădirii, rădăcinile scorburoase care se răsucesc pe sub pământ, hrănind oraşul.

Când trenul s-a oprit, când ea s-a dat jos şi a simţit betonul platformei sub tocuri, s-a simţit mai uşoară, revigorată, împinsă să

acţioneze. A început să meargă repede, ca şi când viteza paşilor ei ar putea să materializeze tot ce simţea. S-au scurs numai câteva clipe până să realizeze că fredona o melodie şi că melodia aceea era Concertul al Cincilea al lui Halley.

A simţit că cineva o urmăreşte cu privirea şi s-a întors. Tânărul frânar o ţintuia cu încordare.

* * *

Stătea pe braţul scaunului mare din faţa biroului lui James Taggart, cu pardesiul descheiat peste un costum de călătorie reiat. Eddie Willers stătea în cealaltă parte a camerei, luând din când în când notiţe.

Slujba lui era aceea de asistent special al vicepreşedintelui executiv, iar principala lui datorie era să fie garda ei de corp împotriva pierderilor de timp, oricât de nesemnificative ar fi fost ele. Îi cerea să fie prezent la astfel de întâlniri pentru ca, după aceea, să nu mai trebuiască să-i explice nimic. James Taggart stătea în spatele biroului, cu capul adâncit între umeri.

— Linia Rio Norte e o groapă de gunoi de la un capăt la altul, a zis ea. E mult mai rău decât am crezut. Dar o s-o salvăm.

— Bineînţeles, a zis James Taggart.

— O parte din linie mai poate fi salvată. O mică parte şi nu pentru mult timp. O să începem să construim o nouă linie în sectoarele montane, începând cu Colorado. O să avem noua linie în două luni.

— O, ţi-a zis Orren Boyle că…

— Am comandat şinele de la Rearden Steel.

Sunetul scurt, sugrumat, care venea dinspre Eddie Willers devenise un chicotit reţinut.

James Taggart nu a răspuns imediat. În sfârşit, a zis:

— Dagny, de ce nu vrei să te aşezi, aşa cum face toată lumea? Cu o voce iritată: Nimeni nu discută afacerile aşa.

— Eu o fac.

Dagny a aşteptat. Apoi, el a întrebat-o, fără s-o privească în ochi:

— Ai zis că ai comandat şine de la Rearden?

— Aseară. L-am sunat din Cleveland.

— Dar Consiliul n-a aprobat-o. Eu n-am aprobat. Nici măcar nu te-ai consultat cu mine.

S-a întins peste birou, a ridicat receptorul telefonului şi i l-a întins.

— Sună-l pe Rearden şi anulează, a zis.

James Taggart s-a adâncit în scaun.

— Nu asta am zis, a răspuns el, nervos. Nici vorbă să fi zis asta.

— Atunci totul e în ordine?

— N-am zis nici asta.

Întorcându-se, i-a replicat:

— Eddie, spune-le să redacteze contractul cu Rearden Steel. Jim o să-l semneze. A scos o bucată de hârtie mototolită din buzunar şi i-a aruncat-o lui Eddie. Aici sunt sumele şi termenii.

Taggart a zis:

— Dar Consiliul n-a…

— Consiliul n-are nicio legătură cu asta. Te-au autorizat pe tine să cumperi şine acum treisprezece luni. De unde le cumperi e treaba ta.

— Nu cred că e bine să luăm o asemenea decizie fără să-i oferim Consiliului şansa să-şi dea cu părerea. Şi nu ştiu de ce ar trebui să-mi asum eu responsabilitatea.

— Eu îmi asum responsabilitatea.

— Şi care sunt costurile, având în vedere…

— Rearden pretinde o sumă mai mică decât Associated Steel al lui Orren Boyle.

— Da, şi cu Orren Boyle ce facem?

— Am anulat contractul. Aveam dreptul să-l anulăm de acum şase luni.

— Când l-ai anulat?

— Ieri.

— Dar nu m-a sunat să-mi confirme.

— N-o să te sune.

Taggart s-a uitat în jos. Ea s-a întrebat de ce-i displăcea ideea de a face afaceri cu Rearden şi de ce resentimentul lui avea o tentă atât de evazivă şi de stranie. Rearden Steel fusese cel mai important furnizor al Taggart Transcontinental vreme de zece ani, tocmai de când fusese pus în funcţiune primul cuptor Rearden, pe timpul când tatăl lor era preşedintele companiei feroviare. Vreme de zece ani, majoritatea şinelor lor au venit de la Rearden Steel. Nu erau multe firme în ţară care livrau ce era comandat atunci când era comandat. Rearden Steel era una dintre ele. Dacă era nebună, s-a gândit Dagny, ar fi spus că fratelui ei îi displăcea să facă afaceri cu Rearden pentru că Rearden îşi făcea treaba cu o eficienţă superlativă; dar n-a spus-o, pentru că nu credea că un asemenea sentiment era în limitele posibilului uman.

— Nu-i corect, a zis James Taggart.

— Ce nu-i corect?

— Că facem tot timpul toate comenzile la Rearden. Mi se pare că ar trebui să le dăm şi celorlalţi o şansă. Rearden n-are nevoie de noi; e destul de mare şi fără noi. Ar trebui să-i ajutăm pe cei mai mici să crească. Altfel, tot ce facem e să încurajăm monopolul pieţei.

— Nu vorbi prostii, Jim.

— De ce trebuie să luăm de fiecare dată materiale de la Rearden?

— Pentru că le primim la timp.

— Nu-mi place de Henry Rearden.

— Mie-mi place. Dar ce importanţă are dacă-mi place sau nu de el?

Avem nevoie de şine şi el e singurul care poate să ni le pună la dispoziţie.

— Elementul uman e important. N-ai nicio înţelegere asupra factorului uman.

— Discutăm despre salvarea unei rute, Jim.

— Da, sigur, sigur, dar, totuşi, n-ai nicio înţelegere asupra factorului uman.

— Nu, n-am.

— Dacă-i dăm lui Rearden o comandă atât de mare pentru şine de oţel…

— N-o să fie de oţel. O să fie de metal Rearden.

A evitat întotdeauna reacţiile afective, dar a fost forţată să-şi încalce regula când a remarcat expresia de pe faţa lui Taggart. A izbucnit în râs.

Metalul Rearden era un aliaj nou, produs de Rearden după zece ani de experimente. Îl lansase pe piaţă destul de recent. Nu primise nicio comandă şi nu avusese niciun client.

Taggart nu putea înţelege trecerea lui Dagny de la râsete la tonul ăsta al vocii; glasul ei era rece şi dur:

— Las-o moartă, Jim. Ştiu deja tot ce ai de gând să-mi spui. Nimeni nu l-a folosit până acum. Nimeni nu e de acord cu metalul Rearden. Nimeni nu e interesat de el. Nimeni nu-l vrea. Chiar şi aşa, şinele noastre o să fie din metal Rearden.

— Dar… a zis Taggart, dar… dar nimeni nu l-a folosit până acum!

A observat satisfăcut că, de furie, ea tăcuse. Îi plăcea să observe emoţiile; erau ca nişte lanterne roşii care urmăreau necunoscutul întunecat al personalităţii celuilalt şi care-i însemnau fiecare punct vulnerabil. Dar cum putea cineva să aibă o reacţie emotivă în legătură cu un aliaj de metal şi ce indica o astfel de reacţie era de neînţeles pentru el; aşa că n-avea cum să folosească descoperirea asta a lui.

— Părerea generală a celor avizaţi în domeniul metalurgiei, a zis el, pare să fie una sceptică în ceea ce priveşte metalul Rearden, ei susţinând că…

— Las-o moartă, Jim.

— Ei bine, pe a cui părere te bazezi?

— Eu nu cer păreri.

— Dar care e criteriul tău?

— Raţiunea.

— Ei bine, pe a cui judecată te bazezi?

— Pe a mea.

— Dar cu cine ai vorbit despre asta?

— Cu nimeni.

— Şi atunci ce naiba ştii tu despre metalul Rearden?

— Că e cel mai bun produs care a fost vreodată pus pe piaţă.

— De ce?

— Pentru că e mai dur decât oţelul, mai ieftin decât el şi va ţine mai mult decât orice alt metal.

— Dar cine zice asta?

— Jim, am studiat inginerie la facultate. Când înţeleg lucrurile, le înţeleg.

— Ce-ai înţeles?

— Formula lui Rearden şi testele pe care mi le-a arătat.

— Ei bine, dacă erau atât de bune cum zici tu, cineva le-ar fi folosit – şi nimeni nu le foloseşte. A observat clipa ei de furie şi a continuat, nervos: Cum poţi tu să ştii că-i bun? Cum poţi fi atât de sigură? Cum poţi să iei o asemenea decizie?

— Cineva ia decizii în ceea ce priveşte lucrurile astea, Jim. Cine?

— Ei bine, nu văd de ce ar trebui să fim noi primii. Chiar nu văd de ce.

— Vrei să salvăm linia Rio Norte sau nu? Nu i-a răspuns. Dacă ne-am putea permite, aş da la fier vechi toate şinele din sistemul nostru feroviar şi le-aş înlocui cu metal Rearden. Toate trebuie schimbate. Niciuna dintre ele n-o să mai reziste mult. Dar nu ne permitem. Trebuie să ieşim din impasul ăsta întâi. Vrei să trecem peste asta sau nu?

— Tot suntem cea mai bună companie feroviară din ţară. Ceilalţi o duc mult mai rău.

— Deci vrei să rămânem în impas?

— N-am zis asta! De ce trebuie de fiecare dată să generalizezi în felul ăsta? Şi, dacă eşti îngrijorată în privinţa banilor, nu înţeleg de ce vrei să-i cheltui pe Rio Norte când Phoenix-Durango ne-a furat toate afacerile în regiunea aia. De ce să cheltuim bani când n-avem nicio garanţie că investiţia noastră n-o să fie în zadar din cauza competiţiei?

— Pentru că Phoenix-Durango e o cale feroviară excelentă, dar eu am de gând să fac linia Rio Norte mai bună. Pentru că am de gând să-i înving pe Phoenix-Durango dacă-i nevoie – doar că n-o să fie nevoie, pentru că e destul loc pentru două sau trei companii feroviare care să facă o avere în Colorado. Pentru că aş ipoteca tot sistemul ca să construiesc o filială în orice district de lângă Ellis Wyatt.

— M-am săturat să aud de Ellis Wyatt.

Nu-i plăcea felul în care ochii ei s-au întors către el şi au rămas ficşi, luându-l la ţintă pentru un moment.

— Nu văd de ce e nevoie să acţionăm atât de repede, a zis el; părea ofensat. Spune-mi, ce crezi că e aşa îngrijorător în situaţia actuală de la Taggart Transcontinental?

— Consecinţele alegerilor tale, Jim.

— Care alegeri?

— Una la mână, experimentul de treisprezece luni cu Associated Steel. A doua la mână, catastrofa ta mexicană.

— Consiliul a aprobat contractul cu Associated Steel, a zis el repede. Consiliul a votat în favoarea construcţiei liniei San Sebastián. Pe lângă asta, nu ştiu de ce spui că-i o catastrofă.

— Pentru că guvernul mexican e pe punctul să-ţi naţionalizeze linia.

— Minciuni! James Taggart aproape urla. Astea sunt doar zvonuri maliţioase! Ştiu din surse sigure că…

— Nu-ţi arăta frica, Jim, a zis ea cu dispreţ.

El n-a răspuns.

— N-are niciun sens să te panichezi acum, a zis ea. Tot ce putem face în clipa asta este să amortizăm pierderea. Va fi o pierdere uriaşă. Patruzeci de milioane de dolari e o pierdere din care n-o să ne revenim uşor. Dar Taggart Transcontinental a trecut mai demult peste suficiente şocuri de felul ăsta. O să am grijă să treacă şi de ăsta.

— Refuz să iau în calcul posibilitatea, refuz complet să iau în calcul posibilitatea ca linia San Sebastián să fie naţionalizată.

— Bine, n-o lua în calcul.

Ea a tăcut. El a zis, pe un ton defensiv:

— Nu văd de ce eşti atât de nerăbdătoare să-i dai o şansă lui Ellis Wyatt şi, în acelaşi timp, eşti total împotriva dezvoltării unei ţări care n-a fost privilegiată şi n-a avut niciodată o şansă.

— Ellis Wyatt nu cere nimănui şanse. Şi nu e treaba mea să dau şanse. Administrez o companie feroviară.

— Mi se pare că asta e o viziune extrem de îngustă. Nu înţeleg de ce ar trebui să ajutăm un singur om în loc să ajutăm o naţiune.

— Nu mă interesează să ajut pe nimeni. Mă interesează să fac bani.

— Asta e o atitudine inadecvată. Egoismul şi foamea de bani sunt fenomene ale trecutului. E general acceptat faptul că interesele societăţii, ca un întreg, trebuie să primeze întotdeauna în raport cu orice afacere privată, care…

— Cât de mult mai ai de gând să vorbeşti ca să eviţi subiectul, Jim?

— Care subiect?

— Comanda pentru metalul Rearden.

Nu i-a răspuns. A privit-o în tăcere. Corpul ei suplu, aproape să se prăbuşească din pricina epuizării, se menţinea drept printr-o linie corectă a umerilor, iar umerii i se păstrau drepţi printr-un efort conştient al voinţei. Puţinor oameni le plăcea chipul ei: era mult prea rece, ochii erau mult prea intenşi; nimic nu putea vreodată să-i dea farmecul gingăşiei. Picioarele frumoase, care alunecau de pe braţul fotoliului direct în mijlocul imaginii pe care o avea, îl enerva el; anulau tot ceea ce apreciase până acum.

Ea a tăcut mâlc; atunci fusese forţat să întrebe:

— Te-ai decis s-o comanzi aşa, într-un impuls de moment, prin

telefon?

— M-am decis acum şase luni. Aşteptam ca Hank Rearden să fie gata să dea drumul producţiei.

— Nu-i spune *Hank* Rearden. E vulgar.

— Aşa îi spune toată lumea. Nu schimba subiectul.

— De ce l-ai sunat tocmai noaptea trecută?

— N-am putut să dau de el mai devreme.

— De ce n-ai aşteptat să te întorci la New York şi să…

— Pentru că am văzut linia Rio Norte.

— Ei bine, am nevoie de timp să mă gândesc la asta, să prezint ideea Consiliului, să-i consult pe cei mai buni…

— N-avem timp de asta.

— Nu mi-ai oferit şansa să-mi formez o opinie.

— Mă doare-n cot de opinia ta. N-o să mă cert cu tine, cu Consiliul tău sau cu profesioniştii tăi. Trebuie să faci o alegere şi o s-o faci acum. Doar spune dacă da sau nu.

— Ăsta e un mod ridicol, arbitrar şi peste mână de a…

— Da sau nu?

— Asta-i problema cu tine. Tot timpul e vorba de da sau nu. Lucrurile nu sunt niciodată aşa, absolute. Nimic nu e absolut.

— Şinele de metal sunt. Alegerea de a le comanda e sau nu e.

A aşteptat. James nu i-a răspuns.

— Ei bine? a întrebat ea.

— Îţi asumi responsabilitatea?

— Da.

— Dă-i drumul, a zis el şi a adăugat: Dar e riscul tău. N-o s-o anulez, dar nu-ţi promit că n-o să le spun celor din Consiliu părerea mea.

— Spune-le ce vrei.

S-a ridicat să plece. El s-a aplecat în faţă, pe deasupra mesei, ezitând şi fără să vrea să încheie conversaţia atât de abrupt.

— Realizezi că e nevoie de o procedură anevoioasă pentru ca toată povestea asta să funcţioneze, nu? a întrebat el; cuvintele aproape că purtau în ele o urmă de speranţă. Nu-i atât de simplu.

— O, sigur, a zis ea. O să-ţi trimit un raport detaliat, pe care Eddie o să-l pregătească şi pe care tu n-o să-l citeşti. Eddie o să te ajute să-l finalizezi. Eu plec la Philadelphia noaptea asta, să mă întâlnesc cu Rearden. Avem multă treabă de făcut. A adăugat: E atât de simplu, Jim.

Se întorsese să plece când el a vorbit din nou – şi ceea ce a zis părea complet irelevant.

— Normal că e simplu pentru tine, pentru că tu eşti norocoasă. Alţii nu pot s-o facă.

— Să facă ce?

— Alţii sunt umani. Sunt sensibili. Nu pot să-şi dedice viaţa întreagă metalelor şi motoarelor. Tu eşti norocoasă – n-ai avut niciodată sentimente. N-ai simţit nimic niciodată.

În timp ce se uita la el, ochii ei negru-închis au trecut de la uluire la împietrire, apoi la o expresie ciudată, care semăna cu o privire dezgustată, doar că părea să se refere la ceva mai mult decât la momentul acesta.

— Nu, Jim, a zis ea încet, eu n-am simţit niciodată nimic.

Eddie Willers a urmat-o în biroul ei. De fiecare dată când ea se întorcea i se părea că lumea devenea mai clară, mai simplă, mai uşor de înfruntat – şi-şi uita momentele de anxietate monstruoasă. Era singura persoană care găsea firesc faptul că ea era vicepreşedintele executiv al unei mari companii feroviare, chiar dacă era o femeie. Ea îi spusese, când aveau zece ani, că va administra compania într-o zi.

Nu-l uimea nici acum, aşa cum nu-l uimise nici atunci, în ziua aia, într-un luminiş din pădure.

Când au intrat în birou, când a văzut-o că se aşază şi se uită la bileţelele pe care i le-a lăsat, s-a simţit la fel cum se simţea când se aşeza la volan, pornea motorul şi roţile se puneau în mişcare.

Era gata să iasă din birou când şi-a adus aminte de o chestiune pe care nu i-o spusese.

— Owen Kellogg de la Divizia terminalului mi-a cerut să stabilesc o întâlnire cu tine, a zis el.

Şi-a ridicat privirea, uluită.

— Asta-i amuzant. Urma să trimit pe cineva după el. Spune-i să urce. Vreau să discut cu el… Eddie, a adăugat dintr-odată, înainte să încep, spune-le să-mi facă legătura cu Ayers de la Casa de Discuri Ayers.

— De la Casa de Discuri? a întrebat el şovăitor.

— Da, e ceva ce vreau să-l întreb.

Când vocea domnului Ayers, plină de curtoazie şi energică, a întrebat-o cum poate să-i fie de folos, ea l-a întrebat:

— Puteţi să-mi spuneţi dacă Richard Halley a compus un nou concert de pian, al cincilea?

— Un al *cincilea* concert, domnişoară Taggart? Nu, sigur că nu a compus aşa ceva.

— Sunteţi sigur?

— Foarte sigur, domnişoară Taggart. Nu a mai compus nimic de opt ani.

— Mai e în viaţă?

— Da, adică, nu pot să spun sigur, a ieşit complet din viaţa publică, dar sunt sigur că am fi auzit dacă ar fi murit.

— Dar aţi fi aflat dac-ar mai fi compus ceva?

— Bineînţeles. Noi am fi fost primii care ar fi ştiut. Noi îi imprimăm

piesele. Dar nu mai compune.

— Înţeleg. Mulţumesc.

Când Owen Kellogg a intrat în biroul ei, l-a privit cu satisfacţie. Era mândră să vadă că avusese dreptate când îşi reamintise vag înfăţişarea lui – faţa lui avea aceleaşi trăsături cu ale tânărului frânar din tren, chipul acelui tip de bărbat cu care putea să colaboreze.

— Ia loc, domnule Kellogg, a zis ea, dar el a rămas în picioare în faţa biroului.

— M-aţi rugat cândva să vă dau de ştire dacă decid să-mi schimb locul de muncă, domnişoară Taggart, a zis el. Aşa că am venit să vă spun că-mi dau demisia.

Se aşteptase la orice altceva în afară de asta; i-a luat ceva timp până să întrebe, încet:

— De ce?

— Dintr-un motiv personal.

— Ai nemulţumiri în ceea ce priveşte compania?

— Nu.

— Ai primit o ofertă mai bună?

— Nu.

— La ce companie feroviară te duci?

— Nu mă duc la nicio companie feroviară, domnişoară Taggart.

— Atunci ce slujbă o să ai?

— Nu m-am hotărât încă.

Ea l-a studiat, simţindu-se puţin inconfortabil. Nu era nicio urmă de ostilitate pe faţa lui; se uita direct în ochii ei, răspundea simplu, direct; vorbea ca cineva care nu are nimic de ascuns sau de demonstrat; privirea lui era politicoasă şi goală.

— Atunci de ce vrei să-ţi dai demisia?

— E o problemă personală.

— Eşti bolnav? E vorba despre sănătatea ta?

— Nu.

— Pleci din oraş?

— Nu.

— Ai primit o moştenire care îţi permite să te pensionezi?

— Nu.

— Ai de gând să continui să lucrezi?

— Da.

— Dar nu mai vrei să lucrezi pentru Taggart Transcontinental.

— Nu.

— În cazul acesta, ceva trebuie să se fi întâmplat care să te fi determinat să iei o astfel de decizie. Ce?

— Nimic, domnişoară Taggart.

— Mi-ar plăcea să-mi spui. Am motive să vreau să ştiu.

— Mă credeţi pe cuvânt, domnişoară Taggart?

— Da.

— Nicio persoană, niciun fapt şi niciun eveniment care are legătură cu slujba mea de aici nu a avut vreo influenţă asupra deciziei mele.

— Nu ai nicio obiecţie cu privire la politica Taggart Transcontinental?

— Niciuna.

— Atunci poate că o să reanalizezi problema când vei asculta ce vreau să-ţi spun.

— Îmi pare rău, domnişoară Taggart. Nu pot.

— Pot să-ţi spun ce aveam în minte?

— Da, dacă doriţi.

— Mă crezi pe cuvânt că m-am decis să-ţi ofer postul pe care am de gând să ţi-l ofer dinainte să vii să mă vezi? Vreau să ştii asta.

— O să vă cred întotdeauna pe cuvânt, domnişoară Taggart.

— E postul de director al Diviziei Ohio. E al tău dacă-l vrei.

Pe faţa lui nu se vedea nicio reacţie, ca şi când cuvintele nu aveau mai mult înţeles pentru el decât pentru un sălbatic care nu auzise niciodată de trenuri.

— Nu-l vreau, domnişoară Taggart.

După un moment, ea a zis, cu vocea încordată:

— Scrie-ţi contractul, Kellogg. Zi-mi preţul tău. Vreau să rămâi. Orice ofertă ai avea de la orice companie feroviară, pot să-ţi dau mai mult.

— Nu o să lucrez la o altă companie feroviară.

— Credeam că-ţi iubeşti munca.

Acesta a fost primul semn de emoţie pe care l-a lăsat să se vadă, doar o uşoară mărire a ochilor şi o accentuare ciudată şi tăcută a vocii lui când a răspuns:

— O iubesc.

— Atunci spune-mi ce trebuie să fac ca să rămâi la noi!

Propunerea fusese atât de involuntară şi sinceră, încât el s-a uitat la ea ca şi când l-ar fi atins, în sfârşit.

— Poate că e nedrept să vin aici să vă spun că-mi dau demisia, domnişoară Taggart. Ştiu că m-aţi rugat să vă spun, fiindcă doreaţi să aveţi şansa să-mi prezentaţi o contraofertă. Aşa că, dacă am venit, v-am dat impresia că sunt deschis la negocieri. Dar nu sunt. Am venit doar pentru că… pentru că am vrut să mă ţin de cuvânt.

Pauza aia din vocea lui a fost ca un fulger neaşteptat, care-i demonstra cât de mult însemnase pentru el interesul şi cererea ei şi că decizia lui nu fusese deloc luată cu uşurinţă.

— Kellogg, nu există nimic ce ţi-aş putea oferi?

— Nimic, domnişoară Taggart. Nimic.

S-a întors să plece. Pentru prima dată în viaţă, se simţea neajutorată şi învinsă.

— De ce? a întrebat, fără să i se adreseze lui.

El s-a oprit. A dat din umeri şi a zâmbit – se trezise la viaţă pentru un moment şi fusese cel mai straniu zâmbet pe care îl văzuse vreodată: avea în el o satisfacţie secretă şi o inimă sfâşiată şi o tristeţe fără margini. I-a răspuns:

— Cine-i John Galt?

Capitolul II
Lanţul

A început cu câteva luminiţe. Trenul Taggart rula către Philadelphia când câteva luminiţe difuze, scânteietoare au apărut în întuneric; păreau să nu aibă un rost anume pe întinderea câmpului pustiu, dar erau, în acelaşi timp, mult prea puternice să nu aibă niciun scop. Pasagerii le urmăreau alene, fără interes.

A urmat silueta neagră a unei construcţii, de-abia vizibilă pe cer, apoi o clădire imensă, apropiată de şină; clădirea era întunecată, iar reflexiile farurilor trenului se înlănţuiau pe sticla solidă a pereţilor ei.

Un marfar bloca vederea, dând geamurilor un efect ciudat, ca şi când ar fi emanat zgomote. Într-o apariţie subită deasupra vagoanelor plate, pasagerii au văzut construcţii îndepărtate sub o strălucire neclară, roşiatică, profilată pe cer; strălucirea se deplasa ca un spasm, fără regularitate, ca şi când construcţiile ar fi respirat.

Când marfarul a trecut, au văzut clădiri unghiulare învelite în spirale de abur. Razele câtorva lumini puternice decupau fascicule drepte prin spirale. Aburul era roşu. Cerul era roşu.

Construcţia care a urmat nu semăna cu o clădire, ci mai degrabă cu o carcasă de sticlă striată care cuprindea grinzi, macarale şi suspensoare într-o dispersie de flăcări – solidă, orbitoare, portocalie.

Pasagerii nu puteau percepe complexitatea a ceea ce părea să fie un oraş întins pe câteva mile, care fremăta fără să ofere vreun semn al prezenţei umane. Au văzut turnuri care păreau să fie zgârie-nori contorsionaţi, poduri care atârnau în aer şi răni scuipând flăcări din pereţii solizi. Au văzut o coloană de cilindri strălucitori rulând în noapte; cilindrii erau dintr-un metal incandescent.

O clădire de birouri a apărut aproape de şine. Firma mare de neon de pe acoperişul ei a luminat interiorul vagoanelor când acestea au trecut pe lângă ea. Scria: REARDEN STEEL.

Unul dintre pasageri, care era profesor de economie, i-a spus însoţitorului său:

— Ce importanţă are individul în reuşitele titanice ale erei industriale?

Altul, care era jurnalist, şi-a făcut o însemnare pe care s-o folosească mai târziu într-unul din articolele lui: Hank Rearden este genul de om care îşi scrie numele pe tot ce atinge. Puteţi, din acest simplu fapt, să vă formaţi o opinie despre caracterul lui Hank Rearden.

Trenul înainta cu viteză în întuneric când o explozie roşie a izbucnit spre cer, din spatele unei construcţii. Pasagerii n-au băgat-o în seamă; turnarea unei noi şarje de oţel era un eveniment.

Era prima şarjă din prima comandă pentru metal Rearden.

Pentru oamenii de la supapa de evacuare a cuptorului din interiorul fabricii, prima erupţie a metalului lichid din cuptor a dat o senzaţie ciudată, ca şi cum o nouă zi ar fi început. Metalul încins care se scurgea lent în spaţiu avea culoarea pură a luminii solare. Spirale negre de abur pluteau deasupra şi scântei roşii izbucneau din ele. Fântâni de scântei care erupeau în spasme regulate, ca dintr-o arteră perforată. Aerul părea să se preschimbe în calcar, reflectând o flacără calcaroasă care nu era acolo, pete roşii unduindu-se şi deplasându-se prin spaţiu, ca şi cum n-ar fi fost parte din construcţia aceea făcută de om, ca şi când erau pe punctul de a înghiţi coloanele, grinzile, macaralele de deasupra. Dar metalul lichid n-avea nimic de a face cu violenţa. Era o curbă albă şi lungă cu textura satinului, ca un zâmbet care radiază prietenie. Se scurgea ascultător printr-un ajutaj de ceramică, cu două margini casante care îl ţineau în frâu, şi ajungea, de la o înălţime de douăzeci de picioare, într-o cuvă de turnare de două sute de tone. O ghirlandă de stele atârna deasupra şuvoiului, ţâşnind din suprafaţa lui netedă şi părând delicată ca dantelăria şi nevinovată ca tumbele copiilor. Doar la o privire mai atentă se putea observa că satinul alb fierbea. Din când în când, câţiva stropi erau împroşcaţi şi ajungeau pe pământul de jos: erau de metal şi, răcindu-se când atingeau pământul, izbucneau în flăcări.

Două sute de tone de metal care trebuia să fie mai tare decât oţelul, lichefiindu-se la o temperatură de patru sute de grade, puteau să distrugă orice zid al construcţiei şi pe oricine lucra în fabrică. Dar fiecare centimetru din cursul lui, fiecare atmosferă din presiunea lui şi formula fiecărei molecule erau controlate şi produse cu un scop precis şi conştient, la care se lucrase vreme de zece ani.

Legănându-se în întunericul fabricii, lumina orbitoare brăzda încontinuu faţa unui bărbat care stătea într-un colţ îndepărtat; se sprijinise de o coloană şi privea. Lumina a făcut, pentru o secundă, un arc până la ochii lui, care aveau culoarea şi proprietăţile gheţii palide şi albastre, după aceea, de-a lungul coloanei negre şi de-a lungul şuviţelor lui de păr blond-cenuşiu, iar apoi, de-a lungul curelei de la trenciul său şi de-a lungul buzunarelor în care-şi afundase mâinile. Era înalt şi uscăţiv; tot timpul fusese mult prea înalt pentru oamenii din jurul său. Faţa lui era reliefată de doi obraji proeminenţi şi de câteva linii ascuţite; nu erau ridurile bătrâneţii, le avusese întotdeauna: îl făceau să arate bătrân la douăzeci de ani şi tânăr acum, la patruzeci şi cinci. Dintotdeauna i se spusese că are o faţă urâtă, pentru că era nemiloasă şi de neînduplecat, pentru că era inexpresivă. Rămăsese inexpresivă şi acum, când se uita la metal. Era Hank Rearden.

Metalul ajungea la gura cuvei de turnare şi se scurgea mai departe cu o abundenţă arogantă. Apoi, picăturile albe, orbitoare, deveneau

maro, iar mai târziu, într-o secundă, erau ţurţuri negri de metal, care începeau să se sfărâme. Scoria începea să prindă, pe margini, o crustă groasă, maro, care semăna cu scoarţa pământului. Când crusta devenea din ce în ce mai groasă, câteva cratere se spărgeau, iar lichidul alb încă mai fierbea înăuntru.

Un om a apărut în cabina unei macarale, deasupra capului lui Rearden. A tras de o manetă cu o mişcare firească: cârlige de oţel au coborât pe un lanţ, au prins mânerele cuvei de turnare, au ridicat-o cu grijă, ca pe o oală cu lapte, şi două sute de tone de metal au traversat aerul înspre un şir de forme care abia aşteptau să fie umplute.

Hank Rearden s-a lăsat pe spate, închizându-şi ochii. A simţit coloana tremurând sub forţa macaralei. Totul e în regulă, s-a gândit.

Un muncitor l-a văzut şi a zâmbit larg, ca şi când i-ar fi dat de înţeles că simte acelaşi lucru, ca un complice în timpul unei mari sărbători, care ştia de ce silueta aceea înaltă, cu păr blond, trebuia să fie prezentă acolo în noaptea asta. Rearden i-a zâmbit înapoi: era singurul salut pe care îl primise. S-a întors apoi în biroul său, devenind din nou aceeaşi figură inexpresivă.

Era târziu când Hank Rearden a plecat din birou în noaptea aceea ca să ajungă de la fabrică acasă. Era un drum de câteva mile printr-un câmp gol, dar simţea nevoia să meargă pe jos, fără vreun motiv concret.

A mers cu o mână în buzunar, cu degetele strânse în jurul unei brăţări. Era din metal Rearden şi avea forma unui lanţ. Degetele i se mişcau, mângâindu-i din când în când suprafaţa. Îi luase zece ani să facă brăţara aia. Zece ani, s-a gândit el, înseamnă mult timp.

Drumul era întunecat, mărginit de copaci. Dacă se uita în sus, putea să vadă câteva frunze pe suprafaţa stelelor; frunzele erau încovoiate şi uscate, gata să cadă. Se vedeau câteva lumini îndepărtate în geamurile caselor, care se împrăştiau pe drum; dar luminile făceau ca drumul să pară şi mai rupt de lume.

Se simţea singur doar atunci când era fericit. Se întorcea, din când în când, să privească înapoi, la strălucirea roşie a cerului deasupra fabricii.

Nu se gândise la cei zece ani care trecuseră. Ce rămăsese din ei acum, în seara aceasta, era numai o senzaţie pe care nu o putea defini, nimic în afara faptului că era tăcută şi solemnă. Senzaţia era un cumul, iar el nu voia să adune din nou părţile care o compuneau. Dar ele, chiar dacă nu voia să şi le reamintească, erau acolo, înăuntrul senzaţiei. Erau nopţile petrecute în faţa cuptoarelor aprinse din laboratoarele de cercetare ale fabricii…

…nopţile petrecute în atelierul de la el de acasă, aplecat deasupra hârtiilor pe care le umplea cu formule şi apoi le rupea cu furia eşecului…

…zilele în care tinerii cercetători din mica echipa pe care o alesese să-i vină în ajutor aşteptau instrucţiuni, ca nişte soldaţi care sunt gata de o bătălie deja pierdută, care-şi epuizaseră ingenuitatea, încă perseverenţi, dar tăcuţi, cu propoziţia pe care niciodată n-o spuneau şi care le stătea pe limbă, plutind în aer: „Domnule Rearden, nu are cum să existe aşa ceva”…

…mesele, întrerupte şi abandonate la fiecare gând fulgerător, la fiecare gând care putea fi pus în practică, încercat, testat, asupra căruia se putea lucra luni de zile şi care era, în final, catalogat ca un nou eşec…

…clipele în care fugea de conferinţe, de contracte, de obligaţiile celui care administra cele mai bune fabrici de oţel din ţară, clipele în care fugea aproape vinovat, ca şi când ar fi fugit la o iubire secretă…

…unicul gând care a dominat imuabil un răstimp de zece ani, luând în stăpânire tot ce făcea şi tot ce vedea, gândul care era suspendat în mintea lui atunci când privea clădirile unui oraş, şinele unei căi ferate, lumina din ferestrele unei ferme îndepărtate, cuţitul din mâna unei femei frumoase care tăia un fruct la un banchet, gândul la un aliaj de metal care să facă mai mult decât a făcut oţelul vreodată, un metal care va fi pentru oţel ceea ce oţelul a fost pentru fier…

…mustrările pe care şi le făcea sieşi când anula o speranţă sau o mostră, nelăsându-şi creierul să admită că trupul îi era obosit, fără să-şi acorde timp să simtă, şi trecând de nenumărate ori prin torturile chinuitoare ale lui „nu-i destul de bun… nici acum nu-i destul de bun…” şi mergând mai departe mânat de un singur gând: acela că are cum să existe aşa ceva…

…după aceea, ziua în care existase aşa ceva şi acel ceva fusese denumit metal Rearden…

…acestea erau lucrurile care deveniseră o căldură albă, care se topiseră şi fuzionaseră înăuntrul lui, iar aliajul *lor* era o senzaţie stranie, tăcută, care îl făcea să zâmbească pe drumul din întuneric şi să se întrebe de ce fericirea putea să doară.

După o vreme, a realizat că se gândea la trecutul lui, ca şi când anumite zile de demult i se deschideau înainte, cerând să fie revăzute. N-a vrut să se uite la ele; dispreţuia amintirile şi le credea o slăbiciune fără sens. Dar apoi a înţeles că se gândise la ele în seara asta în cinstea acelei bucăţi de metal din buzunarul său. Abia atunci a dat frâu liber amintirilor.

Şi-a amintit ziua când stătea pe un tăpşan pietros şi a simţit un şiroi de transpiraţie scurgându-i-se de la tâmplă până pe gât. Avea paisprezece ani şi era prima lui zi de lucru în minele de fier din Minnesota. Încerca să înveţe să respire cu toată durerea acută din piept. S-a ridicat în picioare, blestemându-se, pentru că-şi propusese să nu fie obosit. După o vreme, s-a întors la munca lui; se hotărâse că

durerea nu era un motiv bun ca să se oprească.

A văzut ziua când stătea la geamul biroului său şi privea minele; din dimineaţa aia, erau ale lui. Avea treizeci de ani. Ce se întâmplase în anii de dinainte nu conta, tot aşa cum nici durerea nu conta. Lucrase în mine, în uzine, în fabricile de oţel din nord, avansând, încet-încet, către scopul pe care şi-l alesese. Tot ce-şi amintea din vremea când fusese în slujbele astea era că oamenii din jurul lui nu păreau să ştie vreodată ce au de făcut, în vreme ce el ştiuse întotdeauna. Îşi amintea cum se întrebase de ce atâtea mine de fier se închid, aşa cum şi acestea fuseseră pe punctul de a se închide înainte de a le prelua el. S-a uitat la pragurile stâncoase din depărtare. Muncitorii puneau un nou semn deasupra porţii de la începutul drumului: „Minereuri Rearden”.

Şi-a amintit o seară în care stătea întins pe masa din birou. Era târziu şi oamenii lui plecaseră, aşa că putea să stea acolo întins fără să-l vadă nimeni. Era obosit. Se simţea ca şi când ar fi alergat într-o cursă în care adversar îi era propriul corp, iar toată epuizarea de peste ani, pe care refuzase s-o creadă, îl prinsese din urmă şi îl ţintuise de masa aia. Nu simţea nimic în afară de dorinţa de a nu se mişca. Nu avea energia necesară să simtă – nici măcar să sufere. Arsese tot ce era de ars în el, consumase atât de multe impulsuri de a începe proiecte noi şi se întreba dacă exista cineva care ar fi putut să-i dea impulsul de care avea nevoie, acum, când se simţea incapabil să se ridice de-acolo. S-a întrebat cine îl făcuse aşa cum era şi cine îl împinsese de la spate tot timpul. Şi-a ridicat apoi capul. Încet, cu cel mai mare efort pe care-l făcuse vreodată, şi-a ridicat corpul până a reuşit să se sprijine de masă cu o mână tremurătoare. Nu şi-a mai pus întrebarea asta niciodată.

Şi-a amintit ziua când se afla pe un deal şi se uita la pustiul murdar alcătuit din construcţii, care fuseseră odată o fabrică de oţel. Era închisă şi abandonată. O cumpărase cu o noapte în urmă. Vântul bătea tare şi o lumină gri se vedea din spatele norilor. În lumina aceea, a văzut un roşu maroniu de rugină, precum sângele închegat, pe oţelul macaralelor gigantice, şi buruieni verde-deschis, ca nişte canibali crescând îmbuibaţi peste grămăjoarele de sticlă spartă de la baza zidurilor, care erau nişte schelete exterioare goale. La o poartă, în depărtare, a văzut siluetele negre ale oamenilor. Erau şomerii din cocioabele putrezite a ceea ce cândva fusese un oraş prosper. Aşteptau în tăcere, privind maşina strălucitoare pe care el o lăsase la poarta fabricii; se întrebau dacă bărbatul de pe deal era acel Hank Rearden despre care vorbea toată lumea şi dacă era adevărat că fabrica urma să fie redeschisă. Un ziar scria: „Ciclul istoric al producţiei de oţel din Pennsylvania e pe o pantă descendentă, iar experţii consideră că aventura lui Henry Rearden în industria

metalurgică e sortită eşecului. Veţi fi, în curând, martorii senzaţionalului eşec al senzaţionalului Henry Rearden”.

Asta se întâmplase cu zece ani în urmă. În noaptea asta, vântul rece care-i şfichiuia faţa părea acelaşi vânt de atunci. S-a întors, a privit înapoi. Strălucirea roşie a fabricii respira înspre cer. Era o imagine ce-ţi dădea acelaşi sentiment de renaştere pe care ţi-l dă un răsărit.

Astea fuseseră opririle lui, staţiile la care ajunsese trenul şi staţiile din care plecase. Nu-şi aducea aminte nimic concret din anii petrecuţi între ele; totul era în ceaţă, ca şi când ar fi trecut în viteză.

Orice ar fi fost, s-a gândit el, oricare ar fi fost efortul şi oricât de mare durerea, meritase, pentru că ele îl făcuseră să ajungă în acel moment – ziua în care prima şarjă a primei comenzi de metal Rearden fusese turnată pentru a deveni şine ale Taggart Transcontinental.

A atins brăţara din buzunar. O făcuse din primele grame de metal care fuseseră turnate. Era pentru soţia lui.

În timp ce o atingea, a realizat, dintr-odată, că se gândise la o abstracţiune numită soţia lui – nu la femeia cu care era căsătorit. A simţit o urmă de regret, dorindu-şi să nu fi făcut brăţara, după aceea, un val de reproşuri pentru că simţise regretul.

A clătinat din cap. Nu era acum momentul pentru aceleaşi vechi îndoieli. A simţit că poate ierta orice, oricum, pentru că fericirea era cel mai puternic agent purificator. Era convins că fiecare fiinţă îi doreşte binele în noaptea asta. A vrut să se întâlnească cu cineva, să dea nas în nas cu primul străin, să stea în faţa lui dezarmat şi complet deschis şi să zică: „Uită-te la mine”. Oamenii, s-a gândit el, erau la fel de flămânzi să vadă imaginea fericirii cum fusese şi el – măcar o întrerupere în pânza acelui sac de suferinţă, cenuşiu, care părea atât de inexplicabil şi inutil. Niciodată nu fusese capabil să înţeleagă de ce oamenii trebuie să fie nefericiţi.

Drumul întunecat urcase imperceptibil un deal. S-a oprit şi s-a întors. Strălucirea roşiatică era o bandă îngustă, departe, în vest. Deasupra ei, mărunte, la câteva mile distanţă, cuvintele unei firme de neon erau scrise pe întunericul cerului: REARDEN STEEL.

Şi-a îndreptat umerii, ca şi când ar fi fost în faţa unui juriu. S-a gândit că în întunericul nopţii mai multe semne erau aprinse în ţară: Minereuri Rearden – Cărbune Rearden – Calcar Rearden. S-a gândit la zilele care trecuseră. Şi-a dorit să fi fost cu putinţă să aprindă deasupra lor o firmă, care să lumineze: Viaţa Rearden.

S-a întors dintr-odată şi a mers mai departe. Când drumul se apropia din ce în ce mai mult de casa lui, şi-a dat seama că paşii îi erau mai lenţi şi că, puţin câte puţin, fericirea lui dispărea. A simţit un dram de repulsie la gândul că o să intre în casă, repulsie pe care nu voia s-o simtă. Nu, s-a gândit, nu în noaptea asta; o să înţeleagă în

noaptea asta. Dar nu ştia, niciodată nu definise ce anume voia ca ei să înţeleagă.

Când s-a apropiat de casă, a văzut luminile aprinse în sufragerie. Se afla pe o coastă de deal, înălţându-se în faţa lui ca un corp alb; părea goală, cu câteva coloane care vădeau lipsa de interes pentru ornamente; avea aerul nudităţii care nu merită dezvăluită.

Nu a fost sigur dacă soţia lui îl observase când a intrat în sufragerie. Stătea lângă şemineu, vorbind, curba pe care o desena mâna ei plutea ca o accentuare graţioasă a cuvintelor. A perceput o pauză scurtă în vocea ei şi s-a gândit că îl văzuse, dar nu şi-a ridicat privirea şi şi-a continuat propoziţia, aşa că nu putea fi sigur.

— E doar o problemă: aceea că un om de cultură e plictisit de presupusele minuni ale ingenuităţii materiale, zicea ea. El refuză pur şi simplu să fie fascinat de instalaţii.

După aceea şi-a întors capul, s-a uitat la Rearden, care stătea în umbră, în cealaltă parte a camerei lungi, şi braţele i s-au deschis cu graţie, de parcă ar fi avut două gâtlejuri de lebădă în locul lor.

— Dar, dragule, a zis ea, pe un ton amuzat, nu e cam devreme să ajungi acasă? N-ai găsit ceva gunoi pe care să-l măturі sau vreo conductă pe care s-o lustruieşti?

S-au întors cu toţii către el – mama lui, fratele lui, Philip, şi Paul Larkin, vechiul lor prieten.

— Îmi pare rău, a răspuns el, ştiu c-am întârziat.

— Nu spune că-ţi pare rău, a zis mama lui. Puteai să dai un telefon. El s-a uitat la ea, încercând să-şi amintească vag ceva. Ai promis că o să ajungi la cină în seara asta.

— O, aşa e, ai dreptate, am promis. Îmi pare rău. Dar azi, la fabrică, am turnat... S-a oprit; nu ştia ce-l făcuse incapabil să spună singurul lucru pe care voia să-l spună; a adăugat doar: Am... uitat.

— Asta vrea să spună şi mama, a zis Philip.

— O, lăsaţi-l să-şi pună ordine în gânduri, încă n-a ajuns aici, e tot la fabrică, a zis soţia lui, veselă. Poţi să-ţi dai jos haina, Henry.

Paul Larkin se uita la el cu ochii devotaţi ai unui câine descumpănit.

— Salut, Paul, a zis Rearden. Când ai ajuns?

— O, tocmai m-am dat jos din cinci-trei-cinciul care a venit de la New York. Larkin zâmbea, recunoscător pentru atenţia care îi fusese acordată.

— Ceva probleme?

— Cine n-are probleme în vremurile astea? Zâmbetul lui Larkin a devenit resemnat, sugerând că remarca era doar una filosofică. Dar nu, nicio problemă anume de data asta. M-am gândit doar să trec să te văd.

Soţia lui a râs.

— L-ai dezamăgit, Paul. S-a întors către Rearden: E un complex de

inferioritate sau de superioritate, Henry? Crezi că nu vrea nimeni să te vadă doar ca să te vadă sau crezi că nu există nimeni care să se poată descurca fără ajutorul tău?

A vrut să nege cu tărie, dar ea îi zâmbea ca şi cum fusese numai o glumă, iar el nu era capabil de conversaţii care nu se presupunea că ar fi serioase, aşa că n-a răspuns. A stat acolo, uitându-se la ea, gândindu-se la toate lucrurile pe care nu fusese niciodată capabil să le înţeleagă.

Lillian Rearden era considerată, în general, o femeie frumoasă. Avea un corp zvelt şi graţios, de felul celor care arătau bine în rochiile cu talie înaltă, stil Empire, pe care-şi făcuse un obicei să le poarte. Trăsăturile ei splendide semănau cu cele ale unui medalion din aceeaşi perioadă: pure şi mândre. Iar buclele şaten-deschis, lucioase ale părului ei, purtate cu o simplitate clasică, sugerau o frumuseţe imperială, austeră. Dar când se întorcea cu faţa, oamenii aveau un uşor sentiment de dezamăgire. Chipul nu-i era frumos. Ochii erau problema: erau aproape palizi, nici gri, nici maro, fără viaţă, cu totul inexpresivi. Rearden se întrebase de ce, deşi era amuzată atât de des, pe faţa ei nu se citea nici măcar o tentă de veselie.

— Ne-am mai întâlnit, dragule, a zis ea, răspunzându-i la privirea cercetătoare, chiar dacă nu pari să fii sigur de asta.

— Ai mâncat ceva la cină, Henry? l-a întrebat maică-sa; era o nerăbdare plină de reproş în vocea ei, ca şi cum foamea lui ar fi fost o insultă la adresa ei.

— Da… nu… nu mi-a fost foame.

— Atunci ar fi bine să le spun să-ţi…

— Nu, mamă, nu acum, n-are importanţă.

— Tot timpul am avut problema asta cu tine. Nu se uita la el, ci recita cuvintele uitându-se în gol. N-are niciun sens ca cineva să facă ceva pentru tine, pur şi simplu nu-ţi pasă. Niciodată n-am reuşit să te fac să mănânci cum trebuie.

— Henry, lucrezi prea mult, a zis Philip. Nu-ţi face bine.

Rearden a râs:

— Îmi place.

— Îţi induci plăcerea. E o formă de nevroză şi asta, să ştii. Când un om se scufundă în muncă, înseamnă că încearcă să scape de ceva. Ar trebui să-ţi găseşti un hobby.

— O, Phil, pentru numele lui Dumnezeu! a zis el, regretând instantaneu iritarea din voce.

Philip avusese întotdeauna o sănătate precară, cu toate că doctorii nu găsiseră nimic în neregulă în corpul său deşucheat, lăbărţat. Avea treizeci şi opt de ani, dar oboseala lui cronică îi făcea pe oameni să creadă, uneori, că era mai bătrân decât fratele lui.

— Ar trebui să te distrezi şi tu puţin, a zis Philip. Altfel o să devii

închistat şi limitat. Ştii tu, îngust la minte. Ar trebui să ieşi din cochilia aia şi să arunci şi tu o privire lumii. N-ai vrea să-ţi pierzi viaţa cum o faci acum.

Luptându-se cu furia, Rearden şi-a spus că ăsta era modul lui Philip de a-şi exprima îngrijorarea. Şi-a spus că ar fi nedrept să aibă resentimente: ei toţi au încercat să-şi exprime îngrijorările în ceea ce-l privea, iar el îşi dorea ca nu astea să fie lucrurile care-i îngrijorau.

— M-am simţit destul de bine azi, Phil, a răspuns el, zâmbind, şi s-a întrebat de ce Philip nu l-a întrebat de ce.

Îşi dorea ca unul din ei să-l întrebe. Îi era greu să se concentreze. Imaginea cu metalul care se scurgea încă era încastrată în mintea lui, umplându-i conştiinţa, nelăsând loc niciunui alt lucru.

— Puteai să-ţi ceri scuze, doar că ştiu bine că nu am cum să mă aştept la asta. Era vocea mamei lui; el s-a întors: se uita la el cu privirea aia rănită care proclamă răbdarea nemărginită a unui animal lipsit de apărare.

— Doamna Beacham a fost aici la cină, a zis ea, plină de reproş.

— Cine?

— Doamna Beacham. Prietena mea, doamna Beacham.

— Şi?

— Ţi-am spus despre ea, ţi-am spus de nenumărate ori despre ea, dar tu niciodată nu eşti atent la ce spun. Doamna Beacham a fost atât de nerăbdătoare să te cunoască, dar a trebuit să plece după cină, n-a putut aştepta, doamna Beacham e o persoană foarte ocupată. A vrut atât de mult să îţi spună cât de importantă e munca pe care o facem în şcoala noastră regională şi să vorbească cu tine despre cursurile de modelare a metalului pe care le ţinem; şi despre clanţele pe care copilaşii săraci le fac de unii singuri.

A fost nevoie de toată puterea lui de apreciere pentru a putea răspunde, pe un ton neutru:

— Îmi pare rău dacă te-am dezamăgit, mamă.

— Nu-ţi pare rău. Puteai să fii aici dacă făceai un efort. Dar când ai făcut tu vreun efort pentru altcineva în afară de tine? Nu te interesează ce se întâmplă cu niciunul dintre noi şi nimic din ce facem. Ai impresia că dacă tu plăteşti facturile e de ajuns, nu? Bani! Asta-i tot ce ştii. Şi tot ce ne oferi sunt banii. Ne-ai oferit vreodată puţin din timpul tău?

Dacă asta însemna că-i era dor de el, s-a gândit, atunci însemna afecţiune, şi dacă însemna afecţiune, era nedrept ca el să treacă printr-o stare grea, ca smoala, care îl făcea să tacă pentru ca vocea lui să nu-i trădeze dezgustul.

— Nu-ţi pasă, a zis ea cu o voce pe jumătate scuipând, pe jumătate implorând. Lillian avea nevoie de tine pentru o problemă importantă astăzi, dar i-am spus că n-are niciun rost să aştepte să vorbească cu

tine.

— O, mamă, nu-i important! a zis ea. Nu pentru Henry.

El s-a întors către ea. Stătea în mijlocul camerei, cu trenciul pe el, ca şi când ar fi fost captiv într-o irealitate care nu avea să devină reală niciodată.

— Nu-i important deloc, a zis Lillian, pe un ton glumeţ; nu îşi putea da seama dacă vocea ei era defensivă sau emfatică. Nu sunt afaceri. Sunt lucruri care nu se pot comercializa.

— Despre ce-i vorba?

— E doar o petrecere pe care am de gând s-o dau.

— O petrecere?

— Nu te speria, nu e mâine-seară. Ştiu că eşti foarte ocupat, dar e în trei luni şi vreau să fie un eveniment foarte, foarte special, aşa că îmi promiţi să fii aici în noaptea aia şi nu în Minnesota sau Colorado sau California?

Se uita la el într-un mod ciudat, vorbind mult prea deschis şi prea la subiect dintr-odată, zâmbetul ei accentuând aerul ăla de inocenţă şi sugerând ceva asemănător cu un as în mânecă.

— Peste trei luni? a zis el. Dar ştii că nu pot să-mi dau seama ce treburi urgente o să apară până atunci şi o să necesite prezenţa mea.

— O, ştiu! Dar nu puteam să fac o programare oficială la biroul tău, din timp, aşa cum fac directorii companiilor feroviare, producătorii de maşini sau vânzătorii de rahat – vreau să zic fier – vechi, nu? Se spune că nu ratezi niciodată o întâlnire. Sigur, te las pe tine să alegi o dată potrivită. Se uita în sus, la el, iar privirea ei dobândise acele calităţi speciale ale farmecului feminin, aşa cum săgeta dinspre fruntea ei aplecată deasupra feţei sale; a întrebat, puţin prea relaxată şi puţin prea prudentă: Data pe care o aveam în minte e zece decembrie, dar ai prefera cumva nouă sau unsprezece?

— Nu contează.

Ea a continuat apoi, delicat:

— Pe zece decembrie e aniversarea nunţii noastre, Henry.

Toţi se uitau la el; dacă se aşteptau la o privire vinovată, ceea ce au văzut, în schimb, era un uşor zâmbet amuzat. Nu putea să se fi gândit că asta ar fi fost o capcană bună, pentru că putea s-o evite atât de uşor refuzând să-şi asume vreo vină pentru memoria lui scurtă şi lăsând-o fără replică; ştia că sentimentele lui pentru ea erau singura ei armă. Mobilul ei, s-a gândit el, era o încercare indirectă de a-i testa sentimentele şi de a şi le mărturisi pe ale ei. O petrecere nu era modul în care celebra el, dar era modul în care sărbătorea ea. Nu însemna nimic pentru el; pentru ea, însemna cea mai importantă ofrandă pe care i-o putea oferi lui şi mariajului lor. Trebuia să-i respecte intenţia, s-a gândit, chiar dacă nu avea aceleaşi standarde, chiar dacă nu ştia dacă încă îi mai păsa de orice formă de ofrandă pe care ar fi primit-o

de la ea. Trebuia s-o lase să câştige, s-a gândit el, pentru că era la mila lui.

A zâmbit, era un zâmbet deschis, fără resentimente, care-i recunoştea victoria.

— Bine, Lillian, a zis el încet, îţi promit să fiu aici în noaptea de zece decembrie.

— Mulţumesc, dragule. Zâmbetul ei părea închis, misterios; el s-a întrebat de ce a avut o impresie de moment că atitudinea lui îi dezamăgise pe toţi.

Dacă avea încredere în el, s-a gândit, dacă sentimentele ei pentru el erau încă vii, atunci el nu-i va trăda încrederea. Trebuia s-o spună: cuvintele erau o lentilă pentru minte, iar el nu putea să folosească un cuvânt pentru orice altceva în seara asta.

— Îmi pare rău c-am întârziat, Lillian, dar în seara asta, la fabrică, am turnat prima şarjă de metal Rearden.

A urmat un moment de tăcere. După aceea, Philip a zis:

— E bine, asta e bine.

Ceilalţi n-au zis nimic. Şi-a băgat mâna în buzunar. Când a atins-o, duritatea materială a brăţării a aruncat toate celelalte lucruri în întuneric; se simţea ca atunci când metalul lichid se scurgea în faţa lui.

— Ţi-am adus un cadou, Lillian.

Nu ştia că avea spatele drept şi că gestul pe care-l făcea era acela al unui cruciat care se întorcea acasă şi care oferea prada de război iubirii sale când a dat drumul unui mic lanţ de metal la ea în poală.

Lillian Rearden a ridicat lanţul, l-a prins între buricele a două degete drepte şi l-a îndreptat spre lumină. Pietrele erau grosolane, iar metalul strălucitor avea o tentă ciudată, era verde-albăstriu.

— Ce e asta? a întrebat ea.

— Primul obiect făcut din prima şarjă a primei comenzi de metal Rearden.

— Vrei să spui, a zis ea, că e la fel de valoros ca o bucată de şină?

S-a jucat cu brăţara, făcând-o să strălucească în lumină.

— Henry, e atât de frumoasă! Câtă originalitate! O să fiu senzaţia New Yorkului purtând bijuterii făcute din acelaşi material cu podurile, basculantele, rafturile de bucătărie, maşinile de scris şi – despre ce vorbeai acum câteva zile, dragule? – polonicele de supă?

— Dumnezeule, Henry, câtă îngâmfare! a zis Philip.

Lillian a râs.

— E un sentimental. Toţi bărbaţii sunt. Dar, dragule, apreciez gestul. Nu e vorba despre cadou, ci despre intenţie, înţeleg.

— Intenţia e egoism pur, dacă mă întrebi pe mine, a zis mama lui Rearden. Alt bărbat ar fi cumpărat o brăţară cu diamante dacă ar fi vrut să-i facă soţiei sale un cadou, pentru că s-ar gândi la ce i-ar

plăcea ei, nu lui. Dar Henry crede că, doar pentru că el a creat un metal nou, el trebuie să fie mai preţios decât diamantele, doar pentru că el e cel care l-a creat. Aşa a fost el de când avea cinci ani – cel mai îngâmfat copil pe care îl puteai vedea – şi am ştiut de atunci că o să crească şi o să ajungă cea mai egoistă creatură de pe faţa pământului.

— Nu, e drăguţ, a zis Lillian. E fermecător.

A dat drumul brăţării pe masă. S-a ridicat în picioare, şi-a pus mâinile în jurul umerilor lui Rearden şi, ridicându-se pe vârfuri, l-a sărutat pe obraz şi i-a şoptit:

— Mulţumesc, dragule.

El nu s-a mişcat şi nici nu şi-a aplecat capul către ea.

După o vreme, s-a întors, şi-a dat jos haina şi s-a aşezat lângă şemineu, departe de ei. N-a simţit nimic în afara unei imense epuizări.

Nu a ascultat ce vorbeau. I s-a părut că Lillian se ceartă, apărându-l în faţa mamei lui.

— Îl cunosc mai bine decât îl cunoşti tu, a zis maică-sa. Hank Rearden nu e interesat de oameni, animale sau buruieni, dacă nu au cumva legătură cu el şi cu munca lui. Doar asta îl interesează. Am încercat din răsputeri să-l învăţ ce-nseamnă modestia, l-am învăţat toată viaţa şi n-am reuşit.

Îi oferise mamei sale posibilităţi infinite, îi spusese că poate locui unde şi cum voia; se întreba de ce a insistat că voia să locuiască aici. Succesul lui, se gândise, însemna ceva pentru ea, iar dacă însemna, atunci era o oarecare legătură între ei, singurul tip de legătură pe care el o percepea. Dacă voia un loc în casa fiului ei prosper, nu putea să i-l refuze.

— Nu are niciun sens să crezi că poţi face un sfânt din Henry, mamă, a zis Philip. N-are compoziţie de sfânt.

— Dar, Philip, te înşeli! a zis Lillian. Te înşeli atât de rău! Henry are toate însuşirile de bază ale unui sfânt. Asta-i problema.

Unde voiau să ajungă? – s-a gândit Rearden – ce voiau de la el? Nu-i rugase niciodată nimic; ei voiau să-l ţină lângă ei, ei erau cei care pretindeau că e al lor, iar pretenţiile lor păreau să aibă o formă de afecţiune în ele, dar era o formă de afecţiune pe care el o accepta mai greu decât orice fel de ură. Dispreţuia afecţiunea fără motiv, aşa cum dispreţuia şi averea nedobândită. Ei îl iubeau pentru un motiv necunoscut şi refuzau să ia în calcul toate lucrurile pentru care-şi dorea să fie iubit. S-a întrebat ce reacţie se aşteptau să primească de la el în felul ăsta – dacă răspunsul lui era acela pe care-l voiau ei. Şi era, s-a gândit el; dacă nu, ce rost ar fi avut nemulţumirile lor constante, acuzaţiile neîntrerupte în ceea ce priveşte indiferenţa lui? De ce aveau încontinuu suspiciuni, ca şi când s-ar fi aşteptat să fie răniţi? Niciodată nu avusese de gând să-i rănească, dar le simţise

întotdeauna atitudinea defensivă, simţise întotdeauna cum de-abia aşteptau să-i reproşeze ceva; păreau răniţi de tot ce spunea el, nu conta ce, păreau aproape… aproape lezaţi de simpla lui existenţă. Nu te gândi la prostii, îşi spunea din când în când, luptându-se cu ghicitoarea asta şi având cea mai exactă percepţie a dreptăţii pe care o putea avea. Nu putea să-i condamne fără să înţeleagă perfect; şi nu putea să înţeleagă perfect.

Îi plăcea de ei? Nu, s-a gândit; voia să-i placă de ei, ceea ce nu era acelaşi lucru. Voia să facă asta în numele unei perspective fără nume, pe care se aştepta s-o găsească în orice om. Nu simţea nimic pentru ei acum, nimic în afară de vidul nemilos al indiferenţei, nici măcar regretul unui lucru pe care-l pierzi. Avea nevoie de alţi oameni în viaţa lui? Îi era dor de ceea ce voia să simtă? Nu, s-a gândit. Îi lipsise vreodată? Da, s-a gândit, în tinereţe; acum nu-i mai lipsea.

Epuizarea lui atingea cote maxime; a realizat că este, de fapt, plictiseală. Le era dator să n-o arate, s-a gândit – şi a stat acolo, fără să facă o mişcare, luptându-se cu o nevoie de somn care se transforma în durere trupească.

Ochii i se închideau când a simţit două degete fine, umede atingându-i mâna. Paul Larkin îşi trăsese un scaun lângă al lui şi se aplecase deasupra lui pentru o discuţie particulară.

— Nu-mi pasă ce se spune în industrie despre tine, Hank, metalul Rearden e un produs minunat, minunat, o să-ţi aducă o avere, ca toate celelalte lucruri pe care le-ai atins.

— Da, a zis Rearden, o să-mi aducă.

— Eu sper… sper să n-ai probleme.

— Ce probleme?

— O, nu ştiu… ştii tu cum stau acum lucrurile… sunt oameni care… dar cum ai putea să ştii?… Orice se poate întâmpla…

— Ce probleme?

Larkin stătea aplecat, uitându-se în sus cu ochii lui blânzi şi rugători. Silueta lui scundă, îndesată părea mereu neprotejată şi incompletă, ca şi când avea nevoie de o carcasă în care să se refugieze din când în când. Ochii lui visători şi zâmbetul lui pierdut, neajutorat, implorator erau un substitut pentru carcasa aceea. Zâmbetul era dezarmant, precum cel al unui băiat care se lasă la mila unui univers de nepătruns.

— Relaţiile tale cu oamenii nu sunt prea bune, Hank, a zis el. Tot timpul ai avut presa împotriva ta.

— Şi ce?

— Nu eşti popular, Hank.

— N-am primit nicio plângere de la vreunul dintre clienţii mei.

— Nu asta vreau să spun. Ar trebui să-ţi angajezi un agent bun de presă, care să ştie cum să te prezinte publicului.

— De ce? Vând oţel, nu pe mine.

— Dar nu vrei să ai oamenii împotriva ta. Opinia publică, ştii că opinia publică înseamnă mult.

— Nu cred că oamenii sunt împotriva mea. Şi nu cred că are vreo relevanţă dacă sunt sau nu.

— Ziarele sunt împotriva ta.

— Ei au timp de pierdut, eu n-am.

— Nu-mi place chestia asta, Hank. Nu e bine deloc.

— Ce?

— Ce scriu despre tine.

— Ce scriu despre mine?

— Ştii tu, toate lucrurile alea. Că eşti dificil. Că n-ai scrupule. Că nu asculţi pe nimeni când vine vorba de fabricile tale. Că singurul tău scop e să faci oţel şi să faci bani.

— Dar ăla e singurul meu scop.

— Dar n-ar trebui să-l spui aşa pe faţă.

— De ce nu? Ce se presupune că trebuie să spun?

— O, nu ştiu… dar fabricile tale…

— Sunt fabricile mele, nu?

— Da, dar… dar nu ar trebui să le aduci oamenilor aminte de asta foarte des… Ştii cum se pune problema acum… Ei cred că atitudinea ta e antisocială.

— Mă doare-n cot ce cred ei.

Paul Larkin a înghiţit în sec.

— Care-i treaba, Paul? Unde vrei să ajungi?

— Niciunde… niciunde. Doar că nu poţi să ştii ce se poate întâmpla în vremuri ca astea… Trebuie să ai grijă…

Rearden a chicotit.

— Nu te îngrijorezi pentru mine, nu, Paul?

— Sunt prietenul tău, Hank. Sunt prietenul tău. Ştii cât de mult te admir.

Paul Larkin nu avusese niciodată noroc. Nimic din ceea ce atingea el nu mergea bine, nu mergea nici bine, nici rău. Era un om de afaceri, dar nu reuşea să rămână mai mult timp într-o afacere. Acum se lupta cu o uzină modestă, care fabrica echipament pentru mineri.

Se agăţase de Rearden ani de zile, admirându-l necondiţionat. Îi cerea sfaturi, îi cerea împrumuturi din când în când, dar nu des; împrumuturile nu erau substanţiale şi le plătea întotdeauna, chiar dacă nu tot timpul la timp. Interesul lui în relaţia asta părea să fie cel al unui anemic care primeşte o transfuzie de viaţă când are în faţă o imagine sălbatică şi plină de vitalitate.

— Sunt prietenul tău, Hank.

Rearden s-a uitat la el, intrigat.

Larkin şi-a aruncat privirea în altă parte, ca şi când ar fi cântărit

ceva. După o vreme, a întrebat prudent:

— Cum e omul tău din Washington?

— Bine, bănuiesc.

— Trebuie să fii sigur de asta. E important. S-a uitat la Rearden şi a repetat apăsat, ca şi când şi-ar fi luat de pe inimă o piatră morală care apăsa necontenit. Hank, e foarte important.

— Bănuiesc.

— De fapt, de asta am venit aici, ca să te avertizez.

— Asupra a ceva în mod deosebit?

Larkin a stat pe gânduri o clipă şi apoi a decis că datoria fusese îndeplinită.

— Nu, a zis el.

Lui Rearden nu-i plăcea subiectul. Ştia că era necesar să aibă un om care să-l protejeze de oamenii puternici; toţi industriaşii trebuiau să aibă astfel de oameni. Dar nu dăduse niciodată prea multă atenţie acestui aspect al afacerii sale; nu putea să se convingă pe sine însuşi că era necesar. Un dezgust inexplicabil, o nevoie de a face mofturi şi o oarecare plictiseală îl opriseră de fiecare dată când se gândise s-o ia în calcul.

— Problema e, Paul, a zis el, gândind cu voce tare, că oamenii pe care ar trebui să-i aleg pentru astfel de servicii fac parte dintr-o categorie de cea mai joasă speţă.

Larkin s-a uitat în altă parte.

— Aşa e viaţa, a zis el.

— Să mă ia naiba dacă ştiu de ce. Poţi să-mi spui de ce? Ce se întâmplă cu lumea?

Larkin a dat din umeri, supărat.

— De ce pui întrebări fără răspuns? Cât de adânc e oceanul? Cât de înalt e cerul? Cine e John Galt?

Rearden şi-a îndreptat spatele.

— Nu, a zis el, categoric. Nu. Nu există niciun motiv să trebuiască s-o iei aşa.

S-a ridicat în picioare. Epuizarea dispărea când vorbea despre afacerile lui. A simţit, dintr-odată, un val de revoltă, o nevoie de a regăsi şi de a le reaminti, sfidător, viziunea lui despre toate lucrurile astea, percepţia aceea pe care o avuse când venea acasă, în seara asta, şi care acum părea ameninţată de ceva necunoscut.

Energia îi revenise, străbătea camera în lung şi în lat. S-a uitat pe rând la cei din familia lui. Erau nişte copilaşi derutaţi şi trişti – s-a gândit el –, toţi, până şi maică-sa, şi era atât de absurd să fie intrigat de inepţiile lor; nu veneau dintr-o răutate interioară, ci mai degrabă din neputinţă. El era cel care trebuia să-i înţeleagă pe ei, pentru că el era cel care avea atât de multe de oferit, pentru că ei nu erau niciodată capabili să-i împărtăşească sentimentul de putere

nemărginită.

Se uita la ei din cealaltă parte a camerei. Maică-sa şi Philip erau prinşi într-o conversaţie înflăcărată; dar el a observat că nu erau chiar înflăcăraţi, erau mai degrabă nervoşi. Philip stătea pe un taburet, cu burta în faţă, toată greutatea lui concentrându-se în şolduri, de parcă disconfortul evident al poziţiei nu era altceva decât o pedeapsă pe care o primeau cei din jurul său.

— Care-i treaba, Phil? a întrebat Rearden, apropiindu-se de el. Pari terminat.

— Am avut o zi grea, a zis Philip, ursuz.

— Nu eşti singurul care lucrează din greu, a zis mama lui. Şi alţii au probleme – chiar dacă nu sunt probleme de miliarde-de-dolari, trans-super-continentale, aşa, ca ale tale.

— Asta e bine. Tot timpul am zis că Philip ar trebui să-şi găsească ceva de făcut.

— Bine? Vrei să spui că-ţi place să-l vezi pe fratele tău dându-şi sufletul? Te amuză, nu-i aşa? Am ştiut mereu că te amuză.

— Nu, mamă. Mi-ar plăcea să-l ajut.

— Nu trebuie să-l ajuţi. Nu trebuie să simţi nimic pentru niciunul dintre noi.

Rearden n-a ştiut niciodată ce făcea fratele său sau ce voia să facă. Îl trimisese pe Philip la facultate, dar Philip nu fusese capabil să se hotărască ce voia să facă. Ceva nu era în regulă, după standardele lui Rearden, cu un om care nu încerca să obţină o slujbă importantă, dar nu îl judeca pe Philip după standardele lui; îşi permitea să-l întreţină pe fratele său fără prea mari eforturi. Lasă-l să facă ce vrea, şi-a zis Rearden ani de zile, dă-i şansa să-şi aleagă cariera fără să pui presiune pe el, fără să fie nevoit să se lupte ca să-şi câştige existenţa.

— Ce-ai făcut azi, Phil? a întrebat el, răbdător.

— Nu te-ar interesa.

— Mă interesează. De asta întreb.

— A trebuit să mă văd cu douăzeci de oameni diferiţi peste tot, de aici până la Redding şi Wilmington.

— De ce a trebuit să te vezi cu ei?

— Încerc să strâng nişte bani pentru Prietenii Progresului Global.

Rearden n-a fost niciodată capabil să ţină socoteala nenumăratelor organizaţii în care se înscrisese Philip şi nici să-şi facă vreo idee despre lucrurile cu care se ocupau. Îl auzise pe Philip vorbind vag despre asta în ultimele şase luni. Părea să organizeze un fel de cursuri gratuite de psihologie, muzică folk şi agricultură cooperatistă. Rearden dispreţuia grupurile de felul ăsta şi nu vedea niciun motiv pentru care ar fi trebuit să se intereseze mai mult de activităţile lor.

A rămas tăcut. Philip a adăugat, fără să-l întrebe nimeni:

— Avem nevoie de zece mii de dolari pentru un program crucial,

dar strânsul banilor e treabă de martir. Nu mai există nici măcar o urmă de spirit civic în oameni. Când mă gândesc la înfumuraţii plini de bani pe care i-am văzut azi – gândeşte-te că-şi cumpără orice rahat cu tone de bani, dar n-am putut să scot de la ei nici măcar o sută de dolari. N-au nicio urmă de spirit cetăţenesc, nu... De ce râzi? a întrebat el, tăios. Rearden stătea în faţa lui, rânjind.

Era atât de evident, s-a gândit Rearden, atât de infantil şi de grosolan: aluzia şi jignirea, la un loc. Îi era atât de uşor să-l strivească pe Philip întorcându-i vorba, s-a gândit, dar să-l fi jignit şi el ar fi fost letal, pentru că era adevărat, dar nu a reuşit să se convingă s-o facă. Sigur, s-a gândit el, săracul de el ştie că e la mila mea, ştie că poate fi rănit, aşa că nu e nevoie s-o fac şi a nu-l jigni e cel mai bun răspuns al meu şi n-o să poată să ignore aşa ceva. În ce mizerie trăieşte, dacă se înjoseşte în felul ăsta?

Şi după aceea, Rearden s-a gândit dintr-odată că ar putea să-l scoată pe Philip din nefericirea lui cronică dacă i-ar da un impuls de plăcere, dacă i-ar oferi gratificarea neaşteptată a unei dorinţe fantasmagorice. S-a gândit: de ce m-ar interesa ce-şi doreşte? E dorinţa lui, aşa cum metalul Rearden a fost dorinţa mea – trebuie să însemne pentru el ce a însemnat metalul pentru mine; hai să-l fac fericit, măcar o dată, poate o să înveţe ceva din asta; o să însemne atât de mult pentru el şi atât de puţin pentru mine.

— Philip, a zis el zâmbind, sun-o pe domnişoara Ives de la biroul meu mâine. O să aibă un cec de zece mii de dolari pregătit pentru tine.

Philip s-a uitat pierdut la el; nu era nici şoc, nici plăcere în privirea aia; era doar o privire pierdută a unor ochi sticloşi.

— O, a zis Philip, şi a adăugat repede: O să ne ajute foarte mult. Nu se simţea nimic în vocea lui, nici măcar lăcomia.

Rearden nu putea înţelege ce simţea: era ca şi când ceva greu şi gol se prăbuşea înăuntrul lui, simţea în acelaşi timp greutatea şi golul. Ştia că era dezamăgirea, dar se întreba de ce era atât de mohorâtă şi de urâtă.

— E foarte frumos din partea ta, Henry, a zis Philip. Sunt surprins. Nu mă aşteptam la asta de la tine.

— Nu înţelegi, Phil? a zis Lillian, cu o voce neobişnuit de clară şi ritmică. Henry şi-a turnat metalul azi. S-a întors către Rearden. Ar trebui să declarăm ziua de azi o sărbătoare naţională, dragule?

— Eşti un om bun, Henry, a zis mama lui şi a adăugat repede: Dar nu destul de des.

Rearden se uita la Philip, ca şi când ar fi aşteptat ceva.

Philip s-a uitat în altă parte, după aceea şi-a ridicat privirea şi s-a uitat în ochii lui Rearden, ca şi când l-ar fi cercetat şi el.

— Nu te interesează să-i ajuţi pe cei bătuţi de soartă, nu? a întrebat

Philip şi, lui Rearden nu-i venea să creadă, tonul vocii sale era plin de reproş.

— Nu, Phil, nu mă interesează absolut deloc. Am vrut doar să fii tu fericit.

— Dar banii ăia nu sunt pentru mine. Nu-i strâng pentru mine. Nu am absolut niciun interes egoist. Vocea lui era rece, cu o notă de mândrie proprie.

Rearden s-a întors cu spatele. I se făcuse scârbă: nu pentru că era ipocrit, ci pentru că spunea adevărul; Philip chiar crezuse ce zicea.

— A, apropo, Henry, a adăugat Philip, te deranjează dacă o rog pe domnişoara Ives să-mi dea banii în numerar? Rearden s-a întors cu faţa la el, nedumerit. Vezi tu, Prietenii Progresului Global sunt un grup progresist şi au susţinut întotdeauna că tu şi cei ca tine reprezentaţi cel mai negru element al regresiei sociale din ţară, aşa că ar fi o ruşine pentru noi să avem numele tău pe lista donaţiilor, pentru că cineva ar putea să ne acuze că suntem pe lista de plată a lui Hank Rearden.

A vrut să-i dea o palmă lui Philip. Dar un dispreţ care aproape că-i dădea greaţă l-a făcut să-nchidă ochii.

— Bine, a zis el încet, ia-i în numerar.

A mers până la geamul cel mai depărtat de ei şi a stat acolo, uitându-se la strălucirea din zare a fabricii.

A auzit vocea lui Larkin lamentându-se în spatele lui.

— La naiba, Hank, nu trebuia să-i dai banii!

După aceea s-a auzit vocea lui Lillian, rece şi veselă:

— Greşeşti atât de tare, Paul, atât de tare! Ce s-ar întâmpla cu capriciile lui Henry, dacă n-ar putea să ne arunce în faţă câte ceva de pomană? Ce s-ar întâmpla cu puterea lui, dacă nu i-ar domina pe oamenii mai slabi? Ce s-ar întâmpla cu el, dacă nu ne-ar ţine în jurul lui, ca pe dependenţi? E normal, nu-l critic, e o constantă a firii umane.

A ridicat brăţara de metal şi a ţinut-o în lumină, lăsând-o să sclipească.

— Un lanţ, a zis ea. E perfect, nu? E lanţul cu care ne leagă pe toţi.

Capitolul III
Deasupra şi dedesubt

Tavanul era ca unul de pivniţă, atât de dur şi de scund, încât oamenii se aplecau când treceau prin camera aceea, ca şi când greutatea bolţii ar fi apăsat pe umerii lor. Canapelele circulare de piele roşie erau încastrate în zidurile de piatră, care arătau roase de ani şi igrasie. Nu erau geamuri, doar petece de lumină albastră strălucind din deschizăturile zidăriei, lumina albastră, difuză, care

ieşea la iveală când erau pene de curent. În locul acesta se ajungea pe nişte trepte înguste care păreau să coboare foarte adânc sub pământ. Era cel mai scump bar din New York şi fusese construit pe acoperişul unui zgârie-nori.

Patru bărbaţi stăteau la masă. Înălţaţi cu şaizeci de etaje deasupra oraşului, nu vorbeau tare, aşa cum se întâmplă de obicei la asemenea înălţimi, când în faţa ta e libertatea aerului şi a spaţiului; îşi păstraseră vocile joase, ca şi când ar fi fost într-o pivniţă.

— Probleme şi circumstanţe, Jim, a zis Orren Boyle. Probleme şi circumstanţe care ne depăşesc. Aveam totul gata ca să facem şinele alea, dar s-au petrecut nişte întâmplări neaşteptate, pe care nimeni nu le putea prevedea. Dacă ne-ai fi dat o şansă, Jim.

— Dezbinarea, a zis tărăgănat James Taggart, pare să fie motivul principal al tuturor problemelor sociale. Soră-mea are o anumită influenţă asupra anumitor persoane dintre acţionarii noştri. Acţiunile lor distructive nu pot fi înfrânte de fiecare dată.

Taggart a sorbit din băutură şi a aşezat paharul înapoi pe masă.

— Mi-ar plăcea să-l dea afară pe barmanul ăla, a zis.

— De exemplu, uită-te la Associated Steel. Avem cea mai modernă fabrică din ţară şi cea mai bună organizare. Lucrul ăsta mi se pare indubitabil, având în vedere că am luat Premiul pentru Eficienţă Industrială al revistei *Globe* anul trecut. Aşa că putem spune că facem tot ce ne stă în putinţă şi nimeni nu ne poate acuza. Dar n-avem ce face dacă situaţia minereului de fier e o problemă naţională. N-am putut să ajungem la minereu, Jim.

Taggart n-a zis nimic. Stătea cu coatele pe masă. Masa era foarte mică, iar mâinile lui îi făceau pe tovarăşii săi să se simtă şi mai inconfortabil, dar ei nu păreau să-i conteste dreptul ăsta.

— Nimeni nu mai poate să ajungă la minereu, a zis Boyle. Epuizarea resurselor naturale din mine şi învechirea echipamentului, lipsa de materiale şi dificultăţile de transport şi alte probleme inevitabile.

— Industria mineritului e-ntr-o rână. Şi, din cauza asta, şi afacerile cu echipament minier sunt tot într-o rână, a zis Paul Larkin.

— S-a dovedit că orice afacere depinde de toate celelalte afaceri, a zis Orren Boyle. Aşa că fiecare dintre noi ar trebui să ia pe umerii săi din povara celuilalt.

— Cred că ceea ce spui e adevărat, a zis Wesley Mouch. Dar nimeni nu-l băga niciodată în seamă pe Wesley Mouch.

— Scopul meu, a zis Orren Boyle, e menţinerea unei economii libere. E o apreciere generală că, acum, economia liberă e într-o perioadă de probă. Dacă nu-şi arată valoarea socială şi dacă nu-şi asumă responsabilităţile sociale, oamenii nu o vor susţine. Dacă nu dezvoltă un spirit civic, puteţi să-i puneţi cruce, băgaţi de seamă ce vă

spun.

Orren Bolye apăruse de niciunde cu cinci ani în urmă şi de atunci era pe coperta tuturor revistelor naţionale de ştiri. Începuse cu o sută de mii de dolari ai lui şi cu un împrumut de două sute de milioane de dolari de la guvern. Acum conducea un consorţiu imens, care înghiţise mai multe companii mici. Asta dovedea, aşa cum îi plăcea lui să zică, faptul că abilitatea individului încă mai avea şanse de succes în lume.

— Singura justificare a proprietăţii private, a zis Orren Boyle, e serviciul comunitar.

— Asta e dincolo de orice îndoială, cred eu, a zis Wesley Mouch.

Orren Boyle a făcut un zgomot, sorbind din băutură. Era o matahală de om cu mişcări largi, virile; toate trăsăturile lui în afară de fantele negre ale ochilor păreau să sugereze că e plin de viaţă.

— Jim, a zis el, metalul Rearden pare să fie jaf la drumul mare.

— Îhî, a zis Taggart.

— Am auzit că nu există niciun expert care să-i fi făcut vreun raport favorabil.

— Nu, niciunul.

— Am îmbunătăţit şinele de oţel vreme de generaţii mărindu-le greutatea. Spune-mi, e adevărat că şinele din metal Rearden sunt mai uşoare decât cel mai ieftin tip de oţel?

— Da, aşa e, a zis Taggart, mai uşoare.

— Dar e ridicol, Jim. E fizic imposibil. Pentru ruta ta de mare viteză şi de mare tonaj?

— Da.

— Dar e ca şi când ai chema dezastrul.

— Soră-mea îl cheamă.

Taggart a învârtit piciorul paharului încet, cu două degete. A urmat un moment de tăcere.

— Consiliul Naţional al Industriei metalurgice, a zis Orren Boyle, a aprobat o hotărâre prin care va forma o echipă care să studieze proprietăţile metalului Rearden, având în vedere c-ar putea fi un pericol public.

— În opinia mea, asta nu poate fi decât bine, a zis Wesley Morch.

— Când toată lumea e de acord, Taggart şi-a ascuţit dintr-odată vocea, când toţi oamenii gândesc la fel, cum poate unul singur să fie diferit? Cu ce drept? Asta vreau să ştiu – cu ce drept?

Ochii lui Boyle s-au oprit în dreptul feţei lui Taggart, dar lumina estompată a camerei făcea imposibilă o atentă cercetare a feţelor: a văzut doar o pată palidă, albăstrie.

— Când ne gândim la resursele naturale, la nişte vremuri critice când ele lipsesc, a zis Boyle încet, când ne gândim la materia primă care e irosită în experimente private iresponsabile, când ne gândim la minereul…

Nu şi-a terminat propoziţia. S-a uitat din nou la Taggart. Dar Taggart părea să ştie că Boyle aştepta şi părea să-i placă tăcerea lui.

— Oamenii au pus la bătaie prea mult în ceea ce priveşte resursele naturale ca minereul de fier, Jim. Oamenii nu pot rămâne indiferenţi la risipa egoistă şi nesăbuită a unui individ antisocial. Până la urmă, proprietatea privată nu e decât o epitropie a beneficiului societăţii ca întreg.

Taggart s-a uitat la Boyle şi a zâmbit; zâmbetul era cu subînţeles, părea să spună că ceva în cuvintele lui era un răspuns la ceva din cuvintele lui Boyle.

— Băutura asta de aici este o poşircă. Bănuiesc că ăsta-i preţul pe care trebuie să-l plătim ca să nu fim înconjuraţi de tot soiul de gunoaie. Dar mi-ar plăcea să înţeleagă că au de a face cu experţi. Dacă eu dau banii, mă aştept să primesc în schimb ceva care să merite banii pe care-i dau şi care să-mi placă.

Boyle n-a răspuns; faţa lui devenise ursuză.

— Ascultă, Jim… a început el, în forţă.

Taggart a zâmbit.

— Ce? Ascult.

— Jim, cred că eşti de acord că nu e nimic mai primejdios decât un monopol.

— Da, a zis Taggart, pe de o parte. Pe de altă parte, există calamitatea competiţiei de neoprit.

— Asta aşa e. Categoric că e aşa. Calea care trebuie urmată e, de fiecare dată, undeva la mijloc. Aşa că e, zic eu, de datoria societăţii să scape de extreme, nu crezi?

— Da, a zis Taggart, aşa e.

— Să luăm situaţia afacerilor cu minereu de fier. Producţia naţională pare să scadă la cote inimaginabile. Asta ameninţă întreaga industrie a oţelului. Fabricile de oţel se închid în toată ţara. Există o singură companie minieră care e îndeajuns de norocoasă să nu fie afectată de problemele generale. Producţia pare să fie promiţătoare şi întotdeauna gata să fie livrată la timp. Dar cine câştigă din asta? Nimeni în afară de patronul ei. Tu numeşti asta corectitudine?

— Nu, a zis Taggart, nu-i corect.

— Cei mai mulţi dintre noi nu avem mine de fier. Cum am putea oare să concurăm cu un om care are un colţ de rai plin de resurse? E de mirare că el poate să livreze oţelul la timp de fiecare dată, în vreme ce noi trebuie să ne luptăm şi să aşteptăm şi să ne pierdem clienţii şi să dăm faliment? E în interesul public să lăsăm un singur om să distrugă o întreagă industrie?

— Nu, a zis Taggart, nu e.

— Mi se pare că politicile naţionale ar trebui direcţionate înspre nevoia de a oferi fiecăruia o şansă la partea lui de minereu de fier,

punându-se accentul pe salvarea industriei ca un întreg. Ce zici?

— Da, ai dreptate.

Boyle a oftat. După aceea, prevăzător, a zis:

— Dar bănuiesc că nu sunt mulţi oameni în Washington capabili să înţeleagă o politică socială progresistă.

Taggart a zis lent:

— Sunt. Nu mulţi şi nu foarte uşor de abordat, dar sunt. Aş putea să vorbesc cu ei.

Boyle a pus mâna pe pahar şi l-a dat pe gât dintr-o înghiţitură, ca şi când auzise tot ce ar fi vrut să audă.

— Că veni vorba de politici progresiste, Orren, a zis Taggart, ar trebui să te întrebi dacă, în vremurile astea în care transporturile sunt în criză, când atât de multe companii feroviare dau faliment şi regiuni întregi sunt lăsate fără transport feroviar, e în interesul public să fie tolerate dublarea serviciilor şi competiţia distructivă, sălbatică a nou-veniţilor în teritorii unde companiile consacrate au prioritate istorică.

— Ei bine, a zis Boyle binevoitor, asta pare o problemă de luat în considerare. Aş putea s-o discut cu câţiva prieteni din Alianţa Naţională a Căilor Ferate.

— Prieteniile, a zis Taggart, pe un ton absent, sunt mai valoroase decât aurul. S-a întors pe neaşteptate către Larkin: Nu crezi, Paul?

— Mda, a zis Larkin uluit. Da, bineînţeles.

— Contez pe ale tale.

— Poftim?

— Contez pe numeroasele tale prietenii.

Cu toţii ştiau de ce Larkin n-a răspuns dintr-odată; umerii lui păreau să se aplece, erau din ce în ce mai aproape de masă.

— Dacă toată lumea ar avea o cauză comună, atunci nimeni nu ar trebui să fie rănit! s-a smiorcăit el dintr-odată, pe un ton de disperare ridicolă; l-a văzut pe Taggart uitându-se la el şi a adăugat, parcă implorându-l: Mi-aş dori să nu trebuiască să fie nimeni rănit.

— Asta e o atitudine antisocială, a tărăgănat Taggart. Oamenii cărora le e frică să sacrifice pe cineva nu au loc în discuţiile despre o cauză comună.

— Dar eu studiez istoria, a zis Larkin în grabă. Recunosc necesitatea istorică.

— Foarte bine, a zis Taggart.

— Nu vă puteţi aştepta de la mine să cânt placa pe care o cântă toată lumea, nu? Larkin părea să implore pe cineva, chiar dacă nu pe vreunul dintre ei. Nu?

— Nu, domnule Larkin, a zis Wesley Mouch. Tu şi cu mine nu putem fi criticaţi dacă…

Larkin şi-a întors capul; era aproape o senzaţie de greaţă; nu era capabil să-l privească pe Mouch.

— Te-ai simţit bine în Mexic, Orren? a întrebat Taggart, pe o voce ridicată. Toţi păreau să înţeleagă că scopul întâlnirii fusese atins şi orice vruseră să-şi transmită fusese deja transmis.

— Mexicul e un loc minunat, a răspuns Boyle fericit. Te energizează şi te pune pe gânduri. Mâncarea lor e groaznică, în schimb. Mi s-a făcut rău. Dar lucrează din greu să pună ţara pe picioare.

— Cum merg lucrurile acolo?

— Minunat, cred eu, minunat. În momentul ăsta totuşi sunt cam... Dar ei se gândesc la viitor. Statul Popular al Mexicului are un viitor măreţ. O să fie mai buni ca noi în câţiva ani.

— Ai fost până la minele San Sebastián?

Cele patru siluete de la masă s-au încordat dintr-odată; toţi investiseră masiv în acţiunile de la minele San Sebastián.

Boyle n-a răspuns din prima, aşa că vocea lui a părut să fie ciudat şi neaşteptat de ridicată când a izbucnit:

— O, sigur, bineînţeles, cel mai mult am vrut să văd minele.

— Şi?

— Şi ce?

— Cum merge treaba?

— Minunat. Minunat. Trebuie să aibă, în interiorul muntelui ăluia, cele mai mari depozite de cupru de pe Pământ.

— Păreau să aibă de lucru?

— N-am văzut în viaţa mea un loc mai agitat.

— Ce făceau de aveau aşa de mult de lucru?

— Ei bine, ştii şi tu, au superintendentul ăla hispanic, aşa că n-am înţeles nici jumătate din ce zicea, dar păreau foarte ocupaţi.

— A fost vreo... problemă?

— Problemă? Nu la San Sebastián. E o proprietate privată, ultima proprietate privată din Mexic, iar diferenţa asta pare să se vadă.

— Orren, a întrebat Taggart prudent, ce-ai auzit de zvonurile cum că ar plănui să naţionalizeze minele San Sebastián?

— Bârfe, a zis Boyle nervos, bârfe răutăcioase şi total neadevărate. Ştiu din surse sigure. Am luat cina cu Ministrul Culturii şi prânzul cu ceilalţi băieţi.

— Ar trebui să fie o lege împotriva bârfelor iresponsabile, a zis Taggart dintr-odată. Hai să mai bem un pahar.

I-a făcut nişte semne agitate unui chelner. Acolo, într-un colţ întunecos al încăperii, se afla un bar micuţ, unde un barman bătrân şi zbârcit stătea minute întregi fără să se mişte. Când era solicitat, avea o lentoare în mişcări care-ţi dădea de gândit. Treaba lui era să le ofere relaxare şi plăcere oamenilor, dar felul în care o făcea era acela al unui vraci iritat, care administra un leac împotriva unei boli ruşinoase.

Cei patru bărbaţi au aşteptat în tăcere până când chelnerul a venit cu băuturile lor. Paharele pe care le-a aşezat pe masă erau patru pete

de strălucire albastră, fadă, în semiîntuneric, precum patru brichete cu gaz. Taggart s-a întins după paharul lui şi a zâmbit dintr-odată.

— Să bem pentru sacrificiile în numele unor necesităţi istorice! a zis el, uitându-se la Larkin.

A urmat un moment de linişte; într-o cameră luminată ar fi fost o luptă a ochilor; aici însă era o luptă a scobiturilor ochilor. După aceea Larkin şi-a ridicat paharul.

— Fac eu cinste, băieţi, a zis Taggart în timp ce-şi sorbeau băuturile.

Nimeni n-a avut altceva de zis până când Boyle a spus, cu o curiozitate indiferentă:

— Jim, voiam să te întreb ce naiba se întâmplă cu serviciile companiei tale de pe linia San Sebastiin?

— Ce vrei să spui? Ce se întâmplă cu ele?

— Ei bine, nu ştiu, dar să ai doar un tren de pasageri pe zi e…

— Un tren?

— …e o alegere proastă, cred eu, şi ce mai tren! Cred c-ai moştenit vagoanele alea de la străbunicul tău şi trebuie ca el să le fi folosit destul de mult. Şi de unde mama naibii ai găsit locomotiva aia pe lemne?

— Locomotivă pe lemne?

— Da, asta am zis, locomotivă pe lemne. N-am văzut aşa ceva până acum, poate doar în poze. Din ce muzeu ai scos-o? Hai, nu te face că nu ştiai şi zi-mi care-i poanta.

— Normal că ştiam, a zis Taggart repede. Doar că… S-a întâmplat să călătoreşti exact în săptămâna în care am avut unele probleme cu motoarele – cele noi sunt pe drum, dar a fost o mică întârziere – ştii şi tu cum stau lucrurile cu producătorii de locomotive în ziua de azi – dar e doar temporar.

— Bineînţeles, a zis Boyle. N-ai ce să faci dacă sunt întârzieri. Chiar şi aşa, tot e cel mai ciudat tren cu care am mers vreodată. Aproape mi-am vărsat maţele de la zdruncinături.

Câteva minute mai târziu, şi-au dat seama că Taggart devenise tăcut. Părea preocupat de alte lucruri. Când s-a ridicat dintr-odată să plece, şi ei s-au ridicat, luând gestul lui ca pe un semnal.

— Reformele sociale sunt lente, a zis Taggart rece. E de preferat să rămânem răbdători şi prudenţi. Pentru prima dată, s-a întors către Wesley Mouch: Ce-mi place la tine, Mouch, e că nu vorbeşti prea mult.

Wesley Mouch era omul lui Rearden din Washington.

Încă persistau ultimele urme ale apusului pe cer când Taggart şi Boyle au ieşit împreună în strada de dedesubt. Tranziţia era destul de neaşteptată pentru ei – barul întunecat, ermetic îţi lăsa senzaţia că afară e miezul nopţii. Conturul unei clădiri înalte se vedea pe cer, ascuţit şi impunător ca o sabie scoasă din teacă. În spaţiul din spatele

ei stătea suspendat calendarul.

Taggart şi-a aranjat, iritat, gulerul pardesiului, încheindu-şi nasturii până sus ca să se protejeze de frigul din stradă. Nu avea de gând să se întoarcă la birou în seara asta, dar trebuia s-o facă. Trebuia să vorbească cu sora lui.

— ...Avem în faţă un demers dificil, Jim, zicea Boyle, un demers dificil, cu atâtea pericole şi complicaţii şi cu o miză atât de mare.

— Totul e, a răspuns încet James Taggart, să cunoşti oamenii care pot face lucrurile să meargă... Asta e tot ce trebuie să ştii – cine face lucrurile să meargă.

* * *

Dagny Taggart avea nouă ani când a decis că ea o să fie cea care, într-o bună zi, o să conducă compania feroviară Taggart Transcontinental. Şi-o promisese sie înseşi atunci când stătea singură pe calea ferată, uitându-se la cele două linii drepte de oţel, care se apropiau din ce în ce mai mult în depărtare până când se uneau într-un punct. Simţea o plăcere arogantă când vedea şinele făcându-şi drum prin pădure: nu făceau parte din peisajul ăsta, nu aveau ce să caute în mijlocul copacilor ăstora preistorici, între ramuri verzi care atârnau până jos, unde era o iarbă verde, şi între tufele singuratice de buruieni – şi totuşi erau acolo.

Cele două linii de oţel străluceau în lumina soarelui, iar traversele negre arătau ca treptele unei scări pe care ea trebuia s-o urce.

Nu era o decizie subită, ci mai degrabă o pecete din cuvinte asupra a ceva ce ştiuse cu multă vreme în urmă. Într-o înţelegere tacită, ca şi cum s-ar fi supus unui jurământ pe care nu trebuise niciodată să-l facă, ea şi Eddie Willers şi-au închinat vieţile, din prima zi a copilăriei lor, companiei feroviare.

Lumea din jur îi era complet indiferentă şi plictisitoare, iar adulţii şi ceilalţi copii la fel. Lua ca pe un accident nefericit, care urma să fie suportat ca o povară măcar o vreme, faptul că se întâmplase să fie prizonieră printre cretini. Apucase să vadă o altă lume şi ştia că ea există undeva acolo, lumea care crease trenurile, podurile, firele de telegraf şi semnalele luminoase care-i făceau cu ochiul în noapte. Trebuia să aştepte, s-a gândit ea, şi să crească cu gândul la lumea aia.

Niciodată nu încercase să-şi explice de ce-i plăceau căile ferate. Orice ar fi simţit ceilalţi, ştia că asta era o trăire pentru care ei nu aveau echivalent sau replică. Simţea acelaşi lucru şi la şcoală, la orele de matematică, singurele care-i plăceau. Învăţând matematica, îi venea pur şi simplu să spună: „Cât de minunaţi au fost oamenii care au inventat matematica” şi „Ce bine că sunt atât de bună la matematică”. Era bucuria aceea pe care ţi-o dă admiraţia, dar care

coexista cu propria capacitate de a fi bună la ceva. Credea acelaşi lucru şi despre căile ferate: venera ingenuitatea celor care o inventaseră, ingenuitatea unei minţi limpezi şi raţionale, şi venera cu un zâmbet în colţul gurii gândul că ea o să ştie, cândva, cum să le ducă la un alt nivel. Hoinărea printre şine şi prin depouri ca un student modest, dar modestia avea o nuanţă de mândrie viitoare, o mândrie care va trebui câştigată.

Una dintre cele două propoziţii pe care le auzea în copilărie, chiar dacă nu vorbea niciodată despre cunoştinţele şi abilităţile ei, era: „Eşti extrem de încrezătoare în propriile forţe”. Cealaltă era: „Eşti egoistă”. Întrebase ce vor să spună cu asta, dar nu primise niciodată niciun răspuns. Se uita la adulţii ăia şi se întreba cum îşi puteau imagina că ea s-ar simţi vinovată pentru nişte lucruri pe care nici măcar nu le definiseră înainte.

Avea doisprezece ani când i-a spus lui Eddie Willers că o să conducă întreaga companie când o să fie mare. Avea cincisprezece ani când şi-a dat seama că femeile nu conduceau companii feroviare şi că oamenii ar putea avea obiecţii. Să se ducă dracului, s-a gândit – şi nu a mai preocupat-o chestiunea niciodată.

Şi-a început munca pentru Taggart Transcontinental la şaisprezece ani. Tatăl ei îi dăduse voie: era puţin amuzat şi puţin curios. A început ca operator pe timp de noapte la o gară mică, de ţară. A trebuit să lucreze noaptea în primii ani, pentru că ziua frecventa cursurile unei facultăţi de inginerie.

James Taggart şi-a început cariera în companie în acelaşi timp; el avea douăzeci şi unu de ani. Prima lui slujbă a fost în Departamentul de Relaţii Umane.

Ascensiunea lui Dagny între oamenii care lucrau la Taggart Transcontinental fusese rapidă şi necontestată. Prelua poziţii de responsabilitate pentru că nu era nimeni altcineva care să le preia. Erau câţiva oameni de un rar talent în jurul ei, dar deveneau din ce în ce mai puţini pe zi ce trecea. Şefilor ei, care aveau autoritatea în mână, le era frică să o exercite, îşi petreceau timpul evitând să ia orice fel de decizie, aşa că ea le spunea oamenilor ce să facă şi ei făceau. La fiecare treaptă a ascensiunii ei, făcea deja munca aferentă postului cu mult înainte de a fi promovată în acel post. Era precum ar fi mers prin camere pustii. Nimeni nu i se opunea şi nimeni nu-i recunoştea progresul.

Tatăl ei părea uluit şi mândru de ea, dar n-a zis niciodată nimic şi în ochii lui se putea citi tristeţea când o vedea în biroul său. Avea douăzeci şi nouă de ani când el a murit.

— Tot timpul va fi un Taggart la conducerea companiei, fuseseră ultimele cuvinte pe care el i le spusese. Se uita la ea cu o privire ciudată: o privire care conţinea, în acelaşi timp, mândrie şi

compasiune.

Pachetul majoritar de acţiuni de la Taggart Transcontinental îi revenise lui James Taggart. Avea treizeci şi patru de ani când devenise preşedinte al căilor ferate. Dagny se aşteptase ca el să fie ales de Consiliul director, dar nu înţelesese niciodată de ce o făcuseră cu atâta înflăcărare. Vorbeau de tradiţie, de faptul că preşedintele fusese întotdeauna cel mai mare fiu al familiei Taggart; l-au ales pe James Taggart ca şi când ar fi refuzat să meargă pe sub o scară – pentru a împăca acelaşi tip de frică. Vorbeau despre darul lui de a face căile ferate populare, despre presa bună de care se bucura, despre abilitatea de a face relaţii la Washington. Părea extrem de priceput în a obţine favoruri de la legislativ.

Dagny nu ştia nimic despre domeniul de expertiză al „abilităţii Washington" sau ce implica ea. Dar părea necesară, aşa că o lăsase în plata Domnului, gândindu-se că erau atâtea lucruri jignitoare, dar necesare, precum curăţarea canalelor; cineva trebuia s-o facă, iar lui Jim părea să-i placă.

Niciodată nu aspirase la funcţia de preşedinte; Departamentul de operaţii era singura ei grijă. Când mergea pe rute, bătrânii oameni din gări, care îl urau pe Jim, spuneau:

— Tot timpul va fi un Taggart la conducerea companiei, uitându-se la ea exact aşa cum se uitase la ea şi tatăl ei.

Îl lăsa pe Jim în pace din convingerea că nu era îndeajuns de inteligent să facă prea mult rău căilor ferate şi că ea va fi întotdeauna capabilă să-i îndrepte greşelile.

La şaisprezece ani, aşezată la birou şi uitându-se la geamurile strălucitoare ale trenurilor Taggart trecându-i prin faţă, se gândise că intrase într-o lume care-i aparţinea. În anii care trecuseră de atunci, învăţase că asta era fals. Adversarii cu care se vedea pusă faţă în faţă nu meritau nici atenţia ei, nici să fie înfrânţi de ea; nu era un sentiment înălţător, prin care ar fi găsit o anumită onoare în competiţie; era neputinţa – o pătură gri de bumbac care părea fină şi fără contur, care nu putea să reziste în faţa nimănui, dar în acelaşi timp reuşea să fie o barieră în calea ei. Era dezarmată în faţa ideii de a descopri obiectul care putea face posibil acest lucru. Nu avea niciun răspuns.

Doar în primii ani începea să urle în tăcere, din când în când, după o scânteie de înzestrare în oameni, o singură scânteie de competenţă curată, dură şi radiantă. Tânjea atât de mult după un prieten sau după un competitor cu o minte mai bună decât a ei. Dar asta a trecut. Avea o treabă de dus la bun sfârşit. Nu avea vreme să o doară; nu destulă.

Primul pas al politicii pe care James Taggart o propunea companiei era construcţia liniei ferate San Sebastián. Mulţi bărbaţi erau responsabili pentru ea; dar în ceea ce o privea pe Dagny, un singur

nume era scris pe proiectul ăla, un nume care le ştergea pe celelalte fără să conteze unde îl vedea. Trona acolo, deasupra a cinci ani de eforturi, deasupra a kilometri întregi de şină pierdută în zadar, deasupra foilor pline cu cifre care înregistrau pierderile Taggart Transcontinental, precum firicele de sânge care se scurgeau dintr-o rană care nu se mai vindeca – ca benzile de telegraf ale fiecărei burse din lume; ca fumul care ieşea din furnalele unde se topea cuprul; ca titlurile scandaloase; ca bucăţile de pergament care duceau povara nobilimii din istorie; precum cartonaşele care erau puse în buchetele de flori din budoarele risipite pe trei continente.

Numele era Francisco d'Anconia.

La douăzeci şi trei de ani, când îşi moştenise averea, Francisco d'Anconia era cunoscut ca regele cuprului din întreaga lume. Acum, la treizeci şi şase de ani, era cunoscut ca cel mai bogat om şi ca cel mai spectaculos şi inutil playboy de pe faţa pământului. Era ultimul membru al uneia dintre cele mai nobile familii din Argentina. Avea cirezi de vaci, plantaţii de cafea şi cele mai multe dintre minele de cupru din Chile. Deţinea cam jumătate din America de Sud şi câteva mine de toate felurile împrăştiate de-a lungul Statelor Unite.

Când Francisco d'Anconia a cumpărat dintr-odată mile întregi de munţi în Mexic, umbla vorba că găsise acolo depozite vaste de cupru. Nu făcuse niciun efort să vândă acţiunile în interesul lui; ele fuseseră luate pur şi simplu din mâinile sale, iar el pur şi simplu îi alesese pe cei de care îi plăcea lui pentru a le vinde. Talentul lui financiar era considerat unul ieşit din comun; nimeni nu îl învinsese vreodată la o negociere – îşi mărea averea incredibilă de fiecare dată când bătea palma cu cineva – şi la fiecare pas pe care îl făcea, când se deranja să-l facă. Cei care-l blamaseră cel mai tare erau primii care navigau cu barca lui, vrând să ia şi ei o bucăţică din noua lui descoperire. James Taggart, Orren Boyle şi prietenii lor erau printre oamenii cu cele mai multe acţiuni la proiectul pe care Francisco d'Anconia îl numise Minele San Sebastián.

Dagny nu reuşise niciodată să afle cine-l convinsese pe James Taggart să construiască o linie ferată din Texas până în sălbăticia din San Sebastián. Părea să n-o ştie nici el: ca un câmp fără paravânturi, părea să fie luat de fiecare curent, iar rezultatul final era arbitrar. Câţiva dintre membrii Consiliului de la Taggart Transcontinental nu fuseseră de acord cu proiectul. Compania avea nevoie de toate resursele ei ca să reconstruiască linia Rio Norte; nu putea să le facă pe amândouă. Dar James Taggart era noul preşedinte. Era primul an în care conducea compania. A câştigat.

Republica Populară Mexic a fost nerăbdătoare să coopereze şi a semnat un contract care garanta, într-o ţară în care nu exista drept de proprietate, că Taggart Transcontinental avea drepturi de proprietate

asupra liniei ferate vreme de două sute de ani. Francisco d'Anconia obţinuse aceleaşi garanţii pentru minele lui.

Dagny s-a opus construcţiei liniei San Sebastián. S-a opus din toate puterile şi le-a spus asta tuturor celor care o băgau în seamă; dar ea era doar un asistent în Departamentul de operaţii, prea tânără, fără autoritate, aşa că nimeni n-a ascultat-o.

Nu a fost capabilă să înţeleagă nici atunci şi nici până acum care au fost motivele celor care au construit linia. Privind la toate acestea ca un spectator neputincios, ca un membru al minorităţii, la una dintre întâlnirile Consiliului, a simţit că aerul din cameră era evaziv, că fiecare discurs era evaziv, că fiecare argument era evaziv, ca şi când motivul real al deciziei lor nu fusese niciodată proclamat cu adevărat, dar era evident pentru toată lumea în afară de ea.

Vorbeau despre importanţa unor viitoare tranzacţii cu Mexicul, despre un val imens de marfare, despre câştigurile imense care vor ieşi dintr-o mină cu o rezervă infinită de cupru. Dovedeau toate lucrurile astea vorbind despre realizările din trecut ale lui Francisco d'Anconia. Nu menţionau niciun fapt mineralogic despre Minele San Sebastián. Puţine lucruri erau certe; informaţiile pe care d'Anconia le prezentase publicului larg nu erau foarte clare; dar ei nu păreau să aibă nevoie de informaţii.

Vorbeau foarte mult despre sărăcia mexicanilor şi despre nevoia lor disperată de căi ferate. „N-au avut niciodată vreo şansă." „E de datoria noastră să ajutăm o naţiune neprivilegiată să se dezvolte. O ţară trebuie să-şi ajute vecinii."

Ea stătea acolo, asculta şi se gândea la rutele pe care Taggart Transcontinental le abandonase; câştigurile marii companii feroviare erau în cădere liberă în ultimii ani. S-a gândit la nevoia presantă de reparaţii, neglijată cu indolenţă în fiecare segment de cale ferată. Politica lor în ceea ce privea mentenanţa nu era o politică, ci un joc cu un elastic de care trăgeau un pic, iar apoi mai trăgeau un pic.

„Mexicanii par să fie oameni harnici, distruşi de economia lor primitivă. Cum pot să treacă prin procesul de industrializare, dacă nimeni nu le întinde o mână?" „Când luăm în calcul o investiţie, trebuie, în opinia mea, să mizăm pe factorul uman mai mult decât am miza pe factorul pur material."

S-a gândit la o locomotivă care putrezea într-un şanţ de lângă linia Rio Norte pentru că se rupsese un racord. S-a gândit la cele cinci zile în care traficul feroviar a fost oprit pe linia Rio Norte pentru că un parapet se prăbuşise, lăsând tone de pietre să se rostogolească pe şine.

S-a gândit la un afacerist nou pe piaţă, Ellis Wyatt, pe care oamenii începeau să-l urmărească, pentru că activitatea lui era prima şarjă dintr-un torent de materiale care erau pe punctul de a ieşi la iveală

din zona moartă Colorado. Linia Rio Norte era lăsată să putrezească tocmai acum, când era nevoie de ea la eficienţă maximă.

„Aviditatea de bani nu e totul. Există şi idei imateriale care trebuie luate în considerare.” „Mărturisesc că mă încearcă un sentiment de ruşine când mă gândesc că noi deţinem o reţea imensă de căi ferate, în vreme ce mexicanii nu au decât una sau două linii ferate.” „Vechea teorie a economiei autonome a dispărut în urmă cu mult timp. E imposibil ca o ţară să prospere în mijlocul unei lumi care moare de foame.”

S-a gândit că, pentru a face Taggart Transcontinental ceea ce fusese cândva, cu mult înainte de a se naşte ea, avea nevoie de fiecare şină, de fiecare cui şi de fiecare dolar disponibil – şi cât de puţine din toate acestea îi mai rămăseseră.

Vorbeau, în acelaşi timp, în exact aceleaşi discursuri, şi despre eficienţa guvernului mexican, care deţinea complet controlul asupra tuturor lucrurilor. Mexicul avea un viitor strălucit, ziceau ei, şi avea să devină un competitor extrem de periculos în anii următori. „Mexicul are disciplină”, au continuat să trăncănească oamenii din Consiliu, cu o notă de invidie în voce.

James Taggart lăsase să se înţeleagă – prin propoziţii neterminate şi aluzii nedefinite – că prietenii lui din Washington, pe care nu îi numea niciodată ca atare, voiau să vadă o linie ferată construită în Mexic şi că o asemenea linie ferată ar fi de un mare ajutor în problemele diplomatice internaţionale, că bunătatea opiniei publice va răsplăti cu vârf şi îndesat investiţia Taggart Transcontinental.

Au votat să construiască linia San Sebastián cu treizeci de milioane de dolari.

Când Dagny a ieşit din sala de şedinţe şi s-a plimbat prin aerul rece şi curat al străzilor, a auzit două cuvinte care se repetau clar şi insistent în golul amorţit al minţii ei: „Ieşi afară... Ieşi afară... Ieşi afară”.

A ascultat înfricoşată. Gândul de a părăsi Taggart Transcontinental nu făcea parte din cele pe care le considera cu putinţă să şi le imagineze.

S-a simţit terorizată nu de gândul acela, ci de motivele care o făcuseră să gândească asta. A dat din cap nervoasă; şi-a spus că Taggart Transcontinental avea nevoie de ea acum mai mult ca oricând.

Doi membri ai Consiliului au demisionat; la fel a făcut şi vicepreşedintele care se ocupa de operaţii. Fusese înlocuit de un prieten de-al lui James Taggart.

Şine de oţel au fost montate prin deşertul mexican – în timp ce fuseseră date ordine ca viteza trenurilor de pe linia Rio Norte să fie redusă, pentru că şinele erau avariate. O gară de beton armat, cu

coloane de marmură şi oglinzi fusese construită în mijlocul unei pieţe nepavate şi pline de praf dintr-un sat mexican – în timp ce un tren cu vagoane-cisternă care conţineau petrol a deraiat şi a aterizat pe o grămadă de gunoaie pentru că o şină se rupsese în două pe linia Rio Norte. Ellis Wyatt n-a mai aşteptat ca justiţia să decidă dacă accidentul era o calamitate naturală, aşa cum pretindea James Taggart. Şi-a transferat toate transporturile de petrol la Phoenix-Durango, o companie obscură, care era mică şi se lupta să supravieţuiască, dar supravieţuia. Ăsta a fost impulsul care i-a pus pe cei de la Phoenix-Durango pe drumul cel bun. Începând de atunci, au crescut în acelaşi ritm cu Wyatt Oil, în acelaşi timp cu fabricile din văile din împrejurimi, în acelaşi timp cu un ansamblu de şine şi de traverse care prindea contur la viteza de două mile pe lună prin câmpurile haotice de porumb mexican.

Dagny avea treizeci şi doi de ani când i-a spus lui James Taggart că-şi va da demisia. Administrase Departamentul de operaţii în ultimii trei ani, fără funcţie, credit sau autoritate. Era învinsă de dispreţul pentru orele, zilele, nopţile pe care trebuia să le piardă ca să se ţină departe de interferenţa cu prietenul lui Jim, care ocupa funcţia de vicepreşedinte-administrator al operaţiilor. Omul n-avea nicio treabă cu ce se întâmpla şi fiecare decizie pe care o lua era a ei, dar o lua numai după ce făcea toate eforturile necesare să o facă imposibil de aplicat. Ce-i dăduse fratelui ei era, de fapt, un ultimatum. El a oftat:

— Dar, Dagny, eşti femeie! O femeie ca vicepreşedinte executiv? N-am mai auzit aşa ceva! Consiliul n-o să accepte!

— Atunci eu am terminat aici, a răspuns ea.

Nu se gândise la ce urma să facă cu restul vieţii ei. Să plece de la Taggart Transcontinental era ca şi cum ar fi aşteptat să-i fie amputate picioarele; s-a gândit că va aştepta să vadă ce se întâmplă şi apoi va culege firimiturile de pe jos.

Niciodată nu înţelesese de ce Consiliul director votase în unanimitate s-o promoveze la funcţia de vicepreşedinte care administrează operaţiile.

Ea le-a oferit, într-un final, mult dorita rută San Sebastián. Când a preluat lucrările, linia era în construcţie de trei ani; o treime din şine fuseseră deja turnate; costurile depăşeau suma alocată până în acest punct al lucrărilor. I-a concediat pe prietenii lui Jim şi a găsit o companie care a rezolvat lucrările într-un an.

Linia San Sebastián era acum pusă în funcţiune. Nici măcar un singur vagon cu bunuri de comercializat nu trecuse graniţa, cum nu trecuse graniţa niciun tren plin de cupru. Câteva vagoane se clătinau de-a lungul munţilor dinspre San Sebastián la intervale lungi de timp. Minele, zicea Francisco d'Anconia, erau încă în proces de dezvoltare. Cursul descendent al Taggart Transcontinental nu fusese oprit.

Acum stătea aşezată la biroul ei, cum stătuse în atâtea seri, încercând să-şi dea seama ce regiuni putea sistemul să salveze şi în câţi ani.

Linia Rio Norte, când va fi terminată, va amortiza pierderile celorlalte. În timp ce se uita la foile cu cifre care anunţau pierderi peste pierderi, nu s-a gândit la lunga şi absurda agonie a aventurii mexicane. S-a gândit la o convorbire telefonică. „Hank, poţi să ne salvezi? Poţi să ne oferi şine în cel mai scurt timp şi cu cel mai lung termen de creditare?" O voce liniştită şi sigură pe ea a răspuns: „Sigur".

Gândul ăsta era un punct de sprijin. S-a aplecat peste documentele de pe biroul ei, iar acum se putea concentra mult mai bine. Exista măcar un singur lucru pe care putea conta ca să nu se prăbuşească la nevoie.

James Taggart a trecut prin anticamera biroului lui Dagny cu aceeaşi încredere în sine pe care o avusese cu prietenii lui, în bar, cu jumătate de oră în urmă. Când a deschis uşa, încrederea i s-a risipit. A traversat camera înspre biroul ei precum un copil care fusese chemat să fie pedepsit şi care avea să-şi păstreze resentimentele pentru tot restul vieţii.

A văzut un cap aplecat deasupra unor foi de hârtie, lumina unei veioze oprindu-se pe şuviţe de păr ciufulit, o cămaşă albă şi largă agăţându-se de şolduri, sugerând subţirimea corpului ei.

— Ce-i, Jim?

— Ce şmecherii crezi că faci pe linia San Sebastián?

Şi-a ridicat capul.

— Şmecherii? Ce?

— Ce program avem în zona aia şi ce fel de trenuri rulăm acolo?

Ea a râs; râsul era strident şi puţin plictisit.

— Ar trebui să citeşti din când în când rapoartele trimise la biroul preşedintelui, Jim.

— Ce vrei să spui?

— Rulăm trenurile alea şi programul ăla pe ruta San Sebastián de trei luni.

— Un tren de pasageri pe zi?

— Dimineaţa. Şi un marfar în fiecare noapte.

— Doamne Dumnezeule! Pe o rută atât de importantă ca aia?

— Ruta aia importantă nu e capabilă să finanţeze nici măcar trenurile alea două.

— Dar mexicanii aşteaptă un alt fel de servicii de la noi!

— Sunt sigură că aşteaptă.

— Au nevoie de trenuri!

— Pentru ce?

— Pentru… pentru a-i ajuta să-şi dezvolte industriile locale. Cum te

aştepţi să evolueze dacă nu le oferim transport?

— Nu mă aştept să evolueze.

— Asta e doar opinia ta personală. Nu văd cu ce drept ai schimbat tu de capul tău programul. Numai transportul de cupru o să ne acopere investiţia.

— Când?

S-a uitat la ea; faţa lui avea satisfacţia unei persoane care era pe cale să spună ceva care avea puterea să provoace durere.

— Nu pui la îndoială succesul acelor mine de cupru, nu? – nu atunci când ele sunt administrate de Francisco d'Anconia. El a accentuat numele, uitându-se la ea.

Ea a zis:

— Poate o fi el prietenul tău, dar…

— Prietenul meu? Am crezut că e prietenul tău.

Ea a răspuns cu fermitate:

— Nu în ultimii zece ani.

— Ce păcat, nu? Chiar şi aşa, e unul dintre cei mai inteligenţi oameni de afaceri de pe pământ. Nu a pierdut niciodată o posibilitate de profit şi a băgat milioane din propriii lui bani în minele alea, aşa că putem să ne bazăm pe judecata lui.

— Când o să-ţi dai seama că Francisco d'Anconia s-a transformat într-un nenorocit care nu e bun de nimic?

El a chicotit.

— Eu tot timpul am crezut că e un nenorocit care nu e bun de nimic – în ceea ce priveşte caracterul lui. Tu n-ai fost de acord cu mine. Opinia ta era diferită. O, Doamne, cât de diferită! Cu siguranţă îţi aduci aminte clinciurile pe care le-am avut pe tema asta. Ar trebui să citez câteva dintre lucrurile pe care tu le-ai *zis* despre el? Pot doar să presupun câteva dintre lucrurile pe care le-ai *făcut*.

— Vrei să discutăm despre Francisco d'Anconia? De asta ai venit?

Pe faţa lui era întipărită furia eşecului – pentru că pe a ei nu era întipărit nimic.

— Ştii foarte bine de ce-am venit aici, a izbucnit el. Am auzit câteva lucruri incredibile despre trenurile noastre din Mexic.

— Ce lucruri?

— Ce fel de locomotivă foloseşti acolo?

— Cea mai proastă pe care am putut s-o găsesc.

— Recunoşti lucrul ăsta?

— L-am pus pe hârtie în rapoartele pe care ţi le-am trimis.

— E adevărat că foloseşti locomotive pe lemn?

— Eddie le-a găsit într-un depou abandonat din Louisiana. Nici măcar nu a putut să vadă bine numele companiei feroviare care le deţinuse.

— Şi asta rulezi tu pe şinele Taggart?

— Da.

— Şi ce mama dracului vrei să demonstrezi cu asta? Ce se întâmplă aici? Vreau să ştiu ce se întâmplă!

Ea a vorbit pe un ton calm, uitându-se direct în ochii lui:

— Dacă vrei să ştii, n-am lăsat decât gunoaie pe linia San Sebastián şi, chiar şi aşa, cât mai puţine gunoaie posibile. Am mutat tot ce putea fi mutat – locomotive, unelte, chiar şi maşini de scris şi oglinzi – din Mexic.

— De ce Dumnezeu?

— Pentru ca hoţii să nu aibă ce fura când naţionalizează linia.

El a sărit în picioare.

— N-o să scapi cu toate astea! De data asta n-o să scapi! Să ai tupeul să dai asemenea ordine de cea mai joasă speţă, mi-e şi ruşine să vorbesc despre asta… doar pentru că ai auzit nişte nenorocite de zvonuri, când avem un contract pe două sute de ani şi…

— Jim, a zis ea încet, nu există niciun vagon, locomotivă sau tonă de cărbune pe care să le putem pierde acolo.

— N-o să permit aşa ceva, n-o să permit nici în ruptul capului o asemenea atitudine strigătoare la cer faţă de nişte oameni prietenoşi, care au nevoie de ajutorul nostru. Lăcomia de bani nu e totul. Până una-alta, există şi considerente nemateriale, chiar dacă tu nu eşti capabilă să le înţelegi.

A tras o foaie de hârtie în faţa ei şi a ridicat creionul.

— Bine, Jim. Câte trenuri vrei să rulez pe linia San Sebastián?

— Ce?

— Pe care dintre trenurile noastre vrei să le transfer şi de pe ce rută – ca să le putem da mexicanilor locomotive cu motoare Diesel şi vagoane de oţel?

— Nu vreau să transferi niciun tren!

— Atunci de unde să iau echipamentul necesar pentru Mexic?

— Tu trebuie să-ţi dai seama. Asta-i treaba *ta*.

— Nu sunt capabilă s-o fac. Va trebui să decizi.

— Asta e şmecheria ta obişnuită – să arunci responsabilitatea pe mine!

— Aştept ordine, Jim.

— N-o să te las să mă încolţeşti aşa!

Dagny a lăsat creionul să-i cadă.

— Atunci programul de pe San Sebastián o să rămână aşa cum e.

— Aşteaptă doar până la următoarea întâlnire a Consiliului, de săptămâna viitoare. O să cer o decizie care să stabilească odată pentru totdeauna cât de departe poate să meargă Departamentul de operaţii şi până unde se întinde autoritatea lui. Va trebui să răspunzi pentru asta.

— O să răspund pentru asta.

Când uşa s-a închis în urma lui James Taggart, Dagny se întorsese deja la munca ei.

Când a terminat, a pus foile deoparte şi şi-a ridicat privirea; cerul era negru în spatele geamului, iar oraşul devenise o întindere luminiscentă de sticlă, fără zidărie. S-a ridicat fără niciun chef. Îi displăcea profund mica înfrângere care e oboseala, dar recunoştea că, în seara aceea, era cu adevărat obosită.

Biroul de afară era întunecat şi gol; oamenii ei plecaseră acasă. Numai Eddie Willers mai era acolo, la biroul lui, în anexa lui înconjurată de sticlă, care arăta ca un cub de lumină în colţul unei încăperi imense. I-a făcut cu mâna când a plecat.

Nu a coborât cu liftul până în holul de la parter, ci până în sala principală din terminalul Taggart. Îi plăcea să se plimbe pe acolo în drum către casă.

Tot timpul i se păruse că staţia aglomerată arăta ca un templu. Uitându-se în sus, înspre tavanul îndepărtat, a văzut arcade întunecate susţinute de coloane gigantice de granit şi sticla geamurilor mari emailată de întuneric. Arcada avea în ea pacea solemnă a unei catedrale şi se închidea ca o carapace protectoare deasupra agitaţiei oamenilor de dedesubt.

Dominând sala, dar ignorată de călători din obişnuinţă, trona statuia lui Nathaniel Taggart, fondatorul companiei feroviare. Dagny era singura care încă observa statuia şi nu fusese niciodată capabilă să treacă pur şi simplu pe lângă ea. Faptul că putea să privească statuia de fiecare dată când trecea prin staţie era singura formă de rugăciune pe care o percepea.

Nathaniel Taggart fusese un aventurier fără un sfanţ, care venise de undeva din New England şi construise căi ferate pe un întreg continent, pe vremea primelor şine de oţel. Ele erau încă acolo; eforturile lui de a construi se transformaseră în legendă, pentru că oamenii alegeau să nu înţeleagă sau să nu creadă că un asemenea lucru e posibil.

El fusese un om care nu acceptase niciodată că alţii aveau dreptul să-l oprească. Şi-a fixat obiectivul şi s-a apropiat de el pe un drum la fel de lin ca şinele lui. Niciodată n-a căutat să obţină împrumuturi, obligaţiuni, finanţări, terenuri sau favoruri legislative de la guvern. Obţinea bani de la oamenii care conduceau guvernul, mergând din uşă în uşă – de la uşile din mahon ale bancherilor la uşile de scândură ale fermelor. Niciodată nu a vorbit despre binele public. Pur şi simplu, le spunea oamenilor că o să scoată un profit gras de pe urma căilor lui ferate, le spunea că urmau să existe profituri şi le dădea motivele. Avea motive bune. De-a lungul generaţiilor care au urmat, Taggart Transcontinental a fost una dintre puţinele companii feroviare care n-au dat faliment şi singura în care pachetul de acţiuni majoritar a

rămas în mâinile descendenţilor fondatorului.

În vremea vieţii lui, numele Nat Taggart nu era faimos, ci notoriu; era repetat nu ca un omagiu, ci cu o curiozitate invidioasă; şi dacă cineva îl admira, era acea admiraţie pe care i-o porţi unui bandit de succes. Cu toate astea, nici măcar un cent din averea lui nu fusese obţinut prin forţă fizică sau prin fraudă; nu era vinovat de nimic în afara faptului că îşi făcuse singur averea şi nu uita niciodată că era a lui.

Circulau multe poveşti despre el. Se spunea că în pustietăţile din vest omorâse un legiuitor care încercase să anuleze un act care îi dădea dreptul să construiască o cale ferată, când calea ferată fusese deja finalizată în jumătate de stat; câţiva legiuitori plănuiau să facă o avere din acţiunile Taggart, vrând să le subevalueze. Nat Taggart fusese acuzat de crimă, dar nu putuseră niciodată să-i dovedească vinovăţia. Nu a mai avut nicio problemă cu oamenii statului începând din acel moment.

Se spunea că Nat Taggart îşi pusese viaţa la bătaie pentru compania feroviară de multe ori; dar odată a făcut mai mult de atât. Disperat să găsească fonduri şi cu construcţia uneia dintre liniile sale suspendată, a împins pe scări un distins domn care-i oferise un împrumut de la guvern. Iar după aceea o dăduse pe soţia lui ca zălog pentru un împrumut unui milionar pe care-l ura şi care admira frumuseţea ei. I-a plătit înapoi la timp şi nu a trebuit să-i cedeze zălogul. Înţelegerea fusese făcută cu permisiunea soţiei lui. Ea era o mare frumuseţe şi se trăgea din cea mai nobilă familie a unui stat sudit şi fusese dezmoştenită pentru că fugise cu Nat Taggart, când acesta era doar un aventurier zdrenţăros.

Dagny regreta uneori că Nat Taggart era străMoşul ei. Ceea ce simţea pentru el nu făcea nicidecum parte din categoria sentimentelor pe care le-ai avea pentru familia ta, a sentimentelor pe care nu alegi să le simţi. Nu voia ca sentimentul ei să fie sentimentul ăla pe care îl ai pentru un unchi sau bunic. Era incapabilă să iubească fără să aleagă şi dispreţuia profund când ceilalţi îi cereau asta. Dar, dacă era posibil pentru ea să aleagă un străMoş, l-ar fi ales pe Nat Taggart, într-un omagiu voluntar pe care i l-ar fi oferit cu mândrie.

Statuia lui Nat Taggart era copiată după o schiţă a unui artist, singura reproducere a înfăţişării lui care mai rămăsese peste ani. Trăise mult, dar nimeni nu se putea gândi la el ca la un bătrân – toţi îl vedeau exact cum era în schiţa aia: un om tânăr. În copilărie, statuia lui fusese pentru Dagny prima manifestare a exaltării. Când era trimisă la biserică sau la şcoală şi auzea oamenii folosind cuvântul ăla, se gândea, amintindu-şi statuia, că ştie exact la ce se refereau.

Statuia era aceea a unui bărbat tânăr, cu un corp înalt, uscăţiv şi cu un cap pătrăţos. Îşi ţinea capul ca şi când ar fi fost în faţa unei bătălii

pe care o aştepta cu bucurie. Tot ce voia Dagny în viaţă era conţinut de dorinţa de a-şi ţine capul ca el.

În seara asta, s-a uitat la statuie când a traversat sala. Era liniştea unui moment; era ca şi când o povară pe care nu o putea numi îi era ridicată de pe umeri şi un curent uşor de aer îi atingea fruntea.

Într-un colţ al sălii, lângă intrarea principală, era un mic chioşc de ziare. Patronul, un om bătrân, tăcut şi politicos, cu un aer de lord, stătuse în spatele tejghelei vreme de douăzeci de ani. Avusese o fabrică de ţigări la un moment dat, dar dăduse faliment şi se retrăsese în obscuritatea singuratică a micuţului său chioşc din mijlocul unui vârtej de străini. Nu mai avea familie sau prieteni. Avea un hobby care era singura lui distracţie: aduna ţigări din toate colţurile lumii pentru colecţia lui personală; ştia fiecare marcă de ţigări care era produsă sau fusese produsă vreodată.

Lui Dagny îi plăcea să se oprească la chioşcul lui de ziare pe drumul către ieşire. Părea să fie o parte din terminalul Taggart, era ca un câine de pază bătrân, mult prea plăpând ca să stea de pază, dar care inspira siguranţă prin loialitatea lui, manifestată prin simpla prezenţă. Îi plăcea s-o vadă oprindu-se acolo, pentru că-l amuza faptul că numai el cunoştea cu adevărat importanţa femeii cu jachetă sport şi pălărie aşezată câş, care venea grăbindu-se, anonimă, prin mulţime.

S-a oprit şi în seara asta, ca de obicei, să-şi cumpere un pachet de ţigări.

— Cum merge cu colecţia? a întrebat ea. Vreo marcă nouă?

El a zâmbit trist şi a dat din cap.

— Nu, domnişoară Taggart. Nu se mai fac alte mărci niciunde în lume. Până şi vechile mărci dispar una câte una. Mai sunt doar vreo cinci sau şase tipuri pe piaţă. La un moment dat, erau zeci. Oamenii nu mai fac nimic nou zilele astea.

— O să facă. Totul e temporar.

El i-a aruncat o privire şi n-a răspuns. După aceea a zis:

— Îmi plac ţigările, domnişoară Taggart. Îmi place să mă gândesc că focul poate să fie în mâna unui om. Focul, o forţă periculoasă, îmblânzită de vârful degetelor lui. Mă întreb deseori la ce se gândesc oamenii când stau singuri, privind fumul unei ţigări. Mă întreb câte dintre toate ideile măreţe au apărut astfel. Când un om gândeşte, există o flacără în mintea lui şi e firesc ca flacăra aceea să aibă ca obiect punctul de ardere al unei ţigări.

— Oare se gândesc vreodată? a întrebat ea involuntar şi s-a oprit; întrebarea era tortura ei personală şi nu voia să discute despre ea.

Bătrânul s-a uitat ca şi când ar fi sesizat pauza subită şi o înţelegea; dar nu a început să discute despre asta; a zis:

— Nu-mi place ce se întâmplă cu oamenii, domnişoară Taggart.

— Cum adică?

— Nu ştiu. Dar i-am privit vreme de douăzeci de ani şi am văzut că s-au schimbat. Obişnuiau să se grăbească pe aici şi era minunat să-i priveşti, era graba unor oameni care ştiau unde se duc şi abia aşteptau să ajungă acolo. Acum se grăbesc pentru că le e frică. Nu sunt împinşi de la spate de un scop, ci de frică. Nu se mai duc niciunde, evadează. Şi nu cred că ştiu de unde vor să evadeze. Nu se uită unul la altul. Sunt deranjaţi dacă cineva se ciocneşte de ei. Zâmbesc prea mult, dar e un mod urât de a zâmbi: nu e fericire, e implorare. Nu ştiu ce se întâmplă cu lumea. A dat din umeri. Ei bine, cine e John Galt?

— E doar o frază care nu-nseamnă nimic!

Era uimită de vocea ei tăioasă şi a adăugat, ca o justificare:

— Nu-mi place fraza asta de argou. Ce înseamnă? De unde-a apărut?

— Nu ştie nimeni, a răspuns el lent.

— De ce o tot folosesc oamenii? Nimeni nu pare să fie capabil să explice ce înseamnă, dar toată lumea o foloseşte ca şi când ar şti care-i sensul ei.

— De ce vă deranjează? a întrebat el.

— Nu-mi place ce par să spună când o zic.

— Nici mie, domnişoară Taggart.

* * *

Eddie Willers lua cina la cantina angajaţilor de la terminalul Taggart. Era un restaurant şi în clădire, frecventat de executivii de la Taggart, dar lui nu-i plăcea. Cantina părea să fie parte din calea ferată şi el se simţea mai acasă aici.

Cantina era sub pământ. Era într-o cameră mare cu ziduri de gresie albă, care străluceau în reflexiile luminii electrice şi păreau ca un brocart de argint. Avea un tavan înalt, scăpărând de sticlă şi crom, care făcea încăperea spaţioasă şi luminoasă.

Aici, la cantină, era şi un muncitor la căile ferate pe care Eddie Willers îl întâlnea din când în când. Lui Eddie îi plăceau trăsăturile lui. Se intersectaseră la un moment dat şi începuseră o conversaţie, iar apoi devenise un obicei să ia cina împreună de fiecare dată când se întâlneau.

Eddie uitase dacă îl întrebase vreodată pe muncitor cum îl cheamă sau cu ce se ocupa; presupunea că nu era mare lucru, pentru că hainele bărbatului erau neîngrijite şi pătate cu unsoare. Bărbatul nu însemna, pentru el, o persoană, ci era, mai degrabă, o prezenţă tăcută, cu un enorm interes pentru singurul lucru care dădea sens vieţii lui Eddie: Taggart Transcontinental.

La adăpost, în colţul lor, Eddie se simţea în largul lui, relaxându-se după o zi grea de muncă. Putea să vorbească aşa cum nu vorbea în

niciun alt loc, fiind de acord cu lucruri pe care nu le-ar fi mărturisit nimănui, gândind cu voce tare, uitându-se în ochii atenţi ai muncitorului din cealaltă parte a mesei.

— Linia Rio Norte e ultima noastră speranţă, a zis Eddie Willers. Dar ne va salva. O să avem cel puţin un traseu în bune condiţii şi în locul unde avem cea mai mare nevoie, iar asta o să ne ajute să le salvăm pe celelalte... E amuzant, nu-i aşa? – să vorbesc despre ultima speranţă a Taggart Transcontinental. Iei în serios pe cineva care-ţi spune că un meteorit o să distrugă Pământul?... Nici eu... „De la un ocean la altul, pentru totdeauna" – ăsta e singurul lucru pe care l-am auzit, ea şi cu mine, în întreaga noastră copilărie. Nu, ei nu ziceau pentru totdeauna, dar asta voiau să spună... Ştii că nu sunt un mare om, eu n-aş fi putut să construiesc căi ferate. Dacă treaba se duce pe copcă, n-o să fiu niciodată capabil s-o iau de la început. Va trebui să mă duc şi eu cu ea... Nu mă băga în seamă. Nu ştiu de ce vorbesc despre lucruri de-astea. Bănuiesc că sunt un pic obosit în seara asta... Da, am lucrat peste program. Nu m-a rugat, dar era o lumină sub uşa ei mult după ce toţi ceilalţi plecaseră... Da, a plecat acasă acum... Probleme? O, mereu sunt probleme la birou. Dar ea nu-i îngrijorată. Ştie că putem trece şi peste asta... Bineînţeles, e destul de rău. Avem mult mai multe accidente decât cele despre care auziţi voi. Iar am pierdut două locomotive Diesel săptămâna trecută. Una pentru că se învechise, dar pe cealaltă am pierdut-o într-o coliziune frontală... Da, am comandat locomotive Diesel de la United Locomotive, dar le aşteptăm de doi ani. Nu ştiu dacă o să le mai primim vreodată sau nu... Dumnezeule, câtă nevoie avem de ele! Forţa motrice – nu-ţi imaginezi cât de importantă e forţa motrice. Forţa motrice e miezul tuturor lucrurilor... De ce zâmbeşti?... Ei bine, cum spuneam, e rău. Dar măcar linia Rio Norte e pe cale să se rezolve. Primul transport de şine va ajunge acolo în câteva săptămâni. Într-un an o să rulăm primul tren pe noua linie. Nimic n-o să ne oprească de data asta... Sigur, ştiu cine o să pună şinele. Menamara din Cleveland. El e constructorul care a terminat linia San Sebastián pentru noi. Măcar e un om care ştie ce face. Aşa că suntem în siguranţă. Putem să ne bazăm pe el. Nu mai sunt prea mulţi constructori pe care să te poţi baza... Suntem foarte grăbiţi, dar îmi place. Vin la birou cu o oră mai devreme decât de obicei, dar ea vine şi mai devreme. De fiecare dată e acolo prima... Ce spui?... Nu ştiu ce face noaptea. Nimic important, bănuiesc... Nu, nu iese în oraş cu nimeni. Stă acasă şi ascultă muzică cea mai mare parte a timpului. Ascultă discuri de vinil... Ce te interesează pe tine ce discuri? Richard Halley. Iubeşte muzica lui Richard Halley. Pe lângă căile ferate, e singurul lucru pe care îl iubeşte.

Capitolul IV
Motoarele imobile

Forţa motrice – s-a gândit Dagny, uitându-se în sus, către clădirea Taggart – era cea mai presantă nevoie; forţa motrice va ţine clădirea aceea în picioare; mişcare ca s-o ţină nemişcată. Ea nu era susţinută de stâlpi sculptaţi din granit; era susţinută de motoarele care funcţionau pe un întreg continent.

Avea o stare ciudată de anxietate. Se întorsese dintr-o călătorie făcută la uzina United Locomotive din New Jersey, unde se dusese să-l vadă pe însuşi preşedinele companiei. Nu aflase nimic: nici motivul întârzierilor şi nici vreo informaţie cu privire la data când locomotivele Diesel urmau să fie terminate. Preşedintele companiei vorbise cu ea vreme de două ore, dar niciunul dintre răspunsurile lui n-avea nicio legătură cu vreuna dintre întrebările ei. Felul în care răspundea la întrebări avea o notă distinctă de reproş condescendent de fiecare dată când ea încerca să readucă întreaga lor discuţie la subiect, ca şi când ea ar fi dat dovadă de proastă creştere încălcând nişte reguli nescrise pe care toată lumea le cunoştea.

Pe drum spre uzină, a văzut o maşinărie enormă într-un colţ al curţii. Cândva fusese o maşină-unealtă de mare precizie, o maşină cum nu mai găseai acum niciunde. Nu se învechise, putrezise pentru că nimeni n-o unsese, ea fiind mâncată de rugină şi de petele negre de ulei murdar. S-a întors cu spatele la ea. O astfel de imagine o orbea de fiecare dată pentru câteva secunde, din pricina unei izbucniri necontrolate de furie violentă. Nu ştia de ce, nu putea defini senzaţia asta; ştia doar că exista, în ea, un urlet de protest la adresa nedreptăţii şi că era o reacţie care depăşea cu mult imaginea unei maşinării vechi.

Restul angajaţilor ei plecaseră când a intrat în anticamera biroului ei, dar Eddie Willers era încă acolo, aşteptând-o. A ştiut dintr-odată că ceva se întâmplase din felul în care el se uita la ea şi din felul în care a urmat-o tăcut în biroul ei.

— Ce s-a întâmplat, Eddie?

— Menamara a dispărut.

S-a uitat la el stupefiată.

— Cum adică a dispărut?

— A plecat. S-a retras. A ieşit din afaceri.

— Menamara, constructorul nostru?

— Da.

— Dar asta e imposibil!

— Ştiu.

— Ce s-a întâmplat? De ce?

— Nu ştie nimeni.

Făcând o pauză deliberată, şi-a descheiat haina, s-a aşezat pe scaunul de la birou şi a început să-şi scoată mănuşile. După aceea a zis:

— Începe cu-nceputul, Eddie. Stai jos.

El a vorbit încet, dar a continuat să stea în picioare.

— Am vorbit cu inginerul-şef la telefon. A sunat din Cleveland să ne spună. Asta-i tot ce mi-a zis. Nu ştia nimic altceva.

— Ce a zis?

— Că Menamara şi-a luat catrafusele şi a plecat.

— Unde?

— Nu ştie. Nu ştie nimeni.

Şi-a dat seama că strângea într-o mână două degete goale ale mănuşii de la cealaltă mână, o mănuşă pe jumătate scoasă şi abandonată. A scos-o şi i-a dat drumul pe masă.

Eddie a zis:

— A lăsat în urmă o grămadă de contracte cu care putea face o avere. Avea o listă de aşteptare care putea să-l susţină în următorii trei ani... Ea n-a zis nimic. El a adăugat cu o voce joasă: Nu aş fi atât de speriat dacă aş putea să-l înţeleg... Dar e un lucru care nu are, aparent, niciun motiv... Ea n-a zis nimic. Era cel mai bun constructor din ţară.

S-au uitat unul la altul. Ce voia să spună era: „Dumnezeule, Eddie!” În loc de asta, cu o voce normală, a spus:

— Nu-ţi face griji. O să găsim un alt constructor pentru linia Rio Norte.

Era târziu când a plecat de la birou. Afară, pe trotuarul din faţa uşii unei clădiri, s-a oprit, uitându-se la străzi. S-a simţit dintr-odată sleită de energie, de scop, de dorinţă, ca şi când s-ar fi stricat un motor.

O strălucire palidă izbucnea din spatele clădirilor până pe cer, reflexia a mii de lumini necunoscute, respiraţia electrică a oraşului. Trebuia să se odihnească. Să se odihnească şi să găsească ceva ce-i plăcea.

Nu avea nevoie de altceva în afară de munca ei. Dar erau momente când, ca în seara asta, simţea golul acela straniu, care nu era un gol, ci tăcerea, nu disperarea, ci imobilitatea, ca şi când nimic dinăuntrul ei nu era distrus, ci totul împietrise. După aceea, a simţit dorinţa să descopere o fericire de câteva clipe undeva afară, dorinţa de a fi spectatorul unei opere sau a unei imagini a măreţiei. Nu s-o construiască, ci s-o accepte; nu s-o înceapă, ci să-i răspundă; nu s-o creeze, ci s-o admire. Trebuie să merg mai departe, s-a gândit ea, pentru că fericirea e un combustibil pentru fiinţa umană.

Tot timpul fusese – şi-a închis ochii cu un zâmbet amuzat şi îndurerat – forţa motrice a propriei ei fericiri. Măcar o dată, voia să se lase în seama forţei motrice a realizărilor altcuiva. Aşa cum oamenilor

din preerii le plăcea să vadă geamurile luminate ale unor trenuri trecând pe lângă ei – realizările ei, imaginea forţei şi a scopului, care le oferea o oarecare siguranţă în mijlocul milelor pustii şi al nopţii – şi ea voia să zărească, pentru un moment, un salut fugar, o singură imagine trecătoare, căreia să-i fluture din mână şi să-i spună: „Cineva e pe drumul acesta…”

A început să meargă încet, cu mâinile în buzunarele pardesiului, cu umbra pălăriei căzându-i pe faţă. Clădirile din jurul ei erau atât de înalte, încât privirea ei nu putea să găsească cerul. S-a gândit: „A costat atât de mult să se construiască oraşul ăsta, ar trebui să aibă şi el atât de multe lucruri de oferit”.

Deasupra uşii unui magazin, forma neagră a unei boxe radio făcea sunetele să explodeze în stradă. Erau sunetele unui concert simfonic pe care cineva îl susţinea undeva în oraş. Era un scrâşnit îndelung, diform, ca şi când bucăţi de material şi de carne erau spintecate la întâmplare. Erau împrăştiate pe străzi fără a fi melodice sau armonice, fără vreun ritm care să le ţină în frâu. Dacă muzica era emoţie şi emoţia venea din gânduri, atunci acesta era urletul haosului, al iraţionalului, al neputinţei, al abandonului de sine.

A mers mai departe. S-a oprit în faţa vitrinei unei librării. În vitrină era aranjată o piramidă de prisme îmbrăcate în coperte maro-violet, pe care scria: *Vulturul năpârleşte*. Pe o pancartă scria: „Romanul secolului. Studiul uluitor al lăcomiei unui om de afaceri. O revelaţie neînfricată a depravării umane”.

A trecut apoi pe lângă un cinematograf. Luminile lui parcă ştergeau din imagine jumătate de clădire, concentrându-se pe o fotografie imensă şi pe câteva litere suspendate în aer. Fotografia înfăţişa o femeie tânără care zâmbeşte; uitându-te la faţa ei, aveai acea senzaţie de suprasaturaţie, chiar dacă o vedeai pentru prima dată. Literele erau: „… într-o dramă spectaculoasă care oferă răspunsul unei probleme presante: Ar trebui o femeie să vorbească?”

A trecut pe lângă uşa unui club de noapte. Un cuplu a ieşit, clătinându-se, şi a intrat într-un taxi. Fata avea ochii împăienjeniţi, o faţă pe care curgea transpiraţia, o pelerină de hermină şi o superbă rochie de seară care îi căzuse de pe un umăr aşa cum i-ar cădea halatul unei casnice, lăsând la vedere prea mult din piept, nu într-un chip provocator, ci într-unul indiferent. Însoţitorul ei o susţinea, apucând-o de umărul gol; nu avea expresia unui om care se pregătea de o aventură amoroasă, ci mai degrabă privirea pişicheră a unui puşti care a ieşit să scrie obscenităţi pe garduri.

„Ce voia să descopere?” – s-a gândit ea, mergând mai departe. Erau lucruri cu care oamenii trăiau, forme ale spiritului, ale culturii, ale plăcerilor lor. Nu văzuse nimic altceva de câţiva ani buni.

La colţul străzii ei, a cumpărat un ziar şi s-a îndreptat către casă.

Apartamentul ei avea două camere şi se afla la ultimul etaj al unui zgârie-nori. Foiţele de sticlă din geamul de pe colţ al camerei de zi o făcea să semene cu prova unei nave în mişcare, iar luminile oraşului păreau nişte scântei fosforescente în valurile negre de oţel şi piatră. Când a aprins lampa, triunghiuri mari de umbre au brăzdat pereţii goi, în forme geometrice de raze luminoase întrerupte de câteva mobile colţuroase.

S-a oprit în mijlocul camerei, între cer şi oraş. Exista un singur lucru care îi putea oferi senzaţia prin care voia să treacă în seara aceea; era singura formă de plăcere pe care o găsise. S-a întors către gramofon şi a pus un disc cu Richard Halley.

Era concertul al patrulea, ultimul pe care îl scrisese. Primele lui note i-au distras atenţia de la imaginea străzilor. Concertul era un mare plânset al revoluţiei. Era un NU fluturat în faţa unui vast proces de tortură, un refuz al suferinţei, un refuz care purta în el agonia dorinţei de a fi liber. Sunetele erau ca o voce care spunea: durerea nu e necesară – de ce, atunci, prin cea mai grea durere trec tocmai cei care nu o acceptă? noi, cei care deţinem secretul iubirii şi al fericirii, ce sentinţă ne-a condamnat să plătim pentru asta şi de către cine pronunţată?... Sunetele acelea ale torturii deveneau sfidare, agonia devenea imnul unui vis îndepărtat, pentru care merita să înduri orice, până şi asta. Era cântecul revoluţiei – şi al unei misiuni disperate.

A stat acolo cu ochii închişi, ascultând.

Nimeni nu ştia ce se întâmplase cu Richard Halley. Povestea vieţii lui era un rezumat scris pentru a blama măreţia şi pentru a arăta care este preţul ce trebuie plătit pentru ea. Era suma anilor petrecuţi în mansarde şi în pivniţe, ani care luaseră ceva din nuanţa cenuşie a zidurilor care întemniţau un om în a cărui muzică se aflau valuri violente de culoare. Fusese cenuşiul unei lupte împotriva şirurilor lungi de scări de pe holurile întunecoase ale imobilelor de închiriat, împotriva instalaţiilor sparte, împotriva preţului unui sandvici într-un magazin urât mirositor de delicatese, împotriva oamenilor care ascultau melodia cu ochi goi. Fusese o luptă fără violenţă, fără conştiinţa că există un duşman concret, doar cu un zid de care să te izbeşti, un zid cu o perfectă izolare fonică: indiferenţa aceea care înghiţea bangurile, corzile şi urletele – o bătălie a liniştii pentru un om care putea să dea sunetelor mai mult sens decât avuseseră vreodată – liniştea obscurităţii, a singurătăţii, a nopţilor când o orchestră cânta una dintre compoziţiile lui şi el privea în întuneric, ştiind că sufletul îi era purtat, în cercuri tremurătoare din megafoanele oraşului prin aerul oraşului, dar nimeni nu-l asculta.

„Muzica lui Richard Halley e eroică. Vremurile noastre au trecut de eroism”, a zis un critic. „Muzica lui Richard Halley nu e în concordanţă cu vremurile noastre. Are o dimensiune extatică. Cui îi mai pasă astăzi

de extaz?” a zis un altul.

Viaţa lui era un rezumat al vieţilor tuturor bărbaţilor a căror recompensă e un monument într-un parc public cu o sută de ani mai târziu decât e nevoie – doar că Richard Halley n-a murit destul de repede. A trăit să vadă noaptea pe care, conform regulilor comune ale istoriei, nu trebuia s-o vadă. Avea patruzeci şi doi de ani şi era premiera operei *Phaeton*, pe care o scrisese când avea douăzeci şi patru de ani. Modificase miturile antice greceşti pentru a-i sluji scopului propriu: Phaeton, tânărul fiu al lui Helios, care a furat carul tatălui său şi, într-un acces de obrăznicie ambiţioasă, a încercat să conducă soarele de-a lungul cerului, nu murea, aşa cum murea în mit; în opera lui Halley, Phaeton triumfa. Opera fusese reprezentată o singură dată, acum nouăsprezece ani, fiind primită cu fluierături şi huiduieli. În noaptea aceea, Richard Halley s-a plimbat pe străzile oraşului până la răsărit, încercând să găsească răspunsul unei întrebări pe care nu reuşea s-o formuleze.

În noaptea în care opera fusese iarăşi reprezentată, nouăsprezece ani mai târziu, ultimele note ale concertului au fost urmate de cele mai multe aplauze care s-au auzit în sala operei. Zidurile vechi nu reuşiseră să le suporte, aşa că ovaţiile fericite au evadat pe holuri, pe scări, pe străzi, până la bărbatul care umblase pe străzile alea cu nouăsprezece ani în urmă.

Dagny fusese în public în noaptea aceea. Era una dintre puţinii care cunoşteau muzica lui Richard Halley dinainte; dar nu-l văzuse niciodată. Atunci a observat cum oamenii îl împingeau pe scenă şi îşi deschideau larg braţele, şi îl strângeau în braţe, şi el se vedea printre aceste braţe şi printre zâmbetele lor. Stătea nemişcat, era un om slăbit, cu părul încărunţindu-se. Nu a făcut plecăciuni, nu a zâmbit; a stat pur şi simplu acolo, uitându-se la mulţime. Pe faţa lui se putea vedea privirea calmă, pătrunsă a unui om care dăduse nas în nas cu o dilemă.

„Muzica lui Richard Halley aparţine umanităţii. E un produs al măreţiei omului”, a scris un critic în dimineaţa următoare. Un reverend zicea: „O lecţie înălţătoare, viaţa lui Richard Halley. A trecut prin lucruri groaznice, dar ce mai contează acum? E indicat, e nobil să înduri suferinţa, injustiţia, abuzurile pe care ţi le fac fraţii tăi, pentru a le îmbogăţi vieţile şi pentru a-i învăţa să ofere adevărata valoare frumuseţii din muzică”.

La o zi după concert, Richard Halley s-a retras.

Nu a dat nicio explicaţie. Pur şi simplu, le-a zis celor de la casa de discuri că viaţa lui profesională s-a încheiat. Le-a vândut drepturile de autor pe o sumă modestă, chiar dacă ştia că-i vor aduce o avere acum. Apoi a dispărut fără să lase vreo adresă. Se întâmpla acum opt ani; nimeni nu-l mai văzuse de atunci.

Dagny asculta concertul al patrulea cu capul pe spate şi cu ochii închişi. Stătea pe jumătate întinsă, în colţul canapelei, cu corpul relaxat şi nemişcat; dar energia îi făcea buzele să tremure.

După o vreme a deschis ochii. A aruncat o privire înspre ziarul pe care-l lăsase pe canapea. S-a întins indiferentă după el, numai ca să-şi ia imediat din faţa ochilor titlurile lipsite de importanţă. Ziarul a căzut deschis. A văzut o fotografie cu cineva cunoscut şi titlul unui articol. A închis repede ziarul şi l-a aruncat pe jos.

Era o fotografie a lui Francisco d'Anconia. Titlul spunea că ajunsese în New York. Şi ce dacă? s-a gândit ea. N-o să se vadă cu el. Nu-l mai văzuse de ani de zile.

A stat acolo şi s-a uitat la ziarul de pe jos. Nu-l citi, s-a gândit ea; nu te uita la el. Dar faţa nu i se schimbase deloc, s-a gândit ea. Cum se putea ca faţa să-i rămână la fel când toate celelalte lucruri se schimbaseră? Îşi dorea să nu-l fi fotografiat când zâmbea. Felul acela de a zâmbi nu trebuia să apară în ziare. Era zâmbetul unui om care poate să vadă, să cunoască şi să creeze o existenţă glorioasă. Era zâmbetul zeflemitor şi arogant al unei inteligenţe fără pereche. Nu-l citi, s-a gândit ea; nu acum – nu pe muzica asta – o, nu pe muzica asta!

S-a întins după ziar şi l-a deschis.

Articolul spunea că señor Francisco d'Anconia dăduse presei un interviu din apartamentul său de la hotelul Wayne-Falkland. A zis că venise la New York având două motive extrem de importante: o garderobieră de la Cub Club şi lebărvurstul de la Moe's Delicatessen de pe Third Avenue. Nu avea nimic de spus despre divorţul dintre domnul şi doamna Gilbert Vail. Doamna Vail, o doamnă de origine nobilă şi de o delicateţe aparte, îl atacase pe distinsul ei soţ acum câteva luni, declarând public că vrea să scape de el ca să poată să fie împreună cu iubitul ei, Francisco d'Anconia. A oferit presei detalii picante din aventura ei secretă, ba chiar şi o descriere amănunţită a nopţii de Anul Nou, pe care o petrecuse la vila lui d'Anconia din Andes. Soţul ei trecuse peste atac şi ceruse divorţul. Ea a ripostat cu un proces pentru jumătate din milioanele lui şi cu un recital din viaţa lui privată, care spunea ea, o făcea să pară mic copil. Toate astea fuseseră pe prima pagină a ziarelor săptămâni la rând. Dar señor d'Anconia nu avea nimic de zis de fiecare dată când reporterii îl întrebau despre asta. L-au întrebat dacă neagă povestea doamnei Vail, iar el a zis: „Nu neg niciodată nimic". Reporterii fuseseră uluiţi de sosirea lui subită în oraş; se gândiseră că nu voia să fie aici tocmai când scandalul era pe cale să ajungă la apogeu. Dar greşiseră. Francisco d'Anconia adăugase un alt mic motiv al venirii sale. „Am vrut să fiu aici în timpul farsei", a zis el.

Dagny a lăsat ziarul să alunece pe podea. A stat acolo, aplecată, cu

capul în mâini. Nu s-a mişcat, dar firele ei de păr, atârnându-i până la genunchi, tremurau din când în când spasmodic.

Muzica lui Halley se auzea în continuare, acoperind camera, trecând prin geamurile de sticlă, explodând în întreg oraşul. Asculta muzica. Era misiunea ei, plânsul ei.

* * *

James Taggart a scrutat cu privirea livingul apartamentului, întrebându-se cât era ceasul; nu se simţea în stare să şi-l caute. Stătea în fotoliu, îmbrăcat într-o pijama şifonată, desculţ; trebuia să depună prea mult efort ca să-şi găsească papucii de casă. Îl dureau ochii de la lumina gri-deschis a cerului, care trecea prin geamuri; încă nu se dezmeticise. A simţit, înăuntrul craniului, acea senzaţie apăsătoare care e pe cale să se transforme într-o durere de cap. S-a întrebat de ce se târâse până în living. O, da, şi-a amintit: să vadă cât era ceasul.

S-a întins într-o parte, peste un braţ al fotoliului, şi a văzut un ceas pe o clădire îndepărtată: era douăsprezece şi douăzeci.

De dincolo de uşa deschisă a dormitorului o auzea pe Betty Pope spălându-se pe dinţi în baia din spate. Corsetul ei era pe jos, lângă un scaun pe care erau celelalte haine ale ei; corsetul era roz şi avea bretelele de cauciuc rupte.

— Grăbeşte-te, bine? a zis el iritat. Trebuie să mă îmbrac.

Ea n-a răspuns. Lăsase uşa de la baie deschisă, iar el putea să audă clipocitul apei.

„De ce fac lucrurile astea?”, s-a gândit el, amintindu-şi de noaptea trecută. Dar erau prea multe probleme ca să le găsească acum un răspuns.

Betty Pope a venit în living, legându-şi cordonul neglijeului a cărui combinaţie de culori violet-portocaliu îl făcea să pară un costum de clovn. Arăta groaznic în neglijeu, s-a gândit Taggart; arăta mult mai bine în haine de stradă, în fotografiile din paginile mondene ale ziarelor. Avea nişte membre lungi şi subţiri, numai piele şi os, şi avea nişte articulaţii care îi făceau mişcările să pară complet artificiale. Avea o faţă comună, un ten urât şi o privire care avea în ea condescendenţa impertinentă datorată faptului că aparţinea unei familii din înalta societate.

— La dracu! a zis ea, fără să se refere la nimic în mod particular, întinzându-se ca să se învioreze. Jim, unde e forfecuţa ta de unghii? Trebuie să-mi tai unghiile de la picioare.

— Nu ştiu. Mă doare capul. Taie-ţi-le acasă.

— Arăţi groaznic în dimineaţa asta, a zis ea, indiferentă. Arăţi ca un melc.

— Nu vrei să taci din gură?

Se plimba fără rost prin cameră.

— Nu vreau să merg acasă, a zis ea, fără să aibă vreun ton anume. Urăsc dimineaţa. Uite încă o zi şi uite cum nici azi n-o să fac nimic. Am o întâlnire în după-amiaza asta, beau un ceai la Liz Blane. Ei, s-ar putea să fie interesant, pentru că Liz e o curvă. A ridicat paharul şi a dat pe gât băutura stătută care rămăsese în el. De ce nu-ţi repari aerul condiţionat? Locul ăsta miroase.

— Ai terminat în baie? a întrebat el. Trebuie să mă îmbrac. Am lucruri importante de rezolvat azi.

— Du-te. Nu mă supăr. O să împart baia cu tine. Nu-mi place să mă grăbesc.

În timp ce el se bărbierea, a văzut-o îmbrăcându-se în faţa uşii deschise a băii. I-a luat foarte mult timp să se strecoare în corset, să-şi lege portjartierul de ciorapi şi să-şi pună pe ea un costum de tweed foarte scump. Neglijeul de clovn, cumpărat după o reclamă care apăruse în cea mai populară revistă de modă, era ca o uniformă pe care ştia că trebuie să o poarte în anumite momente, pe care o purtase cu supunere numai ca să-şi atingă scopul şi apoi o aruncase.

Exact la fel era şi relaţia lor. Nu era niciun fel de pasiune între ei, nicio dorinţă, niciun fel de plăcere, nici măcar ruşine. Pentru ei, sexul nu era nici fericire, nici păcat. Nu însemna nimic. Auziseră că bărbaţii şi femeile trebuie să se culce unul cu altul, aşa că o făceau.

— Jim, nu vrei să mă duci la restaurantul armenesc în seara asta? a întrebat ea. Îmi place şiş-kebabul de mor.

— Nu pot, a răspuns el iritat, printr-un strat de spumă de ras. Am o zi plină.

— De ce nu anulezi?

— Ce?

— Orice ai face.

— E foarte important, draga mea. E şedinţa Consiliului director.

— O, nu face pe deşteptul cu compania ta feroviară. E plictisitor. Urăsc oamenii de afaceri. Sunt neinteresanţi.

El n-a răspuns.

Ea s-a uitat la el, pişicheră, iar vocea ei deveni mult mai energică în clipa în care a zis:

— Jock Benson a zis că oricum n-ai nicio treabă acolo, pentru că soră-ta e cea care conduce compania.

— A zis, normal c-a zis.

— Eu cred că soră-ta e groaznică. Cred că e dezgustător – o femeie care se poartă ca o maimuţă transpirată şi vrea să fie nu ştiu ce mare director. E atât de masculin. Cine naiba crede că e?

Taggart a venit până în prag şi s-a sprijinit de tocul uşii, uitându-se la Betty Pope. Era un uşor zâmbet pe faţa lui, sarcastic şi încrezător. Aveau, se gândea el, măcar ceva în comun.

— Poate te-ar interesa să afli, draga mea, a zis el, că o pun pe soră-mea la respect în după-amiaza asta.

— Serios? a zis ea, părând interesată.

— De asta e atât de importantă întrunirea Consiliului.

— Chiar o s-o dai afară?

— Nu. Aşa ceva nu e necesar sau potrivit. O s-o pun, pur şi simplu, la locul ei. E şansa pe care o aşteptam.

— O ai cu ceva la mână? Vreun scandal?

— Nu, nu. N-ai cum să înţelegi. Pur şi simplu, a mers mult prea departe şi o s-o aduc cu picioarele pe pământ. A luat o decizie care nu poate fi scuzată, fără să se consulte cu nimeni. E o ofensă serioasă adusă vecinilor noştri mexicani. Când Consiliul o să audă de asta, o să dea nişte reguli noi pentru Departamentul de operaţii, care o vor face pe soră-mea puţin mai uşor de controlat.

— Eşti deştept, Jim, a zis ea.

— Ar trebui să mă-mbrac. Părea mulţumit. S-a întors din nou cu faţa la chiuvetă, zicând fericit: „Poate o să te scot la şiş-kebab în seara asta."

Sună telefonul.

A ridicat receptorul. Operatorul a anunţat o convorbire internaţională, din Ciudad de Mexico.

Vocea isterică din receptor era aceea a politicianului său din Mexic.

— N-am avut ce să fac, Jim, bombănea vocea. N-am avut ce să fac! … Nu ne-a zis nimeni nimic, jur pe ce-am mai sfânt, nimeni nu s-a gândit la asta, nimeni n-a prezis asta, am făcut tot ce-am putut, nu poţi să dai vina pe mine, Jim, e o lovitură total neaşteptată! Decretul a venit în dimineaţa asta, acum cinci minute, şi, pur şi simplu, ni l-au aruncat în faţă, fără nicio înştiinţare sau ceva! Guvernul Republicii Populare Mexic a naţionalizat minele San Sebastián şi Calea Ferată San Sebastián.

* * *

— …şi, astfel, pot să asigur Consiliul că nu există niciun motiv de panică. Anunţul din dimineaţa asta este unul regretabil, dar sunt încrezător – mai ales având la dispoziţie informaţiile pe care le am din interior cu privire la politica externă pe care o practică Washingtonul – că guvernul nostru o să negocieze un aranjament echitabil cu guvernul Republicii Populare Mexic şi că o să primim compensaţii complete şi juste pentru investiţia noastră.

James Taggart stătea la capătul unei mese lungi, adresându-se Consiliului director. Vocea lui era precisă şi monotonă; dădea tuturor un sentiment de siguranţă.

— Chiar şi aşa, sunt bucuros să vă informez că am luat în calcul posibilitatea unui astfel de deznodământ şi am luat toate măsurile de

precauţie pentru a proteja interesele Taggart Transcontinental. Cu câteva luni în urmă, am dat ordin Departamentului nostru de operaţii să schimbe programul de pe linia San Sebastián şi să ruleze doar un tren pe zi, să scoată de pe şine cele mai bune locomotive şi vagoane pe care le aveam, precum şi orice echipament care putea fi transportat. Guvernul mexican nu a putut să confişte decât câteva vagoane de lemn şi o locomotivă preistorică. Decizia mea a salvat compania de o pagubă de câteva milioane de dolari – vă voi trimite cifrele exacte în curând. Cu toate acestea, sunt de părere că acţionarii noştri o să se simtă nedreptăţiţi dacă cei care poartă pe umeri responsabilitatea acestei afaceri nu ar suferi consecinţele aferente. Aşa că propun să-i cerem demisia domnului Clarence Eddington, consultantul nostru economic, care a recomandat construcţia căii ferate San Sebastián, şi domnului Jules Mott, reprezentantul nostru de la Ciudad de Mexico.

Bărbaţii stăteau în jurul mesei lungi, ascultând. Nu s-au gândit la ce urma să fie făcut, ci doar la ce vor trebui să le spună oamenilor pe care îi reprezentau. Discursul lui Taggart le-a oferit informaţiile de care aveau nevoie.

* * *

Când Taggart s-a întors în biroul lui, Orren Boyle îl aştepta. De îndată ce au fost singuri, atitudinea lui Taggart s-a schimbat. S-a încovoiat, sprijinindu-se pe birou, cu o faţă palidă.

— Ei bine? a întrebat el.

Boyle a întins braţele a neputinţă.

— Am verificat, Jim, a zis. E aşa cum am zis: d'Anconia a pierdut cinşpe milioane de dolari în minele alea. Nu, nu e nimic dubios în afacerea asta, n-a făcut niciun fel de truc, şi-a pus banii la bătaie şi acum i-a pierdut.

— Şi ce are de gând să facă în sensul ăsta?

— Habar n-am. Nimeni nu ştie.

— N-o să permită jaful ăsta, nu? E mult prea deştept pentru asta. Trebuie să aibă un as în mânecă.

— Sper să aibă.

— A fost mai deştept decât cele mai odioase combinaţii cu cei mai zgârciţi oameni de pe Pământ. O să fie pus la podea de o şleahtă de javre mexicane cu un decret în mână? Trebuie să-i aibă cu ceva la mână, trebuie să aibă ultimul cuvânt, iar noi trebuie să fim siguri de asta!

— Asta e treaba ta, Jim. Tu eşti prieten cu el.

— Prieten pe dracu. Îl urăsc.

A apăsat un buton care chema secretarul. Secretarul a intrat nedumerit, părând trist; era un bărbat tânăr, dar nu foarte tânăr, cu o

faţă palidă, bine-crescut, trăind într-o sărăcie mondenă.

— Mi-ai aranjat o întâlnire cu Francisco d'Anconia? a izbucnit Taggart.

— Nu, domnule.

— Dar, dracu s-o ia de treabă, ţi-am spus să suni la…

— N-am reuşit, domnule. Am încercat.

— Ei bine, încearcă din nou.

— Vreau să spun că n-am reuşit să aranjez întâlnirea, domnule Taggart.

— De ce?

— A refuzat.

— Vrei să spui că a refuzat să mă vadă?

— Da, domnule, asta vreau să spun.

— Nu a vrut să mă vadă?

— Nu, domnule, nu a vrut.

— Ai vorbit cu el?

— Nu, domnule, am vorbit cu secretara lui.

— Şi ce-a zis? Zi-mi exact ce a zis. Tânărul a ezitat şi a părut şi mai trist. Ce a zis?

— A zis că senor d'Anconia a spus că-l plictisiţi, domnule Taggart.

* * *

Proiectul pe care îl adoptaseră era cunoscut sub numele de „Regula împotriva competiţiei sălbatice". Când o votaseră, membrii Asociaţiei Naţionale a Căilor Ferate se aflau într-o sală mare, sub lumina profundă a unui asfinţit tomnatic, şi nu vorbeau unul cu celălalt.

Asociaţia Naţională a Căilor Ferate era o organizaţie formată, se spunea, pentru a proteja bunăstarea industriei feroviare. Acest lucru urma să fie realizat prin dezvoltarea unor metode de cooperare în vedera unui interes comun; pentru aceasta era nevoie de promisiunea fiecărui membru că va pune propriile sale interese mai jos decât cele ale industriei ca un întreg; interesele industriei ca un întreg trebuiau să fie determinate, în viitor, printr-un vot majoritar şi fiecare membru era obligat să se supună oricărei decizii luate de cei mai mulţi.

Membrii aceluiaşi domeniu sau ai aceleiaşi industrii ar trebui să fie uniţi, au spus iniţiatorii Asociaţiei. Avem, cu toţii, aceleaşi probleme, aceleaşi interese, aceiaşi duşmani. Ne epuizăm energia luptându-ne unul cu celălalt în loc să facem front comun. Putem să creştem şi să prosperăm împreună dacă ne unim forţele.

— Împotriva cui este această Asociaţie? a întrebat un sceptic.

Răspunsul a fost:

— Ei bine, nu e împotriva nimănui. Dar, dacă vreţi să puneţi problema în felul acesta, e împotriva celor care transportă sau a celor care produc materie transportabilă şi care încearcă să profite de noi.

Împotriva cui este o uniune, de obicei?

— Asta mă întreb, a spus scepticul.

Supunerea Regulii împotriva competiţiei sălbatice votului membrilor din Asociaţia Naţională a Căilor Ferate, la întâlnirea anuală, a fost şi prima ei menţiune publică. Dar toţi membrii auziseră de ea; statutul ei fusese discutat în particular o lungă perioadă de timp, cu precădere în ultimele câteva luni. Oamenii care stăteau în sala mare a evenimentului erau preşedinţii companiilor feroviare. Nu le plăcea Regula împotriva competiţiei sălbatice; speraseră să nu fie supusă votului niciodată. Dar când a fost propusă, au votat-o.

Nicio companie feroviară nu fusese numită în discursurile care au precedat votul. Discursurile aveau în vedere doar bunăstarea publică. Se spunea că, în timp ce bunăstarea publică era periclitată de lipsa transporturilor, companiile feroviare se distrugeau una pe alta prin crearea unei competiţii înverşunate, prin o politică brutală de tipul care pe care. În timp ce existau regiuni năpăstuite, unde serviciul feroviar era oprit, existau, în acelaşi timp, multe regiuni unde două sau mai multe companii feroviare se luptau pentru un trafic care putea hrăni cel mult una. Se spunea că erau mari posibilităţi pentru companiile feroviare noi în zonele năpăstuite. Chiar dacă era adevărat că astfel de regiuni ofereau puţine avantaje economice la început, se spunea că e mult mai important să pui la dispoziţie mijloace de transport pentru locuitorii năpăstuiţi, dat fiind faptul că principalul scop al unei companii feroviare era serviciul public, nu profitul.

Mai mult, se spunea că sistemele feroviare mari, împământenite, erau esenţiale bunăstării publice, iar prăbuşirea uneia dintre ele ar însemna o catastrofă naţională; şi dacă un astfel de sistem trecea printr-o perioadă de pierderi majore, după ce încercase să cultive spiritul civic contribuind la bunăstarea internaţională, avea dreptul la sprijin public pentru a fi ajutată să treacă peste perioada de criză.

Nicio companie feroviară nu fusese numită. Dar, când preşedintele adunării ridicase mâna, ca semnal solemn pentru începerea votului, toată lumea s-a uitat la Dan Conway, preşedintele de la Phoenix-Durango.

Erau doar patru disidenţi care au votat împotriva ei. Cu toate acestea, când preşedintele a anunţat că regula a fost promulgată, nu fuseseră aplauze, nu fuseseră ovaţii, nicio mişcare, nimic în afara unei tăceri apăsătoare. Toată lumea a sperat până în ultima clipă că cineva îi va salva.

Regula împotriva competiţiei sălbatice era descrisă ca o măsură de „autoreglare voluntară” cu intenţia de „a aplica mai bine” legile promulgate de guvernul ţării. Regula spunea că membrilor Asociaţiei Naţionale a Căilor Ferate le era interzis să se antreneze în ceea ce ei numeau „competiţie destructivă”; că, în regiunile care fuseseră

restricţionate, numai o companie feroviară avea permisiunea să opereze; că, în asemenea regiuni, monopolul revenea celei mai vechi companii feroviare care opera acum în acea zonă şi că noii veniţi, care acaparaseră zona prin practici injuste, îşi vor suspenda operaţiunile într-un termen de nouă luni de la data atenţionării lor; că numai Comitetul executiv al Asociaţiei Naţionale a Căilor Ferate era împuternicit să decidă, după propriile criterii, care dintre regiuni urmau să fie restricţionate.

Când întâlnirea s-a terminat, oamenii s-au grăbit să plece. Nu au fost discuţii private şi nici discuţii amicale. Marea sală s-a golit într-un timp record. Nimeni nu a vorbit cu Dan Conway şi nimeni nici măcar nu s-a uitat la el.

În holul clădirii, James Taggart s-a întâlnit cu Orren Boyle. Nu se înţeleseseră să se întâlnească, dar Taggart a văzut umbra unei siluete mătăhăloase pe un perete de marmură şi a ştiut imediat cine era. S-au apropiat unul de celălalt şi Boyle a zis, cu un zâmbet mai puţin liniştitor decât de obicei:

— Eu mi-am făcut treaba. E rândul tău, Jimmy.

— Nu trebuia să vii aici. De ce-ai venit? a zis Taggart supărat.

— O, doar ca să mă distrez, doar ca să mă distrez, a zis Boyle.

Dan Conway stătea singur în mijlocul câtorva şiruri de scaune goale. Încă era acolo când femeia de serviciu a venit să cureţe sala. Când s-a apropiat de locul lui, el s-a ridicat supus şi s-a grăbit înspre uşă. Trecând pe lângă ea, a căutat prin buzunare şi i-a întins tăcut, pe furiş, fără să se uite la ea, o bancnotă de cinci dolari. Nu părea să ştie ce face; se purta de parcă era într-un loc în care generozitatea îi cerea să lase bacşiş înainte de a pleca.

Dagny era încă la biroul ei când uşa s-a deschis repede şi James Taggart a dat buzna înăuntru. Era prima dată când intra în biroul ei în felul ăsta. Avea o privire emoţionată.

Nu-l mai văzuse de la naţionalizarea liniei San Sebastián. El nu vruse să discute despre asta cu ea, iar ea nu zisese nimic despre asta. Totul îi dăduse dreptate atât de clar, se gândise, încât comentariile erau complet inutile. Un sentiment care era pe jumătate curtoazie, pe jumătate milă o oprise să-i arunce în faţă concluziile la care se ajungea după toată afacerea. Raţional, era o singură concluzie la care el putea să ajungă.

Auzise despre discursul lui din Consiliul director. Dăduse din umeri, amuzată; dacă îl ajuta la ceva, orice ar fi fost acel ceva, să-şi însuşească realizările ei, atunci, pentru binele lui, dacă nu din alte motive, o va lăsa să facă tot ce vrea să facă de acum înainte.

— Crezi că eşti singura care face ceva pentru compania asta?

Ea s-a uitat la el derutată. Vocea lui era stridentă; stătea în faţa biroului ei, entuziasmat ca un copil.

— Crezi că am dus compania la sapă de lemn, nu? a strigat el. Şi că acum tu eşti singura care poate să ne salveze! Crezi că eu nu pot să fac nimic să-mi iau revanşa după tragedia mexicană?

Ea a întrebat încet:

— Ce vrei?

— Vreau să-ţi spun nişte lucruri. Îţi aduci aminte de propunerea împotriva competiţiei sălbatice a Asociaţiei Căilor Ferate, despre care ţi-am spus acum câteva luni? Nu ţi-a plăcut ideea. Nu ţi-a plăcut deloc.

— Îmi aduc aminte. Ce-i cu ea?

— A fost promulgată.

— Ce a fost promulgată?

— Regula împotriva competiţiei sălbatice. Acum câteva minute. La adunare. În nouă luni n-o să mai existe nicio cale ferată Phoenix-Durango în Colorado!

O scrumieră de sticlă a căzut pe podea când ea a sărit în picioare.

— Nenorociţi împuţiţi ce sunteţi!

El a rămas nemişcat. Zâmbea.

Ştia că tremura în faţa lui, fără nicio apărare de suprafaţă, şi asta era o imagine care lui îi plăcea, dar nu-l interesa. După aceea i-a văzut zâmbetul – şi, dintr-o dată, furia orbitoare a dispărut. Nu a mai simţit nimic. A studiat zâmbetul acela cu o curiozitate rece, impersonală.

Stăteau unul în faţa celuilalt. Părea că, pentru prima dată, nu-i era frică de ea. O sorbea din ochi. Decizia asta însemna pentru el mai mult decât distrugerea unui competitor. Nu era o victorie în faţa lui Dan Conway, ci era o victorie în faţa ei. Nu ştia de ce sau în ce fel, dar avea sentimentul că el ştia asta.

Pentru o fracţiune de secundă s-a gândit că aici, în faţa ei, în James Taggart şi în lucrul care îl făcea să zâmbească era un secret pe care ea nu-l văzuse niciodată şi era extrem de important să-l afle. Dar gândul a apărut şi a trecut la fel de repede.

S-a dus înspre un dulap şi şi-a luat din mers pardesiul.

— Unde te duci? s-a auzit vocea lui Taggart; părea dezamăgit şi puţin îngrijorat.

Ea nu i-a răspuns. A ieşit în grabă.

* * *

— Dan, trebuie să te lupţi cu ei. O să te ajut. O să mă lupt alături de tine cu tot ce am mai bun.

Dan Conway a dat din cap.

Stătea la biroul lui, cu un registru deschis în faţă; o lampă lumina anemic într-un colţ al încăperii. Dagny o zbughise direct la sediul central al companiei Phoenix-Durango. Conway era acolo şi încă şedea

la fel cum îl găsise. Zâmbise când Dagny a intrat în birou şi i-a spus: „E amuzat, m-am gândit eu c-o să vii”, cu o voce blândă şi lipsită de viaţă. Nu se cunoşteau foarte bine, dar se întâlniseră de câteva ori în Colorado.

— Nu, a zis el, n-are niciun sens.

— Vrei să spui că n-are niciun sens din cauza înţelegerii pe care ai semnat-o cu Asociaţia? N-o să ţină. Asta e expropriere. Nicio instanţă n-o s-o valideze. Şi dacă Jim încearcă să se ascundă sub sloganul obişnuit al hoţomanilor din ziua de azi, al bunăstării publice, o să vin la proces şi o să jur că Taggart Transcontinental nu poate să se descurce cu tot traficul din Colorado. Şi dacă orice curte decide împotriva ta, poţi să faci apel încontinuu pentru următorii zece ani.

— Da, a zis el, aş putea… Nu sunt sigur c-aş câştiga, dar aş putea să încerc şi aş putea să ţin cu dinţii de compania feroviară pentru încă vreo câţiva ani, dar… Nu, nu mă gândesc la problemele de ordin legal, oricare ar fi ele. Nu despre asta e vorba.

— Dar ce e?

— Nu vreau să mă lupt cu ei, Dagny.

S-a uitat la el uluită. Era singura propoziţie pe care nu o zisese niciodată până atunci, Dagny era sigură de asta; un bărbat nu poate da înapoi atât de târziu în viaţă.

Dan Conway se apropia de cincizeci de ani. Avea mai degrabă faţa solidă, pătrăţoasă şi încăpăţânată a unui maşinist dur de marfar decât faţa unui preşedinte de companie; faţa unui luptător, cu tenul bronzat şi părul aproape cărunt. Cumpărase o companie feroviară mică şi şubredă în Arizona, o companie ale cărei câştiguri nete erau mai mici decât cele ale unui aprozar, şi o transformase în cea mai bună companie feroviară din sud-vest. Vorbea puţin, citea foarte rar, nu fusese la facultate. Toată gama de acţiuni umane, cu o excepţie, îl lăsa rece; nu avea nicio treabă cu ceea ce oamenii numeau cultură. Dar se pricepea la căi ferate.

— De ce nu vrei să lupţi?

— Pentru că aveau dreptul să facă asta.

— Dan, a întrebat ea, ţi-ai pierdut minţile?

— Nu am retractat niciodată în viaţa mea, a zis el. Nu-mi pasă ce decid completele de judecată. Am promis să mă supun majorităţii. Trebuie să mă supun.

— Te aşteptai ca majoritatea să-ţi facă aşa ceva?

— Nu. Apăruse o convulsie uşoară pe faţa inexpresivă. Vorbea încet, fără să se uite la ea, cu uluirea neputincioasă cuprinzându-i şi acum toată fiinţa. Nu, nu mă aşteptam. I-am auzit vorbind despre asta de un an, dar n-am crezut niciodată că o s-o facă. Nici când au votat nu-mi venea să cred.

— La ce te aşteptai?

— M-am gândit… Au zis că o să punem pe primul loc binele tuturor. Am crezut că ce-am făcut în Colorado a fost bine. Bine pentru toată lumea.

— O, lua-te-ar naiba de naiv! Nu vezi că de asta te pedepsesc – pentru că era bine?

El a dat din cap.

— Nu înţeleg, a zis. Dar nu văd nicio ieşire din asta.

— Le-ai promis că o să fii de acord să te autodistrugi?

— Asta nu pare să fie alegerea oricăruia dintre noi.

— Ce vrei să spui?

— Dagny, întreaga lume e într-o stare groaznică acum. Nu ştiu ce se întâmplă cu ea, dar se întâmplă ceva foarte, foarte rău. Oamenii trebuie să se unească şi să găsească o cale de ieşire. Dar cine decide care e calea dacă nu majoritatea? Bănuiesc că asta e singura metodă corectă de a lua decizii, nu văd alta. Bănuiesc că cineva trebuie sacrificat. Dacă sunt eu ăla, n-am niciun drept să mă plâng. Dreptatea e de partea lor. Oamenii trebuie să se unească.

A făcut un efort să fie calmă; tremura de nervi.

— Dacă ăsta e preţul prin care se unesc oamenii, atunci să mă ia dracu dacă vreau să trăiesc pe aceeaşi planetă cu oricare alţi oameni! Dacă toţi ceilalţi pot supravieţui doar dacă ne distrug, atunci de ce ar trebui să vrem ca ei să supravieţuiască? Nimic nu poate să facă din sacrificiul de sine o soluţie acceptabilă. Nimic nu poate să le dea dreptul de a transforma oamenii în animale de sacrifciu. Nimic nu e moral în distrugerea celor mai buni. Nu se poate ca cineva să fie pedepsit pentru că e bun la ce face. Nu poţi fi penalizat pentru capacitatea de a face lucrurile bine. Dacă asta e drept, atunci ar fi mai bine să începem să ne măcelărim unul pe celălalt, pentru că nu există niciun fel de dreptate în lume.

El n-a răspuns. S-a uitat neputincios la ea.

— Dacă lumea e aşa, cum putem trăi în ea? a întrebat ea.

— Nu ştiu… a şoptit el.

— Dan, tu chiar crezi că e în regulă? Sincer, în adâncul tău, crezi că e corect?

A închis ochii.

— Nu, a zis el. După aceea s-a uitat la ea, iar ea l-a văzut frământându-se pentru prima dată. Asta încerc să înţeleg. Ştiu că trebuie să cred că e corect, dar nu pot. E ca şi cum limba mea s-ar împletici când ar trebui s-o spună. Văd încontinuu fiecare traversă, fiecare semnal luminos, fiecare pod, fiecare noapte pe care am petrecut-o când… Şi-a lăsat capul în mâini. O, Doamne, e atât de nedrept!

— Dan, a zis ea cu dinţii încleştaţi, luptă-te cu ei.

Şi-a ridicat capul. Ochii lui erau goi.

— Nu, a zis el. Ar fi o greşeală. Sunt doar egoist.

— Dă-le dracului de prostii! Ştii că nu e aşa.

— Nu ştiu… Vocea lui era foarte obosită. Am stat aici, încercând să mă gândesc la asta… Nu mai ştiu ce e corect şi ce nu… A adăugat: Şi nici nu cred că-mi pasă.

A ştiut, dintr-odată, că orice alte cuvinte erau de prisos şi că Dan Conway n-o să mai fie niciodată un om de acţiune. Nu ştia ce o făcea să fie atât de sigură. A zis:

— Niciodată n-ai clacat înaintea unei lupte.

— Nu, cred că nu… În vocea lui era o uluire tăcută, indiferentă. M-am luptat cu furtunile, şi inundaţiile, şi alunecările de teren, şi fisurile şinelor… Ştiam cum să fac asta şi-mi plăcea s-o fac… Dar asta e o luptă pe care nu pot s-o port.

— De ce?

— Nu ştiu. Cine ştie de ce lumea e aşa cum e? O, cine-i John Galt?

Ea a tresărit.

— Atunci ce ai de gând să faci?

— Nu ştiu…

— Vreau să spun… Dagny s-a oprit.

El ştia ce voia să spună.

— O, mereu există ceva de făcut… Vorbea fără convingere. Bănuiesc c-o să restricţioneze doar Colorado şi New Mexico. Rămân cu Arizona. A adăugat: Ca acum douăzeci de ani… Ei bine, o să mă ţină ocupat. Am obosit, Dagny. Nu cred că m-am gândit vreodată la asta, dar am obosit.

Ea n-a mai fost capabilă să zică ceva.

— N-o să construiesc o cale ferată printr-una dintre zonele lor defavorizate, a zis el, cu aceeaşi voce indiferentă. Asta au vrut să-mi dea ca premiu de consolare, dar mi se pare o tâmpenie. Nu poţi construi o cale ferată într-un loc unde, pe sute de mile, nu există decât câţiva fermieri care abia au ce să mănânce. Nu poţi să construieşti un drum şi să-l faci profitabil. Dacă nu-l faci profitabil, cine o să-l facă? N-are niciun sens, din punctul meu de vedere. Pur şi simplu, habar n-aveau despre ce vorbeau.

— Să le ia dracu de zone defavorizate! Eu vorbesc de tine.

— Trebuia s-o spună.

— Ce o să faci cu tine?

— Nu ştiu… Sunt atâtea lucruri pe care n-am avut timp să le fac. Să pescuiesc, de exemplu. Tot timpul mi-a plăcut să pescuiesc. Poate o să mă apuc de citit, tot timpul am vrut să fac asta. Bănuiesc c-o s-o iau pas cu pas. Cred c-o să mă duc la pescuit. Sunt câteva locuri frumoase în Arizona, unde e linişte şi pace şi nu vezi ţipenie de om pe kilometri întregi… Şi-a ridicat privirea şi a adăugat: Uită de asta. De ce te îngrijorezi pentru mine?

— Nu e vorba despre tine, e... Dan, a zis ea dintr-odată, sper că ştii că am vrut să te ajut să lupţi nu pentru tine.

El a zâmbit; era un zâmbet şters şi prietenos.

— Ştiu, a zis.

— Nu e din milă, sau din compasiune, sau din alt motiv meschin de felul ăsta. Uite, aveam de gând să-ţi ofer războiul vieţii tale în Colorado. Aveam de gând să-ţi fac praf afacerea, să te înghesui într-un colţ şi să te scot de pe piaţă dacă era nevoie.

El a chicotit uşor, o aprecia.

— Ai fi fost un oponent pe măsură, să ştii, a zis el.

— Doar că nu credeam c-o să fie necesar. M-am gândit că e destul loc pentru amândoi.

— Da, a zis el, e.

— Chiar şi aşa, dacă aş fi văzut că nu e, m-aş fi luptat cu tine şi, dac-aş fi putut să-mi fac calea ferată mai bună decât a ta, te-aş fi învins şi m-ar fi durut în cot ce s-ar fi întâmplat cu tine. Dar aşa ceva... Dan, nu cred că vreau să mă uit la linia Rio Norte acum... O, Doamne, Dan, nu vreau să fiu o hoaţă!

El s-a uitat la ea un moment, în tăcere. Era o privire ciudată, ca şi când s-ar fi uitat la ea de la mare distanţă. A zis încet:

— Ar fi trebuit să te naşti acum o sută de ani, puştoaico. Atunci ai fi avut o şansă.

— La dracu cu rahatul ăsta. Am de gând să-mi creez propria şansă.

— Asta am vrut şi eu la vârsta ta.

— Ai reuşit.

— Chiar aşa?

Asta a împietrit-o dintr-odată.

El s-a ridicat în picioare şi a vorbit tăios, de parcă ar fi dat ordine:

— Ar fi bine să rezolvi linia aia a ta, Rio Norte, şi ar fi bine s-o faci repede. Rezolv-o până plec eu de-acolo, pentru că, dacă n-o faci, ăla o să fie sfârşitul lui Ellis Wyatt şi al celor de-acolo, şi ei sunt cei mai buni oameni care au rămas în ţara asta. Totul depinde de tine acum. N-are sens să încerci să-i explici fratelui tău că o să fie mult mai greu pentru voi acolo după ce n-o să mai fiu eu. Dar noi doi ştim asta. Aşa că dă-i drumul. Orice ai face, n-o să fii o hoaţă. Nicio hoaţă nu ar putea să administreze o companie feroviară în regiunea aia şi să reziste. Orice ai face acolo, e după puterile tale. Păduchii ca frate-tău nu contează, oricum. E rândul tău.

A stat acolo, uitându-se la el, şi s-a întrebat: ce învinsese un om de felul lui? Ştia că nu James Taggart.

L-a văzut uitându-se la ea, ca şi când şi el s-ar fi luptat cu o întrebare. După aceea, a zâmbit şi ea a văzut un zâmbet de îndoială, care avea în el tristeţe şi milă.

— N-ar trebui să-ţi pară rău pentru mine, a zis el. Cred că, dintre

noi doi, tu eşti cea pentru care urmează o perioadă de foc. Şi cred c-o să te lovească mai tare decât m-au lovit pe mine.

* * *

Telefonase la fabrică şi stabilise o întâlnire cu Hank Rearden în după-amiaza aceea. Tocmai pusese receptorul în furcă şi se apleca deasupra hărţilor desfăşurate pe birou, cu linia Rio Norte, când uşa s-a deschis. Dagny şi-a ridicat privirea, uimită; nu se aştepta ca uşa biroului să se deschidă fără ca cineva să bată.

Omul care intrase era un necunoscut. Era tânăr, înalt şi avea ceva agresiv în el, chiar dacă Dagny nu reuşea să-şi dea seama ce, pentru că prima trăsătură pe care o observai la el era un nivel de autocontrol care părea aproape arogant. Avea ochi întunecaţi, părul răvăşit şi hainele lui erau scumpe, dar le purta ca şi când nu-i păsa sau nu ştia ce poartă.

— Ellis Wyatt, a zis el, prezentându-se.

Ea a sărit, involuntar, în picioare. Înţelegea de ce nimeni nu putuse să-l oprească şi nici nu-l oprise în anticameră.

— Luaţi loc, domnule Wyatt, a zis ea zâmbind.

— N-o să fie necesar. El n-a zâmbit. Nu vorbesc foarte mult.

Încet, lăsând să se înţeleagă că ştie ce face, s-a aşezat la loc şi s-a lăsat pe spate, uitându-se la el.

— Ei bine?

— Am venit să vă văd pentru că am înţeles că sunteţi singura care are ceva creier în clădirea asta în putrefacţie.

— Ce pot să fac pentru dumneavoastră?

— Puteţi să ascultaţi un ultimatum. Vorbea rar, dând fiecărei silabe o claritate ieşită din comun. Mă aştept ca, în nouă luni, Taggart Transcontinental să ruleze trenuri prin Colorado în ritmul necesar afacerii mele. Dacă dumneavoastră credeţi că această scamatorie pe care aţi făcut-o ca să scoateţi din joc Phoenix-Durango o să vă scutească de efort, sunt aici pentru a vă spune că n-o să scăpaţi atât de uşor. Nu v-am cerut nimic când nu aţi fost capabili să-mi oferiţi serviciile de care aveam nevoie. Am găsit pe cineva care era capabil. Acum vreţi să mă forţaţi să lucrez cu voi. Vă aşteptaţi să fiţi cei care dictează termenii înţelegerii, lăsându-mă fără soluţii. Vă aşteptaţi să cobor ştacheta afacerii mele la nivelul incompetenţei dumneavoastră. Sunt aici ca să vă spun că v-aţi făcut calculele greşit.

Ea a vorbit rar, făcând eforturi:

— Doriţi să vă spun ce avem de gând să facem cu linia noastră din Colorado?

— Nu. Nu mă interesează discuţiile şi intenţiile. Mă aştept la transporturi. Ce şi cum faceţi dumneavoastră ca să mi le oferiţi e problema dumneavoastră, nu a mea. Eu, pur şi simplu, vă dau un

avertisment. Cei care vor să facă afaceri cu mine o vor face conform termenilor mei sau nu o vor face deloc. Nu cad la învoială cu incompetenţa. Dacă vă aşteptaţi să câştigaţi bani transportând petrolul pe care îl extrag eu, trebuie să fiţi la fel de buni la ce faceţi cum sunt eu. Vreau ca acest lucru să fie clar.

Ea a zis încet:

— Înţeleg.

— Nu o să pierd timp demonstrându-vă de ce ar trebui să-mi luaţi ultimatumul în serios. Dacă aveţi inteligenţa necesară pentru a face această organizaţie coruptă să funcţioneze, aveţi şi inteligenţa necesară pentru a judeca asta singură. Ştim amândoi că, dacă Taggart Transcontinental va rula trenuri în Colorado aşa cum o făcea acum cinci ani, o să mă ruinaţi. Ştiu că asta e intenţia voastră. Vă aşteptaţi să vă hrăniţi de pe urma mea cât puteţi şi apoi să găsiţi pe altul să-l mulgeţi după ce terminaţi cu mine. Asta e politica pe care o adoptă majoritatea oamenilor în zilele noastre. Aşa că acesta e ultimatumul meu: aveţi puterea de a mă distruge; poate va trebui să mă prăbuşesc, dar, dacă o să mă prăbuşesc, fiţi sigură că o să vă trag pe toţi după mine.

Undeva înăuntrul ei, sub amorţeala care o ţinea în chingi ca să primească şarja de acuzaţii, era un punct de durere, durere care semăna cu fierberea. Voia să-i spună câţi ani îşi petrecuse căutând oameni ca el cu care să lucreze; voia să-i spună că duşmanii lui erau şi ai ei, că ea ducea aceeaşi bătălie ca şi el; voia să-i urle în faţă: „Nu sunt una dintre ei!” Dar ştia că nu era în stare de aşa ceva. Trebuia să-şi asume responsabilitatea pentru Taggart Transcontinental şi pentru tot ce se făcea în numele companiei; nu avea niciun drept să se justifice acum.

Cu spatele drept şi cu o privire la fel de sigură şi deschisă ca a lui, a răspuns, pe un ton egal:

— O să primiţi transporturile de care aveţi nevoie, domnule Wyatt.

A văzut o urmă palidă de uluire pe faţa lui; nu asta era atitudinea sau răspunsul la care se aştepta; poate că ceea ce nu spusese îl uluia cel mai tare: nu fusese deloc defensivă, nu încercase să găsească nicio scuză. A studiat-o un moment în tăcere. După aceea a spus, cu o voce nu la fel de tăioasă:

— Foarte bine. Vă mulţumesc. O zi bună.

Ea şi-a aplecat scurt capul. El a făcut o plecăciune şi a ieşit din birou.

* * *

— Aşa stau lucrurile, Hank. Am lucrat la un program aproape imposibil ca să pot termina linia Rio Norte în douăsprezece luni. Acum trebuie s-o termin în nouă. Trebuia să ne dai şinele într-un an. Poţi s-o

faci în nouă luni? Dacă există vreo posibilitate să faci asta, fă-o. Dacă nu, va trebui să găsesc alt mod în care s-o rezolv.

Rearden stătea în spatele biroului. Ochii lui reci, albaştri erau două tăieturi orizontale pe o faţă suptă; au rămas orizontali, pe jumătate închişi; i-a zis cu o voce egală, fără a accentua ceva:

— O s-o fac.

Dagny s-a adâncit în scaunul ei. Propoziţia scurtă era un şoc pentru ea. Nu era, pur şi simplu, o povară în minus: era perceperea subită a faptului că nimic altceva nu mai era necesar ca să i se garanteze că şinele o să ajungă la timp; nu avea nevoie de dovezi, de întrebări, de explicaţii; o problemă complexă putea să fie rezolvată foarte uşor de trei silabe rostite de un om care ştia ce vorbeşte.

— Nu-mi arăta piatra pe care ţi-am luat-o de pe inimă. Vocea lui era zeflemitoare. Nu aşa evident. Ochii lui îngustaţi o priveau misterios. Aş putea crede că am Taggart Transcontinental la degetul mic.

— Deja ştii asta.

— Da, ştiu. Şi am de gând să te fac să plăteşti pentru asta.

— Mă aşteptam. Cât de mult?

— Cu douăzeci de dolari în plus pe tonă la materialul care a mai rămas de livrat începând de azi.

— Cam piperat preţul, Hank. E tot ce-mi poţi oferi?

— Nu. Dar asta e ceea ce o să-ţi ofer. Aş putea cere de două ori mai mult şi ai plăti.

— Da, aş plăti. Şi ai putea. Dar n-o s-o faci.

— De ce n-aş face-o?

— Pentru că trebuie să construim linia Rio Norte şi pentru tine. E prima ieşire din fabrică a metalului Rearden.

El a chicotit.

— Aşa e. Îmi place să negociez cu cineva care nu-şi face iluzii că primeşte favoruri.

— Ştii ce m-a făcut să mă simt în siguranţă când ai decis să profiţi de asta?

— Ce?

— Că negociez, măcar o dată, cu cineva care nu pretinde că face favoruri.

Zâmbetul lui avea ceva distinct acum: era desfătarea.

— Tot timpul joci cu cărţile pe faţă, nu? a întrebat el.

— Nu mi s-a părut niciodată că tu ai juca altfel.

— Am crezut că eu sunt singurul care-şi permite să facă asta.

— Nu sunt terminată, nu în sensul ăla, Hank.

— Cred c-o să te termin eu într-o zi – în sensul ăla.

— De ce?

— Tot timpul am vrut s-o fac.

— N-ai destui laşi în jurul tău?

— De asta mi-ar plăcea să încerc – pentru că tu eşti excepţia. Deci tu crezi că e corect ca eu să storc fiecare bănuţ de la tine doar pentru că eşti într-o situaţie critică?

— Absolut. Nu sunt o proastă. Nu faci afaceri pentru bunăstarea mea.

— N-ai fi vrut să fac?

— Nu-s o şmecheră, Hank.

— N-o să fie greu pentru tine să plăteşti?

— Asta-i problema mea, nu a ta. Vreau şinele alea.

— La douăzeci de dolari în plus pe tonă?

— Da, Hank.

— Bine. O să-ţi primeşti şinele. Iar eu o să-mi primesc profitul exorbitant – sau Taggart Transcontinental o să se prăbuşească înainte să-l primească.

Ea a zis, fără să zâmbească:

— Dacă nu construiesc linia aia în nouă luni, Taggart Transcontinental o să se prăbuşească.

— N-o să se prăbuşească atâta timp cât e condusă de tine.

Când nu zâmbea, faţa lui părea împietrită, doar ochii îi rămâneau vii, activi, plini de o claritate ciudată şi rece, care vine din conştientizare. Dar nimănui nu-i era permis să ştie ce-l făceau aceste conştientizări să simtă, poate nici chiar lui, s-a gândit ea.

— Au făcut tot ce-au putut ca să-ţi fie din ce în ce mai greu, nu? a zis el.

— Da. Mă bazam pe Colorado pentru salvarea întregului sistem Taggart. Acum eu trebuie să salvez Colorado. În nouă luni, Dan Conway o să oprească traficul feroviar. Dacă linia mea nu e gata până atunci, nu mai are niciun rost s-o facem. Nu poţi să-i laşi pe oamenii ăia fără transport nici măcar o zi, ce să mai vorbim de o săptămână sau o lună. La ritmul în care cresc, nu poţi să-i opreşti dintr-odată şi să te aştepţi să meargă mai departe. E ca şi cum ai pune o frână bruscă unei locomotive care merge cu două sute de mile la oră.

— Ştiu.

— Pot să conduc o companie feroviară bună. Nu pot s-o conduc pe un continent de arendaşi care nu-s în stare să crească nici măcar napi. Am nevoie ca oameni precum Ellis Wyatt să producă ceva care să umple trenurile pe care le rulăm noi. Aşa că trebuie să-i pun la dispoziţie un tren şi o linie în nouă luni chiar dacă va trebui să mergem toţi în iad pentru asta.

El a zâmbit, amuzat:

— Eşti destul de serioasă cu chestia asta, nu?

— Ce, tu nu eşti?

El n-a răspuns, a continuat să zâmbească.

— Nu eşti îngrijorat în ceea ce priveşte operaţiunea asta? a întrebat

ea, aproape nervoasă.

— Nu.

— Nu realizezi care e miza?

— Realizez că o să laminez şinele în nouă luni şi tu o să le instalezi tot în nouă luni.

Ea a zâmbit relaxat, obosit şi puţin vinovat.

— Da, ştiu că o s-o facem. Ştiu că e inutil să mă enerveze oameni ca Jim şi ca prietenii lui. N-avem timp pentru asta. Pentru început, trebuie să repar ce-au făcut. Iar după aceea – s-a oprit, a dat din cap şi din umeri – după aceea, ei n-or să mai conteze.

— Aşa e. N-or să mai conteze. Mi s-a făcut rău când am auzit de prostia aia împortiva competiţiei sălbatice. Dar nu-ţi face griji în privinţa nenorociţilor acelora odioşi. Cele trei cuvinte au fost şocant de violente, pentru că privirea şi vocea lui rămâneau calme. Tu şi cu mine o să fim mereu aici ca să salvăm ţara de consecinţele acţiunilor lor. S-a ridicat în picioare; a zis, plimbându-se prin birou: Colorado n-o să fie ruinat. O să rezolvi lucrul ăsta. După aceea, Dan Conway o să se întoarcă, el şi mulţi alţii. Toată nebunia asta e temporară. N-are cum să dureze. E o dementă generală, aşa că trebuie să se autodistrugă la un moment dat. Va trebui ca tu şi cu mine să lucrăm puţin mai mult o vreme, asta-i tot.

S-a uitat la silueta lui înaltă cum străbate biroul. Biroul i se potrivea; nu erau acolo decât câteva mobile de care avea o nevoie imediată, toate reduse la scopul lor primar, toate extrem de scumpe şi de elegante prin calitatea materialului şi a designului. Camera arăta ca un motor – un motor ţinut într-o carcasă de sticlă. Dar ea văzuse un detaliu uluitor: un vas de jad care stătea pe un dulap de acte. Vasul era o piatră verde-închis sculptată în suprafeţe plane; textura lui genera o dorinţă irezistibilă de a-l atinge. Părea să iasă în evidenţă în biroul ăla, într-o opoziţie totală faţă de sobrietatea din jur: era o dâră de senzualitate.

— Colorado e un loc minunat, a zis el. Va fi cel mai important din ţară. Te îndoieşti că mă interesează? Statul ăla devine unul dintre cei mai mari clienţi ai mei, aşa cum ar trebui să ştii dacă ai citi rapoartele cu traficul marfarelor din zonă.

— Ştiu. Le citesc.

— Mă gândeam să construiesc o fabrică acolo în câţiva ani. Să-i scutesc de cheltuielile de transport. S-a uitat la ea. O să pierzi o grămadă de marfare pline cu oţel dacă fac asta.

— Dă-i drumul. Îmi ajunge să-ţi transport materia primă, alimentele pentru muncitori şi marfa celor care o să te urmeze acolo – şi poate că n-o să am când să-mi dau seama că am pierdut oţelul tău… De ce râzi?

— E minunat.

— Ce?

— Că nu reacţionezi cum o fac toţi ceilalţi.

— Cu toate astea, trebuie să admit că, pentru moment, eşti cel mai important client al Taggart Transcontinental.

— Nu crezi că ştiu asta?

— Aşa că nu-nţeleg de ce Jim… s-a oprit.

— …face tot ce-i stă în puteri să-mi distrugă afacerea? Pentru că fratele tău, Jim, e un idiot.

— E. Dar mai e ceva în afară de asta. E ceva mai rău decât prostia în ceea ce-l priveşte pe el.

— Nu-ţi pierde timpul încercând să-ţi dai seama ce. Lasă-l în pace. Nu reprezintă niciun pericol real pentru nimeni. Oamenii ca James Taggart există doar ca să dea lumea peste cap.

— Bănuiesc.

— Chiar aşa, ce-ai fi făcut dac-aş fi zis că nu-ţi pot livra şinele mai repede?

— Aş fi dezmembrat nişte rute ocolitoare sau aş fi închis o linie periferică, orice linie periferică, şi aş fi folosit şinele ca să termin Rio Norte la timp.

El a chicotit.

— De asta nu-mi fac griji pentru Taggart Transcontinental. Dar nu trebuie să iei şinele de pe rute vechi. Nu atâta timp cât eu sunt aici.

Dintr-odată s-a gândit că greşea cu privire la lipsa lui de emotivitate: tonul ascuns din vocea lui era unul fericit. A realizat că tot timpul avusese o stare de relaxare caldă în prezenţa lui şi ştia că şi el. Era singurul bărbat pe care-l cunoştea şi cu care putea să vorbească fără mari eforturi sau constrângeri. Asta, s-a gândit ea, era o minte pe care o respecta, un adversar care merita atenţia ei. Cu toate astea, mereu fusese un soi de distanţă ciudată între ei, precum o uşă închisă; era o tentă impersonală în postura lui, ceva înăuntrul lui la care nu puteai ajunge.

Se oprise la geam. A stat acolo o clipă, uitându-se afară.

— Ştii că prima încărcătură de şine o să-ţi fie livrată astăzi? a întrebat el.

— Bineînţeles că ştiu.

— Vino aici.

Ea s-a apropiat de el. El a arătat cu degetul, în tăcere. În depărtare, în spatele fabricilor, a văzut un şir de vagoane-platformă aşteptând pe o linie de garaj. Braţul unei macarale brăzda cerul deasupra lor. Macaraua se mişca. Magnetul ei imens atrăgea o serie de şine lipite de un disc prin simpla putere a contactului. Nu era nici urmă de soare în spatele norilor cenuşii, dar, chiar şi aşa, şinele sclipeau, ca şi când metalul îşi lua lumina din spaţiu. Metalul era verde-albăstriu. Lanţul imens s-a oprit deasupra unui vagon, a coborât, a scos un sunet

strident şi a dat drumul şinelor. Macaraua s-a mişcat înapoi cu o indiferenţă maiestuoasă; arăta ca desenul gigantic al unei teoreme geometrice care se mişcă deasupra oamenilor şi deasupra pământului.

Stăteau la geam, uitându-se în tăcere, cu atenţie. Ea n-a zis nimic până când alte câteva bucăţi de metal verde-albăstriu nu s-au pus în mişcare. După aceea, primele cuvinte pe care le-a rostit n-au fost despre căi ferate, şine sau o comandă livrată la timp. A spus, ca şi când ar fi vorbit despre un fenomen nou al naturii:

— Metalul Rearden…

El şi-a dat seama ce zisese, dar nu i-a răspuns nimic. S-a uitat la ea şi apoi s-a întors către geam.

— Hank, e minunat.

— Da.

A zis-o simplu, deschis. Nu era nicio plăcere măgulită în vocea lui, dar nici modestie. Ştia că ăsta era un tribut pe care i-l aducea ei, cel mai mare pe care cineva îl putea plăti: libertatea de a recunoaşte meritele cuiva, înţelegându-le.

Ea a zis:

— Când mă gândesc ce poate să facă metalul ăsta, câte posibilităţi o să deschidă… Hank, e cel mai important lucru care se întâmplă în lume şi nimeni nu ştie asta.

— Noi ştim.

Nu s-au uitat unul la altul. Au stat acolo, uitându-se la macara. Pe faţa locomotivei îndepărtate putea să distingă literele TT. Putea să distingă şinele celei mai uzate ramuri industriale a sistemului Taggart.

— Imediat ce găsesc o uzină care să le poată face, a zis ea, o să comand locomotive Diesel făcute din metal Rearden.

— O să ai nevoie de ele. Cât de repede merg trenurile tale pe linia Rio Norte?

— Acum? Avem noroc dacă prind douăzeci la oră.

El a arătat către vagoane.

— Când şina aia o să fie fixată, o să poţi să rulezi trenuri cu două sute cincizeci de mile pe oră dacă vrei.

— Da, în câţiva ani, când o să avem vagoane din metal Rearden, care o să cântărească de două ori mai puţin decât cele din oţel şi vor fi de două ori mai sigure.

— Va trebui să ai grijă cu companiile aeriene. Lucrăm la un avion din metal Rearden. O să cântărească mai nimic şi o să poată transporta orice. O să trăieşti vremurile traficului aerian de mare tonaj.

— M-am gândit la ce îmbunătăţiri o să aducă metalul ăsta motoarelor, oricare ar fi ele.

— Te-ai gândit ce ar putea să facă pentru gardurile de sârmă? Pur

şi simplu, gardurile de sârmă făcute din metal Rearden o să coste câţiva dolari pe milă şi o să ţină două sute de ani. Şi vesela, care o să fie vândută la magazinele ieftine şi transmisă apoi din generaţie în generaţie. Şi pacheboturile care nu vor fi nici măcar zgâriate de o torpilă... Ţi-am spus că fac teste pentru linii de comunicaţii din metal Rearden? Fac atât de multe teste, că n-o să reuşesc niciodată să le arăt oamenilor ce se poate face cu el şi cum.

Au vorbit despre metal şi despre posibilităţile infinite pe care acesta le oferea. Era ca şi când ar fi stat în vârful unui munte, având în faţă un spaţiu nelimitat şi drumuri care duceau în toate direcţiile. Dar ei, pur şi simplu, vorbeau de cifre, greutăţi, presiuni, rezistenţe, costuri.

Uitase de fratele ei şi de asociaţia lui naţională. Uitase de orice problemă, persoană şi eveniment din afara camerei ăleia; fuseseră tot timpul înceţoşate în mintea ei, mereu gata să fie aruncate, să fie ocolite, niciodată finale, niciodată reale. Asta era realitatea, perceperea unor contururi clare, a unui scop, a luminii, a speranţei. Ăsta era felul în care voia să trăiască – nu mai voia să-şi petreacă nici măcar o secundă cu lucruri care înseamnă mai puţin.

S-a uitat la el exact în aceeaşi clipă în care el s-a întors să se uite la ea. Au stat aşa, foarte aproape unul de altul. A văzut în ochii lui că şi el se simţea la fel ca ea. Dacă fericirea e scopul şi esenţa existenţei, s-a gândit, şi dacă ceea ce are puterea de a oferi cuiva fericire este întotdeauna ascuns ca cel mai mare secret, atunci ei erau complet dezbrăcaţi în clipa aia.

El a făcut un pas înapoi şi a zis, pe un ton ciudat de uimire imperturbabilă:

— Suntem doi ticăloşi, nu?

— De ce?

— N-avem nicio ambiţie sau înclinaţie spirituală. Tot ce urmărim sunt lucrurile materiale. Doar de asta ne pasă.

Ea s-a uitat la el, incapabilă să înţeleagă ceva. Dar el se uita pe lângă ea, la macaraua îndepărtată. Şi-a dorit ca el să nu fi spus asta. Acuzaţia n-o deranja, niciodată nu se gândise la ea astfel şi era complet incapabilă de a simţi orice fel de vinovăţie. Dar simţea că înţelege vag ceva, ceva care nu putea fi definit, avea senzaţia că exista o consecinţă gravă a lucrului care-l făcuse să spună asta şi, orice ar fi fost el, era periculos pentru Hank. Nu o zisese pe un ton normal. Dar nu fusese nici patos, nici regret şi nici ruşine în vocea lui. O zisese indiferent, ca pe o afirmaţie sau ca pe un adevăr general.

După aceea, în timp ce se uita la el, senzaţia a dispărut. El se uita la fabricile lui din spatele geamului; nu era nicio urmă de vinovăţie pe faţa lui, nicio urmă de îndoială, nimic – doar încredere în el însuşi, calmă şi de nepătruns.

— Dagny, a zis el, orice am fi, noi suntem cei care pun lumea în

mişcare şi noi suntem cei care-o scoatem la liman.

Capitolul V
Apogeul familiei d’Anconia

Ziarul a fost primul lucru pe care l-a văzut. Eddie îl ţinea strâns în mână când a intrat în biroul ei. Şi-a ridicat privirea către faţa lui: era tensionată şi zăpăcită.

— Dagny, eşti ocupată?

— De ce?

— Ştiu că nu vrei să vorbeşti despre el. Dar cred c-ar trebui să vezi asta.

Ea şi-a întins mâna după ziar, în tăcere.

Articolul de pe prima pagină anunţa că, în momentul preluării minelor San Sebastián de către guvernul Republicii Populare Mexic, s-a descoperit că nu erau bune de nimic – absolut şi evident de nimic. Nu era nimic acolo care să justifice cei cinci ani de muncă şi milioanele cheltuite; nimic în afara unor excavaţii goale, făcute cu grijă. Cele câteva urme de cupru nu meritau nici măcar să fie extrase. Nu exista şi nici nu se aştepta nimeni să existe acolo vreun mare depozit de metal şi nu erau niciun fel de dovezi care să facă pe cineva să creadă asta. Guvernul Republicii Populare Mexic ţinea şedinţe de urgenţă despre noua lor descoperire, într-o atmosferă generală de indignare; simţeau că fuseseră traşi pe sfoară.

Uitându-se la ea, Eddie a ştiut că Dagny stătea acolo, cu privirea aţintită pe ziar, chiar dacă terminase demult de citit. Ştia că avusese dreptate când simţise o frică ciudată, chiar dacă nu putea să spună exact ce-l speria din povestea aia.

A aşteptat. Ea şi-a ridicat capul. Nu s-a uitat la el. Se uita în gol, ca şi când ar fi încercat să descopere ceva care era la mare distanţă.

El a zis, încet:

— Francisco nu-i prost. Poate oricine să spună orice, nu contează cât de depravat ar fi – şi am obosit să-mi dau seama de ce e depravat, dar nu e prost. Nu putea să facă o greşeală de felul ăsta. Nu e posibil. Nu înţeleg.

— Eu încep să înţeleg.

S-a ridicat în picioare, împinsă parcă de la spate de o energie ciudată care trecea prin corpul ei ca un cutremur. A zis:

— Sună-l la Wayne-Falkland şi spune-i nenorocitului că vreau să-l văd.

— Dagny, a zis el, cu o voce în care se auzea reproşul, e Frisco d’Anconia.

— Era.

* * *

Mergea pe străzile acoperite de lumina răsăritului către hotelul Wayne-Falkland.

— A zis să te duci când vrei, îi spusese Eddie.

Primele lumini apăreau în câteva geamuri, la înălţime, chiar sub nori. Zgârie-norii păreau faruri abandonate care trimiteau semnale palide, aproape moarte, într-o mare goală, unde nicio barcă nu mai plutea. Câţiva fulgi de zăpadă pluteau către ea, în faţa vitrinelor întunecate ale magazinelor goale, şi se topeau când era să atingă asfaltul. Un şir de lanterne roşii brăzdau strada, pierzându-se în depărtare.

Se întreba de ce se simţea ca şi când ar fi vrut să fugă, că ar trebui să fugă; nu, nu pe strada asta; pe un deal verde de lângă Hudson, acoperit de un soare arzător, la marginea Conacului Taggart. Aşa alerga de fiecare dată când Eddie urla la ea:

— E Frisco d'Anconia! şi amândoi zburdau pe dealul ăla către maşina care se apropia pe drumul de la baza lui.

El era singurul musafir a cărui sosire era într-adevăr un eveniment în copilăria lor, cel mai important eveniment al copilăriei lor. Fuga asta unul spre celălalt devenise deja aproape o întrecere între ei trei. Era un mesteacăn pe dealul ăla, la jumătatea distanţei dintre drum şi conac; Dagny şi Eddie încercau să ajungă la copac înaintea lui Francisco. În toate zilele alea, în toate verile alea, ei nu ajunseseră niciodată primii la mesteacăn, iar Francisco era acolo cu mult înaintea lor. Francisco câştiga de fiecare dată, aşa cum câştiga orice altceva de fiecare dată.

Lui Francisco i se părea natural ca aceşti copii Taggart să fie prietenii lui: erau moştenitorii companiei Taggart Transcontinental, aşa cum el era moştenitorul companiei d'Anconia Copper.

— Noi suntem singura aristocraţie rămasă în lume – aristocraţia banilor, îi zisese lui Dagny odată, când el avea paişpe ani. Ar fi singura aristocraţie adevărată, dacă oamenii ar înţelege ce înseamnă ea, dar n-o fac.

Avea un sistem propriu al păturilor sociale: pentru el, copiii Taggart nu erau Jim şi Dagny, ci Dagny şi Eddie. Rareori îl băga în seamă pe Jim. Eddie l-a întrebat odată:

— Francisco, tu eşti un fel de mare nobil, nu?

El a răspuns:

— Nu încă. Motivul pentru care familia mea a rezistat atât de mult timp e faptul că niciunuia dintre noi nu i s-a dat voie să creadă că se naşte un d'Anconia. De la noi se aşteaptă să devenim un d'Anconia.

Îşi pronunţa numele ca şi când s-ar fi aşteptat ca interlocutorul lui să fie pur şi simplu knockout la auzul lui.

Sebastian d'Anconia, strămoşul lui, părăsise Spania cu secole în

urmă, într-o vreme când Spania era cea mai puternică ţară din lume, iar el era una dintre figurile proeminente ale Spaniei. A plecat pentru că şeful Inchiziţiei nu era de acord cu felul lui de a aborda problemele şi a sugerat, la un banchet al curţii, să şi-l schimbe. Sebastian d'Anconia i-a aruncat, în momentul ăla, paharul cu vin în faţă şi a fugit înainte să poată fi imobilizat. A lăsat în urmă averea, domeniul, palatul de marmură şi fata pe care o iubea – şi a navigat către Lumea Nouă.

Prima lui casă în Argentina a fost o cabană de lemn la poalele Anzilor. Soarele lumina ca un far blazonul argintiu al familiei d'Anconia, ţintuit pe uşa cabanei, în vreme ce Sebastian d'Anconia săpa după cuprul din prima lui mină. A petrecut ani de zile cu târnăcopul în mână, spărgând pietre de dimineaţă până seara cu ajutorul câtorva fugari neîndemânatici: dezertori, criminali, indieni muritori de foame.

La cincisprezece ani după ce plecase din Spania, Sebastian d'Anconia a trimis după fata pe care o iubea; ea îl aşteptase. Când a ajuns, a găsit blazonul argintiu deasupra intrării într-un palat de marmură, a găsit grădinile unui domeniu imens şi munţii brăzdaţi de cratere pline cu minereu roşu din depărtare. A dus-o în braţe peste pragul casei lui. Arăta mai tânăr decât atunci când îl văzuse ultima oară.

— Strămoşul meu şi strămoşul tău, i-a zis Francisco lui Dagny, s-ar fi înţeles de minune.

De-a lungul copilăriei ei, Dagny a trăit în viitor – într-o lume pe care se aştepta s-o găsească, într-o lume unde nu va mai fi nevoită să dispreţuiască sau să se plictisească. Dar, în fiecare an, o lună era liberă. Timp de o lună, putea trăi în prezent. Când fugea pe dealul ăla să-l întâlnească pe Francisco d'Anconia, simţea că evadează din închisoare.

— Salut, Slug!

— Salut, Frisco!

Amândoi detestaseră poreclele astea la început. Ea îi zisese nervoasă:

— Ce vrei să zici cu asta?

El îi răspunsese:

— Dacă nu ştii, „slug" înseamnă o flacără puternică în cuptorul locomotivei.

— De unde-ai scos-o pe asta?

— De la domnii de pe liniile Taggart.

Francisco vorbea cinci limbi, printre care şi engleza, pe care o vorbea fără accent – era o engleză precisă, cultă, amestecată deliberat cu jargon. Ea se răzbunase zicându-i Frisco. El râsese, amuzat şi enervat.

— Dacă voi, barbarilor, a trebuit să stâlciţi numele unui mare oraş de-al vostru, ai putea măcar să te abţii de la a-l stâlci pe al meu.

Cu timpul se obişnuiseră cu poreclele.

Totul începuse în a doua vară pe care o petreceau împreună, când el avea doisprezece ani, iar ea zece. În vara aceea, Francisco începuse să dispară în fiecare dimineaţă şi nimeni nu ştia de ce. Pleca pe bicicletă înainte de răsărit şi se întorcea exact când trebuia pentru a prinde prânzul aşezat pe masa albă, de cristal, de pe terasă. Părea, pur şi simplu, prea punctual şi nevinovat. Râdea, refuzând să răspundă, de fiecare dată când Dagny şi Eddie îl întrebau ce face. Au încercat să-l urmărească odată prin întunericul rece al dimineţii, dar s-au lăsat păgubaşi; nimeni nu putea să se ţină după el dacă el nu voia să-l lase.

După o vreme, doamna Taggart a început să se îngrijoreze şi a cercetat îndeaproape problema. Niciodată n-a reuşit să înţeleagă cum putuse Francisco să fenteze toate reglementările împotriva muncii juvenile – cel mai probabil, făcând o înţelegere cu dispecerul –, dar îl găsise lucrând la o divizie a Taggart Transcontinental de la zece mile distanţă. Era băiat de serviciu. Dispecerul fusese stupefiat când ea se înfiinţase acolo; habar n-avuse că băiatul lui de serviciu era un musafir al familiei Taggart. Toată lumea-l cunoştea drept Frankie, iar doamna Taggart a preferat să nu le spună care era adevăratul lui nume. Le-a explicat doar că lucra fără permisiunea părinţilor lui şi că trebuia să demisioneze îndată. Dispecerului îi părea rău să-l piardă; zicea că Frankie fusese cel mai bun băiat de serviciu pe care-l avuse vreodată.

— Mi-ar plăcea să-l ţin aici. Nu putem ajunge la o înţelegere cu părinţii lui? a sugerat el.

— Mi-e teamă că nu, a zis doamna Taggart cu un nod în gât.

Când l-a adus acasă, l-a întrebat:

— Francisco, ce ar zice tatăl tău despre asta dacă ar afla?

— Tatăl meu m-ar întreba dacă am făcut o treabă bună sau nu. Ăsta e singurul lucru care l-ar interesa.

— Lasă prostiile, vorbesc serios.

Francisco se uita politicos la ea, iar în felul lui de-a fi puteai să vezi secolele de bună-creştere şi prezenţă în saloane elegante; dar ceva în ochii lui părea s-o facă pe doamna Taggart să se îndoiască de politeţea lui.

— Iarna trecută, a răspuns el, am plecat în larg pe un vas care transporta cupru d’Anconia. Tatăl meu m-a căutat trei luni, dar, când am ajuns acasă, m-a întrebat un singur lucru.

— Deci aşa îţi petreci tu iernile? a zis Jim Taggart. Zâmbetul lui Jim avea o notă de triumf – în sfârşit găsise un motiv pentru a-l dispreţui pe Francisco.

— Doar iarna asta, a răspuns Francisco politicos, fără a se schimba ceva în tonul lui nevinovat, natural. Acum două ierni am fost la Madrid, la ducele de Alba.

— De ce ai vrut să lucrezi la o cale ferată? a întrebat Dagny.

Stăteau acolo şi se uitau unul la altul: ea avea o privire plină de admiraţie, a lui era zeflemitoare – dar nu zeflemitoare în sensul negativ – era, mai degrabă, un onor.

— Ca să văd cum e, Slug, şi ca să pot să mă laud c-am avut o slujbă la Taggart Transcontinental înaintea ta.

Dagny şi Eddie îşi petreceau iernile încercând să înveţe câte ceva spectaculos, la care să-l poată bate pe Francisco. Niciodată nu le ieşea. Când i-au arătat cum se loveşte o minge cu o bâtă, un joc pe care nu-l mai jucase niciodată până atunci, el i-a privit câteva minute şi apoi a zis:

— Cred că m-am prins cum stă treaba. Hai să jucăm.

A luat bâta şi a lovit mingea, trimiţând-o peste un şir de stejari de la marginea câmpului.

Când Jim a primit o barcă cu motor de ziua lui, stăteau cu toţii la malul râului, uitându-se cum un instructor îi explica lui Jim cum s-o manevreze. Niciunul dintre ei nu manevrase o barcă cu motor până atunci. Barca albă, strălucitoare, în formă de proiectil, se clătina destul de periculos, tremurând din toate mădularele, motorul i se sufoca, în vreme ce instructorul, care stătea chiar lângă Jim, îi tot lua maneta din mână. Din senin, Jim şi-a întors capul către Francisco şi a urlat la el:

— Ce, crezi că te pricepi tu mai bine?

— Da.

— Să te văd.

Când barca a tras la mal şi cei doi pasageri s-au dat jos, Francisco a sărit în ea şi a preluat controlul.

— Stai o clipă, i-a zis el instructorului, care a rămas la mal. Lasă-mă să mă uit puţin la asta.

După aceea, înainte ca instructorul să aibă timp să reacţioneze, barca era la mijlocul râului, ca şi când ar fi fost o săgeată ţâşnind dintr-un arc. Era atât de departe, iar ei nici măcar nu-şi dădeau seama ce se întâmpla. Imaginea bărcii se micşora pe măsură ce înainta, până când Dagny nu mai vedea decât trei linii: siajul, motorul şi omul care era la cârmă.

A văzut expresia ciudată de pe faţa tatălui ei când privea scenele astea. Nu zicea nimic; pur şi simplu, stătea acolo şi privea. Şi-a adus aminte că-l mai văzuse aşa odată, când inspectase un sistem de scripeţi pe care îl făcuse Francisco la doisprezece ani, nişte scripeţi care să urce un ascensor până pe creasta unei stânci; îi învăţa pe Dagny şi Eddie cum să sară de pe stânca aia direct în Hudson.

Calculele lui Francisco încă erau împrăştiate pe jos; tatăl ei le-a ridicat, s-a uitat la ele şi apoi a întrebat:

— Francisco, câţi ani de algebră ai făcut?

— Doi.

— Cine te-a învăţat să faci asta?

— O, am dedus cum se face.

Ea nu ştia atunci că ceea ce ţinea taică-său în mână era versiunea brută a unei ecuaţii diferenţiale.

Moştenitorii lui Sebastian d'Anconia fuseseră toţi bărbaţi care ştiau cum să-i poarte numele. Era o tradiţie a familiei ca bărbatul care arunca ruşinea asupra numelui să fie acel moştenitor care murea lăsând averea nici mai mare, nici mai mică decât o primise. De-a lungul generaţiilor, ruşinea asta nu venise. O legendă argentiniană spunea că mâna unui d'Anconia avea puterea miraculoasă a sfinţilor – doar că nu era o putere tămăduitoare, ci o putere productivă.

Moştenitorii numelui d'Anconia fuseseră oameni cu abilităţi ieşite din comun, dar niciunul dintre ei nu părea să fie capabil să se ridice la nivelul la care promitea Francisco d'Anconia să se ridice. Era ca şi când toate secolele alea nu făcuseră altceva decât să treacă toate însuşirile printr-o sită fină, să dea la o parte lucrurile neimportante, inconsistente, slăbiciunile şi să nu mai lase nimic să treacă în afara talentului pur; ca şi cum arbitrarul generase în sfârşit o entitate fără accidental în ea.

Francisco putea să facă tot ce-şi propunea, putea s-o facă mai bine ca oricine altcineva şi putea s-o facă fără prea mari eforturi. Nu era nimic lăudăros în felul în care o făcea sau în conştiinţa lui, nu se gândea niciodată să fie mai bun ca ceilalţi. Atitudinea lui nu era de tipul: „Sunt mai bun ca tine", ci de tipul: „Pot să fac asta". Iar prin a face el înţelegea a face perfect.

Nu conta de cât de multă disciplină era nevoie ca să parcurgă planurile de educaţie pe care i le pregătise tatăl său, nu conta ce materie trebuia să studieze, Francisco o învăţa într-un timp record şi cu cele mai mici eforturi. Tatăl lui îl adora, dar ascundea lucrul ăsta foarte bine, aşa cum ascundea foarte bine şi mândria că fiul lui era exponentul strălucitor al unui arbore genealogic strălucitor. Se spunea că Francisco era apogeul familiei d'Anconia.

— Nu ştiu ce motto au cei din familia d'Anconia pe blazon, a zis odată doamna Taggart, dar sunt sigură că Francisco o să-l schimbe în „de ce?"

Era prima întrebare pe care o punea de fiecare dată când îi era propus să facă ceva – şi nimic în afara unui răspuns plauzibil nu-l putea face să acţioneze. Zbura prin zilele de vară ca o rachetă, dar, dacă cineva îl oprea în mijlocul zborului, putea de fiecare dată să spună de ce zbura. Două lucruri erau imposibile pentru el: să stea

degeaba sau să se mişte degeaba.

„Hai să vedem ce se-ntâmplă” era motivul pe care i-l dădea lui Dagny sau lui Eddie de fiecare dată când făcea ceva. Sau: „Hai s-o facem”. Astea erau singurele lui moduri de-a se distra.

— Pot s-o fac, a zis când construia ascensorul, agăţat de un capăt al stâncii şi băgând bucăţele de metal în piatră, cu braţele mişcându-i-se în ritmul unui expert şi cu o picătură de sânge care-i curgea de sub bandajul de pe încheietură. Nu, nu putem să facem cu rândul, Eddie, încă nu eşti destul de mare ca să baţi cu ciocanul. Dă buruienile la o parte şi fă-mi loc. O să fac eu restul… Ce sânge? O, nu-i nimic, m-am tăiat ieri. Dagny, dă o fugă până-n casă şi adu-mi un bandaj curat.

Jim se uita la ei. Îl lăsau în pace, dar îl vedeau destul de des uitându-se la Francisco din depărtare, cu o ardoare ciudată în ochi.

Vorbea foarte rar în prezenţa lui Francisco. Dar o încolţea mereu pe Dagny şi-i zâmbea ironic, zicând:

— Toate aerele astea pe care le ai, făcând pe mica domnişoară de fier! Eşti o cârpă fără coloană vertebrală, nimic mai mult. E dezgustător felul în care-l laşi pe mucosul ăla închipuit să te controleze. Te joacă pe degete. N-ai niciun pic de mândrie. Uită-te cum o iei la fugă când fluieră şi cum îl aştepţi! De ce nu-i lustruieşti papucii?

— Pentru că nu mi-a zis să-i lustruiesc papucii, răspundea ea.

Francisco putea să câştige orice joc şi să participe la orice concurs.

Niciodată nu intra însă în competiţii. Ar fi putut să fie cel mai tare din parcare la clubul lor. Dar nici măcar nu se apropia de locul ăla, ignorându-le de fiecare dată încercările de a-l aduce lângă ei pe cel mai faimos moştenitor din toată lumea. Dagny şi Eddie erau singurii lui prieteni. Nu-şi puteau da seama nici ei dacă Francisco era al lor sau dacă ei erau ai lui Francisco; oricum, nu conta: oricum ar fi fost, erau fericiţi.

Cei trei plecau în fiecare dimineaţă în câte-o aventură. Odată, un profesor bătrân de literatură, prieten al doamnei Taggart, i-a văzut în vârful unei grămezi de gunoi, dezmembrând carcasa unui automobil. S-a oprit, a dat din cap şi i-a zis lui Francisco:

— Un tânăr cu posibilităţile tale ar trebui să-şi petreacă timpul în biblioteci, asimilând culturile lumii.

— Ce credeţi că fac? i-a răspuns Francisco.

Nu era nicio fabrică în cartier, dar Francisco îi învăţase pe Dagny şi Eddie să se furişeze în trenurile Taggart şi să ajungă în oraşe îndepărtate, unde săreau gardul în curţile fabricilor sau stăteau pe pervazuri înalte, uitându-se la maşinării exact aşa cum alţi copii se uitau la filme. „Când o să conduc Taggart Transcontinental…”, zicea Dagny din când în când. „Când o să conduc d’Anconia Copper…” zicea Francisco. Niciodată nu era nevoie să spună mai mult; ştiau ce voia să

facă celălalt şi de ce.

Conductorii îi prindeau, din când în când. După aceea, un şef de gară de la o sută de mile depărtare ar fi sunat-o pe doamna Taggart:

— Avem trei puşti care zic c-ar fi…

— Da, ar fi oftat doamna Taggart, sunt. Vă rog să-i puneţi într-un tren de întoarcere.

— Francisco, îl întrebase Eddie odată, când stăteau pe şinele unei gări Taggart, ai fost aproape peste tot în lume. Care-i cel mai important lucru de pe Pământ?

— Asta, a zis Francisco, arătând către emblema TT de pe o locomotivă. A adăugat: Mi-ar fi plăcut să-l întâlnesc pe Nat Taggart.

A văzut privirea pe care i-a aruncat-o Dagny. N-a mai zis nimic altceva. Dar, la câteva minute după aceea, când se plimbau prin pădure de-a lungul unei cărări deasupra căreia răzbătea soarele, a zis:

— Dagny, tot timpul mă voi apleca în faţa unui blazon. O să venerez întotdeauna simbolurile nobiliare. Nu se presupune că sunt un aristocrat? Doar că mie nu-mi pasă de turnuri mâncate de molii şi de unicorni la mâna a zecea. Blazoanele zilelor noastre sunt pe panourile publicitare şi în anunţurile din reviste.

— Ce vrei să zici? a întrebat Eddie.

— Mărcile industriale, Eddie, a răspuns el.

Francisco avea cinşpe ani în vara aia.

„Când o să conduc d’Anconia Copper…”; „Studiez mineritul şi mineralogia pentru că trebuie să fiu pregătit să conduc d’Anconia Copper…”; „Studiez ingineria electrică pentru că furnizorii de energie sunt cei mai buni clienţi ai d’Anconia Copper…”; „O să studiez filosofia pentru că trebuie să protejez d’Anconia Copper…”.

— Nu te gândeşti la nimic altceva în afară de d’Anconia Copper? l-a întrebat Jim odată.

— Nu.

— Mi se pare că mai sunt şi alte lucruri în lume.

— Lasă-i pe alţii să se gândească la ele.

— Nu eşti egoist dacă faci asta?

— Ba da.

— Ce vrei totuşi?

— Bani.

— N-ai destui?

— De-a lungul vieţii sale, fiecare dintre strămoşii mei a mărit producţia de la d’Anconia Copper cu aproximativ zece la sută. Eu am de gând s-o măresc cu sută la sută.

— *Pentru ce?* a zis Jim, imitând sarcastic vocea lui Francisco.

— Când o să mor, sper să ajung în rai – orice-ar fi raiul – şi, când ajung în rai, vreau să pot plăti intrarea.

— Virtutea e preţul biletului, a zis Jim arogant.

— Asta vreau să spun, James. Vreau să fiu pregătit să am cea mai mare virtute dintre toate – aceea că am fost un om care-a făcut bani.

— Orice pungaş poate să facă bani.

— James, o să descoperi cândva că toate cuvintele astea înseamnă ceva.

Francisco a zâmbit; era un zâmbet batjocoritor. Uitându-se la ei, Dagny s-a gândit, dintr-odată, la diferenţa dintre Francisco şi fratele ei, Jim. Amândoi aveau un zâmbet ironic. Dar Francisco părea să ia lucrurile în glumă pentru că vedea ceva în spatele lor, ceva mult mai mare. Jim râdea ca şi când n-ar fi vrut să lase nimic măreţ în urma lui.

A văzut într-o noapte, din nou, acel ceva aparte din zâmbetul lui Francisco atunci când a stat cu el şi cu Eddie în jurul unui foc de tabără pe care îl făcuseră într-o pădure. Strălucirea focului îi închidea, cumva, într-o aură de fâşii mişcătoare, care îi despărţea de trunchiuri, ramuri şi stele. Se simţea ca şi când nu ar fi fost nimic în spatele aurei, nimic în afara unui gol negru cu o potenţialitate care-ţi tăia respiraţia, o promisiune înfricoşătoare… viitorul. Dar viitorul, s-a gândit ea, era zâmbetul lui Francisco, acolo era cheia, în el era avertismentul pe care îl dădea firea lui – în privirea lui sub ramurile de pin, lângă un foc de tabără – şi dintr-odată a simţit cum o năpădeşte fericirea, o fericire aproape insuportabilă, insuportabilă pentru că era prea intensă, iar ea nu ştia cum s-o arate. S-a uitat cu ochi mari la Eddie. El se uita la Francisco. Ştia că, pe undeva, şi el se simţea la fel ca ea.

— De ce-ţi place de Francisco? l-a întrebat ea, la câteva săptămâni după ce Francisco plecase.

Eddie părea uluit; niciodată nu crezuse că îl poate întreba cineva asta. A zis:

— Mă face să mă simt în siguranţă.

Ea a zis:

— Pe mine mă face să mă simt în pericol.

În vara următoare – Francisco împlinea şaisprezece ani – se aflau, într-o zi, doar ea cu el în vârful unei culmi de lângă râu. Îţi rupseseră tricourile şi pantalonii în timpul căţărării. Priveau Hudsonul; auziseră că în zilele senine se putea vedea New Yorkul de acolo. Dar în depărtare ei vedeau doar o pâclă formată din trei lumini: râul, cerul şi soarele.

Ea a îngenuncheat pe o piatră, lăsându-se în faţă, încercând să vadă măcar puţin din oraşul ăla, iar din cauza vântului părul îi intrase în ochi. S-a uitat peste umăr şi a văzut că Francisco nu se uita în depărtare: se uita la ea. Era o privire ciudată, încordată. Ea a rămas împietrită pentru un moment, cu palmele pe piatra aia, cu braţele încordate, susţinându-i trupul; inexplicabil, privirea lui o făcuse să înţeleagă toată scena, să înţeleagă că tricoul ei rupt îi dezvelea

umărul, să înţeleagă că picioarele ei lungi, zgâriate, arse de soare tocmai au sărit de pe piatră înapoi pe pământ. S-a ridicat furioasă şi a făcut câţiva paşi în spate. Şi, în timp ce-şi îndrepta mândră capul, iar revolta din ochii ei se întâlnea cu asprimea din ochii lui, chiar dacă era sigură că asta era o privire ostilă, s-a auzit întrebându-l pe un ton sfidător:

— Ce-ţi place la mine?

El a râs; ea s-a întrebat ce o făcuse să spună asta. El a răspuns arătând spre şinele strălucitoare ale gării Taggart care se vedea la orizont:

— Asta-mi place la tine.

— Nu-s ale mele, a zis ea, dezamăgită.

— Ce-mi place e că o să fie ale tale.

Ea a zâmbit, recunoscându-i victoria prin entuziasmul deschis. Nu ştia de ce se uitase la ea atât de straniu, dar simţea că fusese un soi de legătură pe care n-o putea înţelege încă între corpul ei şi ceva dinăuntru care o să-i dea posibilitatea să conducă, într-o zi, compania.

El a adăugat, dintr-odată:

— Hai să vedem dacă putem vedea New Yorkul, şi a tras-o de mână până la marginea stâncii. S-a gândit că el nu-şi dădea seama că i-a prins mâna într-un mod straniu, ţinând-o cumva lângă el; erau lipiţi unul de celălalt, iar ea simţea căldura soarelui pe picioarele lor. S-au uitat în depărtare, dar nu au văzut nimic în afara unui strat gros de lumină.

Când Francisco a plecat, în vara aia, s-a gândit că plecarea lui era precum trecerea unei frontiere a copilăriei: trebuia să înceapă facultatea în toamna aia. Va veni şi rândul ei. Era nerăbdătoare şi cumva entuziasmată, dar entuziasmul ăsta venea din frică, ca şi când pe el l-ar fi ameninţat un pericol iminent. Era ca acum câţiva ani când îl văzuse sărind de pe o stâncă direct în Hudson, îl văzuse dispărând sub apa neagră şi stătuse acolo ştiind că el va ieşi în curând de sub apă şi va fi rândul ei să sară.

A trecut repede peste frică; pericolele erau, pentru Francisco, doar o altă şansă de a fi magnific; nu erau bătălii pe care el ar fi putut să le piardă, nu erau duşmani care să-l poată învinge. Iar după aceea s-a gândit la ceva ce auzise cu câţiva ani în urmă. Era o remarcă stranie – şi era straniu că acele cuvinte îi rămăseseră în minte, chiar dacă tot timpul avusese impresia că nu însemnau nimic. Cel care le spusese era un bătrân profesor de matematică, un prieten de-al tatălui ei, care venise în casa lor de la ţară o singură dată. Îi plăcea chipul lui şi încă mai putea să vadă tristeţea ciudată din ochii lui când i-a spus tatălui ei, într-o seară, pe terasă, sub o lumină fadă, arătând cu degetul către silueta lui Francisco:

— Băiatul ăla e vulnerabil. Îi place prea mult să se bucure. Ce va

face cu bucuria asta într-o lume unde nu mai e loc pentru ea?

Francisco a mers la o mare şcoală americană pe care tatăl său i-o alesese cu mult timp în urmă. Era cea mai distinsă instituţie educaţională din lume, Universitatea Patrick Henry din Cleveland. Nu venise s-o vadă la New York iarna aia, chiar dacă era la doar o noapte distanţă. Nu-şi scriau, nu-şi scriseseră niciodată. Dar ea ştia că va veni înapoi în vara aceea.

Fuseseră iarna câteva momente în care simţise că înţelege ceva nedefinit: cuvintele profesorului îi reveneau în minte, ca un avertisment pe care nu-l putea înţelege. Nu lua în seamă asta. Când se gândea la Francisco simţea siguranţa aia că va avea încă o lună ca un avantaj în faţa viitorului, ca o dovadă că lumea pe care ea o vedea mai departe era reală, chiar dacă nu era lumea celor din jurul ei.

— Salut, Slug.

— Salut, Frisco.

Stând acolo, pe deal, doar la câteva clipe după ce-l văzuse din nou, dintr-odată a înţeles natura lumii pe care ei, împreună, o aveau. Era doar o străfulgerare de-o clipă, a simţit fusta de bumbac atingându-i genunchii în bătaia vântului, a simţit soarele pe pleoape şi o descătuşare atât de puternică, încât şi-a înfipt sandalele în iarbă de teamă să n-o ia vântul.

Era un sentiment ciudat de libertate şi siguranţă – pentru că înţelesese că nu ştia nimic despre lucrurile din viaţa lui, nu ştiuse niciodată şi nici nu avea nevoie să ştie. Lumea şansei – a familiilor, a cinelor, a şcolilor, a oamenilor, a oamenilor care trăgeau după ei ruşinea – nu era a lor, nu putea să-l schimbe, nu avea cum să conteze. Ei doi nu vorbiseră niciodată despre lucrurile care li se întâmplaseră, ci doar despre ce credeau ei şi despre ce vor face ei… Ea s-a uitat la el în tăcere, ca şi când o voce dinăuntrul ei spunea: „Nu e vorba despre lucrurile care există, ci despre lucrurile pe care le vom crea… Nimic nu ne poate opri… Iartă-mă că m-am temut că ei mi te-ar putea lua; iartă-mi nesiguranţa, n-o să ajungă niciodată la tine; n-o să-mi mai fie niciodată frică pentru tine…”.

El s-a uitat la ea pentru o clipă, iar ei i se părea că nu e doar o simplă privire aruncată cuiva pe care nu l-ai văzut demult, ci privirea cuiva care s-a gândit la ea în fiecare zi a anului care-a trecut. Nu putea să fie sigură de asta, fusese doar o clipă, atât de scurtă, că el deja se întorcea să arate către mesteacănul din spatele lui şi să spună, ca şi când totul ar fi fost din nou un joc:

— Mi-ar plăcea să alergi mai repede. De fiecare dată trebuie să te aştept.

— Şi nu m-aştepţi? a răspuns ea veselă.

— Întotdeauna, a răspuns el, fără să zâmbească.

În timp ce urcau dealul către casă, el a vorbit cu Eddie, în vreme ce

ea a mers tăcută lângă el. A simţit cum o reticenţă nouă prinde rădăcini între ei, care, straniu, era un nou fel de intimitate.

Nu-l întrebase nimic despre universitate. Câteva zile după aceea îl întrebase dacă-i plăcea.

— E mult balast în anii ăştia, a răspuns el, dar sunt câteva cursuri care-mi plac.

— Ţi-ai făcut vreun prieten acolo?

— Doi.

Nu i-a zis nimic altceva.

Jim se apropia de ultimul an la o universitate din New York. Studiile lui acolo îi dăduseră un aer ciudat, de ostilitate, ca şi când ar fi găsit o nouă armă. Odată l-a abordat pe Francisco – fără să fi fost provocat – pe un ton agresiv, în mijlocul peluzei:

— Cred că acum, dacă tot ai intrat la facultate, ar trebui să înveţi şi tu ceva despre idealuri. E vremea să termini cu lăcomia ta egoistă şi să te gândeşti puţin la responsabilităţile tale sociale, pentru că eu cred că toate milioanele astea pe care o să le moşteneşti nu sunt doar pentru plăcerile tale, ci sunt un fond pentru neprivilegiaţi şi pentru săraci, iar eu cred că cine nu-nţelege lucrul ăsta e cea mai depravată fiinţă din câte există.

Francisco i-a răspuns politicos:

— Nu e indicat, James, să dai oamenilor sfaturi când ei nu ţi le cer. Ai fi surprins să vezi cât de puţin contează pentru ceilalţi.

Dagny l-a întrebat, în timp ce se îndepărtau:

— Sunt mulţi oameni ca Jim în lume?

Francisco a râs:

— Foarte mulţi.

— Nu te deranjează?

— Nu. N-am nicio legătură cu ei. De ce întrebi?

— Pentru că am impresia că sunt periculoşi în felul lor… Nu ştiu cum…

— Doamne Dumnezeule, Dagny! Te aştepţi să-mi fie frică de unul ca James?

Câteva zile după aceea, când erau singuri, plimbându-se prin pădurea de pe malul râului, ea l-a întrebat:

— Francisco, care-i cel mai depravat tip de fiinţă?

— Omul fără un scop.

Ea se uita la siluetele ferme ale copacilor care stăteau în faţa spaţiului luminos, imens din spatele lor. Pădurea era întunecată şi rece, dar ramurile din afară captau razele fierbinţi, argintii din apă. S-a întrebat de ce-i plăcea atât de mult peisajul ăsta când ea nu realizase niciodată frumuseţea naturii din jurul ei; de ce era atât de conştientă de mişcările ei, de trăirile ei, de corpul ei în mişcare. Nu voia să se uite la Francisco. I se părea că prezenţa lui părea mult mai

reală când nu se uita la el, ca şi cum încordarea asta a simţurilor ei venea de la el, precum razele din apă.

— Ai impresia că eşti bună, nu? a întrebat el.

— Tot timpul am avut-o, a răspuns ea sfidător, fără să se întoarcă.

— Ei bine, abia aştept să văd ce-o să faci. Abia aştept să văd cât de departe o să duci Taggart Transcontinental. Nu contează cât de bună eşti, o să mă aştept să bagi în joc tot ce ai şi, după ce ai băgat tot ce ai, să vrei să fii mai bună. Şi, când ai făcut tot ce ţi-ai propus, mă aştept să-ţi propui altceva.

— De ce ai impresia că vreau să-ţi demonstrez ceva? a întrebat ea.

— Vrei să-ţi răspund la asta?

— Nu, a şoptit ea, cu ochii fixaţi pe malul celălalt al râului.

L-a auzit chicotind şi, după ceva timp, el a adăugat:

— Dagny, nu-i nimic important în viaţă, în afară de felul în care-ţi faci treaba. Nimic. Doar asta. Orice altceva ai fi, de-acolo o să vină. E singura măsură a valorii umane. Toate codurile alea etice pe care o să încerce să ţi le bage pe gât sunt bani falşi pe care şarlatanii i-au băgat pe piaţă ca să fraierească pe toată lumea. Codul competenţei e singurul sistem moral adevărat. După ce creşti, o să înţelegi ce vreau să spun.

— Înţeleg de acum. Dar… Francisco, de ce suntem noi singurii care părem să ştim asta?

— De ce ţi-ar păsa de ceilalţi?

— Pentru că-mi place să înţeleg lucruri şi e ceva în oameni ce nu pot înţelege.

— Ce?

— Întotdeauna am fost antipatizată la şcoală şi niciodată nu mi-a păsat, dar acum am descoperit şi motivul. E unul imposibil. Nu le place de mine nu pentru că fac lucrurile rău, ci pentru că le fac bine. Nu le place de mine pentru că am avut mereu cele mai bune note din clasă. Nici nu trebuie să învăţ. Tot timpul iau 10. Crezi c-ar trebui să iau un 4, doi, ca să se schimbe ceva şi să ajung cea mai populară fată din şcoală?

Francisco s-a oprit, s-a uitat la ea şi i-a dat o palmă.

Tot ce-a simţit a durat o singură secundă, în vreme ce pământul vibra sub picioarele ei, a fost un singur val emoţional. Ştia că ar fi omorât orice altă persoană ar fi atins-o; simţea furia violentă care i-ar fi oferit puterea pentru asta – şi plăcerea violentă că a făcut-o Francisco. A simţit plăcerea în durerea din obrazul ei şi în firicelul de sânge din colţul gurii. A fost plăcut să înţeleagă cine era şi de ce făcuse asta.

Şi-a încordat picioarele ca să-i treacă ameţeala, şi-a îndreptat capul şi l-a privit, fiind deodată conştientă de noua putere pe care-o avea, simţindu-se egala lui pentru prima dată, uitându-se la el cu un zâmbet

batjocoritor, triumfător pe faţă.

— Atât de tare te-am rănit? a întrebat ea.

El părea uluit; întrebarea şi zâmbetul nu erau ale unui copil. A răspuns:

— Da, dacă te face să te simţi mai bine.

— Mă face.

— Să nu mai faci asta niciodată. Nu-i amuzant.

— Nu fi fraier. Ce naiba te-a făcut să crezi că vreau să fiu populară?

— După ce o să creşti, o să-nţelegi ce prostie ai zis.

— Înţeleg de-acum.

El s-a întors dintr-odată, şi-a scos batista şi a înmuiat-o în apa râului.

— Vino încoace, i-a poruncit.

Ea a râs, făcând un pas înapoi.

— O, nu. Vreau să rămână aşa. Sper să se umfle groaznic. Îmi place.

S-a uitat lung la ea. A zis încet, sincer:

— Dagny, eşti minunată.

— Mă gândeam eu că mereu ai crezut asta, a răspuns ea.

Când a venit acasă, i-a zis maică-sii că s-a tăiat după ce s-a lovit de o piatră. Fusese singura minciună pe care o spusese vreodată. N-o făcuse ca să-l protejeze pe Francisco; o făcuse pentru că simţea, dintr-un motiv pe care nu putea să şi-l explice, că întâmplarea era, pur şi simplu, prea importantă ca să fie împărtăşită cu cineva.

În următoarea vară când a venit Francisco, ea împlinise şaisprezece ani. A început să alerge pe deal, către el, dar s-a oprit dintr-odată. El a văzut-o, s-a oprit şi au stat nemişcaţi pentru o clipă, uitându-se unul la celălalt de la distanţă, peste dealul verde. El a fost cel care-a venit către ea foarte, foarte încet, în vreme ce ea-l aştepta.

Când a ajuns, ea a zâmbit nevinovat, ca şi când n-ar fi fost vorba de niciun concurs şi nimeni n-ar fi câştigat.

— Poate ţi-ar plăcea să afli, a zis ea, că am o slujbă în companie. Operator de noapte la Rockdale.

El a râs.

— Bine, Taggart Transcontinental, de-acum ne-ntrecem. Hai să vedem cine-şi va cinsti strămoşul mai bine, tu – pe Nat Taggart, sau eu – pe Sebastian d'Anconia.

Vara aia şi-a transformat viaţa în ceva la fel de simplu ca un desen geometric: câteva linii drepte – de la facultatea de inginerie în oraş şi din oraş la facultatea de inginerie, de la slujba ei de noapte în oraş şi înapoi – şi cercul închis al camerei ei, o cameră plină de diagrame cu motoare, schiţe cu structuri de oţel şi orare de trenuri.

Doamna Taggart o privea pe fiica ei cu o consternare tristă. Putea să-i ierte orice, mai puţin faptul că Dagny nu părea să fie interesată

absolut deloc de bărbaţi, nu părea să aibă nimic romantic în ea. Doamna Taggart nu era de acord cu extremele; fusese pregătită să se descurce cu cealaltă extremă, cu cea a relaţiilor romantice; ajunsese să creadă că asta era mai rău. Îi era ruşine că fata ei, la şaptesprezece ani, nu avea niciun admirator.

— Dagny şi Francisco d'Anconia? zicea ea, zâmbind amar, de fiecare dată când o întreba cineva. O, nu, nu-i o relaţie de felul acela. E un cartel industrial internaţional. Numai de asta pare să le pese.

Doamna Taggart îl auzise într-o seară pe James zicând, în prezenţa unor musafiri, cu un ton straniu de satisfacţie în voce:

— Dagny, chiar dacă ai fost botezată după prima Dagny Taggart, frumoasa soţie a lui Nat Taggart, e clar că arăţi mai mult ca el decât ca ea.

Doamna Taggart nu ştia ce-o enerva mai tare: faptul că James zisese asta sau faptul că Dagny o luase ca pe un compliment.

Niciodată nu avusese şansa, s-a gândit doamna Taggart, să-şi facă o părere despre fiica ei. Dagny era doar o siluetă care intra şi ieşea din apartament, o figură subţirică într-o jachetă de piele, cu gulerul ridicat, o fustă scurtă şi cu picioare lungi. Mergea, brăzdând camera, cu un avânt masculin, dar avea o graţie ciudată, o graţie încordată şi extrem de feminină.

Din când în când, privirile li se intersectau şi atunci doamna Taggart vedea o expresie facială pe care n-o prea putea defini: nu era o simplă bună dispoziţie acolo, era privirea unei fericiri pure, neatinse, pe care ea o găsea anormală: nicio tânără nu putea fi atât de insensibilă încât să nu fi descoperit tristeţea vieţii. Fata ei, concluzionase ea, era incapabilă de empatie.

— Dagny, a întrebat-o ea odată, tu nu vrei niciodată să te distrezi, pur şi simplu?

Dagny s-a uitat la ea, sceptică, şi a răspuns:

— Ce crezi că fac?

Doamna Taggart se gândise foarte mult timp înainte de a lua decizia să-i facă lui Dagny un bal de debut în societate. Nu ştia dacă urma s-o prezinte lumii din New York pe domnişoara Dagny Taggart din *Social Register* sau pe operatoarea de noapte de la gara Rockdale; înclina să creadă că pe cea din urmă şi era sigură că Dagny ar fi refuzat o astfel de ocazie festivă. A fost uluită când Dagny a acceptat totul cu un entuziasm ciudat, aproape ca un copil.

A fost uluită, din nou, când a văzut-o pe Dagny îmbrăcată pentru petrecere. Era prima rochie feminină pe care o purtase – o rochie de pânză albă care plutea ca un nor. Doamna Taggart se aşteptase ca ea să fie tocmai la extrema cealaltă. Dagny era o frumuseţe. Părea, în acelaşi timp, mai mare şi mai inocentă decât era de obicei; îşi ţinea capul în faţa oglinzii exact cum şi l-ar fi ţinut soţia lui Nat Taggart.

— Dagny, a zis doamna Taggart, plină de reproş, vezi cât de frumoasă poţi fi dacă vrei?

— Da, a zis Dagny, fără nicio urmă de surprindere în voce.

Sala de petreceri de la hotelul Wayne-Falkland fusese decorată aşa cum dorise doamna Taggart; avea gusturi de artistă, iar pregătirile pe care le făcuse pentru seara aceea erau capodopera ei.

— Dagny, sunt lucruri pe care aş vrea să începi să le observi, a zis ea, lumini, culori, flori, muzică. Nu sunt neglijabile, aşa cum ai tu impresia.

— Niciodată n-am avut impresia că sunt neglijabile, a răspuns Dagny fericită.

Pentru prima dată, doamna Taggart simţea că între ele e o legătură. Dagny o privea cu încrederea recunoscătoare a unui copil.

— Astea sunt lucrurile care fac viaţa frumoasă, a zis doamna Taggart. Vreau ca seara asta să fie cea mai frumoasă seară a ta, Dagny. Primul bal e cel mai romantic eveniment din viaţa cuiva.

Cea mai mare surpriză pe care a avut-o doamna Taggart a venit în momentul în care a văzut-o pe Dagny stând în lumina reflectoarelor, uitându-se la oamenii de acolo. Nu era un copil, nu era o fetiţă, ci o femeie care avea o putere atât de periculoasă şi de încrezătoare, încât doamna Taggart a privit-o cu o admiraţie şocată. Într-o epocă a rutinei banale, cinice, indiferente a oamenilor care credeau despre ei că sunt metal, nu carne, postura lui Dagny părea aproape indecentă, pentru că acesta era felul în care o femeie ar fi privit o sală plină cu secole în urmă, când a te afişa cu jumătate de corp dezgolit pentru a fi admirată de bărbaţi era un act de curaj, când însemna ceva, ceva ce toată lumea recunoştea ca fiind aventura supremă. Iar asta – s-a gândit doamna Taggart zâmbind – era fata despre care ea crezuse că nu are nicio înclinaţie înspre sexualitate. A simţit, dintr-odată, că i se ia o piatră de pe inimă, iar apoi a fost puţin amuzată că o descoperire de genul acesta îi poate lua o piatră de pe inimă.

Lucrul ăsta a durat doar câteva ore. La sfârşitul serii, a văzut-o pe Dagny într-un colţ al salonului, stând pe o balustradă ca pe un gard, bălăngănindu-şi picioarele pe sub rochia de pânză de parc-ar fi purtat pantaloni. Vorbea cu câţiva tineri, iar faţa ei era complet inexpresivă.

Nici Dagny şi nici doamna Taggart n-au zis niciun cuvânt pe drumul către casă. Dar, la câteva ore după aceea, dintr-un impuls brusc, doamna Taggart a mers în camera fiicei ei. Dagny stătea la geam, încă mai purta rochia albă de seară; arăta ca un norişor pe un corp care acum părea prea slab pentru ea, un corp micuţ cu umerii lasaţi. În spatele geamului, la primele ore ale dimineţii, norii erau cenuşii.

Când Dagny s-a întors, doamna Taggart a văzut doar neputinţă pe chipul ei; privirea îi era calmă, dar ceva din ea o făcea pe doamna Taggart să-şi dorească să fi luat înapoi momentele în care vruse ca

fiica ei să descopere tristeţea.

— Mamă, de ce lumea judecă mereu pe de-a-ndoaselea? a întrebat ea.

— Ce? a întrebat doamna Taggart consternată.

— Lucrurile despre care vorbeai tu. Luminile şi florile. Se aşteaptă ca lucrurile astea să-i facă pe ei să fie romantici şi nu invers?

— Ce vrei să spui, scumpo?

— N-a fost absolut nicio persoană acolo căreia să-i placă, a zis ea cu voce stinsă, sau care să creadă sau să simtă ceva, orice. Se mişcau de colo colo şi spuneau aceleaşi lucruri pe care le spun mereu. Bănuiesc că aveau impresia că luminile făceau totul să pară minunat.

— Scumpo, iei lucrurile astea prea în serios. Oamenii nu trebuie să fie inteligenţi la un bal. Oamenii trebuie să fie veseli la un bal.

— Cum? Comportându-se prosteşte?

— Uite, nu ţi-a plăcut să vorbeşti cu bărbaţii ăia tineri?

— Ce bărbaţi? Pot să strivesc zece bărbaţi ca fiecare dintre ăia care-au fost acolo în seara asta.

Câteva zile după aceea, stând în biroul ei de la gara Rockdale şi simţindu-se oarecum acasă, s-a gândit la bal şi a dat din umeri – era un reproş dispreţuitor la adresa propriei dezamăgiri. S-a uitat pe geam: era primăvară şi ramurile din întunericul de afară erau deja pline de frunze; aerul era calm şi cald. S-a întrebat la ce se aşteptase de la balul ăla. Nu ştia. Dar simţea acelaşi lucru şi acum, stând aplecată peste masa uzată din birou, privind întunericul: era o aşteptare fără obiect, care creştea în trupul ei încet, ca un lichid călduţ. S-a prăbuşit leneşă peste birou; nu era nici obosită, dar nici nu mai avea chef de lucru.

Când a venit Francisco, în vara aia, i-a zis despre bal şi despre dezamăgirea ei. El a ascultat-o în tăcere, uitându-se pentru prima dată la ea cu privirea aia de superioritate împietrită pe care le-o arunca celorlalţi, o privire care părea să înţeleagă mult prea mult. Se simţea ca şi când el ar fi înţeles, din cuvintele ei, mai mult decât îi spusese.

A văzut aceeaşi expresie în ochii lui şi în seara în care ea a plecat de lângă el mult prea repede. Erau singuri pe malul râului. Mai avea o oră până când trebuia să ajungă la Rockdale. Pe cer erau fâşii lungi de foc, iar pe suprafaţa apei pluteau scântei roşii. El tăcuse destul de mult timp când ea s-a ridicat dintr-odată şi i-a zis că trebuia să plece. N-a încercat s-o oprească; s-a dat pe spate, s-a lăsat în coate pe iarbă şi s-a uitat la ea fără să se mişte; din privirea lui puteai să deduci că ştia motivul. Urcând dealul în grabă, nervoasă, s-a întrebat ce o făcuse să plece; nu ştia; fusese o nebunie spontană care venea dintr-un sentiment prin care nu mai trecuse până acum: se aştepta la ceva.

În fiecare noapte conducea cinci mile de la conac până la Rockdale.

Se întorcea la răsărit, dormea câteva ore şi se trezea odată cu restul oamenilor din casă. Nu avea nevoie de somn. Schimbându-se în pijama sub primele raze ale soarelui, simţea o nerăbdare tensionată, veselă să trăiască ziua următoare.

A văzut din nou privirea aia sfidătoare a lui Francisco peste fileul terenului de tenis. Nu-şi amintea începutul meciului; jucau destul de des tenis, iar el câştigase de fiecare dată. Nu ştia când hotărâse că de data asta o să câştige ea. Când şi-a dat seama de asta, nu mai era o decizie sau o dorinţă, ci mai degrabă o furie tăcută care creştea înăuntrul ei. Nu ştia de ce trebuia să câştige, nu ştia de ce părea atât de crucial, de necesar; ştia doar că trebuia să câştige şi că o să câştige.

Îi era foarte uşor să joace; era ca şi când pierduse controlul şi cineva juca în locul ei. S-a uitat la Francisco – era înalt, bine făcut, iar braţele lui bronzate ieşeau în evidenţă de sub tricoul alb cu mâneci scurte. A simţit o plăcere arogantă când a văzut cu câtă măiestrie se mişca, pentru că ăsta era lucrul pe care avea să-l învingă, măiestria lui, aşa că fiecare mişcare perfectă a lui devenea victoria ei, iar coordonarea incredibilă a corpului său devenea triumful corpului ei.

A simţit cum durerea epuizării creşte în ea – fără să ştie că era durere, simţind doar câte-o înţepătură neaşteptată într-o parte a corpului, într-o secundă, doar ca să treacă peste ea în următoarea: articulaţia braţului – arcul umărului – şoldurile, cu şortul alb lipit de piele – muşchii picioarelor, în timp ce se avânta să ajungă mingea, dar fără să-şi amintească dacă a atins sau nu, din nou, pământul – pleoapele, când deodată cerul a devenit de un roşu întunecat, iar mingea ajungea acum la ea, învârtindu-se, prin întuneric, ca o flacără albă – firul fierbinte, subţire care-i ţâşnea din gleznă, din spate şi care trimitea mingea, într-un pasaj drept prin aer, direct în faţa lui Francisco… Simţea plăcerea triumfului, pentru că fiecare împunsătură de durere care se năştea în trupul ei trebuia să se termine în al lui, pentru că şi el trebuia să fie la fel de obosit ca şi ea – ce-şi provocase ei, trebuia să-i fi provocat şi lui, asta era ceea ce simţea, în punctul ăsta îl adusese – nu durerea ei o simţea, nu trupul ei, ci pe al lui.

În clipa în care i-a zărit chipul, a văzut că râdea. Se uita la ea ca şi cum ar fi înţeles. Juca nu ca să câştige, ci numai ca să facă totul mai dificil pentru ea – trimiţându-i lovituri sălbatice numai ca s-o facă să alerge, pierzând puncte numai ca s-o vadă răsucindu-şi corpul într-un chinuitor revers, stând liniştit şi făcând-o să creadă c-o să rateze lovitura, numai ca să-i permită braţului să izbească mingea firesc, în ultimul moment, şi trimiţând mingea înapoi cu asemenea forţă încât ea simţea c-o s-o rateze. Se simţea ca şi cum nu s-ar mai fi putut niciodată mişca, absolut niciodată, şi era surprinsă să se descopere în cealaltă parte a terenului şi lovind mingea la timp, izbind-o ca şi cum

ar fi vrut s-o sfărâme în bucăţele, ca şi cum şi-ar fi dorit ca mingea să fie figura lui Francisco.

Încă o singură dată, i-a trecut prin minte, chiar dacă următoarea lovitură ar face să-i crape oasele braţului... Numai o singură dată, chiar dacă aerul pe care se forţa să-l facă să treacă prin orificiile înguste şi tumefiate ale gâtului s-ar fi oprit cu desăvârşire... Nu mai simţea nimic atunci, nicio durere, nici muşchii nu şi-i mai simţea, nimic altceva în afara gândului că trebuia să-l învingă, să-l vadă extenuat, să-l vadă prăbuşindu-se, şi-apoi, în chiar clipa următoare, ar fi putut să moară şi ea.

A câştigat. Poate că, de data asta, râsul l-a făcut să piardă. În timp ce ea încă stătea nemişcată, el s-a îndreptat către fileu, şi-a aruncat racheta peste el, la picioarele ei, ca şi cum ar fi ştiut că asta era ceea ce-şi dorea. A ieşit de pe teren şi s-a lăsat pe iarba gazonului, prăbuşindu-se, cu capul sprijinit pe braţ.

S-a apropiat încet de el. Stătea în picioare lângă el şi se uita în jos la corpul întins la picioarele ei, se uita la tricoul lui ud leoarcă şi la şuviţele lui de păr risipite de-a lungul braţului. Şi-a ridicat capul. Privirea i s-a mişcat uşor în sus, pe linia picioarelor, până la cea a şortului, cea a tricoului şi până la ochii ei. Era o privire sfidătoare, care părea să-i pătrundă direct prin haine şi prin gânduri. Şi părea să-i spună că el a câştigat.

Stătea la biroul ei din Rockdale, în noaptea aceea, singură în clădirea veche a gării, uitându-se pe fereastră spre cer. Era momentul ei preferat din zi, ora când ochiurile de sus ale geamului străluceau mai tare, iar prin cele de jos se vedeau şinele căii ferate de afară, care deveneau acum nişte striaţii de argint întunecat. A stins lampa şi s-a uitat îndelung la legănarea tăcută şi imensă a luminii deasupra pământului aceluia împietrit. Materia era nemişcată, nicio singură frunză nu tremura pe crengi, în vreme ce bolta-şi pierdea uşor culoarea şi se transforma într-o suprafaţă care semăna cu un val de apă scânteietoare.

Telefonul tăcea la ora asta, ca şi cum aproape orice mişcare s-ar fi oprit în întreaga reţea. Auzi deodată paşi venind de afară, aproape de uşă. A intrat Francisco. Niciodată nu mai venise acolo până atunci, dar nu era uimită să-l vadă.

— Ce faci aici la ora asta? l-a întrebat.

— Nu prea-mi era somn.

— Cum ai venit? Nu ţi-am auzit maşina.

— Am venit pe jos.

Au trecut momente bune până să-şi dea seama că nu l-a întrebat de ce a venit şi nici nu voia să afle.

A umblat de colo colo prin încăpere, uitându-se la vrafurile de documente de transport care atârnau pe pereţi şi la un calendar cu o

fotografie a Cometei Taggart surprinse în timp ce se apropia în plină viteză de privitor. Părea să se simtă ca acasă, ca şi cum ar fi fost încredinţat că locul le aparţine, aşa cum simţea mereu oriunde ar fi mers împreună. Dar nu părea să vrea să vorbească. A întrebat-o câteva lucruri despre munca ei, apoi s-a adâncit în tăcere.

Cu cât creştea lumina afară, cu atât scădea agitaţia pe linie, iar telefonul începu să sune în tăcerea din jur. Dagny s-a reîntors la munca ei. El a rămas aşezat în colţul lui, cu un picior aruncat peste un braţ al fotoliului, aşteptând.

Lucra cu rapiditate şi-şi simţea capul cu desăvârşire limpede. Îi făcea plăcere să-şi vadă mâinile lucrând alert şi cu îndemânare. Se concentra asupra sunetului ascuţit şi clar al telefonului, asupra cifrelor din numerele trenurilor, vagoanelor, comenzilor. Nu mai era conştientă de nimic altceva.

Însă când o foaie de hârtie, străvezie, i-a căzut pe duşumea, iar ea s-a plecat s-o ridice, a devenit acut conştientă, în chiar acel moment, de ea însăşi şi de gestul ei. Şi-a văzut fusta gri de pânză, mâneca suflecată a bluzei gri şi braţul gol întinzându-se în jos după hârtie. A simţit că inima i se opreşte fără niciun motiv, ca un gol care se cască în clipele de aşteptare. A luat hârtia şi s-a întors la birou.

Se luminase aproape pe deplin. Un tren a trecut prin staţie fără să oprească. În lumina clară a dimineţii, acoperişurile vagoanelor, un şir prelung, se amestecau într-o coloană argintată, iar trenul părea suspendat deasupra pământului, aproape fără să-l atingă, depărtându-se prin aer. Podeaua gării s-a cutremurat, iar sticla de la geamuri a zăngănit. A privit cum trece trenul cu un zâmbet de încântare. S-a uitat apoi la Francisco: se uita la ea, cu acelaşi zâmbet pe chip.

Când a sosit operatorul de zi, i-a trecut lui îndatoririle, iar ei au ieşit în aerul dimineţii. Soarele nu răsărise încă, însă aerul părea să scânteieze. Nu se simţea obosită. Era ca şi cum abia s-ar fi trezit.

S-a îndreptat înspre maşină, dar Francisco i-a spus:

— Hai să mergem pe jos. O să venim mai târziu după maşină.

— Bine.

Nu o mirase propunerea şi nici nu o irita perspectiva de a merge pe jos opt kilometri. Era ceva firesc; firesc pentru realitatea acelui moment neobişnuit, care era cât se poate de limpede, dar atât de diferit de orice altceva, palpabil, dar rupt, ca o insulă strălucitoare ascunsă de un perete de ceaţă, realitatea aceea multiplicată pe care nu o poţi pune la îndoială, pe care o simţi când eşti beat.

Drumul ducea prin pădure. Părăsiseră şoseaua şi apucaseră pe o cărare veche, care mergea câţiva kilometri de pământ neatins, răsucindu-se printre copaci. Nu era nici urmă de civilizaţie în jurul lor. Poteci părăsite, acoperite cu iarbă făceau ca oamenii să li se pară şi

mai departe, adăugând distanţei de kilometri distanţe în ani. O pâclă incertă rămăsese agăţată deasupra pământului, însă în spaţiile dintre trunchiurile copacilor se vedeau frunze care atârnau ca nişte petice de un verde strălucitor şi păreau să lumineze pădurea. Frunzele erau nemişcate. Mergeau numai ca să existe o mişcare în spaţiul împietrit. Deodată, ea şi-a dat seama că nu mai rostiseră niciun cuvânt de multă vreme.

Ajunseseră într-un luminiş. Era o văioagă la capătul unei scobituri în coasta unui deal stâncos şi abrupt. Un pârâiaş îşi făcea drum prin iarbă, iar crengile copacilor se aplecau uşor deasupra pământului, ca o perdea de verde fluid. Susurul apei tulbura liniştea. Tăietura îndepărtată a cerului deschis făcea ca locul să pară şi mai ascuns. Deasupra, în depărtare, un copac de pe culmea dealului era acum luminat de primele raze de soare.

S-au oprit uitându-se unul la celălalt. Abia când a făcut-o, ea şi-a dat seama că ştia că o va face. El a apucat-o în braţe, şi-a simţit buzele captive în gura lui, i-a simţit braţele răspunzându-i şi strângându-l cu putere şi, pentru prima dată, a ştiut cât de tare-şi dorise ca el să facă asta.

Pentru o secundă a avut un sentiment de revoltă şi o scânteie de teamă. A îmbrăţişat-o şi s-a împins cu tot corpul asupra ei, cu o insistenţă încordată şi hotărâtă, cu palma trecându-i peste sâni, ca şi cum ar fi învăţat o nouă intimitate de proprietar, care implica trupul ei, o tulburătoare intimitate care nu avea nevoie de niciun consimţământ din partea ei, de niciun accept. Ea a încercat să-l respingă, dar nu a reuşit decât să se desfacă puţin din braţele lui, atât cât să-i vadă chipul şi zâmbetul, zâmbetul care-i spunea că-i dăduse permisiunea cu mult timp în urmă. S-a gândit că trebuie să scape; dar, în loc să se întâmple asta, ea a fost cea care l-a tras înapoi ca să-i găsească iarăşi gura.

Ştia că frica nu-i este de niciun folos, că el va face ce vrea, că decizia fusese luată, că nu-i mai lăsase nimic de ales – cu excepţia acelui lucru pe care şi-l dorea cel mai mult: să se supună. Nu conştientiza pe deplin care e scopul lui, din minte i se şterse orice vagă informaţie despre asta, nu avea forţă s-o înţeleagă, acum, cu limpezime, să creadă asta despre ea, nu ştia decât că-i era teamă – ce simţea acum era ca şi cum i-ar fi strigat: „Nu-mi cere – o, nu mă-ntreba – fă-o!”

Pentru o clipă, şi-a strâns picioarele ca să-i ţină piept, dar gura lui era lipită de a ei şi au căzut la pământ împreună, fără ca buzele să li se dezlipească. Stătea liniştită – ca obiectul la început imobil, apoi vibrând al unui act pe care el îl făcea cu simplitate, fără să ezite, ca şi cum ar fi fost un drept al lui, ca şi cum ar fi avut dreptul la toată acea plăcere insuportabilă pe care ea i-o dădea.

A rezumat tot ce a însemnat asta pentru fiecare dintre ei în primele cuvinte pe care le-a rostit după aceea. A spus:

— Trebuia s-o învăţăm unul de la celălalt.

S-a uitat la corpul prelung; care stătea în iarbă alături de ea, era îmbrăcat cu nişte pantaloni negri şi cu un tricou negru, ochii i s-au oprit la cureaua strânsă peste talia subţire şi a simţit o împunsătură de emoţie care era ca un icnet de mândrie, mândrie a posesiunii asupra acelui trup. Stătea întinsă pe spate, se uita în sus la cer, fără să vrea să se mişte sau să gândească sau să afle că timpul încă există dincolo de acel moment.

Când a ajuns acasă, când s-a întins în pat, dezbrăcată, fiindcă trupul îi devenise o proprietate nefamiliară, prea preţioasă pentru atingerea unei cămăşi de noapte, fiindcă îi făcea plăcere să stea goală şi să se simtă ca şi cum aşternuturile albe de pe pat ar fi fost atinse de corpul lui Francisco, atunci s-a gândit că n-ar trebui să doarmă, pentru că nu voia să se odihnească şi să piardă ceva din acea uimitoare oboseală pe care niciodată nu o mai cunoscuse. Ultimul ei gând a fost atunci când voia să exprime – dar nu găsea nicio cale s-o facă – brusca şi fulgerătoarea înţelegere a unui sentiment mai intens decât fericirea, sentimentul de a fi cel mai binecuvântat om de pe faţa pământului, sentimentul de a fi îndrăgostit de faptul că celălalt există chiar şi într-o astfel de lume; s-a gândit că ceea ce cunoscuse acum era felul în care se exprima el. Nu ştia dacă acesta era un gând de cea mai mare importanţă; nimic nu putea să fie cu adevărat important într-un univers în care conceptul de durere fusese şters; n-a mai ajuns la vreo concluzie, a adormit, cu un vag zâmbet pe chip, într-o cameră tăcută, luminoasă, scăldată în razele dimineţii.

În vara aceea s-a întâlnit cu el în pădure, în cotloanele ascunse de pe malul râului, pe duşumeaua unei colibe părăsite, în pivniţa casei. Astea au fost singurele momente când a învăţat să capteze un anume sens al frumosului – uitându-se în sus la grinzile vechi de lemn sau la placa de oţel a unui aparat de aer condiţionat care bâzâia înverşunat şi ritmic deasupra capetelor lor. Era îmbrăcată cu pantaloni sau cu rochii de vară din stambă, cu toate astea niciodată nu mai fusese atât de feminină ca atunci când stătea alături de el, strânsă în braţele lui, lăsându-se pradă voinţei lui şi încuviinţându-i deschis puterea de a o reduce la stadiul de fiinţă lipsită de apărare prin plăcerea pe care putea să i-o dăruiască. A învăţat-o toate chipurile senzualităţii pe care le putea descoperi.

— Nu e absolut minunat că trupurile ne pot oferi atâta plăcere? a întrebat-o, simplu, odată.

Erau foarte fericiţi şi radiau de nevinovăţie. Niciunul nu era capabil să-şi imagineze că toată bucuria aceea era un păcat.

Au păstrat secretul faţă de ceilalţi, nu dintr-o vinovăţie ruşinoasă, ci

ca pe un lucru care era – neatins – al lor, departe de posibilitatea ca cineva să-şi exprime opinia despre asta sau să-şi dea acordul. Ştia care era concepţia generală despre sex, opinie îmbrăţişată de oameni într-un fel sau altul, opinia că sexul este o slăbiciune monstruoasă, generată de natura uşuratică a bărbatului şi care poate fi cu greu trecută cu vederea. Trăia un sentiment al castităţii care o făcea să bată în retragere, nu faţă de dorinţele din trupul ei, ci faţă de orice contact cu minţile care îmbrăţişau această credinţă.

În iarna aceea, Francisco venea să o întâlnească la New York la intervale de timp greu de prevăzut. Zbura de la Cleveland, fără niciun avertisment, de două ori pe săptămână, sau se făcea nevăzut pentru luni întregi. Stătea aşezată pe pardoseala din camera ei, înconjurată de hărţi şi de planuri de execuţie şi auzea o bătaie în uşă şi spunea scurt:

— Sunt ocupată!

Şi auzea apoi o voce surâzătoare care spunea:

— Eşti? şi sărea în picioare să deschidă uşa şi-l găsea pe el stând acolo. Mergea apoi cu el într-un apartament pe care acesta îl închiriase în oraş, un apartament mic într-un cartier liniştit.

— Francisco, l-a întrebat ea odată, brusc uimită, sunt iubita ta sau nu sunt?

El a râs.

— Eşti.

A simţit mândria pe care se presupune că ar trebui s-o simtă o femeie când i se garantează titlul de soţie.

În multele luni de absenţă a lui, nu s-a întrebat niciodată dacă-i este credincios sau nu; ştia că-i este. Ştia, chiar dacă era prea tânără să cunoască motivul, că dorinţa întâmplătoare şi indulgenţa fără scrupule erau posibile numai în cazul celor care vedeau în sex şi în ei înşişi o lucrătură malefică.

Cunoştea puţine despre viaţa lui Francisco. Era în ultimul an de facultate; vorbea când şi când despre asta, iar ea nu-l întreba nimic niciodată. Bănuia că munceşte prea mult, pentru că văzuse, câteodată, o strălucire neobişnuită pe chipul lui, expresia aceea de euforie care apare pe faţa celui care-şi stoarce energia dincolo de limite. A râs odată de el, mândrindu-se că ea e deja un vechi angajat al Taggart Transcontinental, în vreme ce el nici măcar nu a început să-şi câştige o pâine. I-a răspuns:

— Tatăl meu nu-mi permite să lucrez pentru d’Anconia Copper până când nu-mi termin studiile.

— Când ai învăţat să fii aşa de ascultător?

— Trebuie să-i respect dorinţa. El este proprietarul d’Anconia Copper… Oricum, nu este proprietarul tuturor companiilor de cupru din lume.

În zâmbetul lui era o urmă de veselie secretă.

Nu a aflat toată povestea decât toamna următoare, după ce el a absolvit studiile şi s-a reîntors la New York, nu înainte de a-şi fi vizitat tatăl la Buenos Aires. Atunci i-a spus că a urmat în paralel două serii de studii în ultimii patru ani: una la Patrick Henry University şi cealaltă la o topitorie de la periferia Clevelandului.

— Îmi place să învăţ lucruri de unul singur, i-a spus.

A început să muncească acolo ca încărcător de furnal, pe când avea şaisprezece ani – iar acum, la douăzeci, era proprietarul ei. Şi-a obţinut primul titlu de proprietate – printr-o inexactitate referitoare la vârsta pe care o avea – chiar în ziua în care şi-a primit şi diploma de la universitate şi i le-a trimis pe amândouă tatălui lui.

I-a arătat o fotografie a topitoriei lui. Era un loc murdar şi meschin, urât şi distrus de timp, distrus de anii de încleştare perdantă; deasupra porţii de acces, ca un nou steag pe un catarg de epavă, stătea prins semnul: d'Anconia Copper.

Funcţionarul care se ocupa de relaţiile publice de la biroul tatălui său din New York a mormăit indignat:

— Dar, don Francisco, nu puteţi face aşa ceva! Ce va crede lumea? Numele *acesta* pe o aşa coşmelie?

— Este numele meu, i-a răspuns Francisco.

Când a intrat în biroul din Buenos Aires al tatălui său, o încăpere imensă, sobră şi modernă ca un laborator, cu fotografii ale proprietăţilor d'Anconia Copper ca singurele ornamente de pe pereţi – fotografii ale celor mai mari mine, ale bazinelor de minereu şi ale topitoriilor din toată lumea – a văzut, la loc de cinste, chiar în faţa biroului tatălui său, fotografia topitoriei din Cleveland cu stema cea nouă arborată deasupra porţii.

Privirea tatălui său s-a mutat de pe fotografie înspre chipul lui Francisco, care stătea în faţa biroului.

— Nu e puţin cam devreme? l-a întrebat tatăl său.

— Nu puteam să stau patru ani fără să fac altceva în afară de cursuri.

— De unde ai luat banii pentru prima plată pentru proprietate?

— Din speculaţii la bursa din New York.

— Poftim? Cine te-a învăţat?

— Nu e greu să-ţi dai seama care acţiuni industriale vor avea succes şi care nu.

— De unde ai luat bani ca să joci?

— Din banii pe care mi i-ai trimis şi din leafă.

— Şi când ai avut timp să urmăreşti bursa de valori?

— În timp ce-mi scriam o teză despre influenţa – după sistemele

metafizice subsecvente – teoriei lui Aristotel despre Primul Motor[1].

Şederea lui Francisco la New York a fost scurtă în toamna aceea. Tatăl său l-a trimis în Montana, ca asistent al directorului unei mine a companiei d'Anconia.

— Ei bine, i-a spus el lui Dagny zâmbind, tatăl meu nu crede c-ar fi bine pentru mine să mă lase să cresc prea repede. N-o să-i cer să mă creadă pe cuvânt. Dacă vrea o demonstraţie pe viu, o să-i fac pe plac.

În primăvară, Francisco s-a reîntors – ca şef al biroului din New York al d'Anconia Copper.

În următorii doi ani nu l-a văzut foarte des. Nu ştia niciodată unde e, în ce oraş sau pe ce continent, nici măcar a doua zi după ce se întâlnise cu el. Se întorcea mereu la ea pe neaşteptate – şi ei îi plăcea, pentru că asta îl transforma într-o prezenţă continuă în viaţa ei, ca o rază ascunsă de lumină, care-ar fi putut-o lumina oricând.

De fiecare dată când îl vedea în biroul lui, se gândea la mâinile lui ca atunci când le-a văzut pe cârma bărcii cu motor: îşi conducea afacerea cu aceeaşi îndemânatică, lină şi primejdioasă viteză. Un singur incident şocant îi rămăsese în memorie: nu i se potrivea. Îl văzuse stând, într-o seară, la fereastra biroului şi uitându-se la apusul sumbru, de iarnă, care înghiţea oraşul. Nu s-a clintit mult timp. Chipul lui era sever şi încruntat; avea o expresie neobişnuită pe care i-o dădea un anume sentiment pe care niciodată nu l-ar fi crezut cu putinţă în el: o furie amară, neputincioasă. I-a spus:

— E ceva greşit în lumea asta. Întotdeauna a fost. Ceva ce nimeni nu a numit şi nici nu a explicat încă.

Nu i-a spus ce.

Când l-a văzut data următoare nu mai rămăsese nimic din incidentul acela în felul lui de a fi. Era primăvară şi au stat amândoi pe terasa unui restaurant de pe acoperişul unei clădiri, iar mătasea uşoară a rochiei ei de seară flutura în vânt pe lângă silueta lui înaltă îmbrăcată într-un costum negru, sobru. Se uitau la oraş. În sala de mese, în spatele lor, sunetele muzicii care se auzea erau dintr-un studiu de concert al lui Richard Halley; numele lui Richard Halley nu le era multora cunoscut, dar ei îl descoperiseră şi iubeau muzica lui. Francisco a spus:

— Nu trebuie să mai căutăm zgârie-norii din depărtare, nu-i aşa? I-am atins deja.

Ea i-a zâmbit şi i-a spus:

— Cred că i-am depăşit deja… Mi-e aproape teamă… Suntem într-un fel de ascensor de mare viteză.

---

[1] Mişcătorul nemişcat *(ho ou kinoúmenon)* este un concept fundamental al filosofiei lui Aristotel, care defineşte cauza primară a tuturor mişcărilor din Univers, (n. tr.)

— Fireşte. Teamă de ce? Lasă-l să accelereze. De ce ar trebui să fie acolo vreo limită?

Avea douăzeci şi trei de ani când tatăl său a murit, iar el a plecat la Buenos Aires să preia proprietăţile d'Anconia, acum ale lui. Nu l-a mai văzut trei ani.

Întâi i-a scris, la intervale neregulate. Îi scria despre d'Anconia Copper, despre piaţa de consum, despre probleme care afectau interesele Taggart Transcontinental. Scrisorile lui erau scurte, scrise de mână, de obicei noaptea.

Nu era nefericită în absenţa lui. Şi ea făcea primii paşi înspre dominaţia unui viitor regat. Printre liderii industriei, prieteni ai tatălui ei, a auzit spunându-se odată că e nevoie de mare grijă cu tânărul moştenitor d'Anconia; dacă această companie de cupru fusese cândva măreaţă, avea să înghită totul sub ceea ce promitea să ajungă acum managementul ei. A zâmbit fără să fie uimită. Erau momente când simţea un dor neaşteptat şi violent, dar era numai nerăbdare, nu durere. Îl lăsase să plece cu încrezătoarea conştiinţă că amândoi munceau pentru un viitor care avea să le aducă tot ce-şi doreau, inclusiv pe unul altuia. Atunci, scrisorile lui au încetat să mai vină.

Avea douăzeci şi patru de ani când telefonul de pe biroul ei din sediul Taggart a sunat.

— Dagny, a spus un glas pe care l-a recunoscut imediat, sunt la Wayne-Falkland. Vino să iei cina cu mine în seara asta. La şapte.

I-a vorbit fără nicio introducere, ca şi cum numai ieri s-ar fi despărţit. Pentru că i-a trebuit o secundă să-şi recapete suflul, şi-a dat seama pentru prima dată ce înseamnă vocea aceea pentru ea.

— Bine… Francisco, i-a răspuns.

Nu mai era nevoie să spună nimic altceva. S-a gândit, în timp ce punea receptorul în furcă, la faptul că reîntoarcerea lui era firească şi se întâmplase aşa cum întotdeauna se aşteptase, cu excepţia unui singur lucru – că nu se aşteptase la acea nevoie bruscă de a-i rosti numele şi nici la junghiul de fericire pe care a simţit-o în timp ce-l pronunţa.

Când a intrat în camera lui de hotel, în seara aceea, s-a oprit pentru o secundă. El se afla în mijlocul camerei, uitându-se la ea, şi i-a văzut zâmbetul involuntar – era ca şi când îşi pierduse capacitatea de a zâmbi şi era acum uluit că o face din nou. A privit-o neîncrezător, aproape că nu-i venea să creadă ce era ea acum sau ce simţea el. Privirea lui era imploratoare, ca plânsul unui bărbat care nu putuse niciodată să plângă. Când a intrat, el a început cu vechiul lor salut, începuse să spună: „Bună..", dar nu a mai încheiat. În loc de asta, după un moment, a adăugat: „Eşti frumoasă, Dagny". A spus-o ca şi cum l-ar fi rănit.

— Francisco, eu…

A clătinat din cap, nepermiţându-i să pronunţe cuvintele pe care nu şi le-au spus niciodată unul celuilalt, deşi ştiau că amândoi le spuseseră şi le auziseră în clipa aceea.

El s-a apropiat, i-a luat mâinile în ale sale, a sărutat-o şi a ţinut-o în braţe mult. Când s-a uitat în sus la chipul lui, el zâmbea către ea încrezător şi ironic. Era un zâmbet care spunea că are controlul asupra lui însuşi, asupra ei, asupra a orice şi care-i poruncea să uite tot ce văzuse în primul moment.

— Bună, Slug, i-a spus.

Fără să mai fie sigură de nimic altceva în afară de faptul că nu trebuie să pună întrebări, i-a zâmbit şi i-a răspuns:

— Bună, Frisco.

Ar fi putut fi capabilă să înţeleagă orice schimbare, dar nu lucrurile pe care le-a văzut. Nu era nicio scânteie de viaţă pe chipul lui, nicio urmă de veselie; expresia lui devenise implacabilă. Implorarea din primul lui zâmbet nu fusese o implorare născută din slăbiciune; dobândise un aer de hotărâre care părea să fie neiertător. Se comporta ca un bărbat care rămăsese în picioare sub apăsarea unei incredibile poveri. A văzut ceea ce nu ar fi crezut niciodată posibil: că faţa lui era brăzdată de riduri de amărăciune şi că părea să se frământe.

— Dagny, să nu fii uimită de nimic din ce fac, i-a spus, şi nici de ce-aş putea face în viitor.

Asta a fost singura explicaţie pe care i-a dat-o, apoi a început să se poarte ca şi cum nu era nimic de explicat.

Nu putea să simtă nimic altceva în afară de o uşoară neliniște; îi era imposibil să-i fie frică pentru el sau când el se afla în preajmă. Când a început să râdă, a crezut că sunt iarăşi în pădurea de la Hudson: nu se schimbase şi niciodată n-ar fi putut s-o facă.

Cina le-a fost servită în camera lui. I s-a părut amuzant să stea în faţa lui la o masă aşezată cu rigoarea rece aferentă costurilor exorbitante, într-o cameră de hotel împodobită ca un palat european.

Wayne-Falkland era hotelul cel mai elegant dintre cele care mai rămăseseră pe orice continent. Stilul său de un lux nepăsător, cu draperii violete, cu lambriuri sculptate şi cu sfeşnice era în contradicţie voluntară cu funcţionalitatea lui: nimeni nu-şi putea permite să apeleze la ospitalitatea lui în afară de cei care veneau la New York cu afaceri, să pună la punct tranzacţii care priveau pământul întreg. Remarcase faptul că felul în care chelnerii le serveau masa sugera o politeţe cu totul aparte faţă de acest client special, dar şi că Francisco nu o observase. El era oriunde acasă. Trecuse multă vreme de când se obişnuise să fie señor d'Anconia de la d'Anconia Copper.

I se părea însă ciudat că nu vorbea despre munca lui. Se aşteptase

ca acesta să fie unicul lui interes, primul lucru pe care ar fi vrut să-l împărtăşească cu ea. Nici măcar nu a amintit. A îndemnat-o pe ea să vorbească, în schimb, despre slujba ei, despre progresul pe care-l face şi despre ce simte faţă de Taggart Transcontinental. Vorbea despre asta aşa cum îi vorbise întotdeauna, cu încredinţarea că el era singurul care i-ar fi putut înţelege abnegaţia neabătută. El nu făcea niciun comentariu, dar o asculta cu atenţie.

Unul dintre chelneri a dat drumul la un radio din care ieşeau ritmuri calde; nu le dăduseră nicio atenţie. Dar, deodată, o jerbă de sunete a ţâşnit în cameră, aproape ca şi cum o explozie subterană ar fi izbit zidurile şi le-ar fi făcut să trepideze. Şocul a venit nu din intensitate, ci din calitatea sunetelor. Era noul concert al lui Halley, de curând compus, al patrulea.

Au rămas în tăcere, ascultând declaraţia de revoltă – imnul de victorie al victimelor măreţe care au refuzat să accepte durerea. Francisco asculta privind oraşul.

Fără niciun pasaj şi fără niciun avertisment, a întrebat cu un glas în mod ciudat lipsit de orice emoţie:

— Dagny, ce-ai spune dacă ţi-aş cere să părăseşti Taggart Transcontinental şi să-l laşi să se ducă dracului, aşa cum s-ar întâmpla când ar ajunge pe mâna fratelui tău?

— Ce-aş spune dacă mi-ai cere părerea despre ideea de a mă sinucide? i-a răspuns furioasă.

El a tăcut.

— De ce ai zice asta? s-a răstit ea. Nu cred că ai glumit. Nu e genul tău.

Nu era nicio urmă de umor pe chipul lui. I-a răspuns de îndată, cu sobrietate:

— Nu. Fireşte. Nu aş face-o.

Şi-a amintit să-l întrebe despre munca lui. El i-a răspuns, fără să-i spună nimic. I-a reamintit comentariile industriaşilor despre perspectivele luminoase ale d'Anconia Copper sub conducerea lui.

— E adevărat, i-a spus, cu un glas lipsit de entuziasm.

Cu o neaşteptată nelinişte, fără să-şi dea seama ce a împins-o, l-a întrebat:

— Francisco, de ce ai venit la New York?

I-a răspuns încet:

— Să mă întâlnesc cu un prieten care mi-a telefonat.

— Afaceri?

Uitându-se prin ea, ca şi cum şi-ar fi răspuns unei întrebări a lui, cu un vag surâs de veselie amară pe chip, dar cu o voce ciudat de slabă şi de tristă, i-a răspuns:

— Da.

Era mult după miezul nopţii când s-a trezit în pat lângă el. Niciun

sunet nu răzbătea dinspre oraşul de sub ei. Nemişcarea din cameră făcea ca viaţa să pară suspendată pentru un timp. Destinsă de fericire şi cu desăvârşire extenuată, şi-a întors leneşă privirile către el. Stătea întins pe spate, sprijinit într-o rână pe o pernă. I-a văzut profilul în strălucirea înceţoşată a cerului de noapte care se zărea prin fereastră. Nu dormea, stătea cu ochii deschişi. Avea buzele strânse ca un om cufundat în resemnare de o durere insuportabilă şi care şi-o asumă în întregime, fără să încerce să şi-o ascundă.

Îi era prea teamă să facă vreo mişcare. I-a simţit privirile şi s-a întors înspre ea. L-a trecut un frison, a aruncat de pe el pătura, s-a uitat la trupul ei gol, apoi s-a năpustit peste ea şi şi-a îngropat faţa între sânii ei. I-a cuprins umerii, prinzându-se de ea convulsiv. I-a auzit cuvintele, înăbuşite, pentru că gura îi era lipită de pielea ei:

— Nu pot să renunţ! Nu pot!

— La ce? i-a şoptit.

— La tine.

— De ce-ar trebui…

— Şi la totul.

— De ce-ar trebui să renunţi?

— Dagny! Ajută-mă să rămân. Să refuz. Chiar dacă aşa e corect!

În cele din urmă, a întrebat:

— Ce să refuzi, Francisco?

Nu i-a răspuns, ci şi-a apăsat cu şi mai mare putere faţa pe ea.

Stătea aproape nemişcată, fără să-şi dea seama de nimic altceva decât de nevoia supremă de precauţie. Cu capul lui pe piept, cu mâna trecându-i uşor şi ritmic prin păr, se uita la tavanul camerei, la ornamentele sculptate, abia vizibile în întuneric, şi aştepta împietrită de groază.

A murmurat:

— Aşa e corect, dar e aşa de greu! O, Doamne, e aşa de greu!

După un timp, şi-a înălţat capul. S-a ridicat. Nu mai tremura.

— Ce e, Francisco?

— Nu pot să-ţi spun. Glasul lui era clar, deschis, fără nicio încercare să-şi ascundă durerea, dar acum era o voce care i se supunea.

— Nu eşti pregătită să auzi.

— Vreau să te ajut.

— Nu poţi.

— Ai spus că vrei să te ajut să refuzi.

— Nu pot să refuz.

— Lasă-mă atunci să fiu alături de tine.

A dat din cap.

Stătea uitându-se în jos la ea, ca şi cum şi-ar fi cântărit cuvintele. Apoi a dat iar din cap, răspunzându-şi sieşi.

— Nu sunt sigur dacă pot să fac eu faţă – iar inflexiunea nouă din

vocea lui era tandreţe –, cum ai putea tu?

A rostit cuvintele acestea încet, cu dificultate, abţinându-se să strige:

— Francisco, trebuie să ştiu.

— O să mă ierţi? Ştiu că ţi-e teamă şi că e crud. Dar o să faci tu asta pentru mine – o să laşi să treacă, o să laşi doar să treacă… şi n-o să mă întrebi nimic?

— Eu…

— E tot ce poţi să faci pentru mine. Vrei?

— Da, Francisco.

— Să nu-ţi fie teamă pentru mine. Numai de data asta s-a întâmplat. N-o să mi se mai întâmple niciodată. O să-mi fie mult mai uşor… mai târziu.

— Dac-aş putea…

— Nu. Culcă-te, draga mea.

Era prima dată când folosea cuvintele astea.

Dimineaţa, a înfruntat-o deschis, fără să-i evite privirea neliniştită, dar fără să mai spună nimic. Desluşea atât uşurare, cât şi durere în calmul chipului lui, o expresie asemănătoare unei grimase de durere, chiar dacă niciun muşchi nu i se mişca. Bizar, dar îl făcea să pară mai tânăr. Nu mai arăta ca un bărbat care-şi acceptă suferinţa, ci ca unul care înţelege pentru ce merită să îndure durerea.

Nu l-a întrebat nimic. L-a întrebat numai, înainte să plece:

— Când o să te mai văd?

I-a răspuns:

— Nu ştiu. Nu mă aştepta, Dagny. Data următoare când o să ne vedem, n-o să vrei să mă întâlneşti. Am însă un motiv pentru toate lucrurile pe care le fac, dar nu-ţi pot spune motivul şi o să ai dreptate să mă înjuri. N-o să-ţi cer ceva demn de tot dispreţul – să mă crezi pe cuvânt, de exemplu. Tu trebuie să trăieşti după cum crezi şi după cum gândeşti tu. O să mă blestemi. O să fii rănită. Încearcă să nu laşi să te doară prea tare. Să-ţi aminteşti că ţi-am spus şi că asta era tot ce am putut să-ţi spun.

Nu a mai auzit nimic de la el sau despre el vreme de un an. Când a început să audă bârfe şi să citească articole de ziar, nu a crezut la început că ele se referă la Francisco d’Anconia. După o vreme, a fost nevoită să creadă.

A citit o relatare despre o petrecere pe care a dat-o pe iahtul lui, în portul Valparaiso; invitaţii purtau costume de baie şi o ploaie artificială de şampanie şi de petale de flori curgea fără încetare peste punte, pe toată întinderea nopţii.

A citit o relatare despre o petrecere pe care a dat-o într-o staţiune din deşertul algerian; a ridicat acolo un pavilion din pereţi subţiri de gheaţă şi fiecărei femei invitate i-a dăruit o pelerină de hermină, ca un

cadou pe care trebuie să-l poarte cu acest prilej, cu condiţia ca fiecare să renunţe la propria pelerină, apoi la rochia de seară, apoi la toate celelalte, în timp ce pereţii de gheaţă se topeau.

A citit despre bilanţurile şi acţiunile afacerilor pe care le prelua la intervale îndelungate; acţiunile erau spectaculos de profitabile şi-i falimentau pe ceilalţi concurenţi, dar se implica în speculaţii ca într-un sport ocazional, iniţiind câte un raid surprinzător şi dispărând apoi pentru un an sau doi, lăsând d'Anconia Copper în grija angajaţilor.

A citit un interviu în care spunea: „De ce ar trebui să vreau să fac bani? Am destui cât să-mi permit ca trei generaţii de descendenţi să trăiască la fel de bine pe cât trăiesc eu".

L-a văzut o dată, la o recepţie dată de un ambasador la New York. I-a făcut o plecăciune curtenitoare, i-a zâmbit şi a privit-o ca şi cum trecutul nici n-ar fi existat. L-a luat deoparte. Nu i-a spus decât:

— De ce, Francisco?

— De ce – ce? a întrebat-o.

Ea i-a întors spatele.

— Te-am avertizat, i-a spus el.

Nu a mai încercat să-l mai vadă vreodată.

A trecut peste asta. Era capabilă să treacă peste asta, pentru că nu credea în durere. Înfrunta cu o indignare uimită reversul meschin al durerii şi a refuzat să-i dea vreo valoare. Suferinţa era un accident lipsit de orice sens, nu era o parte a existenţei – aşa cum o percepea ea. Nu i-a permis durerii să devină ceva important. Nu avea niciun nume o rezistenţă de felul celei pe care o opunea, sentimentul din care venea o astfel de rezistenţă; dar cuvintele care-i stăteau în minte ca un echivalent al ei erau: „Nu contează, nu e nimic de luat în serios". Ştia că astea erau cuvintele, chiar şi în momentele în care nu mai era nimic altceva înăuntrul ei decât urletul şi când şi-ar fi dorit să fi pierdut facultatea de a fi conştientă şi ca ea să nu-i spună că ceea ce nu putea să fie adevărat era adevărat. Nu e nimic de luat în serios – o certitudine statornică, pe care nu înceta să şi-o repete – durerea şi urâţenia nu trebuie niciodată luate în serios.

A luptat cu ea. Şi-a revenit. Anii au ajutat-o să ajungă la momentul când îşi putea înfrunta amintirile cu indiferenţă, apoi la momentul când nu a mai simţit nicio nevoie să le înfrunte. Se terminase totul şi nici nu mai era de vreun interes pentru ea.

Nu mai fusese niciun bărbat în viaţa ei. Nici nu ştia dacă asta o făcuse nefericită. Nu avusese timp să-şi dea seama. Îşi descoperise sensul existenţei – limpede, strălucitor – în muncă. Odată, Francisco îi dăduse acelaşi sens, sentimentul că aparţine muncii şi lumii ei. Bărbaţii pe care-i întâlnise de atunci erau asemenea bărbaţilor de la primul ei bal.

Ieşise învingătoare din lupta ei împortiva amintirilor. Dar o anumită

formă de durere rămăsese, neştirbită de trecerea anilor, tortura întrebării „de ce?”.

Cu orice tragedie ar fi dat piept, de ce alesese oare Francisco cea mai urâtă cale de ieşire, la fel de vulgară ca aceea a unui alcoolic de nimic? Băiatul pe care-l cunoscuse ea nu putea să fi devenit un laş lipsit de orice valoare. O minte fără pereche ca a lui nu ar fi putut să-şi transforme ingenuitatea în săli de bal care se topesc. Totuşi, asta se întâmplase şi nu exista nicio explicaţie care s-o poată face lesne de conceput şi care să-i permită să-l uite pe de-a-ntregul. Nu putea să se îndoiască de ceea ce fusese el; nu putea să se îndoiască de ceea ce devenise; totuşi, una o făcea imposibilă pe cealaltă. Câteodată, aproape că se îndoia de propria ei raţiune sau chiar de orice raţiune, oriunde altundeva; dar era o îndoială pe care nu o permitea nimănui altcuiva. Totuşi, nu exista nicio explicaţie, niciun motiv, nicio cale spre descoperirea niciunei cauze plauzibile – în niciuna dintre zilele celor zece ani în care nu găsise niciun indiciu al vreunui posibil răspuns.

Nu, i-a trecut prin minte când se plimba printr-un amurg cenuşiu, prin faţa vitrinelor unor magazine lăsate în paragină, înspre hotelul Wayne-Falkland, nu, nu putea să existe niciun răspuns. N-ar mai trebui să-l caute. Nu mai conta acum.

În frânturile acelea de revoltă, emoţia care creştea în ea ca un tremur uşor nu era pentru bărbatul pe care urma să-l vadă; era un plâns de protest împotriva unui sacrilegiu, împotriva distrugerii a ceea ce fusese cu adevărat sublim.

În spaţiul care se deschidea între două clădiri a zărit turnurile hotelului Wayne-Falkland. A simţit o uşoară izbitură – în plămâni şi în picioare care a făcut-o, pentru o clipă, să se oprească. Apoi, în cele din urmă, şi-a continuat drumul.

În timp ce trecea prin holul de marmură înspre lift, apoi când păşea pe holurile tăcute, pustii, acoperite cu mochetă moale ale hotelului, nu simţea nimic altceva în afară de o furie rece care creştea înăuntrul ei, tot mai rece cu fiecare pas.

Când a bătut la uşă, era deja convinsă de această furie. I-a auzit vocea răspunzându-i:

— Intră.

A deschis uşa şi a intrat.

Francisco Domingo Carlos Andres Sebastián d’Anconia stătea pe podea şi se juca cu nişte bile.

Nimeni nu se întrebase vreodată dacă Francisco d’Anconia era un bărbat frumos sau nu; părea să fie irelevant; când intra într-o încăpere, era imposibil să te uiţi la altcineva. Silueta lui înaltă şi zveltă emana un aer de distincţie, prea autentică pentru a fi modernă, şi mergea ca şi cum ar fi purtat o pelerină care i-ar fi fluturat în vânt. Oamenii îl defineau spunând despre el că avea vitalitatea unui animal

sănătos, dar cumva ştiau că nu e adevărat. Avea vitalitatea unui om sănătos, un lucru atât de rar, încât nimeni nu putea să-l identifice corect. Avea puterea pe care ţi-o dă siguranţa de sine.

Nimeni nu l-ar fi descris fizic ca latin, totuşi, cuvântul care i se aplica, nu în sensul lui actual, ci în acela originar, nu trimitea la Spania, ci la Roma antică. Trupul lui părea sculptat ca un exerciţiu asupra consistenţei stilului, un stil alcătuit din emaciere, din muşchi fini, picioare lungi şi mişcări iuţi. Trăsăturile lui aveau precizia fină a sculpturii. Părul lui era negru şi drept, pieptănat pe spate. Bronzul pielii îi intensifica uimitoarea culoare a ochilor: erau de un albastru curat şi limpede. Chipul îi era deschis, rapidele modificări ale expresiei reflectau tot ceea ce simţea, ca şi cum n-ar fi avut nimic de ascuns. Ochii lui albaştri erau însă liniştiţi şi cuminţi şi niciodată nu dădeau niciun indiciu despre ceea ce gândea.

Stătea pe podeaua salonului, îmbrăcat într-o pijama de mătase neagră, subţire. Bilele împrăştiate pe covor în jurul lui erau făcute din pietre semipreţioase care se găseau în ţara lui natală: carneol şi cristal de stâncă. Nu s-a ridicat când a intrat Dagny. Stătea şi se uita în sus la ea şi o bilă de cristal i-a căzut ca o lacrimă din mână. I-a zâmbit, acelaşi zâmbet neschimbat, insolent, strălucitor din copilăria lui.

— Bună, Slug!

S-a auzit răspunzându-i, irezistibil, neputincios, fericită:

— Bună, Frisco!

Se uita la chipul lui; era chipul pe care-l cunoştea. Nu era brăzdat de nicio urmă a vieţii pe care o dusese şi de nicio urmă a ultimei lor nopţi împreună. Nu era acolo niciun semn al vreunei tragedii, nici amărăciune, nici tensiune – numai un umor radiant, maturizat şi tensionat, expresia unui umor impredictibil şi primejdios şi o seninătate a spiritului care e lipsit de orice vinovăţie. Dar asta, i-a trecut prin cap, era cu totul imposibil; asta era mai şocant decât orice altceva.

Ochii lui o studiau: haina boţită pe care o purta descheiată, pe jumătate alunecându-i de pe umeri, şi trupul subţire, într-un costum cenuşiu, care aducea a uniformă de funcţionar.

— Dac-ai venit îmbrăcată aşa ca să nu văd cât de drăguţă eşti, i-a spus, ai judecat prost. Eşti încântătoare. Vreau să-ţi spun ce uşurare e să văd o faţă inteligentă, chiar dacă e a unei femei. Dar nu vrei să auzi asta. Nu de asta ai venit aici.

Cuvintele astea erau atât de nepotrivite, erau totuşi spuse cu atâta uşurătate, încât au adus-o repede înapoi la realitate, la furia şi la rostul vizitei ei. A rămas în picioare, uitându-se în jos la el, cu chipul inexpresiv, refuzându-şi orice recunoaştere a intimităţii, chiar şi puterea lui de a o răni. I-a spus:

— Am venit să-ţi pun o întrebare.

— Spune.

— Când le-ai spus reporterilor acelora că ai venit la New York să fii martor la o farsă, la ce farsă te refereai?

A izbucnit în râs, ca un om care foarte rar găseşte un motiv să fie luat prin surprindere.

— Asta-mi place la tine, Dagny. În New York trăiesc în momentul de faţă şapte milioane de oameni. Din cele şapte milioane de oameni, numai tu te-ai fi putut gândi că nu e vorba despre scandalul cu divorţul din familia Vail.

— Despre ce era vorba?

— Ce alternativă ţi se pare plauzibilă?

— Dezastrul San Sebastián.

— E mult mai amuzant decât divorţul din familia Vail, nu-i aşa?

I-a replicat cu solemnitate, pe tonul lipsit de milă al unui procuror:

— Ai făcut-o conştient, cu sânge rece şi cu premeditare.

— Nu crezi c-ar fi mai bine să-ţi scoţi haina şi să te aşezi?

Ştia că făcuse greşeala să-şi trădeze prea marea implicare. S-a întors rece, şi-a scos haina şi a aruncat-o deoparte. Nu s-a ridicat s-o ajute. S-a aşezat într-un fotoliu. El a rămas pe podea, la o distanţă oarecare, dar era ca şi cum ar fi stat la picioarele ei.

— Ce am făcut cu premeditare? a întrebat-o.

— Toată şarlatania aceea de la San Sebastián.

— Şi care a fost premeditarea?

— Asta vreau să ştiu şi eu.

A chicotit ca şi cum i-ar fi cerut să explice într-o simplă discuţie o ştiinţă complexă, care necesita o viaţă întreagă de studiu.

— Ştiai că minele San Sebastián nu valorau nicio leţcaie, i-a spus. Ştiai dinainte să începi toată afacerea aceea abjectă.

— Şi-atunci de ce am început-o?

— Nu începe să-mi spui că n-ai avut nimic de câştigat. Ştiu. Ştiu că ai pierdut cincisprezece milioane de dolari din banii tăi. Aşa că totul a avut un scop.

— Poţi să găseşti un motiv pentru care aş fi făcut asta?

— Nu. E de neînţeles.

— Este? Presupui că am o minte extraordinară, o inteligenţă uimitoare şi o capacitate productivă ieşită din comun, aşa orice întreprind trebuie să aibă succes. Şi pretinzi apoi că nu aş avea nici cea mai mică dorinţă de a depune nici cel mai mic efort pentru Republica Populară Mexic. E de neînţeles, nu-i aşa?

— Ştiai, de dinainte de a cumpăra proprietatea aceea, că Mexicul e în mâinile unui guvern de tâlhari. N-ar fi trebuit să începi nici cel mai neînsemnat proiect minier pentru ei.

— Nu, n-ar fi trebuit.

— N-ai dat nici cea mai mică importanţă guvernului mexican, într-un fel sau altul, pentru că…

— Greşeşti… pentru că ştiai că ei o să naţionalizeze minele acelea mai devreme sau mai târziu. Tu umblai, de fapt, după acţionarii americani.

— Corect.

Se uita drept în ochii ei, nu zâmbea, faţa îi părea pătrunsă de cuvintele ei. A adăugat:

— Asta e doar o parte din adevăr.

— Care e restul?

— Nu numai după asta am umblat.

— După mai ce?

— Tu trebuie să-ţi dai seama.

— Am venit aici pentru că am vrut să ştii că încep să-mi dau seama care este scopul tău.

I-a zâmbit:

— Dacă ţi-ai fi dat seama, n-ai mai fi venit aici.

— E-adevărat. Nu înţeleg şi probabil că niciodată n-o să înţeleg. Abia încep să văd o parte din el.

— Care parte?

— Ai epuizat orice altă formă de depravare şi ai căutat o distracţie nouă trăgând pe sfoară indivizi ca Jim şi prietenii lui, numai ca să-i vezi zvârcolindu-se. Nu ştiu ce soi de decădere ar putea face pe cineva să exulte la aşa ceva, dar pentru asta ai venit la New York, să priveşti partea cea mai bună.

— Fără îndoială că mi-au asigurat un spectacol al zvârcolirii de cel mai înalt nivel. Mai ales fratele tău, James.

— Sunt nişte nebuni duşi pe copcă, dar, de data asta, singura lor vină a fost c-au avut încredere în tine. Au avut încredere în numele şi în cinstea ta.

I-a zărit din nou seriozitatea şi şi-a dat din nou seama că era nefalsificată când i-a spus:

— Da. Au avut. Ştiu.

— Şi ţi se pare amuzant?

— Nu, nu mi se pare deloc amuzant.

A continuat să se joace cu bilele, absent, indiferent, lovindu-le din când în când. A remarcat deodată acurateţea desăvârşită a ţintelor, îndemânarea mâinilor. Abia dacă-şi mişca încheietura să lovească bila pe care o trimitea, de-a lungul covorului, să atingă uşor o alta. S-a gândit la copilăria lui şi la predicţiile că orice ar face, ar fi făcut perfect.

— Nu, i-a răspuns, nu mi se pare amuzant. Fratele tău James şi prietenii lui nu ştiau nimic despre industria mineritului de cupru. Nu ştiau nimic despre cum se fac banii. Nici nu au crezut vreodată c-ar fi

necesar să înveţe. Au considerat ştiinţa inutilă şi judecata neesenţială. Nu au văzut decât unde sunt eu şi că mi-am făcut un titlu de glorie din a şti. Au crezut că se pot baza pe buna mea credinţă. Nu se trădează o încredere de felul ăsta, nu?

— Şi-atunci ai trădat-o cu bună ştiinţă?

— Asta tu trebuie să hotărăşti. Tu ai fost cea care a pomenit de încrederea lor şi de buna mea credinţă. Eu nu mai gândesc în astfel de termeni…

A ridicat din umeri, adăugând:

— Nu-mi pasă nici cât negru sub unghie de fratele tău, James, sau de prietenii lui. Teoria lor nu era deloc nouă, funcţionează de secole întregi. Dar nu era ceva lipsit de primejdii. Este un singur lucru pe care l-au scăpat din vedere. Ei au crezut că e sigur să se urce călare pe creierul meu, pentru că au presupus că ţinta călătoriei mele era averea. Toate calculele lor au rămas la premisa că nu vreau decât să fac bani. Dar dacă nu asta-i ce-am vrut?

— Şi dacă nu asta ai vrut, ce ai vrut, de fapt?

— Niciodată nu m-au întrebat. Păi, să nu se informeze asupra intenţiilor, asupra motivelor sau asupra dorinţelor mele e o parte esenţială a teoriei lor.

— Dacă nu ai vrut să faci bani, ce alt posibil motiv ai fi putut să ai?

— Orice altceva. Pentru moment, să-i cheltuiesc.

— Să cheltuieşti pe un eşec sigur, total?

— De unde era să ştiu că minele alea erau un eşec sigur şi total?

— La ce te-ar fi ajutat să ştii?

— Destul de simplu. Nu m-aş mai fi gândit.

— Ai început un proiect fără să gândeşti?

— Nu, nu chiar. Dar cred că mi-a scăpat. Sunt un simplu om. Am făcut o greşeală. Am eşuat. Am făcut o treabă proastă.

Şi-a mişcat încheietura; a lovit o bilă de cristal, strălucitoare, care s-a rostogolit pe covor şi a lovit cu putere o bilă maro din celălalt capăt al camerei.

— Nu cred, i-a răspuns.

— Nu?

— Dar oare eu nu am dreptul să fiu ceea ce se numeşte acum om? Trebuie să plătesc pentru greşelile tuturor şi să nu-mi fie permis niciodată să fac şi eu una?

— Nu te caracterizează.

— Nu?

S-a întins cât era de lung pe covor, leneş, odihnindu-se.

— Ai vrut să aflu că, dacă tu crezi că am făcut-o intenţionat, atunci încă ai crede că am avut un scop? Încă nu eşti capabilă să accepţi că sunt un târâie-brâu?

Şi-a închis ochii. L-a auzit râzând; era cel mai vesel sunet din lume.

A deschis repede ochii, dar nu era nicio urmă de cruzime pe faţa lui, numai râsul.

— Motivul meu, Dagny? Nu crezi că e cel mai simplu dintre toate – impulsul momentului?

Nu, s-a gândit ea, nu e adevărat; nu dacă râdea în felul acela şi nu dacă arăta aşa cum arăta. Capacitatea lui de a se bucura fără nicio umbră de tristeţe, s-a gândit, nu e una a nebunilor iresponsabili; pacea de netulburat a sufletului nu e a unui pierde-vară oarecare; să fii capabil să râzi în felul acela e rezultatul celei mai profunde, celei mai solemne chibzuinţe.

Aproape imperturbabilă, uitându-se la silueta întinsă pe covor la picioarele ei, şi-a dat seama că întreaga ei memorie se întorsese: pijamaua neagră, strânsă de-a lungul liniilor corpului său, gulerul descheiat, care lăsa să se vadă o piele arsă de soare, netedă şi tânără – şi s-a gândit la silueta cu pantaloni negri şi tricou întinsă alături de ea, în iarbă, la răsărit. Se simţise mândră atunci, mândră să ştie că trupul acela îi aparţinea; încă se mai simţea mândră. Şi-a amintit deodată, cu exactitate, gesturile excesive ale intimităţii lor; memoria ei trebuia să fie năvalnică acum, dar nu era. Era încă mândră, lipsită de regret sau de speranţă, un sentiment care nu avea puterea să ajungă la ea şi pe care nu avea puterea să-l distrugă.

Inexplicabil, printr-o asociere cu acest sentiment care o surprinsese, şi-a amintit ce o făcuse, de curând, să aibă aceeaşi senzaţie de fericire deplină ca a lui.

— Francisco, s-a auzit şoptind moale, amândoi iubeam muzica lui Richard Halley.

— Încă îmi place.

— L-ai întâlnit vreodată?

— Da. De ce?

— Ştii cumva dacă a compus cumva un al cincilea concert?

A rămas cu desăvârşire nemişcat. Credea că e cu totul de nezdruncinat; nu era. Dar nu reuşea să înţeleagă de ce, dintre toate lucrurile pe care le spusese, ăsta trebuie să fi fost singurul care ajunsese până la el. Nu a fost decât o singură clipă; apoi, în cele din urmă, a întrebat:

— Ce te face să crezi că a mai compus?

— Deci a făcut-o?

— Ştii că nu există decât patru concerte ale lui Halley.

— Da, dar mă întrebam dacă a mai compus vreunul.

— Nu, s-a oprit.

— Ştiu.

— Şi-atunci ce te-a făcut să mă întrebi?

— Un gând prostesc doar. Cu ce se ocupă acum? Unde e?

— Nu ştiu. Nu l-am mai văzut de mult timp. Ce te-a făcut să crezi că

există un al cincilea concert?

— Nu am spus că există. Abia dacă mi-am pus întrebarea asta.

— Şi de ce te-ai gândit la asta tocmai acum?

— Pentru că – a simţit cum autocontrolul i se zdruncină puţin – pentru că mintea mea nu poate să treacă foarte uşor de la muzica lui Richard Halley la… doamna Gilbert Vail.

A râs uşurat:

— O, de asta?… Că veni vorba, dacă mi-ai urmărit presa, nu ai remarcat nişte mici şi simpatice inadvertenţe în povestea doamnei Gilbert Vail?

— Nu citesc aşa ceva.

— Ar trebui. A făcut o descriere aşa de frumoasă a revelionului trecut, pe care l-am petrecut împreună, în vila mea din Andes. Lumina lunii pe culmile munţilor şi florile roşii ca sângele, care atârnau pe viţe la ferestrele deschise. Nu vezi nimic greşit în tabloul ăsta?

I-a răspuns încet:

— Eu ar trebui să te întreb asta, dar n-o s-o fac.

— O, nu văd nimic greşit – cu excepţia faptului că, de revelionul trecut, eram în El Paso, Texas, şi prezidam inaugurarea liniei San Sebastián a companiei Taggart Transcontinental, după cum trebuie să-ţi şi aminteşti, chiar dacă ai ales să nu fii prezentă cu ocazia asta. Am o fotografie în care stau cu braţele trecute peste umerii fratelui tău James şi ai lui señor Orren Boyle.

Ea a oftat, amintindu-şi că era adevărat şi amintindu-şi şi ce spunea povestea din presă a doamnei Vail.

— Francisco, ce… ce înseamnă toate astea?

A chicotit.

— Trage singură concluziile… Dagny – şi chipul lui era serios – de ce te-ai gândit că Richard Halley ar fi compus un al cincilea concert? De ce nu o simfonie sau o operă? De ce exact un concert?

— De ce te frământă asta?

— Nu mă frământă. Apoi a adăugat moale:

— Încă sunt îndrăgostit de muzica lui, Dagny. După aceea, a vorbit din nou nepăsător:

— Dar aparţine unei alte vârste. Era noastră furnizează un alt fel de distracţie.

S-a întors pe spate şi şi-a pus braţele cruciş sub cap, privind în sus ca şi cum s-ar fi uitat la scene dintr-un film de comedie proiectat pe tavan.

— Dagny, nu ţi-a făcut plăcere spectacolul comportamental al Republicii Populare Mexic în ceea ce priveşte minele San Sebastián? Ai citit discursurile din guvern şi editorialele din presă? Spuneau că sunt un trişor lipsit de scrupule, care i-a escrocat. Se aşteptau să aibă de naţionalizat un concern minier profitabil. Nu aveam niciun drept să-

i dezamăgesc în felul ăsta. Ai citit despre funcţionăraşul ăla mizerabil care voia să mă dea în judecată?

Râdea stând întins pe spate; braţele îi erau întinse de-o parte şi de cealaltă pe covor, desenând, împreună cu trupul lui, o cruce; părea dezarmat, liniştit şi tânăr.

— A meritat, oricât de mult m-a costat. Mi-am putut permite preţul unui spectacol ca ăsta. Dacă l-aş fi pus în scenă intenţionat, aş fi bătut recordul împăratului Nero. Ce înseamnă a da foc unui oraş – în comparaţie cu a ridica vălul de pe infern şi a-i lăsa pe oameni să-l vadă?

S-a ridicat, a luat câteva bile în mână şi stătea săltându-le absent în mâini; zornăiau cu un sunet moale, limpede, de piatră sănătoasă. Şi-a dat seama deodată că faptul că se juca cu bilele acelea nu era simplă şi deliberată afectare din partea lui; era nelinişte, nu putea să stea locului prea mult timp.

— Guvernul Republicii Populare Mexic a dat o proclamaţie, i-a spus, cerând poporului să aibă răbdare şi să îndure dificultăţile încă puţin. Se pare că averea din cuprul din minele San Sebastián era o parte a planului administraţiei centrale. Trebuia să crească nivelul de trai al tuturor şi să asigure o halcă de friptură de porc în fiecare duminică pentru orice femeie, bărbat, copil şi avorton din Republica Populară Mexic. Acum, cei care au pus planul la cale îi cer poporului să nu-i acuze pe ei, ci corupţia bogăţiei, pentru că s-a dovedit că aş fi un playboy iresponsabil, în loc să fiu capitalistul lacom care se aşteptau să fiu. De unde aveau ei să ştie – întreabă-te – c-o să-i las cu buzele umflate? Ei bine, e destul de aproape de adevăr. De unde aveau să ştie?

A remarcat felul în care mângâia bilele de cristal din palmă. Nu era conştient de asta, se uita aiurea la o depărtare oarecare, dar ea ştia cu siguranţă că gestul era o uşurare pentru el, poate ca o contrapondere. Degetele i se mişcau încet, pipăind textura pietrelor cu o desfătare senzuală. În loc să i se pară un gest imatur, i s-a părut, straniu, atrăgător – ca şi cum, i-a trecut deodată prin minte, senzualitatea nu ar fi fost deloc fizică, ci ar fi venit dintr-o aproape indiscernabilă mobilitate a spiritului.

— Şi asta nu e tot ce n-au ştiut, a continuat. Trebuie să mai afle câte ceva. Mai există şi acel cartier de locuinţe pentru muncitorii din San Sebastián. Costă opt milioane de dolari. Case cu armătură de oţel, cu instalaţie de apă şi canalizare, cu electricitate şi sisteme de răcire. De asemenea, o şcoală, o biserică, un spital şi un cinema. Un cartier ridicat pentru oameni care trăiseră în colibe făcute din lemn de esenţă moale şi foi de tablă subţire. Recompensa pe care am obţinut-o ca urmare a contrucţiei a fost privilegiul de a-mi scăpa pielea, o concesie specială pentru nefericitul accident de a nu mă fi născut mexican.

Cartierul muncitoresc a fost, de asemenea, parte a acestui plan. Un exemplu de urmat pentru planul progresiv al statului în ceea ce priveşte locuinţele. Ei bine, casele acelea cu structură de oţel sunt dintr-un carton vopsit cu o imitaţie foarte bună de şelac. N-or să mai reziste încă un an. Conductele de canalizare – ca şi cea mai mare parte din echipamentul nostru minier – au fost cumpărate de la vânzători a căror principală sursă erau demolările din Buenos Aires şi Rio de Janeiro. Canalizării îi mai dau cinci luni, iar sistemului de electrificare, cam şase. Şoselele minunate pe care le-am construit la patru mii de metri în stâncă pentru Republica Populară Mexic n-or să reziste mai mult de câteva ierni: sunt din ciment ieftin, fără fundaţie, iar întăriturile din curbele periculoase nu-s altceva decât draniţă vopsită. Aşteaptă numai o alunecare de pământ de pe munte. Biserica, aşa cred, va rămâne în picioare. Or să aibă nevoie de ea.

— Francisco, a şoptit ea, ai făcut-o intenţionat?

Şi-a ridicat capul; era înspăimântată să vadă pe faţa lui o expresie de infinită scârbă.

— Chiar dacă am făcut-o intenţionat, i-a răspuns, sau din neglijenţă, sau din prostie, nu înţelegi că nu înseamnă nimic? Acelaşi element era cel care lipsea.

Dagny tremura. Cu toate hotărârile pe care le luase, cu tot autocontrolul, i-a strigat:

— Francisco! Dacă vezi ce se întâmplă în lume, dacă înţelegi toate lucrurile pe care le-ai spus, nu poţi să râzi! Tu, dintre toţi oamenii, tu ar fi trebuit să te lupţi cu ei!

— Cu cine?

— Cu prăduitorii şi cu cei care fac să existe lumea asta de jaf. Mexicanii care pun la cale planuri şi toţi cei de teapa lor.

Zâmbetul lui avea o linie primejdioasă.

— Nu, draga mea. Cu tine trebuie să lupt.

L-a privit deconcertată.

— Ce vrei să spui?

— Spun că opt milioane de dolari costă cartierul muncitoresc din San Sebastián, i-a răspuns accentuând uşor şi cu voce puternică. Preţul plătit pentru casele acelea de carton era preţul cu care s-ar fi putut cumpăra structuri de oţel. La fel s-a întâmplat şi cu preţurile oferite pentru fiecare dintre celelalte materii. Banii s-au dus la oameni care se îmbogăţesc prin asemenea metode. Oameni ca ăştia nu rămân bogaţi pentru mult timp. Banii se duc pe apa sâmbetei, nu către cel mai productiv, ci spre cel mai corupt. După standardele vremurilor noastre, cel care are cel mai puţin de oferit este cel care câştigă. Banii sunt înghiţiţi în proiecte ca minele San Sebastián.

Cu greu, l-a întrebat:

— Asta ai urmărit?

— Da.

— Asta ţi se pare ţie amuzant?

— Da.

— Mă gândesc la numele tău, i-a spus, în timp ce o parte a minţii ei îi striga că reproşurile nu sunt de niciun folos. Era o tradiţie în familia ta ca un d'Anconia să lase întotdeauna o avere şi mai mare decât cea pe care o primise.

— O, da, înaintaşii mei au avut o remarcabilă capacitate să facă lucrul potrivit la momentul potrivit – şi să facă plasamentele cele mai bune. Desigur, „plasament" este un termen relativ. Depinde ce urmăreşti să atingi. Pentru moment, uită-te la San Sebastián. M-a costat cincisprezece milioane de dolari, dar aceste cincisprezece milioane au absorbit patruzeci de milioane aparţinând Taggart Transcontinental, treizeci şi cinci de milioane de la acţionari ca James Taggart şi Orren Boyle şi sute de milioane care vor fi pierdute prin repercusiuni colaterale. Nu e un profit slab pentru o investiţie, nu-i aşa, Dagny?

Rămăsese nemişcată.

— Tu îţi dai seama ce spui?

— O, da, pe deplin. Să continui şi să-ţi spun care sunt consecinţele pe care urmează să mi le reproşezi? În primul rând, nu cred că Taggart Transcontinental o să-şi revină în urma pierderilor de pe absurda linie San Sebastián. Tu crezi că o să-şi revină, dar nu-i aşa. În al doilea rând, San Sebastián l-a ajutat pe fratele tău James să distrugă Phoenix-Durango, care era aproape singura cale ferată bună rămasă.

— Aşa crezi tu?

— Şi o chestiune încă şi mai importantă.

— Tu – nu ştia de ce trebuie să o spună, în afară de amintirea chipului cu ochi adânci şi violenţi care păreau să o fixeze – îl cunoşti pe Ellis Wyatt?

— Fireşte.

— Ştii ce-ar putea să i se întâmple din cauza asta?

— Da. El o să fie următorul care iese din joc.

— Şi… ţi se pare… amuzant?

— Mult mai amuzant decât planurile mexicane.

Dagny s-a ridicat. Ani buni îl numise depravat; s-a temut, s-a gândit, a încercat să uite şi să nu se mai gândească niciodată; dar nu bănuise niciodată cât de departe mersese depravarea.

Nu se mai uita la el; nu ştia dacă o spunea cu voce tare, citându-i cuvintele de demult: „… cine o să facă mai mare cinste, tu – lui Nat Taggart, sau eu – lui Sebastián d'Anconia..

— Dar nu-ţi dai seama că am numit minele alea în cinstea marelui meu înaintaş? Cred că este un tribut care i-ar fi plăcut.

I-a trebuit un moment să-i revină vederea; nu ştiuse niciodată ce înseamnă blasfemia sau ce simte cineva când se confruntă cu ea; acum ştia.

Francisco se ridicase şi stătea curtenitor, zâmbindu-i; era un zâmbet rece, impersonal şi misterios.

Dagny tremura, dar nu avea nicio importanţă. Nu-i păsa ce vede el, sau ce intuieşte, sau de ce râde.

— Am venit aici pentru că voiam să ştiu care e motivul pentru care ai făcut ce-ai făcut cu viaţa ta, i-a spus cu voce joasă, lipsită de orice furie.

— Ţi-am spus care e motivul, i-a răspuns cu seriozitate, dar nu ai vrut să mă crezi.

— Încă te văd aşa cum erai. Eu nu pot să uit. Şi nici că ai devenit ceea ce-ai devenit – asta nu poate fi raţional conceput.

— Nu? Dar lumea aşa cum o vezi în jurul tău poate?

— Tu nu eşti omul care să fie sfărâmat de niciun fel de lume.

— Adevărat.

— Şi-atunci – de ce?

A ridicat din umeri.

— Cine e John Galt?

— O, nu folosi vorbe de mahala!

S-a uitat la ea. Pe buzele lui stătea o urmă de zâmbet, dar ochii îi era ficşi, serioşi şi, pentru o secundă, uimitor de pătrunzători.

— De ce? a repetat Dagny.

I-a răspuns la fel cum i-a răspuns în noaptea aceea, în acelaşi hotel, cu zece ani în urmă:

— Nu eşti pregătită să auzi.

Nu a condus-o până la uşă. Pusese deja mâna pe clanţă când s-a întors şi s-a oprit. El stătea în cealaltă parte a camerei, uitându-se la ea; era o privire care o cuprindea pe de-a-ntregul; ştia ce înseamnă şi a lăsat-o încremenită.

— Vreau încă să fac dragoste cu tine, i-a spus. Dar nu sunt un bărbat destul de fericit ca să pot să fac asta.

— Nu eşti destul de fericit? a repetat ea, cu desăvârşire consternată.

Francisco a râs.

— E firesc ca ăsta să fie primul lucru pe care l-ai spune? A aşteptat, dar ea rămânea în continuare tăcută. Vrei şi tu, nu-i aşa?

Era cât pe ce să răspundă „nu”, dar şi-a dat seama că adevărul e şi mai urât.

— Da, i-a răspuns cu răceală, dar nu-mi pasă că vreau.

Francisco a zâmbit, cu făţişă consideraţie, dându-şi seama câtă putere i-a trebuit ca s-o spună.

Dar nu mai zâmbea când i-a spus, pe când ea deschidea uşa să

plece:

— Ai mult curaj, Dagny. Într-o zi, ai să te saturi de asta.

— Să mă satur de ce? De curaj?

Nu i-a răspuns.

Capitolul VI
Necomercial

Rearden stătea cu fruntea lipită de oglindă şi încerca să nu se gândească la nimic.

Ăsta era singurul mod prin care putea să treacă prin asta. S-a concentrat asupra suprafeţei reci a oglinzii, întrebându-se cum se simte cineva dacă mintea lui e absorbită de o gaură neagră, mai ales după o viaţă trăită după axioma conform căreia funcţia cea mai limpede, constantă şi evidentă a raţiunii sale era îndatorirea lui fundamentală. S-a întrebat de ce nimic nu-l făcuse să pară neputincios, dar acum nu era în stare nici măcar să înfigă butonii negri strălucitori în mânecile cămăşii.

Era aniversarea nunţii sale şi ştiuse de trei luni că petrecerea va avea loc în seara aceea, aşa cum îşi dorise Lillian. Îi promisese – bazându-se pe faptul că evenimentul era destul de departe în timp – că o să fie acolo când va veni vremea, aşa cum era la fiecare întâlnire de afaceri din agenda lui extrem de încărcată. După aceea, de-a lungul celor trei luni cu optsprezece ore zilnice de lucru, uitase – până acum jumătate de oră când, deşi trecuse cu mult de ora cinei, secretara intrase în biroul său şi zisese cu autoritate:

— Petrecerea dumneavoastră, domnule Rearden.

El scosese un ţipăt scurt sărind în picioare:

— Doamne Dumnezeule!

Alergase acasă, urcase în grabă scările, aproape îşi rupsese hainele de pe el şi apoi începuse să se îmbrace, conştient doar de faptul că trebuia să se grăbească, nu şi de motivul pentru care trebuia să se grăbească. Când a înţeles cu adevărat de ce o face, gândul ăsta l-a lovit drept în coşul pieptului şi s-a oprit.

„Nu-ţi pasă de nimic altceva în afară de afacerile tale.” Auzise asta toată viaţa, aproape ca pe un verdict al damnării sale. Ştiuse dintotdeauna că afacerile erau la fel de private ca un soi de cult secret şi ruşinos, în care nimeni nu implica oameni nevinovaţi, că oamenii priveau afacerile ca pe o necesitate murdară, necesitate care nu trebuia niciodată menţionată, iar dacă vorbeai despre afaceri, jigneai sensibilităţile superioare, că, aşa cum cineva se spală pe mâini ca să dea jos unsoarea motoarelor înainte de a veni acasă, exact la fel trebuia el să se spele de orice afaceri din minte înainte să intre într-un salon. Niciodată nu se condusese după acest principiu, dar acceptase

că familia sa trebuia să adere la el. Lua exact aşa cum era – fără să pună întrebări, ca pe ceva ce înveţi în copilărie şi nu mai pui niciodată la îndoială – faptul că-şi dedica întreaga viaţă, ca un martir al unei religii misterioase, unei activităţi pe care o iubea cu toată fiinţa lui, dar pentru care oamenii, de al căror respect nu avea nevoie, îl considerau un paria.

Acceptase că era de datoria lui să-i ofere soţiei sale o manifestare a vieţii care nu avea nicio legătură cu afacerile. Dar niciodată nu găsise mijloacele prin care s-o facă şi niciodată nu se simţise vinovat din cauza asta. Nu putea nici să se schimbe cu forţa şi nici să dea vina pe ea când îl blama.

Nu îi oferise lui Lillian nicio secundă din timpul său luni de zile – nu, s-a gândit, ani de zile – în toţi cei opt ani de căsătorie. Nu-l interesau absolut deloc lucrurile care o interesau pe ea, nici măcar în măsura în care ar fi putut şti care sunt alea. Ea avea un cerc larg de prieteni, iar el auzise că oamenii ăştia erau nucleul cultural al ţării, dar niciodată nu avusese timp să se întâlnească cu ei sau să-i recunoască după lucrurile pe care le-au făcut, oricare ar fi fost ele. Ştia doar că numele lor apăreau destul de des pe prima pagină a revistelor de la chioşcurile de ziare. Dacă Lillian era ofensată de atitudinea lui, s-a gândit el, avea tot dreptul să fie. Dacă ea se opunea manierei sale de a aborda lucrurile, el o merita. Dacă familia lui îi spunea că n-are suflet, aveau dreptate.

Niciodată nu se menajase în vreun fel. Când apărea o problemă la fabrică, prima lui grijă era să descopere care era cauza acestei probleme; nu căuta niciodată greşeala altcuiva, îşi căuta mereu propria greşeală; se aştepta la perfecţiune doar din partea lui. Nu urma să-şi acorde niciun pic de clemenţă acum, toată vina era a lui. Dar la fabrică, lucrul ăsta activa un impuls interior care îl împingea imediat să rezolve problema; acum nu avea niciun efect... încă vreo câteva minute, s-a gândit el, sprijinindu-şi capul de oglindă, cu ochii închişi.

Nu putea să oprească lucrul ăla ciudat din mintea lui care îl bombarda încontinuu cu cuvinte; era ca şi când ar fi încercat să cupleze cu mâna goală un hidrant stricat. Valuri de înţepături, cuvinte, imagini, toate astea nu conteneau să se arunce asupra creierului său... Ore, s-a gândit, ore pe care o să le petrec privind ochii invitaţilor care se plictisesc dacă încă mai sunt treji sau uitându-se în gol, într-o stare complet imbecilă, dacă nu mai sunt, şi o să mă prefac că nu văd niciuna, nici alta şi o să mă chinui să le spun câte ceva când n-am nimic să le spun – dar, de fapt, el avea nevoie de ore întregi de cercetări şi analize ca să determine cine e cea mai potrivită persoană pentru preluarea postului de superintendent al fabricilor sale, pentru că cel dinainte îşi dăduse demisia pe neaşteptate, fără nicio

explicaţie; trebuia să facă asta cât mai repede posibil – oamenii de felul acela erau atât de greu de găsit – şi, dacă se întâmpla ceva care să rupă ritmul fabricilor… Ei bine, produceau şinele Taggart… Şi-a adus aminte de reproşul tăcut, de privirea dură, plictisită şi dispreţuitoare pe care o vedea de fiecare dată în ochii familiei lui când prindeau din mers măcar puţin din pasiunea lui pentru muncă şi de inutilitatea tăcerii lui, a speranţei lui că ei nu vor crede că oţelul Rearden însemna pentru el atât de mult – ca un alcoolic care vrea ca băutura să-i pară indiferentă în mijlocul unor oameni care-l privesc cu dispreţul amuzat al oamenilor care îi cunosc secretul murdar…

— Azi-noapte ai ajuns la două, unde ai fost? îl întreba maică-sa la cină, iar Lillian răspundea:

— La fabrică, bineînţeles! aşa cum altă soţie ar fi spus: „La barul de la colţ, bineînţeles”…

Sau Lillian întrebându-l cu o jumătate de zâmbet pe buze:

— Ce-ai făcut ieri la New York?

— A fost o întâlnire cu băieţii.

— Afaceri?

— Da.

— Sigur că da, şi Lillian se întorcea cu spatele la el şi nu mai rămânea decât cu faptul, ruşinos de altfel, că el aproape sperase ca ea să fi crezut că s-a destrăbălat la o petrecere…

Un mineralier se scufundase într-o furtună pe lacul Michigan, cu mii de tone de minereu Rearden în el; bărcile alea se dezmembrau pe zi ce trecea – dacă nu lua problema în mâini şi dacă nu-i ajuta să obţină lucrurile de care aveau nevoie, proprietarii liniei de transport ar fi dat faliment şi nu mai era nicio altă companie care să opereze pe lacul Michigan…

— Aranjamentul ăla? a zis Lillian, arătând cu degetul către nişte măsuţe de cafea şi către nişte scăunele din salon. Nu, Henry, nu-i chiar nou, dar bănuiesc că ar trebui să mă simt flatată de faptul că ţi-a luat doar trei săptămâni să le vezi. E o copie a unui salon dintr-un faimos palat francez, făcută chiar de mine – dar lucrurile astea n-au cum să te intereseze pe tine, dragule, nu sunt înscrise la bursă şi nici n-au valoare de piaţă…

Comanda de cupru pe care o făcuse cu şase luni în urmă nu fusese livrată, iar data livrării fusese amânată de trei ori – „N-avem ce face, domnule Rearden”; trebuia să găsească o altă companie cu care să lucreze, pentru că aprovizionarea cu cupru devenise din ce în ce mai dificilă… Philip nu zâmbea când şi-a ridicat dintr-odată privirea în timp ce îi ţinea un discurs unui prieten de-al maică-sii despre o organizaţie în care tocmai se înscrisese, dar era ceva în muşchii feţei lui care sugera un zâmbet de superioritate când a zis:

— Nu, pe tine n-ar avea cum să te intereseze asta, Henry, nu sunt

afaceri, nu sunt deloc afaceri, sunt treburi strict necomerciale…

Constructorul ăla din Detroit care trebuia să refacă o fabrică imensă avea de gând să folosească în fundaţie metal Rearden; ar trebui să zboare până la Deroit şi să vorbească cu el – putea s-o fi făcut în seara asta…

— Nu asculţi deloc, a zis mama lui la micul dejun, când el se gândea la fluctuaţiile preţurilor de pe piaţa cărbunelui, în timp ce ea-i povestea un vis pe care-l avusese noaptea trecută. Niciodată n-ai ascultat ce au oamenii de zis. Nu te interesează nimic altceva în afară de tine. Nu-ţi pasă nici cât negru sub unghie de oameni, de nicio fiinţă de pe Pământul ăsta…

Paginile pline de text de pe biroul lui erau un raport despre testele care fuseseră făcute pe un avion din metal Rearden – poate, dintre toate lucrurile de pe Pământ, ceea ce voia cel mai mult era să citească raportul ăsta; stătea acolo, pe biroul lui, de trei zile şi nu avusese timp de el – de ce nu l-ar fi citit acum şi…

A dat violent din cap, deschizându-şi ochii şi făcând un pas înapoi.

A încercat să apuce butonii. Şi-a văzut, în schimb, mâna întinzându-se către teancul de scrisori de pe măsuţa de toaletă. Era corespondenţă pe care scria „urgent”, trebuia citită în seara asta, dar el nu avusese timp s-o citească la birou. Secretara lui îi băgase scrisorile în buzunar pe drumul de plecare. Le aruncase acolo când se dezbrăcase.

Un fragment de ziar a zburat şi a aterizat pe podea. Era un editorial pe care secretara lui îl încercuise cu o carioca roşie. Se numea „Egalitatea şanselor”. Trebuia să-l citească: se vorbise mult prea mult, obsedant de mult, despre problema asta în ultimele trei luni.

L-a citit în timp ce, pe fundal, de la parter, se auzeau voci şi râsete forţate, aducându-i aminte că musafirii ajunseseră, că petrecerea începuse, iar el va da în curând nas în nas cu privirile amare, pline de reproş ale familiei lui când va coborî.

Editorialul spunea că, în vremurile astea, în care producţia se diminuează, piaţa se restrânge şi posibilităţile de câştig ale oamenilor sunt din ce în ce mai puţine, nu era corect să i se permită unui om să deţină mai multe afaceri, în vreme ce alţii nu aveau nici măcar una; era dăunător să li se permită unora să monopolizeze resursele, nelăsându-le celorlalţi nicio şansă; competiţia era esenţială în societate şi era de datoria societăţii să nu lase niciun competitor să câştige prea mult teren în faţa celorlalţi. Editorialul prevedea aprobarea unei legi care fusese propusă, o lege care nu dădea voie niciunei persoane să deţină mai mult de un concern.

Wesley Mouch, omul lui de la Washington, îi spusese lui Rearden că n-are de ce să-şi facă griji; lupta va fi una pe viaţă şi pe moarte, dar legea n-o să treacă. Rearden nu înţelegea nimic despre soiul ăsta de

jocuri de culise. O lăsa în seama lui Wesley şi a staffului său. De-abia avea timp să frunzărească rapoartele lor şi să semneze cecurile de care Mouch spunea că aveau nevoie pentru a duce lupta asta.

Rearden nu credea că legea o să fie aprobată. Nu putea să creadă aşa ceva. Pentru că toată viaţa se ocupase de realitatea curată a metalelor, a tehnologiei şi a producţiei, ajunsese să fie convins că oamenii trebuie să fie guvernaţi de raţional, nu de fantasmagoric, că omul trebuia să caute şi să găsească ce era corect, pentru că răspunsul corect era, de fiecare dată, cel câştigător; că ce era greşit, injust, monstruos n-avea cum să funcţioneze în lumea asta, pentru că, de fiecare dată, se înfrângea pe sine. A lupta împotriva unei astfel de legi părea ridicol şi ruşinos pentru el, ar fi fost ca şi când el ar fi concurat, dintr-odată, cu un om care calcula compoziţia oţelului cu formulele numerologiei.

Îşi zisese că problema era delicată şi periculoasă. Dar urletul disperat al celui mai isteric editorialist n-avea cum să aibă vreun efect asupra lui, în vreme ce o variaţie a unei zecimale din metalul Rearden într-un raport de laborator îl făcea să sară în picioare de nerăbdare sau de entuziasm. Nu avea energie pentru lucrurile astea.

A mototolit editorialul şi l-a aruncat la coşul de gunoi. A simţit cum e cuprins de o epuizare de care nu era niciodată cuprins la birou, epuizarea aia care pare să aştepte după el şi să-l prindă din urmă de fiecare dată când îşi ocupă timpul cu alte lucruri. Se simţea incapabil de orice altceva în afara unui somn lung.

Şi-a spus că trebuia neapărat să meargă la petrecere; că familia lui avea dreptul să-i ceară asta, că învăţase şi el să agreeze tipul ăsta de plăcere, mai mult de dragul lor decât de al lui.

Se întreba de ce asta nu era de ajuns ca să-l împingă de la spate. De-a lungul întregii lui vieţi, de fiecare dată când era convins că găsise drumul de urmat, nevoia de a păşi pe el venea de la sine. Ce se întâmpla cu el? s-a întrebat. Conflictul era atât de ciudat; ceva îl ţinea de la a face ce credea că e bine să facă – nu era asta o axiomă a răului? Să recunoşti vina cuiva, dar să nu simţi altceva decât o indiferenţă crasă, rece – nu era asta o trădare a ceea ce fusese mereu motorul vieţii şi al mândriei sale?

Nu s-a mai gândit la asta. S-a îmbrăcat repede, necruţător.

Şi-a îndreptat spatele, figura lui înaltă păşea cu alura încrezătoare, liniştită a autorităţii, iar albul unei batiste îi ieşea din buzunarul de la piept. A coborât scările care duceau în salon, arătând – spre satisfacţia pe care au avut-o matroanele alea care de-abia aşteptau să-l vadă – ca un mare industriaş.

A văzut-o pe Lillian la picioarele scărilor. Liniile patriciene ale unei rochii galbene de seară, o rochie Empire, se pliau perfect pe corpul ei graţios, iar ea stătea acolo ca o fiinţă care avea control complet

asupra trecutului ei. El a zâmbit; îi plăcea s-o vadă fericită; în felul ăsta avea o oarecare justificare pentru petrecere.

S-a apropiat de ea şi s-a oprit. De fiecare dată avusese gusturi excelente când îşi alegea bijuteriile, niciodată nu purta ceva prea strident. Dar, în seara asta, totul era ostentativ: un lanţ cu diamante, cercei cu diamante, inele cu diamante şi agrafe cu diamante. În contrast, mâinile ei erau extrem de goale. La încheietura dreaptă avea doar brăţara din metal Rearden. Pietrele strălucitoare o făceau să pară un kitsch cumpărat de la un magazin de cartier.

Când şi-a mutat privirea de pe încheietură pe faţă, ea se uita la el. Ochii ei erau îngustaţi şi nu putea să înţeleagă ce-i transmiteau; era o privire care părea, în acelaşi timp, ascunsă şi la vedere, privirea a ceva ascuns care se lăuda cu capacitatea de a nu fi detectat.

A vrut să-i rupă brăţara de la încheietură. În loc să facă asta, s-a înclinat în faţa doamnei care o însoţea, fiind parcă teleghidat de vocea fericită care o prezenta şi având o faţă inexpresivă.

— Omul? Ce e omul? E doar o combinaţie de elemente chimice care au iluzia măreţiei, le-a zis dr. Pritchett unui grup de oaspeţi din cameră.

Dr. Pritchett a luat un aperitiv de pe un vas de cristal, l-a ţinut câteva clipe cu două degete şi l-a băgat pe tot în gură.

— Pretenţiile metafizice ale oamenilor, a zis el, sunt ridicole. Un calup de protoplasmă abjectă, plin de idei groaznice şi de emoţii egoiste – şi îşi imaginează că e important! Serios, asta e sursa tuturor problemelor lumii.

— Dar care idei nu sunt groaznice sau egoiste, profesore? a întrebat o matroană zeloasă al cărei soţ avea o fabrică de automobile.

— Niciuna, a zis dr. Pritchett. Niciuna de care să fie capabil omul.

Un tânăr a întrebat, ezitant:

— Dar dacă nu avem nicio idee bună, atunci cum putem şti că cele pe care le avem sunt groaznice? Care e sistemul de valori?

— Nu există un sistem de valori.

Asta a redus audienţa la tăcere.

— Filosofii trecutului au fost superficiali, şi-a continuat dr. Pritchett şarada. A rămas de datoria secolului nostru să redefinească scopul filosofiei. Scopul filosofiei nu e acela de a ajuta oamenii să găsească sensul vieţii, ci acela de a le demonstra oamenilor că nu există un sens al vieţii.

O tânără atrăgătoare, al cărei tată avea o mină de cărbune, a întrebat indignată:

— Cine spune asta?

— Eu încerc să spun asta, a zis dr. Pritchett. În ultimii trei ani fusese şeful Departamentului de Filosofie de la Universitatea Patrick Henry.

Lillian Rearden s-a apropiat, cu bijuteriile strălucindu-i în lumină.

Expresia de pe faţa ei avea urma uşoară a unui zâmbet calculat bine, la fel ca buclele din părul ei.

— E insistenţa omului asupra sensului cea care îl face atât de dificil, a zis dr. Pritchett. Odată ce înţelege că el nu este absolut deloc important în marea ecuaţie a universului, că niciun fel de posibile semnificaţii nu pot fi ataşate faptelor lui, că nu contează absolut deloc dacă trăieşte sau moare, o să devină mult mai… docil.

A dat din umeri şi s-a întins după încă un aperitiv. Un om de afaceri a zis, stânjenit:

— Ceea ce vă întrebasem eu, profesore, era ce părere aveţi despre Legea egalităţii de şansă?

— O, despre aia? a întrebat dr. Pritchett. Dar aveam impresia că a fost destul de clar că sunt în favoarea ei, pentru că sunt în favoarea unei economii libere. O economie liberă nu poate exista fără competiţie. Aşadar, oamenii trebuie forţaţi să intre în competiţie. Aşadar, trebuie să controlăm oamenii pentru a-i forţa să fie liberi.

— Dar nu e asta un fel de contradicţie?

— Nu într-un sens filosofic. Trebuie să începi să vezi mai departe de definiţiile rigide ale gândirii învechite. Nimic nu e rigid în univers. Totul e fluid.

— Dar raţiunea spune că…

— Raţiunea, dragul meu prieten, este cea mai naivă dintre superstiţii. Cel puţin ăsta e un fapt general acceptat în zilele noastre.

— Dar nu înţeleg cum putem să…

— Suferi de deziluzia generală conform căreia lucrurile pot fi înţelese. Nu poţi percepe faptul că universul e o contradicţie perpetuă.

— O contradicţie a cui? a întrebat matroana.

— O contradicţie a lui însuşi.

— Cum… Cum e asta?

— Draga mea doamnă, datoria gânditorilor nu e aceea de a explica, ci de a demonstra că nimic nu poate fi explicat.

— Da, desigur… doar că…

— Scopul filosofiei nu e acela de a cunoaşte, ci acela de a demonstra că această cunoaştere nu este posibilă.

— Dar, după ce vom dovedi asta, a întrebat tânăra, ce o să mai rămână?

— Instinctul, a zis dr. Pritchett respectuos.

În cealaltă parte a camerei, un grup îl asculta pe Balph Eubank. Stătea drept pe un braţ al unui fotoliu, pentru a contrabalansa aparenţa pe care o lăsa figura lui, aceea de relaxare.

— Literatura trecutului, a zis Balph Eubank, a fost o escrocherie superficială. Muşamaliza viaţa pentru a-i mulţumi pe oligarhii pe care îi slujea. Moralitatea, liberul arbitru, realizările, finalurile fericite şi omul eroic sunt toate lucruri care astăzi ne fac să râdem. Vremurile

noastre au oferit pentru prima dată profunzime literaturii, punând în evidenţă adevărata esenţă a vieţii.

O fată foarte tânără, într-o rochie albă de seară, a întrebat, timidă:

— Care e adevărata esenţă a vieţii, domnule Eubank?

— Suferinţa, a zis Balph Eubank. Înfrângerea şi suferinţa.

— Dar… dar de ce? Oamenii sunt fericiţi… câteodată… nu?

— Asta e o iluzie a celor ale căror emoţii sunt superificiale.

Fata s-a făcut roşie în obraji. O femeie bogată care moştenise o rafinărie de petrol a întrebat, vinovată:

— Ce ar trebui să facem pentru a îmbunătăţi gusturile literare ale oamenilor, domnule Eubank?

— Asta este o gravă problemă socială, a zis Balph Eubank. Toată lumea vorbea despre el ca despre liderul generaţiei literare de atunci, dar el nu scrisese niciodată o carte care să se vândă în mai mult de trei mii de exemplare. Eu personal cred că, dacă am aplica Legea egalităţii de şansă şi literaturii, am putea găsi în ea o soluţie.

— Credeţi că Legea este una benefică pentru industrie? Nu sunt sigură ce să spun despre asta.

— Cu siguranţă asta cred. Cultura noastră s-a scufundat într-un bazin imens de materialism. Oamenii şi-au pierdut toate valorile spirituale în încercarea lor oarbă de a căuta dezvoltarea tehnologică. Sunt mult prea delăsători. Se vor întoarce la o viaţă mai nobilă dacă îi învăţăm ce înseamnă lipsa. Aşa că trebuie să punem o barieră în faţa avidităţii lor materiale.

— Nu m-am gândit la asta, a zis femeia.

— Dar cum ai de gând să faci o Lege a egalităţii şanselor pentru literatură, Ralph? a întrebat Mort Liddy. E ceva nou pentru mine.

— Numele meu e Balph, a zis Eubank nervos. Şi e ceva nou pentru tine pentru că e ideea mea.

— Bine, bine, nu mă cert cu nimeni. Întreb doar. Mort Liddy a zâmbit. Îşi petrecea majoritatea timpului zâmbind forţat. Era un compozitor care scria piese de modă veche pentru filme şi simfonii moderne pentru o mână de oameni.

— Ar funcţiona foarte simplu, a zis Balph Eubank. Ar trebui să fie o lege care să limiteze tirajul la zece mii de exemplare. Asta ar deschide piaţa literară pentru noi talente, noi idei şi scrieri noncomerciale. Dacă oamenilor le-ar fi interzis să cumpere un milion de copii din acelaşi căcat, ei ar fi forţaţi să cumpere cărţi mai bune.

— Nu-i rău ce zici tu, a spus Mort Liddy. Dar n-ar fi ăsta un atac la conturile bancare ale scriitorilor?

— Cu atât mai bine. Doar cei al căror scop nu sunt banii ar trebui să aibă voie să scrie.

— Dar, domnule Eubank, a întrebat tânăra în rochie albă, ce s-ar întâmpla dacă mai mult de zece mii de oameni ar vrea să cumpere

aceeaşi carte?

— Zece mii de cititori sunt de ajuns pentru orice carte.

— Nu asta vreau să spun. Vreau să spun ce se întâmplă dacă o vor?

— Asta e irelevant.

— Dacă o carte spune o poveste bună, care…

— Povestea e o vulgaritate primitivă în literatură, a zis Balph Eubank dispreţuitor.

Dr. Pritchett, trecând pe lângă ei în drumul lui către bar, s-a oprit să zică:

— Cam aşa ceva. Aşa cum şi logica este o vulgaritate primitivă în filosofie.

— Aşa cum melodicitatea e o vulgaritate primitivă în muzică, a zis Mort Liddy.

— Ce-i cu toată gălăgia asta? a întrebat Lillian Rearden, strălucind de undeva de lângă ei.

— Lillian, îngerul meu, a tărăgănat Balph Eubank, ţi-am spus că-ţi dedic următoarea mea carte?

— Mulţumesc, dragule.

— Cum se numeşte noua ta carte? a întrebat femeia bogată.

— „Inima e un lăptar”.

— Despre ce e?

— Frustrare.

— Dar, domnule Eubank, a întrebat tânăra în rochie albă, înroşindu-se din cap până în picioare, dacă totul e frustrare, de ce ar mai trebui să trăim?

— Iubirea frăţească, a zis Balph Eubank cu îndârjire.

Bertram Scudder se sprijinea de bar. Faţa lui slabă, lungă arăta ca şi când s-ar fi surpat, cu excepţia gurii şi a globilor săi oculari, care erau proeminenţi ca trei sfere fine. Era editorul unei reviste numite *Viitorul* şi scrisese un articol despre Hank Rearden care se numea „Caracatiţa”.

Bertram Scudder şi-a ridicat paharul gol şi l-a întins în tăcere către chelner, pentru încă un rând. A luat o înghiţitură din noua lui băutură, a văzut paharul gol din faţa lui Philip Rearden, care stătea lângă el, şi a ridicat un deget către chelner, făcându-i semn. A ignorat paharul gol din faţa lui Betty Pope, care stătea de cealaltă parte a lui Philip.

— Uite, amice, a zis Bertram Scudder, cu ochii fixaţi în direcţia lui Philip, chiar dacă-ţi place sau nu, Legea egalităţii şanselor reprezintă un mare pas înainte.

— Ce v-a făcut să credeţi că nu-mi place, domnule Scudder? a întrebat Philip umil.

— O să doară puţin, nu? Braţul lung al societăţii încearcă să abroge măcar puţin legea *hors d’ceuvres* pe care o vezi pe-aici. A arătat cu mâna către restul barului.

— De ce presupuneţi că nu sunt de acord cu asta?

— Eşti de acord cu ea? a întrebat Bertram Scudder, fără vreo urmă de curiozitate în glas.

— Da! a zis Philip repede. Tot timpul am pus binele public înaintea oricăror consideraţii personale. Am contribuit cu timp şi bani la Prietenii Progresului Global şi la cruciada lor pentru Legea Egalităţii de Şansă. Consider că e complet nedrept ca un singur om să deţină totul şi să nu le lase nimic celorlalţi.

Bertram Scudder s-a uitat la el gânditor, dar fără un real interes.

— Ei bine, asta e ciudat de frumos din partea ta, a zis el.

— Unii oameni iau în serios problemele de morală, domnule Scudder, a zis Philip cu o mândrie ciudată în voce.

— Despre ce vorbeşte, Philip? a întrebat Betty Pope. Nu ştim pe nimeni care deţine mai mult de o afacere, nu?

— O, las-o mai moale! a zis Bertram Scudder cu o voce plictisită.

— Nu văd de ce se face atâta caz de Legea egalităţii de şansă, a zis Betty Pope cu agresivitate, pe tonul unui expert în economie. Nu înţeleg de ce oamenii de afaceri sunt împotriva ei. E în avantajul lor. Dacă toată lumea e săracă, ei nu vor avea cui să-şi vândă mărfurile. Dar dacă încetează să mai fie egoişti şi le dau şi celorlalţi o bucăţică din ce au ei, vor avea şansa de a lucra din greu şi de a avea mai mult.

— Nu înţeleg de ce industriaşii ar trebui luaţi în seamă oricum, a zis Scudder. Când masele sunt sărace lipite şi încă mai există bunuri pe piaţă, e cretin să te aştepţi ca oamenii să fie opriţi de o bucată de hârtie numită act de proprietate. Drepturile de proprietate sunt o superstiţie. Cel care are o proprietate o are tocmai din bunăvoinţa celor care nu pun, pur şi simplu, mâna pe ea. Oamenii pot pune mâna pe ea în orice clipă. Dacă pot, de ce n-ar face-o?

— Ar trebui s-o facă, a zis Claude Slagenhop. Au nevoie de ea. Nevoia e singurul lucru demn de luat în considerare. Dacă oamenii au nevoie, trebuie să pună întâi mâna pe lucruri şi să vorbească după aia.

Claude Slagenhop s-a apropiat şi a reuşit cumva să se înghesuie între Philip şi Scudder, dându-l pe Scudder la o parte aproape imperceptibil. Slagenhop nu era înalt sau gras, dar avea un corp masiv, pătrăţos şi un nas spart. Era preşedintele Prietenilor Progresului Global.

— Foamea nu stă după nimeni, a zis Claude Slagenhop. Ideile sunt doar aer cald. O burtă goală e un fapt cert. Am spus în toate discursurile mele că nu e necesar să vorbim atât de mult. Societatea suferă din lipsa posibilităţilor de afaceri în momentul ăsta, aşa că avem dreptul să punem mâna pe posibilităţile care se ivesc. Drept e orice e bun pentru societate.

— N-a săpat singur după minereul ăla, nu? s-a smiorcăit Philip dintr-

odată, cu o voce stridentă. A trebuit să angajeze sute de muncitori. Ei au făcut-o. De ce se crede atât de important?

Cei doi bărbaţi s-au uitat la el, Scudder cu o sprânceană ridicată, Slagenhop fără nicio expresie.

— O, Doamne! a zis Betty Pope, aducându-şi aminte.

Hank Rearden stătea la un geam dintr-un colţ întunecat al salonului. Spera că nimeni n-o să-l observe măcar pentru câteva minute. Tocmai scăpase din ghearele unei femei de vârsta a doua, care îi povestise despre experienţele ei paranormale. Stătea acolo, uitându-se pe geam. În depărtare, strălucirea roşie a Rearden Steel se vedea pe cer. A privit-o şi a trăit o clipă de linişte.

S-a întors cu faţa către salon. Niciodată nu-i plăcuse casa lui; totul fusese alegerea lui Lillian. Dar, în seara asta, culorile amestecate ale rochiilor de seară puneau în plan secund aspectul camerei şi îi dădeau un aer de veselie strălucitoare. Îi plăcea să vadă oamenii voioşi, chiar dacă nu înţelegea felul acesta de a se simţi bine.

S-a uitat la flori, la scânteierile de lumină din paharele de cristal, la braţele şi umerii dezgoliţi ai femeilor. Afară bătea un vânt rece, măturând petice goale de pământ. A văzut ramurile subţiri ale unui copac cum se încovoaie, ca nişte braţe care se mişcă disperat să ceară ajutor. Copacul se vedea în strălucirea fabricii.

Nu putea să denumească acel sentiment straniu. Nu avea cuvinte pentru a-i materializa cauza, trăsăturile, înţelesul. Ceva din el era voioşie, dar era solemn ca o decapitare – nu ştia a cui.

Când s-a întors în mulţime, zâmbea. Dar zâmbetul s-a risipit dintr-odată când a văzut un nou oaspete intrând pe uşă: era Dagny Taggart.

Lillian s-a grăbit să o întâmpine, studiind-o curioasă. Se mai întâlniseră înainte, cu unele ocazii, şi i se părea ciudat s-o vadă pe Dagny Taggart purtând o rochie de seară. Era o rochie neagră cu un corsaj care trecea numai peste un umăr, lăsându-l pe celălalt dezgolit; umărul dezgolit era singurul accesoriu al rochiei. Văzând-o numai în costumele pe care le purta, nimeni nu se putea gândi la corpul lui Dagny Taggart. Rochia neagră părea să arate mult prea mult, pentru că era uluitor să descoperi că trăsăturile umărului ei erau fragile şi frumoase şi că brăţara cu diamante de pe încheietura ei era o dovadă supremă a feminităţii: era dovada faptului că eşti în lanţuri.

— Domnişoară Taggart, e o surpriză să vă văd aici, a zis Lillian Rearden, cu muşchii feţei forţându-se să se încordeze sub forma unui zâmbet. Nu sperasem că o invitaţie din partea mea o să vă facă să lăsaţi deoparte treburile mult mai importante pe care le aveţi. Permiteţi-mi să mă simt flatată.

James Taggart intrase cu sora lui. Lillian i-a zâmbit precum un post-scriptum grăbit, de parcă atunci l-ar fi zărit pentru prima dată.

— Bună, James. Ăsta e dezavantajul popularităţii – oamenii tind să perceapă prezenţa ta în plan secund când sunt surprinşi de prezenţa surorii tale.

— Nimeni nu poate fi la fel de popular ca tine, Lillian, a răspuns el, cu un zâmbet vag pe faţă. Sau să te piardă din ochi.

— Pe mine? O, dar eu sunt destul de resemnată cu locul din umbra soţului meu. Sunt conştientă că soţia unui mare om trebuie să fie mulţumită cu gloria din umbră – nu credeţi, domnişoară Taggart?

— Nu, a zis Dagny, nu cred.

— Este acesta un compliment sau un reproş, domnişoară Taggart? Dar iertaţi-mă dacă recunosc că sunt neajutorată. Pe cine aş putea să vă prezint? Mă tem că nu pot să vă ofer decât chelneri şi artişti, iar ei nu v-ar interesa, sunt sigură.

— Mi-ar plăcea să-l găsesc pe Hank şi să-l salut.

— Bineînţeles. James, îţi aduci aminte că ai zis că vrei să-l întâlneşti pe Balph Eubank? – o, da, e aici – o să-i spun că i-ai lăudat ultimul roman la cina doamnei Whitcomb!

Străbătând camera, Dagny s-a întrebat de ce a zis că voia să-l găsească pe Hank Rearden, ce o oprise să spună că-l văzuse din momentul în care intrase în salon?

Rearden stătea la celălalt capăt al camerei mari, uitându-se la ea. A privit-o apropiindu-se, dar nu a făcut niciun pas pentru a-i ieşi în întâmpinare.

— Bună, Hank.

— Bună seara.

El a făcut o plecăciune politicoasă, impersonală, iar mişcările corpului său erau în concordanţă cu hainele lui sobre, distinse. Nu a zâmbit.

— Mulţumesc pentru invitaţia din seara asta, a zis ea veselă.

— Nu o să mă prefac că eram la curent cu asta.

— A? Atunci mă bucur că doamna Rearden s-a gândit la mine. Am vrut să fac o excepţie.

— O excepţie?

— Nu prea merg la petreceri.

— Sunt bucuros că această petrecere este excepţia. Nu adăugase „domnişoară Taggart”, dar sunase ca şi când ar fi adăugat.

Formalitatea comportamentului lui era atât de neaşteptată, încât Dagny nu era capabilă să se adapteze.

— Am vrut să sărbătoresc, a zis ea.

— Să sărbătoreşti aniversarea nunţii mele?

— O, e aniversarea nunţii tale? N-am ştiut. Felicitări, Hank.

— Ce aveai de gând să sărbătoreşti?

— Mă gândeam că o să fac o pauză. Propria mea sărbătoare – în onoarea ta şi a mea.

— Pentru ce?

Ea s-a gândit la noua linie din Munţii Stâncoşi din Colorado, care prindea contur încet-încet şi se apropia din ce în ce mai mult de scopul ei: sondele de petrol Wyatt. Vedea strălucirea verde-albăstrie a şinelor pe pământul îngheţat, printre buruienile uscate, printre bolovanii golaşi, printre cocioabele în putrefacţie ale aşezărilor pe jumătate moarte de foame.

— În onoarea primelor şaizeci de mile de şine din metal Rearden, a răspuns ea.

— Apreciez. Tonul vocii lui era unul care s-ar fi potrivit mai mult dacă el ar fi spus: „N-am auzit niciodată de aşa ceva”.

Nu mai avea ce să spună. Se simţea ca şi când ar fi vorbit cu un străin.

— Domnişoară Taggart! o voce energică le-a spart tăcerea. Asta vreau să spun când spun că Hank Rearden poate face miracole!

Un om de afaceri pe care ei îl cunoşteau se apropiase, zâmbind către ea cu o uluire încântată. Ei trei ţinuseră destul de des conferinţe de ultimă oră în ceea ce privea transportul de marfă şi livrările de oţel. Acum, el se uita la ea şi doar faţa lui era un întreg discurs pe tema schimbării înfăţişării ei, schimbare pe care, s-a gândit ea, Rearden n-o observase.

Ea a râs, răspunzând la salutul bărbatului, nedându-şi timp să perceapă foarte bine bruma neaşteptată de dezamăgire, gândul trecut sub tăcere că ar fi vrut să vadă privirea asta pe faţa lui Rearden. A schimbat câteva fraze cu bărbatul acela. Când s-a întors, Rearden plecase.

— Deci aia e faimoasa ta soră? i-a zis Balph Eubank lui James Taggart, uitându-se la Dagny.

— Nu ştiam că sora mea e faimoasă, a zis Taggart, înţepându-l puţin.

— Dar, dragul meu, ea e un fenomen neaşteptat în domeniul economiei, aşa că trebuie să te aştepţi ca oamenii să vorbească despre ea. Sora ta e ca un simptom al bolii secolului nostru. Un produs decadent al erei maşinilor. Maşinile au distrus umanitatea din om, l-au îndepărtat de pământ, i-au furat artele naturale, i-au ucis sufletul şi l-au transformat într-un robot insensibil. Ăsta e un exemplu perfect – o femeie care conduce o companie feroviară în loc să croşeteze şi să facă copii.

Rearden s-a mişcat printre oaspeţi, încercând să nu fie prins în conversaţia asta. S-a uitat prin cameră; nu era nimeni cu care să fi vrut să vorbească.

— Deci, Hank Rearden, nu eşti un om atât de rău când cineva te cunoaşte aici, în cuşca leului. Dacă ai face câte o conferinţă de presă din când în când, ne-ai avea de partea ta.

Rearden s-a întors şi s-a uitat sceptic la cel care a spus asta. Era un tânăr ziarist din sfera jerpeliţilor, care lucra la un tabloid radical. Familiaritatea excesivă a abordării lui părea să implice faptul că alesese să fie obraznic pentru că ştia că Rearden nu s-ar fi asociat niciodată cu un astfel de om.

Rearden nu i-ar fi dat voie să intre în fabricile lui; dar bărbatul era oaspetele lui Lillian; s-a abţinut; l-a întrebat sec:

— Ce vrei?

— Nu eşti atât de rău. Ai talent. Talent tehnologic. Bine, normal că nu sunt de acord cu metalul tău Rearden.

— Nu am nevoie de aprobarea ta.

— Ei bine, Bertram Scudder a zis că politicile tale... a început bărbatul cu avânt, arătând către bar, dar s-a oprit, ca şi când ar fi trecut o limită pe care nu avea de gând să o treacă.

Rearden s-a uitat la bărbatul neîngrijit care se sprijinea de bar. Lillian le făcuse cunoştinţă, dar nu fusese atent la nume. S-a întors cu spatele şi a plecat, într-o manieră care nu îi permitea puştiului să se ţină după el.

Lillian s-a uitat direct în ochii lui când Rearden a întrerupt-o dintr-o conversaţie pe care o avea în mijlocul unui grup şi, fără să zică un cuvânt, s-a retras într-un loc unde nu puteau fi auziţi.

— Ăla e Scudder de la *Viitorul?* a întrebat el, arătând cu mâna.

— Da.

S-a uitat la ea în tăcere, fără să fie capabil să-şi creadă urechilor, fără să fie capabil măcar să înceapă să înţeleagă. Ochii ei îl urmăreau.

— Cum ai putut să-l inviţi aici? a întrebat el.

— Henry, nu fi ridicol. Nu ai vrea să creadă lumea că eşti îngust la minte, nu? Trebuie să înveţi să tolerezi opiniile celorlalţi şi să le respecţi dreptul la replică.

— În casa mea?

— Hai, nu fi arţăgos!

El n-a mai zis nimic, deoarece în mintea lui nu erau afirmaţii coerente, ci două imagini care păreau să se holbeze la el. A văzut articolul „Caracatiţa”, de Bertram Scudder, care nu era o prezentare a unor idei, ci mai degrabă o găleată de rahat golită în public – un articol care nu conţinea niciun fapt, nici măcar unul inventat, ci arunca un amalgam de şicane şi adjective în care nu era nimic clar în afara răutăţii mârşave de a denunţa fără a considera că e nevoie de dovezi. Şi a văzut trăsăturile de pe faţa lui Lillian, puritatea mândră în care a crezut atunci când s-a căsătorit cu ea.

Când a văzut-o din nou, a înţeles că asta era numai în mintea lui, pentru că ea era faţă în faţă cu el, privindu-l. Într-o secundă subită în care a revenit la realitate, el s-a gândit că tot ce a văzut în ochii ei era plăcere. Dar în următoarea secundă şi-a adus aminte că era întreg la

cap şi că aşa ceva nu era posibil.

— E prima dată când l-ai invitat pe… a folosit un cuvânt obscen cu o precizie insensibilă – în casa mea. Şi ultima.

— Cum îndrăzneşti să foloseşti un asemenea…

— Nu te certa cu mine, Lillian. Dacă începi, o să-l dau afară chiar acum.

I-a oferit un moment pentru a răspunde, pentru a obiecta, pentru a urla dacă asta voia. Ea a rămas tăcută, fără să se uite la el, doar obrajii ei erau puţin supţi, ca şi când cineva i-ar fi dezumflat.

Mergând la întâmplare printre spiralele de lumină, voci şi parfumuri, a simţit o teamă rece. Ştia că trebuia să se gândească mai mult la Lillian şi să găsească un răspuns la ghicitoarea caracterului ei, pentru că asta fusese o revelaţie pe care nu o putea ignora; dar el nu s-a gândit la ea şi a simţit teama asta pentru că ştia că răspunsul nu mai conta demult pentru el.

S-a oprit dintr-odată. În pragul uşii, în celălalt capăt al încăperii, a văzut o siluetă înaltă, arogantă a unui bărbat care s-a oprit pentru o clipă înainte de a intra. Nu-l întâlnise niciodată pe bărbatul ăsta, dar dintre toate feţele notorii care erau pe primele pagini ale ziarelor, pe asta o dispreţuia cel mai tare. Era Francisco d’Anconia.

Rearden nu băgase niciodată în seamă prea mult oamenii precum Bertram Scudder. Dar în fiecare oră a vieţii sale, cu mândria şi efortul fiecărui moment, când muşchii sau mintea lui erau epuizate, la fiecare pas pe care îl făcuse ca să se ridice din minele Minnesotei şi să-şi transforme efortul în aur, cu tot respectul său profund pentru bani şi pentru sensul lor, îl dispreţuia pe risipitorul ăsta, care nu ştia cum să se bucure de marele dar al averii moştenite. În faţa lui, s-a gândit, era cel mai demn de dispreţ exemplar din specia lui.

L-a văzut pe Francisco d’Anconia intrând, făcând o plecăciune în faţa lui Lillian şi apoi mergând către ceilalţi ca şi când camera aia ar fi fost a lui, cu toate că nu intrase niciodată acolo. Toate privirile s-au întors către el, ca şi când i-ar fi controlat ca pe nişte păpuşi.

Apropiindu-se încă o dată de Lillian, Rearden a zis, fără a fi nervos, cu un dispreţ care se transforma în amuzament:

— Nu ştiam că-l cunoşti.

— L-am întâlnit la câteva petreceri.

— E şi el unul dintre prietenii tăi?

— Categoric nu! Resentimentul tăios era autentic.

— Atunci de ce l-ai invitat?

— Nu poţi să dai o petrecere – o petrecere care să însemne ceva – când el e în ţară şi să nu-l inviţi. E o bătaie de cap dacă vine, dar o bilă neagră dacă nu vine.

Rearden a râs. O prinsese cu garda jos – nu recunoştea lucrurile de genul ăsta de obicei.

— Uite, a zis el plictisit, nu vreau să-ţi stric petrecerea. Dar ţine-l departe de mine. Nu te apuca să ne faci cunoştinţă. Nu vreau să-l cunosc. Nu ştiu cum o să faci asta, dar eşti o gazdă expertă, aşa că fă-o.

Dagny stătea nemişcată când l-a văzut pe Francisco apropiindu-se. A făcut o plecăciune scurtă când a trecut pe lângă ea. Nu s-a oprit, dar ea ştia că se oprise un moment, măcar în mintea lui. L-a văzut zâmbind uşor, ca şi când ar fi vrut să arate că înţelegea şi nu voia să recunoască. Ea s-a întors cu spatele. Spera să-l evite pentru tot restul serii.

Balph Eubank se alăturase grupului din jurul doctorului Pritchett şi spunea, vizibil enervat:

— …nu, nu poţi să te aştepţi ca oamenii să înţeleagă ţelurile înalte ale filosofiei. Cultura ar trebui să fie luată din mâinile avarilor. Avem nevoie de o indemnizaţie de la stat pentru literatură. E dezgustător ca artiştii să fie trataţi ca vânzătorii ambulanţi şi arta să trebuiască să fie vândută ca săpunul.

— Vrei să spui că problema ta e că nu se vând ca săpunul? a întrebat Francisco d'Anconia.

Nu îl văzuseră apropiindu-se; conversaţia s-a oprit, ca şi când cineva ar fi apăsat pe un buton; majoritatea lor nu-l întâlnise niciodată, dar l-au recunoscut imediat cu toţii.

— Voiam să spun… a început Balph Eubank nervos şi a închis dintr-odată gura; a văzut interesul de pe faţa interlocutorilor lui, dar nu mai era interes pentru filosofie.

— Salutare, profesore! a zis Francisco, făcând o plecăciune în faţa lui dr. Pritchett.

Nu era niciun fel de plăcere pe faţa doctorului Pritchett când a răspuns la salut şi a făcut câteva prezentări.

— Discutam un subiect extrem de interesant, a zis matroana zeloasă. Dr. Pritchett ne spunea că nimicul înseamnă totul.

— Ar trebui ca el să ştie asta mai bine ca oricine, a zis Francisco serios.

— Nu credeam că îl cunoaşteţi pe dr. Pritchett atât de bine, señor d'Anconia, a zis ea şi s-a întrebat de ce profesorul părea deranjat de remarca ei.

— Sunt un absolvent al şcolii la care dr. Pritchett lucrează în prezent, Universitatea Patrick Henry. Dar am studiat cu unul dintre predecesorii săi – Hugh Akston.

— Hugh Akston! a icnit frumoasa tânără. Dar n-aveaţi cum, señor d'Anconia! Sunteţi mult prea tânăr. Am crezut că el e unul dintre marile nume ale… secolului precedent.

— Poate în spirit, madame. Nu în fapt.

— Dar am crezut că a murit cu mulţi ani în urmă.

— Poftim? Nu. Încă e în viaţă.

— Atunci de ce nu mai auzim nimic despre el?

— S-a retras acum nouă ani.

— Nu e asta ciudat? Când un politician sau un star de cinema se retrage, citim poveşti despre asta pe prima pagină. Dar când un filosof se retrage, oamenii nici măcar nu bagă de seamă.

— Până la urmă bagă de seamă.

Un bărbat tânăr a zis, uluit:

— Am crezut că Hugh Akston a fost unul dintre clasicii aceia pe care nimeni nu îi mai studiază acum, poate doar la istoria filosofiei. Am citit recent un articol care se referea la el ca la ultimul mare adept al raţiunii.

— Ce vă spunea Hugh Akston? a întrebat matroana zeloasă.

Francisco a răspuns:

— Ne spunea că totul înseamnă ceva.

— Loialitatea dumneavoastră faţă de profesorul dumneavoastră e lăudabilă, señor d'Anconia, a zis dr. Pritchett sec. Am putea să considerăm că dumneavoastră sunteţi un exemplu al rezultatelor practice ale cursurilor sale?

— Da.

James Taggart se apropiase de grup şi aştepta să fie băgat în seamă.

— Bună, Francisco.

— Salut, James.

— Ce coincidenţă, să ne întâlnim tocmai aici! De-abia aşteptam să vorbesc cu tine.

— Asta e ciudat. Nu ai fost aşa întotdeauna.

— Acum glumeşti, ca pe vremuri. Taggart se îndepărta încet, ca şi când nu şi-ar fi dat seama, de grup, sperând să-l atragă pe Francisco după el. Ştii că nu e nicio persoană în camera asta care să nu adore să vorbească cu tine.

— Serios? Aş fi tentat să spun tocmai opusul. Francisco îl urma ascultător, dar s-a oprit la o distanţă destul de mică de ceilalţi, care încă îi puteau auzi.

— Am încercat în toate modurile posibile să dau de tine, a zis Taggart, dar… dar circumstanţele nu au fost de partea mea.

— Încerci să ascunzi fapul că eu n-am vrut să mă văd cu tine?

— Ei bine… asta e… vreau să spun, de ce ai refuzat?

— Nu aveam nicio idee despre ce am putea noi să vorbim.

— Minele San Sebastián, desigur! Taggart a ridicat puţin vocea.

— Ce-i cu ele?

— Dar… Uite, Francisco, asta e o problemă serioasă. E un dezastru, un dezastru fără precedent, şi nimeni nu pare să înţeleagă ce naiba s-a întâmplat. Nu ştiu ce să cred. Nu înţeleg nimic. Am dreptul să ştiu.

— Dreptul? Nu eşti cam de modă veche, James? Ce anume vrei să ştii?

— Ei bine, în primul rând, naţionalizarea – ce ai de gând să faci cu privire la asta?

— Nimic.

— Nimic?!

— Cu siguranţă nu vrei ca eu să fac ceva în direcţia aia. Minele mele şi calea ta ferată au fost confiscate la dorinţa poporului. Nu ai vrea ca eu să mă opun voinţei poporului, nu?

— Francisco, nu-i de glumă cu asta!

— Nu m-am gândit niciodată că-i de glumă.

— Am dreptul la o explicaţie! Le datorezi acţionarilor tăi o explicaţie a şaradei ăsteia! De ce ai ales o mină care nu e bună de nimic? De ce ai pierdut toate milioanele alea? Ce fel de escrocherie parşivă a fost asta?

Francisco stătea acolo şi îl privea cu o uluire politicoasă.

— James, a zis el, am crezut c-o să fii de acord cu asta.

— Să fiu de acord?

— Am crezut că o să fii de părere că minele San Sebastián sunt produsul practic al unui ideal moral. Gândindu-mă la felul în care tu şi cu mine ne-am contrazis în trecut, m-am gândit că o să fii fericit când o să vezi că acţionez în concordanţă cu principiile tale.

— Despre ce vorbeşti?

Francisco a dat din cap cu tristeţe.

— Nu ştiu de ce îmi numeşti comportamentul parşiv. M-am gândit că o să vezi în asta o practică a politicilor pe care le predică o întreagă lume. Nu e toată lumea de părere că egoismul e cel mai mare rău? Am fost complet altruist cu proiectul San Sebastián. Nu e diabolic să urmăreşti propriile tale interese? Nu am avut absolut niciun interes personal în toată afacerea asta. Nu e diabolic să lucrezi pentru profit? N-am lucrat pentru profit – am pierdut. Nu e toată lumea de acord că scopul şi justificarea unui complex industrial nu este producţia, ci bunăstarea angajaţilor lui? Minele San Sebastián au fost cea mai de succes investiţie din istoria industriei: n-au produs cupru deloc, dar au oferit mijloace de întreţinere pentru mii de oameni care nu ar fi putut să câştige nici măcar într-o viaţă cât au primit pentru o zi de muncă, muncă pe care nu au fost în stare s-o facă. Nu e agreat de toată lumea faptul că un proprietar este un parazit şi un exploatator, că angajaţii fac toată munca şi creează produsul respectiv? Nu am exploatat pe nimeni. Nu am îngreunat minele San Sebastián cu prezenţa mea, le-am lăsat în mâinile oamenilor care contează. Nu am judecat valoarea proprietăţii respective. I-am oferit-o unui specialist în minerit. Nu era un specialist foarte bun, dar avea nevoie neapărat de slujba aia. Nu e general acceptat că, atunci când angajezi un om

pentru o slujbă, nevoia lui e pe primul loc, nu abilităţile lui? Nu crede toată lumea că, pentru a primi bunurile, tot ce trebuie să faci e să ai nevoie de ele? Am pus în aplicare fiecare principiu moral al vremurilor noastre. Mă aşteptam la mulţumiri şi la o recunoaştere a intenţiilor. Nu pricep de ce sunt atacat din toate părţile.

În tăcerea celor care au ascultat, singurul comentariu a fost un chicotit subit, strident al lui Betty Pope: ea nu înţelesese nimic, dar vedea privirea de furie neputincioasă de pe faţa lui James Taggart.

Oamenii se uitau la Taggart şi aşteptau un răspuns. Nu îi interesa deloc problema, dar erau distraţi de spectacolul ăsta, în care cineva era stingherit. Taggart a afişat un zâmbet superior.

— Te aştepţi să iau asta în serios? a întrebat el.

— Era o vreme, a răspuns Francisco, când nu credeam că cineva ar putea să ia în serios aşa ceva. M-am înşelat.

— E strigător la cer! Vocea lui Taggart era din ce în ce mai ridicată. E pur şi simplu strigător la cer să tratezi responsabilităţile publice cu o asemenea frivolitate! S-a întors şi a plecat repede de acolo.

Francisco a ridicat din umeri, desfăcându-şi mâinile:

— Vezi? Ştiam că nu vrei să vorbeşti cu mine.

Rearden stătea singur, în capătul celălalt al camerei. Philip l-a văzut, s-a apropiat de el şi i-a făcut un semn cu mâna lui Lillian, chemând-o acolo.

— Lillian, nu cred că Henry se simte bine aici, a zis el, zâmbind; nu-ţi puteai da seama dacă zâmbetul lui batjocoritor era pentru Lillian sau pentru Rearden. Ce putem face în privinţa asta?

— O, prostii! a zis Rearden.

— Mi-ar plăcea să ştiu ce pot face în privinţa asta, Philip, a zis Lillian. Tot timpul mi-am dorit ca Henry să poată să se relaxeze. E atât de serios de fiecare dată. E un puritan atât de rigid. Tot timpul am vrut să-l văd beat, măcar o dată. Dar m-am dat bătută. Ai vreo idee?

— O, nu ştiu! Dar n-ar trebui să stea aici singur.

— Las-o moartă, a zis Rearden. Chiar dacă nu voia să le rănească sentimentele, nu s-a putut abţine să adauge: Nu ştiţi cât de tare am încercat să fiu lăsat singur.

— Uite, vezi? i-a zâmbit Lillian lui Philip. Să te bucuri de viaţă şi de oameni nu-i aşa de simplu ca turnarea unei tone de oţel. Nu poţi să ai ţeluri intelectuale la piaţă.

Philip a chicotit.

— Nu pentru ţelurile intelectuale sunt eu îngrijorat. Cât de sigură eşti de chestiile alea puritane, Lillian? Dacă eram în locul tău, nu-l lăsam să studieze terenul. Sunt prea multe femei frumoase aici în seara asta.

— Henry să aibă gânduri infidele? Îl flatezi, Philip. Îi supraestimezi curajul.

I-a zâmbit rece lui Rearden pentru un moment şi după aceea a plecat.

Rearden s-a uitat la fratele lui.

— Ce naiba crezi că faci?

— O, termină cu rahaturile astea puritane! Nu poţi să guşti o glumă?

Plimbându-se fără ţintă prin mulţime, Dagny se întreba de ce acceptase invitaţia la petrecerea asta. Răspunsul o uluia: era pentru că vruse să-l vadă pe Hank Rearden. Uitându-se la el aşa, în mijlocul oamenilor, realizase pentru prima dată contrastul. Figurile celorlalţi păreau agregate de trăsături interschimbabile, fiecare încercând din răsputeri să intre în anonimitate, să semene cu celălalt, şi toate arătau de parcă s-ar fi topit. Faţa lui Rearden, cu trăsăturile ei ascuţite, cu ochii lui albaştri, cu părul lui blond-cenuşiu, avea duritatea gheţii; claritatea fermă a liniilor ei îl făcea să pară ca şi când ar fi fost lovit în plin de o rază de lumină.

Ochii ei se întorceau la el involuntar. Niciodată nu li se intersectaseră privirile. Nu putea să creadă că o evita intenţionat – nu putea să aibă niciun motiv pentru asta; cu toate astea, ştia sigur că o făcea. Voia să-l abordeze şi să se convingă că greşea. Ceva o oprea; nu putea să înţeleagă ezitarea asta.

Rearden purta o conversaţie cu mama lui şi cu două doamne pe care ea voia ca el să le distreze cu poveşti din tinereţe, din vremurile zbuciumate. El s-a supus, spunându-şi că era mândră de el în felul ei. Dar se simţea ca şi când ceva în maniera ei sugera încontinuu că ea îl ghidase în drumul său şi că ea era singurul motiv al succesului său. A fost fericit când l-a lăsat să plece. După aceea s-a refugiat din nou la adăpostul geamului.

A stat acolo o vreme, sprijinindu-se de acea senzaţie de intimitate ca şi cum ar fi fost un suport fizic.

— Domnule Rearden, a zis o voce calmă din spatele lui, permiteţi-mi să mă prezint. Numele meu e d'Anconia.

Rearden s-a întors, uluit; vocea lui d'Anconia avea în ea un ton de respect autentic pe care îl întâlnise foarte rar.

— Bună seara, a răspuns el. Vocea lui era răstită şi seacă, dar răspunsese.

— Am observat că doamna Rearden a evitat să mă prezinte şi pot doar să ghicesc motivul. Aţi prefera să plec din casa dumneavoastră?

Faptul că a spus lucrurilor pe nume în loc să le evite era atât de diferit de modul în care se comportau bărbaţii pe care îi cunoştea, îi luase pur şi simplu o piatră de pe inimă, aşa că Rearden a rămas tăcut pentru un moment, studiindu-i faţa lui d'Anconia. Francisco fusese atât de direct, nu i-o zisese nici ca pe un reproş, nici ca pe o cerere, ci o zisese într-o manieră care îi respecta demnitatea atât lui Rearden,

cât şi lui.

— Nu, a zis Rearden, n-am spus niciodată asta.

— Vă mulţumesc. În cazul ăsta, îmi veţi permite să discut cu dumneavoastră.

— De ce aţi dori să discutaţi cu mine?

— Motivele mele nu au cum să prezinte interes în momentul ăsta.

— Iar conversaţia mea e de tipul aceleia care cu siguranţă nu v-ar interesa deloc pe dumneavoastră.

— Greşiţi cu privire la unul dintre noi, domnule Rearden, sau cu privire la amândoi. Am venit la această petrecere doar ca să vă întâlnesc.

Fusese un ton uşor de amuzament în vocea lui Rearden de până atunci; acum se transformase în dispreţ.

— La început aţi jucat cu cărţile pe faţă. Faceţi-o în continuare.

— O fac.

— De ce aţi vrut să mă întâlniţi? Ca să mă faceţi să pierd nişte bani?

Francisco s-a uitat direct în ochii lui.

— Da… la un moment dat, da.

— Ce e de data asta? O mină de aur?

Francisco a dat încet din cap; faptul că mişcarea fusese conştientă, deliberată îi dădea un aer de tristeţe.

— Nu, a zis el. Nu vreau să vă vând nimic. De fapt, nici lui James Taggart n-am încercat niciodată să-i vând mina de cupru. El a venit la mine. Dumneavoastră n-o să veniţi.

Rearden a râs pe înfundate.

— Dacă înţelegeţi asta, avem o bază solidă de conversaţie. Continuaţi în direcţia asta. Dacă nu aveţi vreo investiţie extravagantă în minte, de ce aţi vrut să vă întâlniţi cu mine?

— Pentru a vă cunoaşte.

— Ăsta nu-i un răspuns. E doar un alt mod de a spune acelaşi lucru.

— Nu chiar, domnule Rearden.

— Doar nu vă referiţi cumva la câştigarea încrederii mele?

— Nu. Nu-mi plac oamenii care vorbesc sau gândesc pentru a câştiga încrederea cuiva. Dacă acţiunile unui individ sunt oneste, el nu are nevoie de încrederea celorlalţi, doar de gândirea lui raţională. Persoana care are nevoie de o gratificare morală de acest tip are intenţii mincinoase, fie că recunoaşte asta sau nu.

Privirea uimită a lui Rearden se îndrepta spre el ca un reflex involuntar al mâinii care se prinde de un punct de sprijin în timpul căderii. Privirea trăda dorinţa lui Rearden de a afla mai multe despre omul pe care credea că îl vede. După aceea, Rearden a strâns încet din ochi, aproape închizându-i, anulând imaginea şi nevoia. Faţa lui era dură; avea o expresie severă, o severitate interioară direcţionată

către propria persoană; părea sobră şi singură.

— Bine, a zis el. Ce vreţi, dacă nu încrederea mea?

— Vreau să vă înţeleg.

— De ce?

— Pentru un motiv personal care nu vă priveşte acum.

— Ce vreţi să înţelegeţi din mine?

Francisco s-a uitat în tăcere la întunericul din spatele geamului. Focul fabricii se stingea încet. Mai era doar o dâră subţire de roşu la marginea pământului, îndeajuns însă pentru a contura norii în vâltoarea furtunii de pe cer. Forme neclare se mişcau prin aer şi dispăreau, forme de ramuri care păreau să fie însăşi furia furtunii.

— E o noapte groaznică pentru orice animal prins fără apărare pe câmpul ăsta, a zis Francisco d'Anconia. E unul din momentele în care oamenii ar trebui să aprecieze că sunt oameni.

Rearden n-a răspuns imediat; apoi a zis, ca şi când ar fi vorbit singur, cu o urmă de uluire în voce:

— Interesant…

— Ce?

— Mi-aţi citit gândurile…

— Chiar aşa?

— …da, mă gândeam exact la asta, dar nu reuşeam s-o pun în cuvinte.

— Ar trebui să vă spun restul cuvintelor?

— Daţi-i drumul.

— Stăteaţi aici şi priveaţi furtuna cu cea mai mare mândrie pe care o poate avea cineva – pentru că puteţi avea flori de vară şi femei pe jumătate dezbrăcate în casa dumneavoastră într-o noapte ca asta; ce dovadă mai clară a victoriei în faţa furtunii ar putea exista? Şi dacă nu eraţi dumneavoastră, majoritatea oamenilor de aici ar fi fost neajutoraţi, undeva în mijlocul acelui câmp, la mila vântului.

— De unde aţi ştiut asta?

Când a pus întrebarea, Rearden a realizat că omul ăsta nu-i spusese ce gândeşte, ci îi identificase cel mai ascuns şi intim sentiment, şi că el, care nu ar fi recunoscut nimănui asta, o recunoscuse imediat. A văzut o strălfulgerare în ochii lui Francisco, o strălfulgerare precum un zâmbet sau o bifă.

— Ce aţi putea dumneavoastră să ştiţi despre un asemenea sentiment de mândrie? a întrebat Rearden tăios, ca şi când dispreţul acestei întrebări putea cumva să şteargă confidenţa pe care i-o făcuse mai devreme.

— Am simţit şi eu asta cândva, când eram tânăr.

Rearden s-a uitat la el. Nu era nici aroganţă, nici compătimire pe faţa lui Francisco; trăsăturile frumoase, ca sculptate, şi ochii albaştri, limpezi aveau în ei ceva tăcut; faţa era sinceră, gata să încaseze orice

lovitură.

— De ce vreţi să vorbiţi despre asta? a întrebat Rearden, împins de la spate de o compasiune de-o clipă.

— Să spunem că din recunoştinţă, domnule Rearden.

— Recunoştinţă pentru mine?

— Dacă o acceptaţi.

Vocea lui Rearden a devenit fermă:

— Nu am cerut recunoştinţă. N-am nevoie de ea.

— N-am spus că aveţi nevoie de ea. Dar dintre toţi cei pe care îi salvaţi de furtună în noaptea asta, eu sunt cel care v-o oferă.

După un moment de tăcere, Rearden a întrebat cu o voce joasă, care semăna cu o ameninţare:

— Ce credeţi că faceţi?

— Vă atrag atenţia asupra oamenilor pentru care munciţi.

— E nevoie de un om care n-a muncit o zi în viaţa lui pentru a gândi sau a spune aşa ceva. Dispreţul din vocea lui Rearden avea o urmă de linişte; fusese dezarmat de greşeala pe care crezuse că o făcuse cu privire la caracterul interlocutorului său; acum era sigur din nou. N-aţi înţelege dacă v-aş spune că omul munceşte pentru el, chiar dacă trage după el o întreagă cohortă de oameni ca dumneavoastră. Acum o să ghicesc eu la ce vă gândiţi: daţi-i drumul, spuneţi că e dizgraţios, că sunt egoist, vanitos, fără inimă, crud. Sunt. Nu vreau niciun cuvânt din porcăria aia cu oamenii pentru care muncesc eu. Nu muncesc pentru nimeni.

Pentru prima dată a văzut o privire care trăda o reacţie personală, o privire care trăda tinereţea şi dorinţa.

— Singurul lucru greşit în ceea ce aţi spus, a răspuns Francisco, e acela că permiteţi oamenilor să numească ceea ce faceţi dizgraţios. În tăcerea sceptică a lui Rearden, Francisco a arătat către mulţimea din cameră şi a întrebat: De ce îi trageţi după dumneavoastră?

— Pentru că sunt o mulţime de copii trişti care se luptă disperat pentru supravieţuire, în timp ce eu, eu nici măcar nu simt povara.

— De ce nu le spuneţi asta?

— Ce?

— Că munciţi pentru dumneavoastră, nu pentru ei.

— Ei ştiu asta.

— Da, o ştiu. Fiecare persoană din camera asta o ştie. Dar au impresia că dumneavoastră n-o ştiţi. Şi unicul lor scop e să nu aflaţi.

— De ce ar trebui să mă intereseze ce gândesc ei?

— Pentru că e o luptă în care trebuie să alegeţi o tabără.

— O luptă? Ce luptă? Biciul e la mine. Nu lupt cu cei care n-au nicio armă.

— Chiar n-au nicio armă? Au o armă împotriva dumneavoastră. E singura lor armă, dar e o armă teribilă. Gândiţi-vă cândva la asta.

— Ce vă face să spuneţi asta?

— Faptul că sunteţi atât de nefericit.

Rearden putea să accepte orice formă de reproş, abuz, orice jignire pe care cineva alegea să i-o arunce; singura reacţie umană pe care n-o putea accepta era mila. Primise lovitura în plin; o furie rece, de nestăpânit îl cuprinsese dintr-odată şi îl adusese înapoi în camera aceea. A zis, luptându-se din răsputeri să nu scoată la iveală senzaţia prin care trecea.

— Ce fel de neruşinare-i asta? De ce aţi spune una ca asta?

— Să zicem că vreau să vă ofer cuvintele de care veţi avea nevoie la un moment dat.

— De ce aţi dori să vorbiţi cu mine despre un asemenea lucru?

— Pentru că sper să vă amintiţi de asta.

Ce simţea în clipa aia, s-a gândit Rearden, era furia împotriva propriei persoane, pentru că se lăsase dus de valul conversaţiei şi îi plăcuse. Se simţea trădat şi avea impresia că e în faţa unui pericol iminent.

— Vă aşteptaţi să uit cine sunteţi? a întrebat el, ştiind că ăsta era lucrul de care făcuse abstracţie.

— Mă aştept să nu vă gândiţi deloc la mine.

Sub acea furie, sentimentul pe care Rearden nu recunoştea că îl încearcă era o uşoară durere. Dacă recunoştea că el există, atunci ştia că o să audă mereu vocea lui Francisco zicând: „Sunt singurul care vă oferă asta… acceptaţi sau nu?…”. A auzit cuvintele şi tonul neobişnuit, solemn al vocii liniştite şi un răspuns inexplicabil al său, ceva dinăuntrul lui care voia să accepte plângând, să spună da, să-i spună omului ăstuia că acceptă, că avea nevoie de asta, chiar dacă nevoia lui nu putea fi numită, nu era recunoştinţă, iar el ştia că omul ăsta nu vruse să spună recunoştinţă.

Cu voce tare, el a zis:

— Nu am vrut să vorbesc cu dumneavoastră. Dar aţi vrut să auziţi asta şi o să o auziţi. Pentru mine există o singură formă de depravare.

— Omul fără un scop.

— Asta e adevărat.

— Pot să-i iert pe toţi ceilalţi, ei nu sunt vicioşi, ci mai degrabă neajutoraţi. Dar dumneavoastră… pe dumneavoastră nu pot să vă iert.

— Despre pericolele iertării voiam să vă avertizez.

— Aţi avut cel mai mare noroc în viaţă. Ce aţi făcut cu el? Dacă sunteţi capabil să înţelegeţi toate lucrurile pe care le-aţi spus, cum puteţi să vorbiţi cu mine? Cum mai puteţi să priviţi în ochi pe oricine după distrugerea pe care aţi împrăştiat-o în jurul dumneavoastră odată cu afacerea mexicană?

— E dreptul dumneavoastră să mă condamnaţi pentru asta, dacă

doriţi.

Dagny stătea lângă geam, în colţ, ascultându-i. Nu o observaseră. Îi văzuse împreună şi se apropiase, atrasă de un impuls pe care nu putea să-l explice şi căruia nu putea să-i reziste; părea extrem de important pentru ea să ştie ce îşi spuneau aceşti doi bărbaţi.

Auzise ultimele câteva propoziţii. Nu crezuse niciodată că o să-l vadă pe Francisco în corzi, încasând. Putea să-şi distrugă adversarul în orice fel de luptă. Cu toate astea, era cu garda jos. Ştia că nu era indiferenţă; îl cunoştea îndeajuns de bine ca să-şi dea seama ce eforturi făcea pentru a rămâne calm – a văzut linia subţire a unui muşchi încordat pe obrazul lui.

— Dintre toţi cei care trăiesc pe spinarea altora, a zis Rearden, dumneavoastră sunteţi singurul parazit.

— V-am dat destule motive să credeţi asta.

— Atunci ce drept aveţi dumneavoastră să vorbiţi cu mine despre ce înseamnă să fii bărbat? Dumneavoastră sunteţi cel care a trădat bărbăţia.

— Îmi pare rău dacă sunteţi ofensat, dar ar trebui să consideraţi acele lucruri supoziţii.

Francisco a făcut o plecăciune scurtă şi a dat să plece. Rearden a zis, involuntar, fără să ştie că întrebarea îi nega complet furia, că era o încercare de a-l opri pe omul ăsta şi de a-l ţine acolo:

— Ce aţi vrut să înţelegeţi cu privire la persoana mea?

Francisco s-a întors. Expresia de pe faţa lui nu se schimbase; pe ea se putea citi acelaşi respect nemărginit.

— Am înţeles, a zis el.

Rearden l-a privit cum se pierde în mulţime. Silueta unui majordom şi cea a lui dr. Pritchett, care s-a întins după încă un aperitiv, l-au acoperit pe Francisco. Rearden s-a uitat înapoi pe geam; nu era nimic de văzut acolo în afara vântului.

Dagny a făcut un pas înainte când el s-a întors; a zâmbit, sperând să înfiripe astfel o conversaţie. El s-a oprit. I se părea că se oprise fără tragere de inimă. Ea a vorbit repede, ca să rupă tăcerea.

— Hank, de ce sunt atâţia intelectuali cu convingeri îndoielnice aici? Eu nu i-aş fi primit în casa mea.

Nu asta voia să-i spună. Dar nu ştia ce voia să-i spună; niciodată până atunci prezenţa lui nu o lăsase fără cuvinte.

L-a văzut strângând din pleoape precum o uşă care se închidea.

— Nu văd niciun motiv pentru care n-ar trebui să-i inviţi la o petrecere, a zis el rece.

— O, n-am vrut să critic felul în care îţi alegi oaspeţii. Dar… Ei bine, încerc să nu mă uit după Bertram Scudder. Dacă îl văd, o să-i dau două palme. Dagny a încercat să pară firească. Nu vreau să fac o scenă, dar nu cred c-o să mă pot abţine. Nu mi-a venit să cred când

cineva mi-a spus că doamna Rearden l-a invitat.

— *Eu* l-am invitat.

— Dar… Tonul ei a scăzut dintr-odată. De ce?

— Evenimentele de acest tip n-au nicio relevanţă pentru mine.

— Îmi pare rău, Hank. Nu ştiam că eşti atât de tolerant. Eu nu sunt.

El n-a zis nimic.

— Ştiu că nu-ţi plac petrecerile. Nici mie. Dar uneori mă întreb… poate că noi suntem singurii care ar trebui să putem să ne bucurăm de ele.

— Mi-e teamă că nu pot.

— Nu de asta. Dar tu crezi că vreunul din oamenii ăştia se simte cu adevărat bine? Se forţează să fie mai insensibili şi mai pierduţi ca de obicei. Vor să fie degajaţi şi neimportanţi… Ştii, cred că numai dacă cineva e extrem de important poate să se simtă cu adevărat degajat.

— N-am de unde să ştiu asta.

Nu putea să-şi adapteze cuvintele la maniera lui formală de conversaţie; pur şi simplu, nu-i venea să creadă. Tot timpul fuseseră atât de familiari în biroul lui. Acum părea un bărbat în cămaşă de forţă.

— Hank, uită-te în jurul tău. Dacă nu i-ai fi cunoscut pe niciunul dintre oamenii ăştia, nu-i aşa că ar fi părut frumos? Candelabrele şi hainele şi toată imaginaţia de care a fost nevoie ca să facă lucrurile astea posibile… Dagny se uita la ei. Nu văzuse că el n-o urmărea. El se uita la umbrele de pe umărul ei dezgolit, la umbrele albastre, fine pe care le făcea lumina care cădea prin părul ei. De ce le-am lăsat totul proştilor ăstora? Ar fi trebuit să fie al nostru.

— Ce vrei să spui?

— Nu ştiu… Tot timpul am crezut că petrecerile trebuie să fie interesante şi strălucitoare, precum nişte băuturi vechi. Ea a râs; era un soi de tristeţe în râsul ăla. Dar eu nici măcar nu beau. Ăsta e doar un alt simbol care nu înseamnă ce ar trebui să însemne. El era tăcut. Ea a adăugat: Poate că e ceva care ne scapă nouă.

— Nu îmi dau seama ce ar putea fi.

Pentru o secundă dezolantă, goală, a fost fericită că el nu înţelesese şi nu răspunsese, simţind că a lăsat prea mult la vedere, chiar dacă nu ştia ce anume lăsase la vedere. A dat din umeri, iar mişcarea a părut o convulsie.

— E doar o mai veche iluzie de-a mea, a zis ea indiferentă. Doar o senzaţie care vine din când în când. Arată-mi cea mai recentă listă a preţurilor pentru oţel şi-mi trece.

Nu ştia că ochii lui au urmărit-o când s-a îndepărtat.

Se mişca încet prin cameră, fără să se uite la cineva anume. A văzut un mic grup înghesuindu-se lângă şemineul stins. În cameră nu era frig, dar ei păreau să se simtă mai bine stând acolo.

— Nu ştiu de ce, dar începe să-mi fie frică de întuneric. Nu, nu acum, doar când sunt singur. Nopţile mă înspăimântă. Noaptea în sine.

Cea care vorbise era o celibatară bătrână cu un aer de bună-creştere şi deznădejde. Cele trei femei şi cei doi bărbaţi din grup erau bine îmbrăcaţi, pielea feţei le era bine îngrijită, dar aveau o doză de precauţie încordată care le făcea vocile să fie mai joase decât în mod normal şi anula diferenţele de vârstă, făcându-i să pară cumva din trecut. Privirile lor erau exact ca acelea pe care le vedeai la grupurile respectabile. Dagny s-a oprit şi a ascultat.

— Dar, draga mea, a întrebat unul dintre ei, de ce te sperie?

— Nu ştiu, a zis celibatara. Nu mi-e frică de borfaşi sau de jafuri sau de lucruri de genul ăsta. Dar nu pot să dorm toată noaptea. Adorm doar când văd cerul cum devine albastru. E straniu. În fiecare seară, când se întunecă, am impresia că, de data asta, se întunecă de tot, că lumina n-o să revină niciodată.

— Vărul meu, care trăieşte pe coasta Mainului, mi-a scris acelaşi lucru, a zis una dintre femei.

— Noaptea trecută, a zis celibatara, am stat trează din cauza focurilor de armă. Se auzeau salve de tun în larg, pe mare. Nu erau scântei. Nu era nimic. Doar bufniturile astea, la intervale lungi, undeva în ceaţa Atlanticului.

— Am citit ceva despre ele în ziarul de azi. Antrenament al Pazei de Coastă.

— O, nu, a zis celibatara indiferentă. Toată lumea care trăieşte în zonă ştie ce-a fost. Era Ragnar Danneskjöld. Şi Paza de Coastă încercând să pună mâna pe el.

— Ragnar Danneskjöld în Delaware Bay? a icnit o femeie.

— O, da. Se zice că nu e prima dată aici.

— L-au prins?

— Nu.

— Nimeni nu poate să-l prindă, a zis unul dintre bărbaţi.

— Republica Populară a Norvegiei a pus o recompensă de un milion de dolari pe capul lui.

— E o sumă imensă pentru un pirat.

— Dar cum am putea noi să avem vreo siguranţă sau să ne facem planuri de viitor cu un pirat care ajunge unde vrea el, când vrea el?

— Ştii ce a capturat aseară? a zis celibatara. Vasul ăla mare cu ajutoarele pe care le trimiseseră Republicii Populare Franceze.

— Cum vinde bunurile pe care le fură?

— Ah, nimeni nu ştie asta.

— Am întâlnit odată un marinar care fusese pe una din navele atacate de el şi îl văzuse. Zicea că Ragnar Danneskjöld are părul auriu şi faţa cea mai înfricoşătoare de pe pământ, o faţă care nu trădează

nicio emoţie. Dacă s-a născut vreodată un om fără inimă, el e ăla, a zis marinarul.

— Un nepot de-al meu a văzut vasul lui Ragnar Danneskjöld într-o noapte, pe coasta Scoţiei. Mi-a scris că nu-şi putea crede ochilor. Zicea că era mai bun decât orice vas din flota Republicii Populare Engleze.

— Se spune că se ascunde într-unul din fiordurile norvegiene unde nici Dumnezeu, nici vreun om nu-l vor găsi vreodată. Acolo se ascundeau şi vikingii în Evul Mediu.

— Şi Republica Populară a Portugaliei oferă o recompensă pe capul lui. Ba chiar şi Republica Populară a Turciei.

— Se spune că e un scandal naţional în Norvegia. Se trage din una dintre cele mai nobile familii ale lor. Şi-au pierdut averea cu generaţii în urmă, dar numele încă e faimos. Ruinele castelului lor încă mai există. Tatăl lui e episcop. L-a dezmoştenit şi l-a excomunicat. Dar asta n-a schimbat nimic.

— Ştiaţi că Ragnar Danneskjöld a fost la şcoală în ţara asta? Da, în ţara asta. Universitatea Patrick Henry.

— Glumeşti.

— Nu. Verifică dacă nu mă crezi.

— Ceea ce mă frământă pe mine e... Ştii tu, pur şi simplu nu-mi place. Nu-mi place că apare aici, în apele noastre. M-am gândit că lucruri de genul ăsta se pot întâmpla doar în ţinuturi pustii. Doar în Europa. Dar un asemenea tâlhar să fie tocmai în Delaware în vremurile noastre!

— A fost văzut şi în Nantucket. Şi la Bar Harbor. Ziarele au fost rugate să nu scrie despre asta.

— De ce?

— Nu vor ca oamenii să ştie că marina nu poate să-l ţină în frâu.

— Nu-mi place deloc. E foarte ciudat. Parc-ar fi un scenariu desprins din Evul Mediu.

Dagny şi-a ridicat privirea. L-a văzut pe Francisco d'Anconia la câţiva paşi depărtare. O privea cu un soi de curiozitate nervoasă; ochii lui erau zeflemitori.

— Lumea în care trăim e stranie, a zis celibatara cu o voce joasă.

— Am citit un articol, a zis una dintre femei. Scria acolo că vremurile tulburi sunt bune pentru noi. E un lucru bun că oamenii sunt din ce în ce mai săraci. E moral să-ţi accepţi soarta.

— Bănuiesc, a zis altă femeie, fără convingere.

— Nu trebuie să ne îngrijorăm. Am auzit un discurs în care se vorbea despre cum nu are sens să ne îngrijorăm sau să dăm vina pe cineva. Fiecare face ceea ce face, iar ceea ce face îl face pe om. Nu putem face nimic. Trebuie să învăţăm să trăim cu asta.

— Ce sens are oricum? Ce e destinul? Nu a fost mereu vorba despre

a spera, dar a nu-ţi împlini visurile? Un om înţelept e acela care nu încearcă să spere.

— Asta e atitudinea corectă.

— Nu ştiu… Nu mai ştiu ce e corect… Cum ar putea să ştie cineva?

— Ei bine, cine-i John Galt?

Dagny s-a întors brusc şi a plecat de lângă ei. Una dintre femei a mers după ea.

— Dar chiar ştiu, a zis femeia, cu tonul misterios cu care împărtăşeşti un secret.

— Ce ştii?

— Ştiu cine e John Galt.

— Cine? a întrebat Dagny tensionată, oprindu-se.

— Cunosc un bărbat care l-a întâlnit pe John Galt. Bărbatul ăsta e un vechi prieten al unei strămătuşi de-ale mele. A fost acolo şi a văzut totul. Ştiţi legenda Atlantidei, domnişoară Taggart?

— Poftim?

— Atlantida.

— Ăăă… vag.

— Insulele Fericiţilor. Aşa le numeau grecii cu mii de ani în urmă. Se spunea că Atlantida era un loc unde spiritele eroice trăiau într-o fericire care nu le era accesibilă muritorilor. Un loc unde numai spiritele eroilor puteau intra, fără a muri însă, pentru că aveau în ele secretul vieţii. Atlantida era pierdută pentru umanitate încă de atunci. Dar grecii ştiau că ea exista. Au încercat s-o găsească. Unii dintre ei spuneau că e în subteran, ascunsă în inima pământului. Dar cei mai mulţi dintre ei spuneau că era o insulă. O insulă strălucitoare în Oceanul din Vest. Poate că se gândeau la America. Niciodată n-au găsit-o. După aceea, vreme de secole, oamenii au crezut că fusese doar o legendă. Nu au crezut în Atlantida, dar au căutat-o în continuare, pentru că ştiau că trebuie să o găsească.

— Ei bine, şi ce-i cu John Galt?

— El a găsit-o.

Dagny tocmai îşi pierduse interesul.

— Cine a fost bărbatul ăsta?

— John Galt a fost un milionar, un om cu o avere inestimabilă. Naviga cu iahtul său într-o noapte, în largul Atlanticului, luptându-se cu cea mai mare furtună care se abătuse asupra Pământului, când a găsit-o. A văzut-o undeva în depărtare, unde se scufundase ca oamenii să nu poată ajunge la ea. A văzut turnurile Atlantidei strălucind pe fundul oceanului. Era o privelişte atât de cutremurătoare, că, odată ce ai fost pus faţă în faţă cu ea, nu-ţi mai venea să te întorci niciodată la restul Pământului. John Galt şi-a scufundat iahtul şi a coborât în adâncuri cu tot echipajul său. Fusese alegerea tuturor. Prietenul meu e singurul care a supravieţuit.

— Ce interesant.

— Prietenul meu a văzut totul cu ochii lui, a zis femeia, ofensată. S-a întâmplat acum mulţi ani. Dar familia lui John Galt a muşamalizat povestea.

— Şi ce s-a întâmplat cu averea lui? Nu-mi aduc aminte să fi auzit despre o moştenire a familiei Galt.

— S-a dus la fund odată cu el. Femeia a adăugat cu ardoare: Nu trebuie să mă credeţi.

— Domnişoara Taggart nu vă crede, a zis Francisco d'Anconia. Eu vă cred.

S-au întors către el. Le urmărise şi stătea acolo, uitându-se la ele cu insolenţa unei priviri mult prea serioase.

— Aţi crezut vreodată în ceva, señor d'Anconia? a întrebat femeia, nervoasă.

— Nu, madame.

El a chicotit la plecarea ei bruscă. Dagny a întrebat rece:

— Ce-i aşa amuzant?

— Femeia aia nesăbuită e amuzantă. Habar n-are că îţi spunea adevărul.

— Te aştepţi să cred povestea asta?

— Nu.

— Şi atunci ce-i aşa amuzant?

— O, multe lucruri de aici. Nu crezi?

— Nu.

— Ei bine, *ăsta* e unul din lucrurile care mi se par amuzante.

— Francisco, nu vrei să mă laşi în pace?

— Dar te las în pace. Nu vezi că tu eşti cea care a deschis discuţia?

— De ce mă urmăreşti?

— Din curiozitate.

— Ce te face curios?

— Reacţia ta faţă de lucrurile care nu ţi se par amuzante.

— De ce ţi-ar păsa ţie de reacţiile mele?

— Ăsta-i felul meu de a mă simţi bine, lucru care ţie nu ţi se întâmplă, nu-i aşa, Dagny? Pe lângă asta, eşti singura femeie de aici care merită urmărită.

Stătea sfidător de calmă, pentru că felul în care se uita la ea merita o reacţie nervoasă, bruscă. Stătea exact aşa cum stătea mereu, cu spatele drept, încordată, cu bărbia ridicată. Era postura unui director, postură care n-avea nimic feminin în ea. Dar umărul ei gol trăda fragilitatea de sub rochia neagră, iar poziţia ei o făcea să pară o femeie în adevăratul sens al cuvântului. Forţa ei mândră devenise o provocare pentru forţa superioară a altcuiva, iar fragilitatea ei întărea faptul că această provocare putea să fie inegală. Ea nu era conştientă de asta. Nu întâlnise pe nimeni care să fie capabil s-o vadă.

El a zis, scrutând-o cu privirea:

— Dagny, ce risipă magnifică!

Trebuia să se întoarcă şi să scape de-acolo. A simţit cum îi roşesc obrajii pentru prima dată după mulţi ani – se înroşea pentru că realizase: acea propoziţie era exact ceea ce simţise ea toată seara.

A fugit, încercând să nu se gândească la asta. Muzica a oprit-o. Era o explozie neaşteptată care venea dinspre radio. L-a văzut pe Mort Liddy, care îl pornise, dând din mâini către un grup de prieteni şi ţipând:

— Asta e! Asta e! Vreau să ascultaţi asta!

Explozia minunată de sunete era preludiul Concertului al Patrulea al lui Halley. Se ridica precum un triumf în faţa agoniei, aducând cu el negarea durerii, dedicându-şi ritmurile unei viziuni îndepărtate. După aceea, notele au erupt. Era ca şi cum un pumn de ţărână şi noroi fusese aruncat în muzică, iar ceea ce urma era sunetul scurgerii şi al căderii. Era Concertul lui Halley adaptat într-o melodie populară. Melodia lui Halley era plină de gropi, iar gropile astea erau pline de sughiţuri. Marele festin al fericirii devenise chicotitul unui bar. Cu toate astea, rămăşiţele melodiei lui Halley reuşeau să-i dea o formă; melodia lui Halley susţinea totul precum o coloană vertebrală.

— Destul de bine? le-a zâmbit Mort Liddy prietenilor lui, mândru şi impacientat. Destul de bine, nu? Cea mai bună coloană sonoră a anului. Am primit un premiu. Am primit un contract pe termen lung. Da, asta a fost coloana sonoră pe care am făcut-o pentru „Raiul e la tine în curte”.

Dagny stătea acolo, uitându-se cu ochi mari prin cameră, ca şi când un simţ ar putea să-l înlocuiască pe altul, ca şi când vederea putea să anuleze complet auzul. Şi-a rotit încet privirea, încercând să-şi găsească un punct de sprijin. L-a văzut pe Francisco sprijinindu-se pe o coloană, cu braţele încrucişate; o urmărea atent; râdea.

Nu tremura în halul ăsta, s-a gândit ea. Pleacă de-aici. Sentimentul ăsta era cel al unei furii pe care nu o putea controla. S-a gândit: nu spune nimic. Mergi. Ieşi afară.

Începuse cu grijă, încet să pună un picior în faţa celuilalt. A auzit cuvintele pe care le zisese Lillian şi s-a oprit. Lillian le spusese de multe ori în seara aceea, răspunzând la aceeaşi întrebare, dar era prima dată când Dagny le auzea.

— Asta? zicea Lillian, întinzându-şi mâna cu brăţara de metal pentru a putea fi examinată îndeaproape de două femei grizonate. Nu, nu-i dintr-un magazin de unelte, e un cadou special de la soţul meu. O, da, bineînţeles că e hidoasă. Dar nu înţelegeţi? Se presupune că e de o valoare inestimabilă. Bineînţeles, aş înlocui-o oricând cu o brăţară obişnuită cu diamante, dar se pare că nimeni n-o să-mi ofere aşa ceva la schimb, chiar dacă brăţara mea e foarte, foarte valoroasă.

De ce e valoroasă? Draga mea, e primul obiect făcut vreodată din metal Rearden.

Dagny nu mai vedea camera. Nu mai auzea muzica. Pe timpanele ei apăsa cu putere liniştea. Nu mai ştia ce fusese înainte de asta sau ce urma după. Nu ştia cine era acolo, nu ştia dacă ea era acolo, dacă Lillian era acolo, dacă Rearden era acolo şi nu ştia ce trebuia să însemne totul. Era o clipă care, pur şi simplu, nu-şi avea locul nicăieri. Auzise. Se uita la brăţara din metalul verde-albăstrui.

A simţit cum ceva i se desface de la încheietură, şi-a auzit propria voce spunând, în liniştea completă, într-un ritm liniştit, o voce rece ca un schelet:

— Dacă nu eşti atât de laşă cum cred eu că eşti, facem schimb.

În palmă îşi ţinea propria brăţară cu diamante, pe care i-o întindea lui Lillian.

— Doar nu vorbiţi serios, domnişoară Taggart! a zis o voce de femeie.

Nu era vocea lui Lillian. Ochii lui Lillian erau aţintiţi înspre ea. Îi văzuse. Lillian ştia că Dagny vorbea serios.

— Dă-mi brăţara aia, a zis Dagny, ridicând palma pe care strălucea brăţara cu diamante.

— E oribil! s-a plâns o femeie. Era ciudat că lamentările ei se auzeau atât de distinct. După aceea, Dagny şi-a dat seama că se adunaseră oameni în jurul lor şi că toţi urmăreau în tăcere scena. Acum auzea totul, până şi muzica; pe fundal era concertul contorsionat al lui Halley.

A văzut faţa lui Rearden. Părea ca şi când ceva dinăuntrul lui era contorsionat, ca muzica; nu ştia ce. El le privea.

Muşchii gurii lui Lillian s-au încordat şi au produs ceea ce părea a fi un zâmbet. Şi-a dat jos brăţara de metal, a aşezat-o în palma lui Dagny şi a luat brăţara cu diamante.

— Mulţumesc, domnişoară Taggart, a zis ea.

Degetele lui Dagny s-au strâns în jurul brăţării. O simţea; nu mai simţea nimic altceva.

Lillian s-a întors, pentru că Rearden se apropiase de ea. I-a luat brăţara cu diamant din mână. I-a aşezat-o în jurul încheieturii, i-a ridicat mâna către buzele lui şi a sărutat-o.

Nu s-a uitat la Dagny.

Lillian a râs, readucând buna dispoziţie în cameră.

— Putem face schimbul înapoi, domnişoară Taggart, dacă vă răzgândiţi, a zis ea.

Dagny s-a întors cu spatele. Era calmă şi liberă. Presiunea dispăruse. Nevoia de a exploda dispăruse.

Şi-a aşezat brăţara de metal pe încheietură. Îi plăcea felul în care greutatea brăţării apăsa pe pielea ei. Inexplicabil, simţea un soi de

ciudată vanitate feminină, aşa cum nu mai simţise niciodată: voia ca oamenii să o vadă purtând accesoriul ăsta.

De la distanţă, a auzit voci care spuneau indignate: „Cel mai jignitor gest pe care l-am văzut vreodată... A fost, pur şi simplu, răutăcios... Mă bucur că Lillian i-a acceptat provocarea... Aşa-i trebuie dacă vrea să arunce câteva mii de dolari pe geam...”

Pentru restul serii, Rearden a rămas lângă soţia lui. A participat la conversaţiile ei, a râs cu prietenii ei. Era, dintr-odată, soţul devotat, atent şi plin de admiraţie.

Străbătea camera cu o tavă pe care erau nişte băuturi cerute de prietenii lui Lillian în braţe – un lucru pe care nu îl mai făcuse niciodată – când Dagny s-a apropiat de el. S-a oprit şi s-a uitat la el ca şi când ar fi fost singuri în biroul lui. Dagny avea postura unui director. El s-a uitat în jos, la ea. Nu putea să vadă nimic altceva în afara brăţării de metal.

— Îmi pare rău, Hank, a zis ea, dar a trebuit s-o fac.

Ochii lui au rămas impasibili. Cu toate astea, ea era sigură că ştia ce se petrecea înăuntrul lui: voia, pur şi simplu, să-i dea o palmă.

— Nu era necesar, a răspuns el rece şi a mers mai departe.

* * *

Era foarte târziu când Rearden a intrat în dormitor. Lillian încă era trează. Pe noptieră era aprinsă o veioză.

Ea stătea întinsă în pat, sprijinită pe nişte perne de pânză verde-deschis. Cămaşa ei de noapte era dintr-un satin verde-deschis, iar ea o purta cu graţia şi perfecţiunea unui model din vitrinele magazinelor; arăta de parcă încă nici nu fusese despachetată. Lumina de culoarea merilor înfloriţi cădea pe o măsuţă unde erau o carte, un pahar cu suc de portocale şi accesorii de baie argintii, care străluceau ca instrumentele din tăviţa unui chirurg. Mâinile ei păreau de porţelan. Pe buzele ei era o urmă palidă de ruj roz. Nu arăta ca şi când ar fi fost epuizată de petrecere – nu avea ce să fie epuizat în ea. Părea să fie camera de prezentare a unui designer cu titlul „Doamnă pregătită de culcare”.

El încă mai purta hainele de petrecere; cravata îi era desfăcută şi o şuviţă de păr îi atârna peste faţă. Ea s-a uitat la el fără a fi uimită, ca şi când ar fi ştiut ce s-a întâmplat în ultima oră în camera lui.

El s-a uitat la ea în tăcere. Nu intrase în camera ei de multă vreme. Stătea acolo, dorindu-şi să nu fi intrat nici acum.

— Nu ar trebui să vorbim, Henry?

— Dacă vrei.

— Mi-ar plăcea să-l trimiţi pe unul dintre experţii tăi de la fabrică să arunce o privire cuptorului nostru. Ştii că s-a stins în timpul petrecerii şi Simons s-a chinuit foarte tare să-l reaprindă?... Doamna Weston

zice că cel mai de preţ lucru al nostru e bucătarul – i-au plăcut la nebunie bruschetele… Balph Eubank a zis un lucru foarte amuzant despre tine, a zis că eşti un războinic, iar sabia ta e fumul furnalelor… Mă bucur că nu-ţi place de Francisco d'Anconia. Nu pot să-l suport.

Nu încerca să explice de ce era acolo şi nici să-şi ascundă înfrângerea sau măcar să o recunoască plecând de lângă ea. Dintr-odată, nu a mai contat pentru el ce credea sau simţea ea. S-a dus până la geam şi s-a uitat în depărtare.

De ce se căsătorise cu el? s-a gândit. Nu îşi pusese întrebarea asta în ziua nunţii lor, cu opt ani în urmă. De atunci, într-o singurătate chinuitoare, se gândise la asta de multe ori. Nu ştia ce să creadă.

Nu fusese pentru poziţia socială, s-a gândit el, şi nici pentru bani. Se trăgea dintr-o familie veche care le avea pe amândouă. Numele alor ei nu era dintre cele mai distinse, iar averea lor era modestă, dar amândouă ajungeau pentru ca ei să fie primiţi în cercurile înaltei societăţi din New York, unde se şi întâlniseră. Cu nouă ani în urmă, el apăruse în New York ca o explozie, prin prisma succesului pe care îl avea Rearden Steel, succes care fusese preconizat ca imposibil de experţii din oraş. Indiferenţa lui îl făcea o atracţie. Habar n-avea că lumea credea că el o să-şi cumpere un loc în societate şi de-abia aşteptau să-l refuze. N-avea timp să le observe dezamăgirea.

Mergea, uneori, la serate, unde era invitat de oameni care voiau să-i intre în graţii. Chiar dacă el nu-şi dădea seama, ei ştiau că politeţea lui princiară era un atac condescendent la adresa oamenilor care de-abia aşteptaseră să-l refuze, la adresa oamenilor care credeau că vremurile când realizările erau puse pe primul loc trecuseră.

Ce îl atrăsese la Lillian era sobrietatea ei – sau, mai bine zis, conflictul dintre sobrietatea ei şi comportamentul ei. Lui niciodată nu îi plăcuse de nimeni şi nu se aşteptase să fie plăcut de cineva. Era prins în mrejele unei femei care alerga atât de evident după el, dar cu o atât de evidentă ezitare, ca şi când ar fi făcut-o împotriva voinţei ei, ca şi când s-ar fi luptat cu o dorinţă pe care o dispreţuia. Ea aranjase o întâlnire şi apoi tot ea fusese rece la întâlnirea aia, ca şi când nu i-ar fi păsat că el ştia asta. Vorbea puţin; avea un aer misterios care îi dădea de înţeles că niciodată n-o să fie capabil să treacă de scutul ei de detaşare mândră şi un aer uşor amuzant, care nu lua toate lucrurile alea în serios.

Nu cunoscuse multe femei. Avansase încet-încet către scopurile lui, dând la o parte tot ce nu avea nicio legătură cu lumea lui. Devotamentul lui pentru muncă fusese precum unul dintre focurile cu care se lupta deseori, un foc care ardea orice element mai slab, orice impuritate din albul unui singur metal. Era incapabil să se dedea unor interese banale. Dar erau momente când avea accese spontane de nevoie primară, atât de violente că nu puteau fi catalogate ca

întâmplări. Nu li se împotrivise în cele câteva ocazii când le avuse, de-a lungul anilor, cu femei pe care credea că le place. Fusese de fiecare dată lăsat acolo, cu o furie goală în el – pentru că el căutase, de fapt, un triumf, chiar dacă nu ştia de ce natură, dar singurul lucru pe care îl primise din partea unei femei era plăcerea ocazională, iar el ştia prea bine că lucrul ăsta nu însemna absolut nimic. De fiecare dată rămânea nu cu sentimentul unei adevărate realizări, ci cu sentimentul propriei sale degradări. A ajuns să-şi urască pornirile. Să se lupte cu ele. A ajuns să creadă în faptul că nevoile lui erau pur fizice, nevoi nu ale conştiinţei, ci ale materialului, iar el se împotrivea complet gândului că numai carnea lui era liberă să aleagă, iar această alegere nu depindea deloc de mintea lui. Îşi trăise toată viaţa în mine şi fabrici, modelând materia exact aşa cum voia el, cu simpla acţiune a minţii, şi considera intolerabil faptul că era incapabil să controleze materia propriului său corp. S-a luptat cu ea. A câştigat fiecare bătălie pe care o purtase cu natura neanimată, dar asta era o bătălie pe care o pierduse.

Pe Lillian ajunsese să o dorească pentru că era impenetrabilă. Părea să fie o femeie care nu se aştepta la nimic şi care merita un piedestal; asta îl făcea să vrea s-o aibă la el în pat. S-o aibă, astea erau cuvintele la care se gândea, iar ele îi ofereau o plăcere întunecată, îl făceau să creadă că asta era o izbândă care-şi merita efortul.

Nu putea înţelege – s-a gândit că era un conflict obscen, semnul unei acute depravări interne – de ce simţea, în acelaşi timp, o mândrie puternică la gândul de a o numi, la un moment dat, pe acea femeie soţia sa. Sentimentul era atât de solemn şi de strălucitor, era ca şi când ar fi simţit că vrea să onoreze o femeie posedând-o. Lillian părea să fie proiecţia a ceva ce el nu ştia că există, nu vruse vreodată să ştie că există; el vedea graţia, mândria, puritatea, restul era înăuntrul lui; nu ştia că privea doar o reflexie.

Îşi aducea aminte ziua în care Lillian a venit din New York la biroul său, de impulsul ei ciudat de a-l ruga să îi arate fabricile. A auzit o voce joasă, calmă, aproape amuţită – o voce admirativă – când ea îl întreba despre munca lui şi privea maşinăriile din jurul ei. El privea, la rândul său, silueta ei graţioasă mişcându-se pe fundalul flăcărilor din cuptoare, călcătura nesigură a picioarelor ei în pantofi cu toc peste straturile de zgură de pe jos, în timp ce ea se ţinea mândră lângă el. Privirea din ochii ei când a văzut o şarjă de oţel care tocmai era turnată era exact ceea ce simţea el şi nu ştia cum s-o arate. Când ochii ei i-au fixat chipul, el a văzut aceeaşi privire, dar dusă la un asemenea nivel că o făcea să pară neajutorată şi împietrită. La cină, în seara aia, a cerut-o în căsătorie.

După aceea, i-a luat ceva timp să admită că mariajul ăsta era o

tortură. Încă îşi mai amintea noaptea când realizase totul, când îşi spusese – venele încheieturilor îi erau proeminente, stând acolo, lângă pat, uitându-se la Lillian – că merita tortura asta şi că o s-o îndure. Lillian nu se uita la el, îşi aranja părul.

— Pot să mă duc la culcare acum? a întrebat ea.

Nu obiectase niciodată, nu îi refuzase nimic niciodată, se supunea de fiecare dată când el voia asta. Se supunea în felul acela de a ceda în faţa regulii prestabilite de a deveni, din când în când, un obiect inanimat folosit de soţ.

Nu îl critica niciodată. Îi spusese clar că ştia că bărbaţii aveau instincte degradante care costituiau partea secretă şi urâtă a căsătoriei. Era groaznic de tolerantă. Zâmbea, cu un dezgust amuzat, la intensitatea trăirilor lui.

— E distracţia cea mai lipsită de demnitate din câte cunosc, i-a spus cândva, dar niciodată nu am avut iluzia că bărbaţii sunt mai buni decât animalele.

Dorinţa lui de a o avea se risipise în prima săptămână a mariajului lor. Ce rămăsese era doar o nevoie pe care nu era capabil să o distrugă. Niciodată nu intrase într-un bordel; s-a gândit, uneori, că dispreţul pentru propria persoană pe care l-ar avea dacă ar intra acolo nu putea fi mai mare decât cel pe care-l avea când intra în dormitorul soţiei lui.

Cel mai adesea o găsea citind o carte. Ea o punea atunci deoparte, cu o panglică albă pe post de semn de carte. Când el stătea întins acolo, epuizat, încă respirând sacadat, ea aprindea lumina, lua cartea de pe noptieră şi citea în continuare.

Îşi spunea că merita tortura asta, pentru că nu mai voia să o atingă niciodată şi nu era capabil să facă lucrul ăsta. Se dispreţuia. Dispreţuia o nevoie care acum nu mai avea în ea nicio urmă de fericire sau însemnătate, care devenise simpla nevoie a unui corp de femeie, un corp anonim care aparţinea unei femei pe care trebuia s-o uite atunci când o ţinea în braţe. A ajuns să fie convins că nevoia asta era depravare.

N-o condamna pe Lillian. Pentru ea avea un respect indiferent, aproape trist. Ura lui pentru propria sa nevoie îl făcuse să accepte opinia conform căreia femeile erau pure şi o femeie pură era una incapabilă de plăcere fizică.

În agonia tăcută a mariajului său, existase un singur lucru la care nu se putuse gândi: infidelitatea. Îşi dăduse cuvântul. Avea de gând să şi-l ţină. Nu era vorba de loialitate pentru Lillian; nu era vorba despre a proteja persoana lui Lillian, despre a nu o dezonora – ci despre soţia sa.

Se gândea la asta acum, stând la geam. Nu vruse să intre în camera ei. Se luptase cu dorinţa asta. Se luptase cu mai multă forţă

cu faptul că ştia motivul pentru care nu va fi capabil să îi reziste în seara asta. După aceea, văzând-o, ştiuse imediat că n-o va atinge. Motivul pentru care venise aici în seara asta era exact motivul care făcea imposibil acest lucru.

Stătea acolo, nemişcat, nemaiavând nicio nevoie, simţindu-se, pentru prima dată, liber, indiferent faţă de corpul său, de camera asta, ba chiar şi de prezenţa lui acolo. Se întorsese cu spatele la ea pentru a nu-i admira castitatea. Credea că trebuie s-o respecte, dar, de fapt, simţea numai repulsie.

— ...dar dr. Pritchett a zis că până şi cultura noastră moare, pentru că universităţile depind de pomana măcelarilor, a strungarilor şi a furnizorilor de cereale pentru micul dejun.

De ce se căsătorise cu el? s-a gândit. Vocea aia strălucitoare, precisă nu vorbea degeaba. Ştia de ce venise el aici. Ştia ce însemna pentru el s-o vadă luând o pilă de argint şi vorbind veselă în timp ce îşi aranja unghiile. Vorbea despre petrecere. Dar nu-l menţiona pe Bertram Scudder – sau pe Dagny Taggart.

Ce interes avuse când se căsătorise cu el? Simţea prezenţa unui scop rece, clar înăuntrul ei, dar nu putea să condamne asta. Niciodată nu încercase să se folosească de el. Niciodată nu-i ceruse nimic. Nu găsea nicio satisfacţie în prestigiul forţei industriale – o zicea pe faţă –, prefera mereu cercul ei de prieteni. Nu avea nevoie de bani – cheltuia foarte puţin –, nu-i păsa de extravaganţele pe care el şi le putea permite. Nu avea niciun drept s-o acuze, s-a gândit el, şi nici măcar să rupă legătura asta. Ea era partea onorabilă a mariajului lor. Nu avea nevoie de nimic material de la el.

S-a întors şi s-a uitat la ea, plictisit.

— Data viitoare când dai o petrecere, a zis el, invită-i doar pe prietenii tăi. Nu-i invita şi pe ăia pe care tu-i consideri prietenii mei. Nu vreau să-i văd.

Ea a râs, uimită şi mulţumită.

— Nu dau vina pe tine, dragule, a zis.

El a ieşit din cameră fără să spună nimic altceva.

Ce voia de la el? s-a gândit. Ce urmărea? În universul ăsta, pe care-l cunoştea el, nu exista niciun răspuns.

Capitolul VII
Exploatatori şi exploataţi

Şinele se ridicau printre stânci spre sondele de petrol, iar sondele de petrol se înălţau spre cer. Dagny stătea pe pod şi se uita în sus, înspre culmea dealului, unde soarele arunca o strălucire metalică peste vârful celui mai înalt amplasament. Semăna cu o torţă albă, aprinsă deasupra zăpezii de pe coronamentele de la Wyatt Oil.

Până la primăvară, s-a gândit, calea ferată ar trebui să se unească cu linia care venea dinspre Cheyenne. A urmărit cu privirea şinele verzi-albăstrui, care începeau de la sonde, coborau, treceau peste pod şi mergeau în spatele ei. A întors capul să le urmărească de-a lungul kilometrilor de aer limpede, să le vadă cum continuau în curbe uimitoare, agăţate pe versanţii munţilor, până departe, la capătul liniei celei noi, unde un vagon-macara, ca un braţ dezgolit, numai oase şi nervi, se mişca încordat pe fundalul cerului.

Un tractor a trecut pe lângă ea, încărcat cu crampoane verde-albăstrui. Zgomotele burghielor veneau ca un freamăt neîntrerupt de undeva de dedesubt, unde oamenii răsuceau cabluri metalice, decupând piatră cubică din peretele canionului ca să întărească pilonii podului. În josul drumului, putea să vadă cum munceau oamenii, cu braţele încordate şi cu muşchii tensionaţi când apucau strâns manetele compactoarelor electrice.

— Muşchii, domnişoară Taggart, i-a spus Ben Nealy, contractorul – muşchii sunt tot ce-ţi trebuie ca să construieşti ceva pe pământul ăsta.

Nu părea să existe în lume un contractor la fel ca Menamara. Luase ce găsise mai bun. Niciun inginer din echipa Taggart nu putea să fie de încredere, aşa încât să supravegheze activitatea; toţi erau sceptici cu privire la metalul nou.

— Cinstit, domnişoară Taggart, i-a zis inginerul-şef, de vreme ce e un experiment pe care nimeni nu l-a mai făcut înainte, atunci nu cred că e drept să-mi asum eu responsabilitatea.

— Responsabilitatea e a mea, i-a răspuns Dagny.

Era un bărbat la vreo patruzeci de ani, care încă păstra atitudinea degajată din universitatea pe care o absolvise. Cândva, Taggart Transcontinental avusese un inginer-şef, un bărbat tăcut, grizonat, autodidact, care nu putea fi înlocuit pe nicio cale ferată. Demisionase cu cinci ani în urmă.

S-a uitat în jos peste pod. Stătea pe o bară subţire de oţel deasupra unui defileu tăiat în munte până la adâncimea de cinci sute de metri. Departe, la fund, putea să desluşească liniile estompate ale unei albii secate, ale bolovanilor şlefuiţi de apă şi ale copacilor răsuciţi de secole. S-a întrebat dacă stâncile, trunchiurile de copaci şi muşchii ar fi putut vreodată să acopere canionul. S-a întrebat de ce i-a trecut deodată prin cap că oamenii cavernelor au trăit pe fundul acelui canion, goi, milenii întregi.

S-a uitat apoi în sus, la platformele petroliere Wyatt. Şoseaua se rupea în câteva ramificaţii printre puţuri. Vedea discurile mici ale macazurilor care pătau zăpada. Erau macazuri metalice, de felul celor împrăştiate cu miile, nevăzute, peste tot prin ţară – dar acestea sclipeau în soare, iar scânteile lor erau verzui-albăstrui. Ele îi vorbeau

despre durata nesfârşită a conversaţiilor domoale, uniforme, răbdătoare, în încercarea de a atinge o ţintă lipsită de centru de greutate, care era persoana domnului Mowen, preşedintele companiei Amalgamated Switch and Signal, Inc., din Connecticut.

— Dar, domnişoară Taggart, dragă domnişoară Taggart! Compania mea a servit compania dumneavoastră timp de generaţii, bunicul dumneavoastră a fost primul client al bunicului meu, aşa că nu puteţi pune la îndoială zelul nostru de a produce orice ne cereţi, dar aţi spus macazuri din metal Rearden?

— Da.

— Dar, domnişoară Taggart! Vă rog să luaţi în considerare ce ar însemna să lucrăm cu asemenea metal. Ştiţi că metalul nu se topeşte la temperaturi mai mici de patru mii de grade?... Extraordinar? Ei bine, poate că e extraordinar pentru constructorii de motoare, dar perspectiva mea este că asta înseamnă un nou tip de furnal, un întreg nou proces, oameni care trebuie instruiţi, termene date peste cap, reguli de muncă modificate, totul întors pe dos şi numai Dumnezeu ştie dac-o să iasă bine sau nu!... De unde ştiţi, domnişoară Taggart? Cum puteţi să ştiţi, dacă niciodată n-a mai fost făcut aşa ceva?... Ei bine, nu pot să spun dacă metalul ăsta e bun şi nici nu pot să spun că e prost... Aşa că, nu, nu pot să spun nici dacă e un produs genial, aşa cum spui dumneata, sau numai încă o înşelătorie, după cum spun mulţi oameni serioşi, domnişoară Taggart, foarte mulţi... Ei bine, nu, nu pot să spun că ar conta într-un fel sau altul, pentru că cine sunt eu să-mi asum o responsabilitate ca asta?

Dublase preţul comenzii. Rearden a trimis doi metalurgişti să-i instruiască pe oamenii lui Mowen, să-i înveţe, să le arate, să le explice fiecare etapă a procesului şi le-a plătit salariile angajaţilor lui Mowen cât timp erau instruiţi.

S-a uitat la crampoanele din şina de sub picioarele ei. Şi-a adus aminte de noaptea în care a auzit că acea Summit Casting din Illinois, singura companie care a acceptat să facă crampoane din metal Rearden, a dat faliment, cu o jumătate din comandă nelivrată încă. A zburat în noaptea aceea la Chicago, a sculat din pat trei avocaţi, un judecător şi un reprezentant legal al statului, i-a mituit pe doi dintre ei şi i-a băgat în sperieţi pe ceilalţi, a obţinut un document ce era un permis de urgenţă a cărui legalitate nu o putea contesta nimeni, a făcut ca uşile ferecate de la Summit Casting să fie deschise, iar o mulţime amestecată, pe jumătate îmbrăcată, muncea la cuptoare încă înainte ca geamurile să devină cenuşii sub lumina zilei. Echipele de muncitori rămăseseră la muncă, sub coordonarea unui inginer de la Taggart şi a unui metalurgist de la Rearden. Reconstrucţia liniei Rio Norte nu a fost sistată.

Asculta zbârnâitul burghielor. Activitatea fusese oprită o dată, când

săpăturile pentru pilonii podului începeseră.

— N-am putut să fac nimic, domnişoară Taggart, i-a spus Ben Nealy, jignit. Ştiţi cât de repede se defectează capetele burghielor. Le comandasem, dar Incorporated Tool a intrat în nişte mici dificultăţi, nu m-au putut ajuta, Associated Steel aveau întârzieri în livrarea oţelului către ei, aşa că nu avem nimic altceva de făcut decât să aşteptăm. N-are niciun rost să vă supăraţi, domnişoară Taggart, fac tot ce-mi stă în putinţă.

— Te-am angajat să-ţi faci treaba, nu să faci ce-ţi stă în putinţă, orice ar însemna asta.

— Amuzant ce spuneţi. E o atitudine nepopulară, domnişoară Taggart, tare nepopulară.

— Lasă-i în pace pe Incorporated Tool. Dă-l naibii de oţel. Fă comandă de capete de foraj făcute din metal Rearden.

— Nu eu. Am avut destulă bătaie de cap cu drăcia asta la linia aia a dumneavoastră. N-am de gând să-mi distrug echipamentul.

— Un cap de burghiu făcut din metal Rearden o să ţină cât trei din oţel.

— Poate.

— Îţi zic să faci comanda.

— Cine o să le plătească?

— Eu.

— Şi cine o să găsească pe cineva să le facă?

I-a telefonat lui Rearden. A găsit el o fabrică de piese, care îşi încetase demult activitatea. Într-o oră, o şi cumpărase de la rudele ultimului proprietar. Într-o zi, fabrica fusese redeschisă. Într-o săptămână, capetele de burghiu făcute din metal Rearden au fost livrate la podul din Colorado.

Se uita la pod. Era o problemă destul de prost rezolvată, dar trebuia s-o ia ca atare. Podul, o mie două sute de metri de oţel care treceau pe deasupra unui hău negru, fusese construit în timpul vieţii fiului lui Nat Taggart. Depăşise demult stadiul de siguranţă; fusese cârpit cu grinzi de oţel, apoi de fier, apoi de lemn; abia dacă mai merita să fie cârpit. Se gândea la un pod nou, făcut din metal Rearden. Îi ceruse inginerului-şef să propună un proiect şi să facă o estimare de costuri. Proiectul pe care-l concepuse era schiţa unui pod prost raportat la puterea extraordinară a noului metal; costurile au făcut ca proiectul să fie imposibil de luat în considerare.

— Îmi pare rău, domnişoară Taggart, i-a spus, rănit, nu înţeleg ce vreţi să spuneţi cu faptul că nu m-am folosit de metal. Proiectul este o adaptare a celor mai bune poduri existente. La ce v-aţi fi aşteptat?

— La o nouă metodă de construcţie.

— La ce vă referiţi prin o nouă metodă?

— Mă refer la faptul că, atunci când oamenii au avut oţel pentru

structură, nu l-au folosit ca să construiască nişte copii ale podurilor din lemn. Şi a adăugat apoi, obosită: Fă-mi o estimare asupra necesarului ca să facem vechiul pod să mai reziste cinci ani.

— Da, domnişoară Taggart, i-a spus el cu voioşie, dacă-l întărim cu oţel…

— O să-l întărim cu metal Rearden.

— Da, domnişoară Taggart, i-a răspuns cu răceală.

S-a uitat la munţii pe jumătate acoperiţi de zăpadă. Munca ei i se părea dificilă, din când în când, la New York. Se oprise de câteva ori, în momente de zăpăceală, în mijlocul biroului, paralizată de disperare faţă de rigiditatea timpului, care nu putea fi dilatat mai mult, într-o zi în care întâlnirile urgente se succedaseră una după cealaltă, când vorbise despre motoare Diesel distruse, despre vagoane de marfă ruginite, despre sisteme de semnalizare care făceau erori, despre câştiguri în scădere, când se gândea la ultimele urgenţe legate de construcţia liniei Rio Norte, când continua să vorbească în timp ce prin cap îi fulgera imaginea clară a două bare de metal verde-albăstrui, când şi-a întrerupt toate discuţiile, dându-şi seama deodată de ce un anumit subiect de ştiri o tulburase, şi a ridicat receptorul ca să sune la mare depărtare, să-l sune pe contractorul ei şi să-i spună:

— De unde cumperi alimentele pentru oamenii tăi?… Aşa m-am gândit şi eu. Ei bine, Barton and Jones din Denver au dat faliment ieri. Mai bine găseşti de îndată un alt furnizor, dacă nu vrei să ai de-a face cu o foamete.

Îşi construia linia de la biroul din New York. Părea dificil. Dar acum se uita la linie. Creştea. Avea să fie gata la timp.

A auzit paşi apăsaţi şi grăbiţi şi s-a întors. Pe calea ferată se apropia un bărbat. Era tânăr şi înalt, cu capul gol şi cu părul negru în vântul rece, era îmbrăcat muncitoreşte cu o jachetă de piele, dar nu arăta ca un muncitor, era prea multă aroganţă şi prea multă siguranţă de sine în felul în care călca. Nu i-a putut recunoaşte chipul decât atunci când s-a apropiat mai mult. Era Ellis Wyatt. Nu-l mai văzuse de la acel unic interviu din biroul ei.

S-a apropiat, s-a oprit, s-a uitat la ea şi a zâmbit.

— Bună, Dagny, i-a spus.

Dintr-un singur val de emoţie, a ştiut tot ce intenţionau cuvintele acelea două să-i spună. Era iertare, înţelegere, aprobare. Era un salut adevărat.

A râs ca un copil de fericire că lucrurile pot să fie aşa de bune pe cât erau.

— Bună, i-a spus, întinzându-i mâna.

Mâna lui a reţinut-o pe a ei o clipă mai mult decât o strângere de mână normală. Era semnătura lor sub o înţelegere parafată şi consfinţită.

— Spune-i lui Nealy să mai pună parazăpezi pe doi kilometri la pasul Granada, i-a spus. Cele vechi au putrezit. N-or să mai reziste la următoarea furtună. Trimite-i un plug rotativ. Ce are el e o rablă care nu poate să cureţe nici măcar o curte. Zăpezile cele mari pot să cadă oricând de acum.

L-a privit cu luare aminte o clipă.

— Cât de des ai făcut asta?

— Ce?

— Să vii să supraveghezi activitatea.

— Din când în când. Când am timp. De ce?

— Erai aici când s-a întâmplat alunecarea de pământ?

— Da.

— Am fost surprinsă cât de repede şi de bine au eliberat calea ferată când am primit raporturile referitoare la eveniment. M-a făcut să mă gândesc că Nealy e un om mai priceput decât aş fi crezut.

— Nu e.

— Tu ai fost cel care a organizat sistemul de deplasare pentru aprovizionarea zilnică în josul liniei?

— Bineînţeles. Oamenii lui îşi petreceau jumătate din timp vânând. Spune-i să aibă grijă de rezervoarele de apă. O să-i îngheţe într-una dintre nopţile astea. Vezi dacă nu reuşeşti să-i faci rost de un excavator nou. Nu-mi place deloc cum arată ăsta de acum. Să-i verifice sistemul de cablaj.

S-a uitat la el un moment.

— Mulţumesc, Ellis, i-a spus.

I-a zâmbit şi a plecat mai departe. L-a urmărit cum merge peste pod şi cum îşi începe lungul urcuş către sonde.

— Se crede proprietar, nu-i aşa?

S-a întors surprinsă. Ben Nealy s-a apropiat de ea; degetul lui arăta înspre Ellis Wyatt.

— Peste ce?

— Peste calea ferată, domnişoară Taggart. Peste calea ferată a dumneavoastră. Sau poate peste întreaga lume. Asta crede el.

Ben Nealy era un om greoi, cu o faţă posacă şi moale. Ochii lui erau încăpăţânaţi şi goi. În lumina albăstruie a zăpezii, pielea lui căpătase o nuanţă untoasă.

— Ce-l ţine aici? a întrebat. Ca şi cum nimeni în afară de el n-ar şti cum merge treaba. Un fandosit şi-un îngâmfat. Cine se crede?

— Lua-te-ar naiba, i-a spus Dagny în cele din urmă, fără să ridice vocea.

Nealy n-ar fi putut niciodată să ştie ce a făcut-o să spună asta. Dar ceva din el, într-un anumit fel al lui, o ştia; lucrul cel mai uimitor pentru ea era că el nu era uimit. N-a mai spus nimic.

— Să mergem la vagonul tău, i-a spus plictisită, arătând spre un

vagon de pasageri vechi de pe o linie ferată terminus, aflată la o oarecare distanţă. Să fie cineva acolo care să facă însemnări.

— Şi-acum, despre traversele alea, domnişoară Taggart, a zis el grăbit îndată ce au pornit, domnul Coleman de la birou de la dumneavoastră le-a avizat. N-a pomenit nimic c-ar fi prea multă cherestea. Nu văd de ce vă gândiţi că…

— Am spus că o să le înlocuieşti.

Când a ieşit din vagon, extenuată de două ore de eforturi să fie răbdătoare, să instruiască, să explice, a zărit o maşină parcată pe drumul întortocheat şi noroios de dedesubt, o maşină neagră, cu două locuri, nouă şi strălucitoare. O maşină nouă era o apariţie surprinzătoare oriunde, pentru cineva care nu era obişnuit cu ele.

S-a uitat de jur împrejur şi a tresărit la vederea unei siluete înalte, care stătea la picioarele podului. Era Hank Rearden; nu se aştepta să-l întâlnească în Colorado. Părea absorbit de calcule, cu creionul şi cu agenda în mână. Hainele lui atrăgeau atenţia, ca şi maşina – şi din acelaşi motiv: purta un trenci simplu şi o pălărie cu boruri lăsate, dar erau de o atât de bună calitate, atât de evident scumpe, încât păreau ostentative printre veşmintele ponosite ale mulţimii din jur şi cu atât mai ostentative pentru că erau purtate cu naturaleţe.

Şi-a dat deodată seama că alerga înspre el; îi dispăruse orice urmă de oboseală. Atunci şi-a amintit că nu-l mai văzuse de la petrecere. S-a oprit.

Rearden a observat-o, i-a făcut un semn cu mâna în semn de încântare, un salut surprins, şi a înaintat să-i vină în întâmpinare. Zâmbea.

— Bună, i-a spus. Prima călătorie la locul faptei?

— A cincea, în trei luni.

— N-am ştiut c-ai fost aici. Nu mi-a spus nimeni.

— M-am gândit eu c-o să fii copleşit într-o bună zi.

— Să fiu copleşit?

— E destul să vii şi să vezi asta. Aici e metalul tău. Îţi place?

S-a uitat în jur.

— Dacă te hotărăşti cândva să renunţi la afacerile feroviare, să mă anunţi.

— Ai o slujbă pentru mine?

— Oricând.

S-a uitat la el o secundă.

— Glumeşti numai pe jumătate, Hank. Cred că ţi-ar plăcea să mă vezi cerându-ţi o slujbă. Să mă ai ca angajat în loc de client. Să-mi dai ordine cărora să mă supun.

— Da. Mi-ar plăcea.

I-a spus, cu chipul impenetrabil:

— Nu renunţa la afacerile cu oţel. Eu nu-ţi pot promite o slujbă la

căile ferate.

A râs.

— Nu încerca.

— Ce?

— Să câştigi o luptă ale cărei reguli le fixez eu!

Nu i-a răspuns. Era şocată de ceea ce o făcuseră acele cuvinte să simtă; nu era o emoţie, ci o senzaţie fizică de plăcere, pe care nu o putea nici numi, nici înţelege.

— Apropo, nu e prima mea vizită. Am fost aici şi ieri.

— Ai fost? De ce?

— O, am venit în Colorado cu nişte afaceri ale mele, aşa că m-am gândit să vin să arunc o privire şi aici.

— Ce te interesează?

— Ce te face să crezi că mă interează ceva?

— Nu ai pierde timpul venind aici numai ca să te uiţi. Nu de două ori. A izbucnit în râs.

— Ai dreptate.

A arătat înspre pod.

— Ăsta mă interesează.

— Ce e cu el?

— E un morman de fiare vechi.

— Crezi că nu ştiu?

— Am văzut specificaţiile pentru comanda privitoare la părţile componente din metal Rearden pentru podul ăla. Îţi cheltuieşti banii de pomană. Diferenţa dintre ceea ce intenţionezi să cheltui pentru o improvizaţie care o să ţină câţiva ani şi costurile unui nou pod din metal Rearden e atât de mică, încât nu văd de ce te deranjezi să conservi piesa asta de muzeu.

— M-am gândit la un pod nou din metal Rearden. I-am pus pe inginerii mei să-mi facă o estimare.

— Şi ce ţi-au spus?

— Două milioane de dolari.

— Doamne Dumnezeule!

— Tu ce spui?

— Opt sute de mii.

L-a privit cu atenţie. Ştia că nu vorbeşte niciodată fără rost. L-a întrebat încercând să pară calmă:

— Cum?

— Aşa.

I-a arătat agenda. A văzut notaţiile disparate pe care le-a făcut, foarte multe desene, câteva schiţe rapide. Înţelesese care era schema lui înainte să-i termine de explicat. Nu şi-a dat seama că se aşezaseră, că stăteau pe o stivă de lemne îngheţate, că picioarele i se sprijineau de nişte scânduri nefinisate şi că frigul îi pătrunsese prin ciorapii

subţiri. Erau uniţi prin câteva bucăţi de hârtie care puteau să facă în aşa fel ca mii de tone de mărfuri să treacă printr-un sector de spaţiu gol. Vocea lui suna aspru şi limpede în timp ce vorbea despre piloni, tracţiune, încărcături, presiunea vântului. Podul urma să fie un arc unic, de o mie două sute de picioare. Concepuse un nou tip de suspensor. Nu mai fusese făcut niciodată înainte şi nici nu putea fi făcut altfel decât cu elemente care aveau rezistenţa şi greutatea metalului Rearden.

— Hank, l-a întrebat, ai inventat asta în două zile?

— Ei, pe naiba. L-am „inventat" cu mult înainte de metalul Rearden. Mi-am dat seama de asta în timp ce produceam oţel pentru poduri. Aveam nevoie de un metal cu care cineva ar putea să facă şi aşa ceva, printre altele. Am venit aici numai ca să văd cu ochii mei cazul tău particular.

A chicotit când a văzut mişcarea înceată a mâinii mergând înspre ochi şi cuta de amărăciune din expresia gurii ei, ca şi cum ar fi încercat să şteargă acele lucruri împotriva cărora dusese o atât de obositoare, de tristă luptă.

— Asta e numai o schiţă făcută pe fugă, i-a spus, dar cred că-ţi dai seama ce se poate face.

— Nu pot să-ţi spun tot ce văd, Hank.

— Nu te deranja. Ştiu.

— Salvezi Taggart Transcontinental pentru a doua oară.

— Obişnuiai să fii un psiholog mult mai bun de-atât.

— Ce vrei să spui?

— De ce mi-ar păsa mie de salvarea lui Taggart Transcontinental? Nu ştii că vreau să am un pod din metal Rearden ca să-l arăt ţării întregi?

— Da, Hank. Ştiu.

— Sunt prea mulţi oameni care scheaună că şinele din metal Rearden nu sunt sigure. Aşa că m-am gândit să le dau ceva adevărat despre care să scheaune. Lasă-i să vadă un pod din metal Rearden.

S-a uitat la el şi a început să râdă tare, cu o adevărată plăcere.

— Ce mai e acum? a întrebat-o.

— Hank, nu cunosc pe nimeni, absolut pe nimeni pe pământ care să se gândească la un asemenea răspuns pentru ceilalţi, în asemenea circumstanţe – cu excepţia ta.

— Dar tu? Ţi-ar plăcea să elaborezi răspunsul ăsta alături de mine şi să înfrunţi acelaşi strigăt?

— Ştii că aş vrea.

— Da. Ştiam.

Şi-a mutat privirea către ea, cu ochii ficşi; el nu râdea, aşa cum făcea ea, dar privirea lui era un sinonim.

Şi-a amintit deodată ultima lor întâlnire, de la petrecere. Memoria

părea incredibilă. Naturaleţea dintre ei doi – sentimentul ciudat, strălucitor, care includea înţelegerea faptului că era singurul semn de naturaleţe a lor, aceeaşi, pe care n-ar putea-o găsi niciunde în altă parte – făcea imposibil orice gând de ostilitate. Ştia totuşi că petrecerea avusese loc; el se comporta ca şi cum nu s-ar fi întâmplat niciodată.

S-au plimbat până la buza canionului. S-au uitat împreună la hăul întunecat, la înălţimea stâncii din faţa lor, la soare, sus, pe sondele de la Wyatt Oil. Dagny stătea cu picioarele depărtate pe pietrele îngheţate, împotrivindu-se cu străşnicie vântului. Putea să simtă, fără să o atingă, linia pieptului lui în spatele umărului. Vântul îi flutura haina, lovindu-o de picioarele lui.

— Hank, crezi că putem să-l construim la timp? Nu au mai rămas decât şase luni.

— Bineînţeles. O să fie nevoie de mai puţin timp şi de mai puţin efort decât pentru orice alt tip de pod. Lasă-mi timp să lucreze şi inginerii mei asupra schiţei de bază şi ţi-o trimit şi ţie s-o analizezi. Nicio obligaţie din partea ta. Aruncă doar o privire să vezi dacă o să ţi-o poţi permite. O să poţi. Şi-apoi lasă-i pe puştanii tăi cu diplome să se ocupe de detalii.

— Dar în legătură cu metalul?

— O să fac metalul laminat chiar dacă va trebui să renunţ la toate celelalte comenzi din fabrică.

— O să-l faci într-un timp aşa de scurt?

— Te-am lăsat vreodată baltă cu vreo comandă?

— Nu. Dar, după cum merg lucrurile în ziua de azi, e posibil să nu ai de ales.

— Cu cine crezi că vorbeşti – cu Orren Boyle?

Dagny a început să râdă.

— Perfect. Trimite-mi schiţele în cel mai scurt timp. O să mă uit şi o să te anunţ în patruzeci şi opt de ore. Cât despre puştanii mei, ei…

S-a oprit, încruntându-se:

— Hank, de ce e aşa de greu să găseşti oameni buni pentru orice slujbă în zilele noastre?

— Nu ştiu…

S-a uitat înspre conturul munţilor care brăzdau cerul. Un fuior subţire de fum se ridica dintr-o vale din depărtare.

— Ai văzut oraşele noi şi fabricile din Colorado? a întrebat-o.

— Da.

— E minunat, nu-i aşa? să vezi ce fel de oameni au strâns aici din toate colţurile ţării. Toţi tineri, toţi începând să-şi câştige o pâine din mutarea munţilor.

— Ce munte te-ai hotărât să muţi?

— De ce?

— Ce faci în Colorado?

A zâmbit.

— Caut o proprietate minieră.

— De ce fel?

— Cupru.

— Doamne Dumnezeule, nu ai destule de făcut?

— Ştiu că e o treabă complicată. Dar aprovizionarea cu cupru începe să devină complet lipsită de orice garanţie. Pare să nu existe nicio companie de primă mână rămasă în ţara asta şi nu vreau să am de-a face cu d'Anconia Copper. Nu am încredere în playboy-ul ăla.

— Nu te învinovăţesc, i-a răspuns, uitându-se în depărtare.

— Aşa că, dacă nu mai există nicio persoană competentă care să se ocupe de asta, o să-mi extrag singur cuprul, la fel cum îmi extrag propriul minereu de fier. Nu-mi pot asuma riscul să fiu lăsat baltă de toţi tâlharii şi rataţii. Am nevoie de o afacere bună cu cupru pentru Rearden metal.

— Ai cumpărat mina?

— Nu încă. Mai sunt câteva probleme de rezolvat. Să aduc oamenii, echipamentul, transporturile.

— O...! a chicotit ea. Urmează să-mi vorbeşti despre construcţia unei linii secundare?

— Posibil. Nu există nicio limită pentru ce e posibil în statul ăsta. Ştii că au toate felurile de resurse naturale aici, aşteptând neatinse? Şi în ce ritm cresc fabricile lor! Mă simt cu zece ani mai tânăr când vin aici.

— Eu nu. Se uita către est, pe deasupra munţilor. Mă gândesc la reversul medaliei, la tot restul reţelei Taggart. Acolo e mai puţin de transportat, tot mai puţin tonaj produs cu fiecare an. E ca şi cum... Hank, ce e greşit în ţara asta?

— Nu ştiu.

— Mă tot gândesc la ce ni s-a spus la şcoală despre soarele care-şi pierde energia, devenind tot mai rece pe an ce trece. Îmi amintesc că mă întrebam, atunci, cum ar fi în ultimele zile ale Pământului. Cred că ar fi... aşa. Făcându-se tot mai frig şi oprindu-se totul.

— Nu am crezut niciodată povestea asta. M-am gândit atunci că, dacă soarele ar fi epuizat, oamenii ar găsi o soluţie.

— Da? Amuzant. Şi eu m-am gândit la asta.

A arătat înspre coloana de fum.

— Acolo e noul tău răsărit. O să hrănească tot restul.

— Dacă nu va fi oprit.

— Crezi că poate fi oprit?

S-a uitat la şinele de sub picioarele ei.

— Nu, a spus.

El i-a răspuns cu un zâmbet. S-a uitat şi el în jos, către şine, apoi a

urmărit cu privirea întinderea căii ferate, până sus, pe versanţii munţilor, până la macaralele din depărtare. Dagny a remarcat două lucruri, ca şi cum, pentru un moment, cele două ar fi fost singurele elemente din câmpul ei vizual: conturul profilului lui şi cablul verde-albăstrui care se desfăşura prin aer.

— Am reuşit, nu-i aşa? a întrebat.

Ca răsplată pentru fiecare moment, pentru fiecare noapte nedormită, pentru fiecare lovitură dată disperării, momentul acesta era tot ce şi-a dorit.

— Da, am reuşit.

S-a uitat în depărtare, a văzut o macara veche pe o linie secundară şi i-a trecut prin minte că toate cablurile erau deteriorate şi că ar trebui schimbate: era limpezimea adevărată a unui fel de a fi dincolo de orice sentiment, după răsplata de a fi simţit tot ce poate cineva să simtă. Ceea ce obţinuseră, s-a gândit ea, şi un moment al confirmării faptului că ei amândoi erau posesorii – ce altă intimitate mai adâncă putea să existe între ei doi? Acum era deschisă spre cele mai simple, cele mai comune trebuinţe ale momentului, pentru că, din punctul ei de vedere, nimic nu putea să fie fără însemnătate.

S-a întrebat ce o făcuse să fie sigură că şi el a simţit ceea ce a simţit ea. Hank s-a întors brusc şi a pornit spre maşină. Dagny l-a urmat. Nu s-au uitat unul la celălalt.

— Trebuie să plec în Est într-o oră, i-a spus el.

Arătând înspre maşină, Dagny a continuat:

— De unde ai luat-o?

— De aici. E un Hammond. Hammond din Colorado – ei sunt ultimii oameni care continuă să facă maşini bune. Abia am cumpărat-o, în timpul acestei vizite.

— Ai făcut o treabă bună.

— Da, nu-i aşa?

— O să conduci până la New York?

— Nu. O s-o îmbarc. Am venit cu avionul meu până aici.

— O, ai zburat? Eu am condus de la Cheyenne – trebuia să văd linia –, dar sunt nerăbdătoare să ajung acasă cât mai repede cu putinţă. Mă iei cu tine? Pot să zbor înapoi cu tine?

Nu i-a răspuns imediat. A remarcat momentul vid, de pauză.

— Îmi pare rău, i-a răspuns – s-a întrebat dacă şi-a imaginat nota de abrupteţe din glasul lui –, nu zbor înapoi la New York. Mă duc în Minnesota.

— Ei bine, atunci o să încerc să iau o cursă de linie, dacă pot să găsesc una astăzi.

A văzut cum maşina lui se face nevăzută pe drumul şerpuit. O oră mai târziu, conducea către aeroport. Locul era un platou îngust, la capătul unei văi în lanţul de munţi sterpi. Pe pământul arid, cavernos

erau petice de zăpadă. De o parte era fixată o baliză de semnalizare, cu cablurile rupte la pământ; celelalte balize fuseseră distruse de o furtună.

Un supraveghetor singuratic venise în întâmpinarea ei.

— Nu, domnişoară Taggart, i-a spus cu un glas plin de regret, nu e niciun avion până poimâine. Există numai o rută transcontinentală la două zile, ştiţi, iar cea de azi a fost reţinută la sol, mai jos, în Arizona. Probleme la motor, ca de obicei. Şi a adăugat: Păcat că n-aţi ajuns puţin mai devreme. Domnul Rearden a decolat către New York, cu avionul său particular, cu foarte puţin timp în urmă.

— Nu zbura către New York, nu-i aşa?

— Dar de ce? Ba da. El a zis...

— Eşti sigur?

— A spus că are o întâlnire acolo diseară.

S-a uitat la cer, înspre est, fără niciun gând, fără să se mişte. Nu avea niciun posibil motiv, nimic care s-o tragă de mânecă, nimic cu ajutorul căruia să cântărească sau să alunge sau să înţeleagă.

* * *

— Dracu' să le ia de străzi! a izbucnit James Taggart. O să întârziem.

Dagny se uita înainte, peste umerii şoferului. Prin cercul pe care-l desena ştergătorul pe sticla îngheţată a parbrizului, vedea maşinile negre, vechi, strălucitoare, înşiruite într-un rând nemişcat. Departe, în faţă, pata unui semafor roşu marca lucrările care se făceau la şosea.

— E câte ceva stricat pe fiecare stradă, a spus Taggart nervos. De ce nu le repară cineva?

S-a lăsat pe spate pe scaun, strângându-şi nodul eşarfei. Se simţea obosită la capătul unei zile pe care şi-o începuse la birou, la şapte dimineaţa; o zi pe care o lăsase suspendată, în care nu dusese nimic până la capăt, grăbindu-se să ajungă acasă şi să se schimbe, pentru că-i promisese lui Jim că va vorbi la banchetul dat de New York Business Council.

— Vor să le facem o prezentare despre metalul Rearden, i-a spus el. Tu poţi s-o faci mai bine decât mine. Este foarte important să facem o pledoarie rezonabilă. E o aşa mare controversă în ceea ce priveşte metalul Rearden.

Stând acum alături de el în maşină, regreta că fusese de acord. Se uita la străzile New Yorkului şi se gândea la competiţia dintre metal şi trecerea timpului, dintre şinele de pe linia Rio Norte şi scurgerea zilelor. Se simţea de parcă nervii i-ar fi fost striviţi de imobilitatea maşinii şi de vinovăţia de a pierde o seară când nu-şi putea îngădui nici măcar pierderea unei ore.

— Cu toate atacurile acelea asupra lui Reardean despre care auzi

peste tot, i-a spus James, poate c-ar avea nevoie de nişte prieteni.

Dagny i-a aruncat o privire neîncrezătoare.

— Vrei să spui că intenţionezi să-i fii alături?

Nu i-a răspuns imediat; a întrebat-o, cu un glas rece:

— Ce crezi despre raportul comitetului special al Consiliului Naţional al Industriilor metalurgice?

— Ştii ce cred despre el.

— Ei spun că metalul Rearden e un pericol la adresa siguranţei publice. Spun că e greşită compoziţia chimică a metalului, că e casant, că se descompune la nivel molecular, că cedează imediat, fără niciun avertisment…

S-a oprit ca şi cum ar fi implorat un răspuns. Ea nu spunea nimic. El a întrebat-o neliniştit:

— Nu ţi-ai schimbat părerea, nu-i aşa?

— Despre ce?

— Despre metal.

— Nu, Jim, nu mi-am schimbat părerea.

— Sunt experţi, deşi… cei din comitet… Experţi de vârf… metalurgişti-şefi la cele mai mari corporaţii, cu un vraf de diplome de la universităţi de peste tot din ţară…

Rostea cuvintele cu tristeţe, ca şi cum ar fi rugat-o să-l facă să se îndoiască de oamenii aceia şi de verdictul lor.

Ea îl privea nedumerită; nu părea el însuşi.

Maşina a ţâşnit înainte. A trecut încet pe lângă o barieră de lemn, depăşind spărtura pe care o făcuse un hidrant defectat. A văzut noua conductă înlocuită de excavaţii; conducta avea gravată o siglă: Stockton Foundry, Colorado. Şi-a mutat privirea; i-ar fi plăcut să nu i se fi reamintit de Colorado.

— Nu pot să înţeleg… i-a spus Jim Taggart, sfârşit. Cei mai buni experţi din Consiliul Naţional al Industriilor metalurgice…

— Cine este preşedintele Consiliului Naţional al Industriilor metalurgice, Jim? Orren Boyle, nu-i aşa?

Taggart nu s-a întors înspre ea, dar bărbia i s-a lăsat în jos.

— Dacă nătărăul ăla gras crede că poate să… a început, dar s-a oprit fără să-şi ducă gândul până la capăt.

S-a uitat în sus la stâlpul de iluminare de la colţul străzii. Era un glob de sticlă incandescent. Stătea prins, la adăpost de furtună, luminând vitrine acoperite şi trotuare crăpate, ca şi cum ar fi fost singurul lor paznic. La capătul străzii, dincolo de râu, la lumina strălucitoare a unei fabrici, a văzut conturul neclar al unei centrale electrice. Un camion trecea pe acolo, acoperindu-i imaginea. Camionul era de felul celor care alimentau centrala – un camion blindat, imprimat de curând cu cuvintele pe care zloata nu le putea acoperi: *Wyatt Oil, Colorado*.

— Dagny, ai auzit despre discuţia aceea de la întâlnirea din Detroit a organizaţiei muncitorilor în oţelărie structurală?

— Nu. Ce discuţie?

— A fost peste tot în ziare. Au discutat dacă membrilor lor ar trebui sau nu să li se permită să lucreze cu metal Rearden. Nu au ajuns la nicio concluzie, dar a fost destul pentru contractorul care urma să-şi asume riscul cu metalul Rearden. Şi-a anulat comanda, şi încă repede! ... Ce se întâmpla dacă... dacă toată lumea decidea împotriva lui?

— Lasă-i să decidă.

Un punct de lumină se ridica în linie dreaptă către vârful unui turn invizibil. Era ascensorul unui mare hotel. Maşina înainta pe aleile cartierului. Nişte bărbaţi cărau o piesă de echipament, grea, ambalată, dintr-un camion înspre pivniţă. A citit numele de pe ambalaj: *Nielsen Motors, Colorado*.

— Nu-mi convine rezoluţia pe care a adoptat-o adunarea profesorilor de şcoală primară din New Mexico, i-a spus James Taggart.

— Ce rezoluţie?

— Au ajuns la concluzia că, în opinia lor, copiilor n-ar trebui să li se permită să călătorească pe noua linie Rio Norte de la Taggart Transcontinental, când va fi terminată, fiindcă nu este sigură... Au specificat: noua linie de la Taggart Transcontinental. S-a scris în toate ziarele. E o publicitate îngrozitoare pentru noi... Dagny, crezi că ar trebui să le dăm o replică?

— Să rulăm primul tren pe noua linie Rio Norte.

Taggart a rămas tăcut mult timp. Arăta complet abătut. Dagny nu putea să înţeleagă de ce: nu era fericit, nu folosise împotriva ei opiniile autorităţilor lui preferate, părea să se roage pentru o reconfirmare.

O maşină a trecut fulgerător pe lângă ei; a avut o străfulgerare puternică a acelui moment – o mişcare uşoară şi plină de încredere, o siluetă luminoasă. Ştia cine fabricase maşina: Hammond, Colorado.

— Dagny, o să... o să avem linia terminată... la timp?

Era ciudat să audă o nuanţă de emoţie deplină în glasul lui, simpla inflexiune a unei frici animalice.

— Dumnezeu să ajute oraşul ăsta dacă n-o facem noi, i-a răspuns.

Maşina a virat după un colţ. Deasupra acoperişurilor oraşului, a văzut pagina de calendar, lovită deodată de lumina albă a unui reflector. Spunea: 29 ianuarie.

— Dan Conway e un ticălos!

Cuvintele astea au ţâşnit deodată, ca şi cum nu şi le-ar mai fi putut reţine.

S-a uitat la el nedumerită.

— De ce?

— A refuzat să ne vândă linia Phoenix-Durango din Colorado.

— Doar nu ai…

Trebuia să se oprească. A luat-o de la capăt, păstrându-şi vocea egală ca să nu ţipe.

— L-ai abordat în legătură cu asta?

— Bineînţeles că da.

— Şi te-ai aşteptat… să ţi-o vândă… ţie?

— De ce nu? Îi revenise felul acela de a vorbi, isteric şi ofensiv. I-am oferit mai mult decât oricine altcineva. Nu am fi avut lichidităţile necesare s-o dezmembrăm şi s-o transportăm de acolo, am fi folosit-o aşa cum este. Şi ar fi fost o publicitate excelentă pentru noi – aceea că renunţăm la metalul Rearden, plecându-ne urechea la opinia publică. Ar fi meritat şi ultimul bănuţ, cu puţină bunăvoinţă! Dar ticălosul naibii a refuzat. Ba chiar a declarat că niciun metru din şina lui nu va fi vândut către Taggart Transcontinental. Vinde bucată cu bucată la orice colţ de stradă, la linii ferate ca vai de ele din Arkansas sau din Dakota de Nord, vinde în pierdere, cu mult sub ce i-am oferit eu, nenorocitul! Nici măcar să obţină profit nu vrea! Şi-ar trebui să vezi cum se îngrămădesc asupra lui ulii ăia! Ştiu că n-ar avea nicio şansă să obţină şine nicăieri în altă parte!

Dagny stătea cu capul plecat. Nici nu putea să se uite la el.

— Cred că vine în contradicţie cu intenţiile Regulii împotriva competiţiei sălbatice haleşte-câinele, i-a spus el nervos. Cred că intenţia şi scopul Alianţei Naţionale a Căilor Ferate erau să protejeze sistemele principale, nu fundăturile din Dakota de Nord. Dar nu pot să fac Alianţa să voteze acum, pentru că toţi sunt acolo, licitând unul împotriva celuilalt pentru linia aia!

I-a spus încet, ca şi cum şi-ar fi dorit să poată purta mănuşi ca să mânuiască acele cuvinte:

— Acum înţeleg de ce vrei să apăr metalul Rearden.

— Nu înţeleg ce…

— Taci, Jim, i-a spus cu glas scăzut.

Pentru un moment, James n-a mai spus nimic. Apoi şi-a lăsat capul pe spate şi i-a aruncat cu obrăznicie:

— Mai bine ai face treabă bună cu apărarea metalului Rearden, pentru că Bertram Scudder poate să fie destul de caustic.

— Bertram Scudder?

— O să fie unul dintre cei care or să vorbească în seara asta.

— Unul dintre cei… Nu mi-ai spus că or să mai fie şi alţi vorbitori.

— Ei bine… Eu… Ce schimbă asta? Nu ţi-e frică de el, nu-i aşa?

— New York Business Council… şi cu tine l-au invitat?

— De ce nu? Nu crezi că e o mişcare deşteaptă? Nu are niciun resentiment faţă de oamenii de afaceri, chiar deloc. A acceptat invitaţia. Vrea să fie deschis şi să asculte ambele tabere şi poate îl

câştigăm de partea noastră… Ei, la ce te uiţi? O să-l poţi convinge, nu-i aşa?

— …Să-l conving?

— La radio. O să fie o emisiune la radio. O să ai o dezbatere alături de el pornind de la întrebarea: „Este metalul Rearden produsul letal al lăcomiei?”

S-a aplecat în faţă. A deschis geamul despărţitor al scaunului din faţă şi a strigat:

— Opreşte maşina!

Nu a auzit ce-i spunea Taggart. Abia dacă i-a auzit glasul care crescuse în intensitate până aproape să urle:

— Ne aşteaptă!… Cinci sute de oameni la dineu şi o alianţă naţională!… Nu poţi să-mi faci aşa ceva! A apucat-o de braţ şi i-a urlat: De ce?

— Tâmpitul naibii, crezi că eu consider că este ceva ce trebuie dezbătut?

Maşina s-a oprit, ea a coborât şi a fugit.

Primul lucru pe care l-a remarcat după un timp a fost încălţămintea. Mergea încet, firesc şi era bizar să simtă piatra îngheţată sub talpa subţire a sandalelor negre din satin. Şi-a dat părul de pe frunte şi a simţit cum i se topesc în palmă picături de zloată.

Era liniştită acum, furia oarbă îi trecuse; nu simţea nimic altceva în afară de o silă cenuşie. O durea puţin capul, şi-a dat seama că-i era foame şi şi-a amintit că urma să ia cina la dineul de la Business Council. A continuat să meargă. Nu voia să mănânce. S-a gândit că ar putea să bea o cafea undeva, iar apoi să ia un taxi până acasă.

S-a uitat în jur. Nu vedea niciun taxi. Nu cunoştea cartierul. Nu părea să fie un cartier bun. A zărit un teren viran peste drum, un parc abandonat, împrejmuit cu sârmă ghimpată, care începea de la zgârie-norii din depărtare şi cobora până la coşurile fabricii; vedea câteva lumini aprinse la ferestrele caselor abandonate, câteva magazine mici şi mizerabile, închise peste noapte, şi ceaţa de pe East River la două străzi distanţă.

S-a întors către centrul oraşului. Forma neagră a unei ruine se înălţa în faţa ei. Fusese, cu mult timp în urmă, o clădire de birouri; zărea cerul prin schelăria de oţel, dezvelită, şi prin rămăşiţele ascuţite ale cărămizilor care căzuseră. În umbra ruinii, ca un fir de iarbă care se încăpăţânează să crească la rădăcinile unui uriaş mort, se afla un restaurant micuţ. Geamurile lui alcătuiau o bandă strălucitoare de sticlă şi lumină. A intrat.

Înăuntru era o tejghea curată, având pe margine o bandă de crom sclipitoare. Se afla acolo şi un boiler de metal şi mirosea a cafea. Câţiva declasaţi stăteau la bar, o matahală de bătrân stătea în spatele lui, cu mânecile tricoului alb suflecate până la coate. Aerul cald a

făcut-o să-şi dea seama, recunoscătoare, că îngheţase. Şi-a dat jos pardesiul de catifea neagră, care-i stătea strâns pe corp, şi s-a aşezat la bar.

— O ceaşcă de cafea, vă rog.

Bărbatul s-a uitat la ea fără curiozitate. Nu părea uimit să vadă o femeie îmbrăcată în haine de seară intrând într-un restaurant de duzină; astăzi, nimic nu mai uimeşte pe nimeni. Proprietarul s-a întors impasibil să-i îndeplinească dorinţa; era, în apatia lui nepăsătoare, un soi de compasiune care nu pune nicio întrebare.

Nu putea să-şi dea seama dacă cei patru de la tejghea erau cerşetori sau muncitori; astăzi, nici hainele, nici comportamentul nu se mai deosebesc. Proprietarul i-a pus în faţă ceaşca de cafea. A prins-o cu ambele mâini, bucurându-se de fierbinţeala ei.

S-a uitat în jur şi s-a gândit, în obişnuitele ei calcule profesionale, ce minunat e că se poate cumpăra atât de mult cu un preţ atât de mic. Privirea i s-a mutat de la cilindrul de oţel curat al cafetierei la tava de fontă, la rafturile de sticlă, la chiuveta emailată, la lamele cromate ale mixerului. Proprietarul făcea un toast. Îi făcea plăcere să urmărească firescul unei curele care se mişca încet, purtând feliile de pâine peste grilele electrice incandescente. Apoi a descifrat numele stanţat pe toaster: *Marsh, Colorado*.

Capul i s-a lăsat pe braţul aşezat pe tejghea.

— N-are niciun rost, i-a spus vagabondul bătrân de alături.

A trebuit să ridice capul. A trebuit să zâmbească veselă – lui şi ei înseşi.

— Nu are? a întrebat.

— Nu. Uită. Nu faci decât să te păcăleşti singură.

— În legătură cu ce?

— Că ar conta ceva. Toate-s praf, doamnă, praf şi sânge. Nu crede iluziile pe care ţi le-au băgat pe gât şi n-o să fii rănită.

— Ce iluzii?

— Poveştile pe care ţi le spun când eşti tânăr despre sufletul omenesc. Nu există niciun suflet. Omul nu-i nimic altceva decât un animal de cea mai joasă speţă, lipsit de inteligenţă, fără inimă, fără calităţi şi fără valori morale. Un animal cu numai două capacităţi: să mănânce şi să se înmulţească.

Faţa lui sfrijită, cu ochi ficşi şi cu trăsăturile boţite, care, odată, fuseseră delicate, mai păstra încă o urmă de distincţie. Arăta ca un apostol uriaş sau ca un profesor de estetică ce-şi va fi petrecut ani întregi în contemplaţie în muzee obscure. S-a întrebat ce-l făcuse să se prăbuşească, ce eroare de evoluţie putea să aducă un om în asemenea stare.

— Treci prin viaţă căutând frumuseţe, măreţie, nişte produse sublime, i-a spus, şi ce găseşti? O grămadă de maşinării de carnaval

care fabrică automobile capitonate şi divanuri.

— Ce e aşa de greşit în divanuri? a întrebat un bărbat care arăta a şofer de camion. Nu-l băgaţi în seamă, doamnă. Îi place să se audă vorbind. Nu vrea să facă niciun rău nimănui.

— Singurul talent al omului este îndemânarea lui vulgară de a-şi satisface nevoile trupeşti, a continuat vagabondul. Nu trebuie nicio urmă de inteligenţă pentru aşa ceva. Să nu crezi poveştile despre raţiunea umană, despre spirit, despre idealurile lui, despre rostul ambiţiilor lui fără margini.

— Eu nu cred, a spus un băiat care stătea la capătul tejghelei. Purta o haină care-i stătea agăţată de un umăr; gura lui pătrăţoasă părea să fie tăiată de o viaţă întreagă de amărăciune.

— Spirit? a adăugat vagabondul. Nu e niciun spirit implicat în manufactură sau în sex. Totuşi, astea sunt principalele preocupări ale omului. Materia – asta e tot ce cunoaşte omul şi tot ce contează pentru el. Despre asta vorbesc marile noastre industrii – marea izbândă a aşa-numitei noastre civilizaţii – consolidate de materialişti vulgari cu scopurile, cu interesele şi cu simţul moral al unor tâlhari. Nu există nicio moralitate în a construi un camion de zece tone pe o bandă de producţie.

— Ce înţelegi prin moralitate? l-a întrebat.

— Capacitatea de a distinge binele de rău, posibilitatea de a vedea adevărul şi curajul, de a acţiona în funcţie de acestea, pasiunea pentru ceea ce e bun, integritatea de a sta de partea binelui cu orice preţ. Dar unde să găseşti aşa ceva?

Tânărul a scos un sunet care era jumătate dispreţ şi jumătate bucurie:

— Cine-i John Galt?

Şi-a băut cafeaua, fără a fi preocupată de nimic altceva în afara plăcerii pe care i-o dădea lichidul fierbinte trezindu-i din nou arterele la viaţă.

— Pot să-ţi spun eu, a zis un alt vagabond, scund şi scofâlcit, care purta o glugă trasă până peste ochi, eu ştiu.

Nimeni nu l-a auzit şi nici nu l-a băgat în seamă. Tânărul se uita la Dagny cu o intensitate feroce şi fără obiect.

— Nu ţi-e teamă, i-a spus deodată, fără nicio explicaţie, o declaraţie neutră, cu o voce aspră şi lipsită de viaţă, care avea o nuanţă de mirare.

S-a uitat înspre el.

— Nu, i-a spus, nu mi-e teamă.

— Ştiu cine e John Galt, i-a spus vagabondul. E secret, dar eu ştiu.

— Cine e? a întrebat fără cea mai mică urmă de curiozitate.

— Un explorator, i-a răspuns vagabondul. Cel mai mare explorator care a trăit vreodată. Omul care a descoperit fântâna tinereţii.

— Mai dă-mi o ceaşcă, Black, a zis vagabondul bătrân, împingându-şi cana pe tejghea.

— John Galt a petrecut ani buni căutând-o. A trecut oceane, a trecut deşerturi şi a intrat în mine părăsite, la kilometri sub pământ. Dar a găsit-o în vârful unui munte. I-a luat zece ani să urce pe muntele acela. Şi-a rupt fiecare oscior din corp, şi-a sfâşiat pielea de pe mâini, l-a făcut să-şi piardă casa, numele, iubirea. Dar l-a urcat. A găsit fântâna tinereţii, pe care a vrut s-o aducă jos, oamenilor. Numai că nu s-a mai întors niciodată.

— De ce nu s-a mai întors? l-a întrebat.

— Pentru că a aflat că nu poate fi adusă jos.

* * *

Bărbatul care stătea în faţa biroului lui Rearden avea trăsături şterse şi un fel de a fi complet lipsit de orice emfază, aşa că nimeni nu-şi putea face vreo imagine limpede despre el sau să intuiască pricipiile primare ale acestui om. Singurul element care-l diferenţia de ceilalţi părea să fie nasul umflat, puţin prea mare în comparaţie cu restul; atitudinea lui era blajină, dar exprima şi ceva absurd, indiciul unei frici conştient ţinute ascunse, dar cu intenţia totuşi de a fi recunoscută de ceilalţi. Rearden nu înţelegea care e scopul acestei vizite. Era dr. Potter, care ocupa o poziţie oarecare la Institutul Ştiinţific de Stat.

— Ce doreşti? l-a întrebat Rearden pentru a treia oară.

— Există un aspect social pe care aş vrea să-l iei în considerare, domnule Rearden, i-a spus moale bărbatul. Te îndemn să bagi de seamă ce vremuri trăim. Economia noastră nu e pregătită pentru asta.

— Pentru ce?

— Economia noastră se găseşte într-un stadiu de echilibru precar. Aşa că trebuie să punem toţi umărul să o salvăm de la prăbuşire.

— Ei bine, şi ce vrei să fac eu?

— Acestea sunt aprecierile pe care îţi cer să le ai în vedere. Sunt de la Institutul Ştiinţific de Stat, domnule Rearden.

— Ai mai spus asta. Dar de ce ai vrut să ai o întâlnire cu mine?

— Institutul Ştiinţific de Stat nu are o părere foarte bună despre metalul Rearden.

— Şi asta ai mai spus o dată.

— Nu crezi că e un factor pe care ar trebui să-l iei în considerare?

— Nu.

Lumina scădea imperceptibil în spatele ferestrelor largi ale biroului. Zilele erau scurte. Rearden i-a văzut umbra neregulată a nasului pe obraz şi ochii lipsiţi de culoare fixându-l; privirea era indistinctă, însă direcţia ei era clară.

— Institutul Ştiinţific de Stat reprezintă cele mai bune creiere din

ţară, domnule Rearden.

— Aşa mi s-a spus.

— Sigur nu vrei să-ţi încerci puterile cu ei?

— Ba da.

Bărbatul se uita la Rearden ca şi cum l-ar fi implorat să-l ajute, ca şi cum Rearden ar fi spart un cod nescris care cerea să fi fost demult înţeles. Rearden nu-i întindea nicio mână de ajutor.

— E tot ce voiai să ştiu? l-a întrebat.

— E numai o chestiune de timp, domnule Rearden, a zis conciliant bărbatul. O amânare temporară. Doar atât cât să-i dea economiei noastre o şansă să se stabilizeze. Dac-ai mai putea aştepta câţiva ani…

Rearden a râs vesel, dispreţuitor.

— Deci de asta ai venit? Vrei să scot metalul Rearden de pe piaţă? De ce?

— Numai pentru câţiva ani, domnule Rearden. Numai până când…

— Uite, i-a spus Rearden. O să-ţi pun acum o întrebare: au decis oamenii dumitale de ştiinţă că metalul Rearden nu e ceea ce pretind eu că este?

— Nu ne-am putut asuma o asemenea responsabilitate.

— Au decis că nu e bun?

— Impactul social al produsului trebuie luat în considerare. Noi gândim în termenii unei ţări ca întreg, suntem preocupaţi de binele public şi de criza teribilă din momentul prezent, care…

— Metalul Rearden e bun sau nu?

— Dacă privim imaginea din punctul de vedere al creşterii alarmante a şomajului, care, în prezent…

— E bun metalul Rearden?

— Într-un timp în care avem o insuficienţă acută de oţel, nu ne putem îngădui să permitem extinderea unei companii producătoare de oţel care furnizează prea mult, pentru că asta ar însemna să alungăm din afaceri companii care produc prea puţin, ceea ce ar crea o economie dezechilibrată, care…

— Ai de gând să-mi răspunzi la întrebare?

Bărbatul a ridicat din umeri.

— Problema legată de valoare e relativă. Dacă metalul Rearden nu e bun, e un pericol fizic pentru public. Dacă e bun – e un pericol social.

— Dacă ai de gând să-mi spui ceva despre pericolul fizic al metalului Rearden, spune-o. Renunţă la restul. Repede. Nu vorbesc prea bine altă limbă.

— Dar, sigur, chestiunile legate de binele public…

— Las-o baltă.

Bărbatul părea nedumerit şi pierdut, ca şi cum i-ar fi fugit pământul de sub picioare. Imediat, a întrebat neajutorat:

— Dar care e principiul tău de bază?

— Piaţa.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Există o piaţă pentru metalul Rearden şi intenţionez să trag toate foloasele din asta.

— Nu e piaţa asta cumva ipotetică? Răspunsul public faţă de metalul tău nu a fost încurajator. Cu excepţia comenzii de la Taggart Transcontinental, nu ai obţinut niciuna majoră…

— Ei bine, dacă crezi că publicul n-o să umble după el, de ce eşti îngrijorat?

— Dacă publicul n-o să-l vrea, o să suferi nişte pierderi importante, domnule Rearden.

— Asta e grija mea, nu a dumitale.

— Având asta în vedere, dacă adopţi o atitudine mai cooperantă şi eşti de acord să mai aştepţi câţiva ani…

— Ce ar trebui să aştept?

— Dar am crezut că m-am făcut înţeles asupra faptului că Institutul Ştiinţific de Stat nu este de acord cu apariţia metalului Rearden pe piaţa metalurgică acum.

— Şi de ce ar trebui să-mi pese mie de asta?

Bărbatul a oftat.

— Eşti un om foarte dificil, domnule Rearden.

Cerul după-amiezii înaintate începea să se îngreuneze, ca şi cum s-ar fi lovit de sticla geamurilor. Contururile chipului acelui bărbat păreau să se dizolve într-o bulă printre planele ascuţite, drepte ale mobilelor.

— Ţi-am oferit această întâlnire, i-a spus Rearden, pentru că mi s-a zis că vrei să vorbeşti cu mine ceva de cea mai mare importanţă. Dacă asta e tot ce aveai să-mi spui, o să te rog să mă scuzi acum. Sunt foarte ocupat.

Bărbatul s-a sprijinit de spătarul scaunului.

— Cred că ai petrecut zece ani să cercetezi pentru a obţine metalul Rearden, i-a spus. Cât te-a costat?

Rearden şi-a ridicat privirea; nu putea să înţeleagă încotro bate întrebarea, deşi era în vocea bărbatului o oarecare motivaţie. Glasul i-a devenit mai apăsat.

— Un milion şi jumătate de dolari, i-a răspuns Rearden.

— Cât vrei pe el?

Rearden a lăsat să se scurgă un moment. Nu-i venea să creadă.

— Pe ce? a întrebat cu voce joasă.

— Pentru toate drepturile asupra metalului Rearden.

— Cred că ar fi bine să ieşi afară, i-a spus Rearden.

— N-are niciun rost atitudinea asta. Eşti om de afaceri. Îţi propun o afacere. Poţi să-mi spui care e preţul tău.

— *Drepturile* asupra metalului Rearden nu sunt de vânzare.

— Mă aflu în poziţia de a vorbi despre sume mari. Bani *guvernamentali*.

Rearden stătea nemişcat, cu muşchii de pe obraz încordaţi; însă privirea îi era indiferentă, iar concentrarea îi era păstrată numai de un uşor interes curios.

— Eşti om de afaceri, domnule Rearden. Este o propunere pe care nu-ţi permiţi s-o ignori. Pe de o parte, joci împotriva unor sorţi potrivnici, te confrunţi cu o opinie publică nefavorabilă, ai toate şansele să pierzi şi ultimul bănuţ pe care l-ai băgat în metalul Rearden. Pe de altă parte, noi te putem scăpa de risc şi de responsabilitate, cu un profit impresionant, cu un profit imediat, mult mai mare decât ai putea să obţii din vânzarea metalului în următorii douăzeci de ani.

— Institutul Ştiinţific de Stat este o organizaţie ştiinţifică, nu una comercială, i-a răspuns Rearden. De ce le este aşa de teamă?

— Foloseşti cuvinte urâte şi inutile, domnule Rearden. Încerc să sugerez că ar trebui să menţinem discuţia la un nivel amical. Problema e serioasă.

— Încep să remarc asta.

— Îţi oferim un cec în alb pentru ceea ce este – îţi dai seama – un beneficiu nelimitat. Ce altceva mai poţi să vrei? Spune un preţ.

— Vânzarea drepturilor asupra metalului Rearden nu este deschisă discuţiilor. Dacă mai ai ceva de spus, spune, te rog, şi pleacă.

Bărbatul s-a lăsat pe spate, s-a uitat la Rearden neîncrezător şi l-a întrebat:

— Ce urmăreşti?

— Eu? La ce te referi?

— Ai intrat în afaceri ca să faci bani, nu?

— Da.

— Vrei să faci un profit cât se poate de mare, nu?

— Da.

— Şi-atunci de ce vrei să te zbaţi ani întregi, reducându-ţi câştigurile la dimensiunile a câtorva centime pe tonă, mai degrabă decât să accepţi o întreagă avere în schimbul metalului Rearden? De ce?

— Pentru că e al meu. Înţelegi cuvântul?

Bărbatul a oftat şi s-a ridicat în picioare.

— Sper să nu ai niciun motiv să-ţi regreţi decizia, domnule Rearden, i-a spus; tonul vocii lui sugera contrariul.

— O zi bună îţi doresc, i-a spus Rearden.

— Cred că trebuie să-ţi spun că Institutul Ştiinţific de Stat ar putea să emită o declaraţie oficială prin care să condamne metalul Rearden.

— Este privilegiul lor.

— O astfel de declaraţie ar face lucrurile mult mai dificile pentru dumneata.

— Fără îndoială.

— Cât despre viitoarele consecinţe…

Bărbatul a ridicat din umeri:

— Acestea nu sunt vremuri în care oamenii să refuze să coopereze. În timpuri ca astea, oamenii au nevoie de prieteni. Dumneata, domnule Rearden, nu eşti un om popular.

— Ce vrei să spui?

— Înţelegi, desigur.

— Nu, nu înţeleg.

— Societatea e o structură complexă. Există atât de multe probleme care-şi aşteaptă decizia, atârnând de un fir de păr. Nu se poate niciodată spune când este luată o astfel de decizie şi care poate fi factorul decisiv în această delicată balanţă. M-am făcut înţeles?

— Nu.

Flacăra roşie a oţelului topit a fulgerat prin lumina asfinţitului. O strălucire portocalie, culoarea adâncă a aurului, a lovit zidul din spatele biroului lui Rearden. Strălucirea a trecut uşor peste fruntea lui. Chipul său avea o seninătate impenetrabilă.

— Institutul Ştiinţific de Stat e o organizaţie *guvernamentală*, domnule Rearden. Există anumite proiecte de legi în Legislativ care pot fi trecute în orice moment. Oamenii de afaceri sunt peste măsură de vulnerabili în zilele noastre. Sunt sigur că mă înţelegi.

Rearden s-a ridicat în picioare. Zâmbea. Arăta de parcă s-ar fi detensionat.

— Nu, doctore Potter, i-a spus, nu înţeleg. Dac-aş fi înţeles, te-aş fi omorât.

Bărbatul s-a îndreptat către uşă, s-a oprit şi s-a uitat înspre Rearden într-un fel în care, pentru prima dată, nu era decât simplă curiozitate omenească. Rearden rămăsese nemişcat cu spatele la strălucirea mobilă de pe perete; stătea ca de obicei, cu mâinile în buzunar.

— Vrei să-mi spui, i-a cerut bărbatul, numai pentru mine, e doar o curiozitate personală – de ce faci asta?

Rearden i-a răspuns încet:

— O să-ţi spun. N-ai înţelege. Vezi, cum stau lucrurile – pentru că metalul Rearden e bun.

* * *

Dagny n-a putut înţelege motivul domnului Mowen. Amalgamated Switch şi Signal Company au anunţat-o dintr-odată că n-o să-i termine comanda. Nu se întâmplase nimic, nu putea să găsească niciun motiv, iar ei nu i-ar fi dat nicio explicaţie.

S-a grăbit spre Connecticut, să-l întâlnească pe domnul Mowen în persoană, însă singurul rezultat al întrevederii fusese o şi mai grea, şi mai cenuşie nedumerire. Domnul Mowen a susţinut că el nu va mai continua să facă macazuri din metal Rearden. Singura explicaţie pe care i-a dat-o, evitându-i ochii, a fost că „prea multor oameni nu le e pe plac”.

— Ce? Metalul Rearden sau tu producând macazurile?

— Amândouă, cred… Oamenilor nu le e pe plac… Eu nu vreau probleme.

— Ce fel de probleme?

— De niciun fel.

— Ai auzit măcar un singur cuvânt împotriva metalului Rearden care să fie adevărat?

— Of, cine mai ştie ce e adevărat?… Rezoluţia aceea pe care a dat-o Consiliul Naţional al Industriilor metalurgice spunea…

— Uite, ai lucrat cu metalele toată viaţa ta. În ultimele patru luni ai lucrat cu metal Rearden. Nu ştii că e cel mai minunat lucru pe care l-ai avut vreodată în mână?

Nu i-a răspuns.

— Nu ştii?

Se uita în altă parte.

— Nu mai ştii care-i adevărul?

— La naiba, domnişoară Taggart, fac afaceri. Sunt un peşte mic. Vreau să fac bani.

— Şi cum crezi că se fac?

Dar ştia că era inutil. Uitându-se la chipul domnului Mowen, la ochii pe care nu-i putea prinde, se simţea aşa cum se simţise odată pe un sector izolat de linie, când furtuna culcase la pământ firele de telefonie: comunicaţiile fuseseră oprite, iar cuvintele deveniseră sunete care nu transmiteau nimic.

S-a gândit că era inutil să se certe şi să-şi pună întrebări asupra unor oameni care nu erau capabili nici să combată un argument, nici să-l accepte. Stând neliniştită în tren, pe drumul de întoarcere către New York, şi-a spus că domnul Mowen nu avea nicio însemnătate, că nimic nu mai conta acum, cu excepţia faptului că trebuia să găsească pe altcineva care să-i fabrice macazurile. Se lupta cu o listă de nume pe care le avea în minte, întrebându-se cine ar fi mai uşor de convins, de implorat sau de mituit.

Ştia, din momentul în care intrase în anticamera biroului ei, că se întâmplase ceva. A remarcat nefireasca linişte, cu toate feţele din echipă întoarse către ea ca şi cum intrarea ei era tot ce aşteptaseră, tot ce speraseră şi tot ce-i înspăimântase.

Eddie Willers s-a ridicat în picioare şi s-a pornit spre uşa de la biroul ei, ca şi cum ar fi ştiut că ea l-ar înţelege şi l-ar urma. Îi văzuse

expresia. S-a gândit că orice ar fi fost, şi-ar fi dorit să nu-l fi durut chiar aşa de tare.

— Institutul Ştiinţific de Stat, i-a spus încet când erau singuri în birou, a făcut publică o declaraţie prin care avertizează populaţia asupra folosirii metalului Rearden. Şi a adăugat: A fost la radio. E în ziarele de după-amiază.

— Ce au spus?

— Dagny, nu au spus!... Nu au spus pe de-a dreptul, totuşi, uite este uite nu-i. Asta e cu adevărat monstruos.

Eforturile lui se concentrau pe încercarea de a-şi păstra tonul scăzut; cuvintele nu şi le putea controla. Cuvintele erau împinse dinăuntrul lui de indignarea nedumerită, neîncrezătoare a unui copil care ţipă, la prima lui întâlnire cu răul, refuzând să creadă ce vede.

— Ce au spus, Eddie?

— Ei... Trebuie să citeşti.

A arătat către ziarul pe care i-l lăsase pe birou.

— Nu au spus că metalul Rearden e rău. Nu au spus că nu e sigur. Ce au făcut e că...

Şi-a desfăcut braţele şi le-a lăsat în jos într-un gest de zădărnicie.

A văzut dintr-o singură privire ce făcuseră. A văzut propoziţiile: „Este posibil ca, după o perioadă de folosire intensă, să apară o fisură neaşteptată, deşi lungimea acestei perioade nu poate fi prevăzută... Posibilitatea unei reacţii moleculare, necunoscută în prezent, nu poate fi în totalitate ignorată... Chiar dacă rezistenţa la întindere a metalului este în mod cert demonstrabilă, anumite aspecte în ceea ce priveşte comportamentul său în situaţii neobişnuite nu trebuie trecute cu vederea... Chiar dacă nu există nicio dovadă care să susţină punctul de vedere potrivit căruia folosirea metalului ar trebui interzisă, un studiu ulterior al proprietăţilor metalului ar fi de interes...”

— Nu putem să luptăm. Nu le putem răspunde, a spus Eddie încet. Nu putem să cerem o retractare. Nu le putem arăta testele noastre şi nici să le demonstrăm ceva. Nu au spus nimic. Nu au spus niciun lucru care să poată fi combătut sau care să le pună la îndoială profesionalismul. E o treabă de ticălos asta. Te-ai fi aşteptat la aşa ceva din partea unui şantajist sau a unui escroc. Dar, Dagny! E Institutul Ştiinţific de Stat!

Dagny a încuviinţat din cap, tăcută. Stătea cu ochii aţintiţi asupra unui punct dincolo de fereastră. La capătul unei străzi întunecate, becurile unui semnalizator electric se tot stingeau şi se aprindeau, ca şi cum ar fi clipit maliţios către ea.

Eddie şi-a adunat puterile şi i-a spus pe tonul unui raport militar:

— Activele Taggart s-au prăbuşit. Ben Nealy a demisionat. Naţional Brotherhood of Road şi Track Workers le-au interzis membrilor lor să lucreze la linia Rio Norte. Jim a plecat din oraş.

Şi-a scos pălăria şi paltonul, a mers de-a lungul încăperii şi, încet, foarte stăpână pe sine, s-a aşezat la birou.

A văzut un plic mare, maro, care stătea în faţa ei; purta antetul de la Rearden Steel.

— A venit prin curier special, imediat după ce ai plecat, i-a spus Eddie.

Şi-a pus mâna pe plic, dar nu l-a deschis. Ştia ce conţinea: schiţele podului.

După un timp, a întrebat:

— Cine a emis declaraţia?

Eddie s-a uitat la ea şi i-a zâmbit scurt, amar, dând din cap.

— Nu, i-a răspuns, şi eu m-am gândit la asta. Am sunat interurban Institutul şi i-am întrebat. A fost emis de biroul doctorului Floyd Ferris, coordonatorul lor.

Dagny nu a spus nimic.

— Şi totuşi! Doctorul Stadler e şeful Institutului. El *este* Institutul. Trebuie să fi ştiut. A permis asta. Dacă s-a făcut, s-a făcut în numele lui… Dr. Robert Stadler… Îţi aminteşti… Când eram la facultate… cum obişnuiam să vorbim despre cele mai importante nume ale lumii… despre oamenii raţiunii pure… şi alegeam numele lui ca fiind unul dintre ele şi…

S-a oprit.

— Îmi pare rău, Dagny. Ştiu că n-are niciun rost să spun ceva. Doar că…

Stătea cu mâna pe plicul maro.

— Dagny, a întrebat-o, cu voce scăzută, ce se întâmplă cu oamenii? De ce a trecut declaraţia? E o aşa de evidentă lucrătură, aşa de evidentă şi de infectă. Te gândeşti că o fiinţă decentă ar fi aruncat-o direct în ghenă. Cum au putut – glasul lui se spărgea într-o furie moale, disperată, revoltată –, cum au putut să accepte? Nu au citit-o? Nu au văzut? Nu s-au gândit? Dagny! Ce zace în oameni de le permite să facă aşa ceva şi cum pot să trăiască aşa?

* * *

— Taci, Eddie, i-a spus, taci. Nu-ţi fie frică.

Clădirea Institutului Ştiinţific de Stat se ridica deasupra unui râu din New Hampshire, pe o coastă de deal izolată, la jumătatea drumului dintre râu şi cer. De la distanţă, arăta ca un monument solitar într-o pădure virgină. Copacii erau plantaţi cu grijă, drumurile erau amenajate ca într-un parc; la câţiva kilometri depărtare, într-o vale, puteau fi văzute vârfurile acoperişurilor unui orăşel. Dar nu era permis ca vreun obiect să fie dispus prea aproape şi să diminueze impresia de austeritate a construcţiei.

Marmura albă a zidurilor îi conferea o grandoare clasică;

dispunerea corpurilor rectangulare dădea aerul de acurateţe şi de frumuseţe al unei instalaţii moderne. Era o structură inspirată. De dincolo de râu, oamenii priveau cu respect şi se gândeau la clădire ca la un monument al unui om viu, al cărui caracter avea nobleţea liniilor ei. Deasupra intrării era sculptat în marmură: „Minţilor lipsite de teamă. Adevărului neştirbit". Într-o aripă liniştită a clădirii, pe un coridor pustiu, o plăcuţă mică de bronz, ca atâtea alte plăcuţe cu nume de pe celelalte uşi, anunţa: Dr. Robert Stadler.

La douăzeci şi şapte de ani, dr. Robert Stadler scrisese o lucrare despre razele cosmice, care răsturnase cele mai multe dintre teoriile îmbrăţişate de oamenii de ştiinţă de dinaintea lui. Cei care l-au urmat i-au plasat teoria, cumva, la baza oricărei cercetări pe care au întreprins-o. La vârsta de treizeci de ani, a fost recunoscut ca fiind cel mai important fizician al vremii. La treizeci şi doi de ani, a devenit şeful Catedrei de fizică a Universităţii Patrick Henry, în perioada în care marea universitate încă îşi merita faima. Despre dr. Robert Stadler un scriitor spusese următoarele: „Poate că, printre fenomenele universului pe care le studiază, niciunul nu este atât de minunat ca însuşi creierul doctorului Robert Stadler". Doctorul Robert Stadler fusese cel care-l corectase odată pe un student: „Cercetare ştiinţifică independentă? Ultimul adjectiv e redundant".

La patruzeci de ani, doctorul Robert Stadler s-a adresat naţiunii, stabilind statutul Institutului Ştiinţific de Stat. „Să facem ştiinţa independentă de dominaţia dolarului" – pentru asta a pledat. Problema a rămas în suspensie; un grup obscur de oameni de ştiinţă au împins un proiect de lege pe coridoarele lungi ale Legislativului; au existat o oarecare ezitare publică asupra petiţiei, anumite dubii, o anumită nelinişte pe care nimeni nu putea s-o definească. Numele doctorului Robert Stadler acţiona asupra întregii ţări asemenea razelor cosmice pe care le studiase: spărgea orice barieră. Naţiunea a ridicat clădirea din marmură albă ca un cadou personal pentru unul dintre cei mai măreţi oameni ai ei.

Biroul de la Institut al doctorului Stadler era o mică încăpere care arăta ca biroul unui contabil de la o firmă fără faimă. Înăuntru se afla un birou ieftin, din stejar galben, un fişet, două scaune şi o tablă împânzită de formule matematice scrise cu cretă. Aşezată pe un scaun pus lângă perete, Dagny s-a gândit că biroul avea o aparenţă de ostentaţie şi de eleganţă, deopotrivă: ostentaţie deoarece părea că intenţia era aceea de a sugera că proprietarul era îndeajuns de mare ca să-şi permită un asemenea aranjament; eleganţă, pentru că într-adevăr nu mai avea nevoie de nimic.

Îl întâlnise pe doctorul Stadler în câteva rânduri, la dineuri date de oameni de afaceri de vază sau de mari societăţi de inginerie, în cinstea câte unei cauze solemne. Participase la ele la fel de în silă ca

şi el şi şi-a dat seama că-i făcea plăcere să vorbească cu ea.

— Domnişoară Taggart, i-a spus odată, nu m-am aşteptat să dau peste cineva inteligent. Să-l întâlnesc aici e chiar o uimitoare uşurare!

A venit la biroul lui amintindu-şi fiecare propoziţie. Stătea şi-l analiza ca un om de ştiinţă: fără să presupună ceva, eliberată de sentimente, încercând numai să observe şi să înţeleagă.

— Domnişoară Taggart, i-a spus el fericit, sunt curios în legătură cu dumneata. Sunt curios de fiecare dată când se întâmplă ceva fără precedent. De regulă, vizitatorii sunt pentru mine o sarcină grea. Sunt uimit că pot să simt o plăcere atât de mare să te văd aici. Ştii dumneata cum e să simţi deodată că se poate vorbi cu cineva fără să încerci, cu efort, să obţii ceva înţelegere dintr-un vid?

Stătea la un capăt al biroului, în felul său amuzant informal. Nu era înalt, iar subţirimea îi dădea un aer de energie tinerească, un farmec aproape băieţesc. Faţa fină era aproape fără vârstă; era un chip comun, însă fruntea înaltă şi ochii mari, cenuşii aveau în sine o atât de captivantă inteligenţă, că nimeni nu mai vedea nimic altceva. Avea riduri de amuzament în colţurile ochilor şi linii subţiri de amărăciune la colţurile gurii. Nu arăta ca un bărbat de cincizeci şi ceva de ani; numai părul încărunţit uşor era singurul indiciu al vârstei.

— Spune-mi mai multe despre dumneata, a rugat-o. Am vrut întotdeauna să te întreb ce cauţi într-o aşa de neobişnuită carieră cum e industria grea şi cum îi suporţi pe oamenii ăia.

— Nu pot să abuzez prea mult de timpul dumitale, doctore Stadler.

Vorbea cu o exactitate politicoasă şi impersonală.

— Iar problema despre care am venit să dicutăm este extrem de importantă.

El a izbucnit în râs.

— Acesta este un indiciu asupra omului de afaceri – să-şi dorească să ajungă de îndată la subiect. Ei bine, cum să nu! Dar nu-ţi face griji în legătură cu timpul meu – e la dispoziţia dumitale. Aşa, ce spuneai că vrei să discuţi cu mine? O, da. Despre metalul Rearden. Nu e chiar un subiect asupra căruia să fiu foarte informat, dar, dacă e ceva ce pot face pentru dumneata…

Mâna i s-a mişcat într-un gest de invitaţie.

— Cunoşti declaraţia emisă de Institut în ceea ce priveşte metalul Rearden?

S-a încruntat uşor.

— Da, am auzit despre ea.

— Ai citit-o?

— Nu.

— Urmărea să atenţioneze asupra folosirii metalului Rearden.

— Da, da, atâta lucru am reuşit să pricep.

— Poţi să-mi spui de ce?

Şi-a desfăcut braţele; erau nişte braţe atrăgătoare – lungi şi osoase, frumoase, emanând energie nervoasă şi forţă.

— N-aş avea de unde să ştiu. Acesta este teritoriul doctorului Ferris. Sunt sigur că a avut motivele lui. Vrei să vorbeşti cu doctorul Ferris?

— Nu. Eşti familiarizat cu natura metalurgică a metalului Rearden, doctore Stadler?

— De ce? Da, puţin. Dar spune-mi de ce te preocupă?

Un licăr de uimire a crescut şi a pierit în ochii ei; a continuat fără nicio modificare în tonul impersonal al glasului:

— Construiesc un sector de linie cu şine din metal Rearden, pe care…

— O, fireşte! Am auzit ceva în legătură cu asta. Trebuie să renunţi. Iartă-mă, nu citesc ziarele cu atâta regularitate pe cât ar trebui. Compania ta de transport feroviar construieşte noul sector, nu-i aşa?

— Existenţa companiei mele de transport feroviar depinde de finalizarea acestui sector – şi, cred, în cele din urmă, existenţa ţării acesteia va depinde, de asemenea, de ea.

Expresia amuzată i s-a adâncit în ridurile din jurul ochilor.

— Poţi să faci o asemenea declaraţie cu toată încrederea, domnişoară Taggart? Eu n-aş putea.

— În cazul ăsta?

— În niciun caz. Nimeni nu poate spune care ar putea să fie cursul viitor al acestei ţări. Nu e o chestiune legată de direcţii calculabile, ci despre un subiect haotic, aflat sub auspiciile momentului, în care orice este posibil.

— Crezi că producţia este necesară existenţei unei ţări, doctore Stadler?

— De ce? Da, da, bineînţeles.

— Construcţia sectorului nostru de linie a fost sistată ca urmare a declaraţiei pe care a făcut-o Institutul.

Nu a zâmbit şi nici nu i-a răspuns.

— Declaraţia reprezintă concluziile voastre asupra naturii metalului Rearden? l-a întrebat.

— Am spus deja că nu l-am citit.

În glasul lui se simţea un fel de asprime tăioasă.

Şi-a deschis poşeta, a scos o tăietură dintr-un ziar şi i-a întins-o.

— Vrei să citeşti şi să-mi spui dacă asta e o limbă pe care ar trebui s-o vorbească ştiinţa?

S-a uitat peste decupaj, a zâmbit dispreţuitor şi l-a azvârlit deoparte cu un gest de aversiune.

— Dezgustător, nu-i aşa? a întrebat-o. Dar la ce poţi să te aştepţi când ai de-a face cu oamenii?

S-a uitat la el fără să înţeleagă.

— Nu eşti de acord cu declaraţia aceasta?

El a ridicat din umeri.

— Aprobarea sau dezaprobarea mea ar fi irelevantă.

— Ţi-ai făcut o părere personală despre metalul Rearden?

— Ei bine, metalurgia nu e tocmai – cum s-o spun? – specialitatea mea.

— Ai făcut vreodată o analiză în legătură cu metalul Rearden?

— Domnişoară Taggart, nu văd unde vrei să ajungi cu întrebarea asta.

Glasul lui părea uşor neliniştit.

— Mi-ar plăcea să aud verdictul dumitale asupra metalului Rearden.

— În ce scop?

— Ca să-l pot da presei.

Stadler s-a ridicat în picioare.

— E aproape imposibil.

Cu vocea deformată de efortul de a înţelege, i-a spus:

— O să-ţi trimit toate informaţiile necesare ca să-ţi formezi o vedere globală.

— Nu pot să emit nicio declaraţie publică în această privinţă.

— De ce nu?

— Situaţia e mult prea complexă ca să poată fi explicată într-o discuţie oarecare.

— Dar dacă ai putea să afli că metalul Rearden este, de fapt, un produs extrem de valoros, care…

— Chestiunea aceasta e în afara subiectului.

— Valoarea metalului Rearden e în afara subiectului?

— Sunt şi alte aspecte implicate, pe lângă elementele concrete.

Aproape fără să-i vină să creadă că a auzit bine ce a spus, l-a întrebat:

— De care alte aspecte este preocupată ştiinţa, pe lângă elementele concrete?

Liniile de amărăciune din jurul gurii i s-au preschimbat într-un fel de zâmbet.

— Domnişoară Taggart, dumneata nu înţelegi problemele oamenilor de ştiinţă.

Ca şi cum i-ar fi trecut aievea prin faţa ochilor, odată cu cuvintele, i-a spus:

— Cred că ştii ce înseamnă, de fapt, metalul Rearden.

A ridicat din umeri.

— Da. Ştiu. Din informaţiile pe care le-am văzut, pare să fie un lucru remarcabil. O împlinire extraordinară – în ceea ce priveşte tehnologia.

Măsura neliniştit camera dintr-un colţ în celălalt.

— De fapt, aş vrea să comand într-o zi un motor special pentru laborator, care să reziste la aceleaşi temperaturi înalte precum cele

suportate de metalul Rearden. Mi-ar fi de foarte mare ajutor în raport cu anumite fenomene pe care mi-ar plăcea să le analizez. Am aflat că, atunci când particulele sunt accelerate până la o viteză care se apropie de viteza luminii…

— Doctore Stadler, l-a întrebat rar, ştii care e adevărul şi totuşi nu vrei să-l afirmi public?

— Domnişoară Taggart, foloseşti un termen abstract, când noi ne confruntăm cu o realitate concretă.

— Ne confruntăm cu o problemă ştiinţifică.

— Ştiinţifică? Nu cumva dumneata faci o confuzie între standardele implicate? Numai în domeniul pur al ştiinţei adevărul e un criteriu absolut. Când avem de-a face cu ştiinţa aplicată, cu tehnologia, ne confruntăm cu oameni. Şi, când ne confruntăm cu oameni, intră în discuţie alte consideraţii în afară de adevăr.

— Ce fel de consideraţii?

— Nu sunt un om al tehnologiei, domnişoară Taggart. Nu am niciun talent sau poftă să am de-a face cu oamenii. Nu pot să mă implic în aşa-numitele chestiuni practice.

— Declaraţia a fost emisă în numele dumitale.

— Nu am avut nimic de-a face cu ea!

— Numele acestui Institut este responsabilitatea dumitale.

— Aceasta este o afirmaţie nefondată.

— Oamenii cred că cinstea numelui dumitale este garanţia din spatele oricărei acţiuni a acestui Institut.

— Nu ştiu ce cred oamenii – dacă cred totuşi ceva!

— Au acceptat declaraţia dumitale. Era o minciună.

— Cum poate ceva să fie adevărat când are de-a face cu publicul?

— Nu te înţeleg, i-a spus foarte repede.

— Problemele legate de adevăr nu se asimilează cu chestiunile sociale. Niciun principiu nu a avut vreodată niciun efect asupra societăţii.

— Şi atunci ce ghidează acţiunile oamenilor?

Doctorul a ridicat iarăşi din umeri.

— Îngerinţele de moment.

— Doctore Stadler, i-a spus, cred că trebuie să-ţi spun ce înseamnă şi care sunt consecinţele faptului că finalizarea sectorului meu de cale ferată este sistată. Sunt împiedicată să continui, în numele siguranţei publice, pentru că folosesc cele mai bune şine care au fost fabricate vreodată. În şase luni, dacă nu termin linia aceea, cel mai bun sector industrial al ţării va fi lăsat fără transport. Va fi distrus, pentru că a fost cel mai bun şi pentru că au existat nişte oameni care s-au gândit în treacăt să pună mâna pe o bucăţică din bogăţia lui.

— Ei bine, asta ar putea să fie corupt, nedrept, dezastruos, dar aşa e viaţa în societate. Cineva trebuie să fie întotdeauna sacrificat, ca o

regulă nedreaptă; nu există nicio altă cale de a trăi printre oameni. Ce poate să facă un singur om?

— Poţi să susţii adevărul despre metalul Rearden.

Doctorul nu i-a răspuns.

— Te-aş putea implora să o faci numai ca să mă salvezi. Te-aş putea implora s-o faci pentru a evita un dezastru naţional. Dar n-o s-o fac. Se poate ca astea să nu fie argumente solide. Nu există decât un singur motiv: trebuie s-o spui, pentru că ăsta e adevărul.

— Nu am fost consultat în legătură cu declaraţia!

Strigătul a ţâşnit aproape involuntar.

— Nu l-aş fi aprobat! Nici mie nu-mi place mai mult decât îţi place dumitale! Dar nu pot să emit o retractare publică!

— Nu ai fost consultat? Atunci nu ar trebui să descoperi care sunt argumentele din spatele acestei declaraţii?

— Nu pot să distrug Institutul acum!

— Nu ar trebui să descoperi argumentele?

— Cunosc argumentele! Nu mi le vor spune, dar le cunosc. Şi nici nu pot spune că-i acuz de ceva.

— Nu mi le spui?

— Ţi le spun dacă vrei. Vrei adevărul, nu-i aşa? Doctorul Ferris nu poate să ţină piept dacă imbecilii care aprobă fondurile pentru Institut insistă asupra a ceea ce ei numesc rezultate. Sunt incapabili să conceapă un lucru ca ştiinţa abstractă. Nu pot gândi decât în termenii celui mai nou gadget produs pentru ei. Nu ştiu cum a reuşit doctorul Ferris să menţină în viaţă Institutul, nu pot decât să mă minunez în faţa abilităţilor lui practice. Nu cred să fi fost vreodată un om de ştiinţă de primă mână – dar ce valoros valet al ştiinţei! Ştiu că s-a confruntat în ultima vreme cu o problemă serioasă. M-a ţinut departe de ea, m-a scutit de aşa ceva, dar am auzit nişte zvonuri. Oamenii au criticat Institutul, pentru că, spuneau ei, nu am produs suficient. Opinia publică a cerut economie. În timpuri ca acestea, când micul lor confort îndestulat e ameninţat, poţi fi sigur că ştiinţa va fi primul lucru pe care-l vor sacrifica. Aceasta este singura instituţie care a mai rămas. Practic, nu mai există nicio organizaţie de cercetare privată. Uită-te la tâlharii lacomi care ne conduc industriile. Nu te poţi aştepta de la ei să sprijine ştiinţa.

— Cine vă sprijină acum? a întrebat cu voce scăzută.

A ridicat din umeri.

— Societatea.

A spus, făcând un efort:

— Urma să-mi spui care erau motivele din spatele acelei declaraţii.

— Nu m-aş fi gândit că o să ţi se pară greu de dedus. Dacă iei în considerare faptul că Institutul a avut timp de treisprezece ani un departament de cercetare metalurgică, care a costat mai mult de

douăzeci de milioane de dolari şi n-a produs nimic în afară de o substanţă pentru curăţarea argintului şi un nou preparat anticoroziv, care, cred eu, nu e la fel de bun ca cele vechi, îţi dai seama care ar fi reacţia publică dacă o persoană privată iese cu un produs care revoluţionează întreaga ştiinţă a metalurgiei şi care se vădeşte a fi extraordinar de bun!

Dagny şi-a lăsat capul în piept. Nu mai spunea nimic.

— Nu dau vina pe departamentul nostru metalurgic! a spus nervos. Ştiu că rezultatele de acest fel nu sunt ceva care să poată prezenta o oarecare previzibilitate. Dar publicul n-o să înţeleagă. Şi-atunci ce ar trebui să sacrificăm? O excelentă bucată de topitură sau ultimul centru al ştiinţei care a mai rămas pe pământ şi tot viitorul cunoaşterii umane? Astea sunt alternativele.

Stătea cu capul plecat. După un timp, Dagny i-a spus:

— Perfect, doctore Stadler. N-o să mă cert cu dumneata.

A văzut-o căutându-şi poşeta, ca şi cum ar fi încercat să-şi amintească mişcările automate necesare să se ridice.

— Domnişoară Taggart, i-a spus încet.

Era aproape o rugăminte. Ea l-a privit. Chipul ei era liniştit şi gol.

Stadler s-a apropiat; s-a aplecat sprijinindu-se cu o mână pe peretele din spatele ei, aproape ca şi cum ar fi vrut s-o ţină înăuntrul cercului braţelor lui.

— Domnişoară Taggart, i-a spus, cu un ton de persuasiune tandră şi amară în glas, sunt mai bătrân decât dumneata. Crede-mă, nu există nicio altă cale să poţi trăi pe pământ. Oamenii nu sunt permeabili la adevăr şi la raţiune. Nu pot să fie atinşi de un argument raţional. Mintea e lipsită de putere în faţa lor. Totuşi trebuie să avem de-a face cu ei. Dacă vrem să realizăm ceva, trebuie să-i ducem de nas să ne lase să realizăm. Sau să-i obligăm. Nu pricep nimic altceva. Nu ne putem aştepta la sprijinul lor pentru un simplu demers al intelectului, pentru o finalitate spirituală. Nu sunt nimic altceva decât nişte animale ticăloase. Sunt lacomi, mediocri, vânători feroce de bani, care…

— Eu sunt unul dintre vânătorii feroce de bani, doctore Stadler, i-a spus slab.

— Dumneata eşti un copil minunat, ieşit din comun, care n-a gustat destul din viaţă ca să-şi dea seama de întreaga măsură a prostiei umane. Cu ea m-am luptat întreaga viaţă. Sunt foarte obosit…

Sinceritatea vocii lui era nefalsificată. S-a îndepărtat uşor de ea.

— A fost o vreme când mă uitam la toată dezordinea asta tragică pe care au făcut-o pe pământ şi îmi venea să urlu, să-i implor să mă asculte – i-aş fi putut învăţa să trăiască mult mai bine decât au făcut-o dar nu era nimeni care să mă asculte, nu aveau cu ce să mă asculte… Inteligenţă? E o scânteie aşa de rară şi de fragilă, care sclipeşte un

moment în mijlocul oamenilor şi se face nevăzută. Nimeni nu poate să spună care e natura sau care e viitorul ei… sau sfârşitul…

Dagny a schiţat un gest de a se ridica.

— Nu pleca, domnişoară Taggart, aş vrea să înţelegi.

Şi-a înălţat faţa înspre el, cu o indiferenţă supusă. Chipul ei nu era palid, însă trăsăturile lui se reliefaseră cu o stranie şi făţişă exactitate, ca şi cum pielea şi-ar fi pierdut orice nuanţă.

— Eşti tânără, i-a spus. La vârsta ta, aveam aceeaşi încredere în puterea nemăsurată a raţiunii. Aceeaşi viziune strălucitoare a omului ca fiinţă cugetătoare. Am văzut atât de multe de atunci. Am fost atât de des dezamăgit… Aş vrea să-ţi spun o poveste numai.

S-a aşezat la fereastra biroului. Afară se înnoptase. Întunericul părea să se ridice din tăietura neagră a râului, departe, dedesubt. În apă tremurau câteva lumini de printre dealurile de pe celălalt mal. Cerul era încă de culoarea intens albastră a serii. O stea singuratică, joasă, deasupra pământului, părea nefiresc de mare şi făcea ca cerul să pară şi mai întunecat.

— Când eram la Universitatea Patrick Henry, i-a spus, aveam trei studenţi. Înainte, avusesem atâţia studenţi străluciţi, însă aceştia păreau să fie acel fel de recompensă pentru care orice profesor se roagă. Dacă vreodată ţi-ai dori să primeşti un dar de la intelectul omenesc în ceea ce are el mai bun şi mai proaspăt şi să-ţi fie trimis ţie pentru coordonare, ei reprezentau acel dar. Tipul lor de inteligenţă era acela care te aştepţi ca, în viitor, să schimbe evoluţia lumii. Veniseră din medii foarte diferite, dar erau prieteni nedespărţiţi. Făcuseră alegeri bizare în ceea ce priveşte studiile. Se concentraseră asupra a două obiecte – al meu şi al lui Hugh Akston. Fizică şi filosofie. Nu e o combinaţie de interese pe care s-o întâlneşti în zilele noastre. Hugh Akston era un om excepţional, o minte strălucită… departe de creatura neverosimilă pe care Universitatea a pus-o acum în locul lui… Akston şi cu mine eram puţin geloşi unul pe celălalt în ceea ce-i priveşte pe cei trei studenţi. Era un fel de competiţie între noi doi, un fel de competiţie amicală, pentru că ne înţelegeam unul pe celălalt. L-am auzit pe Akston spunând într-o zi că-i privea ca pe fiii lui. Am fost puţin iritat… pentru că mă gândeam la ei ca la fiii mei…

S-a întors şi s-a uitat la ea. Liniile amare ale vârstei erau acum vizibile, brăzdându-i obrajii. A continuat:

— Când am aprobat statutul acestui Institut, unul dintre cei trei m-a înjurat. Nu l-am mai văzut de atunci. Obişnuia să mă deranjeze, la fiecare câţiva ani. M-am întrebat, din când în când, dacă nu cumva avusese dreptate… A încetat să mă mai supere, cu mult timp în urmă.

A zâmbit. Nu mai era nimic altceva acum în afară de amărăciune în zâmbetul de pe faţa lui.

— Aceşti trei bărbaţi, aceştia trei care adunau întreaga speranţă pe

care darul inteligenţei l-a oferit vreodată, aceştia trei din partea cărora ne-am aşteptat la un viitor magnific... Unul dintre ei era Francisco d'Anconia, care a ajuns un playboy depravat. Celălalt era Ragnar Danneskjöld, care a ajuns un bandit la drumul mare. Numai atât pentru promisiunile raţiunii omeneşti.

— Cine era al treilea? l-a întrebat.

A ridicat din umeri.

— Cel de-al treilea nu a obţinut nici măcar acest fel de excelenţă notorie. A dispărut fără urmă în marele necunoscut al mediocrităţii. Este, probabil, asistent secund al vreunui contabil, pe undeva.

* * *

— E o minciună! Nu am fugit! a strigat James Taggart. Am venit aici fiindcă s-a întâmplat să fiu bolnav. Întreabă-l pe doctorul Wilson. E o formă de gripă. O să-ţi dovedească. Şi de unde ai ştiut că eram aici?

Dagny stătea în mijlocul camerei; pe gulerul hainei şi pe borurile pălăriei ei se topeau fulgii de zăpadă. S-a uitat în jur, simţind o emoţie care ar fi putut fi tristeţe dacă ar fi avut timp să-şi dea seama.

Era o cameră din casa de pe vechea proprietate Taggart de pe Hudson. Jim o moştenise, dar venea arareori aici. În copilăria lor, aceasta fusese camera de lucru a tatălui lor. Acum, avea aerul dezolant al unei încăperi încă folosite, deşi nelocuite. Se aflau aici cearşafuri întinse peste toate mobilele, excepţie făcând două scaune, un şemineu îngheţat şi căldura posacă a unui calorifer electric cu un fir care se răsucea de-a lungul podelei, un birou, cu suprafaţa de sticlă goală.

Jim stătea întins pe canapea, cu un prosop înfăşurat ca un fular în jurul gâtului. Dagny a văzut pe un scaun lângă el o scrumieră veche, plină, o sticlă de whisky, un pahar de carton înmuiat şi un ziar vechi de două zile, zdrenţuit, pe duşumea. Un portret în picioare al bunicului lor, cu un pod feroviar care se pierdea în spatele lui, era agăţat deasupra şemineului.

— Nu am vreme de ceartă, Jim.

— A fost ideea ta! Sper să recunoşti în faţa Consiliului că a fost ideea ta. Asta e ce ne-a făcut nenorocitul ăla de metal Rearden! Dacă l-am fi aşteptat pe Orren Boyle...

Obrazul lui nebărbierit era schimonosit de un amestec de emoţii: panică, oroare, o nuanţă de triumf, uşurarea de a striga la o victimă – şi expresia slabă, precaută, imploratoare a celui care întrezăreşte speranţa de a fi ajutat.

S-a oprit într-o doară, dar ea nu i-a răspuns. Stătea uitându-se la el, cu mâinile în buzunarele hainei.

— Nu se mai poate face nimic acum! a mormăit el. Am încercat să sun la Washington, să-i conving să pună mâna pe Phoenix-Durango şi

să ne-o transmită nouă, în cel mai scurt timp, dar nici măcar nu vor să discute despre aşa ceva! Obiectează prea mulţi, spun ei, temându-se că s-ar crea un precedent periculos sau altceva!... Am obţinut de la Naţional Alliance of Railroads suspendarea termenului-limită de predare şi permisiunea pentru Dan Conway să opereze pe calea lui ferată încă un an – asta ne-ar fi dat timp dar el a refuzat s-o facă! Am încercat să dau de Ellis Wyatt şi de grupul lui de apropiaţi din Colorado să-i rog ca Washingtonul să-i ceară lui Conway să-şi continue operaţiunile, dar toţi, Wyatt şi tot restul ticăloşilor ălora, au refuzat! Sunt siguri că mai curând o să se ducă pe apa sâmbetei pielea lor decât a noastră, dar au refuzat!

Dagny a zâmbit scurt, dar nu a făcut niciun comentariu.

— Acum nu ne-a mai rămas nimic de făcut! Suntem înţepeniţi. Nu putem să renunţăm la sectorul ăla şi nici nu putem să-l terminăm. Nici nu ne putem opri, nici nu putem merge mai departe. Bani nu mai avem. Toată lumea o să ne ţină la distanţă! Ce ne-a mai rămas fără linia Rio Norte? Dar nu putem s-o terminăm. Am fost boicotaţi. Am fost puşi la index. Sindicatul muncitorilor feroviari o să ne dea în judecată. O s-o facă, există o lege pentru asta. Nu putem să terminăm linia! Hristoase! Ce-o să facem?

Dagny a aşteptat.

— Deci, Jim? l-a întrebat cu răceală. Dacă eşti gata, o să-ţi spun ce o să facem.

Jim a tăcut, uitându-se la ea pe sub pleoapele grele.

— Nu e o propunere, Jim. E un ultimatum. Numai ascultă şi fii de acord. O să termin construcţia liniei Rio Norte. Eu personal, nu Taggart Transcontinental. O să-mi iau o pauză din funcţia de vicepreşedinte. O să-mi înfiinţez o companie pe numele meu. Consiliul tău o să-mi cedeze mie linia Rio Norte. O să funcţionez ca propriul meu contractor, o să-mi folosesc propria finanţare. O să-mi asum toată responsabilitatea şi sarcina în întregime. O să termin linia la timp. După ce o să vezi cum rezistă şinele din metal Rearden, o să transfer linia înapoi la Taggart Transcontinental şi eu o să mă întorc la treaba mea. Asta-i tot.

Se uita la ea în tăcere, legănând un papuc de casă pe vârful piciorului. N-a crezut niciodată că speranţa poate să arate aşa de urât pe faţa unui om, dar aşa era: era amestecată cu viclenie. Şi-a luat ochii de pe el, întrebându-se cum era posibil ca primul gând al unui om în asemenea moment poate să fie acela de a căuta ceva prin care s-o tragă pe sfoară.

Atunci, fără nicio noimă, primul lucru pe care l-a spus, cu o voce anxioasă, a fost:

— Şi cine o să conducă Taggart Transcontinental în timpul ăsta?

Dagny a chicotit; sunetul a uimit-o, părea să fi îmbătrânit în

amărăciune. I-a răspuns:

— Eddie Willers.

— O, nu! N-ar putea!

Ea a izbucnit în râs, în acelaşi fel năvalnic şi melancolic.

— Credeam că eşti mai deştept decât mine în legătură cu lucruri de felul ăsta. Eddie o să-şi asume titlul de vicepreşedinte executiv. O să ocupe biroul meu şi o să stea la biroul meu. Dar cine presupui că o să conducă Taggart Transcontinental?

— Dar nu văd cum…

— O să navetez zilnic cu avionul între biroul lui Eddie şi Colorado. De asemenea, există telefoane disponibile. O să fac exact ce am făcut şi până acum. Nu se va schimba nimic, cu excepţia teatrului pe care o să-l joci în faţa prietenilor tăi… şi a faptului că o să-mi fie puţin mai greu.

— Ce teatru?

— Mă înţelegi, Jim. Nu am nici cea mai mică idee în ce fel de jocuri eşti tu băgat, tu şi tot Consiliul director. Nu ştiu pe câte extreme jucaţi împotriva centrului şi unul împotriva celuilalt sau câte aparenţe aveţi de păstrat şi în câte direcţii opuse. Nu ştiu şi nici nu-mi pasă. Vă puteţi cu toţii ascunde în spatele meu. Dacă tuturor vă este frică, pentru că aţi făcut înţelegeri cu prieteni cărora le e frică de metalul Rearden – ei bine, asta este şansa ta să începi să-i asiguri că nu eşti implicat, că nu tu faci asta, ci eu. Poţi să le dai o mână de ajutor să mă înjure şi să mă blameze. Puteţi sta cu toţii acasă, să nu riscaţi nimic şi să nu vă faceţi duşmani. Numai nu-mi sta în cale.

— Ei… a spus încetişor, bineînţeles, problemele care implică politica unui sistem feroviar extins sunt complexe… în timp ce o companie mică, o companie independentă, care acţionează în numele unei persoane, şi-ar putea permite să…

— Da, Jim, da, ştiu toate astea. În clipa în care o să anunţi că-mi cedezi mie linia Rio Norte, acţiunile Taggart or să crească. Ploşniţele n-or să se mai caţere de prin toate colţurile murdare, de vreme ce n-or să mai aibă interesul să se alimenteze dintr-o mare companie. Înainte să se hotărască cum să procedeze cu mine, o să termin linia. Cât despre mine, nu vreau decât ca tu şi Consiliul tău să nu-mi cereţi socoteală, nici să vă contraziceţi cu mine, să trebuiască să vă cer acceptul. Nu e timp pentru aşa ceva, dacă intenţionez să fac treaba asta care se impune făcută. Aşa c-o s-o fac singură.

— Şi dacă o să eşuezi?

— Dacă dau greş, o să mă duc singură la fund.

— Îţi dai seama că, într-o astfel de situaţie, Taggart Transcontinental n-o să poată să te ajute în vreun fel?

— Îmi dau seama.

— N-o să te bazezi pe noi?

— Nu.

— O să sistezi orice legătură oficială cu noi, aşa încât activităţile tale n-o să se răsfrângă asupra reputaţiei noastre?

— Da.

— Cred c-ar trebui să ne înţelegem asupra aspectului, în caz de eşec sau de scandal public... demisia ta temporară o să devină permanentă... asta e, n-o să te aştepţi să te întorci pe postul de vicepreşedinte.

Şi-a închis ochii pentru o clipă.

— Desigur, Jim. În cazul ăsta, n-o să mă întorc.

— Înainte să-ţi cedăm ţie linia Rio Norte, va trebui să avem o înţelegere scrisă prin care se stabileşte că o s-o transferi înapoi la noi, împreună cu toate acţiunile controlate, în cazul în care linia o să devină profitabilă. Altfel, ai putea încerca să ne strângi cu uşa pentru un profit de achiziţie, din moment ce avem nevoie de linia aceea.

În ochii ei a fost numai un fulger scurt de uimire, dar apoi a spus cu indiferenţă, iar cuvintele sunau ca şi cum i-ar fi aruncat o pomană:

— Negreşit, Jim. Să scriem înţelegerea.

— Cât despre succesorul tău temporar...

— Da?

— Nu vrei cu adevărat să fie Eddie Willers, nu-i aşa?

— Ba da. Vreau.

— Dar nu ar putea nici măcar să *se prefacă* vicepreşedinte! Nu are nici aparenţa, nici comportamentul, nici...

— Îşi cunoaşte treaba şi o cunoaşte pe a mea. Ştie ce vreau. Am încredere în el. O să pot să lucrez cu el.

— Nu crezi că ar fi mai bine să alegem pe unul dintre oamenii noştri tineri, care se disting, pe cineva dintr-o familie bună, cu o oarecare greutate socială şi...

— O să fie Eddie Willers, Jim.

Jim a oftat.

— Bine. Numai că... numai că trebuie să avem grijă... Nu vrem ca oamenii să suspecteze că tu eşti cea care conduce în continuare Taggart Transcontinental. Nimeni nu trebuie să ştie.

— Toată lumea o să ştie, Jim. Dar, de vreme ce nimeni n-o să recunoască asta deschis, toată lumea o să fie satisfăcută.

— Dar trebuie să păstrăm aparenţele.

— O, fireşte! Poţi să te faci că nu mă recunoşti pe stradă dacă vrei. Poţi să spui că nu m-ai văzut niciodată şi eu o să spun că n-am auzit niciodată de Taggart Transcontinental.

A rămas tăcut, încercând să se gândească şi uitându-se fix la duşumea.

Dagny s-a întors să se uite la pământurile de dincolo de fereastră. Cerul avea paloarea egală, cenuşiu-albicioasă a iernii. În depărtare, pe

malul fluviului Hudson, a zărit drumul pe care obişnuia să privească maşina lui Francisco, a văzut costişa de deasupra râului, pe care s-au urcat să se uite la turnurile New Yorkului şi, undeva dincolo de păduri, erau liniile care duceau la gara Rockdale. Pământul era acum acoperit cu zăpadă, iar ceea ce rămăsese semăna cu scheletul a ceea ce-şi amintea ea despre peisajul acesta rural – o schiţă neclară, făcută din crengi despuiate, ridicându-se din zăpadă înspre cer. Totul era gri şi negru, ca într-o fotografie, o fotografie moartă, pe care cineva o păstrează încrezător că-i poate reaminti, dar care nu mai are puterea de a-i aduce ceva înapoi.

— Cum ai de gând s-o numeşti?

S-a întors nedumerită.

— Ce?

— Cum o să-ţi numeşti compania?

— O… De ce? Dagny Taggart Company, presupun.

— Dar… Crezi că-i înţelept? Poate să fie greşit interpretat. Acel Taggart poate fi interpretat ca…

— Ei bine, şi cum ai vrea să-i spun? a replicat, copleşită de furie. Domnişoara Nimeni? Madam X? John Galt?

S-a oprit. A zâmbit deodată – un zâmbet rece, strălucitor, primejdios.

— Aşa o să-i spun: linia John Galt.

— O, Doamne, nu!

— Ba da.

— Dar e… e o expresie ieftină de argou!

— Da.

— Nu poţi să glumeşti cu un astfel de proiect serios!… Nu poţi să fii aşa de vulgară şi de… nedemnă!

— Oare?

— Dar – pentru numele lui Dumnezeu – de ce?

— Pentru că o să-i şocheze pe toţi ceilalţi la fel cum te-a şocat pe tine.

— Nu te-am văzut niciodată să cauţi efecte teatrale.

— De data asta, da.

— Dar…

Vocea lui scăzuse până să devină aproape un sunet superstiţios:

— Ştii, Dagny, îţi dai seama, e… poartă ghinion… Asta presupune…

S-a oprit.

— Ce presupune?

— Nu ştiu… Dar felul în care îl folosesc oamenii, par să-l spună mereu din…

— Frică? Disperare? Zădărnicie?

— Da… Da, aşa ceva.

— Asta vreau să le arunc în faţă!

Furia strălucitoare, aprinsă din ochii ei, prima ei privire entuziasmată, l-a făcut să înţeleagă că trebuia să păstreze tăcerea.

— Strânge toată documentaţia şi toată tipicăria birocratică pentru linia John Galt, i-a spus.

El a oftat:

— Ei, e linia *ta*.

— Poţi s-o mai spui o dată.

S-a uitat la ea, uimit. Renunţase la manierele şi la stilul de vicepreşedinte; părea să se relaxeze fericită printre găştile din curtea şcolii şi printre echipele de muncitori.

— Pe lângă documente şi partea legală a chestiunii, i-a spus el, ar mai putea să fie nişte dificultăţi. Ar trebui să cerem permisiunea…

S-a întors cu faţa către el. Ceva din expresia violentă şi strălucitoare îi rămăsese pe chip. Dar nu era fericită şi nici nu zâmbea. Privirea ei avea acum o calitate primitivă, bizară. Când a văzut-o, a sperat să nu o mai vadă niciodată.

— Ascultă, Jim, i-a răspuns ea; nu mai auzise niciodată tonul acela într-o voce omenească. Există un singur lucru pe care îl poţi face ca parte a ta din înţelegere şi ai face bine să te ocupi de asta: ţine-i pe băieţii tăi de la Washington deoparte. Fă în aşa fel încât să-mi dea toate aprobările, autorizaţiile, actele constitutive şi toată hârţogăraia pe care legile pe care ei le-au dat le pretind. Nu-i lăsa să încerce să mă oprească. Dacă încearcă… Jim, oamenii spun că înaintaşul nostru, Nat Taggart, a ucis un politician care a încercat să-i refuze o aprobare pe care nu ar fi trebuit niciodată să i-o ceară. Nu ştiu dacă Nat Taggart a făcut-o sau nu. Dar îţi spun asta: ştiu ce-a simţit dacă a făcut-o. Dacă nu a făcut-o, s-ar putea să fac eu treaba pentru el, să desăvârşesc legenda de familie. Vorbesc serios, Jim.

* * *

Francisco d’Anconia şedea în faţa biroului ei. Faţa lui era inexpresivă. Rămăsese inexpresivă în timp ce Dagny îi explica, pe tonul limpede şi impersonal al întrevederilor de afaceri, alcătuirea şi scopul companiei ei feroviare. Ascultase cu atenţie. Nu rostise niciun cuvânt.

Nu mai văzuse niciodată pe faţa lui acea expresie de pasivitate goală. Nu era acolo nici persiflare, nici amuzament, nici opoziţie; era ca şi cum nu ar fi fost viu în acele momente şi ca şi cum n-ar fi putut fi nicicum atins de nimic. Totuşi, ochii o urmăreau cu atenţie; păreau să vadă mai mult decât şi-ar fi putut ea imagina; o făceau să se gândească la geamurile fumurii: lăsau să pătrundă toate razele, dar nu lăsau niciuna să iasă.

— Francisco, ţi-am cerut să vii aici pentru că am vrut să mă vezi în biroul meu. Nu l-ai văzut niciodată. Odată, ar fi însemnat ceva pentru

tine.

Privirea i s-a plimbat uşor peste birou. Pereţii erau goi, cu excepţia a trei lucruri: o hartă a reţelei Taggart Transcontinental, pictura originală a lui Nat Taggart, care servise ca model pentru statuia lui, şi un mers al trenurilor uriaş, în culori vii şi puternice, de felul celor împărţite în fiecare an, cu o modificare a ilustraţiei, în fiecare staţie de-a lungul căilor ferate Taggart, de felul celui care stătuse agăţat la primul ei loc de muncă din Rockdale.

S-a ridicat şi i-a spus încet:

— Dagny, de dragul tău şi – era o abia perceptibilă ezitare – în numele oricărei compasiuni pe care ai simţi-o pentru mine, nu-mi cere ceea ce urmează să-mi ceri. Te rog. Lasă-mă să plec acum.

Nu suna ca el şi ca nimic din ce s-ar fi aşteptat să audă din partea lui. După un moment, l-a întrebat:

— De ce?

— Nu pot să-ţi răspund. Nu pot să răspund la nicio întrebare. Ăsta e unul dintre motivele pentru care cel mai bine e să nu discutăm.

— Ştii ce urmează să-ţi cer?

— Da.

Felul în care l-a privit era o atât de disperată şi de evidentă întrebare, încât el a trebuit să adauge:

— Ştiu că va urma să refuz.

— De ce?

I-a zâmbit cu tristeţe, depărtându-şi braţele, ca şi cum i-ar fi arătat că asta era ceea ce prevăzuse şi încercase să evite.

I-a spus încet:

— Trebuia să încerc, Francisco. Trebuia să-ţi cer asta. Asta e treaba mea. Ce vei face tu în legătură cu asta e treaba ta. Dar o să ştiu că am făcut tot ce se putea.

El rămăsese în picioare, dar îşi aplecase puţin capul, în semn de îngăduinţă, şi i-a spus:

— O să te ascult dacă o să te ajute.

— Am nevoie de cincisprezece milioane de dolari ca să termin linia Rio Norte. Am obţinut şapte milioane de dolari în urma acţiunilor Taggart pe care le posed, libere de obligaţii. Nu mai pot să fac rost de nimic altceva. Voi emite titluri de garanţie în numele noii mele companii, în contul a opt milioane de dolari, te-am chemat aici să te rog să cumperi aceste titluri.

El nu i-a răspuns.

— Sunt, pur şi simplu, o cerşetoare, Francisco, şi te implor să-mi dai banii ăştia. Am crezut întotdeauna că nimeni nu imploră în afaceri. Am crezut că se urmăreşte beneficiul a ceea ce are de oferit cineva şi că se obţine valoare contra valoare. Nu mai este aşa, deşi nu înţeleg cum putem să acţionăm după orice altă regulă şi să continuăm să

supravieţuim. Judecând în funcţie de toate elementele obiective, linia Rio Norte are toate şansele să devină cea mai bună cale ferată din ţară; judecând în funcţie de orice standard cunoscut, este cea mai bună investiţie cu putinţă. Şi asta e ceea ce mă condamnă. Nu pot să obţin bani oferindu-le oamenilor o afacere bună dar care comportă anumite riscuri: faptul că e bună îi face pe oameni să o respingă. Nu există nicio bancă dispusă să cumpere titluri de garanţie de la compania mea. Aşa că nu pot să cer valori. Pot doar să cer.

Glasul ei pronunţa cuvintele cu o precizie impersonală. S-a oprit în aşteptarea unui răspuns. El rămânea în continuare tăcut.

— Ştiu că nu am nimic să-ţi ofer, i-a spus ea. Nu pot să-ţi vorbesc în termeni de investiţie. Nu urmăreşti să faci bani. Proiectele industriale au încetat să te mai intereseze cu mult timp înainte. Aşa că nu pretind că este un schimb cinstit. E doar cerşetorie.

Şi-a recăpătat răsuflarea şi a spus:

— Dă-mi banii aceştia ca atare, fiindcă nu înseamnă nimic pentru tine.

— Nu, i-a spus, cu voce scăzută.

Nu putea spune dacă sunetul straniu al vocii trăda durere sau furie; ochii lui priveau în pământ.

— O să faci asta, Francisco?

— Nu.

După o clipă, ea i-a spus:

— Te-am chemat nu pentru că am crezut că vei fi de acord, ci pentru că erai singurul care ar putea înţelege ce spun. Aşa că a trebuit să încerc.

Vocea ei devenea din ce în ce mai joasă, ca şi cum spera ca ea să-i facă emoţia mai greu de detectat.

— Înţelegi, nu-mi vine să cred ce se întâmplă cu adevărat... pentru că ştiu că eşti capabil încă să mă auzi. Felul în care trăieşti este depravat. Dar felul în care te comporţi nu este. Chiar şi felul în care vorbeşti despre asta nu e... Trebuia să încerc... Dar nu mă mai pot chinui să te înţeleg mai departe.

— O să-ţi dau un indiciu. Nu există contradicţii. De fiecare dată când te gândeşti că te confrunţi cu o contradicţie, verifică-ţi premisele. Vei vedea că una dintre ele este greşită.

— Francisco, i-a şoptit, de ce nu-mi spui ce ţi s-a întâmplat?

— Pentru că, acum, răspunsul te-ar răni mai mult decât îndoiala.

— Poate să fie atât de îngrozitor?

— E un răspuns pe care trebuie să-l descoperi pentru tine.

Ea a dat din cap.

— Nu ştiu ce să-ţi ofer. Nu mai ştiu ce este de preţ pentru tine. Nu vezi că până şi un cerşetor are ceva de oferit în schimb, are de oferit câteva motive pentru care ai vrea să-l ajuţi?... Ei bine, m-am gândit...

la un moment dat, pentru tine însemna mult succesul. Succesul industrial. Îţi aminteşti cum obişnuiam să vorbim despre asta? Erai foarte aspru. Aveai aşteptări foarte mari din partea mea. Spuneai că aş face bine să mă ridic la înălţimea lor. M-am ridicat. Te-ai întrebat cât de sus mă voi ridica cu Taggart Transcontinental.

Şi-a mişcat braţul, arătând către birou:

— Atât de departe m-am ridicat... De aceea, m-am gândit... dacă memoria a ceea ce au fost principiile tale mai are vreo importanţă, dacă numai ca simplă distracţie sau ca o tristeţe de moment, sau ca şi cum ai pune flori pe un mormânt... poate că ai vrea să-mi dai banii aceştia... în numele a ceea ce ţi-am spus.

— Nu.

I-a spus cu greutate:

— Banii aceştia nu înseamnă nimic pentru tine – ai cheltuit atât de mult pe petreceri fără nicio noimă, ai cheltuit mult mai mult pe minele San Sebastián...

Şi-a ridicat ochii. A privit-o ţintă şi a zărit o primă scânteie de răspuns viu în ochii lui, o privire care era strălucitoare, necruţătoare şi, de necrezut, mândră: ca şi cum asta ar fi fost o acuzaţie care i-a dat putere.

— O, da, i-a zis încet, ca şi cum ar fi răspuns gândului lui, îmi dau seama. Te-am înjurat pentru minele acelea, te-am acuzat, ţi-am aruncat dispreţul meu în toate felurile cu putinţă, iar acum mă reîntorc la tine – pentru bani. Ca Jim, ca orice găinar pe care l-ai întâlnit vreodată. Ştiu că e o victorie pentru tine, ştiu că poţi să-mi râzi în faţă şi, pe drept cuvânt, să mă dispreţuieşti. Ei bine, poate că asta pot să-ţi ofer. Dacă vrei amuzament, dacă te-ai distrat privindu-i pe Jim şi pe proiectanţii mexicani târându-se – nu te-ar amuza să mă zdrobeşti? Nu ţi-ar face plăcere? Nu ai vrea să mă auzi acceptând faptul că m-ai învins? Nu vrei să mă vezi târându-mă la picioarele tale? Spune-mi ce formă de răsplată vrei şi o să mă supun.

Francisco s-a mişcat cu asemenea iuţeală, că Dagny n-a putut să observe cum a început; i se părea doar că prima lui mişcare a fost un frison. A venit lângă birou, i-a luat mâna şi i-a dus-o la buze. A început ca un gest de adânc respect, ca şi cum scopul lui ar fi fost acela de a-i da putere; dar, din felul cum îşi ţinea buzele, din expresia feţei lui apăsată pe mâna ei, ştia că el căuta putere pentru el.

I-a dat drumul la mână, s-a uitat în jos la chipul ei, la fixitatea înspăimântată a ochilor ei, i-a zâmbit, fără să încerce să ascundă că zâmbetul lui închide în el suferinţă, furie şi tandreţe.

— Dagny, vrei să te târăşti? Tu nu ştii ce înseamnă cuvântul ăsta şi niciodată nu vei şti. Nimeni nu se târăşte acceptând asta cu atâta onestitate. Nu crezi că ştiu că cererea ta a fost cel mai curajos lucru pe care l-ai putut face? Dar... Nu-mi cere asta, Dagny.

— În numele a orice aş fi însemnat vreodată pentru tine… i-a şoptit, a orice a mai rămas înăuntrul tău…

În clipa în care a crezut că a mai văzut o dată privirea aceea, că acela era felul în care privea în noaptea scânteietoare a oraşului când stătea în pat lângă ea pentru ultima dată – i-a auzit strigătul, felul acela de strigăt pe care nu i-l mai auzise vreodată:

— Dragostea mea, nu pot!

Atunci, aşa cum se uitau unul la celălalt, amândoi reduşi la tăcere de uimire, a văzut schimbarea de pe chipul lui. Era atât de tăioasă şi de crudă, ca şi cum ar fi acţionat un comutator. A râs, s-a îndepărtat de lângă ea şi i-a spus, cu un glas zguduitor de ofensator tocmai prin faptul că era complet obişnuit:

— Iartă-mi, te rog, amestecul de registre lingvistice. Am fost silit să spun asta atâtor femei, dar în situaţii într-un anume fel diferite.

Bărbia i s-a lăsat în piept, stătea ghemuită, fără să-i pese că el o vede.

Când şi-a ridicat capul, s-a uitat la el cu indiferenţă.

— Bine, Francisco. Ai jucat perfect. Te-am crezut, dacă ăsta a fost felul de amuzament pe care ţi l-am putut oferi, ţi-a reuşit. N-o să-ţi mai cer nimic.

— Te-am avertizat.

— Nu ştiu cărei tabere îi aparţii. Nu părea să fie posibil, dar e tabăra lui Orren Boyle, a lui Bertram Scudder şi a fostului tău profesor.

— Fostul meu profesor? a întrebat brusc.

— Doctorul Robert Stadler.

A chicotit, uşurat.

— O, acela? El e tâlharul care crede că scopul lui justifică acapararea mijloacelor mele. A adăugat: Ştii, Dagny, mi-ar plăcea să-ţi reamintesc de ce parte sunt, într-o zi, o să-ţi aduc aminte de asta şi o să te întreb dacă vrei să repet.

— N-o să trebuiască să-mi aminteşti.

S-a întors să plece. Şi-a fluturat mâna într-un salut convenţional şi i-a spus:

— Dacă poate fi construită, îţi doresc succes cu linia Rio Norte.

— O să fie construită. Şi o să se numească linia John Galt.

— *Cum?*

A fost un adevărat ţipăt; ea a chicotit zeflemitor.

— Linia John Galt.

— Dagny, pentru numele lui Dumnezeu, de ce?

— Nu-ţi place?

— Cum s-a întâmplat să alegi numele ăsta?

— Sună mai bine decât Domnul Nemo sau Domnul Zero, nu-i aşa?

— Dagny, de ce numele ăsta?

— Pentru că te înspăimântă.

— Ce crezi că transmite?

— Imposibilul. Intangibilul. Şi toţi sunteţi înspăimântaţi de linia mea la fel cum te înspăimântă pe tine numele.

A început să râdă. A râs fără să se uite la ea, iar ea s-a simţit în mod straniu sigură că el a uitat de ea, că era foarte departe, că râdea – dintr-o exaltare furioasă sau din amărăciune – de ceva din care ea nu făcea parte.

Când s-a întors către ea, i-a spus cu seriozitate:

— Dagny, nu aş face-o dac-aş fi în locul tău.

Ea a ridicat din umeri:

— Nici lui Jim nu i-a plăcut.

— Ce-ţi place la numele ăsta?

— Îl urăsc! Urăsc colapsul pe care-l aşteptaţi cu toţii, resemnarea şi întrebarea asta fără niciun sens care sună întotdeauna ca un strigăt de ajutor. Mi-e greaţă să tot aud apeluri la John Galt. O să mă lupt cu el.

I-a spus încet:

— Deja o faci.

— O să construiesc o cale ferată pentru el. Lasă-l să vină şi s-o revendice!

I-a zâmbit trist şi a încuviinţat:

— O să vină.

* * *

Strălucirea oţelului topit a curs peste tavan şi s-a risipit pe unul dintre pereţi. Rearden stătea la biroul lui, la lumina unei singure lămpi. Dincolo de aura ei, întunericul din birou se amesteca cu întunericul de afară. Se simţea ca şi cum acolo ar fi fost un spaţiu vid, în care razele pe care le arunca topitoria păreau să se mişte sub impulsul unei voinţe proprii; ca şi cum biroul ar fi fost o barcă plutind prin aer, ţinând alături doi oameni prinşi în intimitate. Dagny stătea în faţa biroului lui.

Ea îşi scosese haina şi stătea ţeapănă, un trup subţire, încordat, într-un costum cenuşiu, aşezat pe diagonală într-un fotoliu uriaş. În lumină îi era numai mâna, la capătul biroului; în afara cercului luminos, Rearden vedea schiţa palidă a chipului ei, albul unei bluze şi triunghiul unui guler descheiat.

— Perfect, Hank, i-a spus ea, mergem înainte cu un nou pod din metal Rearden. Aceasta este comanda oficială din partea proprietarului oficial al liniei John Galt.

El i-a zâmbit, uitându-se peste proiectele podului, împrăştiate în lumina de pe birou.

— Ai reuşit să te uiţi peste proiectul pe care l-am aprobat?

— Da. Nu ai nevoie de comentariile mele sau de complimente.

Comanda spune totul.

— Foarte bine. Mulţumesc. O să încep să torn metalul.

— Nu vrei să afli dacă linia John Galt se găseşte pe poziţia de a plasa comenzi sau de a funcţiona?

— Nu trebuie. Faptul că ai venit e de ajuns.

Ea a zâmbit.

— Într-adevăr. Totul e aranjat, Hank. Asta am venit să-ţi spun şi să punem la punct detaliile legate de pod faţă în faţă.

— Perfect, sunt curios: cine sunt acţionarii liniei John Galt?

— Nu cred că vreunul dintre ei şi-ar putea permite. Cu toţii au întreprinderi în dezvoltare. Toţi aveau nevoie de bani pentru propriile concerne. Dar aveau nevoie de linie şi nu au cerut nimănui ajutorul.

Dagny a scos din geantă o hârtie.

— Ai aici John Galt, Inc., i-a spus, înmânându-i documentul peste birou.

El cunoştea marea majoritate a numelor de pe listă: Ellis Wyatt, Wyatt Oil, Colorado. Ted Nielsen, Nielsen Motors, Colorado. Lawrence Hammond, Hammond Cars, Colorado. Andrew Stockton, Stockton Foundry, Colorado. Din alte state erau puţini; a citit numele: Kenneth Danagger, Danagger Coal, Pennsylvania. Sumele subscripţiilor lor variau, de la sume cu cinci cifre la sume cu şase cifre.

Şi-a luat stiloul şi a scris la finalul listei: Henry Rearden, Rearden Steel, Pennsylvania – 1.000.000 $, şi i-a înapoiat-o.

— Hank, i-a spus încet, nu vreau să te bagi în asta. Ai investit atât de mult în metalul Rearden, încât e mai dificilă situaţia ta decât pentru oricare dintre noi. Nu-ţi mai poţi permite încă un risc.

— Nu accept niciodată favoruri, i-a răspuns cu răceală.

— Ce vrei să spui?

— Nu le cer oamenilor să-şi asume riscuri mai mari decât mine. Dacă e un joc, îmi imaginez că fiecare îşi asumă un risc. Nu tu ai spus că linia asta a fost prima mea ieşire la rampă?

Şi-a înclinat capul şi i-a spus cu seriozitate:

— În regulă. Îţi mulţumesc.

— Apropo, nu mă aştept să pierd banii ăştia. Ştiu care sunt condiţiile prin care titlurile acestea pot să se convertească în acţiuni aflate la dispoziţia mea. Aşa că mă aştept să realizez un profit nemăsurat – şi tu o să-l obţii pentru mine.

Dagny a râs:

— Doamne, Hank, am vorbit cu atâţia măscărici, încât aproape m-am molipsit de ideea că linia o să fie o pierdere irecuperabilă! Îţi mulţumesc că mi-ai reamintit. Da, cred că am să-ţi obţin profitul acela nemăsurat.

— Dacă nu erau măscăricii, n-ar fi fost nici cel mai mic risc implicat. Dar trebuie să ne luptăm cu ei. O s-o facem.

S-a întins după două telegrame din mulţimea de hârtii de pe birou.

— Mai sunt vreo doi oameni vii.

A desfăcut telegramele.

— Cred că ai vrea să vezi astea.

Pe una dintre ele a citit: „Am avut intenţia să-l experimentez peste doi ani, dar declaraţia de la Institutul Ştiinţific de Stat m-a convins să trec imediat la treabă. Consideră asta un angajament pentru construcţia unei conducte cu circumferinţa de 12 inchi din metal Rearden, 600 mi, Colorado – Kansas City. Detalii curând. Ellis Wyatt”.

Pe cealaltă scria: „Cu privire la discuţia anterioară despre comandă, începe. Ken Danagger”.

A adăugat, ca explicaţie:

— Nu era pregătit să înceapă imediat nici el. E vorba despre opt mii de tone de metal Rearden. Laminate. Pentru minele de cărbune.

S-au uitat unul la celălalt şi şi-au zâmbit. Nu mai aveau nevoie de niciun comentariu.

Şi-a lăsat privirea în jos şi i-a întins telegramele înapoi. Pielea mâinilor ei părea transparentă în lumină, la marginea biroului, o mână de femeie tânără, cu degete lungi şi fine, acum relaxate, lipsite de apărare.

— Stockton Foundry din Colorado, i-a spus, urmează să-şi finalizeze comanda pentru mine – cea de care au fugit Amalgamated Switch şi Signal Company. Urmează să ia legătura cu tine în ce priveşte metalul.

— Au făcut-o deja. Ce ai făcut în legătură cu echipele de muncitori?

— Au rămas inginerii lui Nealy, cei mai buni, de ei am nevoie. Şi cei mai mulţi dintre şefii de echipă, de asemenea. N-o să fie prea greu să-i ţin în continuare. Nealy nu a fost de prea mare ajutor, oricum.

— Dar cu forţa de muncă?

— Mai multe cereri decât pot să angajez. Nu cred că sindicatul o să se bage. Cei mai mulţi dintre solicitanţi îşi dau nume false. Sunt membri de sindicat. Au nevoie disperată de slujbă. O să am nevoie de câţiva paznici pe linie, dar nu mă aştept la probleme.

— Dar Consiliul director al fratelui tău Jim?

— Se bat să facă declaraţii în presă în ceea ce priveşte faptul că nu au nicio legătură, de niciun fel, cu linia John Galt şi cât de reprobabil cred ei că este un astfel de demers. Au fost de acord cu tot ce le-am cerut.

Linia umerilor ei părea foarte încordată, deşi erau uşor împinşi spre spate, ca şi cum s-ar fi pregătit pentru zbor. Tensiunea părea ceva obişnuit pentru ea, nu ca semn al anxietăţii, ci al bucuriei; tensiune a întregului ei trup, sub costumul gri, abia vizibil în întuneric.

— Eddie Willers s-a instalat în biroul de vicepreşedinte executiv, i-a spus. Dacă ai nevoie de ceva, ia legătura cu el. Plec în seara asta spre

Colorado.

— În seara asta?

— Da. Trebuie să recuperăm timpul. Am pierdut o săptămână.

— Zbori cu avionul tău?

— Da. O să mă întorc în aproximativ zece zile. Intenţionez să fiu în New York o dată sau de două ori pe lună.

— Unde o să locuieşti acolo?

— Pe şantier. În vagonul meu – adică vagonul lui Eddie, pe care l-am împrumutat.

— O să fii în siguranţă?

— În siguranţă faţă de ce? a întrebat, apoi a râs, uimită. De ce, Hank? E prima dată când te gândeşti la faptul că nu sunt bărbat. Bineînţeles c-o să fiu în siguranţă.

Nu se uita la ea; studia o hârtie plină cu cifre de pe birou.

— Mi-am pus inginerii să realizeze o estimare asupra costurilor podului, i-a spus el, şi un calendar aproximativ pentru timpul de construcţie necesar. Asta e ceea ce voiam să discut cu tine.

I-a întins hârtiile. Ea s-a aşezat la loc, să le studieze.

O rază de lumină a căzut peste chipul ei şi el i-a văzut linia subţire a gurii ferme şi senzuale. Apoi ea s-a lăsat puţin pe spate şi el a văzut doar o impresie a conturului ei şi liniile întunecate ale genelor negre.

Oare? I s-a născut ideea în minte. Nu m-am gândit la asta încă de prima dată când te-am văzut? Oare nu m-am gândit numai la asta în ultimii doi ani?... Stătea nemişcat, privind-o. Asculta cuvintele cărora nu le îngăduise niciodată să se lege, cuvintele pe care le simţise, le cunoscuse, pe care totuşi nu le înfruntase, pe care sperase să le distrugă, nelăsându-le să fie rostite nici măcar în gând. Acum, totul era atât de neaşteptat şi de uimitor, ca şi cum i le-ar fi spus chiar ei... De când te-am văzut prima dată... Nimic în afară de trupul tău, de gura aceasta a ta şi de felul în care mă privesc ochii tăi dacă... Prin fiecare frază pe care ţi-am spus-o vreodată, prin fiecare întâlnire pe care ai crezut-o atât de sigură, prin importanţa tuturor lucrurilor pe care le-am discutat... Ai avut încredere în mine, nu-i aşa? Că o să-ţi recunosc grandoarea? Că o să mă gândesc la tine aşa cum meriţi – ca şi cum ai fi bărbat?... Nu crezi că ştiu cât de multe am trădat? Singura cunoştinţă strălucită a mea; singura persoană pe care am respectat-o; cel mai bun om de afaceri pe care-l cunosc; partenerul meu, aliatul meu într-o luptă disperată... Cea mai josnică dintre toate dorinţele, ca răspuns pentru cea mai măreaţă fiinţă pe care-am întâlnit-o... Ştii ce sunt eu? M-am gândit la asta pentru c-ar fi trebuit să fie de neconceput. Pentru nevoia aceasta degradantă, care n-ar fi trebuit să te atingă niciodată pe tine, nu am vrut niciodată pe nimeni altcineva în afară de tine... Nu ştiusem cum e să vrei asta până când te-am văzut pe tine prima dată. Şi m-am gândit: nu eu, eu n-aş putea fi

sfărâmat de... De atunci... vreme de doi ani... fără nicio clipă de răgaz... Ştii cum e să vrei? Ai vrea să auzi ce am gândit când m-am uitat la tine... când stau treaz noaptea... când îţi aud vocea trecând prin firele telefonice... când muncesc, dar nu pot s-o alung?... Să te cobor la lucruri pe care tu nu le poţi concepe – şi să ştii că eu sunt acela care a făcut-o. Să te reduc la carnea ta, să te învăţ o plăcere animalică, să văd că ai nevoie de ea, să văd că mi-o ceri, să-ţi văd sufletul minunat captiv în obscenitatea propriei tale nevoi. Să te privesc aşa cum eşti tu, aşa cum înfrunţi lumea, cu o determinare curată şi mândră – şi-apoi să te văd în patul meu, să te supun la toate scamatoriile lipsite de glorie care mi-ar putea trece prin minte, la toate gesturile pe care le-aş pune în scenă numai ca să te văd îngenuncheată şi cărora li te-ai supune în numele unei senzaţii de nenumit... Te doresc – şi blestemat să fiu pentru asta!...

Ea citea documentele, lăsată pe spate în întuneric – vedea reflexia focului mângâindu-i părul, coborându-i pe umăr, în josul braţului, până la pielea dezvelită a încheieturii.

...Ştii la ce mă gândesc acum, în clipa asta?... La costumul tău gri şi la gulerul tău descheiat... Arăţi atât de tânără, de austeră, de sigură pe tine... Cum ar fi dacă ţi-aş da capul pe spate, dacă te-aş pune la pământ, aşa cum eşti, în costumul ăsta oficial al tău, dacă ţi-aş ridica fusta...

Şi-a ridicat privirile spre el. Se uita în jos, la documentele de pe birou. După o clipă, el i-a spus:

— Preţul real al podului este mai mic decât am estimat iniţial. Vei vedea că rezistenţa podului permite o eventuală construcţie a unei a doua linii, pe care, cred, regiunea aceasta a ţării o va cere în foarte puţini ani. Dacă împărţi costurile pe o perioadă de...

El vorbea, iar ea se uita la chipul lui luminat de lampă, cu tot vidul acela negru al biroului în spate. Lampa era în afara câmpului ei vizual şi i se părea ca şi cum faţa i-ar fi fost luminată de hârtiile de pe birou. Trăsăturile lui, s-a gândit ea, şi claritatea rece, pătrunzătoare a vocii lui, a minţii lui, a fermităţii lui faţă de un proiect unic. Chipul lui era precum cuvintele – ca şi cum o singură linie armonioasă ar fi legat privirea lui calmă de muşchii fermi ai obrazului, până la curba descendentă, cumva dispreţuitoare a gurii – linia unui ascetism nemilos.

* * *

Ziua a început cu veştile unui dezastru: un tren de mărfuri de la Atlantic Southern a lovit frontal un tren de pasageri, în New Mexico, într-o curbă strânsă din munţi, împrăştiind vagoanele de marfă peste tot pe taluz. Vagoanele duceau cinci mii de tone de cupru, încărcate de la o mină din Arizona pentru fabricile Rearden.

Rearden i-a telefonat managerului general de la Atlantic Southern, însă răspunsul pe care l-a primit a fost:

— O, Doamne, domnule Rearden, cum am putea spune? Cum ar putea cineva spune cât de mult va dura să curăţăm dezastrul acela? Unul dintre cele mai mari accidente pe care le-am avut... Nu ştiu, domnule Rearden. Nu mai există alte linii nicăieri în regiunea asta.

Linia e zdrobită pe un kilometru jumătate. A fost o alunecare de teren. Trenul nostru de salvare nu poate să ajungă până acolo. Nu ştiu cum o să punem vagoanele alea înapoi pe şine – sau când. Nu cred că mai devreme de două săptămâni... Trei zile? Imposibil, domnule Rearden!... Dar nu putem să facem nimic!... Dar cu siguranţă le puteţi spune clienţilor dumneavoastră că a fost o nenorocire! Ce dacă îi ţineţi pe loc? Nimeni nu vă poate acuza în cazuri de felul ăsta!

În următoarele două ore, cu ajutorul secretarei lui, a doi tineri ingineri din departamentul său de transport, al unei hărţi şi al telefonului, Rearden a aranjat ca un convoi de camioane să pornească spre locul accidentului şi ca un tren de vagoane-buncăr să se întâlnească cu ele în cea mai apropiată gară a companiei Altantic Southern. Vagoanele-buncăr fuseseră împrumutate de la Taggart Transcontinental. Camioanele au fost închiriate de peste tot din New Mexico, din Arizona şi din Colorado. Inginerii lui Rearden i-au vânat telefonic pe toţi proprietarii de camioane şi le-au oferit plăţi în aşa fel, încât aceştia să-şi anuleze de îndată toate angajamentele.

Era a treia din cele trei încărcături de cupru pe care le aştepta Rearden; două comenzi nu fuseseră expediate: o companie ieşise din afaceri, cealaltă cerea în continuare amânări care nu erau de niciun folos.

A trebuit să se ocupe de problemă fără să-şi întrerupă şirul de angajamente, fără să ridice vocea, fără vreun semn de efort, de nesiguranţă sau de nelinişte; acţionase cu precizia fulgerătoare a unui comandant militar sub un atac neaşteptat, iar Gwen Ives, secretara lui, a acţionat ca un locotenent calm. Era o tânără până în treizeci de ani, al cărei chip de o calmitate armonioasă şi impenetrabilă avea o calitate care semăna cu cel mai funcţional echipament de birou; era unul dintre angajaţii lui cu adevărat competenţi. Maniera în care îşi îndeplinea atribuţiile exprima un fel de limpezime a raţiunii care putea considera prezenţa la slujbă a oricărui element emoţional ca fiind proba unei imoralităţi impardonabile.

Când starea de urgenţă s-a încheiat, nu i-a spus decât un singur lucru:

— Domnule Rearden, cred că ar trebui să le cerem tuturor furnizorilor noştri să circule via Taggart Transcontinental.

— Şi eu mă gândesc la asta, i-a răspuns, apoi a adăugat: Sună-l pe Fleming în Colorado. Spune-i că îi fac o ofertă pentru cumpărarea

minei aceleia de cupru.

S-a întors la birou şi a vorbit cu administratorul lui pe o linie şi cu managerul de achiziţii pe alta, verificând fiecare dată şi fiecare tonă de minereu disponibilă – nu putea să lase în voia sorţii sau la cheremul altcuiva posibilitatea măcar a unei singure ore de întârziere în alimentarea turnătoriei. Fusese turnată ultima şarjă pentru linia John Galt când a auzit vocea domnişoarei Ives anunţându-l că afară e mama lui şi că cere să-l vadă.

Ceruse familiei lui să nu vină niciodată la fabrică fără să-l anunţe. Era fericit că ei urau locul acela şi că-şi făceau rar apariţia la birou. Ce simţise acum fusese un impuls violent să ordone ca maică-sa să fie scoasă afară. Cu toate astea, cu un efort mai mare decât cel pe care i-l ceruse problema trenului deraiat, a spus încet:

— Bine. Spune-i să intre.

Maică-sa a intrat cu o atitudine de defensivă agresivă. S-a uitat la biroul lui ca şi cum ar fi ştiut ce înseamnă pentru el şi ca şi cum şi-ar fi declarat resentimentele împotriva a tot ceea ce e de mai mare importanţă pentru el decât persoana ei. I-a luat mult timp până s-a aşezat pe fotoliu, aranjându-şi şi rearanjându-şi poşeta, mănuşile, pliurile rochiei, în timp ce mormăia:

— E lucru frumos când o mamă trebuie să aştepte în anticameră şi să ceară permisiunea unei stenografe înainte să i se permită să intre să vadă ce face fiul ei care…

— Mamă, e ceva important? Sunt foarte pe fugă astăzi.

— Nu eşti singurul care are probleme. Bineînţeles, e important. Crezi că mi-aş fi bătut capul degeaba să conduc până aici, dacă n-ar fi fost important?

— Ce s-a întâmplat?

— E vorba despre Philip.

— Da?

— Philip e nefericit.

— Păi?

— Crede că nu e corect să trebuiască să depindă de bunătatea ta şi să trăiască din pomană şi să nu fie niciodată capabil să numere măcar şi un singur dolar al lui.

— Ei bine! a spus cu un zâmbet surprins. Am tot aşteptat din partea lui să realizeze asta.

— Nu e bine pentru un bărbat sensibil să se afle într-o asemenea poziţie.

— Cu siguranţă, nu e.

— Mă bucur că eşti de acord cu mine. Aşa că trebuie să-i oferi o slujbă.

— O… ce?

— Trebuie să-i oferi o slujbă, aici, la fabrică, dar o slujbă frumoasă,

curată, desigur, cu un birou şi cu un oficiu şi cu un salariu decent, unde să nu trebuiască să fie printre muncitorii tăi zilieri şi furnalele lor urât mirositoare.

Ştia că e adevărat ce aude; nu-i venea să creadă.

— Mamă, doar nu vorbeşti serios.

— Ba vorbesc foarte serios. Se întâmplă să ştiu ce vrea el, doar că e prea mândru să-ţi ceară. Dar, dacă-i oferi asta şi faci să pară că i-ai cere un favor – ei bine, ştiu că ar fi foarte fericit să accepte. De aceea a trebuit să vin şi să vorbesc cu tine – ca el să nu ştie că am aranjat cu tine.

Nu era în obişnuinţele raţiunii lui să înţeleagă natura lucrurilor pe care le auzea. Un singur gând i-a trecut prin minte, ca un fulger, făcându-l incapabil să priceapă cum ar fi putut să scape aşa ceva oricui privitor. Gândul a ţâşnit din el ca un strigăt de consternare:

— Dar nu ştie nimic despre afacerile cu oţel!

— Ce are asta a face? Are nevoie de o slujbă.

— Nu ar putea să-şi facă treaba.

— Are nevoie să câştige încredere în sine şi să se simtă important.

— Dar nu ar fi bun de nimic, oricum.

— Are nevoie să simtă că e dorit.

— Aici? La ce l-aş putea vrea aici?

— Angajezi o mulţime de străini.

— Angajez oameni care produc. Ce are el de oferit?

— E fratele tău, nu-i aşa?

— Şi ce are asta a face?

S-a uitat la el fix, nevenindu-i să creadă, şi redusă la tăcere de uimire. Pentru o clipă, au stat şi s-au uitat unul la celălalt, ca şi cum s-ar fi aflat fiecare la un alt capăt al universului.

— E fratele tău, i-a spus, cu vocea unui fonograf recorder care repeta formula magică pe care nu-şi permitea s-o pună la îndoială. Are nevoie de un loc în lume. Are nevoie de un salariu, ca să simtă că-şi câştigă banii care-i parvin ca pe ceva ce i se cuvine, nu ca pe o concesie.

— Ca şi cum i s-ar cuveni? Dar pentru mine nu valorează nici măcar o centimă.

— La asta te gândeşti prima dată? La profitul tău? Îţi cer să-ţi ajuţi fratele şi tu te gândeşti cum să faci bani de pe urma lui şi că n-o să-l angajezi decât dacă valorează ceva pentru tine – asta e?

I-a văzut expresia din ochi şi s-a uitat în altă parte, dar vorbea în continuare cu rapiditate, ridicând vocea:

— Da, fireşte îl ajuţi – cum ai ajuta orice cerşetor de pe stradă. Ajutor *material* – asta e tot ce ştii şi tot ce înţelegi. Te-ai gândit vreodată la nevoile lui *spirituale* şi ce înseamnă statutul lui pentru respectul lui de sine? Nu vrea să trăiască din cerşetorie. Vrea să fie

independent de tine.

— Asta însemnând să primească de la mine un salariu pe care nu şi-l poate câştiga prin munca pe care o face?

— Nu i-ai simţi lipsa. Ai destul de mulţi oameni care fac bani pentru tine.

— Îmi ceri să-l ajut să înscenеze o asemenea înşelătorie?

— Nu trebuie s-o iei aşa.

— E o înşelătorie sau nu e?

— De asta nu pot să vorbesc cu tine – pentru că nu eşti uman. Nu ai milă, nu ai niciun sentiment pentru fratele tău, nicio compasiune pentru sentimentele lui.

— E o înşelătorie sau nu?

— Nu ai niciun fel de milă pentru nimeni.

— Crezi că o înşelătorie de felul ăsta ar fi cinstită?

— Eşti cel mai imoral om de pe faţa pământului – nu te gândeşti la nimic altceva decât la cinste! Nu simţi niciun pic de dragoste!

Hank s-a ridicat, cu o mişcare rapidă şi tensionată, mişcarea prin care se încheie o întrevedere şi i se cere vizitatorului să iasă afară din birou.

— Mamă, conduc o fabrică de oţel, nu un bordel.

— Henry!

Strigătul de indignare din vocea ei era la adresa limbajului lui, nimic mai mult.

— Să nu mai vorbeşti niciodată cu mine despre o slujbă pentru Philip. Nu l-aş angaja nici să mătur cenuşa. Nu i-aş da voie să intre în fabricile mele. Vreau să înţelegi asta, odată pentru totdeauna. Poţi să încerci să-l ajuţi în orice fel vrei, dar să nu mă mai laşi vreodată să văd că te gândeşti la fabricile mele ca la o posibilă metodă.

Ridurile de pe pielea moale i-au tremurat într-o grimasă dispreţuitoare.

— Ce sunt fabricile tale – un fel de sanctuar sau aşa ceva?

— De ce… da, i-a răspuns încet, uimit de gândul ăsta.

— Nu te gândeşti niciodată la oameni şi la îndatoririle tale morale?

— Nu ştiu ce crezi tu că este moralitatea. Nu, nu mă gândesc la oameni – cu excepţia faptului că, dacă i-aş da o slujbă lui Philip, n-aş mai putea să dau ochii cu niciun om competent care să aibă nevoie de o slujbă şi să o merite.

Ea s-a ridicat. Capul i se afundase între umeri, iar amărăciunea aceea justificată din glasul ei părea să împingă cuvintele până la el, la silueta lui înaltă şi dreaptă:

— *Asta* e cruzimea ta, asta e rău şi egoist în tine. Dacă ţi-ai fi iubit fratele, i-ai fi dat o slujbă pe care n-ar fi meritat-o, chiar pentru motivul că n-ar fi meritat-o – asta ar fi fost iubire adevărată şi bunătate şi dragoste de frate. La ce altceva e bună dragostea? Dacă

un om *merită* o slujbă, nu e nicio virtute în a i-o da. Virtute e să dai cui nu merită.

O privea ca un copil prins într-un coşmar bizar, doar faptul că nu-i vine să creadă făcându-l să nu se transforme în teroare.

— Mamă, i-a spus încet, nu ştii ce spui. Nu pot să te dispreţuiesc atât de mult încât să cred că vorbeşti serios.

Expresia de pe faţa ei l-a uimit şi mai tare decât restul: era expresia învinsului şi totuşi a unei viclenii bizare, alunecoase şi cinice, ca şi cum, pentru o clipă, ar fi deţinut un fel de înţelepciune a vieţii, care-şi râdea de inocenţa lui.

Amintirea acelei expresii îi rămăsese în minte, ca un semnal de alarmă care-i spunea că a întrezărit o problemă pe care trebuia s-o înţeleagă. Dar nu putea să-şi încerce puterile cu ea, nu-şi putea forţa mintea să accepte că merită să se gândească la aşa ceva, nu putea să găsească altă soluţie în afară de stânjeneala şi de repulsia lui – şi nici nu avea timp de pierdut, nu se putea gândi la asta acum, stătea deja faţă în faţă cu următorul vizitator, aflat în faţa biroului lui – asculta un bărbat care se ruga pentru viaţa lui.

Bărbatul nu-şi expusese cazul în termenii aceştia, dar Rearden ştia că asta era esenţa. Ceea ce turnase bărbatul în cuvinte era doar o rugăminte pentru patru sute de tone de oţel.

Era domnul Ward, de la Ward Harvester Company din Minnesota. Era o companie fără pretenţii, cu o reputaţie fără pată, felul acela de afacere care arareori se dezvoltă, dar nu dă greş niciodată. Domnul Ward reprezenta a patra generaţie a unei familii care a fost proprietară a fabricii şi-i dăduse tot ce avusese ea mai bun.

Era un bărbat pe la cincizeci de ani, cu o faţă pătrăţoasă şi impasibilă. Uitându-te la el, ai fi ştiut că el consideră la fel de indecent să-şi lase chipul să exprime suferinţa ca şi cum şi-ar fi schimbat hainele în public. I-a vorbit într-o manieră simplă, tipică oamenilor de afaceri. I-a explicat că el a făcut întotdeauna afaceri, ca şi tatăl său, cu unele dintre cele mai mici companii producătoare de oţel, care acum fuseseră preluate de Orren Boyle’s Associated Steel. A aşteptat pentru ultima lui comandă de oţel un an. În ultima lună s-a chinuit din răsputeri să obţină o întrevedere personală cu Rearden.

— Ştiu că fabricile dumitale funcţionează la capacitate maximă, domnule Rearden, i-a spus, şi ştiu că nu eşti în situaţia să poţi prelua comenzi noi, ceea ce ar însemna ca cei mai mari, cei mai vechi clienţi ai dumitale să-şi aştepte rândul, dumneata fiind singurul producător de oţel din ţară decent – vreau să spun de încredere. Nu ştiu ce motiv să-ţi ofer, în aşa fel încât să vrei să faci o excepţie în cazul meu. Dar nu-mi mai rămăsese nimic altceva de făcut decât să închid porţile fabricii pentru totdeauna, iar eu – a urmat o uşoară pauză în vocea lui – iar eu nu pot să văd cum se închid porţile… aşa de uşor… aşa că m-

am gândit că ar trebui să vorbesc cu dumneata, chiar dacă n-am prea multe şanse… totuşi, trebuia să încerc tot ce-i posibil.

Acesta era un limbaj pe care Rearden îl putea înţelege.

— Aş vrea să te pot ajuta, i-a spus, dar ăsta este cel mai nepotrivit moment pentru mine, din cauza unei comenzi foarte mari, foarte speciale, care trebuie să aibă întâietate în faţa a orice.

— Ştiu. Dar ai să mă asculţi, cel puţin, domnule Rearden?

— Fireşte.

— Dacă e o chestiune legată de bani, o să plătesc oricât îmi ceri. Dacă te pot recompensa în felul acesta, taxează-mă cât de mult vrei dumneata în plus, taxează-mă dublu faţă de preţul obişnuit, numai dă-mi oţelul. Nu-mi pasă dacă trebuie să-mi vând combinele în pierdere anul ăsta, numai să-mi ţin fabrica deschisă. Am destul, personal, cât să merg în pierdere câţiva ani, dacă e nevoie, numai să rezist – pentru că, îmi imaginez, lucrurile nu mai pot merge în felul ăsta mult timp, condiţiile trebuie să se îmbunătăţească, trebuie, sau, altfel, o să…

N-a terminat. A spus apoi ferm:

— Trebuie.

— Trebuie, a zis Rearden.

Gândul la linia John Galt i-a trecut prin minte ca un acord pe sub sunetele încrezătoare ale cuvintelor. Linia John Galt mergea mai departe. Atacurile faţă de metalul lui încetaseră. Se simţea ca şi cum, la kilometri depărtare, în celălalt colţ de ţară, el şi Dagny Taggart stăteau într-un spaţiu gol, cu toate drumurile deschise, liberi să-şi termine treaba. O să ne lase în pace să o facem, s-a gândit. Cuvintele îi sunau în minte ca un cântec de război: „O să ne lase în pace”.

— Capacitatea fabricii noastre este de o mie de combine pe an, a continuat domnul Ward. Anul trecut, am produs trei sute. Am obţinut oţelul atât din licitaţii bancare, cât şi implorând în stânga şi în dreapta, din partea marilor companii, şi mergând ca un mâncător de hoituri prin tot felul de locuri mizerabile. Ei bine, n-o să te plictisesc cu asta, numai că nu m-am gândit niciodată că o să trăiesc să ajung timpurile când o să trebuiască să-mi fac afacerile în felul ăsta. Şi, în tot timpul ăsta, domnul Orren Boyle mă tot ducea de nas că o să-mi livreze oţelul săptămâna viitoare. Dar, oricum ar fi lucrat cu resursele, ele au mers la clienţi noi ai lui, din nişte motive pe care nimeni nu le menţionează, doar că am auzit bârfe cum că ar fi vorba despre personaje cu oarecare susţinere politică. Iar acum nici nu mai pot să ajung la domnul Boyle. Este în Washington, e acolo de mai mult de o lună. Şi toată echipa lui nu-mi spune nimic altceva decât că nu mă pot ajuta, că nu-mi pot obţine minereul.

— Nu-ţi pierde timpul cu ei, a spus Rearden. N-o să obţii nimic în felul ăsta.

— Ştii, domnule Rearden, i-a spus pe tonul unei descoperiri pe care

nici chiar el nu o putea crede pe deplin, cred că e ceva aiurea în felul în care-şi conduce domnul Boyle afacerile. Nu pot să înţeleg unde încearcă să ajungă. Jumătate dintre cuptoarele lor nu funcţionează, dar luna trecută s-au auzit toate poveştile alea extraordinare despre Associated Steel în toate ziarele. Despre producţia lor? Nu, de ce – despre minunatul proiect locativ pe care îl pune la punct domnul Boyle pentru muncitorii lui. Săptămâna trecută, domnul Boyle a trimis la toate liceele filme despre cum se fabrică oţelul şi ce mare utilitate are el pentru toată lumea. Acum, domnul Boyle a obţinut un program radiofonic, au dezbateri despre importanţa industriei metalurgice în economia naţională şi continuă să spună că trebuie să menţinem oţelăria ca un întreg. Nu înţeleg ce vrea să spună prin „ca un tot întreg”.

— Eu înţeleg. Uită de asta. N-o să iasă basma curată.

— Ştii, domnule Rearden, mie nu-mi plac oamenii care vorbesc prea mult despre cum tot ce fac e pentru binele celorlalţi. Nu e adevărat şi nici nu cred că e bine, chiar dacă ar fi adevărat. Aşa că o să spun că am nevoie de oţel ca să-mi salvez propria afacere. Pentru că e a mea. Pentru că, dac-ar trebui s-o închid… ei bine, nimeni nu mai înţelege asta în zilele noastre.

— Eu, da.

— Da… Da, m-am gândit eu că ar trebui. Aşa că, vezi, asta e prima mea grijă. Şi totuşi, sunt încă şi clienţii mei. Au făcut afaceri cu mine ani de zile. Se bazează pe mine. E aproape imposibil să facă rost de utilaje din altă parte. Ştii cum începe să stea treaba, în afara Minnesotei, când fermierii nu mai pot ajunge la ele, când maşinile ţi se strică în mijlocului sezonului de recoltare şi nu există nici piese de schimb, nici posibilitatea să le înlocuieşti… nimic în filmele domnului Orren Boyle despre aşa ceva… Ei bine… Şi-apoi mai este vorba şi despre muncitorii mei. Unii dintre ei au lucrat pentru noi încă de pe vremea tatălui meu. Nu au unde să plece în altă parte. Nu acum.

Era imposibil, s-a gândit Rearden, să scoată mai mult oţel din fabricile unde fiecare cuptor, fiecare oră şi fiecare tonă erau programate deja pentru comenzi urgente, pentru următoarele şase luni. Dar… linia John Galt, i-a trecut prin minte, dacă a putut să facă asta, poate să facă orice… Se simţea de parcă ar fi vrut să se ocupe de încă zece noi probleme în acelaşi timp. Se simţea ca şi cum n-ar fi existat pe pământ ceva care să fie imposibil pentru el.

— Uite, i-a spus, apucând telefonul, lasă-mă să verific cu administratorul meu şi să văd ce turnăm în următoarele câteva săptămâni. Poate găsesc o soluţie să-ţi împrumut câteva tone din comenzi şi…

Domnul Ward şi-a luat repede ochii de pe el, dar Rearden prinsese deja scânteia de pe faţa lui. Înseamnă atât de mult pentru el, s-a

gândit, şi atât de puţin pentru mine!

A ridicat receptorul, dar l-a lăsat înapoi, pentru că uşa biroului s-a deschis, iar Gwen Ives s-a năpustit înăuntru.

Era cu neputinţă ca domnişoara Ives să-şi permită o ieşire de felul ăsta sau ca tot calmul de pe faţa ei să arate ca o nefirească schimonosire, sau ca ochii ei să pară orbi, sau ca paşii ei să sune ca şi cum o ultimă fărâmă de disciplină ar mai fi ţinut-o să nu se clatine. I-a spus:

— Iertaţi-mă că vă întrerup, domnule Rearden, dar el ştia că nu vede biroul, că nu l-a văzut nici pe domnul Ward, că nu vedea nimic altceva în afară de el. M-am gândit că trebuie să vă spun că Legislativul tocmai a votat Legea Egalităţii de Şansă.

Impasibilul domn Ward a fost cel care a strigat, privindu-l pe Rearden:

— O, Doamne, nu! O, nu!

Rearden s-a ridicat în picioare. Stătea într-o poziţie neobişnuită, cu unul dintre umeri împins înainte. Nu trecuse decât o fracţiune de secundă. Apoi s-a uitat în jurul lui, ca şi cum şi-ar fi venit în fire, şi a spus:

— Mă scuzaţi, iar privirea lui îi includea atât pe domnişoara Ives, cât şi pe domnul Ward, şi s-a aşezat din nou.

— Nu am fost informaţi că legea a fost adusă pe ordinea de zi, nu-i aşa? a întrebat cu o voce ţinută în frâu şi seacă.

— Nu, domnule Rearden. În aparenţă, a fost o mişcare surprinzătoare şi nu le-a luat decât patruzeci şi cinci de minute.

— Ai auzit de la Mouch?

— Nu, domnule Rearden, a zis accentuând „nu”-ul. Băiatul de serviciu de la etajul al cincilea a venit în fugă şi mi-a spus că tocmai a auzit la radio. Am sunat la presă să verific. Am încercat să dau de domnul Mouch la Washington. La biroul lui nu răspunde nimeni.

— Când ai avut ultimele veşti de la el?

— Acum zece zile.

— Perfect. Mulţumesc, Gwen. Insistă la biroul lui.

— Da, domnule Rearden.

A ieşit. Domnul Ward stătea în picioare, cu pălăria în mână. A mormăit:

— Cred că mai bine…

— Stai jos! s-a răstit Rearden tăios.

Domnul Ward s-a supus, uitându-se ţintă la el.

— Avem afaceri de perfectat, nu? l-a întrebat Rearden. Domnul Ward nu putea să explice ce era emoţia aceea care îi schimonosea gura când vorbea:

— Domnule Ward, de ce se întâmplă, printre altele, ca cei mai mari ticăloşi de pe faţa pământului să se lege de noi? O, da, pentru

principiul nostru: „Afaceri ca şi până acum”. Ei bine, domnule Ward, afaceri ca şi până acum!

A ridicat receptorul şi l-a cerut pe administrator.

— Spune, Pete… Ce?… Da, am auzit. Putem. O să vorbim mai târziu. Ce vreau să ştiu acum este dacă-mi poţi da cinci sute de tone de oţel în plus, peste programări, în următoarele câteva săptămâni… Da, ştiu… Ştiu că e greu… Dă-mi datele şi cifrele.

Asculta, făcându-şi nişte însemnări pe o foaie de hârtie. Apoi a spus:

— Bine. Mulţumesc, şi a închis.

A analizat câteva momente cifrele, calculând scurt pe marginea foii. Apoi şi-a ridicat privirea.

— Perfect, domnule Ward, i-a spus. O să ai oţelul în zece zile.

După ce domnul Ward a plecat, Rearden a ieşit în anticameră. I-a spus domnişoarei Ives, pe un ton firesc:

— Sună la Fleming în Colorado. Va şti de ce am anulat opţiunea.

Ea a aprobat din cap, în semn de supunere. Nu s-a uitat la el.

S-a întors la următorul său vizitator şi i-a spus, cu un gest de invitaţie către birou:

— Cum merge treaba? Intră.

O să se gândească la asta mai târziu, şi-a propus; trebuie să o ia pas cu pas şi să nu se oprească. Pentru moment, cu o limpezime nefirească, printr-o simplificare violentă, care făcea ca totul să pară uşor, în mintea lui nu mai era decât un singur gând: „Nu trebuie să mă oprească”. Propoziţia îi persista în minte, singulară, fără trecut şi fără viitor. Nu se gândea ce era ceea ce nu trebuia să-l oprească sau de ce propoziţia asta era de o importanţă crucială. Îl luase în stăpânire şi i se supunea. Mergea pas cu pas. Şi-a dus până la capăt întâlnirile programate – aşa cum fuseseră stabilite.

Era deja târziu când ultimul vizitator a plecat, iar el a ieşit din birou. Restul echipei lui plecase acasă. Domnişoara Ives stătea singură la biroul ei, într-o cameră goală. Stătea dreaptă şi nemişcată, cu mâinile strânse în poală. Nu avea capul plecat, ci îl menţinea într-o oarecare fixitate, iar expresia feţei ei părea îngheţată. Lacrimile îi curgeau pe obraji, în tăcere, fără ca vreun muşchi să i se mişte pe chip, fără nicio împotrivire din partea ei, fără niciun control.

L-a văzut şi i-a spus sec, cu vinovăţie, scuzându-se:

— Îmi pare rău, domnule Rearden, fără să încerce inutil să-şi ascundă chipul.

Rearden s-a apropiat de ea.

— Îţi mulţumesc, i-a spus blând.

Ea şi-a ridicat privirea, uimită.

Rearden i-a zâmbit.

— Dar nu crezi că mă subestimezi, Gwen? Nu crezi că e prea

devreme să-mi plângi de milă?

— Aş fi putut să fac faţă la tot restul, i-a şoptit, dar ei spun – arătând cu degetul înspre ziarele de pe biroul ei – ei spun că e o victorie anti-lăcomie.

Rearden a izbucnit în râs.

— Înţeleg ca o astfel de maltratare a limbii să te facă furioasă, i-a spus. Dar altceva ce?

Uitându-se la el, linia gurii i se mai relaxase puţin. Victima pe care nu putea să o protejeze era chiar punctul ei de sprijin într-o lume care se dizolva.

I-a trecut uşor mâna peste frunte; era o nefirească ieşire informală din partea lui şi o înţelegere mută a lucrurilor care nu sunt de râs.

— Du-te acasă, Gwen. Nu am nevoie de tine în seara asta. Şi eu plec acasă imediat. Nu, nu vreau să mă aştepţi.

Era trecut de miezul nopţii când, încă aşezat la birou, aplecat peste planurile podului pentru linia John Galt, s-a oprit deodată din lucru, pentru că emoţia l-a izbit cu o lovitură bruscă – şi căreia nu i-ar mai fi putut scăpa ca şi cum s-ar fi spart un ecran anestezic.

S-a prăbuşit, pe jumătate, încă păstrând o urmă de rezistenţă, şi a stat, cu pieptul apăsat de marginea biroului, ca să se poată sprijini, cu capul lăsat în jos, ca şi cum singurul lucru încă realizabil pentru el ar fi fost să nu lase să-i cadă capul pe birou. A rămas în poziţia aceea câteva momente, conştient doar de durere, o durere atroce, fără conţinut şi fără margini – a stat aşa, fără să ştie dacă totul era în mintea sau în corpul lui redus la hidoşenia teribilă a durerii care-i oprise şirul gândurilor.

După câteva momente, trecuse. Şi-a înălţat capul şi a stat drept, tăcut, apoi s-a lăsat pe spate, în scaun. Vedea acum că, în amânarea acestui episod cu câteva ore, nu se făcea vinovat de evaziune: nu se gândise la asta pentru că nu era nimic de gândit.

Gândirea – şi-a spus încetişor – este o armă pe care o foloseşti când trebuie să acţionezi. Nu era posibilă nicio acţiune. Gândirea este un instrument cu ajutorul căruia faci o alegere. Nu-i mai rămăsese nicio opţiune. Gândirea îţi fixează ţinta şi drumul pe care trebuie să-l urmezi ca s-o atingi. Însă, în ceea ce priveşte propria lui viaţă, acolo unde fusese sfâşiat bucată cu bucată, nu avusese niciodată vreun cuvânt de spus, nici vreo cale de urmat, nici ţintă, nici apărare.

Se gândea la asta cu uimire. Vedea pentru prima dată că nu-i fusese niciodată teamă, pentru că, în faţa oricărei nenorociri, deţinea un tratament omnipotent, acela de a fi capabil să acţioneze. Nu, a reflectat el, nu o garanţie a victoriei – cine poate să aibă vreodată aşa ceva? –, numai şansa de a acţiona, ceea ce e tot ce-i trebuie cuiva. Acum contempla, pentru întâia oară cu impersonalitate, miezul adevărat al groazei: să fii trimis la pierzanie cu ambele mâini legate.

Ei, atunci dă-i drumul înainte cu mâinile legate, s-a gândit. Du-te în lanţuri. Du-te. Nimic nu trebuie să te oprească… Dar un alt glas îi spunea cuvinte pe care nu voia să le audă, împotriva cărora se lupta din răsputeri, strigându-le tare şi urlând împotriva lor: „Nu are niciun rost să te gândeşti la aşa ceva… Nu e de niciun folos… La ce bun?… Renunţă!”

Nu putea să se lepede de ele. Stătea nemişcat, aplecat deasupra schiţelor podului pentru linia John Galt, şi asculta cuvintele pe care le rostea o voce jumătate sunet, jumătate vedenie: „Au luat hotărârea fără el… Nu l-au sunat, nu l-au întrebat, nu l-au lăsat să vorbească… N-au fost constrânşi nici măcar de datoria de a-l anunţa – de a-l pune la curent asupra faptului că i-au făcut bucăţi toată viaţa şi că trebuia să fie pregătit să meargă mai departe ca un schilod…” Dintre toţi cei vizaţi, oricine ar fi fost ei, din orice pricină, pentru orice nevoie, *el* a fost singurul pe care nu a trebuit să-l ia în calcul.

Pe semnul de la celălalt capăt al drumului era scris: „Minereu Rearden”. Era agăţat deasupra stivelor negre de metal… deasupra anilor şi a nopţilor… deasupra unui ceas care storcea picături de sânge din el… sângele pe care bucuros şi l-ar fi vărsat, cu toată exuberanţa, ca plată pentru acea zi îndepărtată şi pentru semnul acela deasupra unui drum… plată pentru efortul lui, pentru puterea, pentru mintea şi pentru speranţa lui… Totul distrus de bunul plac al unora care au stat şi au votat… Cine ştie cu ce intenţii?… Cine ştie cărei voinţe au răspuns? – şi ce motiv i-a pus în mişcare? la ce s-au gândit? care dintre ei, fără ajutorul nimănui, ar putea să aducă din inima pământului o bucată de minereu?… Totul distrus de capriciul unor oameni pe care nu i-a văzut niciodată şi care niciodată nu au văzut acele stive de metal… Distrus, pentru că aşa au decis ei. Cu ce drept?

A dat din cap. Există lucruri pe care nu trebuie să le vezi, s-a gândit. Există o obscenitate a răului care îl contaminează pe cel care priveşte. Există o limită pentru ceea ce poate un om să vadă. Nu trebuie să se gândească la asta, nici să se uite sau să încerce să înveţe care e natura rădăcinilor lui.

Simţindu-se liniştit şi pustiit, şi-a spus că va fi mai bine a doua zi. O să-şi ierte slăbiciunea acelei nopţi, a fost ca lacrimile pe care ţi le îngădui la o înmormântare şi-apoi înveţi cum să trăieşti cu o rană deschisă sau o fabrică schilodită.

S-a ridicat şi s-a îndreptat către fereastră. Fabricile păreau pustii şi tăcute; vedea abia perceptibile erupţii de roşu deasupra coşurilor negre, inele prelungi de fum, reţelele şi diagonalele macaralelor şi ale podurilor.

A simţit o singurătate apăsătoare, o singurătate pe care nu o mai cunoscuse niciodată. S-a gândit că Gwen Ives şi domnul Ward ar fi

putut să caute în el speranţă, uşurare, împrospătare a curajului. *El* unde-ar fi putut să caute? O dată, şi el, de asemenea, avea nevoie. Ar fi vrut să aibă şi el un prieten căruia să-i permită să-l vadă suferind, fără prefăcătorii şi fără bariere, pe umărul căruia să se lase numai pentru o clipă şi căruia să-i spună: „Sunt foarte obosit”, şi unde să găsească un moment de odihnă. Dintre toţi oamenii pe care-i cunoştea, exista vreunul pe care să şi-l dorească lângă el acum? A auzit răspunsul în minte, imediat şi şocant: Francisco d’Anconia.

Icnetul de furie l-a trezit la realitate. Absurditatea acestei dorinţe l-a împins înăuntrul unei stări de calm. Asta primeşti – i-a trecut prin minte – când te complaci în slăbiciune.

A rămas la fereastră, încercând să nu se gândească la nimic. Dar continua să audă cuvintele acestea în minte: Minereu Rearden… Cărbune Rearden… Oţel Rearden… Metal Rearden… La ce a folosit? De ce a făcut totul? De ce şi-ar mai dori să facă vreodată ceva?

Prima lui zi la gurile minelor de minereu… Ziua în care a stat în bătaia vântului, uitându-se în jos la ruinele unei fabrici de oţel… Ziua în care stătea aici, în biroul acesta, la această fereastră, şi se gândea că ar putea să facă un pod care să susţină o greutate incredibilă cu numai câteva bare de metal dacă s-ar combina un arc şi o grindă, dacă s-ar folosi întărituri diagonale pentru părţile superioare, curbate până la…

Şi-a oprit gândul şi a rămas nemişcat. *Nu* se gândise în ziua aceea să combine un arc şi o grindă.

În clipa următoare, se afla deja la birou, aplecat deasupra lui, cu unul dintre genunchi pe scaun, fără să aibă timp să se gândească să se aşeze, desena linii, curbe, triunghiuri, coloane de operaţii, peste tot – pe planurile de execuţie, pe sugativă, pe scrisorile venite.

O oră mai târziu, apela la mare distanţă, aştepta ca telefonul să sune lângă un pat dintr-un vagon de dormit de pe o linie de garare şi spunea:

— Dagny! Podul ăsta al nostru – aruncă la gunoi toate documentele pe care ţi le-am trimis, pentru că… Ce?… O, aia? La dracu cu aia! Nu-ţi bate capul cu ticăloşii ăia şi cu legile lor! Uită! Dagny, ce ne pasă nouă? Ascultă-mă, ştii şmecheria aia pe care ai botezat-o grinda Rearden, aia pe care ai admirat-o aşa de tare? Nu face nici doi bani. Am descoperit o grindă care întrece tot ce s-a construit până acum! Podul tău o să ducă patru trenuri deodată, o să reziste trei sute de ani şi o să te coste mai puţin decât cel mai ieftin podeţ. O să-ţi trimit proiectele în două zile, dar am vrut să-ţi spun despre el imediat. Înţelegi, e o problemă legată de combinarea unui arc cu o grindă. Dacă luăm o întărităură diagonală şi… Ce?… Nu te aud. Ai răcit?… De ce-mi mulţumeşti aşa repede? Aşteaptă până-ţi explic.

Capitolul VIII
Linia John Galt

Muncitorul zâmbi, uitându-se la Eddie Willers, care se afla de cealaltă parte a mesei.

— Mă simt ca un fugar, i-a spus Eddie Willers. Cred că-ţi dai seama de ce nu am mai fost aici de luni bune – şi arătă înspre cafeneaua subterană. S-ar zice că sunt vicepreşedinte acum. Vicepreşedintele pe operaţii. Pentru numele lui Dumnezeu, nu o lua în serios! Am suportat cât de mult am putut, dar după aceea a trebuit să scap, măcar şi pentru o seară... Prima dată când am venit aici la cină, după presupusa mea promovare, toţi s-au holbat la mine în asemenea hal, că nu am îndrăznit să mă mai întorc. Păi, lasă-i să se holbeze. Tu nu o faci. Sunt încântat că nu contează foarte tare pentru tine... Nu, nu am mai văzut-o de două săptămâni. Dar vorbesc cu ea la telefon în fiecare zi, uneori chiar şi de două ori pe zi... Da, ştiu cum se simte: îi place. Ce auzim noi prin telefon – unde sonore, nu? Păi, vocea ei sună de parcă s-ar transforma în unde luminoase – dacă înţelegi ce vreau să spun. Îi place să poarte bătalia asta îngrozitoare de una singură şi să câştige... O, da, câştigă! Ştii de ce n-ai mai citit nimic în ultima vreme despre linia John Galt în ziare? Pentru că merge atât de bine... Doar că... linia aceea din metal Rearden va fi cea mai măreaţă cale ferată construită vreodată, dar care o să fie rostul ei dacă nu avem locomotive destul de puternice pentru care să fie ea de folos? Uită-te numai la locomotivele astea cu aburi, cârpite, care ne-au rămas – abia dacă pot să se urnească destul de repede pentru nişte şine de tramvai... Totuşi există speranţă. United Locomotive Works a dat faliment. Este cel mai bun lucru care ni s-a întâmplat în ultimele câteva săptămâni, pentru că fabrica lor a fost cumpărată de Dwight Sanders. E un inginer tânăr, extraordinar, care deţine singura fabrică bună de aeronave din ţară. A fost nevoit să vândă fabrica de aeronave fratelui său, ca să poată să preia United Locomotive. S-a întâmplat asta datorită Legii egalităţii şanselor. Clar, e doar un aranjament între ei, dar poţi să-l învinovăţeşti? În orice caz, vor apărea motoare Diesel de la United Locomotive Works, aşa cum se prezintă ea acum. Dwight Sanders o să pună treaba pe picioare... Da, ea se bazează pe el. De ce întrebi asta?... Da, e extrem de important pentru noi în momentul ăsta. Tocmai am semnat un contract cu el pentru primele zece motoare Diesel pe care le va construi. Când am sunat-o în legătură cu semnarea contractului, a râs şi a spus: „Vezi, n-are de ce să-ţi fie frică...” A spus-o pentru că ştie – nu i-am spus niciodată, dar ea ştie – că-mi este frică... Da, îmi este... Nu ştiu... Nu mi-ar fi frică dacă aş şti de ce – aş putea să fac ceva în legătură cu asta. Dar asta... Spune-mi, chiar mă dispreţuieşti pentru că sunt vicepreşedinte executiv?... Dar

nu observi cât de corupt e totul?... Ce onoare? Nu ştiu ce sunt eu cu adevărat: un clovn, o fantomă, o dublură sau doar un figurant de râsul curcilor. Când stau în biroul ei, pe scaunul ei, la masa ei, mă simt mai rău de atât: mă simt ca un ucigaş... Desigur, ştiu că se presupune că sunt o dublură pentru *ea* – şi asta ar fi o onoare – dar... mă simt de parcă, într-un mod oribil pe care nu îl pot nici descrie, sunt o dublură pentru Jim Taggart. De ce ar fi necesar pentru ea să aibă o dublură? A, şi de ce trebuie să se ascundă? De ce au dat-o afară din firmă? Ştii că a trebuit să se mute într-o cocioabă oarecare pe aleea din spate, peste drum de Express and Baggage Entrance? Ar trebui să arunci o privire odată, acolo e sediul John Galt, Inc. Deşi toată lumea ştie că ea e cea care conduce Taggart Transcontinental. De ce trebuie să ascundă ea treaba asta extraordinară pe care o face? De ce nu-i sunt recunoscători? De ce nu o lasă să se bucure de reuşitele ei? – Iar eu sunt ăla care primeşte toate bunurile furate. De ce fac tot ce le stă în putere să-i facă imposibilă propria izbândă când ea e tot ce rămâne între ei şi distrugere? De ce o chinuie pentru că le-a salvat viaţa?... Ce-i cu tine? De ce te uiţi aşa la mine?... Da, cred că înţelegi... E ceva în legătură cu toate astea, ceva ce eu nu pot nici să-mi imaginez – şi e ceva cu adevărat diavolesc. De aceea mi-e frică... Nu cred că se poate ieşi basma curată din aşa ceva... Ştii, e ciudat, dar cred că şi ei ştiu, şi Jim, şi toţi cei din jurul lui, şi toată lumea din firmă. Toată lumea are un aer vinovat şi ticălos. Vinovat, şi ticălos, şi mort. Taggart Transcontinental e acum ca un om care şi-a pierdut sufletul... care şi-a trădat sufletul... Nu, ei nu-i pasă. Ultima dată când a fost în New York, a venit pe nepusă masă – eu eram în biroul meu – în biroul ei – şi, deodată, uşa s-a deschis şi a apărut ea. A intrat şi-a zis: „Domnule Willers, caut o slujbă ca operator central, mi-aţi da dumneavoastră şansa asta?” Am vrut să-i dau naibii pe toţi, dar a trebuit să râd, eram atât de încântat s-o văd şi ea râdea aşa de fericită. Venise direct de la aeroport; purta pantaloni largi şi o jachetă de aviator – arăta minunat: avea pielea arsă de vânt, era bronzată, de parcă tocmai s-ar fi întors din vacanţă. M-a făcut să rămân unde eram, pe scaunul ei, şi s-a aşezat pe birou şi a vorbit despre noul pod de pe linia John Galt... Nu. Nu, n-am întrebat-o de ce-a ales numele ăsta... Nu ştiu ce înseamnă pentru ea. Un fel de provocare, cred... Nu ştiu pentru cine... O, nu contează, nu înseamnă nimic, nu există niciun John Galt, dar îmi doresc să nu-l fi folosit. Mie nu-mi place – ţie?... Ţie îţi place? Nu pari prea convins când o spui.

* * *

Ferestrele birourilor de la John Galt Line dădeau într-o alee întunecoasă. Privind în sus din biroul ei, Dagny nu putea să zărească cerul, ci doar zidul unei clădiri care se ridica în câmpul ei vizual. Era

unul dintre zidurile laterale ale uriaşului zgârie-nori Taggart Transcontinental.

Noul ei sediu era alcătuit din două camere situate la parterul unei construcţii pe jumătate prăbuşite. Clădirea încă exista, dar etajele superioare fuseseră declarate prea primejdioase ca să fie locuite. Chiriaşii pe care-i adăpostea erau pe jumătate în faliment şi păreau să trăiască, aşa cum se şi întâmpla, din inerţia unui moment trecut.

Îi plăcea noua ei locaţie: economisea bani. Încăperile n-aveau mobilă sau angajaţi mai mulţi decât era necesar. Mobila provenea din magazine de vechituri. Oamenii au fost cei mai buni dintre cei pe care i-a putut găsi. În timpul vizitelor ei rare la New York, n-avea timp să observe camera în care lucra; observa doar că-şi îndeplineşte scopul.

Nu ştia ce a făcut-o să se oprească în seara aceasta şi să privească picăturile mărunte de ploaie de pe fereastră şi de pe zidul clădirii de dincolo de alee.

Era trecut de miezul nopţii. Puţinul personal plecase deja. Trebuia să fie la aeroport la 3 a.m., să plece spre Colorado. Mai avea puţin de lucru, numai câteva rapoarte de-ale lui Eddie de citit. Odată cu erupţia spontană a tensiunii iscate de grabă, s-a oprit şi n-a mai putut să continue. Rapoartele păreau să ceară un efort prea mare pentru ea. Era prea târziu să se ducă acasă şi să doarmă şi prea devreme să se ducă la aeroport. S-a gândit: eşti obosită – şi şi-a scrutat starea cu o obiectivitate severă, dispreţuitoare, ştiind că avea să treacă până la urmă.

A zburat spre New York fără să stea pe gânduri, într-o clipă, ţâşnind prin controalele de la cursa ei la numai douăzeci de minute după ce a auzit un anunţ scurt la ştiri. Vocea de la radio spunea că Dwight Sanders s-a retras din afaceri, brusc, fără niciun motiv. S-a grăbit spre New York, sperând să dea de el şi să-l oprească. Dar, în timp ce zbura deasupra continentului, a simţit că n-o să-i mai dea de urmă.

Ploaia de primăvară se solidificase în aer, sub geam, ca o ceaţă subţire. Stătea şi se uita la poarta deschisă de la sectorul primire Bagaje & Express al terminalului Taggart. Înăuntru era lumină ca ziua, peste barele de metal ale tavanului şi peste câteva mormane de bagaje aflate pe cimentul uzat al podelei. Locul părea abandonat şi mort.

A privit crăpătura ivită pe peretele biroului ei. Nu a auzit nimic. Ştia că e singură în ruinele clădirii. Părea să fi fost singură în tot oraşul. A simţit emoţia pe care o ţinuse în frâu ani de zile: o singurătate ce depăşea momentul acela, tăcerea camerei şi umeda, strălucitoarea pustietate a străzii; singurătatea unui deşert cenuşiu, unde nimic nu merita să fie atins; singurătatea copilăriei ei.

S-a ridicat şi a păşit către fereastră. Sprijinindu-şi faţa de geam, putea să vadă întreaga clădire a companiei Taggart Transcontinental,

liniile acesteia convergând abrupt spre vârful său îndepărtat din cer. S-a uitat în sus către fereastra întunecată a încăperii care fusese biroul ei. Se simţea de parcă era în exil şi nu mai putea să se întoarcă vreodată, de parcă ar fi fost separată de clădire de ceva mai mult decât de o bucată de sticlă, de o perdea de ploaie şi de durata câtorva luni.

Stătea într-o cameră plină de ghips fărâmiţat, sprijinită de geam, privind în sus către forma de neatins a tot ceea ce iubea. Nu cunoştea natura singurătăţii ei. Singurele cuvinte care o denumeau erau: „Asta nu e lumea pe care mi-am imaginat-o”.

Odată, când avea şaisprezece ani, uitându-se la un sector lung din calea ferată Taggart, la liniile care convergeau – la fel ca şi liniile zgârie-norilor – spre un singur punct din depărtare, i-a spus lui Eddie Willers că ea a simţit mereu că şinele ar fi ţinute în mâna unui om aflat dincolo de linia orizontului – nu, nu tatăl ei sau un alt bărbat de la birou – şi că într-o zi îl va întâlni.

A dat dezaprobator din cap şi a plecat de la geam.

S-a întors la biroul ei. A încercat să ia rapoartele. Dar, deodată, se prăbuşi peste birou, cu capul lăsat pe unul dintre braţe. Nu o face, s-a gândit ea; dar nu s-a ridicat, oricum n-ar fi fost nicio diferenţă, nu era nimeni acolo să o vadă.

Asta era o dorinţă pe care ea nu şi-a permis niciodată să o conştientizeze. Dădea piept cu ea acum. Se gândi: dacă emoţiile sunt răspunsul la ceea ce are lumea de oferit, dacă ea iubea şinele, clădirea şi, mai mult: dacă iubea iubirea ei pentru acestea – mai existase totuşi un răspuns, cel mai măreţ, pe care ea l-a ratat. S-a gândit: să găseşti un sentiment care să dureze, ca sumă a lor, ca expresia lor finală, scopul tuturor lucrurilor pe care le iubeşti pe pământ... Să găseşti o conştiinţă ca a ei, care ar fi semnificaţia lumii ei, la fel cu ea ar fi a lui... Nu, nu Francisco d’Anconia, nu Hank Rearden, niciun bărbat pe care l-a cunoscut sau admirat vreodată... Un bărbat care exista doar în cunoştinţele ei despre capacitatea de emoţie pe care nu a simţit-o niciodată, dar pentru care şi-ar fi dat viaţa să o poată încerca... S-a răsucit printr-o mişcare înceată, vagă, cu sânii presaţi de birou; simţea dorinţa în muşchi, în toţi nervii corpului.

Asta vrei? E chiar aşa de simplu? s-a gândit, dar ştia că nu era simplu. Exista o legătură indestructibilă între pasiunea pentru munca sa şi dorinţa din corpul ei, de parcă una i-ar fi dat dreptul la cealaltă, dreptul şi sensul; de parcă una ar fi completat-o pe cealaltă, iar dorinţa nu i-ar fi niciodată satisfăcută decât de o fiinţă la fel de ieşită din comun.

Cu faţa sprijinită în mână, a dat din cap, încet, în semn de negaţie. Nu ar fi găsit-o niciodată. Ideea ei despre cum ar fi putut să fie viaţa

era tot ce va avea vreodată din lumea pe care a visat-o. Doar gândul acesta – şi câteva momente rare, ca nişte lumini ce se reflectă dinspre acea lume către ea: să ştie, să ţină, să continue până la final…

Şi-a ridicat capul.

Pe trotuarul aleii, afară, a văzut umbra unui bărbat care stătea la uşa biroului ei.

Uşa era la câţiva paşi distanţă; nu putea să-l vadă sau să vadă felinarul stradal din spate, doar umbra bărbatului pe pietrele trotuarului. Stătea absolut nemişcat.

Era atât de aproape de uşă, ca un om care s-ar fi pregătit să intre, încât ea a aşteptat ca el să bată la uşă. În schimb, a văzut umbra scuturându-se brusc, de parcă ar fi fost izbită, apoi s-a întors şi a plecat. Când s-a oprit, a mai rămas doar conturul borurilor pălăriei şi al umerilor lui pe trotuar. Umbra a rămas nemişcată pentru o secundă, s-a clătinat, apoi a crescut din nou când s-a întors.

Nu-i era frică. Stătea la birou, imobilă, privind uimită. El s-a oprit la uşă, după care s-a depărtat; stătea undeva în mijlocul aleii, apoi s-a plimbat nerăbdător şi s-a oprit din nou. Umbra lui se balansa ca un pendul neregulat pe trotuar, descriind cursul unei bătălii mute: era un bărbat care se lupta cu sine să intre pe uşa aceea sau să dispară.

Ea a privit în continuare, cu o detaşare stranie. Nu avea puterea să reacţioneze în vreun fel, ci doar să observe. S-a întrebat cu indiferenţă, distant: cine e? O privise de undeva, din întuneric? O văzuse întinsă peste masă, prin fereastra neacoperită, luminată? Îi contemplase el singurătatea aceea dezolantă la fel cum ea o priveşte acum pe a lui? Nu a simţit nimic. Erau singuri în tăcerea unui oraş mort – i se părea că el era la kilometri depărtare, o reflexie a unei suferinţe fără identitate, un tovarăş supravieţuitor a cărui problemă era la fel de îndepărtată de ea, precum a ei era pentru el. El se plimba, ieşind din raza ei vizuală, şi se întorcea din nou. Ea stătea, privind – pe trotuarul strălucitor al unei alei întunecate – umbra unui chip neştiut.

Umbra a plecat încă o dată. Ea a aşteptat. Nu s-a mai întors. Apoi, ea a sărit în picioare. Voise să vadă rezultatul luptei; acum, că el o câştigase – sau o pierduse –, ea era izbită de o nevoie subită, urgentă de a-i cunoaşte identitatea şi motivul. Fugise prin anticamera întunecată, deschise uşa şi privi afară.

Aleea era pustie. Trotuarul se pierdea ascuţit în depărtare, ca o fâşie de oglindă umedă aşezată sub câteva lumini depărtate. Nu se zărea nimeni. A văzut gaura întunecată a unui geam spart dintr-un magazin abandonat. Dincolo de el, se aflau uşile unor case vecine. Pe cealaltă parte a aleii, fâşiile de ploaie străluceau sub un bec care atârna deasupra spaţiului întunecat al unei uşi deschise care ducea către tunelurile subterane ale Taggart Transcontinental.

* * *

Rearden semnă documentele, le împinse pe masă şi privi în altă parte, gândindu-se că nu va trebui să reflecteze la ele din nou şi dorindu-şi să ajungă acolo unde momentul acesta va fi fost lăsat departe, în urmă.

Paul Larkin s-a îndreptat către documente ezitând; arăta neajutorat.

— Este doar un amănunt legal, Hank, i-a spus. Ştii că voi considera mereu zăcămintele acestea de minereu ca fiind ale tale.

Rearden a dat din cap încet; era doar o mişcare a muşchilor gâtului; faţa lui era imobilă, de parcă ar fi vorbit cu un străin.

— Nu, i-a răspuns el. Ori deţin o proprietate ori nu o deţin.

— Dar… dar ştii că poţi avea încredere în mine. Nu trebuie să-ţi faci griji pentru stocul tău de minereu. Am făcut o înţelegere. Ştii că te poţi baza pe mine.

— Nu ştiu. Sper să pot.

— Dar ţi-am dat cuvântul meu.

— Nu am mai fost la cheremul cuvântului cuiva până acum.

— De ce… de ce spui asta? Suntem prieteni. Voi face tot ce doreşti. Vei avea parte de întregul meu concurs. Minele sunt încă ale tale – ca şi cum ar fi ale tale. Nu ai de ce să te temi. O să… Hank, care e problema?

— Taci.

— Dar… dar care e problema?

— Nu-mi plac asigurările. Nu vreau să aud niciun cuvânt despre cât de în siguranţă sunt. Nu sunt. Am făcut o înţelegere pe care nu o pot aplica. Vreau să ştii că-mi înţeleg pe deplin situaţia. Dacă intenţionezi să te ţii de cuvânt, atunci nu vorbi doar despre asta, fă-o.

— De ce te uiţi la mine de parcă ar fi fost vina mea? Ştii cât de rău mă simt pentru asta. Am cumpărat minele doar pentru că am crezut că te va ajuta – vreau să spun, am crezut că mai degrabă le-ai vinde unui prieten decât unui străin. Nu e vina mea. Nu-mi place deloc nenorocita asta de lege a egalităţii şanselor, nu ştiu cine stă în spatele ei, nu mi-am imaginat niciodată că o vor pune în aplicare, a fost aşa un şoc pentru mine când…

— Nu contează.

— Dar eu doar…

— De ce insişti să vorbim despre asta?

— Eu… insista vocea lui Larkin. Ţi-am oferit cel mai bun preţ, Hank. Legea spunea „compensaţie rezonabilă”. Oferta mea a fost mai mare decât a oricui altcuiva.

Rearden se uită la documentele care încă stăteau pe masă. Se gândea la plata pe care aceste documente i-o dădeau pentru minele

sale de minereu. Două treimi din sumă erau bani pe care Larkin i-a obţinut printr-un împrumut de la guvern; noua lege făcea rezerve pentru asemenea de împrumuturi, „astfel încât să ofere o oportunitate corectă noilor proprietari care nu au mai avut o şansă până în acel moment”. Două treimi din rest erau un împrumut pe care el i l-a acordat lui Larkin, o ipotecă a propriilor sale mine pe care el a acceptat-o... Şi banii de la guvern, se gândi el deodată, banii pe care i-a primit el acum ca plată pentru proprietatea sa, de unde veniseră? A cui muncă a făcut posibilă diferenţa?

— Nu trebuie să te îngrijorezi, Hank, i-a spus Larkin, pe un ton rugător şi insistent. E doar o formalitate legală.

Rearden se întrebă vag ce voia Larkin de la el. Simţea că omul se aşteaptă la ceva dincolo de actul material al vânzării, la nişte cuvinte pe care el, Rearden, trebuia să le pronunţe, un gest care semăna cu o concesie pe care el se presupunea că trebuie să o acorde. Ochii lui Larkin, în acest moment de noroc absolut, aveau expresia greţoasă a unui cerşetor.

— De ce ar trebui să fii supărat, Hank? E doar o nouă formă de interdicţie legală. Doar o nouă condiţie istorică. Nimeni nu poate să facă ceva atâta vreme cât e vorba despre o condiţionare istorică. Nimeni nu poate fi învinovăţit. Dar există mereu o cale de compromis. Uită-te la toţi ceilalţi. Ignoră. Ei...

— Ei stabilesc nişte figuranţi pe care să-i poată controla, ca să conducă proprietăţile care le-au fost smulse. Eu...

— La ce bun să foloseşti asemenea cuvinte?

— Aş putea la fel de bine să-ţi spun – şi cred că ştii – că eu nu sunt bun la jocuri de genul ăsta. Nu am nici timpul, nici stomacul să plănuiesc vreo formă de şantaj prin care să te oblig la ceva şi să-mi păstrez minele. Dreptul la proprietate e ceva ce eu nu împart. Şi nu doresc să-l deţin prin intermediul laşităţii tale – printr-un efort constant de a fi mai deştept decât tine şi de a te ameninţa cu ceva. Eu nu fac afaceri în felul acesta şi nici nu am de-a face cu laşii. Minele sunt ale tale. Dacă doreşti să-mi acorzi întâietate la minereurile produse, o vei face. Dacă vrei să mă tragi pe sfoară, stă în puterea ta.

Larkin părea rănit.

— E foarte nedrept din partea ta, i-a spus el; era o uşoară, seacă nuanţă de reproş deschis în vocea lui. Nu ţi-am dat niciodată motiv să te îndoieşti de mine. A luat documentele cu o mişcare repezită.

Rearden a privit documentele dispărând în buzunarul interior al sacoului lui Larkin. A văzut evazarea sacoului deschis, încreţiturile vestei trase direct peste proeminenţe moi şi o urmă de transpiraţie la subsuoara cămăşii.

Fără să o caute în memorie, imaginea unui chip văzut cu douăzeci şi şapte de ani în urmă îi apăru în minte. Era chipul unui preot pe

lângă care trecuse, la un colţ de stradă dintr-un oraş pe care nu şi-l mai amintea. Îşi mai amintea doar zidurile întunecate ale unui cartier sărăcăcios, ploaia dintr-o seară de toamnă şi răutatea făţişă a gurii bărbatului, o gură mică, deschisă pentru a striga în întuneric: „... cel mai nobil ideal – ca omul să trăiască pentru fraţii săi, ca cei puternici să muncească pentru cei slabi, ca cel care are posibilitatea să-l ajute pe cel care n-o are...".

Apoi l-a văzut pe băiatul care era Hank Rearden la optsprezece ani. Vedea tensiunea feţei, viteza mersului, voioşia beată a corpului, exaltat de energia nopţilor nedormite, înălţarea mândră a capului, ochii limpezi, siguri, neîndurători, ochii unui bărbat care se îndrepta necruţător spre visul lui. Şi vedea cum ar fi fost Paul Larkin la vremea aceea – un tânăr cu un surâs de copil bătrân, zâmbind linguşitor, fără bucurie, implorând să fie cruţat, rugându-se universului să-i dea o şansă. Dacă cineva i l-ar fi arătat pe acel tânăr lui Hank Rearden din acel timp şi i-ar fi spus că acesta avea să fie scopul său, colectorul energiei tendoanelor lui dureroase, el ar fi...

Nu era un gând, era ca o lovitură de pumn în interiorul craniului. Apoi, când s-a putut gândi din nou, Rearden ştia ce ar fi simţit băiatul care a fost el cândva: dorinţa de a călca peste fiinţa obscenă care era Larkin şi de a fărâmiţa fiecare bucată umedă până la dispariţie.

Nu mai avusese niciodată un astfel de sentiment. I-a luat câteva minute să realizeze că asta e ceea ce oamenii numesc ură.

A observat că, ridicându-se să plece şi rostind un fel de salut, Larkin avea un aspect lezat, plin de reproş, bolnav, de parcă el, Larkin, ar fi fost cel rănit.

Când şi-a vândut minele de cărbune lui Ken Danagger, cel care deţinea cea mai mare companie de cărbuni din Pennsylvania, Rearden s-a întrebat de ce se simţea de parcă nu l-ar fi durut nimic. Nu simţea nicio ură. Ken Danagger era un bărbat pe la cincizeci de ani, cu o faţă dură, închisă; îşi începuse cariera lucrând ca miner.

Când Rearden i-a înmânat actul noii lui proprietăţi, Danagger i-a zis impasibil:

— Nu cred că am menţionat că orice cărbune vei cumpăra de la mine îl vei primi la preţul de cost.

Rearden s-a uitat la el uimit.

— E ilegal, i-a spus el.

— Cine o să afle ce fel de bani îţi dau eu ţie în propria ta sufragerie?

— Vorbeşti despre o reducere.

— Da.

— Asta e împotriva a vreo douăzeci şi patru de legi. Te vor chinui mai rău decât pe mine dacă te vor prinde.

— Bineînţeles. Asta e garanţia ta – ca să nu fii lăsat la mila bunelor mele intenţii.

Rearden zâmbi; era un zâmbet de fericire, dar şi-a închis ochii ca sub forţa unei lovituri. După care a negat, dând din cap.

— Mulţumesc, i-a zis el. Dar eu nu sunt unul dintre ei. Nu mă aştept de la nimeni să lucreze pentru mine la preţul de cost.

— Nici eu nu sunt unul dintre ei, spuse Danagger furios. Uite, Rearden, nu crezi că eu ştiu ce primesc fără să merit? Banii nu te plătesc pentru asta. Nu în ziua de azi.

— Nu te-ai oferit voluntar să-mi licitezi proprietatea. Ţi-am cerut să o cumperi. Mi-aş fi dorit să fie cineva ca tine în afacerile cu minereu să-mi preia minele. Nu a fost nimeni. Dacă vrei să-mi faci o favoare, nu-mi oferi reduceri. Dă-mi o şansă să-ţi plătesc preţuri mai mari, mai mari decât va oferi oricine altcineva, ia-mi cât doreşti, doar să fiu eu primul care ia cărbunii. Mă voi ocupa de partea mea. Doar lasă-mă să am cărbunii.

— Îi vei avea.

Rearden se întrebă, o vreme, de ce nu mai auzise nimic de la Wesley Mouch. Apelurile sale către Washington rămăseseră fără răspuns. Apoi a primit o scrisoare cu o singură propoziţie care l-a informat că domnul Mouch şi-a părăsit postul. Două săptămâni mai târziu, a citit în ziar că Wesley Mouch a fost numit asistent coordonator la Biroul de Planificare Economică şi Resurse Naţionale.

Nu te mai gândi la nimic – îşi spusese Rearden, în liniştea multor seri, luptându-se cu izbucnirea neaşteptată a acelui nou sentiment pe care el nu voia să-l simtă –, există un rău indescriptibil în lume, ştii asta, şi nu are niciun rost să stăruieşti asupra detaliilor lui. Trebuie să munceşti puţin mai mult. Doar puţin. Nu-i lăsa să câştige.

Grinzile şi arcele podului din metal Rearden erau produse zilnic de uzina de laminat şi erau transportate în zona liniei John Galt, unde primele forme de metal albastru-verzui erau deja fixate la locurile lor ca să poată cuprinde canionul, strălucind în primele raze de soare ale primăverii. Nu avea timp pentru durere, nici energie pentru furie. În câteva săptămâni, se terminase; junghiurile orbitoare de ură s-au oprit şi n-au mai revenit.

Avea din nou acelaşi autocontrol plin de încredere în seara când l-a sunat pe Eddie Willers.

— Eddie, sunt în New York, la Wayne-Falkland. Vino să iei micul dejun cu mine mâine dimineaţă. E ceva ce mi-aş dori să discut cu tine.

Eddie Willers s-a dus la întâlnire cu un puternic sentiment de vinovăţie. Nu-şi revenise încă din şocul Legii egalităţii şanselor; îi lăsase o durere surdă, ca vânătaia negru-albăstruie a unei lovituri. Nu-i plăcea priveliştea oraşului: arăta acum de parcă ar fi ascuns ameninţarea unui necunoscut ostil. Îi displăcea să se întâlnească cu una dintre victimele Legii: se simţea aproape de parcă el, Eddie Willers, purta responsabilitatea pentru ea într-un mod teribil, pe care

nu-l putea defini.

Când l-a văzut pe Rearden, sentimentul i-a dispărut. Nu era niciun indiciu care să sugereze o victimă în înfăţişarea lui Rearden. Dincolo de ferestrele camerei de hotel, lumina soarelui primăvăratic de dimineaţă devreme strălucea pe geamurile oraşului, cerul era de un albastru foarte palid care părea tânăr, birourile erau încă închise, iar oraşul nu arăta de parcă adăpostea atâta cruzime, ci de parcă ar fi fost fericit, pregătit să se arunce în acţiune – în acelaşi fel ca Rearden. Arăta revigorat de un somn netulburat, era îmbrăcat într-un halat, părea grăbit să se îmbrace, nedorind să mai amâne jocul excitant al îndatoririlor sale de afacerist.

— Bună dimineaţa, Eddie. Îmi cer scuze că te-am trezit aşa de devreme. E singurul moment pe care l-am avut. Trebuie să mă întorc în Philadelphia imediat după micul dejun. Putem vorbi în timp ce mâncăm.

Halatul pe care-l purta era din flanel albastru închis, cu iniţialele „H R”, brodate cu alb, pe buzunarul de la piept. Arăta tânăr, relaxat, ca acasă la el, în această cameră şi în lume.

Eddie văzu un chelner care îi adusese micul dejun în cameră cu o îndemânatică eficacitate care l-a făcut să se simtă pregătit. S-a surprins plăcându-i prospeţimea rigidă a feţei albe de masă şi lumina soarelui care strălucea pe argintărie, pe cele două boluri cu gheaţă pisată în care se afla sucul de portocale; nu ştia că asemenea lucruri îi pot face o plăcere care să-l trezească la viaţă.

— Nu voiam să o sun tocmai pe Dagny, mai ales în legătură cu această chestiune, i-a spus Rearden. Are destule de făcut. Putem să stabilim totul în câteva minute, tu şi cu mine.

— Dacă am autoritatea să o fac.

Rearden zâmbi.

— O ai.

Se aplecă peste masă.

— Eddie, care e starea financiară a companiei Taggart Transcontinental în momentul de faţă? Disperată?

— Mai rău de atât, domnule Rearden.

— Sunteţi capabili să plătiţi salariile?

— Nu chiar. Nu am dezvăluit informaţia presei, dar cred că toată lumea ştie. Avem restanţe în tot sistemul, iar Jim nu mai poate oferi nicio explicaţie.

— Ştii că prima plată pentru calea ferată din metal Rearden se va face săptămâna viitoare, nu?

— Da, ştiu.

— Atunci, hai să stabilim o amânare a plăţii. Vă voi acorda o amânare – nu va trebui să-mi plătiţi nimic decât după şase luni de când va fi deschisă linia John Galt.

Eddie Willers şi-a pus ceaşca de cafea pe masă cu o bufnitură ascuţită. Nu putea să spună niciun cuvânt.

Rearden chicoti.

— Care e problema? Ai autoritatea să accepţi, nu?

— Domnule Rearden… nu ştiu… ce să vă zic.

— Păi, să fii de acord e de ajuns.

— Bine, domnule Rearden, a spus Eddie cu o voce abia audibilă.

— Voi întocmi documentele şi ţi le voi trimite. Poţi să-i spui lui Jim despre asta şi să-i dai contractul să-l semneze.

— Da, domnule Rearden.

— Nu-mi place să am de-a face cu Jim. Ar irosi două ore ca să se convingă pe sine că m-a convins pe mine că-mi face o favoare dacă acceptă înţelegerea.

Eddie stătea jos fără să se mişte, uitându-se în farfurie.

— Care e problema?

— Domnule Rearden, mi-ar plăcea… să vă mulţumesc… dar nu există nicio formă destul de adecvată să…

— Uite, Eddie. Ai însuşirile unui bun om de afaceri, aşa că ai face bine să înţelegi câteva lucruri simple. Nu există niciun fel de „mulţumesc” în situaţii de felul acesta. Nu o fac pentru Taggart Transcontinental. Este un lucru simplu, practic, egoist pentru mine. De ce să-mi iau banii acum de la tine când asta se poate dovedi o lovitură fatală pentru compania ta? În cazul în care compania ta n-ar fi bună de nimic, mi-aş colecta banii, şi repede. Nu mă implic în acte de caritate şi nu pariez pe incompetenţi. Aşa că am motive serioase să aştept. Pe lângă asta, ai probleme din cauza şinelor mele. Scopul meu este să văd că reuşeşti.

— Tot vă datorez mulţumiri, domnule Rearden… pentru ceva mai măreţ decât caritatea.

— Nu. Nu vezi? Tocmai am primit o sumă mare de bani… pe care nu o voiam. Nu o pot investi. Nu mi-e de niciun folos… Aşa că, într-un fel, mă bucură că pot să întorc banii împotriva aceloraşi oameni – în aceeaşi bătălie. Mi-au dat posibilitatea să vă ofer o prelungire cu care să vă ajut să luptaţi împotriva lor.

L-a văzut pe Eddie tresărind, ca şi cum ar fi atins o rană.

— Asta e cu adevărat oribil!

— Ce?

— Ce v-au făcut şi ceea ce le faceţi dumneavoastră în schimb. Vreau să spun… se opri. Mă scuzaţi, domnule Rearden. Ştiu că acesta nu e un mod corect de a discuta afaceri.

Rearden zâmbi.

— Mulţumesc, Eddie. Ştiu ce vrei să spui. Dar uită. La naiba cu ei.

— Da. Doar că… domnule Rearden, pot să vă spun ceva? Ştiu că e complet nepotrivit şi nu vorbesc ca un vicepreşedinte.

— Spune.

— Nu e necesar să vă spun ce înseamnă oferta dumneavoastră pentru Dagny, pentru mine, pentru orice persoană decentă din Taggart Transcontinental. Ştiţi. Şi ştiţi că vă puteţi baza pe noi. Dar... dar cred că e oribil că şi Jim Taggart trebuie să beneficieze... că dumneavoastră trebuie să fiţi cel care îi salvează şi pe el, şi pe oamenii ca el, după ce...

Rearden râse.

— Eddie, ce ne pasă nouă de oamenii ca el? Noi călătorim cu un expres şi ei stau pe acoperiş, făcând mult zgomot în legătură cu faptul că sunt lideri. De ce ar trebui să ne pese? Avem destulă putere să-i tragem după noi, nu-i aşa?

* * *

— N-o să reziste.

Soarele de vară lăsa pete de foc pe ferestrele oraşului şi scântei lucioase în praful de pe străzi. Coloane de căldură tremurau prin aer, ridicându-se de pe acoperişuri până la pagina albă a calendarului. Motorul calendarului mergea mai departe, marcând ultimele zile de iunie.

— N-o să reziste, au spus oamenii. Când o să treacă primul tren pe linia John Galt, calea ferată se va despica. N-o să ajungă niciodată la pod. Dacă o să ajungă, podul se va prăbuşi sub locomotivă.

De pe pantele din Colorado porneau trenuri de marfă pe linia Phoenix-Durango, la nord de Wyoming şi pe linia principală Taggart Transcontinental, la sud de New Mexico şi pe linia principală Atlantic Southern. Coloane de vagoane se deplasau împrăştiindu-se în toate direcţiile de la sondele petroliere Wyatt către zone industriale din state îndepărtate. Nimeni nu vorbea despre ele. Din perspectiva publicului, vagoanele se mişcau la fel de silenţios precum undele şi, tot asemenea undelor, erau observate doar atunci când deveneau lumina unei lămpi electrice, căldura unei sobe, mobilitatea unei locomotive; dar fiind aşa, nu erau observate, erau luate ca atare.

Calea ferată Phoenix-Durango avea să-şi încheie funcţionarea pe douăzeci şi cinci iulie.

— Hank Rearden este un monstru lacom, spusese lumea. Uitaţi-vă la averea pe care şi-a făcut-o. A dat vreodată ceva în schimb? A dat vreun semn de conştiinţă socială? Bani, numai după asta umblă. Ar face orice pentru bani. Ce-i pasă lui dacă oamenii îşi pierd viaţa atunci când i se prăbuşeşte podul?

— Familia Taggart a fost o bandă de vulturi vreme de generaţii, spuneau oamenii. E în sângele lor. Doar aminteşte-ţi că fondatorul acelei familii a fost Nat Taggart, cel mai faimos ticălos antisocial care a trăit vreodată, care a secat ţara doar ca să-şi facă o avere pentru el.

Poţi fi sigur că un Taggart nu ar ezita să rişte vieţile oamenilor ca să obţină profit. Au cumpărat şine de calitate inferioară doar pentru că sunt mai ieftine decât oţelul – ce le pasă lor de catastrofe şi de corpuri umane ciopârţite, după ce şi-au colectat banii?

Oamenii o spuneau pentru că alţi oameni o spuneau. Nu ştiau de ce astea erau spuse şi auzite peste tot. Nu au dat sau cerut vreun motiv.

— Motivul, le spuse dr. Pritchett, este cea mai naivă superstiţie.

— Sursa opiniei publice? a spus Claude Slagenhop într-un discurs la radio. Nu există nicio sursă a opiniei publice. Este un fenomen general spontan. Este un reflex al instinctului colectiv al minţii colective.

Orren Boyle a dat un interviu pentru *Globe*, gazeta de ştiri cu cea mai mare circulaţie. Interviul s-a învârtit în jurul subiectului importantei responsabilităţi sociale a metalurgiştilor, accentuând faptul că metalul avea atâtea roluri esenţiale atunci când vieţile oamenilor depindeau de calitatea acestuia.

— Nu ar trebui, mi se pare mie, ca oamenii să fie folosiţi în calitate de cobai la lansarea unui nou produs, spuse el. Nu menţionase niciun nume.

— Păi nu, nu spun că podul s-ar prăbuşi, spuse metalurgistul-şef de la Associated Steel la un program televizat. Chiar nu spun asta. Spun doar că, dacă aş avea copii, nu i-aş lăsa să meargă cu primul tren care va trece peste pod. Dar e doar o alegere personală, nimic mai mult, doar pentru că-mi plac foarte mult copiii.

— Nu pretind că invenţia Rearden-Taggart se va prăbuşi, scrise Bertram Scudder în *Viitorul*. Poate o va face, poate nu. Nu asta e important. Ceea ce este important este: ce protecţie are societatea împotriva aroganţei, a egoismului şi a lăcomiei a doi individualişti neînfrânaţi ale căror registre sunt evident lipsite de acţiuni cu spirit patriotic? Aceştia doi, aparent, sunt pregătiţi să parieze pe vieţile tovarăşilor lor în virtutea propriilor lor concepţii încrezute despre puterea lor de judecată, împotriva majorităţii copleşitoare de experţi recunoscuţi. Ar trebui societatea să permită asta? Dacă lucrul ăla chiar se prăbuşeşte, nu va fi prea târziu pentru a fi luate măsuri de precauţie? Nu va fi ca şi cum ai încuia grajdul după ce calul a scăpat? A fost mereu convingerea acestei coloane că anumite rase de cai ar trebui înfrânaţi şi încuiaţi, pe baza principiilor sociale generale.

Un grup care-şi spunea „Comitetul Cetăţenilor Dezinteresaţi” a colectat semnături pentru o petiţie prin care cereau un studiu de un an pentru linia John Galt care să fie făcut de experţi ai guvernului înainte ca primul tren să fie lăsat să circule. Petiţia declara că semnatarii acesteia nu au alt motiv în afară de „un simţ al spiritului civic”. Primele semnături au fost acelea ale lui Balph Eubank şi Mort Liddy. Petiţiei i s-a alocat un spaţiu extins şi multe comentarii în toate ziarele. Aprecierile pe care le-a primit au fost respectuoase, pentru că

veneau din partea unor oameni dezinteresaţi.

Niciun spaţiu nu a fost alocat de către ziare progresului construcţiei liniei John Galt. Niciun reporter nu a fost trimis să vadă amplasamentul. Politica generală a presei a fost declarată de un editor faimos în urmă cu cinci ani.

— Nu există fapte obiective, a spus el. Fiecare raport al unui fapt este doar părerea cuiva. Este deci inutil să scrii despre fapte.

Câţiva oameni de afaceri au apreciat că omul trebuie să se gândească şi la posibilitatea că ar putea exista valoare comercială în metalul Rearden. Au iniţiat un chestionar pe baza acestei întrebări. Nu au angajat metalurgişti care să examineze mostre, nici ingineri care să viziteze locul contrucţiei. Au făcut un sondaj public. Zece mii de oameni, garantaţi să reprezinte toate mentalităţile existente, au fost întrebaţi: „Ai călători pe linia John Galt?” Răspunsul, copleşitor, a fost: „Nu, domnuleee!”

Nicio voce nu s-a auzit în public în apărarea metalului Rearden. Şi nimeni nu a dat vreo semnificaţie faptului că acţiunile Taggart Transcontinental creşteau pe piaţă, foarte încet, aproape pe furiş. Existau oameni care priveau şi jucau precaut. Domnul Mowen cumpărase acţiuni Taggart pe numele surorii sale. Ben Nealy cumpărase pe numele unui văr. Paul Larkin cumpărase sub un nume fals.

— Nu cred în chestiunile care se dezvoltă controversat, spuse unul dintre aceştia.

— A, da, desigur, construcţia se desfăşoară conform programului, spuse James Taggart, ridicând din umeri, către Comitetul director.

— A, da, puteţi avea încredere deplină. Se întâmplă ca draga mea soră să nu fie o fiinţă umană, ci doar un motor cu combustie internă, aşa că lumea nu trebuie să se mire de succesul ei.

Când James Taggart a auzit un zvon cum că nişte grinzi de pod s-ar fi despicat şi s-au prăbuşit, omorând trei muncitori, a sărit în picioare şi a alergat către biroul secretarului său, ordonându-i să sune în Colorado. Aştepta, sprijinit de biroul secretarului, de parcă ar fi căutat protecţie; ochii lui aveau privirea nefocalizată de panică. Totuşi, gura lui se curbă subit aproape într-un zâmbet şi spuse:

— Aş da orice să-i văd faţa lui Henry Rearden acum.

Când a auzit că zvonul era fals, a spus:

— Slavă Domnului! dar vocea lui avea o notă de dezamăgire.

— Ei bine! le spuse Philip Rearden prietenilor săi, auzind acelaşi zvon. Chiar şi el poate să dea greş, câteodată. Poate că extraordinarul meu frate nu este atât de extraordinar cum crede el.

— Dragă, îi spuse Lillian Rearden soţului ei, m-am certat ieri, la un ceai, cu nişte femei care spuneau că Dagny Taggart ar fi amanta ta... Ah, pentru numele lui Dumnezeu, nu te uita aşa la mine! Ştiu că e

absurd şi le-am făcut viaţa mizerabilă pentru asta. Doar că javrele alea prostuţe nu-şi pot imagina niciun alt motiv pentru care o femeie ar sta împotriva tuturor pentru metalul tău. Bineînţeles că ştiu mai bine. Ştiu că Taggart este perfect asexuată şi că nu dă doi bani pe tine – şi, dragă, ştiu că, dacă ai avea vreodată curajul pentru aşa ceva, pe care nu-l ai, nu te-ai îndrepta către o maşină de calcul în haine croite, te-ai îndrepta către vreo coristă feminină, blondă, care – ah, Henry, glumeam doar! – nu te uita aşa la mine!

— Dagny, spuse James Taggart cu un glas suferind, ce se va întâmpla cu noi? Taggart Transcontinental a devenit atât de nepopulară!

Dagny râse, în euforia momentului, ca în orice moment, de parcă curentul minim pentru euforie era constant în ea şi nu era nevoie de mult să-l pornească. Râdea cu uşurinţă, cu gura relaxată şi deschisă. Dinţii îi erau foarte albi, în contrast cu faţa arsă de soare. Ochii ei aveau un aspect ieşit din comun, dobândit într-un decor deschis, ca şi cum ar fi fost setaţi pentru distanţe spectaculoase. În ultimele ei câteva vizite la New York, el a realizat că-l priveşte de parcă nu l-ar vedea.

— Ce vom face? Publicul e atât de copleşitor împotriva noastră!

— Jim, îţi aduci aminte de povestea care se spunea despre Nat Taggart? Se spunea că-l invidia doar pe unul dintre concurenţii lui, pe cel care spunea: „La naiba cu publicul!” Îşi dorea ca el să fi zis asta.

În zilele de vară şi în liniştea grea a serilor din oraş, erau momente când vreun bărbat singur sau vreo femeie singură – pe o bancă din parc, la un colţ de stradă, la o fereastră deschisă – vedea în ziare o menţiune scurtă a progresului liniei John Galt şi se uita la oraş cu o săgetare neaşteptată de speranţă. Aceştia erau cei mai tineri, cei care simţeau că e genul de eveniment pe care ei doreau să-l vadă ocupându-şi locul în lume – sau cei mai bătrâni, care văzuseră o lume în care genul acesta de evenimente se întâmplau. Nu le păsa de căi ferate, nu ştiau nimic despre afaceri, ştiau doar că cineva se luptă împotriva unor probabilităţi mici şi câştigă. Nu admirau scopul luptătorului, credeau în vocile opiniei publice – şi totuşi, când citeau că linia se dezvoltă, simţeau o scânteie de moment şi se întrebau de ce acest lucru face ca propriile lor probleme să pară mai uşoare.

În tăcere, necunoscută nimănui, cu excepţia depozitului de marfă al companiei Taggart Transcontinental din Cheyenne şi a birourilor de la linia John Galt de pe aleea întunecată, marfa venea şi comenzile pentru vagoane se adunau grămadă – pentru primul tren care va traversa linia John Galt. Dagny Taggart a anunţat că primul tren va fi nu unul expres de pasageri, plin de celebrităţi şi de politicieni, cum era tradiţia, ci unul special de marfă.

Marfa venea de la ferme, din depozite de cherestea, din mine de

pretutindeni din ţară, din locuri îndepărtate a căror ultimă modalitate de supravieţuire erau fabricile din Colorado. Nimeni nu a scris despre aceste marfare, pentru că existau oameni care nu erau dezinteresaţi.

Linia Phoenix-Durango trebuia să se închidă pe douăzeci şi cinci iulie. Primul tren de pe linia John Galt avea să circule pe douăzeci şi doi iulie.

— Deci aşa stă treaba, domnişoară Taggart, spusese delegatul Uniunii Mecanicilor de Locomotive.

— Nu cred că vă vom permite să conduceţi acel tren.

Dagny stătea la biroul ei uzat, lângă peretele peticit al sediului. Spuse, fără să se mişte:

— Ieşi afară de aici.

Era o frază pe care bărbatul nu o mai auzise în birourile rafinate ale directorilor de cale ferată. Arăta derutat.

— Am venit să vă spun…

— Dacă ai ceva să-mi spui, ia-o de la început.

— Poftim?

— Nu-mi spune mie ce o să-mi permiţi să fac.

— Păi, ce am vrut să spun este că nu o să permitem oamenilor noştri să vă conducă trenul.

— Asta e altceva.

— Păi, asta am hotărât.

— Cine a hotărât?

— Comitetul. Ce faceţi este o încălcare a drepturilor omului. Nu puteţi obliga oamenii să meargă la moarte – când acel pod se va dărâma – doar ca să facă bani pentru dumneavoastră.

Se întinse după o coală albă de hârtie şi i-o înmână.

— Declar-o în scris, spuse ea, şi vom semna un contract în acest sens.

— Ce fel de contract?

— Că niciun membru al Uniunii voastre nu va fi angajat vreodată să conducă o locomotivă pe linia John Galt.

— Păi… aşteptaţi puţin… eu nu am spus niciodată…

— Nu vrei să semnezi un astfel de contract?

— Nu, eu…

— De ce nu, dacă ştii deja că podul se va prăbuşi?

— Vreau doar să…

— Ştiu ce vrei. Putere asupra oamenilor tăi prin slujbele pe care *eu* le dau lor – şi asupra mea prin oamenii tăi. Vrei ca eu să furnizez locurile de muncă şi vrei să faci imposibil ca eu să am vreun loc de muncă de furnizat. Acum îţi voi da posibilitatea să alegi. Trenul va porni. Nu ai de ales în privinţa asta. Dar ai de ales dacă va fi condus de unul dintre oamenii tăi sau nu. Dacă alegi să nu-i laşi, trenul oricum va circula, chiar dacă ar trebui să conduc eu însămi

locomotiva. Atunci, dacă podul se prăbuşeşte, nu va mai exista oricum nicio cale ferată. Dar dacă nu se prăbuşeşte, niciun membru al Uniunii tale nu va avea vreodată un loc de muncă pe linia John Galt. Dacă tu crezi că eu am nevoie de oamenii tăi mai mult decât au ei nevoie de mine, alege în mod corespunzător. Dacă ştii că eu pot conduce o locomotivă, dar ei nu pot construi o cale ferată, alege în felul acesta. Acum, vei interzice oamenilor tăi să conducă acel tren?

— Nu am spus că o vom interzice. Nu am spus nimic de interdicţie. Dar... dar nu-i puteţi obliga pe oameni să-şi rişte viaţa pe ceva ce nu a mai fost încercat de nimeni înainte.

— Nu voi obliga pe nimeni să facă asta.

— Ce aveţi de gând să faceţi?

— Voi cere un voluntar.

— Şi dacă nu se oferă nimeni voluntar?

— Atunci va fi problema mea, nu a ta.

— Păi, lăsaţi-mă să vă spun că-i voi sfătui să refuze.

— Bine. Sfătuieşte-i ce doreşti. Spune-le orice vrei tu. Dar lasă decizia în mâna lor. Nu încerca să le interzici.

Anunţul care apărea în fiecare depou al sistemului Taggart era semnat „Edwin Willers, vicepreşedinte executiv". Le cerea mecanicilor care erau dispuşi să conducă primul tren pe linia John Galt să anunţe acest lucru la biroul domnului Willers, dar nu mai târziu de ora unsprezece, în dimineaţa de cincisprezece iulie.

Era unsprezece şi un sfert în dimineaţa de cincisprezece iulie când telefonul a sunat în biroul ei. Era Eddie, telefonând de mai sus, din clădirea Taggart.

— Dagny, cred că ar fi bine să vii până aici. Vocea lui suna bizar.

Se grăbi peste drum, apoi prin holurile cu pardoseală de marmură, către uşa care încă avea numele „Dagny Taggart" scris pe panoul de sticlă. Deschise uşa.

Anticamera biroului era plină. Bărbaţii stăteau înghesuiţi printre mese, sprijiniţi de perete. Când a intrat, şi-au scos pălăriile într-o linişte bruscă. Vedea capetele încărunţite, umerii musculoşi, vedea feţele zâmbitoare ale personalului ei de la birouri şi faţa lui Eddie Willers în capătul încăperii. Toată lumea ştia că nu trebuia să spună nimic.

Eddie stătea lângă uşa deschisă a biroului ei. Adunarea s-a dat la o parte pentru a-i face loc să ajungă la el. El şi-a mişcat mâna, arătând spre cameră, apoi la o grămadă de scrisori şi de telegrame.

— Dagny, fiecare dintre ei, spuse el. Toţi mecanicii de la Taggart Transcontinental. Cei care au putut au venit aici, unii de departe, cum ar fi Chicago Division. Arătă către corespondenţă. Acolo sunt restul. Ca să fiu mai exact, sunt doar trei de la care nu am auzit nimic: unul, aflat în vacanţă în pădurile din nord, unul în spital şi unul e în

închisoare pentru conducere neregulamentară a vehiculului său.

Ea se uită la oameni. Văzu surâsurile reţinute de pe feţele solemne. Şi-a înclinat capul în semn de recunoştinţă. A rămas nemişcată un moment, cu capul plecat, ca şi cum ar fi acceptat un verdict, ştiind că verdictul i se aplica ei, fiecărui om din cameră şi lumii de dincolo de zidurile clădirii.

— Mulţumesc, le-a spus.

Majoritatea bărbaţilor o văzuseră de multe ori. Uitându-se la ea, în timp ce-şi înălţa privirea, mulţi dintre ei se gândeau – în mod surprinzător şi pentru prima dată – că faţa vicepreşedintelui executiv era faţa unei femei şi era o faţă frumoasă.

Cineva din fundul mulţimii a ţipat deodată, vesel:

— La naiba cu Jim Taggart!

O explozie i-a răspuns. Bărbaţii râdeau, aclamau şi începură să aplaude. Răspunsul era cu totul disproporţionat faţă de frază. Dar fraza le-a oferit scuza de care aveau nevoie. Păreau să-l aplaude pe vorbitor, într-o opoziţie obraznică faţă de autoritate. Dar toată lumea din încăpere ştia pe cine aclamă.

Dagny a ridicat mâna.

— E prea devreme, le-a spus, râzând. Mai aşteptaţi o săptămână. Atunci va trebui să sărbătorim. Şi credeţi-mă, o vom face!

Au tras la sorţi pentru cursă. Ea a ales o bucată de hârtie împăturită dintr-o grămadă care conţinea toate numele lor. Câştigătorul nu se afla în sală, dar era unul dintre cei mai buni oameni din sistem, Pat Logan, mecanic pe Taggart Comet din divizia Nebraska.

— Contactează-l pe Pat şi spune-i că a fost retrogradat pe un marfar, i-a spui lui Eddie. Adăugă nonşalant, ca şi cum ar fi fost o decizie de ultim moment, dar nu păcăli pe nimeni: A, da, spune-i că voi face cursa asta cu el în locomotivă.

Un mecanic bătrân de lângă ea rânji şi-i spuse:

— Mă gândeam eu că o veţi face, domnişoară Taggart.

* * *

Rearden se afla în New York în ziua când Dagny i-a telefonat de la birou.

— Hank, voi ţine o conferinţă de presă mâine.

El râse cu zgomot.

— Nu!

— Ba da. Vocea ei suna serios, dar, ceea ce era periculos, puţin prea serios. Ziarele m-au descoperit deodată şi pun întrebări. Le voi da răspunsurile pe care le vor.

— Distrează-te.

— O s-o fac. Eşti mâine în oraş? Mi-ar plăcea să fii de faţă.

— Bine. N-aş vrea să ratez nimic.

Reporterii care veniseră la conferinţa de presă de la biroul liniei John Galt erau tineri care fuseseră instruiţi să creadă că meseria lor constă în a ascunde lumii natura evenimentelor. Era datoria lor zilnică să servească audienţei o figură publică care făcea declaraţii despre binele public, în fraze atent alese, în aşa fel încât să nu aibă nicio semnificaţie. Treaba lor de zi cu zi era să arunce cuvinte puse împreună în orice combinaţie doreau, atâta timp cât cuvintele nu alcătuiau o secvenţă care să transmită un sens limpede. Nu puteau să înţeleagă interviul care li se acorda acum.

Dagny Taggart stătea la masa ei, într-un birou care arăta ca o pivniţă de periferie. Purta un costum albastru-închis cu o bluză albă, care exprima o eleganţă formală, aproape militară. Stătea drept şi poziţia ei era de o demnitate severă, doar un ton în plus de demnitate.

Rearden stătea într-un colţ al camerei, întins pe un fotoliu desfundat, cu picioarele lungi aruncate peste un braţ şi cu trupul sprijinit de celălalt. Ipostaza în care se afla era de o dezinvoltură simpatică, doar puţin prea informală.

Cu o voce clară şi monotonă, ca într-un raport militar, fără să consulte vreo notiţă, uitându-se direct la public, Dagny recită părţile tehnologice care vizau linia John Galt, oferind cifre exacte despre natura şinelor, capacitatea podului, metoda de construcţie, costurile. Apoi, pe un ton sec de bancher, a explicat perspectivele financiare ale liniei şi a menţionat profiturile mari pe care se aşteaptă să le obţină.

— Asta e tot, spuse ea.

— Totul? întrebă unul dintre reporteri. Ne veţi spune câteva cuvinte pentru public?

— Acesta a fost mesajul meu.

— Dar, la naiba – vreau să spun, nu aveţi de gând să vă apăraţi?

— Împotriva a ce?

— Nu vreţi să ne spuneţi ceva care să vă justifice construcţia liniei?

— Asta am făcut.

Un bărbat cu gura desenată într-un rânjet permanent întrebă:

— Păi, eu vreau să ştiu, după cum a declarat Bertram Scudder, ce protecţie ne puteţi oferi pe linie dacă nu e bună?

— Nu călătoriţi pe ea.

Altul a întrebat:

— Nu ne veţi spune motivele dumneavoastră pentru construcţia liniei?

— V-am spus: profitul pe care mă aştept să-l obţin.

— Ah, domnişoară Taggart, nu spuneţi asta! ţipă un tânăr. Era nou, era încă onest în privinţa slujbei lui şi simţea că o place pe Dagny Taggart, fără să ştie de ce.

— Acesta nu e cel mai bun lucru pe care să-l puteţi spune. Asta zice

toată lumea despre dumneavostră, spuse el.

— Asta spun?

— Sunt sigur că nu aţi vrut să sune aşa şi… şi sunt sigur că vreţi să clarificaţi.

— Păi, da, dacă doriţi să o fac. Profitul mediu al căilor ferate a fost doi la sută din capitatul investit. O industrie care face atât de mult şi păstrează atât de puţin ar trebui să se considere imorală. După cum am explicat, costurile pentru linia John Galt în raport cu traficul de care va avea parte mă fac să mă aştept la un profit de nu mai puţin de cincisprezece la sută din ce am investit. Desigur, orice profit de peste patru la sută este considerat un câştig exagerat astăzi. Voi face, cu toate acestea, tot ce e posibil ca linia John Galt să obţină un profit de douăzeci la sută, dacă e posibil. Acesta a fost motivul pentru care am construit calea ferată. M-am făcut acum înţeleasă?

Tânărul o privea fără nicio speranţă.

— Nu vă referiţi la obţinerea unui profit pentru *dumneavoastră*, domnişoară Taggart, nu? Vreţi să spuneţi, pentru micii acţionari, nu? a replicat cu încredere.

— Păi, nu. Se întâmplă ca eu să fiu unul dintre cei mai importanţi acţionari ai Taggart Transcontinental, aşa că partea mea de profit va fi una dintre cele mai mari. Acum, domnul Rearden se află într-o poziţie mai bună, pentru că nu are acţionari cu care să-şi împartă acţiunile – sau aţi prefera să daţi propria declaraţie, domnule Rearden?

— Da, cu plăcere, spuse Rearden. Întrucât formula metalului Rearden este secretul meu şi dat fiind faptul că producţia metalului costă mult mai puţin decât vă puteţi imagina, mă aştept să obţin de pe urma publicului un profit de douăzeci şi cinci la sută în următorii câţiva ani.

— Ce vreţi să spuneţi prin profitul de pe urma publicului, domnule Rearden? întrebă băiatul. Dacă e adevărat, după cum am citit în reclamele dumneavoastră, că metalul dumneavoastră va rezista de trei ori mai mult decât oricare alt metal, la jumătate din preţul de producţie, nu ar fi o afacere bună pentru public?

— A, ai observat asta? replică Rearden.

— Dumneavoastră sunteţi conştient că vorbiţi cu presa, nu-i aşa? întrebă bărbatul cu rânjetul.

— Dar, domnule Hopkins, spuse Dagny cu o uimire politicoasă, este vreun alt motiv pentru care am vorbi cu dumneavoastră, dacă nu aţi reprezenta presa?

— Vreţi ca noi să citărm cuvintele pe care le-aţi spus?

— Sper că mă pot încrede în voi că le veţi cita exact. Puteţi consemna cuvânt cu cuvânt?

Făcu o pauză să-i vadă cu creioanele pregătite, apoi dictă:

— Domnişoara Taggart spune – citat – „Mă aştept să fac o căruţă de bani de pe urma liniei John Galt. Îi voi fi meritat.” închei citatul. Mulţumesc mult.

— Alte întrebări, domnilor? întrebă Rearden.

Nu mai erau întrebări.

— Acum trebuie să vă spun câteva cuvinte despre inaugurarea liniei John Galt, le-a spus Dagny. Primul tren va pleca din gara Taggart Transcontinental din Cheyenne, Wyoming, la ora patru după-amiaza, în data de douăzeci şi două iulie. Va fi un marfar special, alcătuit din opt vagoane. Va fi condus de o locomotivă cu patru motoare Diesel de opt mii de cai-putere, pe care o închiriez de la Taggart Transcontinental pentru această ocazie. Va circula non-stop până la joncţiunea cu linia Wyatt, Colorado, circulând cu o viteză medie de o sută de mile pe oră. Poftim? întrebă ea, auzind sunetul lung şi scăzut al unei fluierături.

— Ce spuneaţi, domnişoară Taggart?

— Am spus o sută de mile pe oră – pante, curbe şi toate celelalte.

— Dar nu ar trebui, mai degrabă, să menţineţi viteza sub cea normală decât să... domnişoară Taggart, nu aveţi niciun fel de consideraţie pentru opinia publică?

— Ba am. Dacă nu era opinia publică, o viteză medie de şaizeci şi cinci de mile pe oră ar fi fost suficient.

— Cine va conduce acel tren?

— Am avut chiar ceva probleme în legătură cu subiectul. Toţi mecanicii de la Taggart s-au oferit voluntar să o facă. Precum au făcut şi fochiştii, frânarii şi conductorii. A trebuit să tragem la sorţi fiecare poziţie din echipa trenului. Mecanic va fi Pat Logan, de la Taggart Comet, fochist – Ray Mekim. Eu voi călători în cabina locomotivei împreună cu ei.

— Nu se poate!

— Vă rog să asistaţi la inaugurare. E pe douăzeci şi două iulie. Presa este invitată stăruitor. Altfel decât eram obişnuită, am devenit un vânător de publicitate. Serios. Mi-ar plăcea să am reflectoare, reportofoane şi camere de filmat. Sugerez să amplasaţi câteva camere pe lângă pod. Prăbuşirea podului v-ar oferi nişte cadre interesante.

— Domnişoară Taggart, întrebă Rearden, de ce nu aţi menţionat că şi eu voi călători în locomotivă?

Se uită la el din partea cealaltă a sălii, iar pentru un moment erau singuri, uitându-se unul la celălalt.

— Da, desigur, domnule Rearden, răspunse ea.

* * *

Nu-l mai văzuse până în momentul când se uitau unul la celălalt pe

peronul gării Taggart din Cheyenne, pe douăzeci şi două iulie.

Nu căuta pe nimeni când a intrat pe peron: totul era de parcă simţurile i-ar fi fost reunite în aşa fel încât nu putea să distingă cerul, soarele sau vuietele unei mulţimi uriaşe, ci percepea doar o senzaţie de şoc şi de lumină.

Cu toate acestea, el a fost prima persoană pe care a văzut-o şi nu putea spune cât timp a fost şi singura. Stătea lângă locomotiva trenului John Galt, vorbind cu cineva din afara percepţiei ei raţionale. Era îmbrăcat în pantaloni largi, gri şi într-o cămaşă, arăta ca un mecanic expert, dar lumea din jurul său se holba la el pentru că era Hank Rearden de la Rearden Steel. Deasupra lui a zărit, pe caroseria argintie a locomotivei, literele TT. Liniile locomotivei erau înclinate în spate, ţintind spaţiul.

Era distanţă între ei şi-i separa o mulţime de oameni, dar ochii lui s-au îndreptat către ea din momentul în care a apărut. S-au uitat unul la celălalt, iar ea ştia că şi el se simţea la fel. Asta nu avea să fie o aventură de cea mai mare importanţă, de care depindea viitorul lor, ci, pur şi simplu, ziua bucuriei lor. Treaba fusese făcută. Pentru moment, nu exista niciun viitor. Câştigaseră prezentul.

Doar dacă cineva se simte o fiinţă de o importanţă covârşitoare, îi spusese ea cândva, se poate simţi uşor. Orice ar fi însemnat cursa trenului pentru alţii, pentru ei, propriile lor persoane erau obiectivul principal al acestei zile. Orice ar fi căutat alţii în viaţă, dreptul lor la ceea ce simţeau acum părea a fi tot ceea ce-şi doriseră să găsească. Era de parcă, de pe peron, şi-ar fi spus-o unul altuia.

Apoi şi-a luat privirile de la el.

Observă că şi la ea se uitau oamenii cu aceeaşi stăruinţă, că erau oameni în jurul ei, că râdea şi că răspundea la întrebări.

Nu se aşteptase la o mulţime atât de mare. Umpluseră platforma, calea ferată, piaţa de dincolo de gară; stăteau pe acoperişurile vagoanelor de marfă de pe margini, la ferestrele fiecărei case vizibile. Ceva i-a atras aici, ceva din atmosferă, ceva ce, în ultimul moment, l-a făcut pe James Taggart să ia şi el parte la inaugurarea liniei John Galt. Ea îi interzisese să participe.

— Dacă vii, Jim, i-a spus ea, o să te dau afară din propria ta gară. Ăsta e un eveniment pe care n-o să-l vezi.

Apoi l-a ales pe Eddie Willers să reprezinte Taggart Transcontinental la inaugurare.

A privit mulţimea şi a simţit, simultan, uimire pentru că ei se uitau la ea, când acest eveniment îi aparţinea în asemenea măsură, că niciun tip de comunicare cu ceilalţi nu era posibil, şi, de asemenea, un sentiment al sincronizării – pentru că ei trebuiau să fi fost prezenţi aici, deoarece privelişte a unei realizări este cel mai de preţ cadou pe care o fiinţă umană îl poate face celor din jur.

Nu simţea niciun fel de furie faţă de nimeni de pe pământ. Lucrurile pe care ea le-a avut de suportat se retrăseseră acum într-o ceaţă exterioară, ca o durere care încă există, dar care nu mai are puterea să doară. Nimic din toate astea nu mai putea conta în faţa realităţii acestui eveniment, pentru că ziua aceea avea o semnificaţie copleşitoare, acută şi limpede, ca stropii de soare de pe argintiul locomotivei, şi toţi trebuiau să o vadă acum, nimeni nu mai putea să se îndoiască, iar ea nu mai putea să urască pe nimeni.

Eddie Willers se uita la ea. Stătea pe peron, înconjurat de conducătorii de la Taggart, de şefii de divizie, de lideri ai opiniei publice şi de diverse oficialităţi care fuseseră convinse, mituite sau ameninţate să emită un permis de circulaţie în interiorul localităţilor, pentru un tren, cu o sută de mile pe oră. Pentru prima dată, pentru această zi şi pentru acest eveniment, titlul de vicepreşedinte devenise real pentru el şi îl purta cu demnitate. Dar, în timp ce vorbea cu cei din jur, ochii lui continuau să o urmărească pe Dagny prin mulţime. Era îmbrăcată în pantaloni albaştri şi cămaşă, inconştientă de datoriile oficiale – i le lăsase lui, grija ei principală era acum trenul, ca şi cum ea ar fi fost doar un membru al echipajului.

Ea l-a văzut, s-a apropiat şi a dat mâna cu el; zâmbetul ei era o sumă a tuturor lucrurilor pe care nu şi le spuseseră.

— Păi, Eddie, acum eşti Taggart Transcontinental.

— Da, i-a răspuns solemn, cu o voce scăzută.

Reporterii, curioşi, au tras-o de lângă el. Îi adresau şi lui întrebări.

— Domnule Willers, care este politica Taggart Transcontinental în legătură cu această linie?

— Ei bine, Taggart Transcontinental este doar un observator dezinteresat, nu-i aşa, domnule Willers?

A dat cele mai bune răspunsuri pe care le-a putut formula. Se uita cum bate soarele pe o locomotivă Diesel. Dar ceea ce vedea era soarele într-o poieniţă din pădure şi o fată de doisprezece ani care îi spunea că, într-o zi, va ajunge să conducă un sistem feroviar.

Se uita de la depărtare, în timp ce echipajul trenului stătea aliniat în faţa locomotivei ca să facă faţă unei echipe strălucitoare de fotografi. Dagny şi Rearden zâmbeau ca şi cum ar fi pozat pentru fotografiile dintr-o vacanţă de vară. Pat Logan, mecanicul, un bărbat scund, viguros, cu păr cărunt şi cu o faţă enigmatică, poza într-o ipostază de indiferenţă amuzată. Ray Mekim, fochistul, un tânăr uriaş, aspru, rânjea cu un aer de stânjeneală şi, totodată, de superioritate. Restul echipajului arăta de parcă urma să facă o farsă înspre camerele foto. Un fotograf spuse râzând:

— Nu puteţi să arătaţi şi voi ca şi cum aţi fi condamnaţi la moarte, vă rog? Asta vrea editorul.

Dagny şi Rearden răspundeau la întrebările presei. Nu exista nicio

nuanţă de persiflare în răspunsurile lor, nicio răutate. Erau fericiţi. Vorbeau de parcă întrebările ar fi fost puse cu cele mai bune intenţii. Inevitabil, într-un moment neobservat de nimeni acest fapt a devenit adevăr:

— Ce aşteptaţi să se întâmple în cursul acestei călătorii? l-a întrebat un reporter pe unul dintre frânari. Credeţi că veţi ajunge la destinaţie?

— Cred c-o să ajungem, i-a spus frânarul, şi tu crezi la fel, frate.

— Domnule Logan, aveţi copii? Aţi făcut vreo asigurare în plus? Mă gândesc doar la pod, să ştiţi.

— Nu trece podul acela până nu ajung eu la el, răspunse Pat Logan cu dispreţ.

— Domnule Rearden, de unde ştiţi că şinele dumneavoastră vor rezista?

— Bărbatul care i-a învăţat pe oameni cum să facă o tiparniţă, spuse Rearden, *el* de unde a ştiut?

— Spuneţi-mi, domnişoară Taggart, ce va susţine un tren de şapte mii de tone pe un pod de trei mii de tone?

— Judecata mea, răspunse ea.

Oamenii de presă, care-şi dispreţuiau propria profesie, nu ştiau de ce se bucură astăzi de ea. Unul dintre ei, un tânăr cu câţiva ani de publicitate negativă în urmă şi cu un aer cinic de două ori mai mare decât vârsta lui, spuse dintr-odată:

— Ştiu ce mi-aş dori eu să fiu: mi-aş dori să fiu un om care se ocupă de *ştiri*.

Limbile ceasului de pe clădirea gării arătau 3:45. Echipajul se porni către vagonul de serviciu de la capătul îndepărtat al trenului. Mişcările şi zgomotele mulţimii erau copleşitoare. Fără vreo intenţie conştientă, oamenii amuţiseră.

Dispecerul primise veşti de la fiecare operator local de pe lungimea căii ferate, care şerpuia prin munţi până la sonda petrolieră Wyatt la trei sute de mile distanţă. Ieşi din clădirea gării şi, privind-o pe Dagny, dădu semnalul de liberă trecere. Stând lângă locomotivă, Dagny şi-a ridicat mâna, repetând gestul lui în semn de ordin recepţionat şi înţeles.

Şirul lung de vagoane acoperite se întindea până în depărtare, sub forma unor dreptunghiuri conectate ca o coloană vertebrală. Când mâna conductorului s-a legănat prin aer, departe, la capăt, ea şi-a mişcat mâna într-un semnal de răspuns.

Rearden, Logan şi Mekim stăteau tăcuţi, ca la un semn de atenţionare, lăsând-o pe ea să fie prima care urcă la bord. Când ea a început să urce treptele de pe partea laterală a locomotivei, un reporter s-a gândit să-i pună o întrebare pe care nu i-o adresase încă:

— Domnişoară Taggart, strigă el în spatele ei, cine este John Galt?

Ea se întoarse, ţinându-se cu o mână de o bară de metal, suspendată pentru un moment deasupra capetelor din mulţime.

— Noi suntem! răspunse ea.

Logan o urmă în cabină, apoi Mekim; Rearden se urcă ultimul, apoi uşa locomotivei se închise şi fu asigurată.

Luminile semaforului erau verzi. Erau lumini verzi şi între şine, jos, pe pământ, mergând până în depărtare, unde şinele făceau un viraj, iar la curbă se afla, de asemenea, o lumină verde, pe lângă vegetaţia verde a verii, care şi ea arăta de parcă ar fi fost o lumină.

Doi bărbaţi ţineau o panglică albă de mătase întinsă peste şine în dreptul locomotivei. Erau administratorul de la Divizia Colorado şi inginerul-şef al lui Nealy, care au rămas la postul lor de muncă. Eddie Willers avea să taie panglica pe care cei doi o ţineau şi, astfel, era inaugurată noua cale ferată.

Fotografii l-au imortalizat cu atenţie, cu foarfeca în mână, cu spatele la locomotivă. Avea să repete ceremonia de două-trei ori, au explicat ei, ca să le ofere o varietate de cadre; aveau o bucată de panglică nouă, pregătită pentru asta. Era pe punctul de a îndeplini sarcina, apoi se opri.

— Nu, spuse el brusc. Nu va fi o prefăcătorie.

Pe o voce de autoritate calmă, vocea unui vicepreşedinte, ordonă, arătând către camere:

— Daţi-vă mai în spate, mult mai în spate. Faceţi o singură fotografie atunci când o tai, apoi daţi-vă din drum, repede.

Au făcut cum li s-a spus, mişcându-se pripiţi cât mai în spate pe linie. Mai rămăsese doar un minut. Eddie s-a întors cu spatele la camere şi a rămas între şine, cu faţa către locomotivă. Ţinea foarfecele pregătit deasupra panglicii albe. Şi-a dat jos pălăria şi a aruncat-o pe margine. Se uita în sus, către locomotivă. O adiere albă îi mişcă părul blond. Locomotiva era un scut măreţ, argintiu, care purta emblema lui Nat Taggart.

Eddie Willers îşi ridică mâna în timp ce limbile ceasului din gară ajunseseră la ora patru.

— Dă-i drumul, Pat! strigă el.

În momentul în care locomotiva porni, el tăie panglica albă şi se dădu din drum.

Văzu de pe margine fereastra compartimentului plecând şi pe Dagny care îi făcea cu mâna într-un salut de răspuns. Apoi locomotiva dispăru, iar el stătea şi se uita la peronul aglomerat apărând şi dispărând în timp ce vagoanele treceau pe lângă el.

* * *

Şinele albastru-verzui fugeau ca să se întâlnească, ca două jeturi care porneau dintr-un singur punct de dincolo de orizont. Traversele

se topiră, pe când se apropiau, într-un curent neted care curgea pe sub roţi. O dâră neclară se lipi de o parte a locomotivei, de jos, de pe pământ. Copacii şi stâlpii de telegraf ţâşneau într-o privelişte fugară şi treceau de parcă ar fi fost traşi înapoi. Câmpiile verzi se întindeau în urma lor, pierzându-se uşor în zare. La capătul cerului, unduirea prelungă a munţilor se mişca în sens invers, părând că aceştia urmăresc trenul.

Ea nu simţea nicio roată sub podea. Mişcarea era un zbor lin, cu o viteză susţinută, ca şi cum locomotiva ar fi fost suspendată deasupra şinelor, călătorind purtată de un curent. Nu simţea viteza. Era bizar ca luminile verzi ale semnalelor să-şi continue apropierea şi să treacă pe lângă ei, la fiecare câteva secunde. Ştia că semnalele luminoase se aflau la distanţe de trei kilometri.

Acul vitezometrului din faţa lui Pat Logan se menţinea în dreptul cifrei 100.

Ea şedea pe scaunul fochistului şi arunca din când în când câte o privire către Pat Logan. El stătea uşor aplecat în faţă, relaxat, cu o mână sprijinindu-i-se uşor pe acceleraţie, ca din întâmplare; dar privirea îi era fixată pe calea ferată din faţă. Avea dexteritatea unui expert, atât de sigură că părea firească, dar era îndemânarea unei concentrări uriaşe, concentrarea asupra sarcinii a cuiva care are certitudinea absolutului. Ray Mekim stătea pe o bancă în spatele lui. Rearden se afla în centrul cabinei.

Stătea, cu mâinile în buzunar, cu picioarele depărtate, bine ancorat în mişcare, privind înainte. Nu era nimic acum care să-i atragă atenţia pe marginea drumului: se uita la şine.

Posesiunea, se gândi ea, uitându-se înapoi la el, nu existau oare oameni care nu cunoşteau nimic despre natura ei şi care se îndoiau de realitatea ei? Nu, posesiunea nu era făcută din hârtii, sigilii, alocaţii şi permisiuni. Acolo era, în ochii lui.

Sunetul care umplea cabina părea să facă parte din spaţiul pe care-l traversau. Acolo erau bâzâitul înfundat al motoarelor – clinchetul mai ascuţit al multor bucăţi care sunau în felurite suspine metalice – şi muzica înaltă, subţire a panourilor de sticlă care tremurau.

Obiectele treceau fulgerător pe lângă ei – un rezervor de apă, un copac, o cocioabă, un siloz pentru cereale. Aveau o mişcare de ştergător de parbriz: urcau, descriind o curbă, şi coborau la loc. Liniile de telegraf se întreceau într-o cursă continuă cu trenul, ridicându-se şi coborând din stâlp în stâlp, într-un ritm egal, precum cardiograma unei bătăi de inimă înscrisă pe cer.

Se uită înainte, la zarea care topea şinele şi distanţa, o zare care ar putea în orice moment să se modeleze sub chipul unui dezastru. Se întrebă de ce se simţea mai în siguranţă decât s-a simţit vreodată într-un vagon din urma locomotivei, mai în siguranţă aici, unde se părea

că, dacă ar apărea vreun obstacol, pieptul ei şi parbrizul de sticlă ar fi primele care s-ar zdrobi de el. Zâmbi, pricepând răspunsul: era siguranţa de a fi primul, cu vedere completă şi cunoaştere completă a destinului cuiva – nu sentimentul orb de a fi tras în necunoscut de o putere necunoscută. Era cea mai măreaţă senzaţie pe care ţi-o poate da existenţa: nu să ai încredere, ci să ştii.

Foile de sticlă ale ferestrelor din cabină făceau întinderea câmpiilor să pară şi mai vastă: pământul arăta la fel de deschis mişcării precum era deschis vederii. Totuşi, nimic nu era îndepărtat şi nimic nu era inaccesibil. Abia ce sesiză luciul unui lac aflat din faţa lor – şi în secunda următoare era în dreptul lor, apoi trecuseră de el.

Era un spaţiu ciudat între atingere şi vedere, se gândi, între dorinţă şi îndeplinire, între – cuvintele se conectară acut în mintea ei, după o oprire tulburătoare – trup şi suflet. Prima dată, viziunea, apoi forma fizică de a o exprima. Prima dată, gândul, apoi mişcare cu ţintă clară pe linia dreaptă a unui singur drum spre un gol ales. Ar putea unul să aibă vreo semnificaţie fără celălalt? Nu era diabolic să-ţi doreşti fără să te mişti – sau să te mişti fără un scop? Invidia cui a fost, care s-a strecurat prin lume, chinuindu-se să le separe şi să le folosească împotriva lor?

Dădu din cap. Nu voia să se gândească sau să se întrebe de ce lumea care rămăsese în urma ei era cum era. Nu-i păsa. Zbura departe de ea cu viteza de o sută de mile pe oră. Se îndreptă către geamul deschis de lângă ea şi simţi viteza vântului, fluturându-i părul de pe frunte. Se relaxă, fără a fi conştientă de nimic altceva decât de plăcerea pe care i-o oferea.

Cu toate acestea, mintea ei încă zburda. Frânturi de gânduri îi trecură prin conştiinţă, precum stâlpii de telegraf pe lângă şine. Plăcere fizică? se gândi ea. Acesta e un tren făcut din oţel… călătorind pe şine de metal Rearden… pus în mişcare de energia motorinei care arde şi a generatoarelor electrice… e o senzaţie fizică a unei mişcări fizice în spaţiu… dar asta e cauza şi semnificaţia a ceea ce simt eu acum?… Se numeşte plăcere josnică, animală – sentimentul acesta că nu mi-ar păsa dacă şinele s-ar rupe în bucăţi sub noi acum – nu o vor face, dar nu mi-ar păsa, pentru că am trăit asta? O plăcere josnică, fizică, materială, degradantă a corpului?

Zâmbi, ochii ei se închiseră, iar vântul îi trecea prin păr.

Deschise ochii şi observă că Rearden se uita în jos la ea. Era aceeaşi privire cu care se uitase la calea ferată. Îşi simţi puterea de decizie înfrântă de o singură lovitură neclară, care-i făcuse orice mişcare imposibilă. Îi întâlni privirea, în timp ce se lăsa pe spate în scaun, iar vântul îi lipea materialul subţire al cămăşii de trup.

Se uită în altă parte şi îşi întoarse din nou privirea către imaginea pământului desfăşurându-se în faţa lor.

Nu voia să se gândească, dar fluxul gândului merse mai departe, precum bâzâitul motoarelor sub sunetele locomotivei. Se uită de jur împrejur în cabină. Plasa de metal delicat a tavanului, se gândi, şirul de nituri din colţ, susţinând fâşii de metal sudate împreună – cine le-a făcut? Forţa brută a muşchilor bărbaţilor? Cine a făcut posibil ca cele patru cadrane şi cele trei manete din faţa lui Pat Logan să ţină în frâu puterea incredibilă a celor şaisprezece motoare din spatele lor şi să o transmită la controlul fără efort al mâinii unui om?

Aceste lucruri şi capacitatea din care se năşteau – era acesta ţelul pe care oamenii îl considerau malefic? Asta era ceea ce ei numeau o problemă ruşinoasă a lumii concrete? Era aceasta starea de a accepta să fii sclav al materiei? Era aceasta capitularea omului în faţa corpului său?

Dădu din cap, de parcă şi-ar fi dorit să arunce acest subiect pe geam şi să-l lase să se fărâmiţeze undeva, de-a lungul şinelor. Privi soarele de deasupra câmpiilor de vară. Nu trebuia să se gândească, pentru că aceste întrebări erau doar detalii ale unui adevăr pe care ea îl ştia şi-l ştiuse mereu. Lasă-le să treacă precum stâlpii de telgraf. Lucrul pe care îl ştia era asemenea firelor de telegraf care zburau deasupra, într-o linie neîntreruptă. Cuvintele potrivite pentru asta, şi pentru această călătorie, şi pentru sentimentul ei, şi pentru întreaga omenire de pe faţa pământului erau: „E atât de simplu şi atât de corect!”

Se uită afară, la întinderea ţării. Devenise conştientă de ceva timp de figurile umane care apăreau cu o regularitate stranie pe marginea căii ferate. Dar treceau atât de repede că nu putea să le înţeleagă rostul până când, precum pătrăţelele unei benzi de film, secvenţe scurte se uniră într-un întreg şi înţelese. Calea ferată era păzită de la terminarea acesteia, dar ea nu angajase lanţul uman pe care îl văzuse întins afară. O figură solitară stătea la fiecare post de o milă. Unii erau tineri şcolari, unii erau atât de bătrâni, că siluetele lor păreau încovoiate sub cer. Cu toţii erau înarmaţi cu ce găsiseră, de la carabine scumpe la muschete antice. Cu toţii purtau şepci de la căile ferate. Erau fiii angajaţilor de la Taggart şi bărbaţi bătrâni care se pensionaseră după o viaţă întreagă de lucru pentru Taggart. Veniseră, nechemaţi, să păzească acest tren. În vreme ce locomotiva trecea pe lângă el, fiecare om în parte se îndrepta, cu rigoare, şi-şi ridica arma în semn de salut milităresc.

Când înţelese, pufni în râs, deodată, cu bruscheţea unui plâns. Râdea, tremurând, ca un copil; sunetele ei erau ca nişte suspine de ajutor. Pat Logan încuviinţă din cap, cu un zâmbet slab; observase garda de onoare cu mult timp în urmă. Se îndreptă către geamul deschis, iar mâna ei se mişcă în curbe mari de triumf, făcând cu mâna oamenilor de lângă şine.

Pe creasta unui deal din depărtare, văzu un grup de oameni şi mâinile lor fluturând pe cer. Casele cenuşii ale unui sat erau risipite pe o vale, ca şi cum ar fi fost aruncate acolo cândva şi uitate; liniile acoperişurilor se balansau deformându-se, iar anii şterseseră culoarea pereţilor. Probabil că acolo locuiseră generaţii după generaţii, cu nimic care să marcheze trecerea timpului lor în afară de mişcarea soarelui de la est la vest. Acum, aceşti oameni au urcat dealul ca să vadă o cometă cu vârf argintiu, care ţâşneşte peste câmpiile lor ca un claxon care sparge o linişte grea.

Când casele începură să fie din ce în ce mai dese şi mai aproape de calea ferată, ea văzu oameni la ferestre, pe terase, pe acoperişuri îndepărtate. Văzu mulţimi care blocau drumurile la intersecţiile cu calea ferată. Drumurile dispăreau fluturând precum paletele unui ventilator, iar ea nu putea să distingă figuri umane, doar mâinile lor salutând trenul ca nişte crengi fluturând în bătaia vântului. Stăteau sub semnalele luminoase roşii de avertizare, sub semnale scriind: „Opriţi. Priviţi. Ascultaţi.”

Gara pe lângă care zburaseră, când treceau printr-un oraş cu o sută de mile pe oră, era o sculptură mişcătoare de oameni de pe peron până pe acoperiş. Văzu tremurul de mâini care salutau, de pălării care erau aruncate în aer, ceva care se lovi de partea laterală a locomotivei – un buchet de flori.

În timp ce milele se adunau în urma lor, oraşele treceau pe lângă ei cu gări în care nu s-au oprit, cu mulţimi de oameni care veniseră doar să vadă, să aclame şi să spere. Văzu ghirlande de flori pe sub streşinile înnegrite ale vechilor gări, flamuri roşu-alb-albastre pe pereţii roşi de vreme. Era ca în fotografiile pe care le văzuse – şi invidiase – în cărţile şcolare de istorie a căilor ferate, din era când oamenii se adunau să întâmpine prima cursă a trenului. Era ca pe vremea când Nat Taggart se mutase în cealaltă parte a ţării, iar opririle sale pe drum erau marcate de oameni nerăbdători să vadă reuşita. Vremea aceea, se gândi ea, a trecut; trecuseră generaţii, cu niciun eveniment de întâmpinat nicăieri, cu nimic de văzut, în afară de crăpăturile care se măreau an de an pe pereţii construiţi de Nat Taggart. Cu toate acestea, oameni veniseră din nou, aşa cum veniseră pe vremea lui, atraşi de aceeaşi chemare.

Se uită la Rearden. Stătea sprijinit de perete, nepăsător la mulţimile de oameni, indiferent la admiraţie. Observa performanţa şinelor şi a trenului cu concentrarea unui expert pentru care totul înseamnă interes profesional; înfăţişarea sa sugera că ar da la o parte, ca irelevant, orice gând precum „Le place”, pe când gândul care îi răsuna în minte era „Funcţionează!”

Silueta lui înaltă, în costum format din pantaloni şi cămaşă gri, arăta ca şi cum corpul său ar fi fost pregătit de acţiune. Pantalonii îi

accentuau liniile lungi ale picioarelor, postura uşoară, fermitatea cu care-şi ţinea fără efort echilibrul, fiind pregătit să se arunce înainte în orice clipă; mânecile scurte accentuau forţa mâinilor sale uscăţive; cămaşa descheiată îi lăsa la vedere pielea fermă a pieptului.

Îşi întoarse privirea, realizând deodată că s-a uitat la el mult prea des. Dar această zi nu era legată prin nimic de trecut sau de viitor – gândurile ei erau rupte de orice implicaţii; nu vedea nicio semnificaţie suplimentară, doar imediata imensitate a sentimentului că era întemniţată alături de el, sigilaţi fiind împreună în acelaşi cub de aer, proximitatea prezenţei lui accentuând concreteţea acelei zile, la fel cum şinele lui scoteau în evidenţă zborul trenului.

Se întoarse intenţionat şi se uită la el. El o privea. Nu-şi întoarse privirea, ci se uită în ochii ei, rece şi semnificativ. Ea îi zâmbi sfidător, nelăsându-l să conştientizeze semnificaţia completă a zâmbetului ei, ştiind doar că a fost cea mai tare lovitură pe care i-o putea arunca feţei lui inflexibile. Simţi o dorinţă subită să-l vadă tremurând, să-i smulgă un suspin. Îşi întoarse capul, încet, simţind un amuzament nesăbuit, întrebându-se de ce îi vine greu să respire.

Stătea rezemată pe spate în scaunul ei, privind înainte, ştiind că el era la fel de conştient de ea precum ea era de el. Simţi plăcere în sfiala neobişnuită pe care i-o provoca. Când îşi încrucişa picioarele, când se lăsa pe mână sprijinindu-se de geam, când îşi dădea părul la o parte de pe frunte, fiecare mişcare a corpului ei era subliniată de un sentiment pentru care cuvintele nemărturisite erau: „El vede asta?”

Oraşele fuseseră lăsate în urmă. Calea ferată trecea prin locuri care deveneau din ce în ce mai aspre şi mai nepăsătoare, fără ca apropierea să mai fie posibilă. Şinele continuau să dispară după curbe, iar culmile dealurilor continuau să vină mai aproape, ca şi cum câmpiile ar fi fost împăturite. Traseele stâncoase plate din Colorado înaintau către marginea şinelor, iar întinderile îndepărtate de cer treceau valuri de munţi albăstrui.

Mult mai în faţă, au văzut un fuior de fum deasupra hornurilor fabricilor, apoi pânza unei centrale electrice şi vârful singuratic al unei structuri de metal. Se apropiau de Denver.

Ea se uită la Pat Logan. El se aplecă un pic mai mult; văzu o uşoară încordare în degetele de la mână şi în privire. Ştia la fel de bine ca ea pericolele traversării unui oraş la viteza cu care călătoreau.

A fost un şir de minute, dar l-au simţit ca pe un întreg. Întâi, au văzut formele solitare, fabricile, rostogolindu-se peste parbrizul lor, apoi siluetele au dispărut în înceţoşarea străzilor, apoi o deltă de şine s-a împrăştiat în faţa lor, precum gura unui coş de fum absorbindu-i prin gara Taggart, cu nimic altceva care să-i protejeze decât lumini verzi împrăştiate peste tot pe jos; de la înălţimea cabinei au văzut vagoane de marfă pe roţi, trecând pe lângă ei la fel de repede ca

panglicile plate ale acoperişurilor; gaura neagră a staţiei de tren zbură către feţele lor; se izbiră de o explozie de sunete, bătăile roţilor, panourile de sticlă ale unei arcade şi ţipetele de bucurie ale unei mulţimi care se legăna ca un lichid în întuneric printre coloane de oţel – zburau către o arcadă radiantă, iar luminile verzi care atârnau pe cerul deschis, luminile verzi erau ca nişte mânere de uşi ale spaţiului, deschizând uşă după uşă înaintea lor. Apoi, dispărând după ei, străzile sufocate de trafic, ferestrele deschise, ticsite cu figuri umane, sirenele care ţipau şi – din vârful unui zgârie-nori îndepărtat – un nor de fulgi de zăpadă de hârtie licărind prin aer, aruncaţi de cineva care a văzut trecerea unui glonţ de argint printr-un oraş oprit să-l privească.

Apoi erau din nou afară, pe un povârniş stâncos şi, cu o repeziciune şocantă, munţii erau în faţa lor, ca şi cum oraşul i-ar fi aruncat direct spre un zid de granit, iar o bordură subţire i-ar fi prins la timp. Erau agăţaţi pe muchia unei stânci verticale, cu pământul rostogolindu-se sub ei şi cu podoabe gigantice de bolovani întortocheaţi ieşind din pământ şi blocând lumina soarelui, lăsându-i să călătorească printr-un apus albăstrui, fără nicio urmă de cer sau de pământ.

Curbele şinelor deveniseră cercuri rotitoare printre pereţii care înaintau ca să-i îndepărteze de pe marginile lor. Dar calea ferată îi străpungea uneori, ori poate munţii se dădeau la o parte, deschizându-se ca două aripi în vârful şinelor – o aripă verde, făcută din ace verticale, cu pini întregi servind ca fire pentru un covor gros – cealaltă brun-roşcată, făcută din stâncă goală.

Privi în jos pe geam şi văzu marginea argintie a locomotivei atârnând deasupra unui spaţiu gol. Cu mult mai jos, firul subţire al unui râu curgea de pe un prag pe altul, iar ferigile care atârnau în jos către apă erau vârfurile tremurătoare ale unor mesteceni. Văzu şirul de vagoane din spatele locomotivei şerpuind pe o pantă de granit, iar mile de versant accidentat mai în jos, văzu buclele de şină verde-albăstruie descolăcindu-se în urma trenului.

Un zid de piatră ţâşni în sus în drumul lor, umplând parbrizul, întunecând cabina, atât de aproape încât părea că rămăşiţa lor de timp nu i-ar mai fi lăsat să scape. Dar auzi scrâşnetul roţilor pe acea curbă, lumina veni năvălind înapoi, şi văzu o întindere deschisă de cale ferată pe o stâncă îngustă. Stânca se termina în spaţiu. Botul locomotivei era îndreptat direct către cer. Nu era nimic ce putea să-i oprească decât două fâşii de metal verde-albăstrui prinse într-o curbă de-a lungul stâncii.

Să iei violenţa izbitoare a şaisprezece motoare, se gândi ea, atacul a şapte mii de tone de oţel şi marfă, să rezişti acesteia, să o apuci şi să o răsuceşti în jurul unei curbe, era fapta imposibilă făcută de două fâşii de metal, nu mai late decât mâna ei. Ce o făcea posibilă? Ce forţă le-a dat unor aranjamente nevăzute de molecule puterea de care

depindeau vieţile lor şi vieţile tuturor oamenilor care aşteptau cele optzeci de vagoane de marfă? Văzu mâinile şi faţa unui bărbat în lumina unui cuptor de laborator, deasupra lichidului albicios al unei mostre de metal.

Se simţea cuprinsă de o emoţie pe care nu o putea controla, precum a unui lucru ce erupe. Se îndreptă către uşa compartimentului motor, o deschise spre un jet ţipător de sunet şi pătrunse în bătăile inimii locomotivei.

Pentru moment, era de parcă totul s-ar fi redus la un singur simţ, simţul auzului, iar ceea ce a rămas din auzul ei era doar un ţipăt lung, ascendent, descendent, ascendent. Stătea într-o cameră de metal sigilată ce se balansa, uitându-se la giganticele generatoare. Dorise să le vadă, pentru că sentimentul de triumf din ea era legat de ele, de dragostea ei pentru ele, de motivul meseriei pe viaţă pe care şi-o alesese. În claritatea anormală a unei emoţii violente, simţea că era pe punctul de a pricepe ceva ce nu a ştiut niciodată şi trebuia să ştie. Râse cu zgomot, dar nu auzi nimic; nimic nu putea fi auzit prin explozia continuă.

— Linia John Galt! zbieră ea, pentru amuzamentul de a-şi simţi vocea smulsă de la buze.

Se mişcă încet, pe lungimea compartimentul motor, printr-un pasaj îngust dintre motoare şi perete. Simţea indecenţa unui intrus, de parcă ar fi pătruns în interiorul unei creaturi vii, sub pielea ei argintie, şi i-ar fi văzut viaţa bătând în cilindri de metal gri, în bobine întortocheate, în tuburi sigilate, în rotirea convulsivă a lamelor în cuşti de sârmă. Complexitatea imensă a situetei de deasupra ei era drenată de canale invizibile, iar violenţa care urla înăuntrul ei era condusă la acele fragile de pe ecrane de sticlă, în puncte verzi şi roşii ce sclipeau pe panouri, în cabinete înalte, subţiri, inscripţionate „înaltă tensiune”.

De ce a simţit mereu sentimentul acela exaltant de încredere când se uita la maşinării? se gândi. În aceste forme gigantice, două aspecte care ţin de inuman erau evident absente: lipsa motivului şi lipsa scopului. Fiecare parte a motoarelor era un răspuns încorporat pentru „De ce?” şi „Pentru ce?” – precum paşii unui curs al vieţii ales de genul de minte pe care ea îl venera. Motoarele erau un cod moral proiectat în oţel.

Ele *sunt* vii, se gândi ea, pentru că sunt forma fizică a acţiunii unei puteri vii – a acelei minţi care a fost capabilă să înţeleagă întregul acestei complexităţi, să-i dea un scop, să-i dea o formă. Pentru o secundă, i se păru că motoarele erau transparente şi că ea le vedea reţeaua sistemului nervos. Era o reţea de conexiuni, mai complexă, mai crucială decât toate sârmele şi circuitele lor: conexiunile raţionale făcute de acea minte umană care a dat formă oricărei părţi din ele pentru prima dată.

Ele *sunt* vii, se gândi ea, dar sufletele lor le acţionează prin telecomandă. Sufletul lor este în fiecare om care are capacitatea să egaleze această realizare. Dacă sufletul ar dispărea de pe pământ, motoarele s-ar opri, pentru că aceea e puterea care le face să meargă, nu cilindrii de oţel, care ar deveni pete de rugină pe pereţii peşterilor fiarelor tremurătoare – puterea unei minţi vii, puterea gândului, şi a deciziei, şi a scopului.

Îşi croia drum înapoi spre cabină, simţind că ar vrea să râdă, să îngenuncheze sau să îşi ridice mâinile, dorindu-şi să poată elibera ceea ce simţea, ştiind că nu avea nicio formă de exprimare.

Se opri. Îl văzu pe Rearden stând în pragul uşii de la cabină. Se uita la ea ca şi cum ar fi ştiut de ce fugise şi ce simţise. Stăteau nemişcaţi, corpurile lor devenind priviri care se întâlniră în încăpere. Bătăile din ea erau una cu bătăile motorului – şi se simţea de parcă amândouă ar fi provenit de la el; ritmul pulsant i-a anihilat voinţa. S-au întors în cabină, în tăcere, ştiind că a existat între ei un moment care nu trebuia menţionat.

Stâncile din faţă erau de un auriu sclipitor, lichid. Fâşii de umbre se lungeau peste văile din urmă. Soarele cobora spre vârfuri în vest. Mergeau spre vest şi în sus, spre soare.

Când au văzut coşurile industriale din valea îndepărtată, cerul se adâncise în culoarea verde-albăstruie a şinelor. Era unul dintre oraşele noi din Colorado, oraşele care au crescut ca o radiaţie a sondelor petroliere Wyatt. Văzu liniile ascuţite ale caselor moderne, acoperişuri plate, plăci măreţe de geamuri. Era prea departe ca să distingă oamenii. În momentul în care a crezut că ei nu vor privi trenul de la acea distanţă, o rachetă ţâşni dintre clădiri, se ridică deasupra oraşului şi explodă într-o fântână de stele aurii pe cerul întunecat. Oameni pe care nu-i putea vedea se uitau la linia continuă a trenului pe latura versantului şi trimiteau un salut, o pană singuratică de foc în amurg, simbolul celebrării sau al unui mesaj de ajutor.

După următoarea curbă, într-o deschidere neaşteptată asupra orizontului, văzu două puncte de lumină electrică, alb şi roşu, joase, pe cer. Nu erau avioane – văzuse conurile de grinzi de metal care le susţineau – şi, în acel moment, ştiu că erau sondele Wyatt Oil, vedea că şinele se îndreaptă la vale, că pământul se deschidea erupând, ca şi cum munţii ar fi fost daţi la o parte, iar la fund, la baza dealului Wyatt, peste crăpătura întunecată a canionului, văzu podul din metal Rearden.

Zburau în jos, uitase de gradaţia grijulie, marile curbe ale coborârii gradate, se simţea de parcă trenul ar plonja în jos, cu capul înainte, privi podul cum creştea ca să-i întâmpine – un tunel mic, pătrat de dantelă metalică, nişte grinzi încrucişate în aer, verde-albăstrui, şi strălucind, atinse de raza lungă de lumină a apusului din vreo

crăpătură a barierei munţilor. Lângă pod erau oameni, pata întunecată a unei mulţimi, dar nu se putea gândi la ei. Auzi sunetul crescând, accelerat al roţilor şi un sunet, o muzică auzită în tandem cu ritmul roţilor continua să-i zdruncine mintea, crescând în volum – izbucnise brusc în cabină, dar ştia că era doar în mintea ei: Concertul al Cincilea al lui Richard Halley, se gândi: l-a scris pentru asta? a cunoscut el un sentiment ca acesta? – mergeau mai repede, părăsiseră pământul, se gândi ea, aruncaţi de munţi ca de pe o trambulină, călătoreau acum prin spaţiu – nu e un test corect, se gândi ea, nu vom atinge acel pod; văzu faţa lui Rearden deasupra ei, îl privi în ochi, iar capul ei se lăsă pe spate, în aşa fel încât faţa ei stătea nemişcată sub a lui; au auzit un zgomot răsunător de metal, au auzit o bătaie de tobe pe sub picioarele lor, liniile diagonale ale podului au trecut fluid pe lângă ferestre cu sunetul unei bare de metal târâte peste drugii unui gard – apoi ferestrele erau clare, abrute, mişcarea plonjonului lor îi împingea acum în sus pe un deal, sondele Wyatt Oil oscilau în faţa lor; Pat Logan se întoarse, privind în sus către Rearden cu o urmă de zâmbet; iar Rearden a spus:

— Asta e.

Semnul de pe marginea unui acoperiş spunea: „Wyatt Junction”. Se holbă, simţind că ceva nu era în regulă, până când şi-a dat seama ce era: semnul nu se mişca. Cel mai puternic şoc al călătoriei era realizarea faptului că locomotiva stătea pe loc.

Auzi voci undeva, se uită în jos şi observă că erau oameni adunaţi pe platformă. Apoi uşa cabinei a fost deschisă: ştia că ea trebuie să fie prima care să coboare şi se apropie de margine. Pentru o secundă, îşi simţi supleţea corpului, ameţeala de a sta complet în aer liber. Apucă barele de metal şi începu să coboare pe scară. Se afla la jumătatea drumului când simţi palmele unui bărbat apucând-o strâns de coaste şi talie, fusese desprinsă de scări, cărată prin aer şi aşezată pe pământ. Nu-i venea să creadă că tânărul care râdea înaintea ei era Ellis Wyatt. Faţa tensionată, batjocoritoare pe care şi-o amintea avea acum puritatea, neastâmpărul şi bunăvoinţa vioaie a unui copil aflat în lumea pentru care fusese făcut.

Se sprijinea de umărul lui, simţindu-se nesigură pe pământul nemişcător, cu braţul lui în jurul ei, râdea, asculta lucrurile pe care el le spunea, răspundea:

— Dar nu ştiai că o vom face?

Peste o clipă, văzu feţele din jurul lor. Erau deţinătorii de obligaţiuni ale liniei John Galt, oamenii care erau Nielsen Motors, Hammond Cars, Stockton Foundry şi toţi ceilalţi. A dat mâna cu ei şi nu a fost niciun discurs; stătea lângă Ellis Wyatt, înclinându-se uşor, dându-şi părul la o parte de pe ochi, lăsându-şi dâre de funingine pe frunte. Dădu mâna cu oamenii din echipajul trenului, fără cuvinte, toţi cu zâmbete pe

faţă. Bliţurile explodau în jurul lor şi oamenii le făceau cu mâna de pe sondele de petrol de pe pantele munţilor. Deasupra capului ei, deasupra capetelor din mulţime, iniţialele TT de pe emblema argintie erau lovite de ultima rază de soare.

Ellis Wyatt preluase controlul. O conducea undeva, mişcarea mâinii sale făcând o cărare pentru ei prin mulţime, când unul dintre oamenii cu camere de filmat se îndreptă către ea.

— Domnişoară Taggart, strigă el, ne veţi da un mesaj pentru public?

Ellis Wyatt arătă către şirul lung de vagoane de marfă.

— A făcut-o deja.

Apoi stătea pe bancheta din spate a unei maşini, mergând prin curbele drumului de munte. Bărbatul de lângă ea era Rearden, şoferul, Ellis Wyatt.

Se opriră la o casă agăţată pe marginea unei stânci, fără alte locuinţe în preajmă, în vastitatea câmpurilor petrolifere împrăştiate pe coastele de sub ea.

— Păi, bineînţeles că rămâneţi la mine acasă peste noapte, amândoi, spuse Ellis Wyatt în timp ce intrau. Unde credeaţi c-o să staţi?

Ea râse.

— Nu ştiu. Nu m-am gândit la toate detaliile.

— Cel mai apropiat oraş e la o distanţă de o oră cu maşina. Acolo s-a dus echipajul vostru: băieţii voştri de la diviziunea locală dau o petrecere în onoarea lor. La fel face tot oraşul. Dar i-am spus lui Ted Nielsen şi celorlalţi că nu vom avea niciun banchet pentru voi şi niciun discurs. Numai dacă vreţi voi.

— Dumnezeule, nu! spuse ea. Mulţumesc, Ellis.

Era întuneric afară când se aşezară la cină într-o cameră care avea ferestre largi şi câteva piese scumpe de mobilier. Cina era servită de o siluetă silenţioasă într-o jachetă albă, singurul locatar al casei, un indian bătrân cu faţa împietrită şi cu maniere curtenitoare. Câteva puncte de foc erau împrăştiate prin cameră, prelingându-se pe geamuri şi dincolo de ele: lumânările de pe masă, luminile de pe sonde şi stelele.

— Crezi că acum ai mâinile pline? spunea Ellis Wyatt. Dă-mi un an doar şi îţi voi da ceva care să te ţină ocupată. Două trenuri de cisterne pe zi, Dagny? Vor fi patru sau şase sau cât de multe îţi doreşti să umplu.

Mâinile sale trecură pe deasupra luminilor de pe munţi.

— Asta? Asta nu e nimic în comparaţie cu ce am de gând. Arătă spre vest. Buena Esperanza Pass. La cinci mile de aici. Toată lumea se întreabă ce fac cu asta. Şist petrolifer. Acum câţiva ani au încetat să mai încerce să scoată petrol din şisturi, pentru că era prea scump. Păi

stai să vezi procesul pe care l-am dezvoltat eu. Va fi cel mai ieftin ulei care-i va stropi în faţă vreodată şi încă un stoc nelimitat, un stoc neatins, care va face cel mai mare zăcământ de petrol să arate ca o baltă cu noroi. Am comandat o conductă? Hank, noi doi va trebui să construim conducte în toate direcţiile către... Ah, îmi cer iertare. Nu cred că m-am prezentat când am vorbit cu tine la gară. Nici măcar nu ţi-am spus numele meu.

Rearden rânji.

— L-am ghicit până acum.

— Îmi cer scuze, nu-mi place să fiu neglijent, dar eram prea entuziasmat.

— În legătură cu ce erai entuziasmat? întrebă Dagny, ochii ei îngustându-se amuzaţi.

Wyatt se uită în ochii ei pentru un moment; răspunsul lui avu un ton de intensitate solemnă, modulată în mod ciudat de o voce zâmbitoare.

— În legătură cu cea mai frumoasă palmă peste faţă pe care am primit-o şi am meritat-o vreodată.

— Vrei să spui, pentru când ne-am întâlnit prima dată?

— Vreau să spun, pentru când ne-am întâlnit prima dată.

— Nu. Aveai dreptate.

— Aveam. Despre totul în afară de tine. Dagny, să întâlneşti o excepţie după ani de... Ah, la naiba cu ei! Vrei să pornesc radioul ca să auzim tot ce se spune despre voi doi în seara asta?

— Nu.

— Bine. Nu vreau să-i aud. Lasă-i să-şi înghită propriile discursuri. Acum se caţără cu toţii pe camionul cu orchestra. Noi suntem orchestra. Se uită la Rearden. Tu de ce zâmbeşti?

— Mereu am fost curios să văd cum eşti.

— Nu am avut niciodată şansa să fiu cum sunt – exceptând seara asta.

— Locuieşti aici singur, în felul ăsta, la mile depărtare de tot?

Wyatt arătă către geam.

— Sunt la câţiva paşi de tot.

— Cum rămâne cu oamenii?

— Am camere de oaspeţi pentru genul de oameni care vin să mă vadă pentru afaceri. Vreau cât se poate de multe mile între mine şi toţi ceilalţi oameni.

Se aplecă pentru a le reumple paharele cu vin.

— Hank, de ce nu te muţi în Colorado? La naiba cu New York şi cu litoralul estic! Asta e capitala renascentismului. A doua Renaştere – nu a picturilor de ulei şi a catedralelor, ci a sondelor de petrol, a centralelor energetice şi a locomotivelor făcute din metal Rearden. Au avut parte de Era de Piatră şi de Era metalelor, iar acum o vor numi

Era metalului Rearden – pentru că nu există nicio limită pentru ceea ce metalul tău a făcut să fie posibil.

— Voi cumpăra câteva mile pătrate în Pennsylvania, spuse Rearden. Cele din jurul uzinelor mele. Ar fi fost mai ieftin să fi construit o filială aici, după cum voiam, dar ştii de ce nu pot – şi la naiba cu ei! O să-i învinge oricum. Voi extinde uzinele – iar dacă ea poate să-mi ofere trei zile de rulare de marfare spre Colorado, intru în competiţie cu tine pentru viitoarea capitală a Renaşterii.

— Dă-mi un an, spuse Dagny, de rulat trenuri pe linia John Galt, dă-mi timp să pun pe picioare sistemul Taggart – şi îţi voi oferi trei zile de rulare de marfare, pe o cale ferată din metal Rearden, de la un ocean la altul!

— Cine a spus cândva că are nevoie de un punct de sprijin? spuse Ellis Wyatt. Dă-mi o prioritate de trecere neobstrucţionată şi le voi arăta cum să mişte Pământul!

Se întrebă ce-i plăcea la sunetul râsului lui Wyatt. Vocile lor, chiar şi a ei, aveau o tonalitate pe care nu o mai auzise până acum. Când se ridicară de la masă, a fost şocată să observe că lumânările erau singura sursă de iluminat din cameră; se simţise de parcă stătuse într-o lumină violentă.

Ellis Wyatt îşi ridică paharul, se uită la feţele lor şi spuse:

— În cinstea lumii, aşa cum pare ea a fi acum!

Şi-a golit paharul dintr-o singură mişcare.

Auzi bubuitul paharului spărgându-se de perete în aceeaşi clipă în care văzu mişcarea – de la arcuirea corpului său la destinderea braţului său, apoi la violenţa teribilă a mâinii sale care aruncă paharul prin cameră. Nu era gestul convenţional al celebrării, ci era gestul unei furii rebele, gestul furios care e mişcarea ca substituent al unui ţipăt de durere.

— Ellis, şopti ea, care e problema?

Se întoarse şi o privi. Cu aceeaşi iuţeală violentă, ochii îi erau limpezi, faţa îi era calmă; ce a speriat-o a fost să-l vadă zâmbind blând.

— Îmi pare rău, spuse el. Nu contează. O să încercăm să ne imaginăm că va dura.

Pământul era pătat de lumina lunii atunci când Wyatt îi conduse la al doilea etaj al casei pe o scară exterioară, în galeria deschisă spre care dădeau uşile camerelor oaspeţilor. Le-a urat noapte bună, iar ei îi auziră paşii îndepărtându-se pe scări. Lumina lunii părea să filtreze sunetele la fel cum filtra culoarea. Paşii s-au pierdut în depărtare, iar atunci când au încetat, liniştea avea calitatea unei solitudini care durase mult timp, ca şi cum nu ar mai fi fost nicio persoană în imediata apropiere.

Nu s-a îndreptat către uşa camerei ei. El nu se mişca. La nivelul

tălpilor lor nu se afla nimic decât o balustradă subţire şi o bucată de spaţiu. Armături ascuţite coborau, cu umbre ce imitau urmele de oţel ale sondelor petroliere, încrucişându-se brusc, linii negre peste petece de piatră încinsă. Câteva lumini, albe şi roşii, tremurau în aer, ca picăturile de ploaie prinse pe colţurile grinzilor de oţel. În depărtare, trei picături mici erau verzi, aliniate de-a lungul căii ferate Taggart. După ele, la capătul spaţiului, la baza unei curbe albe, atârna un dreptunghi împânzit care era podul.

Simţi un ritm fără sunet sau mişcare, o senzaţie de tensiune pulsantă, ca şi cum roţile trenului John Galt încă s-ar mai fi învârtit. Încet, ca răspuns şi ca împotrivire a unei chemări nevorbite, se întoarse ca să-l privească.

Privirea pe care o văzu pe faţa lui o făcu să-şi dea seama pentru prima dată că ea ştiuse că acesta va fi sfârşitul călătoriei. Acea privire nu era aşa cum erau învăţaţi bărbaţii s-o arate, nu era vorba de muşchi relaxaţi, de buze pline de dorinţă şi de o foame lipsită de raţiune. Liniile feţei sale erau trase ferm, oferindu-i o puritate stranie, o precizie ageră a formei, făcând-o curată şi tânără. Gura lui alcătuia o linie serioasă, buzele erau uşor trase înăuntru, evidenţiind conturul formei lor. Doar ochii îi erau înceţoşaţi, pleoapele lor inferioare umflate şi ridicate, privirea lor absorbită de ceea ce părea a fi ură şi durere.

Şocul deveni o amorţeală ce se întindea prin corpul ei; simţi o presiune puternică în gât şi în stomac; nu era conştientă de nimic decât de o convulsie subită, care o împiedica să respire. Dar ceea ce simţea, fără cuvinte pentru asta, era: Da, Hank, da, acum, pentru că face parte din aceeaşi bătălie, într-un fel pe care eu nu-l pot numi… pentru că este fiinţa noastră, împotriva lor… capacitatea noastră extraordinară, pentru care ne torturează, capacitatea de a fi fericiţi… Acum, în felul acesta, fără cuvinte sau întrebări… pentru că o vrem…

Era ca un gest de ură, ca lovitura tăioasă a unui bici învăluindu-i corpul: îi simţi mâinile în jurul ei, îşi simţi picioarele trase lângă el şi pieptul lăsat pe spate sub apăsarea pieptului său, gura lui pe a ei.

Mâna ei se mişcă de la umerii lui la talie, la picioare, eliberând dorinţa nemărturisită a fiecărei părţi din ea atingând-o pe a lui. Când şi-a desprins gura de a lui, râdea fără niciun sunet, în semn de triumf, ca şi cum ar fi spus: „Hank Rearden – austerul, inaccesibilul Hank Rearden al biroului ascetic, al întâlnirilor de afaceri, al negocierilor aspre – ţi le aduci aminte acum? – mă gândesc la asta acum, pentru satisfacţia de a şti că te-am adus aici”. El nu zâmbea, faţa lui era fermă, era faţa unui duşman, i-a smucit capul şi i-a apucat din nou gura, ca şi cum i-ar fi făcut o rană.

L-a simţit tremurând şi se gândi că acesta e genul de suspin pe care voise să-l smulgă de la el – abandonul prin reziduurile rezistenţei

lui torturate. Totuşi, ştia, în acelaşi timp, că triumful era al lui, că râsul ei era tributul plătit lui, că ostilitatea ei însemna supunere, că scopul întregii ei puteri violente era doar ca să-i facă lui victoria mai glorioasă – îi ţinea corpul lipit de al ei, ca şi cum ar fi subliniat dorinţa lui de a o lăsa să ştie că ea era acum doar o unealtă pentru satisfacerea dorinţelor sale, iar victoria lui, ştia, era dorinţa ei de a-l lăsa să o reducă la doar atât. Orice aş fi, se gândi ea, orice mândrie personală aş avea, mândria curajului meu, a muncii mele, a minţii şi a libertăţii mele – *asta* e ceea ce-ţi ofer pentru plăcerile trupului tău, *asta* e ceea ce vreau să foloseşti, – şi faptul că vrei să te foloseşti este cea mai mare recompensă pe care o pot primi.

Luminile ardeau în cele două camere din spatele lor. O apucă de încheietură şi o trânti în interiorul camerei sale, făcând gestul să-i spună că nu avea nevoie de vreun semn de încuviinţare sau de rezistenţă. Încuie uşa, privindu-i chipul. Stând dreaptă, uitându-se în ochii lui, îşi întinse mâna către lampa de pe măsuţă şi o stinse. El se apropie. Aprinse înapoi lumina, cu o singură mişcare dispreţuitoare din încheietură. Îl văzu zâmbind pentru prima dată, un zâmbet lent, zeflemitor, senzual, care accentua scopul acţiunilor sale.

O ţinea pe jumătate întinsă pe pat, îi smulgea hainele de pe ea, în timp ce faţa ei era lipită de el, gura ei mişcându-se în jos pe linia gâtului său, în jos pe umeri. Ştia că fiecare gest al dorinţei ei pentru el îl lovea ca un pumn, că exista un fior de furie sceptică în el, cu toate acestea, ştia că niciun gest nu-i va satisface lăcomia pentru fiecare dovadă de dorinţă din partea ei.

Stătea privindu-i de sus trupul gol, se aplecă, ea îi auzi vocea – era mai mult o declaraţie de triumf plin de dispreţ decât o întrebare:

— Vrei?

Răspunsul ei a fost mai mult un gâfâit decât un cuvânt, ochii ei erau închişi, gura deschisă:

— Da.

Ştia că ceea ce simţea pe pielea mâinilor era materialul cămăşii lui, ştia că buzele pe care le simţea pe gura ei erau ale lui, dar în restul corpului ei nu era nicio distincţie între fiinţa lui şi a ei, aşa cum nu exista nicio barieră între trup şi suflet. Prin toţi paşii anilor din urma lor, paşii pe un drum ales prin curajul unei unice loialităţi: dragostea lor pentru existenţă, ales în conştiinţa faptului că nimic nu va fi de la sine, că omul trebuie să-şi facă propria dorinţă şi propria îndeplinire, prin paşii de modelare a metalului, a şinelor şi a locomotivelor – ei s-au mişcat prin puterea gândului că omul remodelează pământul pentru plăcerea lui, că spiritul omului dă sens materiei neînsufleţite, plăsmuind-o astfel încât să servească ţelului ales. Drumul i-a dus într-un moment în care, ca răspuns pentru cele mai mari valori ale unuia, într-o admiraţie care nu poate să fie exprimată prin altă formă de

tribut, spiritul unuia îşi face trupul să devină tribut, remodelându-l – ca dovadă, ca sancţiune, ca răsplată – într-o singură senzaţie de o aşa intensitate că nicio altă sancţiune a existenţei sale nu e necesară. El îi auzi geamătul din respiraţie, ea simţi tremurul corpului său, în acelaşi moment.

Capitolul IX
Sacrul şi profanul

Ea s-a uitat la benzile strălucitoare de pe pielea braţului ei, care îl acopereau, din loc în loc, ca nişte brăţări, de la încheietura mâinii până la umăr. Erau fâşii de lumină de la jaluzelele geamului unei încăperi străine. A văzut o vânătaie deasupra cotului ei, cu pete închise la culoare care fuseseră sânge. Braţul ei stătea pe pătura care îi acoperea corpul, îşi simţea picioarele şi şoldurile, dar restul corpului rămăsese doar o senzaţie de uşor, de parcă era întins liniştit într-un loc care arăta ca o cuşcă făcută din raze de soare.

Întorcându-se spre el, s-a gândit: de la răceala lui, de la felul lui de a fi, o formalitate închisă în sticlă, de la mândria lui de a fi făcut să nu simtă nimic – la asta, la Hank Rearden, aflat în pat lângă ea, după ore în şir de o violenţă despre care nu puteau să vorbească acum, nici în cuvinte, nici la lumina zilei, dar care era în ochii lor, atunci când se uitau unul la celălalt, pe care voiau să o pomenească, să o accentueze, să o arunce unul spre celălalt.

El a văzut faţa unei fete tinere, buzele ei schiţând un zâmbet, de parcă starea ei naturală era una în care strălucea, o şuviţă de păr căzând peste obrazul ei, până la curba umărului gol, ochii ei uitându-se la el de parcă era gata să accepte orice ar fi dorit să spună, aşa cum ar fi fost pregătită să accepte şi orice ar fi vrut el să facă.

S-a întins şi a mutat şuviţa de păr de pe obrazul ei, precaut, de parcă era fragilă. A reţinut-o cu vârfurile degetelor şi s-a uitat la faţa ei. Apoi degetele i s-au încleştat brusc în părul ei şi el a ridicat şuviţa de păr până la buze. Felul în care îşi apăsa buzele pe ea era tandreţe, dar felul în care o ţineau degetele lui era disperare.

S-a aruncat înapoi pe pernă şi a rămas nemişcat, ochii îi erau închişi. Faţa lui părea tânără, liniştită. Văzând-o pentru un moment fără urme de tensiune, a realizat dintr-odată cantitatea de nefericire pe care el o suporta; dar a trecut acum, s-a gândit ea, s-a terminat.

S-a ridicat fără să se uite la ea. Faţa lui era lipsită de expresie şi închisă din nou. Şi-a ridicat hainele de pe podea şi a început să se îmbrace, stând în mijlocul camerei, pe jumătate întors cu spatele spre ea. Se purta nu de parcă ea n-ar fi fost prezentă, ci de parcă nu conta că ea e prezentă. Mişcările lui în timp ce-şi încheia cămaşa, în timp ce-şi încheia cureaua de la pantalonii largi aveau precizia rapidă a unei

sarcini în desfăşurare.

S-a lăsat pe spate pe pernă, uitându-se la el, bucurându-se să-l vadă mişcându-se. Îi plăceau pantalonii largi şi tricoul gri – mecanicul specialist la linia John Galt, s-a gândit ea, în fâşii de lumină şi umbră, ca un deţinut după gratii. Dar nu mai erau gratii, erau crăpăturile unui zid pe care linia John Galt l-a spart, avertismentul în avans a ceea ce avea să-i aştepte afară, dincolo de jaluzele; s-a gândit la călătoria de întoarcere, pe noua cale ferată, cu primul tren din Wyatt Junction – călătoria înapoi spre biroul ei din clădirea Taggart, şi la toate lucrurile care acum aşteptau să fie câştigate de ea, dar era mai bine să lase asta să aştepte, nu voia să se gândească la asta, se gândea la prima atingere a gurii lui cu a ei – putea să o simtă, să o păstreze pentru un moment, când nimic altceva nu mai conta; a zâmbit provocator la fâşiile de cer de după jaluzele.

— Vreau să ştii.

Stătea lângă pat, îmbrăcat, uitându-se la ea. Vocea lui o pronunţase cu precizie, cu mare claritate şi fără nicio inflexiune. S-a uitat la el ascultătoare. El a spus:

— Ceea ce simt pentru tine este dispreţ. Dar nu e nimic, comparativ cu dispreţul pe care-l simt faţă de mine însumi. Nu te iubesc. Nu am iubit niciodată pe nimeni. Te-am dorit din primul moment în care te-am văzut. Te-am dorit în acelaşi fel în care cineva doreşte o curvă – cu acelaşi motiv şi în acelaşi scop. Am petrecut doi ani blestemându-mă, pentru că am crezut că eşti deasupra oricărui fel de dorinţă. Nu eşti. Eşti un animal la fel de ordinar ca şi mine. Ar trebui să detest faptul că am descoperit asta. Dar nu o fac. Ieri aş fi omorât pe oricine îmi spunea că ai fi capabilă să faci ce a trebuit eu să fac. Astăzi, mi-aş da viaţa să nu las să fie altfel, să nu fii altceva decât curva care eşti. Toată grandoarea pe care am văzut-o în tine nu aş da-o la schimb pentru obscenitatea talentului tău pentru senzaţia animală de plăcere. Am fost două fiinţe umane extraordinare, tu şi cu mine, mândre de puterea noastră, nu-i aşa? Ei bine, asta este tot ce a mai rămas din noi – şi nu vreau nicio autoamăgire în legătură cu asta.

A vorbit lent, de parcă îşi bătea joc de propriile cuvinte. Nu era nicio urmă de emoţie în vocea lui, doar încercarea fără viaţă de a face un efort; nu era tonul dorinţei unui om de a vorbi, dar urâtul şi chinuitul sunet al obligaţiei.

— Mi se părea onorabil faptul că nu voi avea niciodată nevoie de nimeni. Am nevoie de tine. Faptul că mereu am acţionat potrivit convingerilor mele era mândria mea. Am cedat unei dorinţe pe care o detestam. Este o dorinţă care mi-a redus mintea, voinţa, fiinţa, puterea de a exista la o dependenţă abjectă faţă de tine – nici măcar nu faţă de Dagny Taggart pe care o admiram, dar faţă de corpul tău, de mâinile tale, de gura ta şi de puţinele secunde ale unei convulsii a

muşchilor tăi. Niciodată nu mi-am încălcat cuvântul. Acum am încălcat un jurământ pe care l-am făcut pe viaţă. Nu am comis niciodată o faptă care trebuie ascunsă. Acum trebuie să mint, să mă furişez, să mă ascund. Orice am vrut, am fost liber să-l declar cu voce tare şi să-l primesc în văzul întregii lumi. Acum, singura mea dorinţa e una pe care detest să o menţionez până şi mie însumi. Dar este singura mea dorinţă. O să te am pe tine – aş renunţa la tot ce deţin pentru aceasta, la fabrici, la metal, realizarea vieţii mele. O să te am pe tine la un preţ cu mult mai mare decât preţul vieţii mele: cu preţul respectului de sine – şi vreau să ştii asta. Nu vreau nicio prefăcătorie, nicio eschivare, nicio indulgenţă tăcută, cu natura acţiunilor noastre rămasă fără nume. Nu vreau nicio prefăcătorie legată de iubire, valoare, loialitate sau respect. Nu vreau nicio fărâmă de onoare rămasă pentru noi, să ne ascundem după ea. Niciodată nu am implorat milă. Am ales să fac asta – şi o accept ca atare – şi nu există nicio culme a virtuţii la care nu aş renunţa pentru aceasta. Acum, dacă vrei să mă plesneşti, dă-i bătaie. Mi-aş dori să faci asta.

Ea a ascultat, şezând dreaptă, ţinându-şi pătura adunată până la gât, ca să-şi acopere corpul. La început, îi văzuse ochii făcându-se negri, şocată, nevenindu-i să creadă. Apoi i se păru că ascultă cu atenţie mai mare, dar văzând mai mult decât faţa lui, deşi ochii ei erau fixaţi pe aceasta. Ea părea că studiază concentrată o revelaţie cu care nu se mai confruntase până acum. El se simţea de parcă o rază de lumină devenise mai puternică pe faţa lui, pentru că-i vedea reflecţia pe faţa ei, în timp ce-l privea; a văzut şocul dispărând, apoi mirarea; a văzut că pe faţa ei se aşternuse o seninătate ciudată, care părea liniştită şi strălucitoare în acelaşi timp.

Când s-a oprit, ea a izbucnit în hohote de râs.

Şocul pentru el fusese că nu auzea niciun fel de furie în râsul ei. Râdea natural, cu uşurinţă, într-un amuzament fericit, pentru a se descărca, nu aşa cum râde cineva la soluţia unei probleme, ci la descoperirea că nu a existat niciodată o problemă.

Şi-a aruncat pătura cu o mişcare tensionată şi voluntară a mâinii. S-a ridicat în picioare. Şi-a văzut hainele pe podea şi le-a aruncat de-o parte. Stătea în faţa lui, dezbrăcată. A spus:

— Te vreau, Hank. Sunt mult mai animalică decât crezi. Te-am vrut din primul moment în care te-am văzut – şi singurul lucru de care îmi e ruşine este că nu am ştiut-o. Nu am ştiut de ce, timp de doi ani, cele mai minunate momente pe care le-am trăit au fost în biroul tău unde puteam să-mi ridic capul şi să mă uit la tine. Nu ştiam ce simţeam în prezenţa ta, nici motivul. Ştiu acum. Asta este tot ce vreau, Hank. Te vreau pe tine la mine în pat – şi ai scăpat de mine în restul timpului. Nu trebuie să te prefaci – să nu te gândeşti la mine, să nu simţi, să nu-ţi pese; nu vreau mintea ta, voinţa ta, fiinţa ta sau sufletul tău, atâta

timp cât vei veni la mine pentru acea dorinţă, cea mai de jos, pe care o ai. Sunt un animal care nu vrea altceva decât senzaţia de plăcere pe care tu o dispreţuieşti – dar o vreau de la tine. Tu ai renunţa la orice virtute importantă pentru ea, în timp ce eu – eu nu am la ce să renunţ. Nu caut nimic şi nu doresc să ating nimic. Sunt atât de josnică încât aş da la schimb cea mai frumoasă imagine din lume pentru imaginea figurii tale în cabina unei locomotive. Şi dacă aş vedea asta, nu aş fi capabilă să fiu indiferentă. Nu trebuie să te temi că eşti dependent de mine acum. Eu sunt cea care depinde de orice moft de al tău. Poţi să mă ai oricând doreşti, oriunde şi în orice condiţii. Ai numit asta obscenitate a talentului meu? Aşa cum este, îţi dă o mai mare putere asupra mea decât orice proprietate pe care o deţii. Poţi să mă foloseşti cum vrei tu, nu mi-e frică s-o recunosc – nu am nimic de protejat în faţa ta şi nimic de păstrat. Crezi că asta e o ameninţare pentru realizarea ta, dar nu este pentru a mea. O să stau la biroul meu şi o să lucrez şi, când lucrurile din jurul meu o să devină greu de suportat, o să mă gândesc că o să fiu în patul tău în noaptea aceea, ca recompensă. Ai numit-o depravare? Sunt mult mai depravată decât tine: tu o ţii ca pe o vină şi eu – ca pe o mândrie. Sunt mult mai mândră de ea decât de orice am făcut, mult mai mândră decât de construcţia liniei. Dacă mi s-ar cere să-mi numesc cea mai mare realizare, aş spune: „M-am culcat cu Hank Rearden. Am meritat-o”.

Când a aruncat-o pe pat, corpurile lor s-au întâlnit ca două sunete care s-au spart unul de celălalt în aerul încăperii: sunetul geamătului lui chinuit şi cel al râsului ei.

* * *

Ploaia era invizibilă în întunericul străzilor, dar atârna ca franjurile strălucitoare ale unui abajur sub lumina din colţ. Căutându-se prin buzunare, James Taggart a descoperit că şi-a pierdut batista. A înjurat nu foarte tare, cu o maliţiozitate plină de resentimente, de parcă pierderea, ploaia şi faptul că-i era frig la cap alcătuiau conspiraţia personală a cuiva împotriva lui.

Era un strat subţire de noroi pe trotuare; el a simţit o substanţă lipicioasă sub tălpi şi un curent trecându-i pe la guler. Nu voia nici să meargă, nici să se oprească. Nu avea niciun loc unde să meargă.

Plecând de la birou, după întâlnirea cu Consiliul director, a realizat brusc că nu mai avea alte întâlniri, că avea o seară lungă în faţa lui şi pe nimeni care să-l ajute să-şi omoare timpul. Primele pagini ale ziarelor strigau despre triumful liniei John Galt, radiourile strigaseră ieri şi toată noaptea. Numele lui Taggart Transcontinental era peste tot în ştirile principale pe tot continentul, ca şi ruta lui, şi a zâmbit ca răspuns la felicitări. A zâmbit, s-a aşezat în capul unei mese lungi, la întâlnirea Consiliului, în timp ce directorii vorbeau despre creşterea

acţiunilor Taggart pe piaţa bursei, în timp ce ei au cerut precauţi să vadă înţelegerea cu sora lui – pentru orice eventualitate, au spus ei – şi au spus că era în regulă, că era incontestabilă, nu era niciun dubiu că va trebui să cedeze linia pentru Taggart Transcontinental, au vorbit despre viitorul lor măreţ şi despre recunoştinţa pe care compania i-o datora lui James Taggart.

Se plimba cu capul în pământ, un strop de ploaie îi înţepa pielea de pe gât din când în când. Se uita în altă direcţie ori de câte ori trecea pe lângă un stand de ziare. Ziarele păreau că strigă către el numele liniei John Galt şi numele altcuiva, pe care nu voia să-l audă: Ragnar Danneskjöld. Un vapor plecat spre Republica Populară Norvegia cu o încărcătură importantă de maşini-unelte fusese capturat de Ragnar Danneskjöld noaptea trecută. Povestea aceasta l-a deranjat într-un mod foarte personal pe care nu-l putea explica. Sentimentul părea să aibă ceva în comun cu lucrurile pe care le simţise pentru linia John Galt.

Se întâmplă pentru că a răcit, s-a gândit; nu s-ar fi simţit în felul ăsta dacă nu avea o răceală; un om nu putea să fie în cea mai bună formă când era răcit; ce-ar fi putut face? Ce se aşteptau să facă în seara asta, să cânte şi să danseze? A trântit nervos întrebarea către juriul necunoscut al stării sale de spirit fără niciun martor. A scotocit după batista lui din nou şi a decis că mai bine s-ar opri undeva să cumpere un pachet de batiste de hârtie.

De-a lungul pieţei care, mai demult, fusese un cartier agitat, a văzut geamurile luminate ale unui magazin de chilipiruri, încă deschis, din fericire, la ora asta târzie. Uite încă unul care va da faliment curând, s-a gândit în timp ce trecea de partea cealaltă a pieţei; gândul îi aduse satisfacţie.

Era o lumină orbitoare înăuntru, câteva vânzătoare obosite împrăştiate pe la tejghele şi scârţâitul unei plăci de patefon care mergea pentru un singur client care stătea apatic într-un colţ. Muzica înghiţi notele stridente ale vocii lui Taggart: a cerut şerveţele pe un ton care insinua că vânzătoarea era responsabilă pentru răceala lui. Fata s-a întors către raftul din spatele ei, dar s-a răsucit să arunce o privire la faţa lui. A luat un pachet, dar s-a oprit, ezitând, studiindu-l cu o curiozitate neobişnuită.

— Sunteţi cumva James Taggart? întrebă ea.

— Da! a izbucnit el. De ce?

— O!

Rămăsese fără aer ca un copil în faţa unor artificii; se uita la el cu o privire pe care el o considera rezervată doar starurilor de cinema.

— V-am văzut fotografia în ziar azi dimineaţă, domnule Taggart, a spus ea foarte rapid, o uşoară emoţie s-a văzut pe faţa ei, dar a dispărut repede. Spunea ce realizare incredibilă este şi cum

dumneavoastră aţi făcut totul, numai că n-aţi vrut să se afle.

— O, a spus Taggart. Zâmbea.

— Arătaţi exact ca în fotografie, a spus ea surprinsă, şi a adăugat: Cine s-ar fi gândit? Dumneavoastră venind aici, în persoană!

— Nu ar trebui să vin? Tonul lui era uşor amuzat.

— Adică, toată lumea vorbeşte despre asta, întreaga ţară, şi dumneavoastră sunteţi omul care a făcut-o – şi sunteţi aici! N-am mai văzut niciodată o persoană importantă. N-am fost niciodată atât de aproape de ceva important, adică de nicio ştire de ziar.

Nu mai avusese niciodată experienţa în care să vadă că prezenţa lui dă culoare unui loc atunci când intră: fata nu mai arăta obosită, de parcă magazinul de chilipiruri devenise o scenă dramatică şi minunată.

— Domnule Taggart, este adevărat ce au spus despre dumneavoastră în ziar?

— Ce au spus?

— Despre secretul dumneavoastră.

— Ce secret?

— Păi, au spus că, atunci când toată lumea se certa în legătură cu podul dumneavoastră, dacă va rezista sau nu, nu v-aţi certat cu ei, aţi luat-o doar înainte, pentru că ştiaţi că va rezista, atunci când nimeni altcineva nu voia să creadă asta – aşa că linia a fost un proiect Taggart şi dumneavoastră aţi fost spiritul îndrumător din culise, dar aţi ţinut asta în secret, pentru că nu v-a interesat dacă primiţi credit sau nu pentru asta.

Văzuse copiile multiplicate ale comunicatului pregătit de departamentul său de relaţii publice.

— Da, a spus el, este adevărat. Felul în care s-a uitat la el l-a făcut să simtă că într-adevăr era.

— A fost minunat din partea dumneavoastră, domnule Taggart.

— Întotdeauna vă amintiţi atât de bine şi cu atâtea detalii ceea ce citiţi în ziare?

— Da, cred că da – toate lucrurile interesante. Era o spontaneitate proaspătă în vocea şi în mişcările ei. Avea un păr cârlionţat maro cu tente de roşu, ochi mari, câţiva pistrui pe podeţul nasului cârn. S-a gândit că, dacă cineva ar observa faţa ei, ar spune că e atrăgătoare, dar nu era niciun motiv special pentru a fi observată. Era o faţă drăguţă şi comună, mai puţin privirea alertă, de o curiozitate nerăbdătoare, o privire care se aştepta ca lumea să ascundă un secret după fiecare colţ.

— Domnule Taggart, cum este să fii un om grozav?

— Cum este să fii o copilă?

Ea a râs.

— Ei, minunat!

— Atunci stai mai bine decât mine.

— O, cum puteţi să spuneţi aşa…

— Poate că eşti norocoasă că nu ai nimic de a face cu marile evenimente din ziare. Mari. Ce e mare oricum?

— Păi… important.

— Ce e important?

— Dumneavoastră sunteţi cel care trebuie să-mi spună, domnule Taggart.

— Nimic nu este important.

Ea s-a uitat la el nevenindu-i să creadă.

— Dumneavoastră, dintre toţi oamenii, spunând asta în noaptea aceasta, dintre toate celelalte nopţi!

— Nu mă simt minunat deloc, dacă asta este ceea ce vrei să ştii. Niciodată nu m-am simţit mai puţin minunat.

Era suprins să o vadă studiindu-i faţa cu o privire îngrijorată pe care nimeni nu i-o mai acordase până atunci.

— Sunteţi extenuat, domnule Taggart, a spus ea cu seriozitate. Spuneţi-le să se ducă dracului.

— Cui?

— Oricui vă supără. Nu este bine.

— Ce nu e bine?

— Că vă simţiţi aşa. Aţi trecut prin multe, dar aţi pus capac la toate, aşa că trebuie să vă simţiţi bine acum. Meritaţi asta.

— Şi cum propui să mă simt bine?

— O, nu ştiu. Dar credeam că o să sărbătoriţi în noaptea asta, o petrecere cu toate persoanele importante, şi şampanie, şi lucruri pe care să le primiţi, cum ar fi chei ale oraşelor, o petrecere aşa, distinsă – în loc să vă plimbaţi singur, cumpărând batiste de hârtie, dintre toate lucrurile stupide!

— Mai bine dă-mi şerveţelele alea, înainte să le uit de tot, a spus el, întinzându-i o monedă, cât despre petrecerea distinsă, te-ai gândit că poate nu vreau să văd pe nimeni în seara asta?

A cântărit întrebarea, serioasă.

— Nu, a spus, nu m-am gândit la asta. Dar văd de ce nu aţi vrea.

— De ce? Era o întrebare la care el nu avea niciun răspuns.

— Nimeni nu este îndeajuns de bun pentru dumneavoastră, domnule Taggart, a răspuns ea simplu, nu ca o linguşire, ci doar aşa.

— Asta e ceea ce crezi?

— Nu cred că-mi plac oamenii foarte mult, domnule Taggart. Majoritatea dintre ei, nu.

— Nici mie. Niciunul.

— Am crezut că un bărbat ca dumneavoastră… nu ştiţi cât de răi pot fi şi cum încearcă să te calce în picioare şi să se urce în spatele tău, dacă îi laşi. Credeam că marii oameni pot să se îndepărteze de ei

şi să nu trebuiască să fie pişcaţi de purici mereu, dar poate că am greşit.

— Cum adică, pişcaţi de purici?

— O, e doar ceva ce îmi spun când lucrurile devin complicate – că trebuie să îmi croiesc drum undeva unde nu o să mă simt pişcată ca de purici de tot felul de păduchi – dar poate că e la fel peste tot, numai că puricii devin mai mari.

— Mult mai mari.

A rămas tăcută, de parcă se gândea la ceva.

— E amuzant, a spus cu tristeţe, gândindu-se la ceva.

— Ce e amuzant?

— Am citit o carte care zicea că oamenii mari sunt mereu nefericiţi şi, cu cât sunt mai mari, sunt tot mai nefericiţi. Nu avea niciun sens pentru mine. Dar poate că este adevărat.

S-a uitat în altă direcţie, faţa ei fiind tulburată.

— De ce te îngrijorezi atât de mult pentru oamenii mari? a întrebat el. Ce eşti tu, vreun fel de persoană care venerează eroi?

Ea s-a întors să se uite la el şi el a văzut lumina unui zâmbet interior, în timp ce faţa ei a rămas gravă şi sobră; era cea mai elocventă şi personală privire care îi fusese adresată vreodată, în timp ce ea răspunse cu o voce scăzută şi impersonală:

— Domnule Taggart, ce altceva este de admirat?

Un sunet ţiuitor, care nu era nici clopot, nici sonerie, s-a auzit dintr-odată şi a continuat să se audă cu o insistenţă care te călca pe nervi.

Ea şi-a scuturat capul, de parcă o trezise sunetul unui ceas cu alarmă, apoi a căscat.

— E timpul să închidem, domnule Taggart, a spus ea plină de regret.

— Du-te şi ia-ţi pălăria – te aştept afară, a spus el.

Ea se holbă la el de parcă, dintre toate posibilităţile vieţii, aceasta era aceea pe care mereu a considerat-o de neconceput.

— Fără glumă? a întrebat în şoaptă.

— Fără glumă.

Ea s-a întors şi a fugit ca fulgerul către uşa de la camera angajaţilor, uitând de tejgheaua ei, de treburile ei şi de grija tuturor femeilor de a nu arăta niciodată nerăbdare atunci când acceptă invitaţia unui bărbat.

El a stat şi s-a uitat la ea un moment, ochii lui s-au îngustat. Nu putea să dea nume sentimentului dinăuntrul lui – a nu-şi identifica emoţiile era singura regulă pe care şi-o fixase în viaţă; el doar simţea ceva – şi acest sentiment era plăcut, singurul lucru pe care dorea să-l ştie. Dar sentimentul era produsul unui gând căruia nu voia să-i dea glas. Cunoscuse adesea fete din clase inferioare, care puneau în scenă un număr rapid, prefăcându-se că îl admiră, lăsând afară o

linguşeală lipsită de gust cu un scop evident; nici nu-i plăceau, nici nu-i displăceau; găsise un amuzament plictisitor în compania lor şi le dăduse statutul de egale ale lui într-un joc pe care el îl considerase în regulă pentru ambii jucători. Această fată era diferită. Cuvintele nerostite din mintea lui erau: „A naibii prostuţă, chiar vorbeşte serios”.

Faptul că o aşteptase nerăbdător, cât a stat în ploaie pe trotuar, faptul că era singura persoană de care avea nevoie în seara asta nu i se păruse o contradicţie. Nu dăduse nume nevoii lui. Nevoia pe care nu o numise şi pe care nu o rostise nu putea să se ciocnească într-o contradicţie.

Când a ieşit, a observat o combinaţie neobişnuită între timiditatea ei şi faptul că-şi ţinea mereu capul sus. Purta o haină de ploaie urâtă, urâţită de o adunătură de bijuterii pe rever, şi o pălărie micuţă făcută din flori de pluş, plasate provocator printre buclele ei. În mod ciudat, faptul că-şi ţinea capul sus făcea ca vestimentaţia ei să pară atrăgătoare; scotea în evidenţă cât de bine ştia să poarte până şi lucrurile acelea.

— Vrei să vii la mine acasă şi să bem ceva împreună? a întrebat el.

Ea a dat din cap tăcută, în mod solemn, de parcă nu avea destulă încredere în ea încât să găsească cuvintele potrivite pentru a accepta invitaţia. Apoi a spus, fără să se uite la el, parcă doar pentru ea:

— Nu voiai să vezi pe nimeni în seara asta, dar vrei să mă vezi pe mine…

Nu mai auzise un ton atât de solemn în vocea nimănui.

A fost tăcută cât a stat lângă el în taxi. Se uita la zgârie-nori. După o vreme a spus:

— Am spus că lucruri ca astea se întâmplă în New York, dar nu m-am gândit niciodată că o să mi se întâmple mie.

— De unde vii?

— Buffalo.

— Ai familie?

Ezită.

— Presupun. În Buffalo.

— Cum adică presupui?

— I-am părăsit.

— De ce?

— M-am gândit că, dacă vreau să ajung vreodată undeva, trebuie să mă îndepărtez de ei, de tot.

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— Nimic nu s-a întâmplat. Şi nimic nu s-ar fi întâmplat vreodată. Asta nu puteam să suport.

— Cum adică?

— Păi, ei… ei bine, cred că trebuie să vă spun adevărul, domnule

Taggart. Bătrânul meu tată nu a fost niciodată bun de nimic, şi mamei nu-i păsa dacă este sau nu bun de ceva, şi m-am săturat să mă tot arăt singura dintre cei şapte care era în stare să păstreze o slujbă, şi restul din ei mereu fără noroc, într-un fel sau altul. M-am gândit că, dacă nu scap, mă prinde şi pe mine – şi voi putrezi de tot, ca toţi ceilalţi. Aşa că mi-am cumpărat un bilet de tren într-o zi şi am plecat. Nu am spus la revedere. Nici măcar nu ştiau că plec. A scos un chicotit delicat şi surprins, gândindu-se la ceva.

— Domnule Taggart, a spus ea, a fost un tren Taggart.

— Când ai venit aici?

— Acum şase luni.

— Şi eşti doar tu?

— Da, a spus ea fericită.

— Ce voiai să faci?

— Păi, ştiţi dumneavoastră – să devin cineva, să ajung undeva.

— Unde?

— O, nu ştiu, dar… oamenii fac lucruri în lumea pe care am văzut-o eu în fotografiile cu New Yorkul şi m-am gândit – a arătat spre clădirile imense de dincolo de picăturile de ploaie de pe geamul taxiului – m-am gândit: cineva a construit clădirile acelea, nu a stat şi s-a plâns că bucătăria e murdară, şi curge din acoperiş, şi canalul e înfundat, şi e o lume nenorocită şi… domnule Taggart – şi-a scuturat capul din pricina unui fior şi s-a uitat direct la el – eram săraci lipiţi pământului şi nu dădeau doi bani pe asta. Nici măcar cât să ridice un deget. Nici măcar cât să golească coşul de gunoi. Şi femeia de vizavi spunea că e de datoria mea să-i ajut, spunea că nu contează ce o să ajung eu, sau ea, sau oricare dintre noi, pentru că, oricum, ce putem face?

Dincolo de sclipirea din ochii ei, văzuse ceva înăuntrul ei care era rănit şi dificil.

— Nu vreau să vorbesc despre ei, a spus. Nu cu dumneavoastră. Asta e – să vă întâlnesc pe dumneavoastră, adică – asta e ceea ce ei nu au putut să aibă. Asta e ceea ce nu vreau să împart cu ei. Este al meu, nu al lor.

— Câţi ani ai?

— Nouăsprezece.

Când s-a uitat la ea în lumina sufrageriei lui, s-a gândit că ar arăta mai bine dacă ar mânca ceva; părea prea slabă pentru înălţimea şi structura oaselor ei. Purta o rochie neagră, micuţă şi ponosită, pe care încerca să o camufleze cu brăţările de plastic, de proastă calitate, care-i zdrăngăneau la încheietură. Stătea şi se uita la camera lui de parcă era un muzeu unde nu avea voie să atingă nimic şi trebuia să memoreze totul cu veneraţie.

— Cum te cheamă? a întrebat el.

— Cherryl Brooks.

— Aşază-te.

A amestecat băuturile în tăcere, în timp ce ea a aşteptat ascultătoare, stând pe marginea unui fotoliu. Când i-a întins paharul, ea a luat câteva înghiţituri, apoi a ţinut paharul strâns în mână. El ştia că nu simţea ceea ce bea, că nu observa, că nu avea timp să-i pese.

A luat o înghiţitură din băutura lui şi a pus paharul jos, iritat: nu avea chef nici să bea. S-a plimbat prin cameră supărat, ştiind că ochii ei îl urmăreau, bucurându-se de asta, bucurându-se de senzaţia de imensă importanţă pe care mişcările lui, butonii de la manşeta cămăşii, şireturile lui, abajururile şi scrumierele lui o căpătau în acea privire blândă a ei, care nu punea întrebări.

— Domnule Taggart, ce vă face atât de nefericit?

— De ce ţi-ar păsa dacă sunt sau nu nefericit?

— Pentru că... ei bine, dacă dumneavoastră nu aveţi dreptul să vă simţiţi fericit şi mândru, cine are?

— Asta vreau să ştiu şi eu: cine are? S-a întors la ea brusc, cuvintele explodând ca şi cum ar fi fost aprins un fitil. Nici măcar nu a inventat minereul de fier şi cuptoarele înalte, nu-i aşa?

— Cine?

— Rearden. Nu el a inventat topitura, şi chimia, şi comprimarea aerului. Nu avea cum să inventeze metalul lui fără mii şi mii de alţi oameni. Metalul *lui!* De ce crede că e al lui? De ce crede că e invenţia lui? Toată lumea foloseşte munca altcuiva. Nimeni nu inventează niciodată nimic.

Ea a spus, confuză:

— Dar minereul de fier şi toate celelate lucruri au fost toate acolo mereu. De ce nu a făcut altcineva acel metal?

— Nu a făcut-o cu niciun scop nobil, a făcut-o doar pentru profitul lui personal, niciodată nu a făcut nimic pentru orice alt motiv.

— Şi ce e greşit în asta, domnule Taggart? Apoi a râs încetişor, de parcă găsise răspunsul unei ghicitori. – Asta e o absurditate, domnule Taggart. Nu vorbiţi serios. Ştiţi că domnul Rearden şi-a *câştigat* toate profiturile, şi la fel şi dumneavoastră. Spuneţi toate aceste lucruri ca să fiţi modest, când toată lumea ştie ce treabă bună aţi făcut – dumneavoastră, domnul Rearden şi sora dumneavoastră, care trebuie să fie aşa o persoană minunată!

— Da? Aşa crezi tu. Este o femeie dură şi insensibilă, care-şi petrece viaţa construind căi ferate şi poduri, nu pentru vreun ideal măreţ, ci doar pentru că îi place să facă asta. Dacă îi place, ce este de admirat la ceea ce face? Nu sunt aşa sigur că e grozav – să construieşti acea linie pentru toţi industriaşii prosperi din Colorado când sunt atâţia oameni săraci în zone sărace care au nevoie de transport.

— Dar, domnule Taggart, dumneavoastră v-aţi luptat să construiţi

acea linie.

— Da, pentru că a fost datoria mea – faţă de companie, faţă de deţinătorii de acţiuni şi de angajaţii noştri. Dar nu te aştepta să mă bucur de asta. Nu sunt aşa sigur că e grozav – să inventezi acest metal complex când atât de multe naţiuni au nevoie de fier pur; ştiai că oamenii din Republica Populară China nici măcar nu au destule cuie ca să pună acoperişuri de lemn deasupra capetelor oamenilor?

— Dar… nu văd de ce e asta vina *dumneavoastră*.

— Cineva trebuie să se ocupe de asta. Cineva care vede dincolo de *portofelul lui*. Nicio persoană sensibilă în zilele de azi – când e atât de multă suferinţă în jurul nostru – nu şi-ar dedica zece ani din viaţă pentru a arunca cu metal fals în lume. Ţi se pare grozav? Ei bine, nu este niciun fel de abilitate superioară, e doar o piele ca scoarţa pe care nu ai putea-o găuri nici dacă i-ai turna o tonă din propriul lui oţel peste cap. Sunt mulţi oameni cu o abilitate mult mai mare în lume, dar nu citeşti despre ei pe primele pagini ale ziarelor şi nu alergi să caşti gura la ei la pasajul de cale ferată – pentru că ei nu pot să inventeze poduri care nu se prăbuşesc într-o vreme când suferinţa umanităţii stă pe umerii lor.

Ea îl privea în linişte, plină de respect, nerăbdarea ei vioaie se mai calmase, privirea i se îmblânzise. El se simţea mai bine.

Şi-a ridicat paharul, a luat o înghiţitură şi a chicotit la gândul brusc al unei amintiri.

— A fost amuzant totuşi, a spus el, pe un ton mai uşor, pe tonul unei confesiuni făcute unui amic. Trebuia să-l fi văzut pe Orren Boyle ieri, când prima ştire a venit prin radio de la Wyatt Junction! S-a făcut verde – vreau să zic, *verde*, culoarea unui peşte care a stat pe uscat prea mult! Ştii ce a făcut aseară, ca mod de a primi veşti proaste? Şi-a închiriat un apartament la hotelul Valhalla – şi ştii ce înseamnă asta – şi, ultimul lucru pe care l-am auzit, era încă acolo azi, bând pe sub mese şi pe sub paturi, cu câţiva prieteni aleşi de el şi cu jumătate din populaţia feminină de pe Amsterdam Avenue!

— Cine este domnul Boyle? a întrebat ea, stupefiată.

— O, un bleg gras, care tinde să se supraestimeze. Un tip deştept care devine prea deştept uneori. Trebuia să-i fi văzut faţa ieri! Ce mi-a mai plăcut chestia asta. Asta – şi doctorul Floyd Ferris. Spilcuitului ăluia nu i-a plăcut deloc, dar deloc! – elegantul doctor Ferris de la State Science Institute, cel care serveşte oamenii, cu vocabularul lui pus la punct – dar a primit veştile destul de bine, trebuie să spun, doar că-l puteai vedea zvârcolindu-se la fiecare paragraf – adică, acel interviu pe care l-a dat azi dimineaţă, unde a spus: „Ţara i-a dat lui Rearden acel metal, acum ne aşteptăm ca el să dea ţării ceva în schimb”. Asta a fost destul de elegant, având în vedere cine câştigă bani uşor… ei bine, având în vedere asta, a fost mai bine decât

Bertram Scudder – domnul Scudder nu s-a putut gândi la nimic altceva decât: „Nu am niciun comentariu”, când tovarăşii lui din lumea presei îl rugau să dea glas sentimentelor lui. „Nu am niciun comentariu” – de la Bertram Scudder, căruia nu i-a mai tăcut gura din ziua în care s-a născut, despre orice l-ai întreba sau nu l-ai întreba, poezie abisiniană sau starea toaletelor femeilor din industria textilă! Şi doctorul Pritchett, bătrânul ăla neghiob, umblă peste tot şi spune că ştie sigur că nu Rearden a inventat metalul – pentru că el ştie dintr-o sursă pe care n-o poate dezvălui, dar sigură, că Rearden a furat formula de la un inventator fără niciun ban pe care l-a omorât!

Chicotea fericit. Ea asculta ca la o lecţie de matematică superioară, fără să înţeleagă nimic, nici măcar stilul limbajului, un stil care făcea ca misterul să pară mai mare, pentru că era sigură că nu însemna – venind de la el – ce ar fi însemnat oriunde altundeva.

Şi-a reumplut paharul şi l-a dat pe gât, dar buna lui dispoziţie s-a dus repede. A alunecat într-un fotoliu, cu faţa înspre ea, privind-o pe sub fruntea pleşuvă, ochii i s-au înceţoşat.

— Vine înapoi mâine, a spus cu un chicotit lipsit de amuzament.

— Cine?

— Sora mea. Draga mea soră. O, o să creadă că e grozavă, nu-i aşa?

— Nu vă place de sora dumneavoastră, domnule Taggart?

El a scos acelaşi sunet; sensul lui era atât de elocvent, încât ea nu avea nevoie de niciun alt răspuns.

— De ce? a întrebat ea.

— Pentru că se crede atât de bună. Ce drept are să creadă asta? Ce drept ar avea oricine să creadă asta? Nimeni nu e bun de nimic.

— Nu vorbiţi serios, domnule Taggart.

— Vreau să spun, suntem doar nişte fiinţe umane – şi ce e o fiinţă umană? O creatură mică, urâtă, păcătoasă din naştere, putrezită în propriile oase – aşa că smerenia este singura virtute pe care trebuie să o exerseze. Trebuie să-şi petreacă viaţa în genunchi, implorând să fie iertat pentru existenţa lui murdară. Când o persoană crede că este bună, *atunci* este putredă. Mândria este cel mai rău dintre păcate, nu contează ce a făcut.

— Dar dacă un om ştie că ceea ce a făcut e bine?

— Atunci trebuie să-şi ceară scuze pentru asta.

— Cui?

— Celor care nu au făcut-o.

— Nu… nu înţeleg.

— Bineînţeles că nu înţelegi. Trebuie ani de studiu în cea mai înaltă sferă a intelectului. Ai auzit vreodată de „Contradicţiile metafizice ale Universului” de dr. Simon Pritchett?

Ea şi-a scuturat capul, speriată.

— De unde ştii ce este bine, oricum? Cine ştie ce este bine? Cine ar putea vreodată să ştie? Nu există absoluturi – cum a demonstrat dr. Pritchett în mod incontestabil. Nimic nu este absolut. Totul este o problemă de opinie. Cum ştii că podul acela nu s-a prăbuşit? Doar *crezi* că nu s-a prăbuşit. Cum ştii dacă este vreun pod? Crezi că un sistem filosofic – ca cel al doctorului Pritchett – este doar ceva academic, puţin probabil, nepractic? Dar nu este. O, Doamne, şi încă cum nu este!

— Dar, domnule Taggart, linia pe care aţi construit-o…

— O, şi ce e acea linie, oricum? E doar o realizare materială. Are vreo importanţă? Există câtuşi de puţină măreţie în ceva material? Numai un animal josnic poate să caşte gura la acel pod – când sunt atât de multe lucruri mult mai măreţe în viaţă. Dar primesc vreodată lucrurile măreţe recunoaştere? O, nu! Uită-te la oameni. Toate acele proteste, şi plânsete, şi pagini din ziare despre nişte aranjamente şmechere ale unor frânturi de materie. Le pasă de vreo problemă mai nobilă? Acordă vreodată prima pagină a ziarelor vreunui concept al sufletului? Observă sau apreciază vreo persoană de o sensibilitate mai sofisticată? Şi te întrebi dacă e adevărat că un om măreţ este sortit nefericirii în această lume depravată! S-a aplecat privind-o intens şi concentrat.

— O să-ţi spun… o să-ţi spun ceva… nefericirea este definiţia virtuţii. Dacă un om este nefericit, cu adevărat nefericit, înseamnă că este o persoană superioară.

Vedea privirea confuză, anxioasă de pe faţa ei.

— Dar, domnule Taggart, aţi primit tot ce v-aţi dorit. Acum aveţi cea mai bună companie feroviară din ţară, ziarele vă numesc cel mai mare om de afaceri la momentul de faţă, spun că acţiunile companiei dumneavoastră au făcut o avere pentru dumneavoastră peste noapte, aveţi orice v-aţi putea dori – nu sunteţi fericit pentru asta?

În spaţiul scurt dintre întrebare şi răspuns, ea s-a simţit speriată, simţind o frică bruscă înăuntrul lui. A răspuns:

— Nu.

Ea nu ştia de ce vocea ei coborâse la un şoptit:

— Spuneţi că mai bine s-ar fi prăbuşit podul?

— Nu am spus asta! a izbucnit el tăios. Apoi a ridicat din umeri şi şi-a fluturat mâna într-un gest de dezgust. Nu înţelegi.

— Îmi pare rău… O, ştiu că am atât de multe de învăţat!

— Vorbesc despre o foame pentru ceva mult mai departe de acel pod. O foame pe care niciun bun material n-o s-o satisfacă.

— Ce, domnule Taggart? Ce este ceea ce doriţi?

— O, aici este! În momentul în care întrebi „Ce este?”, te afli înapoi în lumea crudă şi materială, unde totul trebuie să fie etichetat şi măsurat. Vorbesc despre lucruri care nu pot fi numite în cuvinte

materialiste… tărâmurile mai înalte ale spiritului, pe care omul nu le poate atinge… Ce este orice realizare a omului, oricum? Pământul este doar un atom care se învârte prin Univers – ce importanţă are podul acela în sistemul solar?

O bruscă şi veselă privire de înţelegere îi limpezise ochii.

— Este minunat din partea dumneavoastră, domnule Taggart, să credeţi că propria dumneavoastră realizare nu este destul de bună pentru dumneavoastră. Bănuiesc că nu contează cât de departe aţi ajuns, veţi vrea să mergeţi tot mai departe. Sunteţi ambiţios. Asta este ceea ce admir cel mai mult: ambiţia. Adică, să faci lucruri, să nu te opreşti şi să nu te dai bătut, să tot faci. Înţeleg, domnule Taggart… chiar dacă nu înţeleg toate gândurile acelea mari.

— Vei învăţa.

— O, voi munci foarte mult ca să învăţ.

Privirea ei de admiraţie nu se schimbase. El s-a plimbat de-a lungul camerei, mişcându-se în privirile ei ca într-o lumină blândă de reflector. S-a dus să-şi reumple paharul. O oglindă atârna în nişa din spatele barului portabil. A aruncat o privire la propria lui figură: corpul înalt, distorsionat de o postură încovoiată, şleampătă, parcă într-o negare intenţionată a graţiei omului, părul rărit, gura molatică şi posomorâtă. L-a şocat brusc faptul că ea nu-l văzuse, de fapt, deloc: ceea ce văzuse ea era figura eroică a unui creator, cu umerii drepţi şi mândri şi cu părul în vânt. A chicotit tare, gândindu-se că aceasta era o glumă bună, simţind vag o satisfacţie care semăna cu o senzaţie de victorie: superioritatea de a o învăţa ceva.

Sorbind din băutura lui, se uita la uşa dormitorului gândindu-se la sfârşitul obişnuit al unei aventuri de acest gen. S-a gândit că ar fi uşor: fata era mult prea uimită ca să-i reziste. A văzut bronzul roşiatic al părului ei strălucitor – în timp ce stătea cu capul plecat, sub lumină – şi o fâşie de piele strălucitoare şi fină de pe umăr. S-a uitat în altă direcţie. De ce să se deranjeze? s-a gândit.

Picătura de dorinţă pe care o simţea nu era nimic mai mult decât o senzaţie de disconfort fizic. Cel mai ascuţit impuls în mintea lui, care-l bătea la cap să acţioneze, nu era gândul la fată, ci la toţi bărbaţii care nu ar fi ratat o ocazie ca asta. A recunoscut că era o persoană mult mai bună decât Betty Pope, poate că cea mai bună persoană care-i fusese oferită. Faptul că a recunoscut acest lucru îl lăsase indiferent. Nu simţea mai mult decât simţise pentru Betty Pope. Nu simţea nimic. Perspectiva de a simţi plăcere nu îşi merita efortul; nu avea niciun interes să capete plăcere.

— Se face târziu, a spus el. Unde locuieşti? Lasă-mă să-ţi mai ofer o băutură şi să te conduc acasă.

Când i-a spus „la revedere” în faţa uşii mizerabile a unei pensiuni dintr-o mahala, ea a ezitat, luptându-se să nu întrebe ceea ce îşi

dorea cu disperare să întrebe.

— Vă voi… a început, şi apoi s-a oprit.

— Ce?

— Nu, nimic, nimic!

El ştia că întrebarea era: „Vă voi vedea din nou?” Îi făcuse plăcere să nu răspundă, chiar dacă ştia că îl va mai vedea.

L-a mai privit o dată, ca şi cum poate ar fi fost ultima oară, şi apoi i-a spus serioasă, cu voce scăzută:

— Domnule Taggart, vă sunt foarte recunoscătoare, pentru că dumneavoastră… vreau să spun, orice alt om ar fi încercat să… vreau să spun, doar asta ar fi vrut, dar sunteţi mult mai mult de atât, o, mult mai mult!

S-a aplecat uşor spre ea, zâmbind interesat.

— Ai fi vrut asta? a întrebat.

S-a tras înapoi, gândindu-se terifiată la propriile ei cuvinte.

— O, nu m-am referit la asta! spuse cu răsuflarea întretăiată. O, Dumnezeule, nu băteam niciun apropo sau… sau…

S-a înroşit puternic, s-a întors şi a fugit, dispărând pe scările lungi şi abrupte ale pensiunii.

El a rămas pe trotuar, cu o senzaţie ciudată, puternică, neclară de satisfacţie: simţindu-se de parcă a comis un act de virtute, de parcă se răzbunase pe fiecare persoană care a stat şi a aplaudat de-a lungul celor 300 de mile ale liniei ferate John Galt.

* * *

Când trenul lor a ajuns în Philadelphia, Rearden a plecat fără să spună nimic, de parcă nopţile călătoriei lor de întoarcere nu meritau o recunoaştere în realitatea de la lumina zilei a platformelor aglomerate şi a locomotivelor care treceau, realitatea pe care o respecta el. S-a dus la New York singură. Dar, mai târziu în seara aceea, soneria apartamentului a sunat şi Dagny a ştiut că se aşteptase la asta.

Nu a spus nimic când a intrat, s-a uitat la ea, făcând din prezenţa sa tăcută un salut mai intim decât cuvintele. Era o vagă sugestie de zâmbet de dezgust pe faţa lui, deodată recunoscând şi râzând de faptul că ştia că ea aşteptase la fel de nerăbdătoare ca şi el. A stat în mijlocul sufrageriei, uitându-se încet în jurul lui; acesta era apartamentul ei, singurul loc din oraş care fusese punctul central a doi ani de chin, locul la care nu se putea gândi, dar o făcea, locul unde nu putea să intre, şi acum intra cu dreptul neanunţat şi firesc al unui proprietar. S-a aşezat în fotoliu, întinzându-şi picioarele înainte, iar ea a rămas în picioare în faţa lui, aproape ca şi cum avea nevoie de permisiunea de a sta jos şi-i făcea plăcere să aştepte.

— Ar trebui să-ţi spun ce treabă minunată ai făcut cu construirea liniei? a întrebat.

Ea s-a uitat la el uimită; niciodată nu-i mai făcuse complimente ca acelea; admiraţia din vocea lui era onestă, dar mai rămăsese o idee de batjocură pe faţa lui şi s-a simţit de parcă vorbea cu un scop pe care ea nu-l putea ghici.

— Mi-am petrecut toată ziua răspunzând la întrebări despre tine şi despre linie, metal şi viitor. Asta, precum şi numărând comenzile de metal. Vin cu o viteză de mii de tone pe oră. Când a fost asta, cu nouă luni în urmă? – nu puteam să găsesc niciun răspuns nicăieri. Astăzi, a trebuit să-mi deconectez telefonul ca să nu ascult toţi oamenii care voiau să vorbească personal cu mine despre urgenta lor nevoie de metal Rearden. Ce ai făcut azi?

— Nu ştiu. Am încercat să ascult raporturile lui Eddie; am încercat să mă îndepărtez de oameni; am încercat să găsesc material rulant să pun mai multe trenuri pe linia John Galt, pentru că programul pe care îl plănuisem eu nu va fi destul pentru afacerea care a eşuat în trei zile.

— O mulţime de oameni au vrut să te vadă astăzi, nu-i aşa?

— Da.

— Ar fi dat orice doar pentru două cuvinte schimbate cu tine, nu-i aşa?

— Da… presupun.

— Reporterii m-au tot întrebat ce fel de persoană eşti. Un tânăr de la un ziar local tot spunea că eşti o femeie grozavă. A spus că i-ar fi frică să vorbească cu tine, dacă ar avea vreodată şansa. Are dreptate. Acel viitor despre care toţi vorbesc şi de care toţi se tem va fi cum l-ai făcut tu, pentru că tu ai avut curajul pe care nimeni nu şi l-ar fi putut închipui. Toate drumurile către bogăţie de care se agaţă pentru moment, puterea ta este cea care le-a deschis ochii. Puterea de a lupta împotriva oricui. Puterea de a nu recunoaşte nicio altă dorinţă decât a ta.

I s-a tăiat răsuflarea: îi ştia scopul. Stătea dreaptă, cu braţele pe lângă corp, cu chipul sever, cu o răbdare fermă; primea laudele ca pe nişte insulte biciuitoare.

— Ţi-au tot pus şi ţie întrebări, nu-i aşa? – el vorbea concentrat, aplecându-se –, şi se uitau la tine cu admiraţie. Se uitau de parcă stăteai pe vârful unui munte şi ei puteau doar să-şi dea jos pălăria în faţa ta, de la o distanţă mare. Nu-i aşa?

— Da, a şoptit ea.

— Se uitau de parcă ştiau că nimeni nu putea să te abordeze sau să vorbească în prezenţa ta sau să atingă o cută a rochiei tale. Ştiau asta şi este şi adevărat. S-au uitat la tine cu respect, nu-i aşa? Te-au admirat?

I-a luat braţul, a aruncat-o pe genunchii lui, întorcându-i corpul pe picioarele sale şi aplecându-se să o sărute. Ea a râs fără sunet, râsul ei fiind sarcastic, dar ochii ei, pe jumătate închişi, erau învăluiţi de

plăcere.

Câteva ore mai târziu, când stăteau împreună în pat, mâna lui mişcându-se peste corpul ei, el a întrebat dintr-odată, împingând-o înapoi pe braţul lui şi aplecându-se peste ea – şi ea ştia, după intensitatea feţei lui, după gâfâiala care venea de undeva din vocea lui, deşi vocea lui era scăzută şi constantă, astfel încât întrebarea a ieşit din el de parcă era epuizat de orele de tortură pe care le-a petrecut cu ea.

— Cine au fost ceilalţi bărbaţi care te-au avut?

S-a uitat la ea de parcă întrebarea era o imagine vizualizată în detaliu, o imagine pe care el o dispreţuia, dar nu voia să o abandoneze; ea auzea dispreţul din vocea lui, ura, suferinţa – şi o nerăbdare ciudată care nu era tortură; pusese întrebarea în timp ce-i ţinea corpul strâns lângă al lui.

Ea a răspuns cu voce egală, dar el a văzut o sclipire periculoasă în ochii ei, ca un fel de avertizare că l-a înţeles prea bine.

— A fost doar unul singur, Hank.

— Când?

— Când aveam şaptesprezece ani.

— A durat?

— Pentru câţiva ani.

— Cine era?

S-a tras înapoi, stând întinsă lângă braţul lui; s-a aplecat mai aproape, avea faţa bine îngrijită; l-a privit drept în ochi:

— Nu-ţi voi răspunde.

— L-ai iubit?

— Nu-ţi voi răspunde.

— Ţi-a plăcut să te culci cu el?

— Da!

Râsetul din ochii ei îl făcuse să sune ca o palmă peste faţa lui, râsetul confirmării că acesta era răspunsul de care îi era teamă, dar îl voia.

Şi-a încolăcit braţele în jurul ei, ţinând-o cu disperare, sânii ei apăsaţi pe el; a simţit durerea străpungând prin umerii ei, a auzit furia în cuvintele lui şi vocea îngroşată de plăcere:

— Cine era?

Nu a răspuns, s-a uitat la el, ochii ei erau întunecaţi şi ciudat de luminoşi, şi el a văzut că forma gurii ei, deformată de durere, era forma unui zâmbet batjocoritor.

A simţit-o cum se schimbă într-o formă de cedare, sub atingerea buzelor lui. Îi ţinea corpul de parcă violenţa şi disperarea felului în care o apucase putea să-i şteargă rivalul necunoscut de pe faţa pământului, din trecutul ei şi, mai mult de atât: de parcă putea să transforme orice parte a ei, chiar şi rivalul, într-un instrument de

plăcere. Ştia, din nerăbdarea mişcărilor ei, în timp ce braţele ei îl ţineau, că acesta era felul în care ea voia să fie posedată.

* * *

Silueta unei bande rulante se mişca pe fundalul fâşiilor de foc din cer, ridicând cărbunele până în vârful unui turn din depărtare, de parcă mai multe chible negre străbăteau pământul într-o linie diagonală deasupra apusului de soare. Huruitul distant şi dur se tot auzea pe lângă cârâitul lanţurilor pe care un tânăr în salopetă albastră le înfăşură în jurul maşinăriei, fixându-le de vagoanele-platformă aliniate pe laterala companiei Quinn Ball Bearing din Connecticut.

Domnul Mowen de la compania Amalgamated Switch and Signal de peste drum stătea şi se uita. S-a oprit să se uite, pe drumul spre casă de la propria lui uzină. Purta un palton subţire, întins peste figura lui scundă şi îndesată, şi o pălărie melon pe capul blond grizonat. Pentru prima dată, se simţea un pic din luna septembrie în aerul răcoros. Toate porţile de la clădirile uzinei Quinn stăteau deschise, în timp ce oameni şi macarale mutau maşinăriile afară; ca şi cum ai lua organele vitale şi ai lăsa corpul, s-a gândit domnul Mowen.

— Încă unul? a întrebat domnul Mowen, gândindu-se la uzină, chiar dacă ştia răspunsul.

— Hm? A întrebat tânărul, care nu-l observase stând acolo.

— Încă o companie care se mută în Colorado?

— Îhî.

— Este a treia din Connecticut în ultimele două săptămâni, a spus domnul Mowen.

— Şi când te uiţi la ce se întâmplă în New Jersey, Rhode Island, Massachusetts şi peste tot pe coasta Atlanticului…

Tânărul nu se uita la el şi nu părea să-l asculte.

— E ca un robinet care curge, a spus domnul Mowen, şi toată apa se scurge în Colorado. Toţi banii.

Tânărul a azvârlit lanţul şi l-a urmărit cu atenţie cum cade peste forma mare acoperită cu pânză.

— Ai crede că oamenii au câteva sentimente pentru statul lor natal, ceva loialitate… dar pleacă. Nu ştiu ce se întâmplă cu oamenii.

— E legea.

— Ce lege?

— Legea egalităţii de şansă.

— Cum adică?

— Am auzit că domnul Quinn făcea planuri acum un an să deschidă o ramură în Colorado. Legea a cam distrus asta. Aşa că acum s-a răzgândit şi s-a mutat acolo cu totul.

— Nu văd asta ca pe o justificare. Legea era necesară. E păcat. Firme vechi care au fost aici generaţii întregi. Trebuie să fie o lege…

Tânărul lucra repede, eficient, de parcă îi plăcea să facă asta. În spatele lui, banda rulantă continua să se ridice şi să huruie pe fundalul cerului. Patru coşuri de fum stăteau ca nişte catarge de steag, cu spirale de fum croindu-şi drum încet în jurul lor, ca nişte bannere lungi în strălucirea roşiatică a serii.

Domnul Mowen trăise cu fiecare coş de fum al acelei linii de orizont de pe vremea tatălui şi bunicului său. Văzuse transportoarele de la geamul biroului său timp de 30 de ani. Faptul că Quinn Ball Bearing dispărea de peste drum de el părea de neconceput; ştia despre decizia lui Quinn şi nu-i venise să creadă; sau, mai bine spus, crezuse aşa cum credea orice cuvinte auzite sau vorbite: ca pe nişte sunete care nu aveau nicio legătură cu realitatea. Acum ştia că era adevărat. Stătea lângă vagoanele-platformă pe laterală, de parcă încă mai era vreo şansă să le oprească.

— Nu este în regulă, a spus; vorbea cu orizontul îndepărtat, dar tânărul de deasupra lui era singura parte din el care îl putea auzi.

— Nu aşa era pe vremea tatălui meu. Nu sunt o persoană importantă. Nu vreau să mă lupt cu nimeni. Ce se întâmplă cu lumea asta? Nu era niciun răspuns. Acum tu, spre exemplu, te iau şi pe tine în Colorado?

— Pe mine? Nu. Eu nu lucrez aici. Sunt doar un muncitor în trecere. Am vrut doar să-i ajut să care lucrurile afară.

— Şi ce o să faci când se mută?

— Nu am nici cea mai vagă idee.

— Ce o să faci dacă mai mulţi dintre ei se mută?

— Vom trăi şi vom vedea.

Domnul Mowen se uita în sus cu o privire stranie: nu putea să-şi dea seama dacă răspunsul se aplica şi pentru el sau numai pentru tânărul respectiv. Dar atenţia tânărului era fixată pe treaba lui, nu se uita în jos. S-a mutat la formele acoperite ale următorului vagon-platformă, şi domnul Mowen l-a urmat, uitându-se în sus la el, insistând asupra unui lucru:

— Am drepturi, nu-i aşa? M-am născut aici. Mă aşteptam ca atunci când cresc companiile vechi să fie aici. Mă aşteptam să conduc uzina aşa cum a făcut-o şi tatăl meu. Un om este o parte a comunităţii lui, are dreptul să se bazeze pe ea, nu?... Trebuie făcut ceva în legătură cu asta.

— În legătură cu ce?

— O, ştiu, crezi că asta e grozav, nu-i aşa? – zarva aia de la Taggart şi metalul lui Rearden, şi acea goană după aur către Colorado, şi acea petrecere continuă, plină de beţii de acolo, cu Wyatt şi oamenii lui extinzându-şi producţia ca un ibric care dă pe afară. Toată lumea crede că e grozav, asta e tot ce auzi peste tot unde mergi – oamenii sunt entuziasmaţi şi-şi fac planuri ca un copil de şase ani în vacanţă –

ai crede că e luna de miere naţională pentru un fel de 4 Iulie permanent.

Tânărul nu a spus nimic.

— Ei bine, nu prea cred, spuse domnul Mowen cu voce scăzută, ziarele nu spun asta, sau – ia aminte – ziarele nu spun nimic.

Domnul Mowen nu primi niciun răspuns, doar zdrăngănitul lanţurilor.

— De ce pleacă toţi în Colorado? a întrebat. Ce au ei acolo jos şi noi nu avem?

Tânărul rânji: „Poate că este ceva ce aveţi voi şi nu au ei”.

— Ce?

Băiatul nu a răspuns.

— Eu nu văd lucrurile aşa. Este un loc înapoiat, primitiv, neiluminat. Nici măcar nu au un guvern modern. Este cel mai rău guvern dintre toate statele. Cel mai leneş. Nu face nimic, decât să deţină legile şi departamentul de poliţie. Nu face nimic pentru oameni. Nu ajută pe nimeni. Nu văd de ce toate companiile noastre cele mai bune vor să fugă acolo.

Tânărul a privit în jos, dar nu a răspuns. Domnul Mowen a oftat.

— Lucrurile nu sunt în regulă. Legea egalităţii de şansă părea o idee bună. Trebuie să existe o şansă pentru toată lumea. E mare păcat dacă oameni ca Quinn profită de asta într-un mod nedrept. De ce nu au lăsat pe altcineva să înceapă să producă rulmenţi cu bile în Colorado?… îmi doresc ca oamenii din Colorado să ne lase în pace. Acea topitorie Stockton nu avea niciun drept să intre în afacerea cu macazuri şi semnalizatoare. Asta e afacerea mea de ani buni, am dreptul vechimii în afacere, nu este corect, este o competiţie pe viaţă şi pe moarte… şi aştept de şase luni pentru o comandă de oţel de la Orren Boyle – şi acum spune că nu poate să-mi promită nimic pentru că s-a dus dracului afacerea lui din cauza metalului Rearden, este o goană după metalul ăla pe care Boyle trebuie să o oprească. Nu e corect ca Rearden să fie lăsat să distrugă afacerile altor oameni în felul ăla… şi vreau să iau şi eu metal Rearden, am nevoie de el, dar încearcă doar! Are o coadă de aşteptare care s-ar întinde pe trei state – nimeni nu poate să ia nici măcar o bucăţică din el, în afară de vechii lui prieteni, oameni ca Wyatt şi Danagger. Nu e corect. E discriminare. Sunt la fel de bun ca oricine altcineva. Am şi eu dreptul la partea mea din acel metal.

Tânărul s-a uitat în sus.

— Am fost în Pennsylvania săptămâna trecută, a spus, am văzut fabricile Rearden. Ăla este un loc aglomerat! Construiesc patru noi cuptoare cu vatră deschisă şi mai urmează încă şase noi cuptoare, a spus, uitându-se înspre sud. Nimeni nu a mai construit un cuptor nou pe coasta Atlanticului în ultimii cinci ani. Stătea cu cerul în fundal, pe

un motor acoperit, uitându-se la asfinţit cu un zâmbet vag de nerăbdare şi dorinţă, aşa cum se uită cineva la imaginea îndepărtată a unei persoane iubite. Sunt ocupaţi, a spus.

Apoi zâmbetul lui a dispărut brusc; felul în care a izbit lanţurile fusese prima gafă a felului competent în care se mişca: părea o vibraţie de furie.

Domnul Mowen se uita la linia orizontului, la transportoare, la roţi, la fum – fumul care rămăsese plutind greoi şi în linişte în aerul serii, întinzându-se într-o ceaţă lungă peste tot către New York, undeva dincolo de apusul soarelui – şi a simţit că gândul la oraşul New York într-un cerc de focuri sacre l-a liniştit, cercul de coşuri de fum, rezervoare de gaz, macarale şi linii de înaltă tensiune. A simţit un curent de putere plutind prin fiecare construcţie murdară de pe stradă; îi plăcea figura tânărului de deasupra lui, era ceva care-l liniştea în felul în care lucra, ceva care se amesteca cu linia orizontului… şi, totuşi, domnul Mowen se întreba de ce simţea că o fisură creştea undeva, distrugând zidul etern.

— Trebuie să facem ceva, a spus domnul Mowen, un prieten de al meu s-a retras din afaceri săptămâna trecută – industria petrolieră; avea câteva sonde jos, în Oklahoma – nu putea să concureze cu Ellis Wyatt. Nu e corect. Trebuie să dea oamenilor mai de jos o şansă. Trebuie să fixeze o limită pentru capacitatea de producţie a lui Ellis Wyatt. Nu ar trebui să i se dea voie să producă atât de mult încât să scoată pe toată lumea de pe piaţă… M-am blocat în New York ieri, a trebuit să-mi las maşina acolo şi să vin acasă cu un nenorocit de autobuz pentru navetişti, nu am putut să-mi iau niciun pic de benzină pentru maşină şi au spus că e o scurgere de petrol în oraş… Nu e în regulă. Trebuie să facem ceva în legătură cu asta.

Uitându-se la linia orizontului, domnul Mowen s-a întrebat care era ameninţarea nespusă şi cine era distrugătorul.

— Ce vrei să spui? a întrebat tânărul.

— Cine, eu? a întrebat domnul Mowen. Nu aş şti. Nu sunt o persoană importantă. Nu pot să rezolv probleme de nivel naţional. Vreau doar să supravieţuiesc. Tot ce ştiu e că cineva trebuie să facă ceva în legătură cu asta… Nu e în regulă. Ascultă – cum te cheamă?

— Owen Kellog.

— Ascultă, Kellog, ce crezi că se va întâmpla cu lumea?

— Nu v-ar interesa să ştiţi.

Un fluier s-a auzit de pe un turn din depărtare, un fluier pentru schimbul de noapte, şi domnul Mowen a realizat că se făcuse târziu. A oftat, încheindu-se la haină, întorcându-se pentru a pleca.

— Ei bine, lucrurile sunt făcute, a spus. Paşii au fost hotărâţi. Paşi constructivi. Legislativul a adoptat un proiect de lege, dând o putere mai mare biroului de planificare economică şi resurse naţionale. Au

pus un bărbat foarte capabil pe post de coordonator-şef. Nu pot să spun că am auzit multe despre el, dar ziarele zic că este un om care trebuie urmărit. Numele lui este Wesley Mouch.

* * *

Dagny s-a uitat prin geamul de la sufrageria ei spre oraş. Era târziu şi luminile arătau ca ultimele scântei rămase dintr-un foc de tabără.

Se simţea împăcată şi-şi dorea să-şi ţină mintea pe loc, pentru a lăsa emoţiile să o ajungă din urmă, să se uite la fiecare moment care a trecut pe lângă ea. Nu avusese timp să se gândească la faptul că era în spatele propriului ei birou, la Taggart Transcontinental; au fost atât de multe de făcut, încât a uitat că era o întoarcere din exil. Nu auzise ce a spus Jim despre întoarcerea ei sau dacă a spus ceva. Era o singură persoană a cărei reacţie îşi dorea să o ştie; sunase la Wayne-Falkland Hotel, dar senor Francisco d'Anconia, i s-a spus, plecase înapoi la Buenos Aires.

Şi-a amintit momentul în care a semnat cu numele ei la sfârşitul unui document legal lung; era momentul care pusese punct liniei John Galt. Acum era linia Rio Norte de la Taggart Transcontinental din nou, cu excepţia faptului că oamenii din echipă au refuzat să renunţe la nume. Ei, de asemenea, îi fusese greu să renunţe; s-a forţat să n-o numească linia John Galt şi s-a întrebat de ce asta cerea un efort, de ce a simţit o urmă de tristeţe.

Într-o seară, dintr-un impuls brusc, s-a dus la colţul clădirii Taggart pentru a se uita pentru ultima dată la biroul John Galt, Inc. din alee; nu ştia ce voia – doar s-o vadă, s-a gândit. O platformă de lemn fusese aşezată de-a lungul trotuarului; vechea clădire urma să fie demolată; a renunţat, într-un sfârşit. S-a urcat pe platformă şi, în lumina felinarului care, mai demult, formase umbra unui străin de-a lungul trotuarului, s-a uitat pe geamul fostului ei birou. Nu mai rămăsese nimic din primul etaj; pereţii despărţitori fuseseră doborâţi, erau ţevi sparte atârnând din tavan şi un morman de pietriş pe podea. Nu era nimic de văzut.

L-a întrebat pe Rearden dacă venise cumva acolo într-o noapte din primăvara trecută şi a stat la geamul ei, luptându-se cu dorinţa de a intra. Dar ştia, dinainte să răspundă, că nu a făcut asta. Nu i-a spus de ce a întrebat. Nu ştia de ce acea amintire încă o deranja uneori.

Dincolo de geamurile sufrageriei ei, dreptunghiul luminat al calendarului atârna ca o etichetă pentru expedierea mărfurilor pe cerul întunecat. Arăta 2 septembrie. A zâmbit sfidător, amintindu-şi de lupta pe care a dus-o în timp ce el îşi schimba paginile: nu mai erau termene-limită acum, s-a gândit, nici bariere, nici ameninţări, nici constrângeri.

A auzit o cheie răsucindu-se în uşa apartamentului; acela era

sunetul pe care îl aşteptase şi pe care voise să-l audă în seara asta.

Rearden a intrat, aşa cum intrase de mai multe ori, folosind cheia pe care ea i-o dădu, ca o înştiinţare. Şi-a aruncat pălăria şi haina pe un scaun cu un gest care devenise familiar; purta negrul sobru al hainelor de seară.

— Bună, a spus ea.

— Încă aştept o seară în care nu te voi găsi aici, a răspuns.

— Atunci va trebui să telefonezi la birourile Taggart Transcontinental.

— În orice seară? Nicăieri altundeva?

— Eşti gelos, Hank?

— Nu. Sunt curios cum ar fi să fiu.

A stat şi s-a uitat la ea din capătul celălalt de cameră, refuzând să se apropie de ea, prelungind intenţionat plăcerea de a şti că putea să o facă oricând vrea el. Purta fusta strâmtă şi gri a unui costum office şi o bluză transparentă, albă, croită ca o cămaşă bărbătească; bluza era evazată deasupra taliei, punând în evidenţă fermitatea bine pusă la punct a şoldurilor ei; pe fundalul lămpii din spatele ei, putea să-i vadă silueta zveltă a corpului sub bluza evazată.

— Cum a fost banchetul? a întrebat ea.

— A fost bine. Am plecat cât de repede am putut. De ce nu ai venit? Ai fost invitată.

— Nu am vrut să te văd în public.

S-a uitat la ea ca şi cum ar fi accentuat faptul că a înţeles întreaga însemnătate a răspunsului ei; apoi trăsăturile feţei lui au luat forma unui zâmbet amuzat.

— Ai pierdut multe. Consiliul naţional al industriilor metalurgice nu va mai trece prin chinul de a mă numi invitat de onoare. Nu şi dacă nu au încotro.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic. Doar o groază de discursuri.

— A fost un chin pentru tine?

— Nu… Da, într-un fel… chiar am vrut să mă bucur de asta.

— Să-ţi aduc ceva de băut?

— Da, te rog.

Ea s-a întors să plece. A oprit-o, apucând-o de umeri din spate; şi-a aplecat capul şi a sărutat-o. Când el şi-a ridicat capul, ea l-a tras în jos din nou cu un gest categoric de stăpânire, ca şi cum şi-ar fi clamat dreptul de a o face. Apoi s-a îndepărtat de el.

— Lasă băutura, a spus, nu o voiam neapărat – voiam doar să te văd pe tine servindu-mă.

— Atunci lasă-mă să te servesc.

— Nu.

A zâmbit, întinzându-se pe canapea, cu mâinile încrucişate sub cap.

Se simţea ca acasă; acela era primul loc în care se simţea ca acasă.

— Ştii, cea mai proastă parte a banchetului a fost că singura dorinţa a tuturor persoanelor prezente a fost să se termine, a spus el. Ce nu pot să înţeleg e de ce au vrut să vină, în primul rând. Nu trebuia să vină. Cu siguranţă, nu de dragul meu…

A luat o tabacheră, i-a întins-o şi apoi a ţinut flacăra unei brichete la capătul ţigării, în mod intenţionat, pentru a părea că-l serveşte. A zâmbit ca răspuns la chicotitul lui, apoi a stat jos pe braţul unui fotoliu de pe partea cealaltă a camerei.

— De ce ai acceptat invitaţia, Hank? a întrebat. Mereu ai refuzat să li te alături.

— Nu voiam să refuz o ofertă de pace – când i-am bătut –, iar ei ştiu asta. Niciodată nu mă voi mai alătura lor, dar o invitaţie pentru a apărea ca invitat de onoare – ei bine, m-am gândit că sunt nişte perdanţi buni. M-am gândit că a fost generos din partea lor.

— Din partea *lor?*

— O să spui: din partea *mea?*

— Hank! După toate lucrurile pe care le-au făcut ca să te oprească!

— Am câştigat, nu-i aşa? Aşa că m-am gândit… Ştii tu, nu am dat vina pe ei că nu au putut să vadă valoarea metalului mai repede – atâta timp cât au văzut-o într-un sfârşit. Orice om învaţă în felul lui şi în ritmul lui. Sigur, am ştiut că va fi multă laşitate acolo, şi invidie, şi ipocrizie, dar m-am gândit că aceea va fi doar la suprafaţă; *acum*, când am ajuns la o concluzie; m-am gândit că motivul real pentru care m-au invitat a fost să mă felicite pentru metal şi…

Ea a zâmbit în spaţiul scurt al pauzei pe care a făcut-o; ştia că propoziţia pe care nu a rostit-o era: „… şi pentru asta, i-aş ierta oricui şi orice.”

— Dar nu a fost, a spus el, şi nu am reuşit să găsesc motivul lor. Dagny, nu cred că au avut vreun motiv. Nu au organizat acel banchet ca să-mi facă mie plăcere, sau ca să câştige ceva de la mine, sau ca să facă impresie bună publicului. Nu a fost niciun fel de scop de genul ăsta, nicio semnificaţie. Nu le-a prea păsat când au acuzat metalul – nu le-a prea păsat nici acum. Nu le e prea teamă că o să-i scot de pe piaţă – nu le pasă destul nici măcar de asta. Ştii cum a fost banchetul? De parcă auziseră că există valori pe care se presupune că trebuie să le cinsteşti şi asta e ceea ce se face pentru a le cinsti, aşa că au parcurs paşii – ca nişte fantome ghidate de un fel de ecouri dintr-o lume mai bună. Nu… nu am putut să suport asta.

Ea a spus, cu faţa încordată:

— Şi nu crezi că eşti generos!

El s-a uitat la ea; ochii i s-au luminat într-o expresie de amuzament.

— De ce te înfurie ei atât de mult?

Ea a spus, cu vocea scăzută pentru a ascunde sunetul de tandreţe:

— Pentru că ai fi vrut să te bucuri de banchet.

— Probabil că aşa îmi trebuie. Nu trebuia să mă fi aşteptat la nimic. Nu ştiu ce am vrut.

— Eu ştiu.

— Niciodată nu mi-au plăcut evenimentele de genul ăsta. Nu ştiu de ce m-am aşteptat, de data asta, să fie diferit… Ştii, am mers acolo simţindu-mă de parcă metalul a schimbat totul, până şi oamenii.

— O, da, Hank, ştiu.

— Ei bine, a fost locul greşit în care să caut ceva… Îţi aminteşti? Ai spus odată că celebrările ar trebui să fie doar pentru cei care au ceva de celebrat.

Punctul ţigării ei aprinse s-a oprit în aer; stătea nemişcată. Niciodată nu i-a vorbit despre petrecerea aceea sau despre orice legat de casa lui. Într-un moment, a răspuns încet:

— Îmi amintesc.

— Ştiu ce voiai să spui… Ştiam şi atunci.

A rămas tăcut; când a vorbit din nou, vocea lui era veselă.

— Cel mai rău lucru legat de oameni nu sunt insultele lor, ci complimentele. Nu am putut să tolerez complimentele făcute de ei în seara asta, mai ales când tot spuneau cât de mult are toată lumea nevoie de mine – ei, oraşul, ţara şi lumea întreagă, presupun. Aparent, ideea lor de a fi pe culmile gloriei e să ai de a face cu oameni care au nevoie de tine. Nu suport oamenii care au nevoie de mine. S-a uitat la ea. Tu ai nevoie de mine?

Ea a răspuns serioasă:

— Cu disperare.

El a râs.

— Nu. Nu aşa m-am referit. Nu ai spus-o în felul în care o fac ei.

— Cum am spus-o?

— Ca un comerciant care plăteşte pentru ceea ce vrea. Ei o spun ca nişte cerşetori.

— Eu… plătesc pentru ce vreau, Hank?

— Nu face pe inocenta, ştii exact la ce mă refer.

— Da, a şoptit; zâmbea.

— O, la dracu’ cu ei! a spus fericit, întinzându-şi picioarele, schimbându-şi poziţia pe canapea şi savurând privilegiul de a se relaxa.

Nu sunt bun ca figură publică. Oricum, nu mai contează acum. Nu trebuie să ne pese de ceea ce văd sau nu văd. O să ne lase în pace. Avem drum liber. Care este următorul angajament, doamnă vicepreşedinte?

— O cale ferată transcontinentală din metal Rearden.

— Cât de repede o vrei?

— Mâine dimineaţă. În trei ani o s-o primesc.

— Crezi că poţi face asta în trei ani?

— Dacă John Galt... dacă linia Rio Norte se descurcă la fel de bine ca până acum.

— O să fie şi mai bine. Ăsta e doar începutul.

— Am un plan de plată în rate deja conceput. Cum vin banii, o să încep să rup în bucăţi linia principală, câte un sector, şi o s-o înlocuiesc cu metal Rearden.

— Bine. Când vrei tu, începem.

— O să continui să mut şinele vechi pe liniile derivate – nu vor rezista prea mult dacă n-o fac. În trei ani, vei călători pe propriul tău metal către San Francisco dacă cineva vrea să-ţi organizeze un banchet acolo.

— În trei ani voi avea fabrici care toarnă metal Rearden în Colorado, Michigan şi Idaho. Ăsta e planul *meu*.

— Propriile tale fabrici? Filiale?

— Mda.

— Cum rămâne cu Legea egalităţii de şansă?

— Doar nu crezi că va mai exista peste trei ani, nu? Le-am mai demonstrat că tot ce e putrezit va fi îndepărtat. Toată ţara e cu noi. Cine va vrea să oprească lucrurile acum? Cine va asculta fleacuri? Există un grup mai bun de bărbaţi care lucrează în Washington chiar în momentul ăsta. Ei vor respinge Legea egalităţii de şansă în sesiunea următoare.

— Sper asta.

— Am avut o perioadă groaznică, aceste ultime săptămâni, încercând să pornesc noile cuptoare, dar totul e pregătit acum, sunt în proces de construire, pot să rămân în spate şi s-o iau mai uşor. Pot să stau la birou, să adun banii, să trândăvesc ca un vagabond, să mă uit la comenzile pentru metal curgând şi fiind apreciate peste tot... Spune-mi care e cel mai bun tren pe care îl ai pentru Philadelphia mâine dimineaţă?

— O, nu ştiu.

— Nu ştii? Care e rolul unui vicepreşedinte? Eu trebuie să fiu la fabrică până la şapte mâine. Ai ceva care circulă în jur de şase?

— La cinci şi jumătate este primul, cred.

— Mă trezeşti ca să ajung în timp util sau mai bine le spui să ţină trenul pentru mine?

— Te trezesc.

Stătea uitându-se la el; el era tăcut. Păruse obosit când a intrat; expresia de oboseală dispăruse acum de pe faţa lui.

— Dagny, a întrebat el brusc; tonul lui se schimbase, era un fel de notă ascunsă în vocea lui. De ce nu voiai să mă vezi în public?

— Nu vreau să fac parte din... viaţa ta oficială.

El nu a răspuns; peste-o secundă, a întrebat indiferent:

— Când ţi-ai luat ultima dată o vacanţă?

— Cred că acum doi… nu, trei ani.

— Ce ai făcut?

— Am plecat în munţii Adirondack pentru o lună. M-am întors după o săptămână.

— Am făcut asta acum cinci ani. Doar că a fost în Oregon. S-a întins pe spate, uitându-se la tavan.

— Dagny, hai să facem o vacanţă împreună. Hai să luăm maşina mea şi să mergem undeva pentru câteva săptămâni, oriunde, doar să mergem, undeva unde nu ne cunoaşte nimeni. Nu vom lăsa nicio adresă, nu ne vom uita în niciun ziar, nu vom atinge niciun telefon – nu vom avea niciun fel de viaţă oficială.

Ea s-a ridicat. S-a apropiat de el, oprindu-se lângă canapea, uitându-se în jos la el, în lumina lămpii din spatele ei; nu voia ca el să-i vadă faţa care se străduia să nu zâmbească.

— Poţi să-ţi iei liber câteva săptămâni, aşa-i? a întrebat el. Lucrurile merg ca pe roate acum. E în regulă să pleci. Nu vom mai avea altă şansă în următorii trei ani.

— Bine, Hank, a spus ea, forţându-şi vocea să sune calmă şi fără inflexiuni.

— Vii?

— Când vrei să plecăm?

— Luni dimineaţă.

— În regulă.

S-a întors să plece. El a prins-o de mână, a tras-o jos, i-a întors corpul ca să stea întins deasupra lui, a ţinut-o nemişcată, într-o poziţie inconfortabilă, aşa cum a căzut, cu o mână în părul ei, apăsându-i gura pe a lui, şi cealaltă mână mişcându-se pe sub bluza ei subţire, de la omoplaţi la talie şi până la picioare. Ea a şoptit:

— Şi tu spui că n-am nevoie de tine.

S-a ridicat de pe el, dându-şi părul de pe faţă. El stătea nemişcat, uitându-se la ea, şi-a îngustat ochii, o scânteie cu un anumit interes se vedea în ochii lui, concentraţi şi uşor jucăuşi. Ea s-a uitat în jos; una dintre bretelele furoului ei s-a rupt şi furoul atârna pe diagonală, lăsând să i se vadă sânul sub bluza transparentă. Şi-a ridicat o mână pentru a potrivi breteaua la loc. El i-a dat peste mână. A zâmbit ca o promisiune, ca un răspuns jucăuş. A mers încet, cu bună ştiinţă, de partea cealaltă a camerei şi s-a rezemat de o masă, cu faţa spre el, mâinile ei ţinându-se de colţul mesei, umerii fiindu-i împinşi în spate. Era un contrast care lui îi plăcea – severitatea hainelor ei şi corpul pe jumătate dezbrăcat, administratorul companiei feroviare, o femeie care era a lui.

S-a ridicat; stând confortabil pe canapea, cu picioarele întinse înainte, cu mâinile în buzunar, se uita la ea cu privirea cu care

evaluezi o proprietate.

— Aţi spus cumva că vreţi o cale ferată transcontinentală făcută din metal Rearden, doamnă vicepreşedinte? a întrebat el. Şi dacă nu vi-l dau? Pot să-mi aleg clienţii acum şi să cer orice preţ doresc. Dacă asta ar fi fost acum un an, v-aş fi cerut să vă culcaţi cu mine în schimb.

— Mi-aş fi dorit să ceri asta.

— Ai fi făcut-o?

— Bineînţeles.

— Ca afacere?

— Dacă tu ai fi fost cumpărătorul. Ţi-ar fi plăcut asta, nu-i aşa?

— Dar ţie?

— Da… a şoptit.

S-a apropiat de ea, a apucat-o de umeri şi şi-a apăsat gura pe sânul ei prin bluza subţire. Apoi, ţinând-o, s-a uitat la ea în linişte, un moment lung.

— Ce ai făcut cu brăţara aceea? a întrebat el.

Nu mai vorbiseră despre ea; ea a trebuit să lase să treacă un moment ca să-şi recapete stabilitatea în voce.

— O am, a răspuns.

— Vreau să o porţi.

— Dacă cineva îşi dă seama, va fi mai rău de tine decât de mine.

— Poart-o.

Ea a adus brăţara făcută din metal Rearden. I-a dat-o fără să scoată un cuvânt, uitându-se la el, lanţul verde-albastru strălucind în palma ei. Uitându-se în ochii ei, el i-a pus brăţara la mână. În momentul în care încheietoarea a pocnit sub degetele lui, ea şi-a aplecat capul şi i-a sărutat mâna.

* * *

Pământul fugea sub capota maşinii. Desfăşurându-se de pe dealurile curbate ale Wisconsinului, autostrada era singurul semn de muncă a omului, un pod nesigur care se întindea peste o mare de tufişuri, ierburi şi copaci. Această mare se mişca încet, în nuanţe de galben şi de portocaliu, cu câteva raze roşii ţâşnind pe coastele dealurilor, cu pete de verde rămase în depresiuni, sub un cer albastru curat. Printre aceste culori de poză de pe o vedere, capota maşinii arăta ca piesa unui bijutier, cu soarele strălucind pe oţelul aliat cu crom şi pe emailul negru reflectând cerul.

Dagny s-a rezemat de marginea geamului lateral, picioarele ei erau întinse înainte; îi plăcea spaţiul deschis, confortabil al maşinii şi căldura soarelui pe umerii ei; se gândea că drumurile de ţară sunt frumoase.

— Ce mi-aş dori să văd, a spus Rearden, e un panou.

Ea a râs: el răspunsese gândului ei tăcut.

— Vânzând ce cui? Nu am văzut nicio casă sau o maşină de o oră.

— Asta e ceea ce nu-mi place. S-a aplecat puţin, cu mâinile pe volan; se încrunta. Uită-te la drumul ăla.

Fâşia lungă de beton era decolorată ca nişte oase de un gri prăfuit lăsate în deşert, ca şi cum soarele şi zăpada au făcut să dispară toate urmele de cauciucuri, benzina şi carbonul, toate semnele că drumul fusese circulat. Ierburi verzi se ridicau din crăpăturile colţuroase ale asfaltului. Nimeni nu folosise sau reparase drumul de mulţi ani, dar crăpăturile erau puţine.

— Este un drum bun, a spus Rearden, a fost construit să reziste. Cel care l-a construit trebuie să fi avut un motiv bun pentru care se aştepta să reziste traficului greu în anii ce urmau.

— Da…

— Nu-mi place cum arată asta.

— Nici mie. Apoi a zâmbit. Dar cât de des am auzit oameni plângându-se că panourile strică imaginea regiunilor rurale. Ei bine, uite aici partea de regiune rurală care nu este stricată, pentru ca ei să o admire, şi a adăugat: Aceştia sunt oamenii pe care-i urăsc.

Nu voia să apară neliniştea pe care o simţea ca pe o pojghiţă subţire dedesubtul entuziasmului ei pentru ziua asta. Simţise acea nelinişte câteodată, în ultimele trei săptămâni, la vederea drumurilor de ţară derulându-se dincolo de capota maşinii. A zâmbit: capota fusese punctul de neclintit din câmpul ei de vedere, în timp ce pământul trecea pe lângă ei; capota fusese cea care avea centrul, punctul central, siguranţa în lumea înceţoşată, care se dezintegrează… capota din faţa ei şi mâinile lui Rearden pe volan, lângă ea… a zâmbit, gândindu-se că ar fi fericită să lase asta să fie lumea ei.

După prima săptămână de hoinăreală, în care au condus la nimereală, în voia drumurilor necunoscute, el i-a spus într-o dimineaţă, pe când se pregăteau să plece:

— Dagny, odihna nu trebuie să aibă niciun scop?

Ea a râs, răspunzându-i:

— Nu. Ce fabrică vrei să vezi?

El a zâmbit – la o vină pe care nu trebuia să şi-o asume, la explicaţiile pe care nu era nevoit să le dea – şi a răspuns:

— Este o mină de minereu abandonată pe lângă Saginaw Bay, despre care am auzit. Se spune că e epuizată.

Au condus prin Michigan către mină. Au mers pe marginile unei gropi goale, cu rămăşiţele unei macarale ca un schelet aplecându-se deasupra lor pe fundalul cerului şi cutia cuiva pentru prânz huruind sub picioarele lor. Simţise un junghi de nelinişte, mai înţepător decât tristeţea, dar Rearden a spus vesel:

— Epuizată pe dracu! O să le arăt eu câte tone şi dolari pot să fac

din locul ăsta! În drumul înapoi spre maşină, a adăugat:

— Dacă aş putea să găsesc omul potrivit, i-aş cumpăra acea mină mâine dimineaţă şi l-aş pregăti pentru a lucra la ea.

În ziua următoare, când conducea spre sud-vest, spre câmpiile din Illinois, el a spus brusc, după o tăcere lungă:

— Nu, va trebui să aştept până aruncă ăia la gunoi proiectul ăla de lege. Cel care ar putea să lucreze mina aceea nu ar avea nevoie de ajutorul meu. Cel care ar avea nevoie de mine nu ar valora niciun ban.

Ar putea să vorbească despre munca lor, aşa cum au făcut întotdeauna, cu multă încredere că vor fi înţeleşi. Dar niciodată nu vorbeau unul despre celălalt. El se comporta de parcă intimitatea lor pasionată era ceva fizic, care nu trebuia să se identifice cu comunicarea dintre două minţi. În fiecare noapte, era de parcă ea se lăsa în braţele unui străin care o făcea să simtă fiecare fior de emoţie din corpul lui, dar nu i-ar permite niciodată să ştie dacă şocurile au ajuns la vreun răspuns înăuntrul lui. Ea dormea dezbrăcată lângă el şi pe braţul ei era brăţara din metal Rearden.

Ştia că el ura chinul de a semna „domnul şi doamna Smith” în registrele hotelurilor părăsite de pe marginea drumului. Erau seri când observa o uşoară încordare a gurii lui mici, din pricina furiei, în timp ce semna cu numele obişnuite pentru frauda obişnuită; furia pentru cei care făceau ca frauda să fie necesară. A observat, cu indiferenţă, felul în care funcţionarii hotelului îşi dădeau seama de viclenie, ceea ce părea să sugereze că oaspeţii şi funcţionarii erau complici la ceva ruşinos şi plin de vină: vina de a căuta plăcerea. Dar a ştiut că pentru el nu conta când erau singuri, atunci când a ţinut-o aproape de el pentru un moment şi a văzut că ochii lui păreau vii şi nevinovaţi.

Au condus prin oraşe mici, pe rute secundare, prin locuri pe care nu le-au mai văzut de ani. Se simţea neliniştită la vederea oraşelor. Au trecut zile până când a realizat ce era ceea ce îi lipsise cel mai mult: un pic de vopsea proaspătă. Casele stăteau ca nişte bărbaţi în costume necălcate, care şi-au pierdut dorinţa de a sta drepţi: streşinile erau ca nişte umeri lăsaţi, verandele strâmbe erau ca nişte tivuri rupte, geamurile sparte ca nişte petice, acoperite cu şindrile. Oamenii din stradă se holbau la maşina cea nouă, nu aşa cum s-ar holba cineva la un peisaj rar, dar de parcă forma neagră şi strălucitoare era ceva imposibil venit din altă lume. Erau puţine vehicule pe stradă şi majoritatea dintre ele erau trase de cai. Ea uitase sensul literal şi întrebuinţarea calului-putere şi nu voia să-şi amintească de ele.

Nu a râs în acea zi la intersecţia de nivel când Rearden a chicotit, arătând cu degetul la un tren local, micuţ, care venea clătinându-se de după dealuri, tras de o locomotivă antică, lăsând afară un fum negru prin coşul înalt.

— O, Dumnezeule, Hank! Nu e amuzant!

— Ştiu, a spus el.

Erau la o sută şi ceva de kilometri şi o oră distanţă de ea când a spus:

— Hank, tu vezi Cometa Taggart fiind trasă de-a lungul şi de-a latul continentului de o consumatoare de cărbuni de felul acela?

— Ce s-a întamplat cu tine? Adună-te!

— Scuze… doar că mă tot gândesc că nu ar fi de niciun folos noua mea cale ferată şi cuptoarele tale noi, dacă nu găsim pe cineva care să producă motoare Diesel. Dacă nu găsim repede pe cineva.

— Ted Nielsen din Colorado e omul tău.

— Da, dacă găseşte o cale să-şi deschidă noua lui uzină. A investit mai mulţi bani decât trebuia în linia John Galt.

— Dar aia s-a dovedit a fi o investiţie bună, nu-i aşa?

— Da, dar l-a ţinut în loc. Acum e pregătit să meargă înainte, dar nu poate să găsească uneltele. Nu mai sunt ustensile mecanice de cumpărat, nicăieri, la niciun preţ. Nu primeşte decât promisiuni şi amânări. Străbate ţara, căutând vechituri pe care să le recupereze de la fabrici închise. Dacă nu începe curând…

— Va începe. Cine îl va opri acum?

— Hank, a spus ea brusc, putem să mergem într-un loc pe care mi-aş dori să-l văd?

— Sigur. Oriunde. Ce loc?

— E în Wisconsin. Era acolo o mare companie de motoare, pe vremea tatălui meu. Aveam un circuit derivat care să-i servească, dar am închis linia – acum vreo şapte ani – când au închis fabrica. Cred că este una din zonele acum în paragină. Poate mai sunt ceva piese de maşină pe care le poate folosi Ted Nielsen. Poate i-a scăpat din vedere – locul este uitat şi nu este niciun mijloc de transport către el.

— O să-l găsesc. Care era numele fabricii?

— The Twentieth Century Motor Company.

— O, da, sigur că da! Aceea era una dintre cele mai bune firme în tinereţea mea, poate cea mai bună. Îmi amintesc că era ceva ciudat legat de felul în care a ieşit din industrie… Nu mai ştiu ce se întâmplase.

Le-a luat trei zile de cercetare, dar au găsit acel drum decolorat, abandonat – acum mergeau printre frunzele galbene care străluceau ca o mare de monede aurii, către Twentieth Century Motor Company.

— Hank, dacă se întâmplă ceva cu Ted Nielsen? a întrebat ea brusc, în timp ce conduceau în tăcere.

— De ce să i se întâmple ceva?

— Nu ştiu, dar… ei bine, a fost Dwight Sanders. A dispărut. United Locomotives s-a terminat pentru moment. Şi celelalte uzine nu sunt în stare să producă diesele. Nu mai ascult de promisiuni. Şi… şi la ce

folos o cale ferată fără forţă motrice?

— O, la ce folos totul, dacă tot e să vorbim, fără ea?

Frunzele străluceau, legănându-se în vânt. Se întindeau pe kilometri întregi, de la iarbă la tufişuri şi la copaci, cu mişcările şi culorile focului; păreau să celebreze un scop îndeplinit, arzând neatinse de nimeni.

Rearden a zâmbit.

— E ceva ce trebuie să spun despre sălbăticie. Începe să-mi placă. O nouă ţară pe care nu a descoperit-o nimeni. Ea a dat din cap bucuroasă.

— Este un teren bun – uită-te la felul în care creşte totul. Aş da la o parte tufişul ăla şi aş construi…

Apoi s-au oprit din zâmbit. Epava pe care o vedeau printre ierburile de pe marginea drumului era un cilindru ruginit cu bucăţele de sticlă – rămăşiţele unei benzinării.

Era singurul lucru care se mai putea vedea. Pilonii acoperiţi de funingine, bucata de beton şi strălucirea sticlei mărunţite – care fuseseră o benzinărie – erau înghiţite de tufişuri şi nu se puteau observa decât dacă te uitai atent.

S-au uitat în altă direcţie. Au mers mai departe, nevrând să ştie ce altceva se mai ascundea sub ierburile kilometrice. Au simţit aceeaşi mirare, cântărită în greutate: mirare la cât de repede au înghiţit ierburile şi cât de mult.

Drumul se termina brusc la cotitura unui deal. Ceea ce mai rămăsese erau bucăţi de beton ieşind dintr-o fâşie lungă, plină de gropi cu smoală şi noroi. Betonul fusese zdrobit de cineva; nici măcar plantele nu puteau să crească pe fâşia de pământ rămasă. Pe culmea unui deal îndepărtat, un singur stâlp de telegraf stătea înclinat, cu cerul în spate, ca o cruce peste un mormânt încărcat.

Le-a luat trei ore şi un cauciuc perforat să se târască cu viteză mică prin noroi, prin şanţuri, apoi prin urmele lăsate de roţile camioanelor, pentru a ajunge la amplasamentul care stătea în vale, dincolo de deal, cu stâlpul de telegraf.

Câteva case încă stăteau în epava a ceea ce fusese odată un oraş industrial. Tot ce se putuse mişca plecase, dar câteva fiinţe umane au rămas. Structurile goale erau dărâmături verticale; fuseseră mâncate nu de vreme, ci de oameni: plăci rupte la întâmplare, părţi din acoperişuri care lipseau, găuri rămase în pivniţe părăsite. Era de parcă mâini nesăbuite au luat toate lucrurile de care aveau nevoie în momentul respectiv, cu nicio intenţie de a rămâne în viaţă în dimineaţa următoare. Casele locuite erau împrăştiate la întâmplare printre ruine; fumul din coşurile lor era singura mişcare vizibilă în oraş. O carcasă de beton, care fusese o şcoală, stătea la periferie; arăta ca un craniu, cu orbitele goale în care stăteau geamurile fără

sticlă, cu câteva fire de păr rămase agăţate, în forma unor cabluri rupte.

Dincolo de oraş, pe un deal din depărtare, stătea fabrica Twientieth Century Motor Company. Pereţii ei, liniile acoperişului, coşurile de fum arătau echilibrate, de neînvins, ca o fortăreaţă. Ar fi părut intactă dacă nu ar fi fost un bazin argintiu de apă: bazinul era dărâmat într-o parte.

Nu au văzut nici urmă de drum către fabrică în kilometrii încâlciţi de copaci şi de coaste de deal. Au mers până la prima uşă pe care au văzut-o să aibă un fir neînsemnat de fum care se ridica. Uşa era deschisă. O femeie bătrână se împletici până la uşă la auzul motorului. Era buhăită şi gârbovită, desculţă, îmbrăcată într-un costum făcut din pânza unui sac de făină. Se uita la maşină fără să fie surprinsă, fără curiozitate; era privirea goală a unei fiinţe umane care şi-a pierdut capacitatea de a mai simţi altceva în afară de oboseală.

— Puteţi să-mi arătaţi drumul spre fabrică? întrebă Rearden.

Femeia nu a răspuns pe loc; părea să nu vorbească foarte bine engleză.

— Ce fabrică? a întrebat ea.

Rearden arătă cu degetul:

— Aia.

— Este închisă.

— Ştiu că e închisă, dar există vreo modalitate să ajungem acolo?

— Nu ştiu.

— Este vreun drum?

— Sunt drumuri în pădure.

— Vreunul pentru maşină?

— Poate.

— Ei bine, care ar fi cea mai bună rută?

— Nu ştiu.

Prin uşa deschisă, puteau vedea interiorul casei ei. Era un aragaz inutil, cuptorul lui, plin de zdrenţe, servind drept comodă. Era o sobă făcută din pietre în colţ, cu câteva buturugi arzând sub un cazan vechi şi cu dâre lungi de funingine urcând pe pereţi. Un obiect alb stătea sprjinit de piciorul mesei: era o chiuvetă de porţelan, ruptă din peretele unei băi, umplută cu varză ofilită. O lumânare de seu stătea într-o sticlă pe masă. Nu mai rămăsese vopsea pe podea; scândurile au fost frecate până când s-au făcut de un gri şters ce arăta ca expresia vizibilă a durerii care se aflase în oasele persoanei care a stat aplecată şi a spălat podeaua şi a pierdut bătălia în faţa murdăriei acum impregnate în scândură.

Câţiva copii în haine zdrenţuite se adunaseră la uşă în spatele femeii, tăcuţi, unul câte unul. S-au holbat la maşină, nu cu curioziatea specifică unui copil, dar cu tensiunea sălbaticilor gata să dispară la

primul semn de pericol.

— Câte mile mai sunt până la fabrică?

— Zece, a spus femeia şi apoi a adăugat: poate cinci.

— Cât de departe este următorul oraş?

— Nu există un alt oraş.

— Sunt şi alte oraşe pe undeva. Vreau să spun, cât de departe?

— Da. Undeva.

În locul neocupat de lângă casă au văzut zdrenţe decolorate agăţate pe sfoara de rufe, care era o bucată dintr-un fir de telegraf. Trei pui ciuguleau din legumele plantate în grădină; un al patrulea stătea cocoţat pe o bară de mărimea unei ţevi. Doi porci se împleticeau într-un loc plin de noroi şi deşeuri; poteca pe care mergeai de-a lungul mocirlei era făcută din rămăşiţe ale betonului de pe autostradă.

Au auzit un sunet ascuţit în depărtare şi au văzut un om scoţând apă dintr-o fântână publică cu ajutorul unui scripete. S-au uitat la el cum mergea încet pe stradă. Căra două găleţi care păreau prea grele pentru braţele lui. Nu puteai să-ţi dai seama de vârsta lui. S-a apropiat şi s-a oprit, uitându-se la maşină. Îşi arunca privirea când la străini, când în altă parte, suspicios şi pe furiş.

Rearden a scos o bancnotă de zece dolari şi i-a întins-o, întrebând:

— Ne-aţi putea spune, vă rugăm frumos, care este drumul spre fabrică?

Bărbatul se holba la bani cu o indiferenţă aspră, fără să se mişte, fără să ridice un deget, încă ţinând cele două găleţi. Dacă cineva voia vreodată să vadă un om lipsit de lăcomie, s-a gândit Dagny, aici era.

— Nu avem nevoie de bani pe aici, a spus.

— Nu munciţi ca să aveţi un trai bun?

— Ba da.

— Ei bine, ce folosiţi în loc de bani?

Bărbatul a pus găleţile jos, de parcă tocmai îşi dăduse seama că nu trebuia să stea să se chinuie cu greutatea lor.

— Nu folosim bani, a spus el, doar facem schimb de lucruri între noi.

— Cum faceţi schimb cu oamenii din alte oraşe?

— Nu mergem în alte oraşe.

— Nu păreţi să aveţi o viaţă uşoară pe aici.

— Ce înseamnă asta pentru dumneavoastră?

— Nimic. Doar curiozitate. De ce staţi aici?

— Tatăl meu avea o alimentară aici. Doar că fabrica s-a închis.

— De ce nu v-aţi mutat?

— Unde?

— Oriunde.

— De ce?

Dagny se holba la cele două găleţi: erau două bucăţi de tablă pătrate, cu mânere din sfoară; fuseseră canistre de ulei.

— Auziţi, a spus Rearden, ne puteţi spune dacă există vreun drum către fabrică?

— Sunt multe drumuri.

— Este unul pe care putem să-l urmăm?

— Bănuiesc.

— Care?

Bărbatul a cântărit problema cu seriozitate pentru câteva momente.

— Ei bine, acum, dacă faceţi stânga pe lângă clădirea şcolii, a spus el, şi mergeţi înainte până ajungeţi la stejarul îndoit, acolo e un drum care e bun, dacă nu plouă vreo două săptămâni.

— Când a plouat ultima dată?

— Ieri.

— Este vreun alt drum?

— Da, puteţi să mergeţi în jos spre păşunea lui Hanson şi peste păduri şi apoi este un drum bun, solid acolo, şi tot înainte până la pârâu.

— E vreun pod peste pârâu?

— Nu.

— Care sunt celelalte drumuri?

— Păi, dacă ceea ce doriţi e un drum pentru maşină, e unul de partea cealaltă a terenului lui Miller, este pavat, este cel mai bun drum pentru maşină, trebuie doar să faceţi dreapta pe lângă şcoală şi…

— Dar drumul acela nu duce către fabrică, nu?

— Nu, nu către fabrică.

— În regulă, a spus Rearden, cred că va trebui să ne găsim singuri drumul.

A apăsat pe starter când o piatră a aterizat pe parbrizul lor. Era parbriz securizat, crăpături dispuse ca razele soarelui s-au împrăştiat de-a lungul parbrizului. Au văzut un huligan micuţ, zdrenţuit cum dispare după colţ cu un râset isteric şi râsul ascuţit al copiilor răspunzându-i din spatele unor geamuri.

Rearden şi-a înăbuşit o înjurătură. Bărbatul se uita plictisit de peste drum, încruntându-se puţin. Femeia bătrână s-a uitat în continuare fără nicio reacţie. Stătea tăcută, uitându-se, fără vreun interes sau vreun scop, asemenea componentului chimic al unei plăci fotografice, absorbind formele vizuale care erau acolo pentru a fi absorbite, dar incapabilă de a-şi face o opinie despre ceea ce vedea.

Dagny o studia de câteva minute. Corpul femeii, umflat şi fără forme, nu arăta ca rezultatul îmbătrânirii şi neglijenţei: arăta de parcă era însărcinată. Ceea ce părea imposibil, dar, uitându-se mai

îndeaproape, Dagny a văzut că părul ei cenuşiu nu era cărunt şi că erau puţine riduri pe faţa ei; doar privirea absentă, umerii aplecaţi, mişcările târşite dădeau impresia de senilitate.

Dagny s-a aplecat pe geam şi a întrebat:

— Câţi ani aveţi?

Femeia s-a uitat la ea, fără resentimente, ci doar în felul în care cineva se uită la o întrebare fără sens.

— Treizeci şi şapte, a răspuns.

Trecuseră de cinci clădiri dezafectate când Dagny a vorbit:

— Hank! a spus ea terifiată, femeia aceea e doar cu doi ani mai mare decât mine!

— Da.

— Dumnezeule, cum au ajuns în halul ăsta?

El a dat din umeri.

— Cine e John Galt?

Ultimul lucru pe care l-au văzut când părăseau oraşul a fost un panou. Un desen încă se mai vedea pe fâşiile care se desprindeau, imprimat în griul decolorat care odată fusese culoare. Făcea reclamă la o maşină de spălat.

Pe un deal din depărtare, dincolo de oraş, au văzut silueta unui om mişcându-se încet, contorsionat de hidoşenia unui efort fizic dincolo de utilizarea adecvată a unui corp uman: împingea un plug cu mâna.

Au ajuns la fabrica Twentieth Century Motor Company peste două mile şi două ore. Au ştiut, în timp ce urcau dealul: căutarea lor era inutilă. Un lacăt ruginit era agăţat de poarta intrării principale, dar geamurile imense fuseseră zdrobite în bucăţi şi locul îi era deschis oricui – marmotelor, iepurilor şi frunzelor uscate care stăteau grămadă înăuntru.

Fabrica fusese golită acum mult timp. Utilajele de valoare au fost scoase afară prin mijloace civilizate – găurile bine făcute ale fundaţiilor rămăseseră în betonul de pe jos. Restul fusese luat de hoţi întâmplători. Nu mai rămăsese nimic, doar gunoaiele pe care şi cel mai disperat vagabond le-ar fi găsit fără valoare, mormane de rămăşiţe ruginite, scânduri, bucăţi de sticlă şi de tencuială – şi scările din oţel, construite ca să reziste şi rezistând încă, spiralându-se către acoperiş.

S-au oprit în holul cel mare, unde o rază de lumină cădea în diagonală prin gaura din tavan şi ecourile paşilor lor răsunau peste tot, dispărând în depărtare, prin rândul de camere goale. O pasăre ţâşni din grinzile de oţel şi zbură, zvâcnind din aripi, direct către cer.

— Mai bine ne-am uita prin ea, pentru orice eventualitate, a spus Dagny. Tu ia atelierele, eu iau anexele. Hai s-o facem cât mai repede posibil.

— Nu-mi place să te las să hoinăreşti pe aici singură. Nu ştiu cât

sunt de sigure, oricare dintre podelele sau scările astea.

— O, prostii! Pot să-mi găsesc drumul printr-o fabrică – sau o epavă. Hai să terminăm cu asta. Vreau să plec de aici.

Când s-a plimbat prin curţile liniştite – unde pasarele de oţel încă îi stăteau agăţate deasupra capului, urmărind linii geometrice perfecte de-a lungul cerului – singura ei dorinţă era să nu vadă absolut nimic, dar se forţa să se uite. Era ca şi cum ar fi fost nevoită să facă o autopsie unui corp pe care cineva îl iubea. Îşi muta privirea ca un reflector automat, cu dinţii încleştaţi. Mergea repede – nu era necesar să facă pauze nicăieri.

S-a oprit în faţa unei camere care ar fi fost laboratorul. O bobină de sârmă a făcut-o să se oprească. Bobina ieşea dintr-un morman de gunoaie. Nu mai văzuse niciodată o dispunere atât de aparte a firelor, şi totuşi îi părea familiară, de parcă încerca să-i amintească de ceva, vag şi foarte îndepărtat. S-a întins spre bobină, dar n-a putut să o mişte: părea a fi parte a unui obiect îngropat în morman.

Camera arăta de parcă fusese un laborator pentru experimente – dacă judeca bine după rămăşiţele distruse rămase pe pereţi: multe generatoare electrice, bucăţi de cabluri grele, circuite de plumb, tuburi de sticlă, cabinete încorporate, fără sertare sau uşi. Era o mare cantitate de sticlă, cauciuc, plastic şi metal în grămada de gunoi, şi aşchii de un gri închis de la ceea ce fusese o tablă de scris. Bucăţi de hârtie foşnind pe podea. Erau, de asemenea, rămăşiţe care nu fuseseră aduse acolo de proprietarul camerei: hârtii de la pop-corn, o sticlă de whisky, o revistă.

A încercat să scoată bobina din mormanul de gunoi. N-a putut s-o mişte. Era parte dintr-un obiect mai mare. A îngenuncheat şi a început să sape prin gunoi.

Se tăiase la mâini când s-a ridicat să se uite la obiectul pe care îl curăţase, era acoperită de praf. Erau rămăşiţele distruse ale unui model de motor. Majoritatea părţilor lui lipseau, dar rămăsese destul cât să amintească forma şi scopul iniţial.

Nu mai văzuse niciodată un astfel de motor şi nimic care să-i semene. A încercat să-i ghicească scopul, gândindu-se la fiecare tip de motor pe care-l ştia şi la fiecare lucru pe care componentele lui puteau să-l facă. Nimic nu se potrivea cu modelul. Arăta ca un motor electric, dar nu putea să-şi dea seama cu ce fel de combustibil mergea. Nu era construit pentru abur, sau petrol, sau altceva din ce se gândea ea.

Icnetul ei nu era un sunet, ci un junghi care o împinsese în grămada de gunoi. Era în patru labe, târându-se peste epavă, apucând fiecare bucăţică de hârtie pe care o vedea, aruncând-o apoi şi căutând mai departe. Îi tremurau mâinile.

A găsit o parte din ceea ce spera că încă mai exista. Era o legătură

subţire de pagini tipărite prinse împreună – rămăşiţele unui manuscris, începutul şi sfârşitul nu mai existau; bucăţile de hârtie rămase sub suport arătau numărul de pagini pe care îl avusese odată. Hârtia era îngălbenită şi uscată. Manuscrisul fusese o descriere a motorului.

Din anexa goală a centralei electrice a uzinei, Rearden a auzit-o ţipând:

— Hank! suna ca un ţipăt îngrozit.

El alergă înspre locul din care venea vocea ei. A găsit-o stând în mijlocul camerei – mâinile îi sângerau, ciorapii îi erau rupţi, costumul plin de praf –, cu o adunătură de hârtii în mâna ei.

— Hank, a ce arată asta? l-a întrebat, arătând spre piesa de fier vechi de la picioarele ei; vocea ei avea tonul intens şi obsedant al unei persoane care a fost lovită de un şoc, ruptă de realitate. A ce arată?

— Eşti rănită? Ce s-a întâmplat?

— Nu!... O, nu contează, nu te uita la mine! Sunt bine. Uită-te la asta. Ştii ce e asta?

— Ce ţi-ai făcut?

— A trebuit să o scot de aici. Sunt în regulă.

— Tremuri.

— Şi tu vei tremura, imediat. Hank! Uită-te la el! Uită-te şi spune-mi ce crezi că e.

El a privit în jos, apoi a privit atent – în curând stătea pe podea, studiind obiectul, concentrat.

— Este un mod ieşit din comun de a asambla un motor, a spus el, încruntându-se.

— Citeşte asta, a spus ea, întinzându-i paginile.

El a citit, s-a uitat la ea şi a spus:

— O, Dumnezeule mare!

Ea stătea pe podea lângă el şi, pentru un moment, nu au mai putut să spună nimic altceva.

— A fost bobina, a spus ea.

Se simţea de parcă mintea ei o luase razna, nu putea să ţină pasul cu toate lucrurile pe care această explozie neaşteptată i le adusese, şi cuvintele ei parcă se loveau unele de altele.

— A fost bobina cea pe care am observat-o mai întâi, pentru că am văzut desene ca ea, nu chiar, dar ceva de genul ăsta, acum ani buni, când eram la şcoală – erau într-o carte veche, se renunţase la ea acum mult, mult timp, dar îmi plăcea să citesc tot ce găseam legat de motoarele de tren. Acea carte spunea că era o vreme când oamenii se gândeau la el – au lucrat la el, au pierdut ani întregi pe experimente, dar nu au reuşit să rezolve, aşa că au renunţat la el. A fost uitat de generaţii. Nu credeam că vreun savant în viaţă s-ar gândi la el acum. Dar cineva s-a gândit. Cineva l-a rezolvat, acum, azi!... Hank, tu

înţelegi? Acei oameni, acum mult timp, au încercat să inventeze un motor care să extragă energie statică din atmosferă, să o transforme şi să creeze propria lui putere. Nu au reuşit. Au renunţat. – A arătat către piesa distrusă. – Dar uite-l aici.

El a dat din cap. Nu zâmbea. Stătea şi se uita la rămăşiţă, concentrat pe un gând de-al lui; nu părea să fie un gând fericit.

— Hank! Nu înţelegi ce înseamnă asta? Este cea mai mare revoluţie în domeniul motoarelor de la motorul cu ardere internă – mai mare de atât! Nimiceşte tot – şi face totul posibil. La dracu cu Dwight Sanders şi toţi ceilalţi! Cine va vrea să se uite la un Diesel? Cine va vrea să-şi facă griji pentru petrol, combustibil sau schimbarea combustibilului? Vezi ce văd şi eu? O locomotivă nou-nouţă, la jumătate cât o singură unitate Diesel şi cu de zece ori mai multă putere. Un generator automat, funcţionând pe câteva picături de carburant, fără niciun fel de limită în ceea ce priveşte energia. Cel mai curat, rapid şi ieftin mijloc de mişcare conceput vreodată. Vezi ce ar putea asta să facă pentru sistemele noastre de transport şi pentru ţară, în vreun an?

Nu era nicio sclipire de entuziasm pe faţa lui. A spus încet:

— Cine l-a construit? De ce a fost lăsat aici?

— Vom afla.

A cântărit paginile în mâna lui, gândindu-se la ceva.

— Dagny, a întrebat, dacă nu găseşti omul care a construit motorul, vei fi capabilă să reconstruieşti motorul din ce a mai rămas?

Ea a tăcut un moment lung, apoi cuvântul a căzut ca şi cum s-ar fi prăbuşit ceva:

— Nu.

— Nimeni nu va face asta. El se gândise la tot. Motorul mergea, judecând după cele scrise aici. Este cea mai grozavă chestie pe care am pus ochii vreodată. A fost. Nu-l putem face să funcţioneze din nou. Ca să suplineşti ceea ce lipseşte, avem nevoie de o minte la fel de bună ca a lui.

— Îl voi găsi, chiar dacă trebuie să las până şi ultimul lucru de care mă ocup…

— Şi dacă mai e în viaţă.

Ea a auzit nesiguranţa din vocea lui.

— De ce spui aşa?

— Nu cred că mai e. Dacă ar mai fi fost, şi-ar fi lăsat invenţia să putrezească într-un morman de gunoaie? Ar fi abandonat o realizare de mărimea asta? Dacă ar mai fi fost în viaţă, am fi avut locomotive cu generatoare automate acum mulţi ani. Şi nu ar fi trebuit să-l cauţi, pentru că lumea l-ar fi cunoscut până acum.

— Nu cred că modelul a fost făcut acum atât de mult timp.

El s-a uitat la hârtia manuscrisului şi la petele de rugină de pe motor.

— Acum vreo zece ani, aş spune. Poate puţin mai mult.

— Trebuie să-l găsim pe el sau pe cineva care l-a cunoscut. Asta e mai important…

— …decât orice lucru deţinut sau fabricat de oricine în ziua de azi. Nu cred că-l vom găsi. Şi, dacă nu, nimeni nu va fi capabil să-i reproducă munca. Nimeni nu va construi motorul ăsta. Nu a rămas destul din el. E doar o pistă, o pistă fără nicio valoare, dar ar fi nevoie de genul de minte care apare o dată la un secol pentru a-l încheia. Îi vezi pe proiectanţii noştri de motoare încercând să facă asta?

— Nu.

— Nu mai e niciun proiectant de primă mână rămas. Nu a mai fost nimic nou în acest domeniu de ani buni. E o profesie care pare a fi pe moarte sau chiar e moartă.

— Hank, ştii ce ar însemna motorul, dacă ar fi construit?

El a chicotit scurt.

— Aş spune: cam zece ani adăugaţi la viaţa fiecărei persoane din ţara asta, dacă iei în considerare câte lucruri ar fi fost mai uşor de făcut şi mai ieftin de produs, de câtă muncă silnică ar fi fost scutiţi oamenii şi cât de mult i-ar fi putut aduce munca oricui. Locomotive? Cum rămâne cu automobilele, vapoarele şi avioanele cu un astfel de motor? Şi tractoarele. Şi centralele electrice. Totul conectat la o sursă inepuizabilă de energie, fără cheltuieli pentru combustibil, cu excepţia câtorva bănuţi necesari pentru a ţine convertorul în funcţiune. Motorul ar fi putut să pună o ţară întreagă în mişcare. Ar fi putut aduce becul electric în fiecare văgăună, până şi în casele oamenilor pe care i-am văzut jos, în vale.

— Ar fi putut? Va putea. Voi găsi persoana care l-a construit.

— Vom încerca.

S-a ridicat brusc, dar s-a oprit pentru a se uita la rămăşiţele distruse şi a spus, cu un chicotit care nu era unul de bucurie:

— *Aici* era motorul pentru linia John Galt.

Apoi a vorbit răstit, ca un administrator:

— Mai întâi, vom încerca să vedem dacă găsim biroul personalului aici. Ne vom uita prin arhivele lor, dacă a mai rămas ceva. Avem nevoie de numele inginerilor şi al celor de la echipa de cercetări. Nu ştiu cine deţine locul acesta acum şi bănuiesc că proprietarii vor fi greu de găsit, pentru că nu ar fi lăsat locul ăsta să ajungă aşa. Apoi vom merge în fiecare cameră a laboratorului. Mai târziu, vom lua cu noi câţiva ingineri şi vom scotoci prin restul locului.

Au început, dar s-au oprit un moment în pragul uşii.

— Hank, motorul era cel mai valoros lucru din această fabrică, a spus ea, cu voce scăzută. Era mai valoros decât toată fabrica şi tot ce conţine ea. Şi totuşi a fost trecut cu vederea şi lăsat între gunoaie. A fost un lucru pe care nimeni nu s-a obosit să-l ia.

— Asta e ceea ce mă sperie în legătură cu el, a răspuns el.

Nu le-a luat mult timp să găsească biroul personalului. L-au găsit după semnul care rămăsese pe uşă, dar era singurul lucru rămas. Nu mai era nicio piesă de mobilier înăuntru, nicio hârtie, nimic în afara cioburilor de la geamuri.

Au intrat din nou în camera cu motorul. Târându-se în patru labe, au examinat fiecare bucăţică din gunoiul care murdărea podeaua. Nu erau multe de găsit. Au pus de-o parte hârtiile care păreau să conţină notiţe de laborator, dar niciuna nu făcea referire la motor şi nu erau pagini din manuscris printre ele. Hârtiile de la pop-corn şi sticla de whisky arătau ce fel de cete cotropitoare au trecut prin camera aceea, ca nişte valuri care duc în adâncuri rămăşiţele distrugerii.

Au pus de-o parte câteva bucăţele de metal care ar fi putut să aparţină motorului, dar erau prea mici ca să aibă vreo valoare. Motorul arăta de parcă părţi din el ar fi fost rupte, probabil, de cineva care a crezut că poate să le adapteze pentru uzul obişnuit. Ceea ce rămăsese era prea neobişnuit ca să stârnească interesul cuiva.

Stând pe genunchii care o dureau, cu palmele sprijinite pe podea, a simţit furia dinăuntrul ei, furia dureroasă, neajutorată, ca răspuns pentru imaginea pângărită. Se întreba dacă scutecele cuiva atârnau pe o sfoară de rufe făcută din cablurile motorului, dacă roţile lui deveniseră scripetele pentru o fântână publică, dacă cilindrul lui era acum un ghiveci pentru muşcatele de pe pervazul geamului aparţinând iubitei bărbatului cu sticla de whisky.

Se mai vedea o urmă de lumină pe deal, dar o ceaţă albastră se îndrepta înspre văi, şi roşul şi auriul frunzelor se împrăştiau către cerul colorat de lumina apusului.

Se făcuse întuneric atunci când au terminat. Ea s-a ridicat şi s-a rezemat de cadrul gol al ferestrei pentru a respira puţin aer curat. Cerul era de un albastru-închis.

— Ar fi putut să pună toată ţara în mişcare şi pe jar.

S-a uitat în jos, spre motor. S-a uitat apoi pe geam. A gemut brusc, lovită de un fior, şi şi-a lăsat capul să-i cadă pe braţ, apăsându-l pe cadrul geamului.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat el.

Ea nu a răspuns.

El s-a uitat pe geam. Dedesubtul lor, în vale, în noaptea care tocmai începea, tremurau câteva luminiţe palide, care erau luminile lumânărilor de seu.

Capitolul X
Torţa lui Wyatt

— Dumnezeu să se îndure de noi, doamnă! a spus un funcţionar de

la Arhive. Nimeni nu ştie cine deţine fabrica acum. Cred că nu va şti nimeni niciodată.

Funcţionarul stătea la birou într-un oficiu de la parterul clădirii, unde praful zăcea în tihnă pe hârtiile arhivate şi pe puţinii vizitatori care intrau vreodată. Se uita la automobilul strălucitor parcat dincolo de geamul lui, în piaţa noroioasă care odată fusese centrul reşedinţei de district; privea cu o mirare apatică şi îngândurată la cei doi vizitatori necunoscuţi pe care-i primise.

— De ce? a întrebat Dagny.

El a arătat, neajutorat, către grămada de hârtii scoasă din arhive.

— Curtea de juri va trebui să hotărască cine o deţine, lucru pe care nu cred că-l va putea face nicio curte. Dacă vreuna se va apuca de ea. Nu cred că va reuşi.

— De ce? Ce s-a întâmplat?

— Ei bine, a fost dată spre vânzare – Twentieth Century, vreau să spun. Twentieth Century Motor Company. A fost vândută de două ori, în acelaşi timp şi unor proprietari diferiţi. A fost un scandal mare la vremea aia, acum doi ani, şi în prezent e doar – a arătat cu degetul – o adunătură de hârtii împrăştiate, aşteptând pentru o audiere la curtea de juri. Nu văd cum un judecător ar putea să scoată vreun drept de proprietate din ea – sau orice drept.

— Îmi spuneţi, vă rog, doar ce s-a întâmplat?

— Ei bine, ultimul deţinător legal al fabricii a fost Peoples Mortgage Company din Rome, Wisconsin. Acela e oraşul de pe partea cealaltă a fabricii, la treizeci de mile înspre nord. Mortgage Company era un fel de dispozitiv gălăgios care făcea multă reclamă pentru credit accesibil. Mark Yonts era şeful. Nimeni nu ştia de unde vine şi nimeni nu ştie unde e acum, dar ceea ce s-a descoperit, în dimineaţa de după ce People’s Mortgage Company a căzut, a fost că Mark Yonts vânduse fabrica Twentieth Century Motor unei adunături de rataţi din South Dakota şi că, mai apoi, o dăduse ca garanţie suplimentară pentru un împrumut de la o bancă din Illinois. Şi, când au aruncat o privire la fabrică, au descoperit că fuseseră scoase afară toate maşinile şi au vândut-o bucată cu bucată, numai Dumnezeu ştie unde şi cui. Aşa că, se pare, locul e al tuturor şi al nimănui. Aşa stau lucrurile acum – cei din South Dakota, şi banca, şi avocaţii creditorilor de la People’s Mortgage Company, toţi dându-se în judecată unii pe ceilalţi, toţi pretinzând că fabrica e a lor şi nimeni nu are dreptul de a lua nimic dinăuntrul ei, numai că nu mai e nimic de luat înăuntrul ei.

— Mark Yonts a făcut ceva cu fabrica înainte să o vândă?

— Vai, nu, doamnă! Era genul de om care nu ştia să gestioneze nimic. Nu voia să *facă* bani, doar să *primească* bani. Presupun că a şi primit – mai mult decât ar fi putut oricine să facă din fabrica aia.

Se întreba de ce bărbatul blond cu trăsături dure, care stătea cu o

femeie în faţa biroului lui, se uita înverşunat pe fereastră la maşina lor, la un obiect mare acoperit cu o pânză, legat strâns sub acoperişul ridicat al portbagajului de la maşină.

— Ce s-a întâmplat cu arhivele fabricii?

— La care vă referiţi, doamnă?

— Arhivele pentru produsele lor. Cele... personale.

— O, nu a mai rămas nimic din alea acum. Au fost multe jafuri. Toţi proprietarii de până acum au pus mâna pe mobilier sau pe lucruri pe care le puteau căra afară de acolo, chiar dacă şeriful a pus un lacăt pe uşă. Hârtiile şi lucrurile de genul ăla le-au cărat vagabonzii din Starnesville, locul acela din vale, unde se trăieşte destul de greu în ziua de azi. Cel mai probabil că au ars lucrurile ca să facă focul.

— Mai este cineva care să fi lucrat în fabrică? a întrebat Rearden.

— Nu, domnule. Pe aici, nu. Toţi locuiau în Starnesville.

— Toţi? a şoptit Dagny; se gândea la ruine. Şi... inginerii?

— Da, doamnă. Acela era oraşul fabricii. Au dispărut cu toţii, acum mult timp.

— Vă amintiţi cumva numele vreunora dintre ei?

— Nu, doamnă.

— Cine a fost ultimul administrator al fabricii? a întrebat Rearden.

— N-aş putea să vă spun, domnule. Au fost atât de multe probleme acolo, sus, şi locul şi-a schimbat conducerea de atât de multe ori, de când a murit Jed Starnes. El este cel care a construit fabrica. El a făcut toată partea asta de ţară, cred. A murit acum doisprezece ani.

— Puteţi să-mi daţi numele tuturor proprietarilor de atunci?

— Nu, domnule. A fost un incendiu în vechiul tribunal, acum vreo trei ani, şi toate arhivele vechi s-au dus. Nu ştiu cum aţi putea să le daţi de urmă.

— Nu ştiţi cum a pus mâna acest Mark Yonts pe fabrică?

— Da, ştiu asta. A cumpărat-o de la primarul Bascom din Rome. Cum a cumpărat-o primarul Bascom, nu ştiu.

— Unde este primarul Bascom acum?

— Tot acolo, în Rome.

— Mulţumim foarte mult, a spus Rearden, ridicându-se. Îl vom contacta.

Erau la uşă când funcţionarul a întrebat:

— Ce căutaţi, domnule?

— Îl căutăm pe un prieten de-al nostru, a spus Rearden. Un prieten pe care l-am pierdut, care a lucrat acum ceva timp la fabrica aceea.

* * *

Primarul Bascom din Rome, Wisconsin, s-a lăsat pe spate în scaun; pieptul şi stomacul lui schiţau o formă de pară pe sub cămaşa pătată. Aerul era un amestec de soare şi praf, plutind greoi deasupra

verandei casei lui. Şi-a fluturat mâna, pe inelul lui strălucea un topaz de proastă calitate.

— Nu e nevoie, nu este nevoie, domnişoară, nu este nevoie absolut deloc, a spus el, ar fi doar o pierdere de vreme să încercaţi să chestionaţi oamenii pe aici. N-au mai rămas oameni din fabrică şi nimeni nu şi-ar aminti mare lucru despre ei. Atât de multe familii s-au mutat încât ceea ce a rămas este, pur şi simplu, nefolositor, dacă şi eu spun aşa, pur şi simplu, nefolositor, fiind primarul unei grămezi de gunoi.

A oferit scaune celor doi vizitatori, dar nu s-a supărat că domnişoara a preferat să stea în picioare lângă balustrada verandei. S-a lăsat pe spate, studiindu-i silueta zveltă; marfă de bună calitate, s-a gândit; şi apoi, bărbatul care era cu ea era evident bogat.

Dagny stătea şi se uita la străzile Romei. Avea străzi, trotuare, stâlpi pentru felinare, chiar şi un afiş care făcea reclamă la băuturi răcoritoare, dar arătau de parcă era doar o problemă de centimetri şi ore până când oraşul va ajunge la stadiul oraşului Starnesville.

— Nu, n-au mai rămas arhive ale fabricii, a spus primarul Bascom. Dacă asta vreţi să găsiţi, domnişoară, renunţaţi. Este ca şi cum aţi alerga după frunze într-o furtună. Ca după frunze într-o furtună. Cui îi pasă de hârtii? Într-un timp ca ăsta, oamenii salvează obiecte solide, materiale, în stare bună. Trebuie să fii practic.

Prin ochiurile de geam, puteau să vadă sufrageria casei lui: erau covoare persane pe o podea strâmbă, un bar portabil cu fâşii de crom rezemat de un perete pătat de infiltraţia de la ploaia de anul trecut, un radio scump cu o lampă cu gaz deasupra lui.

— Sigur, eu i-am vândut fabrica lui Mark Yonts. Mark era un tovarăş fain, un tovarăş fain, plin de viaţă, energic. Sigur, a aranjat câteva părţi din fabrică, dar cine n-ar face-o? Bineînţeles, a mers puţin prea departe. La asta nu m-am aşteptat. Am crezut că e suficient de inteligent încât să respecte legea – ce a mai rămas din ea în ziua de astăzi.

Primarul Bascom a zâmbit, uitându-se la ei cu o sinceritate calmă. Privirea lui era ageră, dar nu prea inteligentă, zâmbetul lui era bine intenţionat, dar fără bunătate.

— Nu cred că sunteţi detectivi, a spus el, şi, chiar dacă eraţi, nu ar conta pentru mine. Nu am primit niciun procent de la Mark, nu m-a lăsat să iau parte la nicio afacere de a lui, nu am nicio idee unde a plecat acum.

A oftat.

— Îmi plăcea de omul ăla. Mi-ar fi plăcut să mai fi rămas. Chiar dacă nu punea preţ pe predicile de duminică. Trebuia să trăiască, nu-i aşa? Nu era mai rău decât restul lumii, doar mai deştept. Unii sunt prinşi, alţii nu – asta e singura diferenţă… Nu, nu ştiam ce o să facă cu

ea când a cumpărat fabrica. Sigur, mi-a plătit puţin mai mult decât merită capcana aia explozivă. Sigur, mi-a făcut o favoare când a cumpărat-o. Nu, nu l-am presat deloc să o cumpere. Nu a fost necesar. Îi făcusem câteva favoruri înainte. Sunt destule legi care sunt ca făcute din cauciuc şi un primar este în măsură să le întindă puţin pentru un prieten. Adică, ce naiba? Numai aşa te poţi îmbogăţi în lumea asta – a privit la maşina neagră şi elegantă, aşa cum trebuie să ştiţi şi dumneavoastră.

— Ne spuneaţi despre fabrică, spuse Rearden, încercând să se controleze.

— Ceea ce nu suport, spuse primarul, sunt oamenii care vorbesc despre principii. Niciun principiu nu a câştigat niciodată pâinea nimănui. Singurul lucru care contează în viaţă sunt bunurile solide, materiale. Nu e timp pentru teorii când totul se distruge în jurul nostru. Ei bine, eu – eu nu ţintesc să mă duc la fund. Lasă-i să-şi păstreze ideile şi eu voi lua fabrica. Eu nu vreau idei. Vreau doar trei mese zdravene pe zi.

— De ce aţi cumpărat fabrica?

— De ce investeşte toată lumea în afaceri? Ca să stoarcă tot ce poate fi stors din ele. Ştiu să recunosc o şansă bună când o văd. A fost pusă în vânzare pentru că a dat faliment şi nimeni nu voia epava aceea. Aşa că am luat-o pe nimic. Nu a trebuit nici să o ţin prea mult – Mark mi-a luat-o de pe mâini în vreo două-trei luni. Sigur, a fost o afacere înţeleaptă, dacă eu spun asta. Niciun mare industriaş nu s-ar fi descurcat mai bine cu ea.

— Fabrica era în funcţiune când aţi preluat-o?

— Nu. Era închisă.

— Aţi încercat să o redeschideţi?

— Nu eu. Eu sunt o persoană practică.

— Vă mai amintiţi numele vreunora dintre oamenii care au lucrat acolo?

— Nu, nu i-am cunoscut niciodată.

— Aţi mutat ceva afară din fabrică?

— Ei bine, vă spun eu. Am aruncat o privire împrejur – şi ceea ce mi-a plăcut a fost vechiul birou al lui Jed. Bătrânul Jed Starnes. A fost om mare la vremea lui. Minunat birou, mahon bun. Aşa că l-am luat acasă. Şi un administrator, nu ştiu cine era, avea o cabină de duş în biroul lui, cum nu am mai văzut niciodată. O uşă de sticlă cu o sirenă sculptată în ea, o adevărată piesă de artă, şi bună, de asemenea, mai bună decât orice pictură în ulei. Aşa că am mutat şi duşul aici. Ce naiba, eram proprietar, nu-i aşa? Trebuia să câştig ceva de valoare de pe urma fabricii.

— Cine vindea fabrica pentru că dăduse faliment atunci când aţi cumpărat-o dumneavoastră?

— O, acela a fost marele faliment al Băncii Naţionale din Madison. Doamne, ce faliment! Aproape că a terminat tot statul Wisconsin – cu siguranţă că a nimicit toată partea asta. Unii oameni spun că din cauza acestei fabrici de motoare a dat banca faliment, dar alţii spun că s-a întâmplat doar să fie ultima picătură, care a pus capac, pentru că Banca Naţională investea în nimicuri în trei sau patru state. Eugene Lawson o conducea. Bancherul cu suflet, i se zicea. Era destul de popular prin părţile astea, acum doi-trei ani.

— Lawson se ocupa de fabrică?

— Nu. El doar a făcut împrumuturi mari pentru fabrică, mai mult decât ar fi sperat să primească de la groapa aia de gunoi. Când fabrica a dat faliment, aceea a fost ultima picătură pentru Gene Lawson. Banca a dat faliment trei luni mai târziu. A oftat. I-a demoralizat destul de tare pe localnicii de pe aici. Toţi aveau economiile făcute de o viaţă în Banca Naţională.

Primarul Bascom s-a uitat plin de regret dincolo de veranda cu vedere înspre oraş. A arătat cu degetul la o figură de peste drum: era o servitoare căruntă, mişcându-se în genunchi şi frecând scările unei case.

— Vedeţi femeia aceea, spre exemplu? Erau oameni serioşi, respectabili. Soţul ei era proprietarul magazinului de îmbrăcăminte. A lucrat toată viaţa lui ca s-o întreţină la bătrâneţe şi a şi reuşit, până să moară – numai că banii erau în Banca Naţională.

— Cine se ocupa de fabrică atunci când a dat faliment?

— O, aceea era o corporaţie făcută peste noapte care se numea Amalgamated Service, Inc. Un balon de săpun uriaş. S-a înfiinţat din nimic şi s-a întors de unde a plecat.

— Unde sunt membrii ei?

— Unde sunt rămăşiţele unui balon după ce se sparge? Încercaţi să le daţi de urmă în toată ţara. Încercaţi.

— Unde e Eugene Lawson?

— O, el? El s-a dus de tot. Şi-a luat o slujbă la Washington – la biroul de planificare economică şi resurse naturale.

Rearden s-a ridicat prea repede, din cauza unui impuls de furie, apoi a spus, încercând să se controleze:

— Mulţumesc pentru informaţii.

— Cu plăcere, prietene, cu plăcere, a spus primarul Bascom cu calm. Nu ştiu ce urmăriţi, dar, credeţi-mă pe cuvânt, renunţaţi. Nu mai e nimic din fabrica aceea.

— V-am spus că ne căutăm prietenul.

— Bine, faceţi cum vreţi. Trebuie să fie un prieten destul de bun, dacă aţi trece prin atâtea pentru a-l găsi, dumneavoastră şi domnişoara încântătoare care nu vă este soţie.

Dagny a văzut cum faţa lui Rearden se făcuse atât de palidă încât

buzele deveniseră doar o trăsătură sculptată, care nu se distingea de pielea lui.

— Ţine-ţi… a început el, dar ea a intervenit.

— De ce credeţi că nu sunt soţia lui? a întrebat ea calmă.

Primarul Bascom părea surprins de reacţia lui Rearden; făcuse o remarcă lipsită de răutate, doar ca un tovarăş de înşelătorie, arătându-şi perspicacitatea faţă de partenerii lui aflaţi în aceeaşi situaţie.

— Domniţă, am văzut multe la viaţa mea, a spus el cu bunăvoinţă, oamenii căsătoriţi nu arată de parcă ar avea un dormitor în minte când se uită unul la celălalt. În această lume, ori eşti neprihănit, ori te distrezi. Nu ambele, domniţă, nu ambele.

— I-am pus o întrebare, a spus către Rearden în timp util pentru a-l face să tacă. Mi-a dat o explicaţie validă.

— Dacă doriţi un sfat, domniţă, a spus primarul, luaţi-vă un inel de logodnă de la magazinul de chilipiruri şi purtaţi-l; nu ştiu sigur dacă va funcţiona, dar ajută.

— Mulţumesc, a spus ea, la revedere.

Felul ei rigid, calm, tensionat de a fi a fost un ordin care l-a făcut pe Rearden să o urmeze înapoi la maşină, în tăcere.

Erau la mile depărtare de oraş când el a spus, fără să se uite la ea, cu vocea disperată şi scăzută:

— Dagny, Dagny, Dagny… Îmi pare rău!

— Mie, nu.

Câteva momente mai târziu, când a văzut privirea plină de control din nou pe faţa lui, a spus:

— Niciodată să nu te mai enervezi pe un om care spune adevărul.

— Acel adevăr nu era treaba lui.

— Opinia lui nu era nici treaba mea, nici a ta.

El a spus printre dinţi, nu ca un răspuns, dar ca şi cum singurul gând care îi dădea bătăi de cap se transformase în sunete fără ca el să vrea asta:

— Nu te-am putut proteja de acel mic nemernic…

— Nu aveam nevoie de protecţie.

El a rămas tăcut, fără să se uite la ea.

— Hank, când eşti capabil să o iei mai uşor cu furia, mâine sau săptămâna viitoare, gândeşte-te la explicaţia acelui om şi vezi dacă eşti capabil să recunoşti vreo parte din ea.

Şi-a întors smucit capul spre a se uita la ea, dar nu spunea nimic. Când a vorbit, mult mai târziu, a fost doar ca să spună cu o voce obosită, fără inflexiuni:

— Nu putem să le spunem celor din New York şi să-i chemăm pe inginerii noştri să caute prin fabrică. Nu putem să ne întâlnim cu ei aici. Nu putem să lăsăm să se ştie că am găsit motorul împreună…

Am uitat despre toate astea… Aici… în laborator.

— Lasă-mă să-l sun pe Eddie când dăm de un telefon. O să-l rog să trimită doi ingineri din echipa Taggart. Sunt aici singură, în vacanţă, asta e tot ce ştiu ei şi tot ce trebuie să ştie.

Au condus două sute de mile până să găsească o linie de telefon interstatală. Când l-a sunat pe Eddie Willers, el a rămas fără aer, la auzul vocii ei.

— Dagny! Pentru numele lui Dumnezeu, unde eşti?

— În Wisconsin. De ce?

— Nu ştiam cum să dau de tine. Mai bine te-ai întorce. Cât de repede poţi.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic – deocamdată. Dar se întâmplă nişte lucruri pe care… mai bine le-ai opri acum dacă poţi. Dacă poate cineva.

— Ce lucruri?

— Nu ai citit ziarele?

— Nu.

— Nu pot să-ţi spun la telefon. Nu pot să-ţi dau toate detaliile. Dagny, o să zici că sunt nebun, dar cred că vor să extermineze Coloradoul.

— Mă voi întoarce imediat, a spus ea.

* * *

Sculptate în granitul Manhattanului, sub terminalul Taggart, erau tunelele care odată fuseseră folosite ca linii secundare, într-un timp când traficul mergea strună pe fiecare cale principală a capătului de linie la fiecare oră a zilei. Nevoia de spaţiu se diminuase odată cu trecerea anilor, cu diminuarea traficului, şi tunelele secundare au fost abandonate, ca albia secată a unui râu; câteva lumini au rămas aprinse, ca nişte petice albastre pe granitul de peste liniile lăsate să ruginească pe pământ.

Dagny a plasat rămăşiţa motorului sub o arcadă a unuia dintre tunele; arcada conţinuse un generator electric, care fusese scos din funcţiune acum mult timp. Nu avea încredere în tinerii din echipajul de cercetare Taggart; erau doar doi ingineri talentaţi printre ei, care puteau să aprecieze descoperirea ei. Împărtăşise secretul ei cu cei doi şi i-a trimis să caute în fabrica din Wisconsin. Apoi a ascuns motorul undeva unde nimeni nu va şti vreodată.

Când muncitorii ei au cărat motorul jos în tunel, era pe punctul de a-i umări pentru a încuia uşa din oţel, dar s-a oprit cu cheia în mână, de parcă liniştea şi singurătatea au trimis-o brusc la problema pe care o avea de zile bune, de parcă ăla era momentul când trebuia să decidă.

Vagonul ei de serviciu o aştepta pe unul dintre peroane, ataşat de

capătul unui tren care pleca spre Washington în câteva minute. Avea o programare pentru o întâlnire cu Eugene Lawson, dar îşi spusese că o va anula şi-şi va amâna misiunea – dacă putea să se gândească la vreo măsură pe care putea să o ia cu privire la cele găsite în New York la întoarcerea ei, lucrurile pentru care Eddie a implorat-o să lupte.

A încercat să se gândească la ceva, dar nu părea să găsească o cale de a lupta, nicio regulă pentru luptă, nicio armă. Neajutorarea era o experienţă stranie, nouă pentru ea; niciodată nu i se păruse dificil să înfrunte lucruri şi să ia decizii; dar nu se confrunta cu lucrurile – aceasta era doar o ceaţă fără forme bine definite, în care ceva tot încerca să ia o formă, dar se muta până să poată fi văzut, ca nişte cheaguri în ceva nu foarte lichid, era ca şi cum ochii ei puteau să vadă doar într-o parte şi ea primea imagini înceţoşate ale dezastrului care se îndrepta către ea, dar nu putea să-şi mute privirea, nu avea o privire pe care să o mute.

Sindicatul mecanicilor de locomotivă cerea ca viteza maximă pentru toate trenurile de pe linia John Galt să fie redusă la şaizeci de mile pe oră. Sindicatul conductorilor de tren şi al frânarilor cerea ca lungimea tuturor trenurilor de marfă de pe linia John Galt să fie redusă la şaizeci de vagoane.

Wyoming, New Mexico, Utah şi Arizona cereau ca numărul de trenuri care circulă în Colorado să nu depăşească numărul de trenuri care circulă în statele vecine.

Un grup condus de Orren Boyle cerea emiterea unei legi pentru menţinerea traiului, care să limiteze producţia de metal Rearden la o cantitate egală cu capacitatea de producţie a oricărei alte fabrici de oţel.

Un grup condus de domnul Mowen cerea emiterea unei Legi a egalităţii făcute corect, care să aprovizioneze fiecare client care dorea asta cu o cantitate egală de metal Rearden.

Un grup condus de Bertram Scudder cerea emiterea unei Legi a stabilităţii publice, care să interzică firmelor de afaceri să se mute din statele lor.

Wesley Mouch, coordonator-şef la biroul de planificare economică şi resurse naţionale, emitea multe declaraţii, al căror conţinut şi scop nu puteau fi definite, exceptând cuvintele „împuterniciri excepţionale” şi „economie instabilă”, care apăreau în text la câteva rânduri.

— Dagny, cu ce drept? a întrebat Eddie Willers, cu voce scăzută, dar cuvintele sunau ca un strigăt, cu ce drept o fac? Cu ce drept?

Ea l-a înfruntat pe James Taggart în biroul lui şi i-a spus:

— Jim, asta e bătălia ta. Eu am luptat în a mea. Tu trebuie să fii un expert în a te ocupa de jefuitori. Opreşte-i.

Taggart a spus, fără să se uite la ea.

— Doar nu te aştepţi să schimbi economia naţională după bunul

plac.

— Nu vreau să am de a face cu economia naţională! Vreau ca cei care se ocupă de asta să mă lase în pace – am o companie feroviară de condus şi ştiu ce se va întâmpla cu economia ta naţională dacă vreodată compania mea feroviară va da faliment.

— Nu trebuie să te panichezi.

— Jim, trebuie să-ţi explic că venitul de la linia Rio Norte e tot ce avem ca să ne salveze de la colaps? Că avem nevoie de fiecare bănuţ, de fiecare bilet, de fiecare vagon de marfă – cât mai repede? El n-a răspuns. Când va trebui să folosim şi ultima rămăşiţă de energie din fiecare dintre motoarele noastre Diesel, când nu vom avea destul ca să dăm statului Colorado ceea ce are nevoie, ce se va întâmpla dacă reducem viteza şi lungimea trenurilor?

— Ei bine, trebuie să fie ceva ce să putem spune împotriva punctului lor de vedere. Cu atât de multe companii feroviare care se închid şi atâţia oameni din companii rămaşi fără slujbe, ei cred că acele mile în plus pe care le-ai fixat pentru Rio Norte sunt o nedreptate – ei cred că nu este corect ca noi să primim toate beneficiile pentru acea cale ferată nouă, vor şi ei o parte.

— Cine vrea o parte? În schimbul a ce? El nu a răspuns. Cine va suporta costurile a două trenuri care fac treaba unuia? El nu a răspuns. De unde vei obţine vagoanele şi locomotivele? El nu a răspuns. Ce vor face acei oameni după ce vor scoate Taggart Transcontinental din uz?

— Intenţionez să protejez în totalitate interesele de la Taggart Transcontinental.

— Cum? Nu a răspuns. Cum, dacă ucizi statul Colorado?

— Mi se pare că, înainte de a ne îngrijora că dăm şansa unor oameni să se extindă, trebuie să arătăm puţină apreciere faţă de oamenii care au nevoie de o şansă pentru a supravieţui.

— Dacă ucizi statul Colorado, din ce vor supravieţui acei nenorociţi de jefuitori?

— Întotdeauna te-ai opus fiecărei măsuri sociale. Îmi amintesc că ai prezis dezastrul atunci când am emis Legea împotriva competiţiei sălbatice – dar dezastrul încă nu a venit.

— Pentru că v-am salvat, proştilor! Nu vă voi putea salva de data asta! A ridicat din umeri, fără să se uite la ea. Şi dacă nu vă salvez eu, cine să o facă? El nu a răspuns.

Ei îi părea că nu e real, aici, sub pământ. Gândindu-se la asta aici, ştia că nu ar putea să joace niciun rol în bătălia lui Jim. Nu era nicio măsură pe care să o poată lua pentru oamenii cu gânduri incerte, cu motive nemenţionate, cu scopuri nepropuse, cu moralitate nespecificată. Nu avea nimic să le spună – nimic nu ar fi fost auzit sau răspuns. Ce erau armele, s-a gândit ea, într-un domeniu unde motivul

nu mai era o armă? Era un domeniu pe care nu putea să-l calce. Trebuia să îl lase în mâinile lui Jim şi să se bazeze pe interesul lui propriu. Vag, simţi fiorul unui gând care-i spunea că interesul propriu nu era motivaţia lui Jim.

S-a uitat la obiectul din faţa ei, o carcasă de sticlă care conţinea rămăşiţele unui motor. Bărbatul care a făcut motorul, s-a gândit deodată, gândul venind ca un strigăt de disperare. Pentru un moment, a simţit dorinţa arzătoare de a-l găsi, de a se înclina în faţa lui şi de a-l lăsa să-i spună ce să facă. O minte ca asta ar şti cum să câştige o astfel de bătălie.

S-a uitat în jurul ei. În lumea clară şi raţională a tunelelor subterane, nimic nu era atât de urgent şi de important ca îndatorirea de a găsi omul care făcuse motorul. S-a gândit: ar putea s-o amâne pentru a se certa cu Orren Boyle? sau pentru a ajunge la o înţelegere cu domnul Mowen? pentru a stărui pe lângă Bertram Scudder? A văzut motorul, întregit, transformat într-un motor care trăgea un tren de două sute de vagoane pe o linie făcută din metal Rearden, cu 200 de mile pe oră. Când viziunea va fi cu putinţă, va renunţa la ea pentru a-şi pierde timpul târguindu-se pentru şaizeci de mile şi şaizeci de vagoane? Nu se va coborî la un nivel la care creierul ei va exploda din cauza presiunii care îl forţează să nu se îndepărteze de incompetenţă. Nu se va supune regulii: nu ţipa – taci – încetineşte – nu-ţi da toată silinţa, nu e nevoie.

S-a întors hotărâtă şi a părăsit tunelul pentru a lua trenul către Washington.

I s-a părut, în timp ce se uita la uşa de oţel, că a auzit ecoul slab al unor paşi. S-a uitat în sus şi apoi în jos la curba întunecată a tunelului. Nu era nimeni în cale; nu era nimic în afară de un şir de lumini albastre strălucind pe zidurile de granit.

* * *

Rearden nu putea să se lupte cu grupurile care cereau adoptarea legilor. Alegerile posibile erau să se lupte cu ei sau să-şi închidă fabricile deschise. Îşi pierduse rezervele de minereu de fier. Trebuia să se avânte numai într-una dintre bătălii. Nu era timp pentru amândouă.

La întoarcerea lui a aflat că un transport de minereu care fusese programat nu a fost trimis. N-a auzit niciun cuvânt, nicio explicaţie de la Larkin. Când a fost chemat în biroul lui Rearden, Lakin a apărut trei zile mai târziu decât fusese programată întâlnirea, fără să ofere nicio scuză. A spus, fără să se uite la Rearden, cu gura strânsă într-o expresie de demnitate:

— Până la urmă, nu poţi să comanzi oamenilor să vină în fugă în biroul tău la orice oră vrei.

Rearden a vorbit încet şi cu atenţie:

— De ce nu a fost livrat minereul?

— Nu voi fi acuzat, pur şi simplu, nu voi fi acuzat de ceva ce nu am putut opri. Pot să conduc o mină la fel de bine cum poţi şi tu, chiar la fel de bine, am făcut tot ce ai făcut şi tu – nu ştiu de ce trebuie să meargă ceva prost, pe neaşteptate, mereu. Nu pot să fiu învinuit pentru ceva neaşteptat.

— Cui aţi livrat minereu luna trecută?

— Intenţionam să vă livrez partea dumneavoastră, chiar intenţionam, dar nu mi-aş fi iertat-o dacă pierdeam zece zile de producţie luna trecută din pricina furtunii din toată partea de nord a Minnesotei – intenţionam să vă livrez minereul, ca să nu mă puteţi învinui de nimic, pentru că intenţiile mele au fost sincere.

— Dacă unul din cuptoarele mele cele mai productive cedează, o să pot să-l întreţin prin intermediul intenţiilor tale?

— De aia nu poate nimeni să facă afaceri sau să vorbească cu tine – eşti inuman.

— Tocmai ce-am aflat că, în ultimele trei luni, tu nu ai livrat minereu cu bărcile pe lac, l-ai livrat prin tren. De ce?

— Ei bine, am dreptul să-mi conduc afacerea cum cred eu de cuviinţă.

— De ce vrei să se plătească extracostul?

— De ce-ţi pasă? Nu-l cer de la tine.

— Ce vei face când îţi vei da seama că nu-ţi permiţi costurile de tren şi că ai distrus livrarea cu vaporul?

— Sunt sigur că tu nu ai înţelege altceva decât dolari şi cenţi, dar alţi oameni au şi responsabilităţi sociale şi patriotice.

— Ce responsabilităţi?

— Ei bine, cred că o cale ferată ca Taggart Transcontinental este esenţială pentru bunăstarea naţională şi este de datoria oricărui cetăţean să ajute ramura din Minnesota a lui Jim, care e în deficit.

Rearden s-a aplecat peste birou; începea să vadă legăturile unei succesiuni de întâmplări pe care n-o înţelesese niciodată.

— Cui ai livrat minereu luna trecută? a întrebat, iar respiraţia îi era regulată.

— Ei bine, până la urmă, e treaba mea personală, care…

— Lui Orren Boyle, aşa-i?

— Nu poţi să te aştepţi ca oamenii să sacrifice întreaga industrie de oţel a ţării pentru interesele tale egoiste şi…

— Ieşi afară, a spus Rearden. Vorbea calm. Succesiunea de întâmplări îi era clară acum.

— Nu mă înţelege greşit, nu am vrut să…

— Ieşi afară.

Larkin a ieşit.

Apoi au urmat zilele şi nopţile de căutare pe tot continentul prin telefon, prin cablu, prin avion – uitându-se după mine abandonate sau mine care erau gata să fie abandonate; zilele pline de conferinţe repezite, agitate, ţinute la mesele din colţurile neluminate ale restaurantelor rău famate. Uitându-se peste masă, Rearden trebuia să decidă cât de mult ar risca să investească pe singura dovadă a feţei unui om, a felului de a fi, a tonului vocii, urând situaţia în care trebuia să spere la sinceritate ca la un favor, dar riscând, lăsând bani pe mâini necunoscute, în schimbul unor promisiuni, împrumuturi anonime către proprietari falşi sau mine care se prăbuşesc – bani luaţi şi daţi pe furiş, ca un schimb între infractori, în anonimat, bani daţi pe contracte de nerealizat – ambele părţi ştiind că, în caz de fraudă, cei care au fraudat trebuiau pedepsiţi, nu cei care au fost fraudaţi – dar dacă minereul curge în cuptoare, atunci cuptoarele vor continua să scoată un val de metal alb.

— Domnule Rearden, a întrebat directorul de aprovizionare de la fabricile lui, dacă continuaţi aşa, unde va fi profitul dumneavoastră?

— O să ne revanşăm în tonaj, a spus Rearden obosit, avem o piaţă de vânzare enormă pentru metal Rearden.

Directorul de aprovizionare era un om în vârstă, cu păr cărunt, o faţă uscată şi lăsată şi o inimă care, spuneau oamenii, aparţinea exclusiv îndatoririi de a stoarce şi ultimul grăunte de valoare dintr-o monedă. Stătea în faţa biroului lui Rearden, fără a spune nimic altceva, doar uitându-se direct la Rearden, la privirea lui rece şi îngustă şi zâmbind. Era cea mai compătimitoare pe care o văzuse.

Nu există niciun alt mod de a acţiona, s-a gândit Rearden, aşa cum făcea de zile şi nopţi întregi. Nu ştia altă armă de luptă decât să plătească pentru ceea ce voia, să dea monedă pentru monedă, să nu ceară nimic fără să dea ceva în schimb, să nu ceară nimic de la oameni fără să dea la schimb produsul rezultat din munca lui. Care erau armele, s-a gândit el, dacă banii nu mai erau arme?

— O piaţă de vânzare enormă, domnule Rearden? a întrebat directorul de aprovizionare dezinteresat.

Rearden s-a uitat la el.

— Cred că nu sunt suficient de deştept încât să fac genul de afaceri care se impune în zilele de azi, a spus el, răspunzând gândurilor nevorbite care umblau prin biroul lui.

Directorul de aprovizionare şi-a scuturat capul.

— Nu, domnule Rearden, este ori asta, ori cealaltă. Acelaşi creier nu poate să le facă pe amândouă. Ori eşti bun la gestionarea fabricilor, ori eşti bun la fuga către Washington.

— Poate trebuie să învăţ metoda lor.

— Nu aţi putea să o învăţaţi şi nu v-ar face niciun bine. Nu aţi câştiga nimic în niciuna dintre afacerile alea. Nu înţelegeţi?

Dumneavoastră sunteţi cel care aveţi ceva ce poate fi furat.

Când a fost lăsat singur, Rearden a simţit un acces de furie, aşa cum nu mai simţise până atunci, dureros şi brusc, exact ca un şoc electric – furia care se năştea din gândul că nu poţi să ajungi la o înţelegere cu răul, cu răul gol-goluţ, în toată splendoarea lui, care nu are şi nici nu caută justificare. Dar, când a simţit dorinţa să lupte şi să omoare în legitimă apărare, a văzut faţa grasă, rânjind, a primarului Bascom şi a auzit vocea lui tărăgănată spunând: „Dumneavoastră şi încântătoarea domnişoară care nu vă este soţie”.

Apoi, nicio cauză legitimă nu mai rămăsese şi durerea pricinuită de furie se transforma în ruşinoasa durere a supunerii. Nu avea niciun drept să condamne pe nimeni, s-a gândit el, să învinuiască pe nimeni, să lupte şi să moară într-o veselie, cerând aprobarea virtuţii. Promisiunile încălcate, dorinţele nerostite, trădarea, înşelătoria, minciunile, frauda – era vinovat de toate. Ce formă de corupţie nu putea el să sufere? Diplomele nu contează, s-a gândit el; nu te târguieşti pentru bucăţi de răutate.

Nu ştia – prăbuşindu-se pe scaunul de la birou, gândindu-se la onestitatea pe care nu putea să o mai ceară, la simţul justiţiei pe care-l pierduse – că onestitatea lui rigidă şi crudul lui sens al justiţiei erau cele ce aruncau arma din mâna lui. S-ar fi luptat cu jefuitorii, dar focul şi furia dispăruseră. Ar fi luptat, dar doar ca un mizerabil vinovat împotriva celuilalt. Nu pronunţa cuvintele, doar durerea era echivalentul lor, durerea, urâta durere spunând:

— Cine sunt eu să arunc cel dintâi piatra?

Şi-a lăsat corpul să cadă de-a lungul biroului… Dagny, s-a gândit el, Dagny, dacă ăsta e preţul pe care trebuie să-l plătesc, o să-l plătesc… Era încă afaceristul care crescuse fără nicio altă regulă decât cea a plăţii complete în schimbul dorinţelor.

Era târziu când a ajuns acasă şi s-a grăbit în linişte să urce scările către dormitor. S-a urât pe el însuşi pentru că a fost nevoit să recurgă la furişat, dar o făcuse în majoritatea serilor de luni de zile. Imaginea familiei lui devenise de nesuportat pentru el; nu putea să-şi dea seama de ce. Nu-i ura pentru ceea ce a fost făcut din vina lor, şi-a spus, dar ştia vag că nu asta era rădăcina urii sale.

A închis uşa dormitorului ca un evadat care a reuşit să amâne momentul pedepsei. Se mişca cu precauţie, dezbrăcându-se pentru a se aşeza în pat: nu voia ca niciun sunet să-i dezvăluie prezenţa, nu voia niciun fel de contact cu familia lui, nici măcar în mintea lor.

Şi-a pus pijamaua şi s-a oprit să-şi aprindă o ţigară când uşa dormitorului se deschise. Singura persoana care putea să intre acolo fără să bată nu făcuse niciodată asta, aşa că s-a holbat în gol pentru un moment, până să poată să creadă că Lillian era cea care intrase.

Purta un costum stil Empire de culoare chartreuse, fusta pliată

curgea grațioasă din talia înaltă; la prima vedere nu puteai să-ți dai seama dacă era o ținută de seară sau un neglijeu; era un neglijeu. S-a oprit în ușă, liniile corpului ei formau o siluetă atrăgătoare pe fundalul luminos.

— Știu că nu ar trebui să fac cunoștință cu un străin, a spus ea cu voce domoală, dar trebuie: numele meu este doamna Rearden. Nu putea să-și dea seama dacă era sarcasm sau rugăminte.

A intrat și a trântit ușa cu un gest imperios, dar natural, un gest specific unui stăpân.

— Ce este, Lillian? a întrebat el încet.

— Dragul meu, nu ar trebui să destăinui atât de multe și atât de direct – s-a mișcat într-o manieră tacticoasă de-a lungul camerei, pe lângă patul lui și s-a așezat într-un fotoliu – și într-un fel atât de neplăcut. Mi-a fost făcut cunoscut faptul că trebuie să arăt că am un motiv întemeiat ca să-ți fur din timp. Ar trebui să fac o programare la secretara ta?

El stătea în mijlocul camerei, ținând o țigară între buze, uitându-se la ea, fără să răspundă.

Ea a râs.

— Motivul meu este atât de neobișnuit încât nu o să te gândești niciodată la el, dragul meu. Te superi dacă arunci câteva fărâme din atenția ta către un cerșetor? Te superi dacă stau aici fără niciun motiv?

— Nu, a spus el, dacă asta vrei tu.

— Nu am nimic serios de discutat – fără comenzi de milioane de dolari, fără afaceri transcontinentale, fără căi ferate, fără poduri. Nici măcar situații politice. Vreau doar să vorbesc, așa cum face o femeie, despre lucruri total neimportante.

— Așa să faci.

— Henry, nu e nicio modalitate mai bună de a mă opri, nu-i așa? Părea neajutorată, sinceră. Ce mai pot să fac după asta? Să presupunem că aș fi vrut să-ți spun despre noul roman pe care Balph Eubank îl scrie – mi-l dedică mie te-ar interesa asta?

— Dacă vrei adevărul – nici măcar puțin.

Ea a râs.

— Și dacă nu vreau adevărul?

— Atunci n-aș ști ce să spun, a răspuns el și a simțit sângele urcându-i-se la cap, ca o palmă peste cap, realizând dubla mârșăvie a unei minciuni spuse ca un protest către onestitate; a spus-o sincer, dar implica o laudă de sine asupra căreia nu mai avea niciun drept.

— De ce ai vrea asta dacă nu e adevărul? a întrebat el. De ce?

— Acum, vezi tu, *asta* e problema cu oamenii cinstiți. Nu ai înțelege-o – nu-i așa? – dacă aș spune că devotamentul real presupune să fii capabil să minți și să înșeli pentru a face altă

persoană fericită, să creezi pentru el realitatea pe care o vrea dacă nu-i place cea care există deja.

— Nu, a spus el încet, nu aş înţelege.

— E chiar simplu. Dacă-i spui unei femei frumoase că e frumoasă, ce i-ai oferi? Nu e altceva decât un fapt şi nu te-ar costa nimic. Dar dacă spui unei femei urâte că e frumoasă, corupi conceptul de frumuseţe. A iubi o femeie pentru virtuţile ei nu înseamnă nimic. A câştigat asta, e plată, nu cadou. Dar să o iubeşti pentru viciile ei este un adevărat cadou, nemeritat. A iubi o femeie pentru viciile ei înseamnă să-ţi distrugi toate virtuţile de dragul ei – şi *ăsta* este adevăratul omagiu adus iubirii, pentru că-ţi sacrifici conştiinţa, motivele, integritatea şi stima de sine, care nu are valoare.

S-a uitat la ea imposibil. Suna ca o corupţie monstruoasă care înlătura posibilitatea de a te întreba dacă cineva putea să vorbească serios în legătură cu asta; s-a întrebat doar dacă avea rost să spună ceva.

— Ce este iubirea, dragă, dacă nu sacrificiu? a continuat ea cu degajare, pe tonul unei discuţii de recepţie oficială. Ce este sacrificiul de sine dacă nu sacrifici ceea ce-ţi este cel mai preţios şi cel mai important? Dar nu mă aştept să înţelegi. Nu un puritan de oţel lustruit ca tine. Acesta este egoismul imens al puritanilor. Ai lăsa toată lumea să se prăbuşească mai bine decât să te murdăreşti, aşa imaculat cum eşti şi cu o singură pată de care ar trebui să fii ruşinat.

El a spus încet, forţându-şi vocea:

— Nu am spus niciodată că sunt imaculat.

Ea a râs.

— Şi acum ce eşti? Îmi dai un răspuns sincer, nu-i aşa? A dat apoi din umerii ei goi. O, dragă, nu mă lua în serios! Vorbesc ca să nu tac.

Şi-a stins ţigara în scrumieră; nu a răspuns.

— Dragă, a spus ea, de fapt, am venit aici pentru că mă tot gândeam că am un soţ şi că vreau să văd cum arată în pijama.

L-a studiat cum stătea de partea cealaltă a camerei. Liniile înalte, drepte, îngrijite ale corpului erau evidenţiate de culoarea albastru-închis a pijamalei.

— Eşti foarte atrăgător, a spus ea. Arăţi mult mai bine, în ultimele luni. Mai tânăr. Sau să zic mai fericit? Arăţi mai puţin tensionat. O, ştiu că eşti mai grăbit ca niciodată şi că acţionezi ca un comandant în timpul unui atac aerian, dar asta e doar de suprafaţă. Eşti mai puţin încordat pe dinăuntru.

S-a uitat la ea surprins. Era adevărat, nu ştiuse asta, nu voia să o recunoască. S-a mirat de spiritul ei de observaţie. Îl văzuse atât de puţin în aceste ultime luni. Nu intrase în dormitorul ei de la întoarcerea din Colorado. S-a gândit că se va bucura de izolarea lor unul faţă de celălalt. Acum se întreba ce ar fi putut-o face atât de

sensibilă faţă de o schimbare produsă înăuntrul lui – decât dacă era un sentiment mult mai puternic decât s-ar fi aşteptat ca ea să simtă vreodată.

— Nu eram conştient de asta, a spus.

— E destul de bine, dragă – şi surprinzător, din moment ce ai trecut printr-o perioadă dificilă.

S-a întrebat dacă asta trebuia să fie o întrebare. S-a oprit, de parcă aştepta un răspuns, dar nu a insistat şi a mers mai departe zâmbind:

— Ştiu că ai tot felul de probleme la fabrică – şi apoi, situaţia politică devine tot mai ameninţătoare, nu-i aşa? Dacă se adoptă legile despre care vorbesc toţi, te va afecta destul de tare, nu-i aşa?

— Da, mă vor afecta. Dar acesta e un subiect care nu te interesează *pe tine* deloc, Lillian, nu-i aşa?

— O, mă interesează! Şi-a ridicat capul şi s-a uitat direct la el; ochii ei aveau privirea goală pe care o mai văzuse până atunci, o privire de mister cumva voluntar şi o încredere în inabilitatea lui de a-l rezolva.

— Mă interesează foarte mult… deşi nu din cauza unor posibile pierderi financiare, a adăugat cu blândeţe.

El s-a întrebat, pentru prima dată, dacă ciuda ei, sarcasmul ei, felul ei laş de a arunca insulte protejate de un zâmbet nu erau chiar opusul a ceea ce crezuse el mereu că sunt – nu o metodă de tortură, dar o formă ciudată de disperare, nu o dorinţă de a-l face să sufere, ci o confesiune a propriei sale dureri, un fel de a-şi apăra mândria de soţie neiubită, o pledoarie secretă – aşa încât subtilul, aluziile, eschiva din felul ei de a fi, lucrul care implora să fie înţeles nu erau răutate pură, ci iubire ascunsă. S-a gândit la asta, înfricoşat. Făcea ca sentimentul de vinovăţie dinăuntrul lui să fie mai mare decât crezuse vreodată că va fi.

— Dacă tot vorbim despre politică, Henry, m-am gândit la ceva amuzant. Partea pe care o reprezinţi tu – care este acel slogan pe care îl foloşiţi voi atât de mult, mottoul pe care-l susţineţi? „Sanctitatea contractului” – ăsta era?

A văzut privirea rapidă, intensă din ochii lui, primul răspuns că reuşise să atingă ceva, şi a râs cu glas tare.

— Continuă, a spus el, cu voce scăzută; avea sunetul unei ameninţări.

— Dragă, pentru ce? din moment ce m-ai înţeles destul de bine.

— Ce voiai să spui? Vocea lui era precisă şi dură şi fără nicio urmă de sentiment.

— Chiar vrei să mă umilesc plângându-mă? E ceva banal şi comun, cu toate că am crezut că un soţ care are atâta mândrie de sine e diferit de un om inferior. Vrei să-ţi amintesc că odată ai jurat că fericirea mea va fi scopul vieţii tale? Şi că nu poţi să spui cu certitudine dacă sunt fericită sau nefericită, pentru că nici măcar nu

ştii că exist?

Le-a simţit ca pe o durere fizică – toate lucrurile care au venit lovindu-se de el. Cuvintele ei erau o rugăminte, s-a gândit, şi a simţit senzaţia întunecată de vinovăţie. A simţit milă, sluţenia rece a milei fără afecţiune. A simţit o uşoară furie, ca o voce pe care încerca să o înăbuşe, o voce care striga în semn de repulsie: „De ce ar trebui să-mi pese de minciunile ei putrede? De ce ar trebui să accept tortura de dragul milei? De ce sunt eu cel care trebuie să care povara fără speranţă de a încerca să se descotorosească de un sentiment pe care nu vrea să-l recunoască, un sentiment pe care eu nu-l ştiu şi nu-l înţeleg şi nu pot încerca să-l ghicesc? Dacă mă iubeşte, de ce nu spune aşa, laşă nenorocită ce este, şi să ne confruntăm amândoi cu asta?” A auzit altă voce, spunând mai tare: nu arunca vina pe ea, ăsta e cel mai vechi truc al tuturor laşilor; tu eşti vinovat, nu contează ce face ea, nu se compară cu lucrurile de care eşti tu vinovat; are dreptate – te bagă în boală, nu-i aşa, faptul că ştii cine are dreptate? las-o să te bage în boală, soţ adulter nenorocit ce eşti – ea e cea care are dreptate!

— Ce te-ar face fericită, Lillian? a întrebat el. Vocea lui nu avea niciun fel de ton.

Ea a zâmbit, lăsându-se pe spate în scaunul ei, relaxându-se; se uitase concentrată la faţa lui.

— O, dragă! spuse ea, amuzată, dar plictisită. Asta e o întrebare de avocat fără scrupule. Fisura. Clauza de siguranţă!

S-a ridicat, lăsându-şi braţele să cadă şi scuturându-se, întinzându-se, stând într-un picior, un gest de neajutorare, dar plin de graţie.

— Ce m-ar face fericită, Henry? Asta e ce trebuie să-mi spui tu. Asta e ceea ce trebuia să fi descoperit pentru mine. Nu ştiu. Tu trebuia să creezi asta şi apoi să-mi oferi mie ceea ce ai creat. Asta era încrederea, obligaţia, responsabilitatea ta. Dar nu vei fi primul om care va întârzia cu acea promisiune. E datoria cea mai uşor de abandonat. O, tu niciodată nu te-ai eschiva de la o plată pentru o încărcătură de minereu de fier care ţi-ar fi livrată. Doar de la o viaţă te-ai eschiva.

Se mişca nonşalantă de-a lungul camerei, pliurile verzi-galbene ale fustei ei cădeau în valuri lungi în urma ei.

— Ştiu că cereri de felul acesta sunt nepotrivite, a spus ea. Nu am nicio ipotecă asupra ta, nicio cauţiune suplimentară, nici arme, nici lanţuri. Nu deţin nimic din tine, Henry, nimic în afară de onoarea ta.

El stătea şi se uita la ea de parcă ar fi depus tot efortul de care era capabil să-şi ţină ochii îndreptaţi spre faţa ei, să continue să o vadă, să îndure imaginea.

— Ce vrei? a întrebat el.

— Dragă, sunt atât de multe lucruri pe care le poţi ghici tu însuţi,

dacă chiar vrei să ştii ce vreau. De exemplu, dacă m-ai evitat atât de ostentativ luni întregi, nu aş vrea să ştiu motivul?

— Am fost foarte ocupat.

Ea a dat din umeri.

— O soţie se aşteaptă să fie prima grijă a existenţei soţului ei. Nu ştiam că, atunci când ai jurat să părăseşti toată lumea, nu includea şi cuptoarele de topit.

S-a apropiat de el şi, cu un zâmbet amuzat care părea să-i batjocorească pe amândoi, şi-a înfăşurat braţele în jurul lui.

Era rapidul, cumplitul gest instinctiv al unei tinere mirese la contactul spontan cu o curvă, gest cu care el i-a desprins braţele de pe corpul lui şi a împins-o la o parte.

Stătea paralizat, şocat de brutalitatea propriei sale reacţii. Ea se holba la el, faţa ei era pură confuzie, fără mister, fără să se prefacă; orice calcule şi-ar fi făcut, ăsta era un lucru la care nu se aştepta.

— Îmi pare rău, Lillian... a spus el, cu voce scăzută, o voce sinceră care suferea.

Ea nu a răspuns.

— Îmi pare rău... sunt doar foarte obosit, a adăugat el, fără vlagă; era frânt de o triplă minciună, o parte din ea fiind lipsa de loialitate pe care nu suporta să o înfrunte; nu era lipsa de loialitate faţă de Lillian.

A chicotit scurt.

— Ei bine, dacă ăsta este efectul pe care munca îl are asupra ta, sunt în stare să accept asta. Te rog să mă ierţi, încercam doar să-mi fac datoria. Nu sunt una din fufele acelea care depind de asta. Arunca cuvintele cu degajare, absentă, fără să se gândească. Mintea ei luase forma unui semn de întrebare, luând în considerare orice posibil răspuns.

A fost ultima ei propoziţie cea care l-a făcut s-o înfrunte brusc, simplu, direct, nu în defensivă ca până acum.

— Lillian, pentru ce trăieşti? a întrebat el.

— Ce întrebare crudă! Nicio persoană luminată nu ar pune-o.

— Ei bine, ce e ceea ce fac oamenii luminaţi cu vieţile lor?

— Probabil că nu încearcă să facă nimic. Asta e cunoaşterea raţională.

— Ce fac cu timpul lor?

— Cu siguranţă că nu îl pierd confecţionând ţevi de instalaţie.

— Spune-mi, de ce tot faci aceste remarci la adresa instalaţiilor de ţevi? Ştiu că dispreţuieşti asta. Te-ai făcut înţeleasă acum mult timp. Nu înseamnă nimic pentru mine. De ce tot repeţi asta?

El s-a întrebat de ce a afectat-o asta; nu ştia în ce fel, dar ştia că a afectat-o. S-a întrebat de ce ştia cu certitudine că aia a fost ceea ce trebuia să zică.

Ea a întrebat cu voce înceată:

— Care este scopul interogatoriului tău brusc?

El a răspuns simplu:

— Mi-ar plăcea să ştiu dacă este ceva ce vrei cu adevărat. Dacă este, mi-ar plăcea să ţi-l dau, dacă pot.

— Ţi-ar plăcea să-l cumperi? Doar atâta ştii – să plăteşti pentru lucruri. Scapi repede aşa, nu? Nu, nu e atât de simplu. Ceea ce vreau eu nu e ceva material.

— Ce este?

— Pe tine.

— La ce te referi prin asta, Lillian? Nu te referi la sensul propriu.

— Nu, nu aşa.

— Atunci cum?

Ea era la uşă, s-a întors, şi-a ridicat capul să se uite la el şi a zâmbit cu răceală.

— Nu ai înţelege, a spus ea şi apoi a plecat.

Chinul care i-a rămas era conştiinţa faptului că n-ar vrea să-l părăsească niciodată şi că el nu ar avea niciodată dreptul să plece – gândul că îi era dator măcar cu cea mai infimă formă de compasiune, de respect pentru un sentiment pe care nu putea nici să-l înţeleagă, nici să-l împărtăşească; conştiinţa faptului că nu putea să aibă niciun alt sentiment pentru ea, în afară de un dispreţ absolut, ciudat şi inexplicabil, care nu putea fi doborât nici de milă, nici de reproş, nici de propriile lui pledoarii, şi cel mai greu de suportat era repulsia faţă de propria lui condamnare, faţă de propria lui poruncă de a se considera mai josnic decât femeia pe care o dispreţuia.

Apoi n-a mai contat pentru el, s-a pierdut totul într-un spaţiu îndepărtat, lăsând doar gândul că era dispus să suporte orice, lăsându-l într-un stadiu care era şi tensionat şi liniştit, pentru că zăcea în pat, cu faţa apăsată în pernă, gândindu-se la Dagny, la trupul ei subţire şi sensibil, întins lângă el, tremurând sub atingerea degetelor lui. Şi-a dorit ca ea să fie înapoi la New York. Dacă ar fi fost, s-ar fi dus acolo, acum, deodată, în toiul nopţii.

* * *

Eugene Lawson stătea la biroul lui de parcă era la tabloul de comandă al unui avion care se pregătea să lanseze o bombă. Dar uita de asta uneori şi, aplecându-se, muşchii i se slăbeau înăuntrul costumului, de parcă era supărat pe lume. Gura lui era singura parte din el care nu putea să stea închisă niciodată; era deranjant de proeminentă pe faţa lui înclinată, atrăgând atenţia oricărui ascultător: când vorbea, muşcătura trecea prin buza lui inferioară şi carnea moale se întorcea pe toate părţile.

— Nu îmi e ruşine cu asta, a spus Eugene Lawson. Domnişoară Taggart, vreau să ştiţi că nu îmi e ruşine de vechea mea slujbă de

preşedinte al Băncii Naţionale din Madison.

— Nu am făcut nicio aluzie că ar trebui să vă simţiţi ruşinat, a spus Dagny cu răceală.

— Niciun sentiment etic de vinovăţie nu-mi poate fi atribuit, atâta timp cât am pierdut tot ce am avut atunci când banca s-a prăbuşit. Mi se pare că aş avea dreptul să mă simt mândru pentru un astfel de sacrificiu.

— Eu am vrut doar să vă pun câteva întrebări despre Twentieth Century Motor Company, care…

— Aş fi bucuros să vă răspund la orice întrebare. Nu am nimic de ascuns. Conştiinţa mea e curată. Dacă aţi crezut că acel subiect ar fi stânjenitor pentru mine, aţi greşit.

— Voiam doar să mă interesez de oamenii care au deţinut fabrica în vremea când dumneavoastră aţi făcut un împrumut către…

— Erau oameni buni. Era un risc perfect raţional – chiar dacă, desigur, vorbesc în termeni umani, nu de bani gheaţă, lucru la care v-aţi aştepta de la bancheri. Le-am asigurat împrumutul pentru cumpărarea fabricii, pentru că aveau nevoie de bani. Dacă oamenii aveau nevoie de bani, asta era de ajuns pentru mine. Nevoia era standardul meu, domnişoară Taggart. Nevoia, nu lăcomia. Tatăl şi bunicul meu au construit Banca Naţională din Madison ca să strângă o avere numai pentru ei. Eu am pus acea avere în serviciul unei idei mai nobile. Nu şedeam pe grămezi de bani şi nu ceream garanţii suplimentare de la oameni săraci care aveau nevoie de împrumuturi. Inima era garanţia mea suplimentară. Desigur, nu mă aştept de la nimeni din ţara asta materialistă să mă înţeleagă. Răsplata pe care am primit-o nu e ceva ce oamenii de talia dumneavoastră, domnişoară Taggart, ar aprecia. Oamenii care obişnuiau să şadă în faţa biroului meu de la bancă nu şedeau ca dumneavoastră, domnişoară Taggart. Erau umili, nesiguri, plini de griji, le era frică să vorbească. Recompensele mele erau lacrimile de recunoştinţă în ochii lor, vocile tremurânde, binecuvântările, femeia care îmi săruta mâna atunci când îi promiteam un împrumut pe care îl ceruse în zadar în alte părţi.

— Îmi spuneţi, vă rog, numele oamenilor care deţineau fabrica de motoare?

— Fabrica aceea era esenţială pentru regiune, absolut esenţială. Aprobarea împrumutului era absolut justificată. Asigura slujbe pentru mii de muncitori care nu aveau alte surse de trai.

— Cunoaşteţi pe vreunul din oamenii care lucrau în fabrica aceea?

— Cu siguranţă. Îi cunoşteam pe toţi. Oamenii mă interesau, nu maşinăriile. Mă preocupa partea umană a fabricii, nu partea care ţinea de înregistrarea banilor.

S-a aplecat nerăbdătoare deasupra biroului.

— Cunoaşteţi pe vreunul din inginerii care au lucrat acolo?

— Inginerii? Nu, nu. Eram mai democratic de atât. Muncitorii adevăraţi mă interesau pe mine. Oamenii comuni. Mă ştiau toţi din vedere. Obişnuiam să trec prin ateliere şi ei îmi făceau cu mâna şi strigau: „Bună, Gene”. Aşa îmi spuneau – Gene. Dar sunt sigur că nu asta vă interesează pe dumneavoastră. E istorie acum. Dacă aţi venit la Washington să vorbiţi cu mine despre calea ferată – s-a îndreptat pentru scurt timp, apoi a revenit la poziţia avionului de bombardament –, nu ştiu dacă vă pot promite vreo atenţie specială, atâta timp cât trebuie să păstrez bunăstarea naţională deasupra oricărui privilegiu privat sau interese care…

— Nu am venit să vorbesc cu dumneavoastră despre afacerea mea, a spus ea, uitându-se la el tulburată. Nu am această dorinţă.

— Nu? Părea dezamăgit.

— Nu. Am venit pentru informaţia legată de fabrica de motoare. Este posibil să vă amintiţi numele vreunuia dintre inginerii care au lucrat aici?

— Nu cred că m-am interesat vreodată de numele lor. Nu am fost preocupat de paraziţii de birou şi de laborator. Eram preocupat de muncitorii reali – de oamenii cu mâini muncite care menţin fabrica pe picioare. Ei erau prietenii mei.

— Puteţi să-mi daţi câteva nume? Oricare, oricine a lucrat aici?

— Dragă domnişoară, a fost acum mult timp, au fost mii şi mii, cum aş putea să-mi amintesc?

— Nu puteţi să vă amintiţi nici măcar unul, oricare?

— Cu siguranţă, nu. Atâţia oameni mi-au umplut mereu viaţa, încât nu se poate să te aştepţi de la mine să-mi amintesc picături individuale din ocean.

— Eraţi familiar cu producţia acelei fabrici? Cu felul de muncă pe care-l făceau – sau îl plănuiau?

— Desigur. M-am interesat personal de toate investiţiile mele. Mergeam să inspectez fabrica foarte des. Făceau extrem de bine. Făceau minuni. Condiţiile de acasă ale muncitorilor erau cele mai bune din ţară, vedeam draperii de dantelă la fiecare geam şi flori pe pervazul geamului. Toate casele aveau o bucată de pământ drept grădină. Construiseră o şcoală nouă pentru copii.

— Ştiţi ceva despre munca din laboratorul de cercetare al fabricii?

— Da, da, aveau un laborator de cercetare minunat, foarte avansat, foarte dinamic, cu o viziune avansată şi planuri mari.

— Vă… amintiţi să fi auzit ceva despre nişte planuri de a produce un nou tip de motor?

— Motor? Ce motor, domnişoară Taggart? Eu nu aveam timp de detalii. Obiectivul meu era progresul social, prosperitatea generală, relaţia interumană. Iubire, domnişoară Taggart. Asta e cheia către

orice. Dacă oamenii ar învăţa să se iubească unii pe alţii, şi-ar rezolva toate problemele.

Şi-a întors capul, să nu-i mai vadă mişcările gurii.

O bucată de piatră cu hieroglife egiptene stătea pe un suport în colţul biroului; statuia unei zeiţe hinduse cu şase braţe de păianjen stătea într-un ungher; şi un grafic imens, plin cu detalii matematice care te derutează, ca un grafic de vânzări al unei unităţi de vânzare prin poştă, era agăţat pe perete.

— De aceea, dacă vă gândiţi la compania dumneavoastră feroviară, domnişoară Taggart – aşa cum, desigur, sunteţi în aşteptarea unor posibile evoluţii –, trebuie să vă atrag atenţia că, deşi bunăstarea ţării este prima mea grijă, căreia nu aş ezita să-i sacrific profiturile nimănui, totuşi niciodată nu mi-am acoperit urechile în faţa unei pledoarii pentru milă şi…

— Nu vreau să discut despre compania mea, a spus ea, încercând să-şi păstreze vocea calmă şi monotonă, cu toate că voia să ţipe. Orice aţi avea de spus legat de subiectul acesta, puteţi să vorbiţi cu fratele meu, domnul James Taggart.

— M-am gândit că în vremuri ca astea nu aţi vrea să rataţi o oportunitate rară să vă prezentaţi cazul înaintea…

— Aţi păstrat cumva vreun dosar aparţinând fabricii de motoare? Stătea drept, cu mâinile împreunate strâns.

— Ce dosare? Cred că v-am spus că am pierdut tot ce deţineam atunci când banca a dat faliment. Corpul lui se moleşise din nou, iar interesul lui s-a dus. Dar nu mă supăr. Ce am pierdut a fost doar bogăţie materială. Nu sunt primul om din istorie care suferă pentru un ideal. Am fost învins de lăcomia egoistă a celor din jurul meu. Nu am putut să înfiinţez un sistem de fraternitate şi iubire într-un stat micuţ, într-o naţiune de vânători de profit şi de dolari. Nu a fost vina mea. Dar nu îi voi lăsa să mă bată. Nu pot fi oprit. Lupt – la o scară largă – pentru privilegiul de a-mi servi tovarăşii. Dosare, domnişoară Taggart? Dosarul pe care l-am lăsat, când am plecat din Madison, este inscripţionat în inimile celor săraci, care nu au avut nicio şansă înainte.

Nu voia să scoată niciun cuvânt care nu era necesar; dar nu s-a putut abţine: tot continua să vadă imaginea servitoarei frecând scările.

— Aţi văzut acea parte a oraşului de atunci? a întrebat ea.

— Nu e vina mea! a urlat el. E vina celor bogaţi care încă mai aveau bani, dar nu voiau să îi sacrifice ca să-mi salveze banca şi pe oamenii din Wisconsin! Nu puteţi să daţi vina pe mine! Am pierdut tot!

— Domnule Lawson, a spus ea, făcând un efort, vă amintiţi cumva numele omului care conducea corporaţia care deţinea fabrica? Corporaţia căreia i-aţi împrumutat banii. Se numea Amalgamated

Service, nu-i aşa? Cine era preşedintele?

— O, el? Îmi amintesc de el. Numele lui era Lee Hunsacker. Un tânăr care merită toate laudele, care a suferit o înfrângere groaznică.

— Unde e acum? Îi ştiţi adresa?

— Vai, cred că e undeva în Oregon. Grangeville, Oregon. Secretara mea poate să vă dea adresa. Dar nu ştiu de ce vă interesează... Domnişoară Taggart, dacă ceea ce aveţi în minte e să încercaţi să-l vedeţi pe domnul Wesley Mouch, permiteţi-mi să vă spun că domnul Mouch pune mare preţ pe opiniile mele în legătură cu căile ferate şi alte probleme...

— Nu vreau să-l văd pe domnul Mouch, a spus ea, ridicându-se.

— Dar, atunci, nu înţeleg... Care e, de fapt, scopul venirii dumneavoastră aici?

— Încerc să găsesc un anumit om care lucra pentru Twentieth Century Motor Company.

— De ce doriţi să-l găsiţi?

— Vreau să lucreze pentru compania mea.

Şi-a desfăcut larg braţele, uitându-se uimit şi uşor indignat.

— În timpuri aşa grele, când problemele cruciale au ajuns la un punct critic, aţi ales să vă pierdeţi vremea căutând un angajat? Credeţi-mă, soarta companiei feroviare depinde de domnul Mouch mai mult decât de orice angajat pe care l-aţi putea găsi.

— O zi bună, a spus ea.

S-a întors să plece când el a zis cu voce ridicată şi sacadată.

— Nu aveţi niciun drept să mă dispreţuiţi.

Ea s-a oprit să se uite la el.

— Nu mi-am exprimat nicio opinie.

— Sunt absolut nevinovat, fiindcă mi-am pierdut banii, fiindcă mi-am pierdut toţi banii pentru o cauză nobilă. Motivele mele au fost curate. Nu am vrut nimic pentru mine însumi. Nu am căutat nimic pentru mine însumi. Domnişoară Taggart, pot să spun cu mândrie că în toată viaţa mea nu am făcut niciun profit.

Vocea ei era joasă, fermă şi solemnă:

— Domnule Lawson, cred că ar trebui să ştiţi că, dintre toate afirmaţiile pe care le poate face un om, aceasta este cea pe care o consider cea mai vrednică de dispreţ.

* * *

— Nu am avut niciodată nicio şansă! a spus Lee Hunsacker.

Stătea în mijlocul bucătăriei, la o masă plină de hârtii. Trebuia să se bărbierească; tricoul lui trebuia spălat. Era greu să-i determini vârsta: faţa lui plină arăta fină şi fără pete, neatinsă de experienţă; părul cărunt şi privirea înceţoşată arătau marcate de epuizare; avea patruzeci şi doi de ani.

— Nimeni nu mi-a dat niciodată nicio şansă. Sper că sunt mulţumiţi de ceea ce au făcut din mine. Dar să nu crezi că nu ştiu asta. Ştiu că am fost înşelat chiar de la naştere. Nu-i lăsa să îşi dea aere cât de buni sunt. Sunt doar o grămadă de ipocriţi nenorociţi.

— Cine? a întrebat Dagny.

— Toţi, a spus Lee Hunsacker. Oamenii sunt ticăloşi şi nu trebuie să pretindem că nu e aşa. Dreptate? Hm! Uită-te la asta! Braţul a făcut un cerc în jurul lui. Un om ca mine înjosit astfel!

Dincolo de geam, lumina amiezii arăta ca un amurg gri printre acoperişurile mohorâte şi copacii dezgoliţi ai unui loc care nu era sat, dar nici nu va putea deveni oraş niciodată. Amurgul şi umiditatea păreau absorbite de pereţii bucătăriei. Un morman de vase de la micul dejun zăceau în chiuvetă; o cratiţă cu mâncare înăbuşită fierbea la foc mic pe aragaz, lăsând un abur care avea mirosul greţos al cărnii ieftine; o maşină de scris prăfuită stătea printre hârtiile de pe masă.

— Twentieth Century Motor Company, a spus Lee Hunsacker, a fost unul dintre cele mai strălucite nume din istoria industriei americane. Eu am fost preşedintele acelei companii. Deţineam fabrica aceea. Dar nu mi-au dat nicio şansă.

— Nu aţi fost preşedintele Twientieth Century Motor Company, nu-i aşa? Cred că aţi condus o corporaţie care se numea Amalgamated Service.

— Da, da, dar e acelaşi lucru. Le-am preluat fabrica. Urma să ne descurcăm la fel de bine ca ei. Mai bine. Eram la fel de importanţi. Cine naiba era Jed Starnes, oricum? Nimic decât un mecanic de garaj – ştiaţi că aşa a început? – fără nicio experienţă. Familia mea a fost una dintre cele mai vechi familii ale New Yorkului. Bunicul meu a fost membru al Legislativului naţional. Nu e vina mea că tatăl meu nu şi-a putut permite să-mi dea o maşină când m-a trimis la şcoală. Toţi ceilalţi băieţi aveau maşini. Numele familiei mele era la fel de bun ca al lor. Când am mers la facultate… – s-a oprit brusc – De la ce ziar aţi spus că sunteţi?

Ea îşi dăduse numele; nu ştia de ce acum s-a simţit fericită că nu l-a recunoscut şi de ce a preferat să nu îi amintească.

— Nu am spus că sunt de la un ziar, a răspuns ea. Am nevoie de nişte informaţii despre fabrica de motoare pentru un scop personal, nu ca să le public.

— O… Părea dezamăgit. A continuat supărat, de parcă ea era vinovată de vreo insultă aruncată în mod intenţionat către el. Credeam că poate aţi venit pentru un interviu în avans, pentru că îmi scriu autobiografia. A arătat către hârtiile de pe masă. Şi intenţionez să scriu mult. Intenţionez – o, la dracu! a spus el brusc, amintindu-şi de ceva.

A alergat către aragaz, a ridicat capacul de pe cratiţă şi a început

să amestece în mâncare, cu ură, fără să fie atent la ceea ce face. A azvârlit lingura udă jos, pe aragaz, lăsând grăsimea să se scurgă pe ochiurile de gaz, şi s-a întors înapoi la masă.

— Da, o să-mi scriu autobiografia, dacă îmi dă cineva vreodată o şansă, a spus el. Cum pot să mă concentrez pe o muncă serioasă, când ăsta e genul de lucruri pe care trebuie să le fac? Şi-a întors capul către aragaz. Prieteni, hm! Acei oameni cred că, doar pentru că m-au acceptat, pot să mă folosească ca pe un hamal din China! Doar pentru că nu aveam unde altundeva să mă duc. E uşor pentru ei, pentru prietenii ăştia buni ai mei. Niciodată nu pun mâna să facă nimic prin casă, doar stau în magazin toată ziua; o papetărie de doi bani – se poate compara ca importanţă cu cartea pe care o scriu? Şi ea merge la cumpărături şi mă pune să am grijă de nenorocita ei de mâncare. Ştie că un scriitor are nevoie de linişte şi concentrare, dar îi pasă de asta? Ştiţi ce a făcut azi? S-a aplecat încrezător peste masă, arătând către vasele din chiuvetă. A mers la piaţă şi a lăsat toate vasele de la micul dejun acolo şi a zis că le spală mai târziu. Ştiu ce a vrut. Se aştepta s-o fac eu. Ei bine, o păcălesc eu. O să le las tot acolo.

— Îmi permiteţi să vă pun câteva întrebări în legătură cu fabrica de motoare?

— Nu cred că fabrica de motoare a fost singurul lucru din viaţa mea. Am avut mai multe poziţii importante înainte. Am avut multe relaţii, de mai multe ori, cu întreprinderi care fabricau aparate electrocasnice, cutii de hârtie, pălării bărbăteşti şi aspiratoare. Desigur, genul ăsta de lucruri nu îmi dădeau prea multe posibilităţi. Dar fabrica de motoare – aceea era şansa mea cea mare. Aia era ceea ce aşteptam.

— Cum aţi reuşit să o câştigaţi?

— Mi-a fost predestinată. A fost un vis devenit realitate. Fabrica era închisă – dăduse faliment. Moştenitorii lui Jed Starnes au distrus-o destul de repede. Nu ştiu ce a fost cu exactitate, dar se petrecea ceva ciudat acolo, aşa că a dat faliment. Oamenii de la compania feroviară şi-au închis circuitul derivat. Nimeni nu voia locul ăla, nimeni nu făcea nicio ofertă pentru el. Dar acolo era, marea fabrică, cu tot echipamentul, toate maşinăriile, toate lucrurile care i-au adus milioane lui Jed Starnes. Acela era genul de situaţie pe care mi-o doream, genul de oportunitate care mi se cuvenea. Aşa că am chemat câţiva prieteni şi am format Amalgamated Service Corporation şi am strâns nişte bani. Dar nu aveam destui şi ne trebuia un împrumut să ne ajute pentru început. Era o miză perfect sigură, eram bărbaţi tineri la începutul unor cariere grozave, plini de nerăbdare şi de speranţă pentru viitor. Dar credeţi că ne-a încurajat cineva? Nu, nu au făcut-o. Vulturii aceia lacomi, îngropaţi în privilegii! Cum puteam să reuşim în viaţă dacă nimeni nu ne dădea o fabrică? Nu puteam să concurăm

împotriva aroganţilor ăstora care deţineau întregi lanţuri de fabrici, nu-i aşa? Nu ni se cuvenea şi nouă acelaşi lucru? Uf, să nu aud de justiţie! Am muncit ca un câine încercând să găsesc pe cineva care să ne împrumute bani. Dar nenorocitul de Midas Mulligan m-a supus la ceva infernal.

Ea s-a aplecat în faţă.

— Midas Mulligan?

— Da, bancherul care arăta ca un şofer de camion şi se şi purta întocmai ca unul.

— Îl cunoşteaţi pe Midas Mulligan?

— Dacă îl cunoşteam? Sunt singurul om care l-a înfrânt vreodată – nu că m-a ajutat asta cu ceva!

Din când în când, cu o bruscă senzaţie de stânjeneală, se gândea – aşa cum se gândea la vapoarele abandonate găsite plutind pe mare sau la luminile apărute de nicăieri care străluces pe cer – la dispariţia lui Midas Mulligan. Nu avea niciun motiv să simtă că trebuie să rezolve ghicitorile astea, decât că erau mistere care nu aveau de ce să fie mistere: nu puteau să fie fără motiv şi, cu toate astea, nimeni nu putea să le explice.

Midas Mulligan fusese odată cel mai bogat şi, de mai multe ori, cel mai contestat om din ţară. Nu a suferit niciodată nicio pagubă cu nicio investiţie făcută; tot ce atingea el se transforma în aur. E pentru că ştiu ce să ating, spunea el. Nimeni nu putea să dea de cap structurii după care se ghida atunci când investea: refuza afaceri care erau considerate fără niciun cusur şi sigure, şi punea sume enorme în afaceri care aveau multe riscuri şi pe care niciun alt bancher nu le-ar fi putut gestiona. De-a lungul anilor, el a fost declanşatorul care a adus un neaşteptat, spectaculos succes industrial în toată ţara. El a investit în metalul Rearden de la început, ajutându-l astfel pe Rearden să cumpere fabricile de oţel abandonate din Pennsylvania. Când un economist l-a numit odată escroc curajos, Mulligan a spus: „Motivul pentru care tu nu te vei îmbogăţi niciodată e pentru că tu crezi că ceea ce fac eu e escrocherie”.

Se zvonea că trebuie să observi o anumită regulă nescrisă atunci când faci afaceri cu Midas Mulligan: dacă un solicitant pentru un împrumut îşi menţiona vreodată nevoia personală sau orice sentiment personal, interviul se termina şi nu i se mai dădea niciodată încă o şansă să vorbească cu domnul Mulligan.

„Dar sigur că pot”, spunea Midas Mulligan când era întrebat dacă putea să numească o persoană mai a dracului decât omul cu o inima închisă în faţa milei. „Bărbatul care foloseşte mizeria altuia ca armă a lui.”

În această carieră lungă, a ignorat toate atacurile publice asupra lui, mai puţin unul. Prenumele lui fusese Michael; când un editorialist

al unei găşti de filantropi l-a poreclit Midas Mulligan şi eticheta i-a fost pusă ca o insultă, Mulligan a apărut la tribunal şi a cerut să-şi schimbe numele în Midas. Cererea a fost acceptată.

În ochii contemporanilor lui, el era omul care a comis păcatul capital: era mândru de averea lui.

Acestea erau lucrurile pe care Dagny le auzise despre Midas Mulligan; nu îl întâlnise niciodată. Cu şapte ani în urmă, Midas Mulligan dispăruse. Şi-a lăsat casa într-o dimineaţă şi nu s-a mai auzit de el de atunci. În ziua următoare, deponenţii de la Mulligan Bank din Chicago au primit anunţuri care cereau să-şi retragă fondurile, pentru că banca se închidea. În urma investigaţiilor care au urmat, s-a aflat că Mulligan plănuise închiderea de dinainte şi în detaliu; angajaţii lui doar urmau instrucţiunile. A fost cea mai ordonată abandonare a unei bănci pe care a văzut-o vreodată ţara asta. Fiecare deponent şi-a primit banii până la ultima monedă. Toate bunurile băncii au fost vândute, bucată cu bucată, unor instituţii financiare. Când s-au liniştit apele, s-a descoperit că totul fusese cântărit foarte bine, până la ultimul ban; nu a mai rămas nimic, banca Mulligan dispăruse.

Nu s-a descoperit niciodată motivul lui Mulligan, destinul său sau cel al multelor milioane din averea lui. Omul şi averea lui au dispărut şi era ca şi cum nu au existat niciodată. Nimeni nu a fost avertizat în legătură cu decizia lui şi niciun eveniment nu putea fi urmărit pentru a o explica. Dacă îşi dorea să se retragă – s-au gândit oamenii –, de ce nu şi-a vândut întreprinderea la un preţ ridicat, aşa cum putea să facă în loc să o distrugă? Nu era nimeni care să dea un răspuns. Nu avea nici familie, nici prieteni. Servitorii lui nu ştiau nimic: plecase de acasă în dimineaţa aia ca de obicei şi nu s-a mai întors; asta a fost tot.

Era – se gândea Dagny – ceva imposibil în dispariţia lui Mulligan, de parcă un zgârie-nori din New York a dispărut într-o singură noapte, nelăsând în urmă nimic altceva decât un teren gol la un colţ de stradă. Un om ca Mulligan şi o avere ca aceea pe care o luase cu el nu puteau să stea ascunse nicăieri; un zgârie-nori nu putea să se piardă, s-ar fi putut ridica deasupra oricărei câmpii sau oricărei păduri alese ca ascunzătoare; dacă ar fi fost distrus, nici măcar grămada de moloz lăsată-n urmă n-ar fi putut rămâne neobservată. Dar Mulligan plecase şi, în cei şapte ani care au trecut de atunci, în grămada de zvonuri, bănuieli şi teorii, poveşti din suplimentele de duminică şi martori care pretindeau că l-ar fi văzut în fiecare colţ al lumii, nu s-a descoperit niciun indiciu pentru o explicaţie plauzibilă.

Printre poveştile acestea, era una atât de ridicol de contrară firii sale, încât Dagny a crezut că era adevărată: nimic din felul lui de a fi nu ar fi putut să dea nimănui motive să inventeze asta. Se spunea că ultima persoană care l-a văzut, în dimineaţa de primăvară când a dispărut, a fost o femeie care vindea flori pe o stradă din Chicago

aproape de Mulligan Bank. Ea a povestit că el s-a oprit şi a cumpărat un buchet din primii clopoţei de anul acela. Faţa lui era cea mai fericită faţă pe care o văzuse vreodată; avea privirea unui adolescent cu o nouă viziune asupra vieţii: minunată şi lipsită de obstacole, care se deschidea în faţa lui; semnele de durere şi tensiune, urmele pe care anii le lasă pe faţă, toate s-au şters şi tot ce a mai rămas era o nerăbdare voioasă şi pace. A luat florile supunându-se parcă unui impuls brusc, i-a făcut cu ochiul femeii, de parcă avea vreo glumă bună pe care voia să o împartă cu ea. A spus: „Ştii cât de mult am iubit asta mereu – să fiu viu?" S-a uitat lung la el, confuză, apoi el a plecat, aruncând florile ca o minge în mâna lui – o siluetă deschisă, sigură, învelită în haina serioasă şi scumpă a unui om de afaceri, dispărând în depărtare pe fundalul piscurilor clădirilor cu birouri şi cu soarele primăverii strălucind în geamurile lor.

— Midas Mulligan era un nenorocit plin de vicii, cu semnul dolarului imprimat pe inimă, a spus Lee Hunsacker, în aburul înţepător al mâncării. Tot viitorul meu a depins de o jumătate de milion de dolari mizerabili, care erau doar nişte bani mărunţi pentru el, dar, când am solicitat un împrumut, m-a refuzat din prima – doar pentru că nu aveam cum să-i ofer o garanţie suplimentară. Cum aş fi putut să fac aşa ceva când nimeni nu mi-a dat niciodată nicio şansă la ceva măreţ? De ce împrumuta bani altora, dar mie, nu? Era discriminare pură. Nici măcar nu-i păsa de sentimentele mele; a spus că eşecurile mele din trecut îmi descalificau şi drepturile de proprietate asupra unui cărucior pentru legume, darămite asupra unei fabrici de motoare. Ce eşecuri? Nu aveam încotro, dacă o grămadă de negustori ignoranţi au refuzat să coopereze cu mine în legătură cu nişte cutii de hârtie. Cu ce drept îmi judeca el abilităţile? De ce planurile mele în legătură cu propriul meu viitor trebuiau să depindă de opinia arbitrară a unui monopolist egoist? Nu aveam de gând să înghit aşa ceva. Nu aveam de gând să accept aşa ceva fără să lupt. Am intentat un proces împotriva lui.

— Ce aţi făcut?

— O, da, a spus el mândru, am intentat proces. Sunt sigur că, în statele încuiate din partea estică, asta pare ciudat, dar statul Illinois are o lege foarte umană, foarte progresistă şi care spune că pot să-l dau în judecată. Trebuie să spun că a fost primul caz de o aşa natură, dar am avut un avocat foarte inteligent, care a găsit pentru noi o cale de victorie. A fost o lege economică de urgenţă care spunea că oamenilor le era interzis să discrimineze, indiferent de motive, o persoană într-o problemă care implică nivelul de trai. Era folosită ca să protejeze muncitorii şi alţi oameni ca ei, dar se aplica şi pentru mine şi partenerii mei, nu-i aşa? Aşa că am mers în instanţă şi am depus mărturie pentru ghinionul pe care l-am avut toţi în trecut şi l-

am citat pe Mulligan spunând că nu aş putea să deţin nici măcar un cărucior pentru legume, şi am dovedit că toţi membrii corporaţiei Amalgamated Service nu aveau deloc prestigiu, credit, nicio şansă să-şi construiască un trai şi, de aceea, cumpărarea fabricii de motoare era singura lor şansă la un trai mai bun, de aceea, Midas Mulligan nu avea niciun drept să ne discrimineze – şi, de aceea, aveam dreptul să cerem un împrumut de la el, după cum spunea legea. O, am avut un caz perfect, dar bărbatul care a condus procesul a fost judecătorul Narragansett, unul dintre călugării aceia demodaţi ai sălilor de judecată, care gândesc ca matematicienii şi nu simt niciodată partea umană în nimic. A stat doar acolo tot procesul, ca o statuie de marmură – ca o statuie din aia de marmură legată la ochi. La sfârşit, i-a rugat pe juraţi să ajungă la un verdict în favoarea lui Midas Mulligan şi a spus nişte lucruri foarte dure despre mine şi despre partenerii mei. Dar eu am făcut apel la o instanţă superioară, care a anulat verdictul şi a ordonat ca Mulligan să ne dea împrumutul în condiţiile stabilite de noi. A avut trei luni la dispoziţie în care să se supună, dar, înainte ca cele trei luni să expire, s-a întâmplat ceva ce nimeni nu poate să înţeleagă şi el a dispărut din senin, şi el, şi banca lui. Nu a mai rămas niciun bănuţ din banca aia ca să se strângă ce ni se cuvine. Am pierdut mulţi bani pe detectivi, încercând să-l găsim – cine n-a făcut asta? – dar ne-am dat bătuţi.

Nu – s-a gândit Dagny – nu, în afară de senzaţia dezgustătoare pe care i-o dădea, acest caz nu era mult mai rău decât orice alt lucru pe care îl suportase Midas Mulligan de-a lungul anilor. Suferise multe înfrângeri, în conformitate cu legile unei justiţii similare, în conformitate cu reguli şi edicte care îl costaseră sume mult mai mari de bani; le-a suportat şi a luptat, şi a lucrat tot mai mult; era puţin probabil ca acest caz să-l distrugă.

— Ce s-a întâmplat cu judecătorul Narragansett? a întrebat ea involuntar şi s-a întrebat apoi ce conexiune din subconştient a făcut-o să întrebe asta. Ştia atât de puţine despre judecătorul Narragansett, dar îi auzise numele şi îşi amintise de el, pentru că era un nume care aparţinea exclusiv nordului Americii. Acum realizase brusc că nu mai auzise nimic despre el de ani buni.

— O, s-a pensionat, a spus Lee Hunsacker.

— Chiar aşa? întrebarea a sunat aproape ca un icnet.

— Da.

— Când?

— O, după vreo şase luni.

— Ce a făcut după ce s-a pensionat?

— Nu ştiu. Nu cred că a mai auzit cineva ceva despre el de atunci.

S-a întrebat de ce arăta atât de terifiată. O parte din frica pe care o simţea era pentru că nu putea să-i găsească un motiv.

— Vă rog, povestiţi-mi despre fabrica de motoare, a spus, făcând un efort.

— Ei bine, Eugene Lawson de la Banca Naţională din Madison în sfârşit ne dăduse împrumutul ca să cumpărăm fabrica – dar el era doar un zgârie-brânză ordinar, nu avea destui bani ca să putem duce totul la bun sfârşit, nu a putut să ne ajute când am dat faliment. Nu era vina noastră. Noi am avut totul plănuit de la început. Cum am fi putut să conducem o fabrică dacă nu aveam nicio cale ferată? Nu ni se cuvenea o cale ferată? Am încercat să îi conving să redeschidă linia aia secundară, dar acei nenorociţi de la Taggart Tran... s-a oprit. Spuneţi, sunteţi cumva una dintre acei Taggart?

— Sunt vicepreşedintele Taggart Transcontinental.

Pentru un moment s-a uitat la ea stupefiat; putea să vadă lupta temerilor lui, umilinţa şi ura în ochii lui tulburi. Rezultatul a fost un mormăit brusc:

— Nu am nevoie de mahări ca voi! Să nu credeţi că îmi va fi frică de voi. Să nu vă aşteptaţi să mă milogesc pentru o slujbă. Nu cer favoruri de la nimeni. Pun pariu că nu sunteţi obişnuită să auziţi oameni vorbind aşa cu dumneavoastră, nu-i aşa?

— Domnule Hunsacker, voi aprecia foarte mult dacă îmi daţi informaţia de care am nevoie despre fabrică.

— Vă interesaţi cam târziu de asta. Care e problema? Vă supără conştiinţa? Voi l-aţi lăsat pe Jed Starnes să devină putred de bogat din fabrica aia, dar nouă nu aţi vrut să ne daţi o păsuire. Era aceeaşi fabrică. Am făcut tot ce a făcut şi el. Tocmai ne apucasem să producem tipul ăla de motor care îi adusese, ani în şir, o grămadă de bani. Şi apoi un neica nimeni nou-venit de care nu mai auzise nimeni a deschis o fabrică ieftină în Colorado, cu numele de Nielsen Motors, şi a scos un motor nou, aceeaşi clasă ca şi modelul Starnes, la jumătate de preţ! Nu am fi putut evita asta, nu-i aşa? A fost în regulă pentru Jed Starnes, nu s-a întâmplat să apară niciun concurent distructiv pe vremea lui, dar ce era să facem? Cum am fi putut să ne luptăm cu acest Nielsen când nimeni nu ne-a dat niciun motor care să concureze cu al lui?

— Aţi preluat laboratorul de cercetări Starnes?

— Da, da, era acolo. Totul era acolo.

— Şi lucrurile lui?

— O, câteva dintre ele. Multe dintre ele au dispărut cât timp fabrica a fost închisă.

— Echipa de cercetare?

— Erau plecaţi.

— Aţi angajat cercetători de-ai dumneavoastră?

— Da, da, câţiva – dar lăsaţi-mă să vă spun, nu aveam prea mulţi bani de cheltuit pe lucruri ca laboratoarele când nu aveam destule

fonduri să îmi ofer o pauză de odihnă. Nici măcar nu puteam să-mi plătesc facturile pe care le datoram pentru modernizarea şi redecorarea absolut esenţiale pe care a trebuit să le fac – fabrica era atât de oribil îmbătrânită din punctul de vedere al eficacităţii umane. Birourile directorilor aveau pereţi de ghips goi şi toaletă micuţă şi banală. Orice psiholog modern vă va spune că nimeni nu putea să îşi dea toată silinţa într-un ambient atât de depresiv. A trebuit să îmi aleg nişte culori mai aprinse pentru biroul meu şi o baie decentă şi modernă cu o cabină de duş. Mai mult, am cheltuit o groază de bani pe o nouă cantină şi pe o cameră de joc şi o cameră de odihnă pentru muncitori. Trebuia să fim într-o dispoziţie bună, nu-i aşa? Orice persoană mai luminată ştie că un om este făcut de factorii materiali din jurul lui şi că mintea unui om e modelată de metodele lui de producţie. Dar mulţi oameni nu mai aveau răbdare până când legile determinismului economic vor acţiona asupra noastră. Nu mai avusesem niciodată o fabrică de motoare. Trebuia să lăsăm instrumentele să ne modifice minţile, nu-i aşa? Dar nu ne-a dat nimeni timp.

— Puteţi să îmi spuneţi despre munca echipei dumneavoastră de cercetare?

— O, am avut un grup de tineri promiţători, toţi absolvenţi de universităţi grozave. Dar nu m-a ajutat la nimic. Nu ştiu ce făceau. Cred că leneveau doar, cheltuindu-şi tot salariul.

— Cine se ocupa de laboratorul dumneavoastră?

— La dracu, cum să îmi amintesc asta acum?

— Vă amintiţi numele din echipa de cercetare?

— Credeţi că am avut timp să întâlnesc fiecare persoană angajată?

— A menţionat vreunul din ei vreun experiment cu un… model de motor cu totul şi cu totul nou?

— Ce motor? Lăsaţi-mă să vă spun că un director de rangul meu nu se plimbă prin laboratoare. Îmi petreceam majoritatea timpului în New York şi Chicago, încercând să strâng bani ca să ne meargă în continuare.

— Cine era managerul general al fabricii?

— Un tip foarte capabil cu numele de Roy Cunningham. A murit anul trecut într-un accident de maşină. Beat la volan, spun ei.

— Puteţi să îmi daţi numele şi adresele vreunor asociaţi de-ai dumneavoastră? Oricine vă amintiţi?

— Nu ştiu ce s-a mai întâmplat cu ei. Nu aveam starea necesară să le ţin evidenţa.

— Aţi păstrat vreunele dintre dosarele fabricii?

— Cu siguranţă.

S-a ridicat nerăbdătoare.

— Pot să le văd?

— Fireşte!

Părea dornic să-i facă pe plac; s-a ridicat dintr-odată şi s-a repezit afară din încăpere. Ce a pus jos în faţa ei, când s-a întors, a fost un album gros de decupaje: conţinea interviuri din ziare şi autorizaţii de publicare pentru agenţii lui de presă.

— Am fost şi eu unul dintre marii industriaşi, a spus el mândru, am fost o personalitate naţională, după cum vedeţi. Viaţa mea va însemna o carte plină de semnificaţie profundă şi umană. Aş fi scris-o cu mult timp în urmă, dacă aş fi avut instrumentele de producţie necesare. A lovit furios maşina de scris. Nu pot să lucrez pe nenorocita asta de chestie. Sare spaţii. Cum pot să găsesc inspiraţie şi să scriu un bestseller, dacă maşina mea de scris sare spaţii?

— Mulţumesc, domnule Hunsacker, a spus ea. Cred că asta e tot ce aţi putea să-mi spuneţi. Nu ştiţi cumva ce s-a întâmplat cu moştenitorii lui Starnes?

— O, au fugit să se ascundă după ce au distrus fabrica. Erau trei, doi fii şi o fiică. Ultimul lucru pe care l-am auzit a fost că se ascundeau în Durance, Louisiana.

Ultima imagine pe care a avut-o cu Lee Hunsacker, în timp ce se întorcea să plece, a fost saltul brusc către aragaz; a luat capacul de pe oală şi l-a scăpat pe podea, frigându-şi degetele şi înjurând. Mâncarea era arsă.

* * *

Puţin mai rămăsese din averea Starnes şi încă mai puţin din moştenitorii Starnes.

— Nu va trebui să-i mai vedeţi, domnişoară Taggart, a spus şeful poliţiei din Durance, Louisiana; era un om în vârstă, încet şi cu o înfăţişare fermă şi o privire de amărăciune nedobândită din ranchiună, ci din fidelitate pentru standarde clare.

— Sunt tot felul de fiinţe umane în lume, sunt maniaci criminali – dar, cumva, cred că aceşti Starnes despre care vorbiţi sunt ceea ce oamenii decenţi nu ar trebui să vadă. Sunt de soi rău, domnişoară Taggart. Ursuzi şi răi… Da, sunt încă în oraş – doi dintre ei. Al treilea e mort. Suicid. Asta a fost acum patru ani. Urâtă poveste. Era cel mai tânăr dintre cei trei, Eric Starnes. Era unul din acei oameni infantili care se plâng mereu de sensibilităţile lor când sunt mult trecuţi de patruzeci de ani. El avea nevoie de iubire, asta era poziţia lui. Era întreţinut de femei mai în vârstă atunci când reuşea să le găsească. Apoi a început să alerge după o fată de şaisprezece ani. O fată drăguţă care nu voia să aibă de a face cu el. S-a căsătorit cu un băiat cu care era logodită. Eric Starnes a intrat în casa lor în ziua nunţii şi, când s-au întors de la biserică după ceremonie, l-au găsit în dormitorul lor, mort, în mizerie, cu venele tăiate… Acum eu zic că

există iertare pentru un om care se sinucide în liniște. Cine poate să judece suferința altui om și limita de suferință pe care o poate suporta? Dar omul care se sinucide, făcând un spectacol din moartea lui pentru a răni pe cineva, bărbatul care își dă viața pentru rău – nu există iertare, în loc să îți pară rău și să fii rănit pentru el, așa cum a vrut el să fii… Ei bine, acesta era Eric Starnes. Pot să vă spun unde să-i găsiți pe ceilalți doi dacă doriți.

L-a găsit pe Gerald Starnes într-o cameră a unui hotel ieftin. Stătea întins, pe jumătate răsucit, pe un pat pliant. Părul îi era încă negru, dar țepii albi de pe barba lui erau ca un val de ierburi peste o față goală. Era beat criță. Un chicotit fără niciun motiv se auzea în vocea lui când vorbea, sunetul unei răutăți statice, fără țintă.

— A dat faliment, fabrica cea mare. Asta s-a întâmplat cu ea. A crescut, apoi a dat faliment. Vă deranjează asta, domnișoară? Fabrica era putrezită. Toată lumea e putrezită. Se presupune că ar trebui să îmi cer scuze de la cineva, dar nu voi face asta. Mă doare-n cot. Oamenii se dau peste cap ca să facă spectacolul să continue când e totul stricat, negru și stricat, automobilele, clădirile și sufletele, și nu e nicio diferență, ori că e așa, ori că e altfel. Ar fi trebuit să vedeți ce fel de cărturari o luau razna când fluieram, când aveam paralele. Profesorii, poeții, intelectualii, eroii, iubitorii de frați. Oricum aș fi fluierat. M-am distrat de minune. Voiam să fac bine, dar acum nu mai vreau. Nu mai există niciun bine. Niciun nenorocit de lucru bun în universul ăsta. Nu mi-am propus să fac o baie dacă nu am chef, și cu asta basta. Dacă vreți să știți ceva despre fabrică, întrebați-o pe sora-mea. Pe draga mea soră, care a avut un stoc de rezervă de care nu s-au putut atinge, așa că a fost în siguranță, chiar dacă e în rangul celor care mănâncă hamburger, nu filet mignon à la Sauce Béarnaise, dar i-ar da un bănuț și fratelui ei? Minunatul plan care a dat faliment a fost atât ideea mea, cât și a ei, dar mi-ar da și mie un bănuț? Hah! Duceți-vă și aruncați o privire la ducesă, aruncați o privire. Ce-mi pasă mie de fabrică? Era doar o adunătură de fierăraie plină de ulei. O să vă vând toate amănuntele, drepturile și acțiunile mele – pentru o băutură. Sunt ultimul Starnes. Era odată un nume grozav, Starnes. O să vi-l vând. Credeți că sunt un vagabond împuțit, dar asta e valabil pentru toți ceilalți, și pentru doamnele bogate ca dumneavoastră. Voiam să fac un bine umanității. Hah! Să fiarbă toți în ulei. Ar fi distractiv. Să se înece. Ce contează? Ce mai contează?

Pe patul de alături, un vagabond ofilit cu părul alb se întorcea în somn, gemând; o monedă a căzut pe podea, zdrăngănind, din zdrențele lui. Gerald Starnes a ridicat-o și a strecurat-o în buzunarul lui. S-a uitat la Dagny. Cutele de pe fața lui erau un zâmbet perfid.

— Vrei să-l trezim și să dăm drumu’ la necaz? a întrebat el. Dacă vrei, o să spun că minți.

Bungalow-ul puturos, unde a găsit-o pe Ivy Starnes, era la marginea oraşului, pe malul râului Mississippi. Fire de muşchi verde şi ghemotoace de frunze stăteau atârnate şi făceau vegetaţia bogată să arate de parcă saliva; numărul prea mare de draperii agăţate în aerul stătut al camerei mici creau aceeaşi imagine. Mirosul venea de la colţurile neşterse de praf şi de la tămâia arzând în borcane de argint la picioarele unor zeităţi orientale. Ivy Starnes şedea pe o pernă ca un Buddha în haine lălâi. Gura ei era o semilună strânsă, gura bosumflată a unui copil care cere linguşire, pe faţa împrăştiată, palidă a unei femei trecute de cincizeci de ani. Ochii ei erau două băltoace cu apă lipsite de viaţă. Vocea ei avea picuratul monoton şi calm al ploii:

— Nu pot să răspund la întrebările astea, fata mea. Laboratorul de cercetare? Inginerii? De ce mi-aş aminti ceva despre ei? Tatăl meu era cel preocupat cu astfel de probleme, nu eu. Tatăl meu era un om al dracului, căruia nu-i păsa de nimic altceva decât de afaceri. Nu avea timp pentru iubire, doar pentru bani. Fraţii mei şi cu mine eram pe un cu totul alt plan. Ţelul nostru nu era să producem dispozitive, ci să facem bine. Am adus un plan nou şi grozav în fabrică. A fost acum unsprezece ani. Am fost înfrânţi de lăcomie, de egoism şi de esenţa, natura animalică a omului. A fost eternul conflict dintre spirit şi materie, dintre suflet şi corp. Nu au vrut să renunţe la corpurile lor, deşi asta era tot ce ceream de la ei. Nu îmi amintesc de niciunul dintre oamenii ăia. Nu îmi pasă... Inginerii? Cred că de la ei a început hemofilia... Da, asta am spus: hemofilia – scurgerea lentă, pierderea de sânge care nu poate fi oprită. Ei au fugit primii. Ne-au părăsit, unul după altul... Planul nostru? Am pus în aplicare acel concept istoric nobil: de la fiecare după abilităţi, fiecăruia după necesităţi. Toată lumea din fabrică, de la femeie de serviciu la preşedinte, primea acelaşi salariu – minimul necesar. De două ori pe an, ne adunam toţi la o întâlnire, unde fiecare persoană îşi prezenta cererile pentru ceea ce credea că are nevoie. Votam pentru fiecare cerere şi dorinţa majorităţii stabilea necesităţile fiecărei persoane şi abilităţile fiecărei persoane. Venitul fabricii era distribuit în mod corespunzător. Răsplata era bazată pe necesităţi, şi amenzile pe abilităţi. Cei ale căror necesităţi erau votate ca cele mai importante primeau cel mai mult. Cei care nu produceau atât de mult cât se considera că pot erau amendaţi şi trebuiau să plătească amenzile lucrând ore suplimentare fără plată. Ăsta era planul nostru. Era bazat pe principiul altruismului. Cerea ca oamenii să fie motivaţi nu de venitul personal, ci de iubirea pentru fraţii lor.

Dagny auzi o voce rece, de neînduplecat spunând undeva, înăuntrul ei: aminteşte-ţi de asta, aminteşte-ţi bine – nu foarte des poţi vedea răul pur – uită-te la el, aminteşte-ţi şi, într-o zi, vei găsi cuvintele pentru a-i denumi esenţa... A auzit printre strigătele altor

voci, care plângeau a neajutorare: nu e nimic, am mai auzit asta înainte, o aud peste tot, nu sunt decât aceleaşi vechi prostii – de ce nu pot să suport asta? nu pot să suport asta – nu pot să suport asta!

— Ce s-a întâmplat cu tine, fata mea? De ce ai sărit aşa? De ce tremuri?... Ce? Vorbeşte puţin mai tare, nu pot să te aud... Cum a mers planul? Nu vreau să vorbesc despre asta. Lucrurile au ieşit foarte urât cu siguranţă şi din ce în ce mai rău în fiecare zi. M-a costat toată încrederea mea în natura umană. În patru ani, un plan conceput nu prin calcule reci ale minţii, ci din iubire pură venită din inimă, a fost adus la sfârşit într-un dezastru de poliţişti, avocaţi şi proceduri de faliment. Dar mi-am văzut greşeala şi am scăpat de ea. Am terminat cu lumea maşinăriilor, manufacturile şi banii, lumea subjugată de materie. Învăţ despre emanciparea spiritului, aşa cum relevă marile secrete ale Indiei, dezlegarea de robia trupului, victoria asupra naturii fizice, triumful spiritului asupra materiei.

Prin privirea plină de o furie orbitoare, Dagny vedea o bandă lungă de beton care fusese un drum, cu ierburi ridicându-se din crăpături şi cu figura unui om deformat de un plug de mână.

— Dar, fata mea, am spus că nu îmi amintesc... Dar nu ştiu niciunul din numele lor, nu ştiu niciun nume, nu ştiu ce fel de aventuri avea tatăl meu în acel laborator!... Nu mă auzi?... Nu sunt obişnuită să fiu întrebată într-o aşa manieră şi... Nu mai tot repeta asta. Nu ştii alte cuvinte decât „inginer”?... Nu mă auziţi deloc?... Ce se întâmplă cu dumneata? Nu, nu-mi place faţa dumitale, eşti... Lăsă-mă în pace. Nu ştiu cine eşti, nu ţi-am făcut niciun rău, sunt o femeie bătrână, nu te uita la mine aşa, eu... Stai departe! Nu veni lângă mine sau strig după ajutor! Eu... Oh, da, da, îl ştiu pe ăla. Inginerul-şef. Da. Era şeful laboratorului. Da. William Hastings. Ăsta îi era numele – William Hastings. Îmi amintesc. A plecat la Brandon, Wyoming. Şi-a dat demisia în ziua de după ce am introdus planul. A fost al doilea care a demisionat... Nu. Nu, nu îmi amintesc cine a fost primul. Nu a fost cineva important.

* * *

Femeia care a deschis uşa avea părul cărunt şi o înfăţişare calmă, distinsă; lui Dagny i-a luat câteva momente să realizeze că ceea ce purta era o simplă rochie de casă de bumbac.

— Aş putea să-l văd pe domnul William Hastings? a întrebat Dagny.

Femeia s-a uitat la ea pentru un moment scurt; era o privire ciudată, iscoditoare şi gravă.

— Puteţi să-mi spuneţi numele dumneavoastră?

— Eu sunt Dagny Taggart, de la Taggart Transcontinental.

— Oh, vă rog intraţi, domnişoară Taggart. Eu sunt doamna William Hastings. Tonul măsurat şi grav trecea prin fiecare silabă a vocii ei, ca

o avertizare. Era amabilă, dar nu zâmbea.

Era o locuinţă modestă în suburbia unui oraş industrial. Ramuri dezgolite de copaci întretăiau cerul luminos, rece şi albastru, pe deasupra scărilor care duceau spre casă. Pereţii sufrageriei erau gri-argintii; lumina soarelui lovea suportul de cristal al unei lămpi, făcând o umbră albă; dincolo de o uşă deschisă, colţul unde se lua micul dejun era tapetat cu buline albe şi roşii.

— Eraţi în afaceri cu soţul meu, domnişoară Taggart?

— Nu. Nu l-am întâlnit niciodată pe domnul Hastings. Dar aş vrea să vorbesc cu el despre o problemă de afaceri de o importanţă crucială.

— Soţul meu a murit acum cinci ani, domnişoară Taggart.

Dagny şi-a închis ochii; şocul întunecat şi profund conţinea concluzii pe care nu trebuia să le exprime în cuvinte: ăsta era omul pe care îl căuta ea, şi Rearden avea dreptate – de asta fusese motorul lăsat într-o grămadă de gunoi.

— Îmi pare rău, a spus ea şi pentru doamna Hastings, şi pentru ea.

Umbra unui zâmbet de pe faţa doamnei Hastings era plină de tristeţe, dar faţa nu avea nicio urmă de tragedie, îi dădea doar o imagine fermă, de resemnare şi seninătate tăcută.

— Doamnă Hastings, îmi permiteţi să vă pun câteva întrebări?

— Cu siguranţă. Vă rog să luaţi loc.

— Ştiaţi cumva ceva despre munca ştiinţifică a soţului dumneavoastră?

— Foarte puţine. Aproape nimic. Nu discuta acasă despre asta niciodată.

— A fost, la un moment dat, inginerul-şef de la Twentieth Century Motor Company?

— Da. A fost angajat la ei timp de optsprezece ani.

— Voiam să îl întreb pe domnul Hastings despre munca lui acolo şi despre motivul pentru care a renunţat la ea. Dacă îmi puteţi spune, aş vrea să ştiu ce s-a întâmplat în acea fabrică.

Un zâmbet jucăuş şi trist a apărut pe faţa doamnei Hastings.

— Asta mi-ar plăcea şi mie să ştiu, a spus ea, dar îmi e teamă că nu voi şti niciodată. Ştiu de ce ce a părăsit fabrica. Era din cauza unei scheme revoltătoare pe care moştenitorii lui Jed Starnes au implementat-o acolo. Nu voia să lucreze în asemenea condiţii şi pentru asemenea oameni. Dar mai era ceva. Întotdeauna am simţit că ceva s-a întâmplat la Twentieth Century Motors, dar nu voia să-mi spună.

— Sunt extrem de nerăbdătoare să aflu orice indiciu îmi puteţi oferi.

— Nu am nici cea mai vagă idee. Am încercat să ghicesc şi m-am dat bătută. Nu pot să înţeleg sau să explic. Dar ştiu că s-a întâmplat ceva. Când soţul meu a părăsit Twentieth Century, am venit aici şi şi-a

luat o slujbă ca şef al departamentului de inginerie de la Acme Motors. Era o companie plină de succes care creştea. Îi oferea genul de slujbă care îi plăcea. Nu era o persoană predispusă la conflicte interioare, fusese mereu sigur pe acţiunile lui şi împăcat sufleteşte cu el însuşi. Dar, un an întreg după ce am plecat din Wisconsin, s-a purtat de parcă era torturat de ceva, de parcă se lupta cu o problemă personală pe care nu o putea rezolva. La sfârşitul acelui an, a venit la mine într-o dimineaţă şi mi-a spus că a demisionat de la Acme Motors, că se pensiona şi că nu mai voia să lucreze nicăieri. Îşi iubea munca; era toată viaţa lui. Şi totuşi părea calm, încrezător în propriile puteri şi fericit, pentru prima dată de când venisem aici. M-a rugat să nu îl întreb despre motivul deciziei lui. Nu am întrebat şi nu am obiectat. Aveam casa asta, aveam economii, aveam destul cât să trăim decent pentru tot restul zilelor noastre. Am continuat să locuim aici, liniştiţi şi foarte fericiţi. Părea să simtă o mulţumire sufletească profundă. Era senin şi avea o stare de spirit ciudată, pe care nu o mai văzusem la el până atunci. Nu era nimic bizar în comportamentul sau activitatea lui – doar că uneori, foarte rar, pleca fără să-mi spună unde mergea sau cu cine se întâlnea. În ultimii doi ani ai vieţii lui pleca undeva pentru o lună, în fiecare vară; nu-mi spunea unde. Altfel, trăia cum a trăit mereu. Studia mult şi îşi petrecea timpul cu cercetare ştiinţifică proprie, lucrând în pivniţa casei noastre. Nu ştiu ce a făcut cu notiţele lui şi cu modelele experimentale. Nu era nici urmă de ele în pivniţă, după moartea lui. A murit acum cinci ani, de o boală de inimă de care suferea de mult timp.

Dagny a întrebat deznădăjduită:

— Ştiaţi ce fel de experimente făcea?

— Nu. Ştiu foarte puţine despre inginerie.

— Îl cunoşteaţi pe vreunul dintre prietenii sau asociaţii lui, care să ştie ceva despre cercetările lui?

— Nu. Când era la Twentieth Century, lucra atât de mult, că aveam foarte puţin timp pentru noi şi îl petreceam împreună. Nu aveam viaţă socială deloc. Nu a adus niciodată asociaţi de ai lui acasă.

— Când lucra la Twentieth Century, a menţionat vreodată un motor pe care l-a făcut el, un model de motor cu totul şi cu totul nou, care putea să schimbe cursul istoriei?

— Un motor? Da. Da, vorbea despre el foarte des. Spunea că era o invenţie de o importanţă de neconceput. Dar nu era el cel care l-a făcut. Era invenţia unui tânăr asistent de al lui.

Văzând expresia de pe faţa lui Dagny a adăugat, încetişor, sarcastic, fără reproşuri, doar cu un umor trist:

— Am înţeles.

— Oh, îmi pare rău, a spus Dagny, realizând că emoţiile ei au lovit-o direct în faţă şi au devenit un zâmbet atât de evident ca un strigăt de

eliberare.

— E în regulă. Înţeleg. E inventatorul acelui motor cel de care sunteţi interesată. Nu ştiu dacă mai este sau nu în viaţă, dar nu am niciun motiv să cred că nu mai e.

— Mi-aş da jumătate de viaţă să ştiu că mai e – şi să-l găsesc. Atât e de important, doamnă Hastings. Cine e?

— Nu ştiu. Nu-i ştiu numele şi nu ştiu nimic despre el. Nu am ştiut niciodată oamenii din echipa soţului meu. Mi-a spus că avea un tânăr inginer care într-o zi va revoluţiona lumea. Soţului meu nu-i păsa de altceva la oameni decât de abilităţile lor. Cred că ăsta era singurul om pe care l-a iubit vreodată. Nu a spus niciodată, dar puteam să-mi dau seama, doar din felul în care vorbea despre acest tânăr asistent. Îmi amintesc – ziua când mi-a spus că motorul era gata – cum a sunat vocea lui când mi-a spus: „Şi are doar douăzeci şi şase de ani!” Asta a fost cam cu o lună înainte de moartea lui Jed Starnes. Nu a mai menţionat motorul sau tânărul inginer după aceea.

— Nu ştiţi ce a ajuns acest tânăr inginer?

— Nu.

— Nu puteţi să îmi sugeraţi nicio metodă de a-l găsi?

— Nu.

— Nu aveţi nicio idee, nicio pistă să mă ajutaţi să-i aflu numele?

— Niciuna. Spuneţi-mi, motorul acela era incredibil de valoros?

— Mai valoros decât orice sumă de bani pe care aş putea să v-o dau.

— E ciudat, pentru că, vedeţi dumneavoastră, m-am gândit la asta odată, la câţiva ani după ce am plecat din Wisconsin, şi l-am întrebat pe soţul meu ce s-a întâmplat cu invenţia aceea despre care spunea că e aşa grozavă, ce s-a întâmplat cu ea. S-a uitat la mine foarte ciudat şi a răspuns:

— Nimic.

— De ce?

— Nu voia să-mi spună.

— Puteţi să vă amintiţi de oricine altcineva care a lucrat la Twentieth Century? Oricine care îl cunoştea pe acel inginer? Vreun prieten de al lui?

— Nu, eu… Aşteptaţi! Aşteptaţi, cred că pot să vă ofer o pistă. Pot să vă spun unde să-l găsiţi pe un prieten de al lui. Nu-i ştiu nici măcar numele, dar îi ştiu adresa. E o poveste ciudată. Mai bine aş explica cum s-a întâmplat. Într-o seară – vreo doi ani după ce am venit aici – soţul meu ieşea şi aveam nevoie de maşină în seara aceea, aşa că m-a rugat să îl iau după cină de la restaurantul de lângă gară; l-am văzut stând în afara restaurantului cu doi bărbaţi. Unul dintre ei era tânăr şi înalt. Celălalt era bătrân; arăta foarte diferit. Încă i-aş recunoaşte pe acei oameni oriunde; aveau genul de feţe pe care nu le uiţi. Soţul meu

m-a văzut şi i-a părăsit. Au plecat către peronul gării; venea trenul. Soţul meu a arătat către acel tânăr şi a spus: „Îl vezi? Acela e băiatul despre care îţi vorbeam” – „Cel care e marele inventator de motoare?” – „Cel care era”.

— Şi nu a mai spus nimic altceva?

— Nimic altceva. Asta a fost acum nouă ani. Primăvara trecută, am fost să-mi vizitez fratele, care locuieşte în Cheyenne. Într-o după-amiază, a scos familia afară pentru o plimbare lungă cu maşina. Ne-am dus în sus, către drumurile de ţară sălbatice, sus, în Munţii Stâncoşi, şi ne-am oprit la un birt de pe marginea drumului. Era un bărbat destul de aparte, cu părul cărunt, în spatele tejghelei. M-am tot holbat la el cât ne-a pregătit sendvişurile şi cafeaua, pentru că ştiam că îl mai văzusem înainte, dar nu puteam să-mi amintesc unde. Am mers mai departe, eram la kilometri distanţă de birt, când mi-am amintit. Mai bine aţi merge acolo. E pe ruta 86, în munţi, la vest de Cheyenne, lângă o aşezare industrială micuţă aproape de topitoria de cupru Lennox. Pare ciudat, dar sunt sigură că bucătarul din birtul acela este bărbatul pe care l-am văzut la gară cu tânărul idol al soţului meu.

* * *

Birtul stătea pe vârful unui munte greu de urcat. Pereţii lui de sticlă răspândeau o pânză de luciu peste imaginea rocilor şi pinilor care descreşteau în lumina apusului de soare. Era întuneric jos, dar o lumină liniştită, strălucitoare încă ardea în birt, ca într-o piscină mică lăsată în urmă de un reflux îndepărtat.

Dagny stătea la capătul tejghelei, mâncând un hamburger. Era cea mai bine pregătită mâncare pe care o gustase vreodată, produsul unor ingrediente simple şi al unei măiestrii ieşite din comun. Doi muncitori îşi încheiau cina; ea aştepta plecarea lor. Îl studia pe bărbatul din spatele tejghelei. Era subţire şi înalt; avea aerul distins potrivit unui castel vechi sau unui birou din interiorul unei bănci; dar calitatea lui deosebită venea de la faptul că făcea ca această distincţie să pară adecvată aici, în spatele unei tejghele. Purta o jachetă albă de bucătar de parcă era un costum de gală. Era o abilitate de expert în felul lui de a lucra; mişcările îi erau uşoare, inteligente din punct de vedere economic. Avea o faţă slăbită şi un păr grizonat care se îmbina perfect cu albastrul rece din ochii lui; undeva, dincolo de severitatea lui elegantă, era o notă de umor, atât de vagă că dispărea dacă cineva încerca să o desluşească.

Cei doi muncitori au terminat, au plătit şi au plecat, lăsând fiecare ceva mărunţiş ca bacşiş. S-a uitat la bărbat în timp ce lua vasele, punea mărunţişul în buzunarul jachetei sale albe şi a curaţat tejgheaua, lucrând cu o precizie iute. Apoi, el s-a întors şi s-a uitat la

ea. Era o privire impersonală, care nu intenţiona să o invite la conversaţie, dar a ştiut sigur că îi observase demult costumul de New York, pantofii cu toc, aerul de femeie care nu pierde vremea; ochii lui reci care o observau păreau să-i spună că ştia că ea nu aparţinea acestui loc şi că el aştepta să-i descopere scopurile.

— Cum merge afacerea? a întrebat ea.

— Destul de rău. Vor închide topitoria Lennox săptămâna viitoare, aşa că va trebui să închid în curând şi eu şi să merg mai departe. Vocea lui era clară, cordială.

— Unde?

— Nu m-am decis.

— Ce aveţi în minte?

— Nu ştiu. Mă gândeam să deschid un nou garaj dacă pot să găsesc locul potrivit în vreun oraş.

— Oh, nu! Sunteţi prea bun la slujba asta ca să o schimbaţi. Nu ar trebui să fiţi altceva decât bucătar.

Un zâmbet ciudat a mişcat curba gurii lui.

— Nu? a întrebat el binevoitor.

— Nu! V-ar plăcea o slujbă în New York? S-a uitat la ea, surprins. – Vorbesc serios. Pot să vă ofer o slujbă la o companie feroviară imensă, ca şef al vagoanelor-restaurant.

— Pot să întreb de ce aţi vrea să faceţi asta?

A ridicat hamburgerul în şerveţelul lui alb de hârtie.

— Ăsta e unul dintre motive.

— Mulţumesc. Care sunt celelalte?

— Nu cred că aţi trăit într-un oraş mare sau că aţi şti cât de mizerabil şi dificil e să găseşti oameni competenţi pentru slujbe.

— Ştiu puţin despre asta.

— Ei bine? Ce spuneţi atunci? V-ar plăcea o slujbă în New York cu zece mii de dolari pe an?

— Nu.

O luase valul din cauza bucuriei descoperirii şi recompensării unei abilităţi. S-a uitat la el tăcută, şocată.

— Nu cred că m-aţi înţeles, a spus ea.

— Ba da.

— Şi refuzaţi aşa o oportunitate?

— Da.

— Dar de ce?

— Asta e o problemă personală.

— De ce aţi lucra aşa când puteţi avea o slujbă mai bună?

— Nu caut o slujbă mai bună.

— Nu vreţi o şansă să vă ridicaţi şi să faceţi bani?

— Nu. De ce insistaţi?

— Pentru că urăsc să văd o abilitate risipită degeaba.

El a spus încet:

— Şi eu.

Ceva în felul în care a spus-o a făcut-o să simtă legătura unei emoţii profunde pe care o aveau în comun; încălca regula pe care şi-o impusese, să nu ceară niciodată ajutor.

— Sunt atât de sătulă de ei! Vocea ei a luat-o prin surprindere: era un strigăt involuntar. Îmi e atât de dor de orice persoană care e capabilă să facă aşa cum trebuie ceea ce face!

Şi-a apăsat podul palmei de ochi, încercând să diminueze răbufnirea ei disperată pe care nu-şi permitea să o aibă; nu cunoştea nici proporţiile ei, nici cât mai putea rezista.

— Îmi pare rău, a spus el cu voce joasă. Suna nu ca o scuză, ci ca o afirmaţie plină de compasiune.

S-a uitat la el. El a zâmbit şi ea a ştiut că zâmbetul voia să distrugă legătura pe care şi el o simţise: zâmbetul avea o urmă de sarcasm elegant. A spus:

— Dar nu cred că aţi bătut drumul din New York doar ca să căutaţi bucătari de tren în Munţii Stâncoşi.

— Nu, am venit pentru altceva. S-a înclinat în faţă, cu ambele coate sprijinindu-se pe tejghea, simţindu-se calmă şi din nou stăpânită, sesizând un adversar periculos.

— Ştiaţi cumva, acum vreo zece ani, un tânăr inginer care a lucrat pentru Twentieth Century Motor Company?

A numărat secundele acelei pauze; nu putea să definească felul în care se uita la ea, decât că era o privire plină de o atenţie ciudată.

— Da, ştiam, a răspuns.

— Puteţi să îmi daţi numele şi adresa lui?

— Pentru ce?

— Este extrem de important să-l găsesc.

— Pe bărbat? De ce este atât de important?

— Este cel mai important bărbat din lume.

— Serios? De ce?

— Ştiaţi ceva despre munca lui?

— Da.

— Ştiaţi că a ajuns la o idee cu cele mai extraordinare urmări?

A lăsat să treacă un moment.

— Pot să întreb cine sunteţi?

— Dagny Taggart. Sunt vicepreş…

— Da, domnişoară Taggart, ştiu cine sunteţi.

A spus-o cu o stimă impersonală. Dar arăta de parcă găsise răspunsul unei întrebări speciale pe care o avea în minte şi nu mai era atât de surprins.

— Atunci ştiţi că interesul meu nu este fără motiv, a spus ea. Sunt într-o poziţie care ar putea să-i ofere şansa de care are nevoie şi sunt

pregătită să plătesc oricât doreşte.

— Pot să întreb ce v-a stârnit interesul faţă de el?

— Motorul lui.

— Cum de ştiţi de acest motor?

— Am găsit o rămăşiţă distrusă în ruinele fabricii Twentieth Century. Nu destul cât să poată fi reconstruit sau să se poată afla cum funcţiona. Dar destul să ştiu că funcţiona şi că e o invenţie care poate să salveze compania mea feroviară, ţara şi economia întregii lumi. Nu mă întrebaţi ce piste am urmărit încercând să dau de urma motorului şi a inventatorului lui. Nu are nicio importanţă, nici măcar viaţa şi munca mea nu sunt importante pentru mine acum, nimic nu este mai important decât faptul că trebuie să-l găsesc. Nu mă întrebaţi cum am ajuns la dumneavoastră. Sunteţi finalul pistei. Spuneţi-mi numele lui.

El ascultase fără să se mişte, uitându-se direct la ea; atenţia din ochii lui părea să acapareze fiecare cuvânt şi să-l pună de o parte cu grijă, fără să-i ofere vreo idee în legătură cu scopurile lui. Nu s-a mişcat un timp îndelungat. Apoi a spus:

— Lăsaţi-o baltă, domnişoară Taggart. Nu-l veţi găsi.

— Care e numele lui?

— Nu pot să vă spun nimic despre el.

— E încă în viaţă?

— Nu pot să vă spun nimic.

— Care e numele dumneavoastră?

— Hugh Akston.

Printre secundele lungi în care încercase să-şi recapete gândirea, îşi tot spunea:

— Eşti isterică… nu fi ridicolă… e doar o coincidenţă de nume – dar, în acelaşi timp, ştia cu siguranţă, cu o teroare inexplicabilă că era acel Hugh Akston.

— Hugh Akston? s-a bâlbâit ea. Filosoful?… Ultimul dintre avocaţii raţiunii?

— Dar sigur că da, a răspuns el bucuros. Sau primul dintre cei care s-au întors.

Nu părea surprins de şocul ei, dar părea să-l găsească inutil. Felul lui de a fi era simplu, aproape prietenos, de parcă nu simţea nicio nevoie să îşi ascundă identitatea şi niciun resentiment că a fost descoperită.

— Nu mă gândeam că vreo persoană tânără îmi va recunoaşte numele sau îi va atribui vreo semnificaţie în zilele noastre, a spus el.

— Dar… dar ce faceţi aici? Şi-a fluturat mâna către încăpere. Nu are nicio logică!

— Sunteţi sigur?

— Ce-i asta? O scamatorie? O misiune secretă? Studiaţi ceva pentru un scop anume?

— Nu, domnişoară Taggart. Îmi câştig existenţa. Cuvintele şi vocea lui erau simple şi cinstite.

— Dr. Akston, eu… este de neconceput, e… Sunteţi… sunteţi un filosof… cel mai mare filosof în viaţă… un nume nemuritor… de ce aţi face asta?

— Pentru că sunt un filosof, domnişoară Taggart.

Ştia cu siguranţă – chiar dacă se simţea de parcă abilitatea ei de a înţelege dispăruse – că nu va obţine niciun ajutor de la el, că întrebările erau inutile, că nu-i va da nicio explicaţie, nici despre soarta inventatorului, nici despre soarta lui.

— Lăsaţi-o baltă, domnişoară Taggart, a spus el liniştit, de parcă încerca să-i dovedească faptul că-i poate citi gândurile, aşa cum ştia şi ea că poate. E o misiune imposibilă, şi mai imposibilă pentru că nu aveţi nici cea mai vagă idee ce sarcină imposibilă v-aţi ales. Aş vrea să vă scutesc de efortul de a încerca să născociţi un argument, sau un truc, sau o pledoarie care să mă facă să vă dau informaţia pe care o căutaţi. Credeţi-mă pe cuvânt: nu se poate. Aţi spus că sunt sfârşitul pistei dumneavoastră. E o fundătură, domnişoară Taggart. Nu încercaţi să vă pierdeţi toţi banii şi efortul pe o altă metodă, mai convenţională, de investigaţie: nu angajaţi detectivi. Nu vor afla nimic. Puteţi alege să ignoraţi avertizarea mea. Dar sunteţi o persoană de o inteligenţă superioară, capabilă să înţeleagă ce spun. Lăsaţi-o baltă. Secretul pe care încercaţi să îl aflaţi implică ceva mai mare – mult mai mare – decât invenţia unui motor condus de electricitate atmosferică. Există doar o singură sugestie care să vă ajute pe care v-o pot oferi: prin esenţa şi natura existenţei, contradicţiile nu pot exista. Dacă credeţi că e de neconceput ca invenţia unui geniu să fie abandonată printre ruine şi ca un filosof să vrea să lucreze ca bucătar într-un birt, verificaţi-vă premisele. Veţi afla că una dintre ele e greşită.

Ea tresări: şi-a amintit că mai auzise asta înainte şi că Francisco o spusese. Şi apoi şi-a amintit că acest om fusese unul dintre profesorii lui Francisco.

— Cum doriţi, dr. Akston, a spus ea. Nu voi pune întrebări. Dar îmi permiteţi să vă întreb ceva, pe un subiect total diferit?

— Cu siguranţă.

— Dr. Robert Stadler mi-a spus odată că, atunci când eraţi la Patrick Henry University, aţi avut trei studenţi care erau favoriţii dumneavoastră şi ai dânsului. Aceste minţi strălucite de la care vă aşteptaţi la un viitor grozav. Unul dintre ei era Francisco d'Anconia.

— Da. Un altul era Ragnar Danneskjöld.

— Printre altele – nu asta era întrebarea mea – care e al treilea?

— Numele lui nu ar însemna nimic pentru dumneavoastră. Nu e faimos.

— Dr. Stadler a spus că dânsul şi cu dumneavoastră eraţi rivali din

cauza acestor studenţi, pentru că amândoi îi consideraţi fiii dumneavoastră.

— Rivali? El i-a pierdut.

— Spuneţi-mi, sunteţi mândru de felul în care aceşti trei au ajuns?

S-a uitat în depărtare, la focul apusului care murea pe stâncile îndepărtate; faţa lui avea privirea unui tată care îşi priveşte fiii sângerând pe câmpul de luptă. A răspuns:

— Mai mândru decât aş fi sperat vreodată.

Era aproape întuneric. S-a întors brusc, a luat un pachet de ţigări din buzunar, a scos o ţigară, dar s-a oprit, amintindu-şi de prezenţa ei, de parcă uitase de ea pentru un moment, şi a întins pachetul către ea. A luat o ţigară şi a aprins un chibrit, apoi l-a scuturat, rămânând doar două puncte mici de foc în întunericul unei camere de sticlă şi al kilometrilor de munţi de dincolo de ea.

S-a ridicat, a plătit nota şi a spus:

— Mulţumesc, domnule Akston. Nu vă voi mai deranja cu trucuri şi pledoarii. Nu voi angaja detectivi. Dar cred că ar trebui să vă spun că nu mă voi da bătută. Trebuie să găsesc inventatorul acelui motor. Şi îl voi găsi.

— Nu până în ziua în care va alege să vă găsească el – aşa cum vrea.

Când mergea spre maşină, el a stins luminile din birt, a văzut cutia poştală de pe marginea drumului şi a observat faptul că numele Hugh Akston stătea scris mare pe ea.

Conduse mult în jos pe drumul şerpuit şi luminile birtului erau pierdute demult când a observat că îi plăcea gustul ţigării pe care i-o dăduse: era diferit de tot ceea ce fumase până atunci. A ţinut mucul de ţigară în faţa luminii de pe bord, uitându-se după numele brandului. Nu era niciun nume, doar un semn. Printat în auriu pe hârtia subţire şi albă stătea semnul dolarului.

L-a examinat curioasă: nu mai auzise de acel brand. Apoi şi-a amintit de bătrânul de la terminalul Taggart şi a zâmbit, gândindu-se că acesta era ceva de colecţie pentru el. A stins ţigara şi a pus mucul în geantă.

Trenul cu numărul 57 stătea pe linie, gata să plece către Wyatt Junction; când a ajuns la Cheyenne, a lăsat maşina la garajul de unde o închiriase şi s-a dus către peronul de la gara Taggart. Avea o jumătate de oră de aşteptat pentru principala rută de est către New York. A mers până la sfârşitul peronului şi s-a sprijinit obosită de felinar; nu voia să fie văzută sau recunoscută de angajaţii gării, nu voia să vorbească cu nimeni, avea nevoie de odihnă. Câţiva oameni stăteau îngrămădiţi pe peronul pe jumătate părăsit; conversaţii animate păreau să aibă loc, şi ziarele erau mai pline de informaţii ca de obicei.

S-a uitat la geamurile luminate ale trenului 57, dorind o scurtă eliberare la vederea unei realizări victoriose. Trenul 57 urma să pornească pe linia John Galt, prin oraşe, prin serpentinele munţilor, peste semnalele verzi unde oameni au stat aplaudând şi văile unde rachete s-au ridicat pe cerul de vară. Rămăşiţe de frunze răsucite erau agăţate acum de ramurile de dincolo de acoperişul trenului, şi pasagerii purtau blănuri şi fulare, în timp ce se urcau la bord. Se mişcau cu naturaleţea unui eveniment cotidian, cu siguranţa că aşteptau o operaţiune care era demult considerată ca fiind sigură... Am reuşit – s-a gândit ea –, măcar atât am reuşit.

Conversaţia întâmplătoare a doi bărbaţi undeva în spatele ei a fost adusă brusc în atenţia ei.

— Dar legile nu ar trebui să fie emise aşa, atât de repede.

— Nu sunt legi, sunt directive.

— Atunci e ilegal.

— Nu e ilegal, pentru că legislativul a emis o lege luna trecută care-i dă puterea de a promulga directive.

— Nu cred că directivele ar trebui să fie aruncate în oameni în felul acesta, din senin, ca un pumn în nas.

— Ei bine, nu e timp de pălăvrăgeală, când e vorba de o urgenţă naţională.

— Dar nu cred că e corect şi nu corespunde. Cum va reuşi Rearden să facă asta, când aici scrie...

— De ce îţi faci griji în privinţa lui Rearden? E destul de bogat. Poate să găsească o cale să facă orice.

Apoi a sărit la primul stand de ziare pe care l-a văzut şi a luat un exemplar al ziarului de seară.

Era pe prima pagină. Wesley Mouch, coordonator-şef al biroului de planificare economică şi resurse naţionale, „cu o mişcare-surpriză”, spunea ziarul, „şi în numele unei urgenţe naţionale”, a emis o serie de directive, care erau înşiruite într-o coloană din josul paginii.

Căile ferate din ţară erau obligate să reducă viteza maximă a tuturor trenurilor la 100 de kilometri pe oră; să reducă lungimea tuturor trenurilor la şaizeci de vagoane; şi să ruleze acelaşi număr de trenuri în fiecare stat al unei zone compuse din cinci state vecine, ţara fiind divizată în astfel de zone pentru acest scop.

Fabricile de oţel din ţară erau obligate să limiteze producţia maximă de orice aliaj de metal la o cantitate egală cu producţia altor aliaje de metal ale altor fabrici, plasate în aceeaşi clasificare de capacitate a uzinei, şi să aprovizioneze toţi consumatorii care îşi doresc să obţină aliajul de metal cu partea lor.

Tuturor organizaţiilor industriale din ţară, de orice mărime sau natură, le era interzis să se mute din locaţiile lor prezente, mai puţin când le era dată o anumită permisiune să facă asta din partea biroului

de planificare economică şi resurse naţionale.

Pentru a le compensa căilor ferate din ţară costurile extra implicate şi „pentru a amortiza procesul de readaptare”, o amânare a plăţilor care vizează toate obligaţiunile companiilor feroviare – garantată sau negarantată, preschimbabilă sau nu – a fost declarată pentru o perioadă de cinci ani.

Pentru a asigura personalul cu fonduri pentru a aplica aceste directive, o taxă specială a fost impusă în statul Colorado, „statul cel mai capabil să ajute statele mai nevoiaşe să suporte atacul oricărei urgenţe naţionale”; o astfel de taxă consta în cinci la sută din marile vânzări ale societăţilor comerciale ale statului Colorado.

Strigătul pe care l-a scos era unul pe care nu şi-a mai permis să-l scoată până atunci, pentru că făcea ca mândria ei să-i răspundă mereu înapoi, dar a văzut un bărbat stând la câţiva paşi distanţă, nu văzuse că e un cerşetor jerpelit, şi a scos acel strigăt pentru că era un apel la judecată şi el era o fiinţă umană.

— Ce vom face?

Cerşetorul a rânjit melancolic şi a dat din umeri:

— Cine e John Galt?

Nu Taggart Transcontinental era teroarea principală din mintea ei, nu gândul la Hank Rearden, legat de o linie trasă în direcţii diferite – era Ellis Wyatt. Distrugând tot ce a mai rămas, încărcându-i conştiinţa, fără să lase spaţiu pentru cuvinte, timp să se gândească, ca un răspuns evident la întrebarea pe care nu începuse să o pună, stăteau două imagini: înfăţişarea impecabilă a lui Ellis Wyatt în faţa biroului ei spunând: „Distrugerea mea stă acum în mâinile tale; s-ar putea să trebuiască să plec; dar, dacă plec, mă voi asigura că vă iau pe toţi ceilalţi cu mine”; şi violenţa mişcării circulare a corpului lui Ellis Wyatt când azvârlise un pahar pentru a-l sparge de perete.

Singura mustrare de conştiinţă pe care i-au lăsat-o imaginile a fost sentimentul că se apropie un dezastru de neînchipuit şi sentimentul că trebuia să-l combată. Trebuia să ajungă la Ellis Wyatt şi să îl oprească. Nu ştia ce era ceea ce trebuia să oprească. Ştia doar că trebuia să îl oprească.

Şi întrucât, chiar dacă zăcea întinsă sub ruinele unei clădiri, sau nimicită de bomba unui atac aerian, atâta timp cât încă exista, ştia că a acţiona e principala obligaţie a unui om, indiferent de ceea ce simte, ea era în stare să alerge în josul peronului să vadă faţa şefului de gară când îl găsea, era în stare să poruncească: „Ţineţi numărul 57 pentru mine!”, apoi să fugă către o cabină telefonică în întunericul de dincolo de peron şi să dea operatorului pentru telefoane de lungă distanţă numărul de la casa lui Ellis Wyatt.

A stat, proptită de pereţii cabinei, cu ochii închişi, şi a ascultat scârţâitul mort al metalului care era sunetul unei sonerii sunând

undeva. Nu aducea niciun răspuns. Sunetele continuau să vină în spasme bruşte, ca un burghiu, prin urechea ei, prin corpul ei. Ţinea strâns receptorul, de parcă, fără să-şi dea seama, era singura formă de contact. Îşi dorea ca acea sonerie să sune mai tare. Uitase că sunetul pe care îl auzise nu era tonul de apel către casa lui. Nu ştia că urla: „Ellis, nu! Nu! Nu!” – până când a auzit vocea rece a operatorului spunând:

— Abonatul apelat de dumneavoastră nu răspunde.

Stătea la geamul unui vagon al trenului cu numărul 57 şi asculta huruitul roţilor pe şinele din metal Rearden. Şedea, docilă, lăsându-se purtată de mişcarea trenului. Luciul negru al geamului ascundea drumurile de ţară pe care ea nu voia să le vadă. Era a doua ei cursă pe linia John Galt şi încerca să nu se gândească la prima.

Cei care deţineau obligaţiunile la linia John Galt, s-a gândit, şi-au lăsat banii, economiile şi realizările de peste ani în mâinile ei, era responsabilitatea ei de a-i apăra, pe munca ei şi pe a lor se bazau – şi a fost nevoită să-i arunce în capcana unui jefuitor: nu vor mai fi trenuri de marfă, linia John Galt fusese doar o conductă de drenaj care îi permisese lui Jim Taggart să facă o afacere şi să bage averea lor, pe căi necinstite, în buzunarul lui, lăsându-i în schimb pe alţii să-i distrugă calea ferată; obligaţiunile liniei John Galt care, în dimineaţa aceasta, fuseseră mândre ocrotitoare ale siguranţei şi viitorului stăpânilor lor, au devenit, într-o oră, bucăţi de hârtie pe care nu le-ar cumpăra nimeni, fără valoare, fără viitor, fără putere, afară de puterea de a închide uşile şi a opri roţile ultimei speranţe a ţării; Taggart Transcontinental nu era o plantă vie, hrănită de sângele pe care a lucrat ca să-l producă, ci un canibal devorând copiii nenăscuţi predestinaţi succesului.

Taxa în Colorado, s-a gândit ea, taxa strânsă de la Ellis Wyatt pentru a plăti pentru traiul oamenilor ale căror slujbe urmau să îl ţină legat şi să-l facă incapabil să trăiască, cei cu ochii în patru să vadă că nu mai are trenuri, nici vagoane-cisternă, nici conducte din metal Rearden – Ellis Wyatt, privat de dreptul la autoapărare, lăsat fără glas, fără arme şi, mai rău, făcut să fie obiectul propriei sale distrugeri, susţinătorul propriilor lui distrugători, furnizorul mâncării şi armelor lor – Ellis Wyatt înecându-se cu propria lui energie întoarsă împotriva lui, Ellis Wyatt care voise să creeze o sursă nelimitată de petrol obţinut din şist bituminos şi care vorbea de o a doua Renaştere.

Şedea aplecată în faţă, cu capul pe braţe, prăbuşită pe marginea geamului, în timp ce serpentinele şinelor verzi-albăstrui, munţii, văile, noile oraşe din Colorado treceau pe lângă ea în întunericul nevăzut.

Smucitura bruscă a frânelor a aruncat-o înainte. Era o oprire neaşteptată şi peronul gării micuţe era aglomerat de oameni, toţi privind în aceeaşi direcţie. Pasagerii din jurul ei se lipeau de geamuri,

holbându-se. A sărit în picioare, a alergat pe culoar, pe scări în jos, în vântul rece care mătura peronul.

În secunda dinainte să vadă şi să îşi lase ţipătul să acopere vocile din mulţime, a ştiut că aflase demult ce era ceea ce trebuia să vadă. Într-o fisură din munţi, luminând cerul, aruncând o strălucire care se mişca pe acoperişurile şi pereţii gării, dealul câmpurilor de ţiţei Wyatt era o flacără imensă.

Mai târziu, când i-au spus că Ellis Wyatt a dispărut, fără a lăsa în urma lui nimic altceva decât o pancartă pe care o bătuse în cuie la poalele dealului; când s-a uitat la scrisul de mână de pe pancartă, a simţit că aproape a ştiut că acestea vor fi cuvintele:

„O las aşa cum am găsit-o. Luaţi-o. E a voastră.”

Cuprins
Capitolul I – Melodia 5
Capitolul II – Lanţul 36
Capitolul III – Deasupra şi dedesubt 57
Capitolul IV – Motoarele imobile 82
Capitolul V – Apogeul familiei d’Anconia 112
Capitolul VI – Necomercial 160
Capitolul VII – Exploatatori şi exploataţi 203
Capitolul VIII – Linia John Galt 274
Capitolul IX – Sacrul şi profanul 320
Capitolul X – Torţa lui Wyatt 368